

ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่
ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

นางสาวยุวดี เตชะไพฑูริย์สุข

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4825-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NEEDS OF INTEREST GROUPS TOWARD ALLOCATION OF BROADCASTING FREQUENCIES
ACCORDING TO NEW CONSTITUTION ARTICLE 40

Miss Yuwadee Techapitoonsuk

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4825-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่
ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40
โดย   นางสาวยุวดี เตชะไพฑูรย์สุข
สาขาวิชา   การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยุวดี เตชะไพฑูริย์สุข : ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40. (NEEDS OF INTEREST GROUPS TOWARD ALLOCATION OF BROADCASTING FREQUENCIES ACCORDING TO NEW CONSTITUTION ARTICLE 40) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกายะ, 423 หน้า. ISBN 974-17-4825-6

การวิจัยเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ ความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ รวมถึงเพื่อศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ประเด็นข้อขัดแย้งและข้อเห็นพ้องต้องกันของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2540 และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ มีการจัดตั้งรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นกลุ่มผลประโยชน์เพื่อเรียกร้องความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ โดยความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ รวมกลุ่มกันเรียกร้องความต้องการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ ขณะที่สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ รวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องคลื่นความถี่วิทยุชุมชนเพื่อใช้สำหรับบริการภายในชุมชน ขณะที่สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมกลุ่มเรียกร้องความต้องการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่ม โดยความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ในครั้งนี้แตกต่างกัน และมีข้อขัดแย้งมากมาย จนไม่อาจสร้างขึ้นเป็นวาระที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายได้เลย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2546

4385261928 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: Needs / Interest Groups / Allocation / Broadcasting Frequencies

YUWADEE TECHAPITOONSUK : NEEDS OF INTEREST GROUPS TOWARD ALLOCATION OF BROADCASTING FREQUENCIES ACCORDING TO NEW CONSTITUTION ARTICLE 40 . THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRICHAIRIKAYA, Ph.D. 423 pp. ISBN 974-17-4825 -6

The research on “Needs of Interest Groups Toward the Allocation of Broadcasting Frequencies According to New Constitution Article 40 “ is a qualitative research. Its objectives are to study the characteristics and backgrounds of interest groups, their needs towards the allocation of broadcasting frequencies, including the feedback of their calls in terms of conflicting issues as well as agreeable issues of each interest group that lead to policy-making strategy. Concepts relating to interest groups, intention of Article 40 of the New Constitution, 2540 B.E. as well as systematic allocation of broadcasting frequencies are used as guidelines for data analysis.

The finding of the research are as follows. The Thai Broadcast Journalists Association, The federation of Radio and Television Professionals Association, The Campaign for Popular Media Reform Board and The Federation of National Community Radio are united to form various interest groups. Their aims are to pledge for the need to regulate broadcasting frequencies according to Article 40 of the New Constitution. The needs of the Thai Broadcast Journalists Association and The Campaign for Popular Media Reform Board are directed towards public interest. The needs of The Federation of National Community Radio is directed towards community interest. The needs of The federation of Radio and Television Professionals Association ,on the other hand ,is to protect the interest of their own business. It is obvious that the overall needs towards the allocation of broadcasting frequencies are totally different. Hence,there emerge a great deal of conflicting issues that it is almost impossible to set an agenda for practical policy-making.

Department MASS COMMUNICATION Student’s signature .....

Field of study MASS COMMUNICATION Advisor’s signature.....

Academic year 2003

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้เลย หากปราศจากข้อเสนอแนะอันมีค่า
ยิ่งของท่านอาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกายะ ซึ่งก่อให้เกิดมุมมองที่รอบด้านและกว้างไกล
ยิ่งขึ้น รวมถึงข้อคิดเห็น ความเมตตาของท่านประธาน ร.ศ.จุมพล รอดคำดี ซึ่งให้ข้อคิดที่ทำให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และท่านคณะกรรมการ อ.สุภาพร โพธิ์แก้ว สำหรับข้อมูล
ในอีกแง่มุมหนึ่ง

กราบขอบพระคุณอาเจ็ก และอาแห่มะ บุพการีของผู้วิจัยที่เป็นแรงบันดาลใจและ
กำลังใจสำคัญมากที่สุด และเป็นแบบอย่างการใช้ชีวิตที่ผู้วิจัยไม่อาจลืมได้จนชั่วชีวิต
ขอบพระคุณแหล่งข่าว แหล่งข้อมูลทั้งหมดที่สละเวลาให้กับผู้วิจัย จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเป็น
รูปเล่ม ขอขอบคุณกำลังใจของคุณอรพิน ลิลิตวิศิษฎ์วงศ์ คุณชมพูนุท คงมนต์ คุณแก้วตา ปรีศวงศ์
และเพื่อนๆ จากสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ที่ประสบชะตากรรมร่วมกันและฟันฝ่าอุปสรรคจนมีพื้นที่ยืน
ในทุกวันนี้

ที่ไม่อาจลืมได้คือ ดร.กฤติดา และคุณเกียรติยา ธรรมวิวัฒน์ รวมถึง ดร.ศศิยา
วิจิตรจามรี ที่ให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้ คุณเสาวรส ผจญทรพรอค
คุณกมลวรรณ พรหมพิทักษ์ คุณสิริลักษณ์ พัฒนสีลาวงศ์ และเพื่อนร่วมรุ่นที่คณะนิเทศศาสตร์
รวมถึงคุณแมน น้อยพิทักษ์ ที่เป็นกำลังใจสำคัญยามอ่อนล้าจากการเขียนงานฉบับนี้ รวมถึง
เพื่อนร่วมงานที่กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก และเพื่อนๆ อีกมากมายที่ไม่สามารถเอ่ย
ชื่อในที่นี้ได้หมด ที่ได้ช่วยเหลือและกระตุ้นให้ผู้วิจัยตั้งใจทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาส
ให้ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้ เก็บเกี่ยวประสบการณ์อันมีค่ายิ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า	
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ	
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ	
สารบัญ.....	ช	
สารบัญตาราง.....	ญ	
บทที่		
1	บทนำ	
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหานำวิจัย.....	17
	วัตถุประสงค์.....	17
	ขอบเขตของการวิจัย.....	18
	ข้อสันนิษฐาน.....	18
	นิยามศัพท์.....	19
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
2	แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	21
	แนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์.....	21
	แนวคิดเรื่องเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนุญ พ.ศ.2540 มาตรา 40.....	45
	แนวคิดเรื่องการจัดระบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.....	54
3.	ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
	แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
	การนำเสนอข้อมูล.....	78

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย.....	81
	กระบวนการเรียกร้องความต้องการต่อการสรรหาคณะกรรมการ กสทช.....	89
	ความต้องการของสมาคมฯที่มีต่อการสรรหาคณะกรรมการกสทช.....	96
	กระบวนการเรียกร้องความต้องการต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการฯ	98
	ความต้องการของสมาคมฯที่มีต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการ.....	107
5.	สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.....	129
	กระบวนการเรียกร้องความต้องการต่อการสรรหาคณะกรรมการ กสทช.....	134
	ความต้องการของสมาพันธ์ที่มีต่อการสรรหาคณะกรรมการกสทช.....	141
	กระบวนการเรียกร้องความต้องการต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการฯ	142
	ความต้องการของสมาพันธ์ที่มีต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการ.....	157
6.	คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ.....	179
	กระบวนการเรียกร้องความต้องการต่อการสรรหาคณะกรรมการ กสทช.....	186
	ความต้องการที่มีต่อการสรรหาคณะกรรมการกสทช.....	194
	กระบวนการเรียกร้องความต้องการต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการฯ	195
	ความต้องการที่มีต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการ.....	204
7.	สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ.....	225
	ความต้องการของสหพันธ์ฯ ที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่.....	244
8.	หน่วยงานรัฐกับการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทาง มาตรา40.....	247
	กรมประชาสัมพันธ์.....	247
	องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย.....	253
	กองทัพบก.....	259

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
9. บทสรุป.....	266
ข้อเสนอแนะ.....	276
ข้อจำกัดการวิจัย.....	276
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	277
 รายการอ้างอิง.....	 278
 ภาคผนวก ก พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498.....	 284
ข กฎกระทรวงฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2524).....	295
ค กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2524).....	298
ง กฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2524).....	301
จ กฎกระทรวงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2524).....	304
ฉ กฎกระทรวงฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2536).....	307
ช กฎกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2536).....	310
ซ กฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537).....	316
ณ ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535.....	326
ญ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543.....	 337
ฎ ร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ..... (ฉบับกฤษฎีกา).....	 371
 ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	 423

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
1 แสดงคลื่นความถี่วิทยุในประเทศไทยจำนวน 523 สถานี.....	65
2 แสดงคลื่นความถี่โทรทัศน์จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัด.....	66
3 แสดงความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อ ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์.....	107
4 แสดงความต้องการของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์.....	157
5 แสดงความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อที่มีต่อ ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์.....	204

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนฉบับแรก ประกาศใช้ ความตื่นตัวต่อการปฏิรูปทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมก็เริ่มต้นขึ้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีที่มาจากความต้องการของประชาชนที่จะปฏิรูปการเมือง และปฏิรูปทุกๆ ส่วนของสังคม อันเป็นผลจากอุปสรรคต่างๆ ที่ขวางกั้นไม่ให้เกิดการปกครองบ้านเมืองเป็นไปอย่างราบรื่น มีเหตุการณ์ทางการเมืองหลายอย่างเกิดขึ้น ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนคนไทยรู้สึกเสื่อมศรัทธาต่อการปกครองบ้านเมือง ซึ่งนายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี ได้เคยกล่าวไว้ว่า “การปฏิรูปการเมือง” เป็น การกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐเสียใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิควบคุมและตรวจสอบได้อย่างแท้จริง อันเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจการปกครองบ้านเมืองแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องในทางที่มีชอบหรือทุจริต การปฏิรูปการเมืองจึงต้องเป็นการปฏิรูปที่มีพื้นฐานมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในกระบวนการทางการเมืองทุกขั้นตอน และจากประชาชนทุกระดับชั้นในสังคม การจัดทำและการยกย่องรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ทั้งฉบับ ประชาชนจึงได้มีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย (คณะกรรมการการปฏิรูปฯ สภาว่ารัฐธรรมนูญ, 2540)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มีการบัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปสื่อสารมวลชนของประเทศไทย อันเป็นผลจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ที่สภาพโครงสร้างระบบวิทยุและโทรทัศน์ไทยในขณะนั้น มีรัฐเป็นเจ้าของทั้งหมด ทั้งสถานีวิทยุทั่วประเทศ จำนวน 523 สถานี และสถานีโทรทัศน์ 5 ช่อง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการรู้ข่าวสารของประชาชนในขณะนั้นได้ จึงเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญ หมวด 3 เรื่องของสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 40 ที่ระบุว่า

“คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสอง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและ ประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เข้าใจถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยขอกล่าวถึง สภาพปัญหาและระบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของไทย จนนำมาซึ่งมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญไทย และกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ดังต่อไปนี้

ที่มาและกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่

นับแต่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์กำเนิดขึ้นในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2473 และ 2498 ตามลำดับ สำหรับวิทยุกระจายเสียงในช่วงแรกยังไม่มีกฎหมายควบคุมการ ส่งกระจายเสียง แต่ผู้ที่มีเครื่องรับวิทยุไว้ในครอบครองต้องไปจดทะเบียนเครื่องรับกับกองทะเบียน วิทยุและกระจายเสียงของกรมไปรษณีย์โทรเลข ต่อมาการส่งกระจายเสียงวิทยุเริ่มแพร่หลายออก ไป โดยในปี พ.ศ. 2484 กรมโฆษณาการ ได้ก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเป็นครั้งแรก รวมถึงกรมไปรษณีย์โทรเลข มีสถานีวิทยุทดลอง 1 ปณ. กรมการรักษาดินแดน กองทัพบก มี สถานีวิทยุ รด. และกรมจเรทหารสื่อสาร กองทัพบก มีสถานีวิทยุ จส. กระทั่งต่อมา จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ในช่วงที่ 2 คือระหว่างปี พ.ศ.2491-2500 ได้ปรับเปลี่ยนให้การ ส่งและรับวิทยุกระจายเสียงเปิดกว้างขึ้นกว่าเดิม โดยประกาศใช้ พระราชบัญญัติการโฆษณา กระจายเสียง พ.ศ. 2493 สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้คือ ให้ยกเลิกการจดทะเบียนเครื่องรับ วิทยุ ทำให้ประชาชนเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุได้โดยไม่ต้องขออนุญาต และ ให้ส่วนราชการอื่น นอกเหนือจากกรมไปรษณีย์โทรเลข และกรมโฆษณาการส่งกระจายเสียงได้

ต่อมาในรัฐบาลเดียวกัน ยังได้มีการตราพระราชบัญญัติซึ่งถือเป็นรากฐานของ การจัดระบบวิทยุกระจายเสียงขึ้นใหม่ 2 ฉบับคือ

1. พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ให้กรม ประชาสัมพันธ์ กรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงกลาโหม และกระทรวงทบวงกรมอื่นใด และนิติ บุคคลที่กำหนดในกฎกระทรวง ดำเนินกิจการส่งวิทยุและโทรทัศน์ได้ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดให้หน่วยงานดังต่อไปนี้ สามารถดำเนินกิจการส่งวิทยุและโทรทัศน์ได้ คือ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร กรมตำรวจ สำนักพระราชวัง และ บริษัทไทยโทรทัศน์จำกัด

2. พระราชบัญญัติวิทยุคมนาคม พ.ศ.2498 ให้กรมไปรษณีย์โทรเลข ควบคุมการใช้ความถี่วิทยุ โดยกองบริหารความถี่ (กบถ.) เป็นหน่วยงานที่จัดสรรและดูแลการใช้คลื่นวิทยุ สื่อสารให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและตามข้อบังคับของสหภาพโทรคมนาคม และให้กรมประชาสัมพันธ์ควบคุมเครื่องรับวิทยุ และโทรทัศน์และการดำเนินการส่งวิทยุโทรทัศน์ (อุบลรัตน์, 2542)

กฎหมายทั้ง 2 ฉบับดังกล่าวถือเป็นการแยกหน้าที่ในการดูแลคลื่นความถี่วิทยุ และโทรทัศน์อย่างชัดเจน โดย กรมไปรษณีย์โทรเลข เป็นผู้วางหลักเกณฑ์การจัดสรรคลื่นตามข้อบังคับของสหภาพโทรคมนาคม และความต้องการใช้คลื่นในประเทศ ขณะที่กรมประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่วางหลักเกณฑ์การจดทะเบียนและออกใบอนุญาตแก่สถานีวิทยุและโทรทัศน์และควบคุมเนื้อหาการออกอากาศ

ต่อมาในปี พ.ศ.2518 รัฐบาลของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้มีการปฏิรูประบบวิทยุและโทรทัศน์ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ขึ้น พร้อมกับออกระเบียบบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2518 สำหรับการควบคุมการขออนุญาตจัดตั้งสถานีและควบคุมเนื้อหาของรายการ และจัดตั้งคณะกรรมการจัดและบริหารความถี่แห่งชาติ (กบถ.) โดยให้กรมไปรษณีย์โทรเลขเป็นฝ่ายควบคุมการจัดสรรคลื่นวิทยุ

หลังจากเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 อันเนื่องมาจากการปิดข่าวสารทั้งทางสื่อวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ทำให้มีกระแสเรียกร้องให้ปลดปล่อยสื่อวิทยุและโทรทัศน์ให้เป็นอิสระจากการครอบงำของรัฐบาล รัฐบาลของนายอานันท์ ปันยารชุน ขณะนั้น ได้จัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงสื่อของรัฐขึ้นมา 3 คณะ คือ คณะอนุกรรมการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับสื่อมวลชน คณะอนุกรรมการจัดทำแผนระยะยาว และคณะอนุกรรมการปรับปรุงหน่วยงานสื่อของรัฐ เพื่อศึกษาและเสนอแนะการปรับปรุงโครงสร้าง แผนงานและองค์กรสื่อของรัฐ

ต่อมาในเดือนกันยายน พ.ศ.2535 รัฐบาลของนายอานันท์ ได้ประกาศระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2535 และให้มีคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กกช. (National Broadcasting Commission) จำนวน 17 คน มาจากผู้แทนส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 7 คน คือ ปลัดกระทรวงกลาโหม

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข อธิบดีกรมการปกครอง และเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์สื่อสารมวลชน 3 คน และผู้แทนองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณะประโยชน์ 5 คน

จะเปรียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2535 มีสาระสำคัญที่แตกต่างจากระเบียบว่าด้วยการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 คือในคณะกรรมการ กทช. เปิดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการนิเทศศาสตร์ และมีผู้แทนองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณะประโยชน์เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย พร้อมกับลดจำนวนผู้แทนจากหน่วยงานด้านความมั่นคงจากเดิม 7 คน เหลือเพียงปลัดกระทรวงกลาโหมเพียงคนเดียว นอกจากนี้ยังมีการขยายอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กทช. ให้เสนอนโยบายการสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต่อคณะรัฐมนตรี และให้เสนอแนะการจัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตให้เป็นไปตามนโยบายการสื่อสารมวลชน จากเดิมที่คณะกรรมการ กบว. มีอำนาจเฉพาะในการควบคุมดูแลการจัดตั้ง ย้ายสถานี กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการดำเนินการของสถานี

กระทั่งต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ จึงเป็นที่มาของการปฏิรูประบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ครั้งใหญ่ ดังที่มาตรา 40 ระบุให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ การดำเนินการจัดสรรและกำกับดูแลการประกอบกิจการต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

จากบทบัญญัติในมาตรา 40 ดังกล่าว จึงเป็นที่มาของ **พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543** ที่ประกาศใช้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2543 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติให้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ กำหนดขอบเขตของการปฏิบัติหน้า

ที่ ทั้งในด้านการจัดสรรคลื่นความถี่ และวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม นอกจากนี้ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ยังกำหนดให้การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นไปตาม พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.....ด้วย โดยกฎหมายดังกล่าว ยังคงอยู่ในขั้นตอนการรับฟังความเห็นขั้นสุดท้ายก่อนนำเข้าไปประชุมคณะรัฐมนตรีต่อไป

พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ กำหนดให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. จำนวน 7 คน กรรมการต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความมั่นคง กฎหมายมหาชน หรือกิจการท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

การแต่งตั้งคณะกรรมการ กสช. กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการ จำนวน 17 คน ทำหน้าที่คัดเลือกผู้ที่สมควรได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการสรรหาฯ ประกอบไปด้วย

1. ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
2. ผู้แทนคณาจารย์ประจำซึ่งสอนในสาขาวิชานิติศาสตร์ วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนที่เป็นนิติบุคคล และมีการสอนระดับปริญญาในสาขาวิชาดังกล่าว สถาบันละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน
3. ผู้แทนสมาคมวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่เป็นนิติบุคคล สมาคมละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน
4. ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านสื่อสารมวลชน หรือใช้สื่อสารมวลชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจองค์กรละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือ 4 คน

พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ฯ ยังกำหนดการคัดเลือกและการเลือกกรรมการด้วยการให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ หรือมีความเชี่ยวชาญหรือมี

ประสบการณ์ตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน 14 คน เสนอต่อประธานวุฒิสภา จากนั้น ให้ประธานวุฒิสภา เรียกประชุมวุฒิสภา เพื่อมีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอรายชื่อ ซึ่งจะกระทำโดยวิธีการลงคะแนนลับ โดยให้บุคคลซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ของวุฒิสภา เป็นผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการ กสช. จำนวน 7 คน

หน้าที่หลักๆ ของ คณะกรรมการ กสช. นั้น พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ระบุไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนความถี่วิทยุให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่และตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ
2. กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
3. พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
4. พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
5. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาตเงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาต ตามข้อ 3 และ 4 รวมทั้งการกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
6. ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
7. กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคของอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
8. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
9. กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

10. กำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์การรับคำร้องเรียน และพิจารณาคำร้องเรียนของผู้ใช้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม

11. กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยคำนึงถึงเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเนื่องมาจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

12. กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบของบุคคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

13. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคุ้มครองและกำหนดสิทธิในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

14. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง ฯลฯ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กสช. นอกจากที่บัญญัติไว้ใน พรบ.นี้แล้ว ยังต้องเป็นไปตาม พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ....ด้วย

พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ยังได้กำหนดให้ กสช. จัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ โดยในแผนแม่บทต้องมีแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้วย ซึ่งมีการระบุไว้ในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ มาตรา 24 ว่า

“ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องมีแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ให้ กสช. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทตามวรรคหนึ่ง และต้องปรับปรุงแผนแม่บทดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการใช้คลื่นความถี่และการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทุกระยะเวลา

ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ให้ กสช. รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบกิจการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสช. กำหนด

แผนแม่บทกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 ยังได้กำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการอนุญาตไว้โดยเฉพาะและได้กำหนดให้การอนุญาตต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนด้วย ซึ่งมีการบัญญัติในกฎหมายพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ มาตรา 26 ว่า

“ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าว เพื่อประโยชน์สาธารณะระดับท้องถิ่น อย่างน้อยจะต้องให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดและสถานีวิทยุโทรทัศน์สำหรับการกระจายข้อมูลข่าวสารในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและพอเพียง

การจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าว ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจะต้องจัดสรรคลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในกรณีที่ภาคประชาชนยังไม่มีความพร้อม ให้ กสทช. ให้การสนับสนุนเพื่อให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ในสัดส่วนที่กำหนด ”

และระบุให้ กสทช. เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของภาคประชาชนที่จะได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยระบุอย่างน้อยภาคประชาชนนั้นต้องดำเนินการโดยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ

นอกจากนี้ ยังระบุให้การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการกำกับดูแลการประกอบกิจการฯ ต้องเป็นไปตาม พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ฯ และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ด้วย

ทั้งนี้ กฎหมายที่นำมาใช้กับการจัดระบบและบริหารคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ฉบับล่าสุด คือ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และ พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ที่ยังคงเป็นเพียงร่างกฎหมาย ยังไม่มีการนำมาใช้ หากเปรียบเทียบกับกฎหมายเดิมที่นำมาบังคับใช้ในการจัดระบบและบริหารคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ คือ ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2535 จะพบข้อแตกต่างคือ

ระเบียบเดิม กำหนดให้มี คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กกช. มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็น ประธานกรรมการ มีกรรมการอีก 9 คน จากหน่วยงานราชการต่างๆ คือรัฐมนตรีประจำสำนัก ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวง มหาวิทยาลัย เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข อธิบดีกรมการปกครอง เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นอกจากนี้ยังมีตัวแทนจากคณบดีสาขาวิชา นิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์สื่อสารมวลชน อีกจำนวน 3 คน และผู้แทนองค์กรเอกชนอีก 3 คน ร่วมเป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนกรม ประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ขณะที่ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ กำหนดให้มี “คณะกรรมการกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ” หรือ กสช. มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา กสช. ก่อนจะส่งให้วุฒิสภาคัดเลือก เหลือเพียง 7 คน โดยตัวแทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ เป็น เพียงคณะกรรมการสรรหา กสช.เท่านั้น

โดยที่อำนาจหน้าที่ของ กสช. มีทั้งกำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการวิทยุและโทรทัศน์ พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ และการประกอบกิจการ รวมถึงการกำหนด หลักเกณฑ์วิธีการอนุญาตเงื่อนไขต่างๆ ซึ่งถือว่ามีความซับซ้อนกว่า กกช. ตามระเบียบวิทยุและ โทรทัศน์เดิมที่มีอำนาจหน้าที่เพียงเสนอแนะนโยบายด้านวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ต่อคณะ รัฐมนตรี รวมถึงกำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการจัดตั้งหรือย้ายสถานี พิจารณาและอนุญาตให้จัด ตั้งหรือย้ายสถานี และ กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการดำเนินการด้านรายการการดำเนิน การ โฆษณาและบริการธุรกิจของสถานี

นอกจากนี้ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการ อนุญาตให้ประกอบกิจการ กสช. จะต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจะต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อย กว่าร้อยละยี่สิบ ซึ่งตามระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2535 ไม่ได้มีการ กำหนดให้มีการจัดแบ่งคลื่นในลักษณะดังกล่าว โดยคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ทั้งหมดยังคงอยู่ ภายใต้การดูแลของหน่วยงานรัฐทั้งหมด

ประเด็นที่สำคัญก็คือจากเดิมที่การกำกับควบคุมดูแลกิจการวิทยุโทรทัศน์ มี กกช.

ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในกรมประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ดูแล แต่การกำกับดูแลกิจการจะเป็นอำนาจหน้าที่ของ กสช. ซึ่งเป็นองค์อิสระ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดต่อไป โดยกรมประชาสัมพันธ์ จะมีบทบาทเป็นเพียงหน่วยงานรัฐที่ประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะเท่านั้น

จากอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กสช. โดยภารกิจแรกเริ่มคือการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ที่มีอยู่ทั้งหมด ทำให้เป็นที่มาของการเข้ามาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ จนกระทั่งทำให้กระบวนการเริ่มต้นของการจัดสรรคลื่นความถี่ คือการสรรหาคณะกรรมการ กสช. ใช้เวลายืดเยื้อยาวนานกว่า 7 ปี

คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุและกระจายเสียงแห่งชาติ

กระบวนการสรรหา กสช. เริ่มขึ้นจากคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

1. ตัวแทนภาครัฐ ประกอบด้วย

พล.อ. พัทธชนะ พุธานานนท์ ตัวแทนกระทรวงกลาโหม/รองผู้บัญชาการทหารบก (ตำแหน่งขณะนั้น)
 นายขจิตต์ บรูษพัฒน์ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (ตำแหน่งขณะนั้น)
 นางอนามัย สิงห์พันธ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ตำแหน่งขณะนั้น)
 นายสงบ ลักษณะ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ตำแหน่งขณะนั้น)
 และนางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาส ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ตำแหน่งขณะนั้น)

2. ตัวแทนนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ประกอบด้วย

รศ. จุมพล รอดคำดี คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 รศ. อรุณีประภา หอมเศรษฐี คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม,
 รศ. อรนุช เลิศจรยารักษ์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ
 ผศ. ดร. สิทธิชัย เทเวธีรรัตน์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

3. ตัวแทนวิชาชีพ (ผู้ประกอบการ) ประกอบด้วย

พลตรีสุนทร ไสภณศิริ จากสมาคมผู้ประกอบการวิทยุโทรทัศน์,
 นายสมมาตร สถิตย์เสถียร จากสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงรักษาดินแดน,
 นายฉัตรชัย เทียมทอง จากสมาคมนักจัดรายการวิทยุ,
 และนายถกลเกียรติ วีรวรรณ จากสมาคมนักจัดรายการโทรทัศน์

4.ตัวแทนองค์กรเอกชน ประกอบด้วย

นายอานันท์ ปันยารชุน จากมูลนิธิเด็ก,

นายมณเฑียร บุญตัน จากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย,

นายสมพร เทพสิทธา จากสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และ

นายอำนาจ อินทุภูติ จากพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย

กระทั่งต่อมาวันที่ 24 พฤษภาคม 2544 คณะกรรมการสรรหา กสช. ได้ลงมติประกาศรายชื่อผู้ผ่านเข้ารอบสุดท้ายจำนวน 14 คนเพื่อนำรายชื่อส่งให้วุฒิสภาเป็นผู้คัดเลือกให้เหลือ 7 คนต่อไป

โดยรายชื่อผู้ผ่านการสรรหาจำนวน 14 คนมีดังนี้

1. ดร.สรจักร เกษมสุวรรณ ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.)
2. พล.อ.ธงชัย เกื้อสกุล ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษหัวหน้าฝ่ายเสนาธิการประจำผู้บัญชาการทหารบก
3. ดร.พนา ทองมีอาคม รองคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ดร.บุญเลิศ ศุภดิถิก รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
5. นายอรุณ งามดี อดีตอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ , ปัจจุบันกรรมการบริษัท บีอีซีวีเวิลด์ จำกัด (มหาชน)
6. นายอุดม จะโนภาษ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ บริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 และบริษัทในเครือบีอีซีวีเวิลด์
7. ดร.โสภี ชาติมณีนธ์ เลขาธิการมูลนิธิโสภียรานำใจเพื่อการพัฒนาสังคมไทย
8. รศ.สุพัชรา สุภาพ อาจารย์พิเศษ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการที่ปรึกษากรรมการบริหารวิทยุ/โทรทัศน์ กองทัพบก กรรมการบริษัท ททบ. 5 เเรดิโอ จำกัด
9. นายวรเดช อมรรวิพัฒน์ พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย
10. นายพยุงค์ดี จันทรสุนทร รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
11. นายสุพงษ์ ลิ้มธนากุล รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

12. นายสุเมธ วงศ์พานิชเลิศ นักวิชาการอาวุโส มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
13. ดร.ชัตติยา กรรณสูต มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
14. นายสมบัติ ภู่กาญจน์ นักหนังสือพิมพ์

หลังจากนั้น นายพิทยา ว่องกุล ผู้สมัครคัดเลือกเป็น กสช. ได้ยื่นฟ้องกรมการสรรหาฯ และสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นจำเลย ต่อศาลปกครองกลาง ฐานออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายและขอให้ศาลเพิกถอนประกาศรายชื่อบุคคลสมควรเป็นกสช. 14 คน

กระทั่งวันที่ 1 มีนาคม 2545 ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้เพิกถอนมติดังกล่าว โดยศาลเห็นว่า กรณี พล.ท.สุนทร โสภณศิริ แม้เป็นกรรมการสรรหาผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิทย์โทรทัศน์และมีตำแหน่งสำคัญในสถานีวิทยุกองทัพกและเป็นผู้ถือหุ้นรวมทั้งเป็นกรรมการในบริษัทที่ทำธุรกิจวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ อันเป็นการดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับผู้สมัครบางคน

ส่วนผู้สมัครที่ได้รับเลือก 2 คน คือ พล.อ.ธงชัย แม้ว่าปัจจุบันจะพ้นตำแหน่งประธานที่ปรึกษาผอ.ททบ.แต่ในขณะที่ พล.ท.สุนทรได้มีมติคัดเลือกนั้น พล.อ.ธงชัยยังมีตำแหน่งเป็นประธานที่ปรึกษา อยู่ ส่วนนางสุพิศรัตน์ มีตำแหน่งเป็นกรรมการททบ.5 เวดิโอจำกัด

ศาลจึงเห็นว่า พล.ท.สุนทรในฐานะกรรมการสรรหามีส่วนได้เสียในทางธุรกิจเกี่ยวข้องกับผู้สมัครทั้ง 2 คนดังกล่าวถือเป็นเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรง อันทำให้การพิจารณา มีมติคัดเลือกผู้สมัครดังกล่าว ขัดต่อหลักความเป็นกลาง

กรณีนายฉัตรชัย เป็นกรรมการสรรหาที่มาจากผู้แทนสมาคมวิชาชีพ ขณะเดียวกันเป็นพนักงานของบริษัทบีอีซีเวิลด์ฯ จึงเป็นผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียกับผู้สมัคร 2 คน คือ นายอรุณ งามดี และนายอุดม จะโนภาส ซึ่งเป็นกรรมการบริษัทบีอีซีเวิลด์ และบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนท์ จำกัด และเป็นกรรมการบริษัทแซทเทลไลท์ทีวีบรอดแคสต์ติ้ง จำกัด เนื่องจากมีตำแหน่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรงร่วมกัน ถือเป็นเหตุซึ่งมีสภาพร้ายแรง ทำให้มีมติคัดเลือกผู้สมัครดังกล่าวขัดต่อหลักความเป็นกลาง

ต่อมาคณะกรรมการสรรหาฯ ได้ยื่นอุทธรณ์ คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ให้ยกเลิกการสรรหากสช. ทั้ง 14 คน และวันที่ 4 มีนาคม 2546 ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ทำให้กระบวนการสรรหา กสช. ต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่

ตลอดระยะเวลาของกระบวนการดังกล่าวนับแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มต่างๆ ได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นในนามองค์กรกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อเข้ามาเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตราที่ 40 ที่ระบุว่า

“ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสอง ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ มีการระบุถึงองค์กรอิสระ ที่จะเข้ามาทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ ที่ถือว่าเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดย ไม่ได้พูดถึงส่วนผู้ประกอบกิจการ จนทำให้ไม่สามารถนำกฎหมายดังกล่าวมาปฏิบัติหรือบังคับใช้ได้ ในสภาพความเป็นจริง อันเนื่องมาจากคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันต่างอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐ แม้รัฐธรรมนูญกำหนดให้ กสช. เป็นผู้จัดสรรคลื่นความถี่ แต่ไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นคลื่นความถี่ที่หน่วยงานรัฐเคยครอบครองไว้หรือไม่ รวมถึงไม่ได้กำหนดว่าหน่วยงานของรัฐที่เคยครอบครองคลื่นความถี่แต่เดิมมา จะต้องคืนคลื่นความถี่เพื่อนำไปจัดสรรใหม่หรือไม่อย่างไร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ได้บัญญัติไว้เพียงกว้างๆ ว่าการจัดสรรคลื่นความถี่ และการกำกับดูแล จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวระบุถึงหน้าที่ของสื่อสารมวลชน นั่นคือ หน้าที่ในการให้ข่าวสารความรู้

หน้าที่ในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรมของสังคม โดยที่ไม่ได้ระบุถึงหน้าที่สำคัญอีกข้อหนึ่งของสื่อสารมวลชนนั่นคือ การให้ความบันเทิง แต่อย่างไร

ทั้งนี้นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ประกาศใช้ จนถึง พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ พ.ศ. 2543 มีผลบังคับใช้ และจนถึงปัจจุบัน ที่ยังคงอยู่ในขั้นตอนของการจัดสรร ผู้มาเป็นคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือ คณะกรรมการ กสทช. ซึ่งจะมาเป็นผู้ที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึง กฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับคือ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ที่ยังคงอยู่ในช่วงของการร่างกฎหมาย ได้เกิดความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ ในกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อสารมวลชน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะเรียกร้องความต้องการของกลุ่มตน ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ (Interest group) หรือ กลุ่มอิทธิพล (Pressure group)

หนังสือ International Encyclopedia of The Social Sciences ได้ให้ความหมายของกลุ่มอิทธิพล ว่า คือ การรวมกลุ่มโดยสมัครใจของบุคคลต่างๆ เพื่อปกป้อง (defense) ผลประโยชน์ของกลุ่ม ผลประโยชน์นั้นอาจหมายถึง ผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มหรือผลประโยชน์นอกกลุ่ม คือผลประโยชน์ทั่วไป ที่เป็นของส่วนรวมที่เป็นสาธารณะ รวมถึงจุดหมายสุดท้าย คือ การมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ (public policy) (สุรพล ราชภัณฑารักษ์,2520)

อาจารย์ มนตรี เจนวิทย์การ ให้ความหมายของคำว่า “กลุ่มผลประโยชน์” ไว้ใน “บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อรัฐบาล ระบบราชการ ประชาชน และการพัฒนาประเทศ” ว่าเป็นการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งกลุ่มของบุคคลในอาชีพต่างๆ เพื่อดำเนินการรักษา หรือแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่ม หรือเพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางบางอย่างของกลุ่มผ่านสถาบันทางการเมืองและทางราชการ โดยพยายามมีอิทธิพลเหนือกระบวนการตัดสินใจหรือการวางนโยบายของสถาบันรัฐ และได้สรุปหน้าที่ทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนไว้ดังนี้ คือ กลุ่มผลประโยชน์จะช่วยให้เกิดความสมดุลในการเรียกร้องของกลุ่มต่างๆ ในสังคมมากขึ้นกว่าการไม่มีกลุ่ม โดยเฉพาะกับกลุ่มที่ด้อยอภิสิทธิ์ กลุ่มในท้องถิ่นในชนบทห่างไกล กลุ่มผลประโยชน์ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนสามารถทำให้ผู้บริหารประเทศ ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เข้าใจและสนใจต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น กลุ่มจะเป็นกลไกที่ช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตนได้ดียิ่งขึ้น และการแสดงออกของความ

ต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มจะเป็นการช่วยมิให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งครอบงำกลุ่มอื่นๆ หรือกระบวนการวางนโยบายแต่เพียงกลุ่มเดียว กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นผู้ทำให้ผลประโยชน์ของประชาชนทุกฝ่ายได้รับการพิจารณาอย่างเสมอหน้ากันจากผู้รับผิดชอบในการวางนโยบาย การที่สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น จะทำให้กลุ่มผลประโยชน์เป็นเครื่องมือทางองค์การที่สำคัญของประชาชนในการนำความต้องการและข้อเรียกร้องไปสู่การพิจารณาของผู้วางนโยบาย การมีกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้มแข็ง จะเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการปกครองมิให้ถูกทรยศ โดยอาศัยอำนาจของกลุ่มทางการเมือง ที่ครองอำนาจรัฐหรือกลุ่มที่ครอบงำอำนาจทางเศรษฐกิจสังคมอื่นๆ (มนตรี เจนวิทย์การ ,2528)

อาจารย์แสวง รัตนมงคลมาศ สรุปไว้ใน “กลุ่มอิทธิพล กำเนิด บทบาท ผู้สร้าง และทิศต่อการเปลี่ยนแปลง “ ว่า กลุ่มผลประโยชน์ ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย จักรกมลการเมืองภายใต้การปกครองระบอบนี้จะไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าขาดเสียซึ่งกลุ่มอิทธิพล ที่จะทำหน้าที่เป็นฟันเฟืองอันหนึ่งให้กับตัวระบบของจักรกมลทั้งหมด บทบาทของกลุ่มอิทธิพลคือ ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างสถาบันประชาชน กับสถาบันของรัฐบาลและตัวประสานกับพรรคการเมือง และสถาบันทางการเมืองอื่นๆ ในสังคม ความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการมีกลุ่มอิทธิพลที่สามารถแสดงบทบาททั้งในฐานะผู้เชื่อมและฐานะผู้ประสานได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ กลุ่มอิทธิพลแม้จะเป็นเพียงสถาบันทางการเมือง ขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น แต่ด้วยความสำคัญในบทบาทและหน้าที่จึงทำให้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสถาบันทางการเมืองอื่นๆ ในสังคม (แสวง รัตนมงคลมาศ,2514)

ความเคลื่อนไหวต่างๆ ของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ๒ ในการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มตน ไม่ว่าจะ เป็นคณะทำงานติดตามมาตรา 40 ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ รวมถึงสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่รวมตัวกันยื่นจดหมายเปิดผนึกกับคณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสท.) ในเรื่องการคัดเลือกผู้สมัคร กสท. ว่าผู้ได้รับคัดเลือกจำนวน 14 คน ส่วนใหญ่มีส่วนได้ส่วนเสียและมีสายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผลประโยชน์ซ้อนทับในเรื่องของกิจการวิทยุโทรทัศน์ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงกับภารกิจของ กสท.ที่ต้องการปฏิรูปสื่อ

ความเคลื่อนไหวของกลุ่มสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งสมาชิกของกลุ่มส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่ดำเนินกิจการเช่าช่วงซื้อเวลาหรือรับสัมปทานประเภทกระจายเสียงทั้งวิทยุและโทรทัศน์ตามสถานีโทรทัศน์และวิทยุคลื่นต่างๆ ที่เคลื่อนไหวเห็นด้วยกับแนวทางการคัดเลือก กสช. ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นความเคลื่อนไหวที่ตรงกันข้ามกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่ออย่างชัดเจน

หรือความเคลื่อนไหวของกลุ่มกองทัพ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยคลื่นวิทยุของทหารจำนวนกว่า 200 สถานี แยกเป็นของกองทัพบก 128 สถานี กองทัพอากาศ 36 สถานี กองทัพเรือ 21 สถานี กองบัญชาการทหารสูงสุด 14 สถานี และกระทรวงกลาโหม 3 สถานี ซึ่งจะต้องให้คณะกรรมการ กสช. ดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ทั้งหมด กระทรวงกลาโหม ก็ได้เคลื่อนไหวจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเป็นศูนย์กลางในการชี้แจงต่อคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) รวมถึงชี้แจงต่อสาธารณชนถึงหลักการ และเหตุผลความจำเป็นที่กองทัพต้องมีสถานีวิทยุ และโทรทัศน์เพื่อใช้ในกิจกรรมของกองทัพต่อไป โดยเหตุผลที่ระบุก็คือเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยเน้นเรื่องความมั่นคงทางทหาร

ขณะที่ทั้งองค์การสื่อสารมวลชน กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์อยู่แล้วต่างก็ปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อแสดงให้เห็นศักยภาพ ว่าคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ที่ตนเองมีอยู่ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อจะใช้เป็นเหตุผลขอคลื่นความถี่ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ที่หน่วยงานครอบครองอยู่ต่อไป โดยไม่ต้องนำไปจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

เป็นโอกาสดีที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมเป็นผู้ประสานงานในโครงการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สัมภาษณ์ตามจังหวัดต่างๆ ของสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในการจัดโครงการเพื่อออกไปรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน กลุ่มองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสื่อ และกลุ่มประชาชนทั่วไป ต่อการปฏิรูปสื่อตามแนวทาง และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40 ช่วงระหว่างเดือนเมษายน - สิงหาคม 2544 มีการจัดเวทีสัมมนา ใน 9 จังหวัดใหญ่ คือ ราชบุรี จันทบุรี มหาสารคาม บุรีรัมย์ พิษณุโลก เชียงใหม่ สงขลา สุราษฎร์ธานี และกรุงเทพมหานคร โดยมีจังหวัดเครือข่ายต่างๆ เข้าร่วมการสัมมนาด้วย ซึ่งข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการจัดโครงการดังกล่าว จุดประกายให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึง ความต้องการของแต่ละกลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวเรียก

ร้องความต้องการของกลุ่มตน จึงเป็นที่มาของการศึกษาเรื่อง “ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40”

การศึกษา เรื่อง “ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40” ซึ่งรัฐธรรมนูญระบุไว้ชัดเจนว่า คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ถือเป็นทรัพยากรของชาติ จะต้องถูกนำมาจัดสรรใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ และต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนเท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทลักษณะ การเกิดขึ้นของกลุ่มผลประโยชน์ ความต้องการของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ และวิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นความต้องการที่เป็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกันที่จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการกำหนดเป็นนโยบาย

ปัญหานำการวิจัย

1. กลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ มีลักษณะและความเป็นมาอย่างไร
2. ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40 มีอะไรบ้าง
3. ความต้องการ ของกลุ่มผลประโยชน์ ได้รับการตอบสนองอย่างไร มีประเด็นใดบ้างที่เป็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกัน ที่อาจนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่
2. เพื่อทราบความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40

3. เพื่อศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกันของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะในประเด็นของคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและคลื่นวิทยุโทรทัศน์เท่านั้น ไม่รวมถึงคลื่นวิทยุโทรคมนาคม และศึกษาถึงกลุ่มผลประโยชน์ที่แสดงตัวชัดเจนในการออกมาเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ซึ่งประกอบด้วย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ นอกจากนี้จะกล่าวถึงบทบาทของหน่วยงานรัฐคือกรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และกองทัพบก ในการปรับตัวรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่ด้วย

ข้อสันนิษฐาน

1. กลุ่มผลประโยชน์ที่ออกมาเรียกร้องความต้องการในการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ มีลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มที่รวมกันขึ้นมาเพื่อปกป้องและแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตน หรือผลประโยชน์ของสาธารณณะ หรือเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางบางอย่างของกลุ่มผ่านสถาบันทางการเมือง โดยพยายามมีอิทธิพลเหนือกระบวนการตัดสินใจหรือการวางนโยบายของรัฐ
2. กลุ่มผลประโยชน์มีความต้องการที่จะปกป้องผลประโยชน์ที่ตนเองมีอยู่ ต้องการได้คลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ซึ่งยังมีอยู่อย่างจำกัด มาเป็นทรัพย์สินของกลุ่มตน อันเนื่องมาจาก ความไม่เท่าเทียมในการกระจายทรัพย์สิน (unequal distribution of property) จึงนำไปสู่การเกิดกลุ่มเพื่อพิทักษ์ป้องกันและเรียกร้องในส่วนที่กลุ่มยังไม่มี รวมถึงความต้องการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณณะ และผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน
3. ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีความต้องการแตกต่างกัน และแต่ละกลุ่มต่างแสดงบทบาทหน้าที่ของกลุ่มผล

ประโยชน์ในการป้อนนโยบาย (Policy Input) พยายามใช้อิทธิพลของกลุ่ม ผลักดันให้ฝ่ายกำหนดนโยบายดำเนินการออกหรือกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม ซึ่งความต้องการที่ขัดแย้งกันของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้ไม่ได้รับการตอบสนองของความต้องการดังกล่าวจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจนเกิดปัญหาขึ้น ไม่สามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายได้

นิยามศัพท์

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 “ ผู้วิจัยขอนิยามคำศัพท์ไว้ดังนี้

ความต้องการ หมายถึง ความมุ่งหมาย ความอยากได้ ความประสงค์ (ราชบัณฑิตยสถาน ,2542)

ผลประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์ที่เป็นผล (มานิต มานิตเจริญ,2538) สิ่งที่มีผลใช้ได้ดีสมกับที่คิดมุ่งหมายไว้ ผลที่ได้ตามต้องการ หรือสิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณ (ราชบัณฑิตยสถาน ,2542)

กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การรวมกลุ่มโดยสมัครใจของบุคคลต่างๆ เพื่อปกป้อง (defense) ผลประโยชน์ของกลุ่ม ผลประโยชน์นั้นอาจหมายถึง ผลประโยชน์เฉพาะของกลุ่มหรือผลประโยชน์นอกกลุ่ม คือผลประโยชน์ทั่วๆ ไปที่เป็นของส่วนรวมที่เป็นสาธารณะ รวมถึงจุดหมายสุดท้าย คือการมีอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ (public policy) (สุรพล ราชภัณฑารักษ์ ,2520)

ในที่นี้หมายถึง กลุ่มที่มีการรวมกันเพื่อเรียกร้อง ความต้องการ ต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่

การจัดสรรคลื่นความถี่ หมายถึง การนำคลื่นความถี่วิทยุ และโทรทัศน์ที่มีอยู่ในประเทศไทย มาจัดสรรใหม่ โดยการจัดสรร เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่กำหนดคือให้มีองค์กรของรัฐซึ่งเป็นอิสระ หมายถึงคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เป็นผู้เข้ามาดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำข้อเรียกร้องและความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน ไปเป็นข้อเสนอแนะหรือแนวทางสำหรับการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามรัฐธรรมนูญต่อไป
2. เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาถึงกลุ่มผลประโยชน์ ในการผลักดันเรียกร้องความต้องการ ต่อนโยบายของรัฐต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

งานวิจัยเรื่อง “ ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทาง รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 ” แบ่งแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. แนวคิดเรื่อง กลุ่มผลประโยชน์
2. แนวคิดเกี่ยวกับ เจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสรรระบบคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

แนวคิดเรื่อง กลุ่มผลประโยชน์

นักวิชาการมากมาย ได้กล่าวถึงการเกิดขึ้นของ “ กลุ่ม ” ว่าเป็นไปเพื่อชดเชยสิทธิของปัจเจกบุคคลที่อ่อนแอ และคงอยู่ได้ด้วยดุลยภาพของกลุ่ม ดังนี้

James Madison กล่าวว่า ไม่ว่าสังคมใดๆ จะต้องมีความขัดแย้งเป็นหัวใจของการเมือง เพราะจะนำไปสู่ปรากฏการณ์อื่นๆ อย่าง ซึ่งอย่างหนึ่งก็คือ การเกิดกลุ่มเฉพาะ (factions) ขึ้นมากมาย ส่วนสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งอันนำไปสู่กลุ่มเฉพาะ คือ

1. ความไม่เท่าเทียมในการกระจายทรัพย์สิน (unequal distribution of property) จึงนำไปสู่การเกิดกลุ่ม เพื่อพิทักษ์ ป้องกันและเรียกร้องในส่วนที่กลุ่มยังไม่มี
2. ความแตกต่างในความสามารถของมนุษย์ (The diversity in the faculties of men) ทั้งความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายทรัพย์สิน และความสามารถของมนุษย์ที่แตกต่างหลากหลายกันไป ได้กลายเป็นความขัดแย้งที่ทำให้คนเริ่มรวมตัวกันเป็น “กลุ่ม” ขึ้นมา

Alexis de Tocqueville มองว่า เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นสมาคมเป็นสิ่งจำเป็น และจะเป็นหลักประกันที่รวมกันในการต่อสู้กับศัตรู ซึ่งหมายถึงรัฐบาล ยิ่งประชาชนมีความอ่อนแอ ไม่มีอำนาจบทบาท รัฐบาลก็ยิ่งจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ฉะนั้นประเทศประชาธิปไตยควรจะมี

การตั้งสมาคมขึ้น ให้เกิดมีความแข็งแกร่งมากขึ้น และที่สำคัญก็เพื่อจะขจัดเซกซ์ทิฟิของปัจเจกบุคคลแต่ละคนที่อ่อนแอ (ไมตรี อินทสุต ,2521)

การเกิดขึ้นของกลุ่ม อาจมีสาเหตุดังนี้

1. ความใกล้เคียงหรือความใกล้ชิด อันเนื่องมาจากแหล่งที่ตั้งที่สังกัด (Location and proximity) หรือความใกล้ชิดของสถานที่ทำงาน
2. ความสนใจหรือค่านิยมที่ตรงกัน (common interest and values) รวมทั้งทัศนคติและเจตนารมณ์ร่วมกัน
3. เหตุผลทางเศรษฐกิจ (economic reasons) ประกอบด้วยกิจการร่วมกัน มีปัญหาาร่วมกัน ผลิตหรือบริโภคนิสัยใดเหมือนกัน
4. ความต้องการหรือความปรารถนาส่วนบุคคล (personal need fulfilment) มีเป้าหมายร่วมกันหรือสนับสนุนสิ่งหนึ่งร่วมกัน

นอกจากนี้คนในองค์กรจะรวมกลุ่มกันหรือเห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่มก็ต่อเมื่อ

1. ต้องการสร้างมิตรภาพหรือต้องการมีเพื่อน (friendship or companionship)
2. การรวมกลุ่มนั้น ก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย กลุ่มสามารถช่วยปกป้องคุ้มครองได้ (security and protection)
3. กลุ่มช่วยให้เกิดการยกฐานะของตนเองหรือของกลุ่ม หรือของทั้งสองส่วนขึ้นได้ (advance group's position)
4. เมื่อต้องการความช่วยเหลือในการทำงาน (help with the work)
5. เมื่อต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ใช้ในการกระจายข้อมูลหรือรับข้อมูล ข่าวสารและสารสนเทศต่างๆ (communication and information)(อุทัย บุญประเสริฐ ,2531)

ยังมีนักวิชาการที่ได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ทำให้คนเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งทฤษฎีที่นับว่าสำคัญและมีอิทธิพลมาก มีอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีกิจกรรมร่วม (collective action) ของแมนเคอ โอลสัน (Mancur Olson) และทฤษฎีแลกเปลี่ยน (exchange theory) ของ โรเบิร์ต ซอลส์เบอรี (Robert Sallisbury)

Mancur Olson เสนอทฤษฎีของเขาในหนังสือชื่อ The logic of Collective Action ในปี ค.ศ. 1965 โดยเสนอตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ว่า ปกติแล้ว คนจะไม่เข้าร่วมในกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่ เพราะว่าค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกและของการเข้าร่วม ไม่คุ้มกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ แต่คนจะเข้าร่วมใน “ กิจกรรมร่วม ” ก็ต่อเมื่อ ได้รับผลประโยชน์พิเศษเฉพาะ (selective benefits) หรือ ในกรณีการเป็นสมาชิกเป็นการบังคับ หรือเมื่อกลุ่มมีขนาดเล็กพอที่จะทำให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มมองเห็นว่า เขาสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม ด้วยเหตุนี้ “กลุ่มผลประโยชน์สาธารณะ” เช่นกลุ่มผู้บริโภค มักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จเมื่อเทียบกับสมาคมการค้า(มนตรี เจริญวิทย์การ,2528)

ส่วนทฤษฎีการแลกเปลี่ยนนั้น Robert H. Salisbury ได้เสนอบทความเรื่อง An Exchange Theory of Interest Groups ในหนังสือชื่อ Interest Group Politics In America ในปี ค.ศ.1970 โดยเห็นว่า กลุ่ม เกิดขึ้นจากการสอดคล้องต้องกันทางผลประโยชน์ระหว่างผู้จัดตั้งกลุ่ม (group organizer) กับผู้เป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งต่างคนต่างได้รับจากกลุ่ม

“ benefit exchange = conceptualization of interest group “

กลุ่มเกิดขึ้นมาเพราะมีผู้นำซึ่งจะเรียกว่า ผู้ก่อตั้ง (Entrepreneur / organizer) ที่ชักชวนให้คนเข้ามาร่วมโดยมีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจ หากผลประโยชน์ล่มสลายหรือไม่เพียงพอที่จะประกันต้นทุนของเหล่าสมาชิกหรือ ผู้นำกลุ่ม นำสิ่งตอบแทนกลับมาไม่ได้เพียงพอ กลุ่มก็จะล่มสลาย องค์ประกอบของกลุ่ม จึงประกอบด้วย ผู้ก่อตั้ง (entrepreneur) ผลประโยชน์ (benefits) สมาชิกกลุ่ม (group member) และการแลกเปลี่ยน (exchange)

โดยผลประโยชน์ดังกล่าวมี 3 ชนิด คือ

1. ผลประโยชน์หรือแรงจูงใจทางวัตถุ (material incentives) หมายถึงรางวัล หรือผลตอบแทนที่จับต้องได้ เช่นสินค้า หรือบริการที่ได้มาจากการทำงาน
2. ผลประโยชน์ด้านความรู้สึกใกล้ชิดของอารมณ์ หรือ ความรู้สึกร่วม(solidary benefits) เช่น การได้สังสรรค์และการมีเพื่อนจากการเข้าร่วมกลุ่ม
3. การมีจุดหมาย (purposive benefits or incentives) คือ ได้รับความพึงพอใจในด้านอุดมการณ์ เป็นสำนึกในเป้าหมายที่เหนือกว่ามนุษย์ องค์กร หรือกลุ่ม แม้ว่าผลประโยชน์จะประสบผลเพิ่มพูนแก่ปัจเจกบุคคล แต่มันไม่สามารถนำมาแบ่งตามปกติ ไปยังบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ รวมทั้งไม่สามารถคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนได้

(Robert H. Salisbury,1970)

Sallisbury มองว่ากลุ่มการเมืองจะเน้นแรงจูงใจที่เป็นด้านอุดมการณ์หรือวัตถุประสงค์ กลุ่มที่เน้นจุดหมายอย่างเดียวยังไม่ค่อยถาวร เพราะไม่มีผลประโยชน์ที่จับต้องได้มาดึงให้คนอยู่ในกลุ่ม ขณะเดียวกันกลุ่มที่เน้นผลประโยชน์ทางวัตถุจะเสียค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งสูง แต่ถ้าตั้งได้แล้ว มักจะอยู่คงทนถาวร ทฤษฎีของ Robert Sallisbury ชี้ให้เห็นถึงการได้เปรียบของกลุ่มธุรกิจและแรงงาน ซึ่งเน้นผลประโยชน์ตอบแทนด้านวัตถุ และการเสียเปรียบหรืออ่อนแอของกลุ่มที่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์สาธารณะหรือกลุ่มอุดมการณ์ทั้งหลาย (มนตรี เจนวิทย์การ, 2528)

กลุ่มที่ออกมาเรียกร้องความต้องการ ต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 จึงเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้น จากความขัดแย้งในเรื่องของความไม่เท่าเทียมในการกระจายทรัพย์สิน (unequal distribution of property) ตามที่ James Madison ได้กล่าวไว้ อันเนื่องจากสภาพปัจจุบัน คลื่นความถี่ทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งหมดยังคงอยู่ภายใต้ควบคุมโดยรัฐ เกือบทั้งสิ้น ภายหลังจากรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ และกำหนดให้มีการจัดสรรคลื่นความถี่ที่มีทั้งหมดเสียใหม่ กลุ่มที่รวมตัวกันขึ้นโดยมีความสนใจความสนใจหรือค่านิยมที่ตรงกัน มีทัศนคติ มีความต้องการ มีเป้าหมายร่วมกันในเรื่องของคลื่นความถี่ จึงรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ขึ้น ซึ่งมีทั้งกลุ่มผลประโยชน์ ที่มีเป้าหมายเพื่อการมีจุดหมาย คือ ได้รับความพึงพอใจในด้านอุดมการณ์ และกลุ่มผลประโยชน์ที่มีเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์พิเศษเฉพาะเพื่อตนเอง

กลุ่มผลประโยชน์ ถือเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในทางการเมืองระบบประชาธิปไตย เทียบเท่ากับพรรคการเมือง แต่กลุ่มผลประโยชน์ จะมีลักษณะต่างจากพรรคการเมือง โดยกลุ่มผลประโยชน์ จะไม่มีบทบาทโดยตรงในการเข้ามามีอำนาจทางการเมือง และใช้อำนาจนั้น แต่จะมีบทบาทในการบีบบังคับต่อฝ่ายอำนาจบ้านเมือง โดยจะบีบบังคับด้วยวิธีการต่างๆ ต่อผู้มีอำนาจทางการเมือง และพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ปกครอง แต่ไม่ใช่เข้าไปกุมอำนาจด้วยตัวเอง

อาจารย์แสวง รัตนมงคลมาศ ได้กล่าวไว้ใน “กลุ่มอิทธิพล กำเนิด บทบาท ผู้สร้าง และทัศนะต่อการเปลี่ยนแปลง “ โดยกล่าวถึง การกำเนิดกลุ่มอิทธิพล ไว้ว่า ปราบฏกการณ์ทางธรรมชาติของสังคมมนุษย์อย่างหนึ่งก็คือ การรวมกลุ่ม ไม่ว่าจะอยู่ในสมัยใดหรือสังคมใด

มนุษย์มักจะมีการรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนเสมอ มูลเหตุของการรวมกลุ่มนั้น มีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพของสังคมเศรษฐกิจ และการเมือง ในแต่ละแห่งซึ่งไม่เหมือนกัน กลุ่มดั้งเดิมที่เห็นเด่นชัดที่สุดก็คือ กลุ่มทางสังคมวัฒนธรรม กลุ่มเหล่านี้รวมกันเข้ามาภายใต้เหตุผลของความผูกพันทางสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีและความเชื่อถือต่างๆ ที่เป็นสายใยแห่งการเชื่อมโยงความผูกพันซึ่งกันและกัน ลักษณะของกลุ่มอีกแบบหนึ่งก็คือ กลุ่มทางเศรษฐกิจ กลุ่มแบบนี้รวมกันเข้ามาภายใต้เหตุผลของการมีผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มการเมืองซึ่งเป็นกลุ่มที่รวมกันเข้ามาภายใต้เหตุผลของการมีอุดมคติหรือผลประโยชน์ในทางการเมืองร่วมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในแต่ละสังคมนั้นเป็นตัวกำหนดลักษณะสภาพของการเกิดกลุ่มขึ้นในสังคมที่สำคัญที่สุด

เมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตามวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ อาจพิจารณากำหนดออกเป็น 3 ประเภท ตามความเปลี่ยนแปลงนั้น คือ เป็นสังคมดั้งเดิม สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงและสังคมสมัยใหม่ เมื่อเป็นเช่นนี้ ลักษณะของการพิจารณาถึงการเกิดกลุ่ม ก็เปลี่ยนตามไปด้วย สังคมที่เรียกว่าเป็นสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง หรือ transitional society นั้น ก็คือสังคมที่อยู่ระหว่างสังคมดั้งเดิม หรือ traditional society กับสังคมสมัยใหม่ modern society กลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง จึงเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มดั้งเดิมกับกลุ่มสมัยใหม่ โดยเหตุที่กลุ่มดั้งเดิมเน้นถึงความสัมพันธ์ของการรวมกลุ่มภายใต้เหตุผลทางสังคม วัฒนธรรมเป็นหลัก และกลุ่มสมัยใหม่เน้นถึงความสัมพันธ์ทางผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองร่วมกันเป็นหลัก เพราะฉะนั้น กลุ่มที่เกิดขึ้นในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงจึงกลายเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นภายใต้แนวคิดเดิม ผนวกกับแนวคิดใหม่ที่รับมา ซึ่งในบางครั้งทำให้ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นกลุ่มแบบไหนกันแน่ เพราะมีลักษณะผสมหรือคาบเกี่ยวกันอยู่อย่างแน่นแฟ้น (แสง รัตนมงคล มาศ ,2514)

ส่วนการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ มีข้อพิจารณาดังนี้

1. เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลต่างๆ โดยสมัครใจ มิใช่เป็นการบังคับให้รวม หรือถูกภาวะครอบงำบางอย่างให้เกิดการรวมตัวขึ้น
2. เจตนารมณ์ของการรวมตัวนั้น ก็เพื่อที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการป้องกันรักษาผลประโยชน์ของตน มิใช่รวมตัวกันเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

3. เจตนาของการเข้าร่วมกลุ่มยังพาดพิงไปถึงความต้องการที่จะใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการดำเนินการทางการเมือง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล อันจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของกลุ่มตน (แสง รัตนมงคลมาศ ,2514)

นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขของการรวมตัวของกลุ่มผลประโยชน์ ว่าขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยด้วยกันดังนี้

1. พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ต้องเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการพัฒนามาถึงขั้นของการแข่งขันระหว่างกลุ่มเศรษฐกิจทั้งหลาย ซึ่งก็คือระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนั่นเอง
2. พื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม ระบบความคิดความเชื่อและพฤติกรรมในด้านการยึดถือเสรีภาพ ความเสมอภาค และความเป็นอิสระของปัจเจกชนในการรวมตัว เป็นปัจจัยสำคัญของการเกิดและการมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์
3. พื้นฐานทางด้านการเมือง ปัจจัยทางด้านการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์ คือวัฒนธรรมทางการเมืองและระบบการเมือง ซึ่งระบบการเมืองที่จะเปิดโอกาสให้มีการต่อสู้ทางการเมือง ก็คือระบบประชาธิปไตย (แสง รัตนมงคลมาศ ,2527)

โรเบิร์ต เอช ซอลส์ลิสเบอรี (Robert H. Salisbury) ให้ความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ ว่าหมายถึง การรวมกันจัดตั้งองค์กร ซึ่งผูกมัดเข้าด้วยกันด้วยความสัมพันธ์ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของรัฐบาล(Robert H. Salisbury,1985)

อัลมอนด์ และเพาเวลล์ (G.A. Almond and G. Bingham Powell) นิยามความหมายของกลุ่มผลประโยชน์ ว่าเป็น “ กลุ่มคนที่เชื่อมโยงกัน โดยมีความสนใจหรือห่วงใยในสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน และโดยมีความสำนึกอยู่ไม่มากนักน้อย ว่าเขามีความเชื่อมโยงดังกล่าวกันอยู่

และจากนิยามนี้ อัลมอนด์ และเพาเวลล์ แบ่งประเภท ของ “ กลุ่มผลประโยชน์ ” ออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน ทั้งนี้ โดยค่านึงไว้ว่าปัจเจกบุคคลก็อาจเป็นผู้แสดงออกซึ่งผลประโยชน์ของเขาเองแต่เพียงลำพังก็ได้ และกลุ่มผลประโยชน์ อาจมีลักษณะจัดตั้งหรือไม่จัดตั้งก็ได้

1. กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลที่เคื่องคว้างไร้บรรทัดฐาน (anomic interest groups) เป็นการปะทุขึ้นอย่างค่อนข้างกะทันหันตามอารมณ์ เช่น การจลาจล การลอบสังหาร

ตลอดจนการเดินทางประท้วง การเรียกร้องผลประโยชน์ในรูปลักษณะนี้ มักจะเกิดขึ้นในสภาพที่ไม่มีกลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอยู่ในสังคม หรือหากมีก็มีบางกลุ่มที่ถูกปิดกั้นมิให้แสดงออกซึ่งความต้องการ ดังนั้น ความไม่พึงพอใจที่ถูกปิดอยู่ กอดันไว้ จะปะทุออกมาถ้ามีเหตุการณ์เอื้ออำนวย หรือ มีผู้ชักนำหรือ ปลุกกระดมให้เกิดขึ้น การชักนำนี้อาจกระทำโดยผู้ที่อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของเขาเองก็ได้ แต่ข้อสำคัญไม่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรแต่อย่างใด

2. กลุ่มผลประโยชน์ที่ไม่มีการจัดตั้ง (non-associational interest groups) หมายถึงกลุ่มเครือญาติ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มภูมิภาค กลุ่มสถานภาพ กลุ่มชนชั้น เป็นกลุ่มคนที่อาจไม่ได้พบปะกันอย่างสม่ำเสมอ แต่มีความรู้สึกร่วมกัน มีความเชื่อมโยงกันทางจิตใจทางวัฒนธรรมอย่างรู้ใจกันพอสมควร ซึ่งอาจเรียกร้องผลประโยชน์ของเขาเป็นครั้งคราว โดยผ่านบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือผู้นำเช่นผู้นำทางศาสนา

3. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน (institutional interest groups) หมายถึงองค์กรที่เป็นทางการ เช่นพรรคการเมือง สถาบันนิติบัญญัติ กองทัพ ศาสนา หน่วยราชการ และสถาบันอื่นๆ ซึ่งมีหน้าที่เฉพาะอย่างยิ่งที่ไม่ใช่การเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มเหล่านี้อาจเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนั้นกลุ่มย่อยภายในสถาบันสำคัญ ๆ เหล่านี้ อาจทำหน้าที่เรียกร้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตนก็ได้ โดยอาศัยความยอมรับนับถือในสถาบันที่สังกัดอยู่เป็นทรัพยากรในการที่จะได้มาซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง

4. กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ (associational interest groups) ทางการทหาร ในที่นี้ หมายถึง มีการจัดตั้ง มีสมาชิกเป็นการแน่นอน ไม่ได้หมายความถึงที่เป็น ทางการ ตัวอย่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ คือสหภาพแรงงาน สมาคมนักธุรกิจ สมาคมชาติพันธ์ และกลุ่มประชาชนประจำท้องถิ่นต่างๆ เหล่านี้ เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ คือมี specialized interest articulation function กลุ่มเหล่านี้มักจะมีระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ และนำข้อเรียกร้องเสนอต่อระบบการเมือง ในสังคมที่พัฒนาแล้ว กลุ่มเหล่านี้จะได้เปรียบกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ จะได้รับการยอมรับว่าชอบธรรม และจะมีมากมายหลายกลุ่ม ครอบคลุมถึงกลุ่มชนต่างๆ ในสังคม (พฤษทิสาณ ชุมพล , 2531)

เกรมแฮม วิลสัน (Graham Wilson) ให้นิยามความหมายกลุ่มผลประโยชน์ ใน Interest Group in the United States ,1981 ว่า เป็น องค์กรที่อ้างสิทธิ์เป็นตัวแทนประชาชน หรือ

องค์กรที่มีส่วนร่วมในเรื่องของผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ที่มีส่วนร่วมในเรื่องของผลประโยชน์หรืออุดมการณ์อย่างหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งอย่าง (นันทนา นันทวโรภาส ,2533)

ขณะที่ เกรแฮม วู้ตตัน (Graham Wootton) อธิบายความหมายของ กลุ่มผลประโยชน์ ไว้ว่า กลุ่มผลประโยชน์คือกลุ่มทุกกลุ่ม หรือ องค์กรทุกองค์การที่แสวงหาอิทธิพลเหนือนโยบายสาธารณะ (public policy) ตามวิถีทางที่กำหนด ขณะเดียวกันก็ปฏิเสธที่จะรับผิดชอบโดยตรงต่อการปกครองประเทศ นอกจากนี้แล้ว กลุ่มผลประโยชน์ยังเป็นกลุ่มของผู้ร่วมทัศนะ ที่ได้ทำการเรียกร้องต่อกลุ่มอื่นๆ ในสังคม โดยการดำเนินการเรียกร้องของกลุ่มนั้นสามารถก่อให้เกิดการผลักดันต่อผู้ตัดสินใจได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้กลุ่มผลประโยชน์บางครั้ง ก็เป็นกลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มกดดัน (pressure groups) ได้ด้วย (Graham Wootton ,1978)

เดวิด บี ทูแมน (David B. Truman) ได้ให้ความหมายของ “กลุ่มผลประโยชน์” ว่า หมายถึงกลุ่มที่ประกอบด้วยปัจเจกชนที่มีทัศนคติร่วมกัน ซึ่งร่วมกันจัดตั้งขึ้น และมีข้อเรียกร้องให้ปรากฏแก่กลุ่มอื่นๆ ในสังคม และเมื่อใดที่มีการเรียกร้องต่อสถาบันการเมือง ไม่ว่าจะสถาบันใดก็ตาม หรือแสวงหาผลประโยชน์หรือจุดหมายปลายทางผ่านกระบวนการทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์นั้น จะกลายเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง (David B. Truman,1955)

เอส ซี ไฟเนอร์ (S.E.Finer) อธิบายเพิ่มเติมเอาไว้ว่า “กลุ่มผลประโยชน์ เป็นกลุ่มหรือสมาคมที่ต้องการจะมีอิทธิพลเหนือนโยบายของชาติให้เป็นไปตามแนวทางของกลุ่ม แต่ไม่ต้องการรับผิดชอบโดยตรงในการปกครองประเทศ (S.E Finer ,1958) ส่วนคำว่า “กลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มกดดัน” (pressure groups) นั้น เป็นกลุ่มที่มีเจตนาที่จะแสวงหาอิทธิพล หรือมีอำนาจเหนือบุคคลต่างๆ ที่อยู่ในอำนาจ (สุรพล ราชภัณฑารักษ์,2520) ซึ่ง เอ็น ซี ฮันท์ (N.C.Hunt) อธิบายว่า กลุ่มอิทธิพล คือองค์กรใดที่แสวงหาอิทธิพล ต่อนโยบายการเมือง โดยปราศจากความมุ่งหวังที่จะรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ (N.C Hunt ,1956)

มอริส ดู แวร์เชร์ (Maurice Duverger) นักรัฐศาสตร์ชาวฝรั่งเศส สนับสนุนแนวคิดของ ฮันท์ ว่า กลุ่มอิทธิพลไม่มีบทบาทโดยตรงในการแสวงหาอำนาจทางการเมือง แม้จะมีอิทธิพลต่อศูนย์อำนาจก็ตาม แต่ก็อยู่ภายนอกศูนย์อำนาจ และพยายามที่จะโน้มน้าวบุคคลที่อยู่ใน

ศูนย์อำนาจและที่มีอำนาจ แต่ไม่พยายามเสนอคนของตนขึ้นมาครองอำนาจแทนอย่างเป็นทางการ (Maurice Duverger, 1972)

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ มอริส ดู แวร์เชอร์ ยังได้แบ่งกลุ่มผลประโยชน์ หรือที่เขาชอบเรียกว่าเป็นกลุ่มผลักดัน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มผลักดันจริง และกลุ่มผลักดันแฝง

1. กลุ่มผลักดันจริง เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาและสามารถจัดองค์กรของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่คำนึงถึงว่ากลุ่มจะมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก จะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอำนาจ มีพลังบีบบังคับในทางการเมือง ซึ่งเรียกได้อีกว่าเป็น กลุ่มอิทธิพล ซึ่งในกลุ่มนี้ ยังแบ่งออกได้อีก 4 กลุ่มคือ

1.1 กลุ่มผลักดันเฉพาะกรณี (Exclusive Group) คือกลุ่มหรือองค์การที่มีจุดประสงค์ที่จะรักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งและอย่างจริงจัง

1.2 กลุ่มผลักดันบางส่วน (Partial Group) คือกลุ่มผลประโยชน์กิจกรรมบางอย่างของกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือนโยบายของรัฐ ส่วนกิจกรรมหลักของกลุ่มจะต้องมีใช่เรื่องของการเมืองหรือนโยบายของรัฐ กลุ่มผลักดันบางเรื่องนี้ มักจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

1.3 กลุ่มผลักดันเอกชน (Private Group) เป็นกลุ่มผลักดันที่เกิดขึ้นโดยสถาบันของเอกชน เช่น ธุรกิจเอกชน บริษัท ห้างร้าน หน่วยการผลิต

1.4 กลุ่มผลักดันมหาชน (Public Group) เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และยอมรับกันว่าในบางครั้งหน่วยงานของรัฐมีวิธีปฏิบัติกิจกรรมคล้ายกับวิธีการของกลุ่มผลักดัน เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยการบีบบังคับหรือใช้อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ กลุ่มผลักดันมหาชน หรือกลุ่มผลักดันสาธารณะ แบ่งได้เป็น 2 แบบคือ

1.4.1 หน่วยงานของรัฐ ที่ดำเนินการตามแบบวิธีของกลุ่มผลักดันในการป้องกันผลประโยชน์ของหน่วยงานนั้น โดยที่ได้มีการแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ของกลุ่ม คือ ผลประโยชน์ของสาธารณะ หรือผลประโยชน์ของส่วนรวม

1.4.2 เป็นกลุ่มที่ก่อตั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการ โดยมีการก่อตั้งเป็นกลุ่มขึ้นในหน่วยงานของรัฐ แต่เดิมลักษณะของกลุ่มจะเป็นกลุ่มที่ไม่เปิดเผย กลุ่มจะหาทางช่วยเหลือคนในกลุ่มของตน เพื่อให้ได้รับตำแหน่งสูงและสำคัญในหน่วยงานนั้น แม้จะมีการเน้นว่า ผลประโยชน์ของส่วนรวมสำคัญ แต่ผลประโยชน์ของสมาชิกของกลุ่มจะต้องมาก่อน

2. กลุ่มผลักดันแฝง (Pesudo Pressure Group) เป็นกลุ่มลักษณะ กลุ่ม องค์การ ชมรม ที่มีได้จัดอยู่ในลักษณะของกลุ่มผลักดันจริง เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการบริการด้านต่างๆ แก่ประชาชนทั่วไป เช่นกลุ่มของนักวิชาการ กลุ่มนักธุรกิจ ที่มีได้มีจุดประสงค์ที่จะบีบบังคับทางการเมือง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง แต่กระทำไปเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น ศาสตราจารย์ Maurice Duverger แบ่งกลุ่มนี้ออกเป็น 2 พวกคือ

2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นกลุ่มบุคคลที่เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง แม้ว่าบทบาทของกลุ่มจะสามารถบีบบังคับ หรือมีอิทธิพลทางการเมือง แต่กลุ่มนี้หาได้เป็นกลุ่มผลักดันจริงไม่

2.2 กลุ่มสื่อมวลชน หมายถึงกลุ่มผลักดันแฝงกลุ่มหนึ่งซึ่งในสังคมปัจจุบัน สื่อมวลชนอาจเรียกได้ว่าเป็นปัจจัยที่ 5 ในการดำรงชีพของมนุษย์ ในบางกรณียอมรับกันว่า สื่อมวลชน มีลักษณะเป็นสถาบัน ที่มีความสามารถบีบบังคับเหมือนกันกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ซึ่งตามสภาพความเป็นจริงแล้ว สื่อมวลชน เป็นสถาบันทางเทคนิค แต่กลับมีบทบาทในการบีบบังคับทางการเมือง จึงมองสื่อมวลชนในทั้งในฐานะเป็นหน่วยธุรกิจการค้า และกลุ่มผลักดันแฝงซึ่ง กลุ่มผลักดันแฝงหรือกลุ่มผลักดันทางการเมือง หมายถึงว่า สื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีจุดมุ่งหมายที่จะบีบบังคับในทางการเมือง ต้องการที่จะมีบทบาทต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

2.2.1 สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม เพื่อแสดงออกทางการเมืองในฐานะเป็นตัวแทนของกลุ่ม

2.2.2 สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นหน่วยสังคมที่ต้องการสร้างอิทธิพลให้แก่ตน มีอิทธิพลต่อสาธารณะ ซึ่งบางครั้งกลุ่มนี้จะปกปิดไม่กล้าแสดงตัวออกมาว่าเป็นหน่วยของพรรคการเมือง หรือสังกัดอยู่กับกลุ่มผลประโยชน์ใด แต่กลับแสดงว่าเป็นสถาบันที่เป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับใครทั้งสิ้น สื่อมวลชน ที่ก่อตั้งขึ้นโดยสถาบันอิสระที่เป็นกลาง มีจุดประสงค์สำคัญคือ การแสวงหาหลักการเพื่อความเป็นธรรมให้แก่ทุกฝ่าย วางตัวเป็นกลางอย่างจริงจัง สื่อมวลชนแบบนี้จึงเข้าลักษณะของกลุ่มผลักดัน เหมือนกับสถาบันการศึกษา กลุ่มปัญญาชน และกลุ่มศึกษานิเทศการเมือง ซึ่งการรักษาความเป็นกลางในการสื่อสารข่าวสารสู่ประชาชน เป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง (สุรพล ราชภัณฑารักษ์, 2520)

ฟรานซิส จี คาสเซิล (Francis G. Castle) ให้ความหมายไว้ว่า “กลุ่มอิทธิพล คือกลุ่มที่พยายามก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งโดยการดำเนินการผ่านกิจกรรมทางการเมืองปกครองหรือไม่ก็ตาม โดยที่กลุ่มเหล่านี้ก็มีใช้พรรคการเมือง “ นอกจากนี้ คาสเซิล ยังจำแนกกลุ่มอิทธิพลออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. กลุ่มผลประโยชน์ (interest group) คือกลุ่มที่ก่อตัวขึ้นมาเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์รวมของกลุ่ม
2. กลุ่มทัศนคติ (attitude group) คือ กลุ่มที่ก่อตัวขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ที่มีขอบเขตเฉพาะหรือมีคุณค่าเฉพาะ ซึ่งมีได้มีความหมายเพียงผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิกเท่านั้น หากแต่เป็นวัตถุประสงค์หรือคุณค่า อันเป็นทัศนคติร่วมกันต่อปัญหาใดปัญหาหนึ่งด้วย (Francis G. Castle, 1967)

ไมตรี อินทุสุต กล่าวไว้ว่า “ กลุ่มผลประโยชน์ “ เป็นกลุ่มที่น่าจะมีผลประโยชน์ในตัวของกลุ่มเองอยู่แล้ว และแต่ละกลุ่มก็มีผลประโยชน์ และความพึงพอใจในระบบการเมืองที่เป็นอยู่ กลุ่มผลประโยชน์มักจะได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมกับรัฐบาล เช่นสมาคมการค้า สมาคมอุตสาหกรรมฯลฯ (ไมตรี อินทุสุต , 2521)

โดยสรุปแล้ว “ กลุ่มผลประโยชน์ “ จึงเป็นการรวมตัวกันขึ้นมาของกลุ่มคนในสังคมโดยมีผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจ ใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการป้องกันรักษาผลประโยชน์ของตน ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งผลประโยชน์พิเศษเฉพาะ ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้คนในกลุ่ม

เข้ามามีกิจกรรมร่วมกัน รวมไปถึง ผลประโยชน์ที่อยู่ในรูปของการมีจุดมุ่งหมาย เป็นแรงจูงใจด้านอุดมการณ์ ซึ่งในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 นั้น จุดเริ่มต้นหรือเจตนารมณ์แห่งกฎหมายข้อนี้ ก็เนื่องมาจาก เหตุการณ์ความรุนแรงในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เมื่อปี พ.ศ. 2535 ซึ่งสถานีวิทยุและโทรทัศน์ที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่สามารถตอบสนองความต้องการรับรู้ข่าวสารของประชาชนได้ มีการปิดบังหรือเซนเซอร์ข่าวจากผู้เป็นเจ้าของของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ อันเนื่องมาจากระบบวิทยุและโทรทัศน์ของไทยอยู่ในรูปแบบที่หน่วยงานราชการของรัฐเป็นเจ้าของสัมปทานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งดูแลสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 และสถานีวิทยุอีก 145 สถานีทั่วประเทศ องค์การสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นเจ้าของสัมปทานสถานีโทรทัศน์จำนวน 2 ช่อง คือ ช่อง 3 และ ช่อง 9 รวมถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงอีกจำนวน 62 สถานี กองทัพบก ซึ่งเป็นเจ้าของสัมปทานสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และช่อง 7 รวมถึงสถานีวิทยุกระจายเสียงอีก 128 สถานี สถานีวิทยุกระจายเสียงที่เหลือก็ยังคงมีหน่วยงานราชการของรัฐอื่นๆ เป็นผู้ได้รับสัมปทาน โดยหน่วยงานราชการที่เป็นเจ้าของคลื่นความถี่ได้นำคลื่นความถี่ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ที่มีอยู่อย่างจำกัด นำไปให้เอกชนเช่าช่วงดำเนินกิจการต่อประโยชน์ที่ได้จึงเป็นเพียงประโยชน์ที่เน้นด้านธุรกิจเท่านั้น เป็นธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไร มากกว่าที่จะเน้นข้อมูลข่าวสารเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ทันทีที่มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีผลบังคับใช้ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีองค์กรอิสระหรือคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ที่จะจัดตั้งขึ้น เป็นผู้นำคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์มาจัดสรรใหม่ทั้งหมด ก็ได้เกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นของผู้ประกอบวิชาชีพ กลุ่มธุรกิจ และองค์กรภาคเอกชนเพื่อจะเรียกร้องความต้องการและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตน และผลประโยชน์สาธารณะ การรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องความต้องการและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ จึงเป็นบทบาทที่สำคัญของกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้

บทบาทหน้าที่และความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ มีดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ในการป้อนนโยบาย (Policy Input) การป้อนนโยบายนี้ หมายถึง การพยายามใช้อิทธิพลของกลุ่มผลักดันให้ฝ่ายกำหนดนโยบายดำเนินการออกหรือกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม
2. บทบาทหน้าที่ในการประสานและขานรับนโยบาย (Policy Co – ordinator and Implementater) นอกจากผลักดันนโยบายแล้ว การประสานหรือขานรับนโยบายที่กลุ่มตนเห็นด้วยนั้น ยังถือเป็นหน้าที่หลักอีกด้านหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์

ทั้งนี้ เพื่อให้นโยบายที่ออกมาสามารถบรรลุผลสำเร็จในทางปฏิบัติกว้างขวางขึ้น และ
หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น (แสง รัตนมงคลมาศ ,2527)

ความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์

1. การเชื่อมประสานในแนวตั้ง (Vertical Co-ordination) เป็นตัว
กลางในการเชื่อมประสานระหว่างสถาบันประชาชน กับสถาบันทางการเมืองอื่นๆ ใน
สังคม ถ้าปราศจากกลุ่มผลประโยชน์แล้ว โอกาสและความเป็นไปได้ในการแสดงออกซึ่ง
ความคิดเห็นและผลประโยชน์ของกลุ่มประชาชนต่างๆ จะขาดกลไกที่ทำหน้าที่ความรับ
ผิดชอบในด้านนี้

2. การเชื่อมประสานในแนวนอน (Horizontal Co-ordination)
หมายถึงการติดต่อสัมพันธ์ในระดับกลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดันอื่นๆ ที่อยู่ใน
ประเภทกลุ่มผลประโยชน์เหมือนกัน ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มผลประโยชน์มักจะดำเนินการ
อย่างอิสระของตนเอง แต่ถ้ามีเหตุการณ์หรือความจำเป็นบางอย่าง กลุ่มผลประโยชน์ใน
ระดับเดียวกัน ก็อาจจะเชื่อมประสานติดต่อกัน หรือดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน ทั้ง
นี้ ขึ้นอยู่กับหลักแห่งผลประโยชน์ร่วม และหลักของการมีศัตรูร่วม (แสง รัตนมงคลมาศ
,2527)

นอกจากนี้แล้ว กลุ่มผลประโยชน์ ยังมีความรับผิดชอบต่อประชาชนด้วย โดยมี
การแบ่งกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ ไว้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1.กลุ่มผลประโยชน์ ที่รวมตัวหรือจัดตั้งขึ้น เพื่อสมาชิกของกลุ่มโดยตรง
- 2.กลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบุคคลอื่นๆ ในสังคม ที่ไม่ใช่สมาชิกของกลุ่ม

กลุ่มผลประโยชน์ประเภทแรก เรียกว่า กลุ่มเฉพาะ หรือ sectional groups เช่น
กลุ่มอาชีพ กลุ่มพ่อค้า หรือ กลุ่มกรรมกร ส่วนกลุ่มผลประโยชน์ประเภทที่สอง เป็นกลุ่มที่
สนับสนุนอุดมการณ์หรือความคิดเห็น เรียกว่า กลุ่มส่งเสริม หรือ promotional groups เช่น กลุ่ม
ต่อต้านอาวุธนิวเคลียร์ กลุ่มต่อสู้เพื่อสิทธิของสตรีและเด็ก หรือ กลุ่มต่อสู้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี

ในพหุสังคม (pluralistic society) การที่ประชาชนซึ่งมีอาชีพ ค่านิยม ชีวิตความเป็นอยู่
แตกต่างกันหลากหลายไป ย่อมจะต้องแบ่งแยกตัวเองจากกลุ่มที่อาจขัดแย้งกัน หรืออาจจะ
รวมตัว เป็นพันธมิตรกับกลุ่มที่มีผลประโยชน์สอดคล้องกัน ซึ่งกระบวนการสร้างพันธมิตร และ

เป็นปรักษ์ กับกลุ่มอื่นเหล่านี้ อาจเกิดขึ้นในลักษณะที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอแล้ว แต่ประเด็นปัญหา ที่เกี่ยวข้อง และผลประโยชน์ที่เปลี่ยนไป ลักษณะพลวัตดังกล่าวของกระบวนการกลุ่มทำให้ไม่สามารถแยกแยะออกมาได้ว่า กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ดำเนินการเพื่อใคร และจะเป็นผลดีและผลเสียแก่ประชาชนเพียงใด นอกจากนี้ กลุ่มเฉพาะและกลุ่มส่งเสริม อาจจะเป็นกลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกันได้ด้วย ทั้งมีแนวโน้มที่ชี้ให้เห็นชัดว่า กลุ่มสนับสนุนอุดมการณ์หลายกลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมิลักษณะเป็นกลุ่มเฉพาะ หรือจัดองค์การที่มีเป้าหมายเป็นประโยชน์แก่ผู้ร่วมอยู่ในกลุ่มหรือผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากกลุ่มด้วย ประการที่สำคัญคือไม่สามารถอ้างได้ว่ากลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุนอุดมการณ์ เป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อประชาชนมากกว่า กลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ เพราะถ้าจะพิจารณาให้ถ่องแท้แล้ว สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ประเภทแรกก็เป็นประชาชนที่ต้องต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง กลุ่มในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน ก็ต้องถือว่ามีความรับผิดชอบต่อประชาชนเช่นกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง โดยหลักการแล้วสิ่งที่เรียกว่า “ผลประโยชน์สาธารณะ หรือของประชาชนส่วนรวม ที่แท้จริง ไม่มีอยู่ในพหุสังคม ผลประโยชน์ทั้งหลายล้วนเป็นของกลุ่มทั้งสิ้น ซึ่งปัญหาการถกเถียงเรื่องความรับผิดชอบต่อกลุ่มผลประโยชน์ คงไม่เกิดขึ้นถ้า กลุ่มต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นในสังคมมีพลังอำนาจในการแสวงหาผลประโยชน์ และต่อรองเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนต่างก็เป็นสมาชิกของกลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง ที่พร้อมจะต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนโดยผ่านกลุ่ม และการต่อสู้และการดำเนินงานของกลุ่มจะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมที่มีอยู่จริงด้วย (มนตรี เจนวิทย์การ, 2528)

สำหรับหน้าที่ทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนประมวลได้ดังนี้

1. กลุ่มผลประโยชน์จะช่วยทำให้เกิดความสมดุลในการเรียกร้องของกลุ่มต่างๆ ในสังคม มากขึ้น กว่าที่ไม่มีกลุ่ม โดยเฉพาะกับกลุ่มที่ด้อยอภิสิทธิ์ กลุ่มในท้องถิ่น ในชนบท ห่างไกล กลุ่ม ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนสามารถทำให้ผู้บริหารประเทศ ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น เข้าใจและสนใจต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้นกว่าการที่ไม่มีกลุ่มผลประโยชน์ทำหน้าที่

2. ถ้าหากกลุ่มผลประโยชน์ สามารถทำหน้าที่ทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ กลุ่มจะเป็นกลไกที่ช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตนได้ดียิ่งขึ้น และการแสดงออกของความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มจะเป็นการช่วยมิให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งครอบงำกลุ่มอื่นๆ หรือกระบวนการวางนโยบายแต่เพียงกลุ่มเดียว ถ้าเป็นดังนี้ กลุ่มผลประโยชน์จะเป็นผู้

ทำให้ผลประโยชน์ของประชาชนทุกฝ่ายได้รับการพิจารณาอย่างเสมอหน้ากันจากผู้รับผิดชอบในการวางนโยบาย

3. เนื่องจากว่ากลุ่มผลประโยชน์จะทำหน้าที่ป้อนข้อมูลซึ่งมีค่าต่อการตัดสินใจในปัญหาหรือนโยบายที่สำคัญ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ประชาชนได้รับรู้ถึงปัญหาของบ้านเมือง และการบริหารงานแก้ไขปัญหาของฝ่ายบริหาร กลุ่มผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะพยายามใช้ข้อมูล สถิติ ในการชักจูงให้นักการเมือง ผู้บริหาร และประชาชนให้คล้อยตามเหตุผลของกลุ่ม

4. การที่สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น จะทำให้กลุ่มผลประโยชน์เป็นเครื่องมือทางองค์การที่สำคัญของประชาชนในการนำความต้องการและข้อเรียกร้องไปสู่การพิจารณาของผู้วางนโยบาย กลุ่มที่สามารถจัดองค์การได้เป็นระเบียบ และมีประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานสูง จะได้เปรียบกลุ่มที่จัดองค์การยังไม่ดีพอ

5. ในประเทศที่มีระบบพรรคการเมืองที่อ่อนแอ ไม่สามารถทำหน้าที่ในการรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาได้ดีพอ กลุ่มผลประโยชน์จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชนได้ดีกว่าพรรคการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงระหว่างการเลือกตั้งครั้งหนึ่งกับครั้งต่อไป

6. ในกรณีที่สถานการณ์บัญญัติมีความสำคัญ กลุ่มผลประโยชน์จะทำหน้าที่เสริมงานนิติบัญญัติ โดยการนำข้อมูล ความรู้ความชำนาญของกลุ่ม เข้าไปช่วยงานการพิจารณาของคณะกรรมการชุดต่างๆ ของสภา ซึ่งเท่ากับช่วยให้องค์การนิติบัญญัติ ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนทำงานได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. กลุ่มผลประโยชน์จะทำหน้าที่ปกป้องมิให้รัฐบาลหรือฝ่ายบริหารมีอำนาจเกินไป กล่าวคือจะช่วยเป็นเครื่องมือตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาลในเรื่องต่างๆ ที่กระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชน

8. การมีกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้มแข็ง จะเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการปกครองมิให้ถูกกลืนโดยอาศัยอำนาจของกลุ่มทางการเมืองที่ครองอำนาจรัฐหรือกลุ่มที่ครอบงำอำนาจทางเศรษฐกิจสังคมอื่นๆ

9. ในแง่การพัฒนาทางการเมือง กลุ่มผลประโยชน์จะทำให้ประชาชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น และทำให้พหุสังคมดำรงอยู่ได้ (มนตรี เจนวิทย์การ, 2528)

กลุ่มผลประโยชน์จะประสบความสำเร็จในการเรียกร้องได้นั้นจำเป็นจะต้องเข้าถึงกระบวนการทางการเมือง (Access to Political Process) ให้ได้ ซึ่งการทำให้ผลประโยชน์เด่นชัด

หมายถึง กระบวนการที่ปัจเจกชนหรือกลุ่ม ได้เสนอข้อเรียกร้องของตนต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในระบบการเมือง การที่กลุ่มผลประโยชน์จะสร้างประสิทธิผลได้ดีนั้น จำเป็นจะต้องเข้าถึงหัวใจสำคัญของผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายของรัฐ สมาชิกของกลุ่มจะพยายามแสดงออกให้เห็นถึงผลประโยชน์ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยจะเจาะเข้าไปถึงและสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจไปตามขบวนการนี้ได้ นั้น กลุ่มจะต้องใช้กลวิธีหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะต้องมีส่วนช่องทาง (channels) ที่จะเข้าถึง (access) ไปในระบบในหลายๆ วิธี

ซึ่ง Gabriel A. Almond และ G.Bingham Powell ได้อธิบายไว้ใน Comparative Politics : A Developmental Approach ,1972 ว่า วิธีการที่จะทำให้ผลประโยชน์และข้อเรียกร้องของกลุ่มให้เด่นชัด มีดังนี้

1. การเดินขบวนและการใช้กำลังรุนแรง (demonstration and violence) วิธีการแสดงออกถึงข้อเรียกร้องแบบนี้ มักจะเกิดขึ้นเมื่อกลุ่มต่างๆ ในระบบการเมืองมีความรู้สึก ว่า สิ่งของตนเองเรียกร้องต้องการนั้น โอกาสที่จะได้รับการสนองตอบน้อยมาก ทางที่ดีที่สุดก็คือ การใช้ความรุนแรงเพื่อให้รัฐบาลหรือผู้มีหน้าที่ในทางการเมืองหันมาสนใจ และพิจารณาข้อเรียกร้องของตน

2. การติดต่อโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว (personal connection) เป็นการเรียกร้องต่อผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทางการเมือง โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว และกระทำไปอย่างไม่เป็นทางการ โดยอาศัยความสัมพันธ์ดั้งเดิมทางครอบครัว โรงเรียน ท้องถิ่น หรือความผูกพันทางสังคมด้านอื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความต้องการของกลุ่มไปยังผู้นำได้เป็นอย่างดี

3. การมีตัวแทนในกลุ่มชนชั้นนำ (elite representation) การที่กลุ่มมีตัวแทนเข้าไปร่วม (involve) และเกี่ยวข้องกับพวกชนชั้นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจทางการเมือง เช่น รัฐสภา คณะกรรมการ รัฐบาล ทำให้กลุ่มสามารถดำเนินการตามผลประโยชน์ของตนได้อย่างต่อเนื่อง เพราะสามารถเข้าไปเกี่ยวพันกับการตัดสินใจในนโยบายนั้นๆ ได้

4. การเรียกร้องผ่านสื่อมวลชน (mass media) วิธีการเรียกร้องเช่นนี้ ใช้กันมากในระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบการเมืองที่ปกครองด้วยระบบประชาธิปไตย ไม่มีการเซ็นเซอร์ หรือควบคุมหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนอื่นๆ การที่สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หากไม่ตกอยู่ภาย

ได้การครอบงำ หรือการเซ็นเซอร์ จากชนชั้นนำ หรือชนชั้นปกครองแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ดีย่างหนึ่งในการนำเสนอข้อเรียกร้อง

5. การเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง กลุ่มอาจจะเรียกร้องต่อรัฐบาลในระบบการเมืองผ่านสถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง ระบบราชการ รัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่สำคัญที่เป็นแนวทางสื่อสารเข้าสู่ระบบการเมือง ส่วนในสภาจะมีกลุ่มที่พยายามสร้างอิทธิพลต่อสมาชิกรัฐสภาอยู่พวกหนึ่งเรียกว่า Lobbyist พวกนี้จะเป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ตามอาชีพ หรือธุรกิจ ซึ่งพยายามติดต่อกับสมาชิกของสภา เพื่อจะออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์แก่กลุ่มของตน สำหรับในระบบราชการและวงราชการของรัฐบาล กลุ่มผลประโยชน์ จะเข้าไปมีบทบาทในฐานะที่ปรึกษาและเป็นผู้ตกลงเจรจากับรัฐบาล ซึ่งออกมาในรูปแบบของคณะกรรมการต่างๆ โดยมีตัวแทนของกลุ่มต่างๆ เข้าร่วมด้วย

ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ได้ให้ทัศนะ ถึงการเรียกร้องผลักดันผลประโยชน์ ว่าสามารถกระทำได้โดยการใช้สื่อมวลชนเพื่อทำให้ข้อเรียกร้องตามต้องการต่างๆ เป็นประเด็นสาธารณะ (Public Issue) อย่างกว้างขวางมากขึ้น และวิธีการที่กลุ่มใช้ในการผลักดันผลประโยชน์ก็คือ

1. การทำหนังสือเพื่อเสนอความต้องการไปยังกลไกรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
2. การแถลงข่าวทางสื่อมวลชน
3. การเข้าพบข้าราชการที่มีอำนาจตัดสินใจ
4. การจัดสัมมนาทางวิชาการ
5. การทำวิจัยหาข้อมูลมาสนับสนุนข้อเรียกร้อง
6. การส่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้หน่วยงานรัฐบาลพิจารณา
7. การคัดค้านและการประท้วง หากวิธีการแบบสันติใช้ไม่ได้ผล (สุชาติ ศรี

ยารัตน์,2536)

ลักษณะการเรียกร้องของกลุ่ม

1. การเรียกร้องโดยเปิดเผย (manifest demand) เป็นการแสดงออกอย่างชัดแจ้งและเปิดเผยให้คนทั่วไปรับรู้ รัฐบาลสามารถตอบสนองได้ง่ายเพราะกลุ่มที่เรียกร้องแถลงออกมาให้เห็นตรงๆ และแจ่มชัด ส่วนการเรียกร้องแบบแอบแฝง (latent demand) เป็นการแสดงออกถึงความต้องการอย่างนัยๆ ไม่ระบุออกมาตรงๆ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในระบบการเมืองจะ

ต้องสังเกตและตีความว่ากลุ่มนั้นต้องการอะไร หรือเรียกร้องสิ่งใด พฤติกรรมของการเรียกร้องแบบนี้จะแสดงออกในรูปของการไม่ยอมปฏิบัติตาม วางเฉย หรือแสดงอาการไม่พอใจ

2. การเรียกร้องแบบกระจาย (diffuse demand) ประเด็นที่เรียกร้องจะเป็นประเด็นที่กว้างๆ ลักษณะการเรียกร้องอาจจะแสดงออกโดยเปิดเผย แต่ก็ตอบสนองได้ยาก เพราะเป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวางเกินไป ที่จะแก้ไขในระยะอันสั้น และผู้เรียกร้องเองก็ไม่ได้บอกว่าควรแก้ตรงไหนอย่างไร ส่วนการเรียกร้องแบบเฉพาะเจาะจง (specific demand) นั้น จะระบุลงไปโดยชัดแจ้งว่ากลุ่มตนต้องการอะไร อย่างไร หรือเท่าไร ผู้ตอบสนองต่อข้อเรียกร้องหรือรัฐบาลสามารถจะกำหนดนโยบาย หรือออกคำสั่งแก้ปัญหาที่เกิดจากการเรียกร้องแบบนี้ได้ง่าย

3. การเรียกร้องให้บังคับใช้โดยทั่วไป (general demand) มุ่งที่จะให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ในทางการเมือง ออกกฎเกณฑ์มาบังคับใช้ หรือดำเนินการสนองตอบต่อบุคคลทั่วไป โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ส่วนการเรียกร้องให้บังคับใช้เฉพาะบุคคล หรือเฉพาะกลุ่ม (particular demand) มุ่งที่จะให้ใช้บังคับเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดเท่านั้น คนส่วนใหญ่ไม่ได้เกี่ยวข้อง

4. การเรียกร้องแบบใช้เป็นเครื่องมือ (instrumental demand) การใช้ข้อเรียกร้องเป็นเครื่องมือต่อรองอย่างมีเงื่อนไข ว่าถ้าตนได้รับการสนองตอบ ตนจะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการตอบแทน ส่วนการเรียกร้องที่แสดงออกถึงความรู้สึก (affective demand) เป็นการเรียกร้องในรูปของการแสดงอารมณ์ความรู้สึกในเชิงโกรธ ผิดหวัง กตัญญูรู้คุณ หรือแสดงความหวัง (อนุสรณ์ ลีมนณี ,2521)

วัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ก็คือ การศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกันของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย กระบวนการในการกำหนดนโยบายจึงเป็นแนวคิดสำคัญ

กุลธน ธนาพงศ์ธร กล่าวไว้ว่า การกำหนดนโยบายเป็นการกำหนดหลักการที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์และคุณค่าทางสังคมของการตัดสินใจและบริหารงานของรัฐบาล (กุลธน ,2522) ซึ่งตามความหมายนี้ นโยบายมีลักษณะเป็นเครื่องมือนำซึ่งอุดมการณ์ของรัฐบาลด้วย นอกจากนั้นนโยบายยังเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงแบบแผนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของรัฐบาล ขณะที่ โธมัส อาร์ ดาย (Thomas R. Dye) กล่าวไว้ว่า นโยบายเป็นสิ่งที่รัฐบาลเลือกจะทำหรือไม่ทำ (Thomas ,1972) โดยที่สิ่งเหล่านั้น รัฐบาลได้กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการ

ปฏิบัติในการจัดสรรคุณค่าต่างๆ ในสังคม ซึ่งการที่จะให้บรรลุสิ่งดังกล่าว ย่อมจะหมายถึงความถึงการที่มีสถาบันต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งหลายในการที่จะทำให้นโยบายนั้น มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่ชอบธรรม ในการปฏิบัติงานและการดำรงอยู่ของรัฐบาล

การกำหนดนโยบายนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นเรื่องของการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์และการออกกฎ หรือกระบวนการนิติบัญญัติ ทั้งนี้เพราะการกำหนดนโยบายของรัฐมักจะมีลักษณะกระทำในรูปของสถาบันมากกว่าเป็นเรื่องของส่วนตัว และส่วนมากของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า การกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นการต่อสู้ แข่งขันกันระหว่างสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเข้ามามีและใช้อิทธิพลต่อการกำหนดและตัดสินใจในนโยบาย

โบเยอร์ ได้เสนอการพิจารณากระบวนการกำหนดนโยบายได้ 5 ขั้นตอนดังนี้ (Boyer, 1971)

1. การริเริ่มเกี่ยวกับนโยบาย เป็นขั้นตอนแรกที่บุคคล กลุ่ม หรือสถาบัน จะเข้ามามีบทบาทในการเสนอความคิดที่จะมีนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้ว ผู้ที่มีบทบาทดังกล่าวมักจะ ได้แก่ รัฐบาล รัฐสภา (ข้าราชการ) และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งนี้เพราะบุคคลทั้ง 3 กลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรง และมีประสบการณ์ในการติดตามเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ

2. การยกร่างนโยบายเบื้องต้น เป็นขั้นตอนของการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นข้อเสนอเบื้องต้นเพื่อกำหนดนโยบาย ซึ่งมักจะออกมาในรูปของการร่างข้อกำหนดหรือกฎข้อบังคับต่างๆ โดยคณะบุคคลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อทำการยกร่าง ในขั้นนี้นอกจากยกร่างแล้ว นโยบายหรือข้อเสนอนโยบายยังจะถูกนำไปปรึกษาหารือจากผู้เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อวิพากษ์วิจารณ์กัน

3. ขั้นการให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ก่อนน่านโยบายที่ผ่านการยกร่างมาแล้วในขั้นต้นไปสู่ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย ควรจะต้องมีการนำเอาข้อเสนอไปให้ประชาชนตรวจสอบเพื่อสร้างความยอมรับในรูปของมติมหาชนเสียก่อน ซึ่งสามารถทำได้ 3 ทาง คือ การขอประชามติ (referendum) การจัดประชุมตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์เพื่อขอความเห็นชอบและคำแนะนำ และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งอาจกระทำในรูปของการสำรวจมติมหาชน (public opinion) หรือการประชุมอภิปราย

สาธารณะ อาจกล่าวได้ว่าในขั้นตอนนี้มีนัยทางการเมืองอย่างมาก เพราะสามารถชี้แจงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างความสนับสนุนทางการเมืองและสร้างความชอบธรรมต่อนโยบายอย่างเห็นได้ชัด

4. การยกร่างนโยบายในขั้นสุดท้าย เป็นการนำเอาความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องที่ประมวลได้จาก 3 ขั้นตอนแรก มาทำการแก้ไขเพิ่มเติม ปรับปรุงร่างนโยบาย เพื่อนำเอาร่างที่ผ่านการปรับปรุงอย่างสมบูรณ์ส่งไปยังองค์กรตัดสินใจเพื่อประกาศใช้นโยบายต่อไป ซึ่งในขั้นตอนดังกล่าวนี้ องค์กรตัดสินใจอาจคงร่างเดิม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนเนื้อหาสาระของร่างนโยบายได้ ภายหลังจากการประกาศใช้กระบวนการกำหนดนโยบายก็เป็นที่สุด

5. ขั้นการประเมินผลข้อเสนอแนะนโยบาย ในขั้นนี้อาจมีการนำเอาข้อคิดเห็นมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงเพิ่มเติมหรือตัดแปลงนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ผู้สนับสนุนนโยบาย เพื่อนำเอานโยบายนั้นเข้าสู่กระบวนการของการพิจารณาตัดสินใจต่อไป

กลุ่มผลประโยชน์กับการกำหนดนโยบาย

นักทฤษฎีทางนโยบายบางคนมองว่า การกำหนดนโยบายเป็นเรื่องของอำนาจการต่อรองของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ซึ่งมีคุณค่า (value) ต่างกัน (กุลธนะ, 2522) ด้วยเหตุนี้เองจึงจำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าในความเป็นจริง กลุ่มผลประโยชน์สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับขั้นตอนหรือกระบวนการของการกำหนดนโยบายอย่างไรบ้าง

มนตรี เจนวิทย์การ ได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผลประโยชน์ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในขั้นตอนการกำหนดนโยบาย ดังนี้คือ

1. ขั้นริเริ่ม กลุ่มผลประโยชน์จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการเป็นผู้ชี้ให้ผู้วางนโยบายเห็นว่าประเด็นหรือปัญหาใดมีความสำคัญถึงขั้นที่รัฐบาลจะต้องนำไปถกเถียงพิจารณาแก้ไขและโดยปกติกลุ่มผลประโยชน์จะเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นนี้อยู่แล้ว ในฐานะตัวแทนของประชาชน ที่เป็นสมาชิก เพื่อเรียกร้องความต้องการ หรือเรียกว่าเป็นหน้าที่ในด้านนำเข้า (input function)

2. การนำเข้าระเบียบวาระ กลุ่มผลประโยชน์จะมีบทบาทในการป้อนข้อมูลเพื่อช่วยในการนำเสนอนโยบายให้เป็นที่ไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว และเพื่อส่งผลให้มีการโน้มน้าวการตัดสินใจ ในขั้นนี้การทำหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์จะมีความสำคัญในเชิงของการล็อบบี้ในขั้นแรกด้วย

3. การวางนโยบาย เป็นขั้นตอนที่ผู้วางนโยบายนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการจัดทำเป็นรูปของกฎหมายหรือแผน ซึ่งจะต้องได้รับอนุมัติจากองค์กรที่มีอำนาจทางรัฐธรรมนูญหรือบุคคลที่มีอำนาจ ขั้นนี้โดยปกติจะเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบันนิติบัญญัติ หรือสถาบันทางการเมือง อื่นๆ เช่นพรรคการเมือง ดังนั้นจึงนับว่าเป็นจุดที่กลุ่มผลประโยชน์จะพยายามระดมทรัพยากรทั้งหลายเพื่อชักจูงโน้มน้าวต่อบุคคลหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ตลอดจนการระดมมติมหาชนเพื่อให้คล้อยตาม ในขั้นนี้เอง กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ จึงพยายามที่จะนำเอากลยุทธ์ ช่องทาง ตลอดจนวิธีการที่ฝ่ายตนเห็นว่าจะได้ผลมาใช้ในการต่อสู้กัน ซึ่งวิธีการหนึ่งที่จะใช้กัน คือการล็อบบี้ (lobby)

4. ชี้นำไปปฏิบัติ ในกระบวนการของการกำหนดนโยบายขั้นนี้ กลุ่มผลประโยชน์ที่อยู่ในฐานะที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายใดนโยบายหนึ่ง ก็จะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความสนับสนุนหรือคัดค้าน รวมทั้งหาจุดเด่นจุดด้อยของนโยบายเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงต่อไป นโยบายที่ผ่านการตัดสินใจโดยฝ่ายนิติบัญญัติ มักจะออกมาในรูปของกฎข้อบังคับ คำสั่ง หรือกฎหมาย การนำนโยบายเหล่านั้นไปปฏิบัติ ย่อมมีผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อม ด้านบวกและด้านลบต่อกลุ่มผลประโยชน์ด้วย เช่น คณะกรรมการ กสช. ซึ่งจะเป็นองค์กรอิสระที่จะเข้ามาทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ก็ย่อมจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการวิชาชีพในสาขาวิทยุและโทรทัศน์ จึงเป็นประเด็นปัญหาต่อไปว่า กลุ่มผลประโยชน์ใดจะคัดค้าน กลุ่มใดจะสนับสนุน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้นจะมีผลได้หรือผลเสียมากน้อยเพียงใด

5. การประเมินผล การประเมินผลนโยบาย คือการนำข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบมาป้อนกลับ (feedback) ไปสู่การพิจารณาของผู้วางนโยบาย ซึ่งจะต้องประเมินดูว่านโยบายดังกล่าวควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างไร ในขั้นนี้กลุ่มผลประโยชน์จะทำหน้าที่ในการรองรับความคิดเห็นและสะท้อนปฏิกิริยาของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายไปสู่สถาบันทางการเมืองอื่นๆ รวมทั้งรัฐบาล เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ของการนำเอานโยบายไปใช้

จะเห็นได้ว่า กระบวนการของการกำหนดนโยบายกลุ่มผลประโยชน์มีโอกาสและสามารถเข้าไปมีส่วนได้แทบทุกขั้นตอน ทั้งนี้แล้วแต่ว่าระบอบการเมืองนั้นๆ เปิดกว้างเพียงใด และกลุ่มผลประโยชน์มีความตื่นตัวในการเข้าร่วมมากน้อยเพียงใดด้วย (มนตรี เจนวิทย์การ, 2528)

หลังจากมีช่องทางที่จะเข้าถึงนโยบายแล้ว กลุ่มที่มีประสิทธิภาพแสดงความสามารถสูง จะต้องมียุทธศาสตร์ต่างๆ ภายในกลุ่มเอง ที่จะผลักดันให้บรรลุเป้าหมายตามที่กลุ่มต้องการได้ ยุทธศาสตร์เหล่านี้ได้แก่

1. ฐานะทางการเงินของกลุ่ม
2. ผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกของกลุ่ม
3. การจัดองค์การภายในกลุ่ม
4. ยุทธวิธีในการดำเนินงาน
5. การเผยแพร่และการให้ข่าวสาร
6. ฐานะตำแหน่งทางสังคมของกลุ่ม

การที่กลุ่มผลประโยชน์ใดจะมีพลังมากหรือน้อย ได้เปรียบหรือเสียเปรียบในการเคลื่อนไหวตามกระบวนการทางการเมืองนั้น ๆ ก็ขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์เหล่านี้ หากมียุทธศาสตร์อย่างพร้อมมูล กลุ่มนั้นๆ ย่อมจะมีบทบาททางการเมือง หรือมีอิทธิพล เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของกลุ่มหรือของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มนตรี อินทสุต, 2521)

กลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มจะมีอำนาจต่อรอง มีโอกาสในการได้รับการตอบสนองอย่างสัมฤทธิ์ผลต่างกัน บางกลุ่มอาจจะมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียกร้องต่อระบบการเมืองมากกว่ากลุ่มอื่น เนื่องจากมีปัจจัยดังต่อไปนี้มาเกี่ยวข้อง

1. ลักษณะของกลุ่ม (Group Characteristics)
  - ขนาดของกลุ่ม (size) กลุ่มที่มีขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกมากมาย มีแนวโน้มที่จะได้รับความสำเร็จในการเรียกร้อง มากกว่ากลุ่มที่มีขนาดเล็กและมีสมาชิกไม่กี่คน
  - ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม (Cohesiveness) กลุ่มที่มีระเบียบวินัยเข้มแข็ง มีการจัดองค์การอย่างเป็นระเบียบ มีการทำงานประสานสอดคล้องกัน ย่อมมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียกร้องได้

- ทุน (fund) และทรัพยากร (resource) ที่กลุ่มมีอยู่ กลุ่มที่มีอิทธิพลสูงในระบบการเมือง มักจะมีเงินทุนมากและอาจมีทรัพยากรบางอย่าง หนุนหลังอยู่ เช่น มีหนังสือพิมพ์เผยแพร่ความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มเอง

- คุณภาพของผู้นำ (Quality of leadership) กลุ่มที่มีผู้นำที่ดี มีความสามารถ มีประสิทธิภาพในการทำงาน มีความรอบรู้ในเรื่องราวและกระบวนการต่อรองในระบบการเมือง มีความเฉลียวฉลาด มีแนวโน้มที่จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการเรียกร้องมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

- เป้าหมายของกลุ่ม (Group Objective) หากเป้าหมายของกลุ่มที่เรียกร้องมุ่งไปในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ หรือให้แก่ปัญหาที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ (Public Causes) ข้อเรียกร้องดังกล่าวย่อมจะมีน้ำหนักต่อการพิจารณาตัดสินใจของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน มากกว่าข้อเรียกร้องที่มีเป้าหมายซึ่งมุ่งเฉพาะผลประโยชน์ส่วนตัว

- กลยุทธ์และเทคนิคในการเรียกร้อง (Tactics and techniques) กลุ่มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียกร้องได้นั้น สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือต้องรู้จักใช้กลยุทธ์และเทคนิคในการเรียกร้องให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในระบบเผด็จการ การเรียกร้องจะได้ผล ถ้าหากไปติดต่อเป็นการส่วนตัว หรือเรียกร้องผ่านตัวแทนของคนในกลุ่มชนชั้นนำ ขณะที่ในระบบประชาธิปไตย อาจจะได้หลายวิธี นั่นคือ จะต้องคำนึงถึงสถานที่ และเวลาที่เรียกร้อง

2. นโยบาย (Policy) ของระบบการเมือง ถ้าระบบการเมืองในขณะที่มี การเรียกร้องจากกลุ่มต่างๆ มีนโยบายเน้นหนักไปในทางใด กลุ่มที่มีข้อเรียกร้องไปในทางนั้น ย่อมประสบความสำเร็จในการเรียกร้องได้ง่าย นอกจากนี้ นโยบายของระบบการเมือง ยังมีผลกระทบต่อขนาดและทรัพยากรของกลุ่มที่มีอยู่ เช่น ในประเทศที่มุ่งควบคุมกรรมกรอย่างเข้มงวด สหภาพแรงงานมักจะมีขนาดเล็ก หรือไม่มีเลย และมีขอบเขตในการแสดงออกอย่างจำกัด ความช่วยเหลือที่มีต่อกลุ่มนี้จะน้อย ขณะที่กลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มพ่อค้า ข้าราชการ อาจมีขนาดใหญ่ และมีทุนหนุนหลังมากมายเพราะนโยบายของรัฐบาลเปิดโอกาสให้ทำได้

3. โครงสร้างของรัฐบาล (Government Structure) โครงสร้างของรัฐบาล และหน่วยงานบริหาร มีส่วนทำให้บางกลุ่มประสบความสำเร็จในการเรียกร้องมากกว่าบางกลุ่ม เช่น ถ้ารัฐบาลมีโครงสร้างของหน่วยงานต่างๆ ที่เน้นการให้ความสะดวกแก่กลุ่มนักธุรกิจ นักอุตสาหกรรม ข้อเรียกร้องความต้องการของกลุ่มเหล่านี้จะสำเร็จได้ง่าย (Hary Eckstein, 1963)

สฤษดี วิฑูรย์ ได้ทำการวิจัย เรื่อง “ การผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ ในยุคประชาธิปไตยแบบราชาการ : ศึกษากรณี ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ ” โดยพบ

ว่า ระบบการเมืองแบบ “ ประชาธิปไตยแบบราชการ “ เปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์ เสนอข้อเรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของตนในขั้นตอนของการริเริ่มกฎหมาย แต่ไม่รวมถึงขั้นตอนต่างๆ ของการพิจารณาร่างกฎหมาย ซึ่งเปิดโอกาสให้แต่เฉพาะผู้ที่มีอาชีพหนังสือพิมพ์ที่รัฐสภาคัดเลือก ได้เข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ นอกจากนี้ กติกาของระบบดังกล่าว (รัฐธรรมนูญ) เปิดโอกาสในระดับหนึ่งให้ข้าราชการ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวุฒิสภา สกัดกั้นความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่ข้าราชการพิจารณาเห็นว่า อาจนำความยากลำบากมาสู่การปฏิบัติหน้าที่ของตน สิ่งที่เป็นเงื่อนไขสำคัญมิให้การเรียกร้องประสบผลสำเร็จ คือความอ่อนแอของกลุ่มผลประโยชน์ ผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การไม่สามารถระดมความสนับสนุนจากสมาชิกของกลุ่มและบุคคลที่สาม ตลอดจนการไม่ใช้ทรัพยากรทางการเมืองของตนอย่างเต็มที่ (สฤณีวิฑูรย์,2531)

พรทิพย์ อุทกภาชน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของรัฐต่อการรักษาอำนาจและผลประโยชน์ในการปฏิรูปการจัดการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40” พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ภาครัฐพยายามรักษาอำนาจและผลประโยชน์ อันได้แก่อำนาจในการครอบครองกรรมสิทธิ์สื่อกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์ทั้งเรื่องอำนาจในการควบคุมข้อมูลข่าวสาร และประโยชน์เป็นรายได้จากผลตอบแทนการเช่าเวลามูลค่ามหาศาล แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยกระแสประชาธิปไตย เมื่อภาคสังคมเคลื่อนไหวแสดงเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ก็ต้องทำให้ภาครัฐใช้วิธีการประสานประโยชน์ ยินยอมให้ภาคสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยกย่อง พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม ในที่สุด (พรทิพย์ อุทกภาชน์,2542)

สุภิญญา กลางณรงค์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “มาตรา 40 กับวาทกรรมการปฏิรูปสื่อ” ผลการวิจัยพบว่า การร่างพ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 เต็มไปด้วยความขัดแย้ง โดยมีประเด็นหลักคือเรื่ององค์กรอิสระที่จะมาทำหน้าที่จัดสรรและกำกับดูแลคลื่นความถี่ว่าควรมีที่องค์กร ระหว่างฝ่ายรัฐที่สนับสนุนให้มีองค์กรเดียวดูแลทั้งกิจการวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคม ในขณะที่ฝ่ายนักวิชาการสื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชนคัดค้านการครอบงำของกิจการโทรคมนาคม และสนับสนุนให้มีสององค์กรแยกจากกันเป็นอิสระเพื่อถ่วงดุลอำนาจ วาทกรรมของภาครัฐและธุรกิจโทรคมนาคมสนับสนุนแนวคิดที่เน้นเทคโนโลยีเป็นหลัก กับความเป็นโลกไร้พรมแดน การค้าเสรี

และทุนนิยมเสรี ส่วนวาทกรรมหลักของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชนสนับสนุนแนวคิดการให้ความสำคัญกับปรัชญาสื่อสารมวลชนและปฏิรูปโครงสร้างที่ถ่วงดุลการกระจายอำนาจ โปร่งใส รวมถึงการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก(สุภิญญา กลางณรงค์,2543)

แนวคิดเกี่ยวกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 40

มีผู้เขียนถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ ของมาตรานี้ไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประมวลไว้ ดังนี้

ระบบวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของไทย ตั้งแต่ในยุคแรกเริ่ม รัฐเป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ทั้งหมด โดยรัฐเป็นผู้ถือครองกรรมสิทธิ์วิทยุกระจายเสียงตั้งแต่ พ.ศ. 2473 ส่วนกิจการโทรทัศน์ รัฐถือครองกรรมสิทธิ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ระบบวิทยุมีการปรับตัวไปอย่างมาก จากโครงสร้างแรกเริ่มที่เป็นระบบผูกขาดโดยรัฐ เปลี่ยนมาเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าไปดำเนินการได้ ภายใต้สิทธิทางกฎหมายของส่วนราชการที่เป็นเจ้าของ และต่อมามีการเปิดกว้างมากขึ้นโดยให้มีการประมูลแข่งขันเช่นในยุคปัจจุบัน

ส่วนระบบโทรทัศน์ มีลักษณะเป็นเช่นเดียวกับวิทยุ กล่าวคือระยะต่อมาได้มีการเปิดให้เอกชนเข้าดำเนินการในนามของราชการและการให้สัมปทานในลักษณะอุปถัมภ์ แต่สภาพของระบบโทรทัศน์มีการผูกขาดสูงกว่าระบบวิทยุมาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี ทำให้จัดตั้งสถานีได้เพียงไม่เกิน 5 สถานีในยุคเริ่มต้น การจัดระบบก็ยังใช้วิธีการของรัฐบาลอำนาจนิยมที่อุปถัมภ์ธุรกิจเอกชนบางกลุ่ม เพื่อฐานอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของตน ระบบธุรกิจโทรทัศน์จึงเป็นระบบปิดและถูกผูกขาดมาโดยคนกลุ่มเดิมจนถึงปัจจุบัน (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ,2539)

การให้สัมปทานในช่วงแรก ประชาชนไม่มีโอกาสทราบถึงเงื่อนไขต่างๆ ในสัญญา เนื่องจากผู้ให้สัมปทานดำเนินการเป็นภารภายในของหน่วยงานนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าสถานีโทรทัศน์ที่ดำเนินการโดยเอกชนแต่ละช่องมีการทำสัญญากันเป็นระยะ ในช่วงแรก บริษัทกรุงเทพวิทยุโทร

ทัศน์ จำกัด ได้รับสัมปทาน ช่อง 7 สี เป็นเวลา 15 ปี และได้ต่อสัญญาครั้งที่ 2 เป็นเวลา 12 ปี สิ้นสุดสัมปทานในปี 2541 และมีการต่อสัญญากันอีกเป็นระยะเวลา 25 ปี จนถึงปี 2566 ส่วนบริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ได้รับสัมปทานไทยทีวีสีช่อง 3 เป็นเวลา 10 ปี มีการต่อสัญญาครั้งที่ 2 เป็นเวลา 10 ปี และในการต่อสัญญาสัมปทานเมื่อปี 2533 บ.บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ ได้รับสัมปทานต่ออีก 30 ปี จนถึงปี 2563 (สัมปทานโทรทัศน์,2547)

เหตุผลสำคัญที่ทำให้บริษัทเอกชนต่างๆ พยายามที่จะขอต่อสัมปทานต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์อยู่เนื่องมาจากการที่ Lord Thompson กล่าวไว้ว่า “การได้รับสัมปทาน คือ การให้ใบอนุญาตที่เห็นกำไรมารออยู่ตรงหน้า “ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ,2539)

ทั้งนี้จากการศึกษาจำนวนเม็ดเงินที่เข้าสู่ธุรกิจสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้นพบว่าในแต่ละปีจะมีเงินหมุนเวียนภายในระบบเกือบ 10,000 ล้านบาท โดยในปี 2534 โฆษณาทางโทรทัศน์มียอดรวม 8,180 ล้านบาท คิดเป็น 50 % ของค่าโฆษณา 16,193 ล้านบาท ที่หมุนเวียนในธุรกิจสื่อสารมวลชนทั้งหมด (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์,2539)

ขณะที่ ในปี 2546 บริษัท นีลเสน มีเดีย รีเสิร์ช (ประเทศไทย) จำกัด รายงานตัวเลขการใช้งบโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ปรากฏว่า ผู้โฆษณามีการใช้งบรวมทั้งสิ้น 71,465 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2545 จำนวน 10,253 ล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน 16.75% ที่มียอดการใช้จ่ายงบโฆษณารวม 61,212 ล้านบาท โดยสื่อโทรทัศน์มีส่วนแบ่งในตลาดในปี 2546 ทั้งสิ้น 59 % หรือคิดเป็นเงินจำนวนเกือบ 40,000 ล้านบาท (โพสท์ทูเดย์,2547)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลจัดองค์การบริหารสื่อทั้งวิทยุและโทรทัศน์ในระบบ State System มีคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง ตามที่กำหนดใน พ.ร.บ. วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ประกอบด้วยตัวแทนจากกระทรวง ทบวง กรม เป็นกรรมการ มีนายกรัฐมนตรี หรือผู้ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือ กบว. มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการออกใบอนุญาตในการดำเนินการบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และมีอำนาจในการปิดสถานี

หลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง พ.ศ. 2535 ได้มีการออกระเบียบใหม่ เรียกว่า “ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535” ผนวกกับการจัดตั้งคณะผู้บริหาร ยังคงอำนาจรัฐเหมือนเดิมเพียงแต่ชื่อเปลี่ยนเป็น “คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า กกช. มีนายกรัฐมนตรี หรือตัวแทน มอบหมายเป็น ประธาน และมีตัวแทนจากกระทรวง ทบวง กรม เป็นกรรมการร่วม และเพิ่มตัวแทนจากสถาบัน การศึกษาที่มีการสอนทางนิเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์ และผู้แทนองค์การเอกชน เข้ามาเป็น กรรมการร่วม สัดส่วนของกรรมการบริหารส่วนใหญ่ยังเป็นของภาครัฐ อำนาจหน้าที่ยังคงไว้้อย่าง เดิม แต่ผ่อนคลายอำนาจในการควบคุมดูแล และตรวจสอบเป็นมาตรการกำกับให้รับฟัง และ พิจารณาร้องเรียนจากประชาชนต่อการดำเนินกิจการของวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ หาก กระทำการฝ่าฝืนวัตถุประสงค์ของการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ปัจจุบันนี้ อำนาจของ กกช. เริ่มลดลงเพราะขัดกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 39 ซึ่งเป็นมาตราที่ระบุถึง การสั่งให้ตรวจข่าวหรือบทความก่อนที่จะนำไปโฆษณาในวิทยุ กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ในสถานการณ์สงคราม หรือการรบ รัฐยังมี อำนาจในการสั่งตรวจข่าวหรือบทความได้ แต่สั่งปิดสถานีไม่ได้ไม่ว่าประเทศจะตกอยู่ในภาวะใด ก็ตาม หมายถึงว่า สิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนเริ่มมีเสรีภาพมากขึ้น รัฐจะใช้อำนาจดัง กล่าวไม่ได้อีกต่อไป

การที่หน่วยงานของรัฐได้ถือครองกรรมสิทธิ์ แต่ฝ่ายเดียวในสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ เป็นผลมาจากรัฐมีอำนาจเพียงพอที่จะกำหนดนโยบายในเรื่องนี้ เพื่อสะดวกใน การออกคำสั่งวางระเบียบไว้คุ้มครองการบริหารงานของรัฐบาล แต่ในความหมายของสื่อ สาธารณะ จะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน จนกระทั่งเกิดวิกฤตทางการเมืองใน เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 รัฐบาล พล.อ.สุจินดา คราประยูร ใช้วิธีปราบปรามประชาชนอย่าง รุนแรง และรัฐบาลใช้สื่อของรัฐเพื่อคุ้มครองการใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมของรัฐบาล ข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะบิดเบือนตลกแต่งข้อเท็จจริง หลังเหตุการณ์ดังกล่าว มีเสียงเรียกร้องเรื่องสิทธิในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยมีการเรียกร้อง เรื่องการให้หลักประกันในเรื่องสิทธิการรับรู้ข่าวสารของสื่อมวลชน และประชาชน รวมถึงเรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบสื่อมวลชนของรัฐ (อุบลรัตน์ ศิริยุว ศักดิ์, 2539)

ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาคม พ.ศ. 2535 บทบาทของรัฐกับการควบคุมสื่อวิทยุโทรทัศน์ มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะผ่อนคลายเป็นมากกว่าจะเปลี่ยนแปลงในเชิงปรัชญาสื่อสารมวลชน คือรัฐจะต้องมีหน้าที่ในการพัฒนางานสื่อสารมวลชนของประเทศ เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ถ้าจะมองในเชิงโครงสร้าง รัฐยังคงไว้ซึ่งอำนาจในการกำหนดควบคุมสื่อและรักษาประโยชน์ของสาธารณะชน (public interest) อย่างจำกัด รัฐบาลเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนบางกลุ่ม มีส่วนร่วมได้บ้าง แต่ใช้เงื่อนไขของสัญญาเป็นข้อกำหนดของความได้เปรียบผูกพันด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และขาดความเสมอภาค อย่างน้อยก็ใช้เป็นข้ออ้างว่าให้โอกาสภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ให้ดีขึ้น แต่อำนาจที่แท้จริง ยังเป็นของรัฐเป็นผู้กำหนด รัฐบาลยังคงรักษาเท่าที่เดิม แม้จะมีแรงกดดันหรือเรียกร้องให้รัฐบาลเปิดเสรีในเรื่องนี้

กระแสเรียกร้องเรื่องสิทธิเสรีภาพ เพิ่มความรุนแรงมากขึ้นภายใต้การนำของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง แนวโน้มของสังคมโลกสนับสนุนให้เคารพในสิทธิมนุษยชน ความคิดเรื่องการปฏิรูปการเมืองเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้น รัฐบาลไม่อาจต้านกระแสเรียกร้องของประชาชนให้มีการปฏิรูปการเมืองหลังเหตุการณ์ พฤษภาคม พ.ศ. 2535 จนนำมาสู่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เนื่องจากเห็นว่า ระบบวิทยุและโทรทัศน์ ยังคงประสบปัญหาสำคัญใน 3 ด้าน

1. ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านข่าวสารข้อมูลของประชาชน
2. การทำงานของสื่อมวลชนประจำ จะถูกแทรกแซงโดยอำนาจทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา
3. ด้านธุรกิจ ยังเป็นระบบการค้าแบบอุปถัมภ์ (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ,2539)

รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เนื่องจากเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย ที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในการร่างเนื้อหารัฐธรรมนูญด้วย ซึ่งในมาตรา 40 ถือได้ว่าเป็นการปฏิรูประบบการสื่อสารมวลชนด้านวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และการโทรคมนาคมอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงการจัดสรรคลื่นความถี่ได้ จึงจำเป็นต้องเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ดังนี้

มาตรา 40 วรรคแรก

“คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ”

เจตนารมณ์ รัฐธรรมนูญประกาศอย่างเป็นทางการว่า สื่อสัญญาอัน ที่เป็นคลื่นความถี่ เป็นทรัพยากรของรัฐ ซึ่งเท่ากับเป็นของประชาชน ไม่ใช่ของรัฐบาล ไม่ใช่ของหน่วยงานราชการ ไม่ใช่ของบริษัทเอกชน กลุ่มบุคคลหรือบุคคลใด การเป็นทรัพยากรของรัฐจึงไม่ใช่ทรัพย์สินส่วนตัว หากแต่เป็นของประชาชนทั้งประเทศ การจะดำเนินกิจการใดที่เกี่ยวข้องกับสื่อสัญญาอันความถี่เหล่านี้ จะต้องทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม

สภาร่างรัฐธรรมนูญ โดย คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ คณะกรรมาธิการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ สภาร่างรัฐธรรมนูญ เห็นเป็นเอกฉันท์ตามความต้องการของประชาชนว่า วิทยุ โทรทัศน์และการโทรคมนาคม จากอดีตจนถึงช่วงเวลาร่างรัฐธรรมนูญ ล้วนเป็นธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไรโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ การครอบครองความถี่และกิจการที่เกี่ยวข้องทำดูจเป็นทรัพย์สินส่วนตัวของหน่วยราชการ หรือส่วนขององค์กรทั้งที่เป็นทรัพยากรที่จำกัด สถานีวิทยุ สถานีโทรทัศน์ และกิจการสื่อสารโทรคมนาคม ทั้งหมดในประเทศไทย ล้วนตกอยู่ในครอบครองของหน่วยราชการทั้งสิ้น ในขณะที่การดำเนินกิจการจริงๆ นั้น หน่วยราชการ เจ้าของความถี่ กลับนำไปหาผลประโยชน์โดยไม่ให้เอกชนเข้าประมูลเช่าดำเนินกิจการต่อ ประโยชน์ที่ได้เน้นเพียงผลประโยชน์ทางการเงินมากกว่าข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ของประชาชน การบัญญัติให้ประชาชนเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ในนาม รัฐ และบังคับให้ทำประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม จึงเป็นความเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวไกล ที่เรียกได้ว่าเป็นการ “ปฏิรูป” ระบบการสื่อสารทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการโทรคมนาคม โดยแท้ในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน

มาตรา 40 วรรคสอง

“ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ “

เจตนารมณ์ : เมื่อประชาชนต้องการปฏิรูปมากกว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตามแต่เวลาและโอกาส การปฏิรูปจึงต้องเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างครั้งใหญ่ของการสื่อสารมวลชนและการสื่อสารโทรคมนาคมในประเทศไทย มาตรา 40 ครอบคลุมเรื่องการสื่อสารโดยคลื่นความถี่ที่ใช้ส่งสัญญาณภาพและเสียงทั้งหมด รวมทั้งกิจการโทรคมนาคมทั้งหมดในประเทศ วรรค 2 กำหนดว่า

1. ให้ออกพระราชบัญญัติใหม่ เป็นกฎหมายลูกตามมาตรา 40

2. ในกฎหมายใหม่นี้ จะมีองค์กรใหม่ที่เป็นอิสระ มาดูแลผลประโยชน์ของประชาชน

3. องค์กรประกอบและความเป็นอิสระขององค์กรใหม่นี้ รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดรายละเอียด แต่ตามเจตนารมณ์ที่ปรากฏในการอภิปรายทั้งในชั้นยกร่าง พิจารณาร่าง และแปรญัตติในสภา ตลอดไปจนถึงการทำประชาพิจารณ์และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป โครงสร้างและที่มาขององค์กรอิสระ จะเป็นเช่นเดียวกับคณะกรรมการอิสระอื่นๆ ที่กำหนดทั้งหลักการและรายละเอียดไว้ในรัฐธรรมนูญ สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องกำหนดคือ ความซื่อสัตย์สุจริตที่ตรวจสอบได้ของคณะกรรมการอิสระชุดนี้ คณะกรรมการอิสระตามมาตรา 40 จะต้องเป็นผู้ที่มีประวัติใสสะอาด แสดงและเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินเช่นเดียวกับคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการอิสระชุดอื่นๆ ตามรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการต้องถูกตรวจสอบ ถอดถอนได้ทั้งกระบวนการรัฐสภา และประชาชน เช่นเดียวกับคณะกรรมการอิสระชุดอื่นๆ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

4. คณะกรรมการอิสระตามมาตรา 40 มีหน้าที่หลักสองประการ คือ “จัดสรร” และ “กำกับดูแล”

5. การ “จัดสรร” เป็นการจัดสรร “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม” ตามที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง หมายความว่า จะต้องมีการนำคลื่นความถี่ทั้งหมดที่มีและใช้อยู่ และที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ นำกลับคืนมาจัดสรรใหม่ทั้งหมด ดังนั้น หน่วยราชการผู้ครอบครองความถี่ทั้งหมด จะต้องส่งคืนความถี่ ส่งคืนความเป็นเจ้าของสถานีวิทยุ ส่งคืนความเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์ และความเป็นเจ้าของสิทธิการให้สัมปทานทั้งหมด เพื่อการจัดสรรใหม่ โดยคณะกรรมการอิสระของรับตามมาตรา 40 จากนั้นทั้งหน่วยราชการและภาคเอกชน จะมีสิทธิเท่าเทียมในการยื่นข้อเสนอขอใช้ความถี่เพื่อดำเนินกิจการใหม่ ในกรณีนี้โครงการที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน แม้อาจจะไม่ได้ให้ผลตอบแทนทางการเงินแก่รัฐมากนักก็อาจจะสามารถได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการได้ และในการนี้เช่นกัน หน่วยราชการอาจพ่ายแพ้ในการประมูลแข่งขันกับเอกชนได้ หากแผนงานไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะมากพอ สถานีวิทยุที่มุ่งแต่ความสนุกสนานบันเทิง อาจมีโอกาสน้อยกว่าสถานีข่าวสารและสารประโยชน์ หน่วยราชการที่มีงบประมาณ เพียงพอ มีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และมีโครงการที่เป็นประโยชน์ ไม่นำคลื่นความถี่ไปทำธุรกิจการค้า ไม่นำไปให้เอกชนเช่าช่วงทำธุรกิจต่อ ย่อมมีโอกาสได้ดำเนินกิจการมากกว่าผู้แข่งขันรายอื่น

6. การ “กำกับดูแล” เป็นการทำงานหลังการจัดสรร ซึ่งหมายถึง อำนาจของ คณะกรรมการในการ “กำกับดูแล” ทุกอย่างที่เป็น “กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม” คำว่า “กิจการ” มีความหมายสมบูรณ์ โดยรวมถึงกิจการทั้งปวงที่ เป็นการสื่อสารส่งสัญญาณภาพ สัญญาณเสียง และสัญญาณอื่นใด ทั้งในระบบไฟฟ้าแบบ ดั้งเดิม (analog) และระบบสัญญาณตัวเลขในยุคนิวของเทคโนโลยีสารสนเทศ (digital) ซึ่ง หมายถึงกิจการสื่อสารโทรคมนาคม ที่ไม่ได้ใช้คลื่นความถี่ใดๆ โดยตรง แต่อยู่ในความหมาย ของ “กิจการ” วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม เช่นการส่งสัญญาณผ่าน สายเคเบิลใยแก้ว กิจการเครือข่ายข้อมูลผ่านคอมพิวเตอร์ (Internet) ฯลฯ ดังนั้นเมื่อคณะ กรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการทั้งปวงตามมาตรา 40 คณะกรรมการจึงมี อำนาจหน้าที่ในการจัดสรร และให้สัมปทาน กิจการ ที่อาจไม่ได้ใช้คลื่นความถี่ด้วย トラバที่ กิจ การนั้นเป็น “กิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม” การกำกับดูแล คือการตรวจตราให้กิจการนั้นๆ ดำเนินไปตามข้อตกลงหรือสัญญา ที่ทำไว้กับคณะกรรมการ เมื่อเข้ารับสัมปทานประกอบกิจการ ทั้งการควบคุมดูแล ให้มีการดำเนินกิจการไปอย่างเป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะ และการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

7. คำว่า “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ในวรรคนี้ ให้เป็นไปตามบทเฉพาะกาล มาตรา 335 (2) ที่บัญญัติว่า “ ในวาระเริ่มแรก มิให้นำบทบัญญัติดังต่อไปนี้ มาใช้บังคับกับ กรณีต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้ .....

(2) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 40 มาใช้บังคับ จนกว่าจะมีการตรา กฎหมายอนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งต้องไม่เกิน สามปีนับแต่วัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ทั้งนี้ กฎหมายที่จะตราขึ้น จะต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการ อนุญาต สัมปทานหรือสัญญา ซึ่งมีผลสมบูรณ์ อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้ บังคับ จนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด “

รัฐธรรมนูญให้ความเป็นธรรมต่อสัญญาสัมปทานเดิม โดยจะไม่แตะต้องสถาน เดิมของสัญญาหรือสัมปทานที่มีอยู่ก่อนการออกพระราชบัญญัติตามมาตรา 40 ไม่ว่ากิจการนั้น จะเป็นประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์ทางข้อมูลข่าวสารมากนักน้อยเพียงใดก็ตาม แต่สภาร่างรัฐ ธรรมนูญก็เป็นห่วงว่า หากมีการทำสัญญาใหม่หรือต่อสัญญาระหว่าง ที่ยังร่างพระราชบัญญัติ ใหม่ไม่แล้วเสร็จ ก็อาจเป็นการหลบหลีกโอกาสในการทำประโยชน์ให้กับประชาชนได้ แม้จะมีได้ บัญญัติบังคับไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่สภาร่างรัฐธรรมนูญก็เห็นว่า การต่อสัญญาหรือทำสัญญาใหม่ ไม่ควรทำ หากจำเป็นต้องทำก็ไม่ควรให้ทำเกิน 1 – 3 ปี และหากจำเป็นต้องทำก็ควรจะคำนึงถึงหลักการ

และเจตนารมณ์ตามมาตรา 40 โดยเคร่งครัด ทั้งนี้ก็เพื่อ “ประโยชน์สาธารณะ” ตามวรรคหนึ่ง ของมาตรา 40 นั่นเอง การปฏิบัติตามเจตนารมณ์ ของมาตรา 40 เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะออก คำสั่ง ตรวจสอบตราดูแล ส่วนการออกพระราชบัญญัติตามมาตรา 40 ก็เป็นหน้าที่ของรัฐสภา และ รัฐบาลที่จะระดมความคิดเห็นของประชาชน เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ให้สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของมาตรา 40 และประชาชนก็มีหน้าที่ที่จะต้องปกป้องเรียกร้องสิทธิของตนตาม มาตรา 40 นี้ ด้วยการระดมความคิดเห็นเพื่อผลักดันร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา 40 ให้บรรลุ เจตนารมณ์โดยเร็ว

มาตรา 40 วรรคสาม

“การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับ ชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์ สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม “

เจตนารมณ์ : ประโยชน์สูงสุดของประชาชนคือ เป้าหมายของรัฐธรรมนูญ การ ปฏิรูปกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสื่อสารโทรคมนาคม คือเป้าหมายสูงสุดของ มาตรา 40 โดยแบ่งประเด็นพิจารณาดังนี้

1. พื้นที่บริการและประชากร ซึ่งแยกเป็นเครือข่ายระดับชาติ และ ระดับท้องถิ่น ในระดับชาติ รัฐธรรมนูญต้องการเห็นเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ระดับชาติจากส่วนกลางที่กระจายข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ไปสู่ประชาชนทั่วประเทศอย่างทั่ว ถึง และมีประสิทธิภาพ และคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในทุกท้องถิ่นทั่วประเทศ ขณะ เดียวกัน ในระดับท้องถิ่น ทุกจังหวัด ก็ควรมีสถานีวิทยุ และสถานีโทรทัศน์ของจังหวัดหรือท้อง ถิ่นเอง โดยให้การดำเนินการ การผลิตรายการ การกำกับ ควบคุมดูแล ทำโดยกรรมการในระดับ จังหวัดหรือท้องถิ่นเอง ซึ่งจะประสานงานกับคณะกรรมการส่วนกลางอย่างใกล้ชิด เมื่อเป็นดังนี้ แล้ว ข่าวสาร งานสื่อสารสร้างสรรค์ของท้องถิ่น จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านกิจการ โทรทัศน์ และกิจการสื่อสารโทรคมนาคมอื่นๆ รัฐธรรมนูญต้องการให้ประชาชนทั่วประเทศได้รับ ประโยชน์อย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะเรื่อง การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเครือข่ายข้อมูลคอมพิวเตอร์ ค่าบริการโทรศัพท์ที่เป็นธรรม ประชาชนต่างจังหวัด ไม่ควรต้องรอคอยไปอีกนานที่จะได้รับ ประโยชน์เท่าเทียมกับประชาชนในกรุงเทพมหานคร ในด้านการรับรู้ และกำกับดูแลข้อมูลข่าวสาร ของท้องถิ่นตน

2. เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ มาตรา 40 ย้ำความสำคัญในเรื่อง การศึกษา วัฒนธรรม และความมั่นคงของรัฐ ขณะที่ยืนยันในความสำคัญของสาระอื่นๆ ที่เป็น ประโยชน์สาธารณะด้วย จึงมิได้หมายความว่า จะจำกัดความสำคัญเฉพาะเรื่องที่กำลังกล่าวถึงอย่าง เฉพาะเจาะจงเท่านั้น การใดที่ก่อประโยชน์ต่อประชาชน จะอยู่ในเจตนารมณ์ของมาตรา 40 ทั้งสิ้น ในอนาคตเมื่อการจัดสรรคลื่นความถี่บรรลุเป้าประสงค์ ก็ควรจะมีเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงเพื่อ เกษตรกรโดยเฉพาะ เครือข่ายข่าวสารด้านสาธารณสุข วิทยุสิ่งแวดล้อม วิทยุประชาพิจารณ์ วิทยุ เพื่อการพัฒนาชนบท วิทยุเพื่อการศึกษาทุกระดับ วิทยุเพื่อเด็กและเยาวชน วิทยาศาสตร์และจริย ธรรม โทรทัศน์เพื่อสาธารณประโยชน์ ฯลฯ

3. การแข่งขันดำเนินกิจการอย่างเสรีและเป็นธรรม การแก่งแย่งวิ่งเต้นเพื่อขอ สัมปทานดำเนินกิจการโดยมีการเสนอผลตอบแทนเป็นเงินผลประโยชน์ทั้งที่เป็นไปตามสัญญา และนอกสัญญา ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจะหมดไป เหลือแต่การแข่งขันกันทำประโยชน์ให้กับประชา ชนอย่างสุจริต และสัตย์ซื่อ รัฐธรรมนูญต้องการเห็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ไม่ต้อง ห่วงการทำรายได้ตอบแทนรัฐ โดยผู้ลงทุนควรจะไปลงทุนเพื่อสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวสารที่ให้ ประโยชน์ต่อสาธารณะโดยแท้ การประมูลเพื่อครอบครองสัญญาบริหารดำเนินกิจการจึงต้อง พิจารณาเรื่องประโยชน์ของข้อมูล ข่าวสาร มากกว่าประโยชน์ทางการเงิน กฎระเบียบการตัดสินใจ ให้สิทธิแก่ผู้ประมูลจะต้องทำโดยเปิดเผย โดยมีเหตุผลอธิบายได้ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การทำสัญญาสัมปทานกับคณะกรรมการอิสระของรัฐจะทำให้การทุจริตประทุติมิชอบของคู่ สัญญาหมดไป เพราะกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการจะได้บุคคลที่เป็นแบบอย่าง แห่งความเป็นธรรม และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่สังคมเชื่อมั่นและยกย่อง พร้อมกันนั้น กระบวนการ ตรวจสอบ โดยรัฐสภา และประชาชนจะดำเนินไปอย่างโปร่งใส ต่อเนื่องเข้มงวดและเข้มข้น (สม เกียรติ อ่อนวิมล ,2541)

ดร.วิษณุ วรรณุญ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย เห็นว่า มาตรา 40 ไม่ได้พูดถึง แผนแม่บทว่าจะจัดสรรคลื่นให้บุคคลใด กิจการอะไร หากไม่ได้มีการวางแผนให้รัดกุมในเชิงเศรษฐ ศาสตร์การเมือง จะเท่ากับไปมอบอำนาจสูงสุดให้กับคณะกรรมการ กสช. โดยปราศจากการกำกับ ควบคุมอำนาจ ในที่สุดจะเกิดปัญหาคือ การไม่มีแบบแผนกำกับไว้ในแผนแม่บท การผูกขาดของ เงินทุนขนาดใหญ่จะถูกทุ่มชนิตที่ไม่มีอะไรจะต้านได้ คุณภาพของเนื้อหาของรายการ และการควบคุม การซื้อสื่อเพื่อการโฆษณาของสินค้าและบริการต้องคำนึงถึงตลาด แบบไหน ความเชื่อแบบ เดิมๆ จะถูกนำมาเป็นเครื่องชี้ขาดอีกหรือไม่ (วิษณุ วรรณุญ ,2541)

มาตรา 40 ซึ่งกำหนดไว้ชัดเจนว่า คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรของชาติ จะต้องถูกนำมาจัดสรรใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะ และต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนเท่านั้น เป็นการปฏิรูปกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคมครั้งใหญ่และถือเป็นครั้งสำคัญ เนื่องจากตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มมีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กิจการทั้งหมดล้วนอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐทั้งสิ้น จึงจำเป็นต้องศึกษาแนวทางการจัดระบบวิทยุและโทรทัศน์ที่ทั่วโลกใช้กันอยู่เพื่อให้ภาพการจัดระบบวิทยุและโทรทัศน์ชัดเจนมากขึ้น

แนวคิดเรื่องการจัดระบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

แนวทางในการจัดระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ประเภทวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ที่ทำกันอยู่ทั่วโลก แบ่งออกเป็นแนวใหญ่ๆ ได้ 3 แนวคือ

1. แนวทางการจัดระบบเพื่อประโยชน์สาธารณะ public service system หรือระบบที่รัฐเป็นผู้ให้บริการ มีพื้นฐานมาจากสังคมประชาธิปไตยที่เน้นความเชื่อสังคมนิยม ในการที่รัฐจะเข้ามาจัดระบบบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่นคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา ตลอดจนระบบการสื่อสารและโทรคมนาคม บนรากฐานความเชื่อดังกล่าว สังคมมีความเห็นพ้องต้องกันว่ารัฐจะให้บริการได้อย่างเป็นธรรม แก่ประชาชนทุกฐานะ ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน และในราคาที่เหมาะสม โดยนัยนี้ รัฐจึงมีความชอบธรรมในการดำเนินการแบบผูกขาดในกิจการสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งรวมถึงบริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ (Melody, 1990)

เป้าหมายของ public service system เป็นการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนในฐานะพลเมือง ในสังคมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นด้านหลัก ซึ่งการจัดระบบดังกล่าวนี้

- 1.1 รัฐมีความรับผิดชอบในการให้ข่าวสารข้อมูลและรักษาวัฒนธรรมแห่งชาติ
- 1.2 รัฐเป็นผู้จัดระเบียบในด้านที่มาของรายได้ การจัดสรรคลื่นและคุณภาพของรายการ

- 1.3 เป็นระบบที่ผูกขาดโดยหน่วยงานของรัฐหรืออาจเป็นการผูกขาดแบบ duopoly โดยมีเอกชนเป็นคู่แข่ง 1-2 ราย รัฐจึงเป็นทั้ง supplier คือ ผลิตรายการเอง และเป็น regulator

แนวคิดในการจัดระบบแบบบริการสาธารณะ เชื่อว่ารัฐต้องมีความรับผิดชอบในการควบคุมดูแลหรือเป็น regulator และยังคงต้องเป็นผู้จัดบริการให้แก่สาธารณะด้วย เพื่อประกันคุณภาพของรายการในด้านมาตรฐานและความหลากหลายทางการเมืองและวัฒนธรรม เพราะหากปล่อยให้มีการดำเนินการทางธุรกิจมากเกินไปโดยปราศจากมาตรการควบคุมที่เหมาะสมจะก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมและการเมืองตามมา เช่นการเสนอเรื่องความรุนแรงและเรื่องเพศอย่างไม่มีขอบเขต (Blumler,1992) หรือการผูกขาดความคิดทางการเมือง และสังคมไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งโดยไม่มีเสียงโต้แย้ง (Mudock,1990)

2. แนวทางการจัดระบบในรูปแบบตลาดเสรี หรือ free market system มีที่มาจากสังคมนิยมประชาธิปไตยที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ดำเนินการในรูปแบบตลาดเสรี ให้ธุรกิจเอกชนแข่งขันกันเต็มที่ ระบบนี้มีความเชื่อว่าถ้าเป็นตลาดที่สมบูรณ์มีการแข่งขันกันของผู้ประกอบการทำยที่สุดผู้บริโภคจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุด

เป้าหมายของ free market system เป็นการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของประชาชนในฐานะผู้บริโภคในสังคมนิยมอุตสาหกรรมเป็นด้านหลัก ซึ่งการจัดระบบดังกล่าว

- 2.1 รัฐไม่มีหน้าที่ในการให้ข่าวสารข้อมูลหรือรักษาวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่เป็นสิทธิของเอกชนในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นตามทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
- 2.2 รัฐเป็นผู้จัดระเบียบในด้านการอนุมัติคลื่นและใบอนุญาตประกอบการ (regulator)
- 2.3 เป็นกิจการที่เปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรี มีเป้าหมายแบบพหุนิยม แต่อาจเกิดการผูกขาดโดยบริษัทใหญ่ 2-3 บริษัท

3. ระบบผสม (mixed market) ระหว่างการจัดระบบเพื่อประโยชน์สาธารณะและการจัดระบบในรูปแบบตลาดเสรี เปิดให้เอกชนเข้ามาดำเนินการ โดยมีการเปิดให้องค์กรสาธารณะและสถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมเข้ามาดำเนินการได้

สำหรับข้อถกเถียงระหว่างแนวคิดในการจัดระบบแบบสาธารณประโยชน์และแบบตลาดเสรี มีข้อถกเถียงเกิดขึ้นที่สำคัญประการหนึ่งคือ เรื่องปัญหาการรักษาประโยชน์ของสาธารณชน (public interest) ซึ่งนักวิชาการฝ่ายส่งเสริมสาธารณประโยชน์ เห็นว่าหากมีการแปรรูประบบให้เข้าสู่การค้ามากขึ้น พันธกิจที่สำคัญดังกล่าวจะต้องรักษาไว้ และต้องขยายออกไปเป็นภาระของฝ่ายวิเทศและโทรทัศน์ของรัฐ และฝ่ายเอกชนร่วมกัน มิใช่ปล่อยให้ไปตามกลไกของตลาด (Melody, อ้างแล้ว)

ส่วนประเด็นเรื่องความหลากหลายทางความคิดนั้น นักวิชาการในแนวคิดตลาดเสรีเห็นว่า ระบบวิทยุและโทรทัศน์ที่เงื่อนไขของตลาดอยู่ในสภาพที่มีการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ ระบบจะสามารถผลิตสินค้าที่มีความหลากหลายอยู่เสมอ นั่นคือรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่มีหลากหลายรูปแบบ (diversity of genres) ซึ่งไม่ควรด่วนตัดสินว่า ระบบตลาดเสรีจะผลิตแต่สินค้าที่เหมือนกันจำนวนมากโดยไม่ใส่ใจกับเรื่องความหลากหลายทางความคิด (Entman & Wildman, 1992)

ข้อโต้แย้งสำคัญอีกกรณีก็คือ ประสิทธิภาพในการให้บริการของรัฐ ซึ่งมีประจักษ์พยานว่า ในตลาดที่ไม่มีการแข่งขัน หรือมีแต่น้อยมาก เจ้าหน้าที่ของรัฐมักไม่มีแรงจูงใจในการผลิตรายการใหม่ๆ ที่น่าสนใจ เพราะแน่ใจว่าคนฟัง คนดูจะไม่หนีไปไหนเสีย ซึ่งระบบวิทยุและโทรทัศน์แบบบริการสาธารณะกำลังเผชิญหน้ากับการท้าทายอย่างหนักของเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ที่เข้ามาแย่งชิงกลุ่มคนดูคนฟัง รวมถึงแรงกดดันจากภาคธุรกิจเอกชนที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการวิทยุโทรทัศน์มากขึ้น ซึ่งฝ่ายแนวคิดตลาดเสรีมองว่า ในระบบที่มีการผูกขาดหรือกึ่งผูกขาดโดยรัฐ เป็นการบังคับผู้ดูผู้ฟัง ให้ต้องจำยอมกับรายการที่มีอยู่โดยไม่มีทางเลือกอื่นๆ แต่ถ้าหันมาใช้ระบบตลาดเสรีแล้ว ประโยชน์ที่ผู้ดูผู้ฟังจะได้รับเป็นอันดับแรกคือเรื่องของทางเลือก (choice) ที่เปิดกว้างเต็มที่ (Noam, 1991)

ฝ่ายที่คัดค้านแนวคิดตลาดเสรี ได้แย้งว่า ตลาดที่มีการแข่งขันสมบูรณ์ (perfect market) นั้น เป็นสภาพตลาดในอุดมคติซึ่งมีได้มีอยู่จริง และตลาดที่ว่าเสรีนั้น นอกจากจะเป็นตลาดที่ไม่สมบูรณ์แล้ว ยังมักเป็นตลาดที่มีการผูกขาดอยู่ในมือบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศ หรือบรรษัทข้ามชาติจำนวนไม่กี่บริษัท (Murdock, 1990) ซึ่งผลที่จะตามมาก็คือ การเสนอสินค้าหรือรายการวิทยุและโทรทัศน์ที่ถูกต้องตลาดขนาดใหญ่ ที่สามารถหาค่าโฆษณาได้ครั้งละมากๆ เช่นรายการทอล์คโชว์ รายการวาไรตี้ และรายการบันเทิงประเภทต่างๆ ส่วนรายการประเภทข่าวและ

วิเคราะห์ข่าว ก็เสนอแนวคิดกลางๆ หรือไม่ก็หลบเลี่ยงประเด็นทางการเมือง เพื่อจะได้ไม่มีปัญหากับฝ่ายรัฐ หรือฝ่ายเจ้าของสินค้าที่ให้โฆษณา ซึ่งโดยนัยนี้ ระบบที่เคยตอบสนองต่อผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐ จะเปลี่ยนไปสู่การรับใช้ผลประโยชน์ของธุรกิจเอกชน โดยที่เป้าหมายทางสังคมอื่นๆ จะถูกมองข้ามไป

ประเด็นสำคัญที่มีการโต้แย้งกันก็คือ เรื่องการรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมในระดับต่างๆ ว่าเรื่องนี้เป็นภาระความรับผิดชอบของธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์หรือไม่ และมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับเป้าหมายในการแสวงหากำไรขององค์กรธุรกิจ

โดยฝ่ายแนวคิดบริการสาธารณะ เห็นว่าการสื่อสารในระบบตลาดเสรีคิดคำนวณบนฐานของต้นทุน กั๊ว แบบนักเศรษฐศาสตร์มากเกินไป จนละเลยมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของการสื่อสาร แต่สินค้าที่เรียกว่าข้อมูลข่าวสารและศิลปวัฒนธรรมเพื่อความบันเทิง จัดว่าเป็นสินค้าพิเศษที่เข้าข่ายสินค้าสาธารณะ หรือ public goods ที่ไม่เหมือนกับการผลิตและการบริดภคสินค้าทั่วๆ ไป (Entman & Wildman, อ้างแล้ว) คือมีทั้งมิติสาธารณะ และมิติทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคม

ขณะที่แนวคิดฝ่ายตลาดเสรีเห็นว่า ระบบตลาดเสรีได้สร้างสรรคผลงานชิ้นเยี่ยมจำนวนมากให้แก่วงการวิทยุและโทรทัศน์มาโดยตลอด มิได้ผลิตเฉพาะงานที่อยู่ในแนวตลาด ในทางตรงกันข้าม การสร้างงานตลาดนั้น ทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ทางธุรกิจ ส่วนผลกำไรก็ถูกนำไปพัฒนาผลงานดีๆ แก่สังคม รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพขององค์กรด้วย ซึ่งฝ่ายนี้เห็นว่าเป้าหมายทางธุรกิจและเป้าหมายทางสังคมและวัฒนธรรมน่าจะเป็นสิ่งที่ไปด้วยกันได้ มิใช่สิ่งที่ขัดแย้งกันทั้งหมด

โดยสรุปก็คือ แนวคิดของการจัดระบบแบบเพื่อประโยชน์สาธารณะ เห็นว่ารัฐพึงเป็นผู้รักษาประโยชน์สาธารณะ ส่วนแนวคิดการจัดระบบแบบตลาดเสรี มุ่งให้ภาคธุรกิจเอกชนเป็นผู้ประกอบการสื่อวิทยุและโทรทัศน์เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง

ทั้งนี้ผลจากการปฏิบัติในหลายประเทศ ทำให้เห็นปัญหาที่เป็นจุดอ่อนที่น่าพิจารณาในแนวคิดของการจัดระบบแบบเพื่อประโยชน์สาธารณะ คือ

1. การแทรกแซงทางการเมืองจากรัฐบาลหรือพรรคการเมือง

2. การจัดการทางด้านรายได้ ซึ่งต้องพึ่งภาษีการรับวิทยุและโทรทัศน์เกือบทั้งหมด
3. การผลิตรายการค่านึงถึงผลประโยชน์ของรัฐ และวัฒนธรรมแห่งชาติมากขึ้น เกิดช่องว่างระหว่างผู้ผลิตกับคนดูหรือคนฟัง

ในฝ่ายของการจัดระบบตามแนวตลาดเสรี มีปัญหาที่เป็นจุดอ่อน คือ

1. การแทรกแซงจากเจ้าของสินค้า โดยเฉพาะในระบบที่มีการให้โฆษณาแบบผู้อุปถัมภ์รายการ
2. การผลิตรายการตามสูตรที่ได้รับความนิยม เพื่อเอาใจตลาดและเจ้าของสินค้า
3. การซื้อรายการจากต่างประเทศเพื่อลดต้นทุนการผลิตรายการบางประเภท

ในทางปฏิบัติประเทศหนึ่งๆ มักเลือกเอาแนวทางที่ 1 หรือ แนวทางที่ 2 แนวใดแนวทางหนึ่ง เป็นแนวคิดหลักในการจัดระบบ เช่น สหราชอาณาจักร ใช้ระบบรัฐให้บริการเป็นนโยบายหลัก และสหรัฐอเมริกา ใช้ระบบธุรกิจเอกชนเป็นผู้ให้บริการเป็นนโยบายหลัก แต่ในความเป็นจริง ก็มีการผสมผสานแนวความคิดอีกแนวหนึ่งเข้ามาเสริมให้ระบบมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคมด้วย เช่น สหราชอาณาจักร มีระบบวิทยุและโทรทัศน์สาธารณะอย่างบีบีซี ก็เปิดให้มีระบบวิทยุและโทรทัศน์ของเอกชนเข้ามาดำเนินการแข่งขันด้วย ส่วนในสหรัฐอเมริกา ระบบโทรทัศน์ของธุรกิจเอกชน เป็นระบบใหญ่ที่ประกอบด้วยเครือข่ายระดับชาติ 3 เครือข่าย ได้แก่ เอบีซี เอ็นบีซี และซีบีเอส แต่รัฐบาลกลางได้จัดตั้งระบบสาธารณะ คือ public broadcasting service หรือ ชื่อย่อว่า PBS (พีบีเอส) ขึ้นมาในภายหลัง เพื่อผลิตรายการที่ส่งเสริมคุณค่าทางสังคม ศิลปวัฒนธรรม และกิจการสาธารณะ ซึ่งแตกต่างไปจากแนวที่โทรทัศน์เอกชนผลิต เช่น รายการสำหรับเด็ก รายการสำหรับการศึกษา

เมื่อระบบวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศต้นแบบ หลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร และประเทศในยุโรปตะวันตก ได้พัฒนาไปกว่าศตวรรษ ก็ได้มีการปรับไปในแนวที่ผสมผสานระหว่างระบบสื่อสารสาธารณะ และแนวตลาดเสรีมากขึ้น โดยเฉพาะ ช่วงทศวรรษที่ 1980 – 1990 เป็นช่วงที่มีการปรับไปสู่ทิศทางของระบบพหุนิยมในแนวตลาดเสรี ทำให้เกิดระบบในแบบที่ 3 คือระบบผสม (mixed system) ขยายตัวไปทั่วโลก แต่การเปลี่ยนแปลงกระแสใหญ่ที่เกิดขึ้นกับประเทศส่วนมากในยุโรปตะวันตกขณะนี้ ก็มีการถกเถียงว่า ควรจะมีการปฏิรูประบบ

วิทยุและโทรทัศน์ไปในทิศทางใดกันแน่ และจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร จึงจะยังคงรักษาประโยชน์ของผู้ฟังผู้ดูให้ได้มากที่สุด

ในทางตรงกันข้าม ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นต้นแบบของแนวทางการจัดระบบแบบตลาดเสรี ก็มีการปรับไปในทางให้โอกาสแก่ชุมชน สถาบันทางสังคม และสถาบันการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการวิทยุและโทรทัศน์มากขึ้น และก็มีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะสถานีวิทยุและโทรทัศน์เครือข่ายหลักที่มีอยู่ ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของผู้ฟัง/ผู้ดูได้ ระบบตลาดเสรีของสหรัฐอเมริกา จึงปรับไปในทิศทางของระบบผสม โดยให้สถาบันการศึกษาและกลุ่มชุมชนเข้ามาจัดทำรายการและเป็นเจ้าของกิจการวิทยุและโทรทัศน์ได้ในขณะที่กิจการวิทยุและโทรทัศน์ของเอกชนเติบโตควบคู่กันไปอย่างไม่หยุดยั้ง (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2539)

ขณะที่ ในฝรั่งเศส การปฏิรูปกิจการวิทยุและโทรทัศน์ มีเป้าหมายสำคัญในการทำให้เกิดเสรีภาพ และความหลากหลายในการกระจายภาพและเสียง พร้อมๆ กับการวางรากฐานให้กับการทำหน้าที่ของ public broadcasting หรือสื่อสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง สิ่งที่คนในวงการวิทยุ-โทรทัศน์ และภาพยนตร์ของฝรั่งเศส หวาดระแวงที่สุดคือ การรุกรานทางวัฒนธรรม จากต่างชาติ ผ่านทางคลื่นวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ จึงเป็นที่มาของกฎหมายการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ที่ไม่เพียงแต่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของสื่อและสร้างความเสมอภาคในการใช้สื่อ แต่ยังคงสกัดกั้นสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นการรุกรานทางธุรกิจและวัฒนธรรมจากต่างชาติ กฎหมายฉบับนี้ กำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นต่างชาติ ในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ในฝรั่งเศสไว้ไม่เกินร้อยละ 20 เพื่อเป็นการป้องกันการครอบงำโดยกลุ่มทุนนอกประเทศ นอกจากนี้ยังกำหนดให้สถานีโทรทัศน์ทุกแห่ง มีรายการที่ผลิตโดยชาวฝรั่งเศสอย่างน้อย ร้อยละ 40 ของรายการที่ออกอากาศ (เทพชัย หย่อง , 2544)

ส่วนที่ออสเตรเลีย มีการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ดังนี้

พระราชบัญญัติการกระจายเสียง 2535 (Broadcasting Services Act 1992) ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐจะจัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ให้แก่

1. การกระจายเสียงแห่งชาติ (national broadcasting services)
2. การกระจายเสียงภาคธุรกิจเอกชน (commercial broadcasting services)
3. การกระจายเสียงของชุมชน (community broadcasting services)

4. การกระจายเสียงแบบบอกรับสมาชิก(subscription broadcasting services)
5. การกระจายเสียงเฉพาะจุดแบบบอกรับสมาชิก(subscription narrowcasting services)
6. การกระจายเสียงเฉพาะจุดแบบเปิด(ไม่เสียค่าสมาชิก) (open narrowcasting services)

แนวความคิดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ พยายามนำเรื่องการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ของเทคโนโลยีการสื่อสารมาผนวกกับเรื่องการเปิดให้คลื่นวิทยุและโทรทัศน์เป็นเวทีภาคสาธารณะ (public forum) เพื่อให้เสียงต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมสะท้อนออกมาได้อย่างหลากหลายที่สุด

หลักการของการจัดสรร จึงให้รัฐใช้คลื่นผ่านวิทยุ และโทรทัศน์ของบรรษัทวิทยุ และโทรทัศน์แห่งชาติออสเตรเลีย (Australian Broadcasting Corporation หรือ ABC ให้ภาคธุรกิจเอกชนดำเนินการได้ในความถี่ที่จัดสรร แก่บริษัทที่ผ่านเกณฑ์ได้รับใบอนุญาต ทั้งในรูปวิทยุ และโทรทัศน์ที่ไม่เสียค่าสมาชิก และเสียค่าสมาชิก และกลุ่มที่ 3 คือให้ชุมชนขอใบอนุญาตกระจายเสียงวิทยุได้

ก่อนปี 1972 ประเทศออสเตรเลีย จัดสรรคลื่นไว้เป็น 2 กลุ่ม ให้รัฐส่วนหนึ่งและให้ภาคธุรกิจเอกชนส่วนหนึ่ง กลุ่มของรัฐได้รับใบอนุญาต license A ซึ่งได้รับงบประมาณดำเนินงานจากพลเมืองออสเตรเลีย ที่เสียค่าสมาชิก (license fee) กลุ่มของภาคธุรกิจเอกชนได้รับใบอนุญาต license B ซึ่งมีรายได้จากการขายโฆษณา แต่วิทยุกระจายเสียงในกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงของภาคประชาชนหรือเสียงชุมชน แทรกตัวขึ้นมาในห้วงเดียวกับที่สงครามเวียดนามกำลังสู้รบกันขนานใหญ่ และรัฐบาลออสเตรเลีย เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยฝ่ายอเมริกัน กลุ่มประท้วงสงครามในออสเตรเลีย ได้ก่อตั้งวิทยุโจรสลัด หรือวิทยุเถื่อนขึ้น (pirate radio) เพื่อคัดค้านรัฐบาล

ในปี 1974 สองปี ภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลของพรรคเลเบอร์ การรณรงค์ของกลุ่มสหชาติพันธ์ุ ,กลุ่มนักวิทยุและดนตรี ,นักวิชาการ และกลุ่มการเมืองก็ปรากฏเป็นจริงขึ้น พวกเขาเรียกร้องให้วิทยุเป็นทรัพยากรสาธารณะ และเรียกร้องให้ภาคประชาชนมีสิทธิพูดและใช้วิทยุกระจายเสียงเช่นเดียวกับกลุ่มของรัฐ และกลุ่มของภาคธุรกิจเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตมาก่อนหน้านี้ ออสเตรเลียจึงเป็นประเทศแรกที่รับหลักการเรื่อง สื่อกระจายเสียงของชุมชน (community

broadcasting) หรือ สื่อกระจายเสียงที่ไม่ใช่ของรัฐและไม่ค้ากำไร (non-government and non commercial) มาบัญญัติไว้ในกฎหมาย

รัฐมนตรีว่าการสื่อสาร วุฒิสมาชิกดักลาส แม็คแคลแลน ได้ประกาศจัดสรร คลื่นวิทยุเอเอ็มใหม่ 200 คลื่น และเปิดทางให้แก่ วิทยุชุมชน (community radio) ถือกำเนิดขึ้นมาในหัวงเดียวกันนั้น คณะรัฐมนตรีได้เชิญให้มหาวิทยาลัยยอคเดเลด และสมาคมการกระจายเสียงดนตรีของรัฐ วิคตอเรีย และนิวเซาท์เวลส์ จัดตั้งสถานีวิทยุขึ้น ปีต่อมา 1975 เมื่อคณะกรรมการการกระจายเสียงของออสเตรเลีย (Australian Broadcasting Control Board) เปิดรับใบสมัครการจัดสรรคลื่นวิทยุในเขตเมลเบิร์น ปรากฏว่ามีกลุ่มที่ยื่นใบสมัครประเภทวิทยุชุมชนถึง 11 กลุ่ม เทียบกับกลุ่มธุรกิจเอกชนที่ยื่นสมัครเพียง 5 ราย เมื่อรัฐบาลเห็นว่ากลุ่มภาคประชาชนมีความต้องการใช้สื่อวิทยุชุมชนมาก จึงได้ตัดสินใจให้ใบอนุญาตแก่มหาวิทยาลัย 12 แห่ง ในรัฐต่างๆ ทั่วประเทศในเดือนพฤษภาคม 1975 คลื่นเหล่านี้ บางแห่งนำเสนอรายการการศึกษา และจัดเวลาบางส่วนให้แก่กลุ่มต่างๆ ในชุมชนมาออกอากาศ โดยเสียค่าเวลาในอัตราต่ำ บางสถานีจัดอบรมความรู้เรื่องการจัดการรายการแก่กลุ่มที่ต้องการมีรายการของตนเอง แต่ไม่มีความรู้เรื่องการจัดการรายการมาก่อน นอกจากนี้รัฐบาลออสเตรเลียยังได้จัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ ให้แก่ชาวอะบอริจิน ซึ่งเป็นคนดั้งเดิมของทวีปออสเตรเลีย ก่อนที่ชาวผิวขาวจะเข้าไปตั้งรกราก (กรุงเทพฯธุรกิจ ,2540)

การจัดสรรคลื่นความถี่ตามแบบออสเตรเลียนั้น จัดสรรคลื่นความถี่โดยอิงแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม หรือ Democratic participant media theory ซึ่ง McQuail ได้กล่าวไว้ว่าทฤษฎีนี้เกิดจากการตอบโต้กันของ สื่อมวลชนของเอกชน ที่มีลักษณะเป็นการค้าและผูกขาด กับ สถาบันกระจายเสียงสาธารณะ (Public broadcasting institutions) ที่มีลักษณะรวบอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง และดำเนินการตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม McQuail เห็นว่า องค์กรสื่อมวลชน โดยเฉพาะ องค์กรกระจายเสียงสาธารณะ (Public broadcasting organizations) ใกล้ชิดกับสถาบันที่มีอำนาจมากเกินไป ตอบสนองต่อแรงกดดันทางการเมืองและเศรษฐกิจมากเกินไป มีลักษณะมั่นคงแข็งแรงมากเกินไป สื่อมวลชนที่มีขนาดใหญ่ และรวมอำนาจที่ศูนย์กลางมีแนวโน้มที่จะสะท้อนความคิดเห็นของผู้ที่มีอำนาจ ผู้ที่มีหลักฐานมั่นคง ผู้ที่อยู่ในเมือง หรืออย่างดีที่สุดก็สะท้อน รสนิยมทั่วไป

ซึ่งในหลักการของทฤษฎีสื่อมวลชนแบบเข้ามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการเป็นประชาธิปไตย จะมีลักษณะดังนี้

1. ประชาชนแต่ละคน และชนกลุ่มน้อยมีสิทธิที่จะเข้าถึงสื่อมวลชนและได้รับบริการบริการจากสื่อมวลชนตามความจำเป็นของตนเอง
2. องค์กรและเนื้อหาของสื่อมวลชน ไม่ควรอยู่ภายใต้การควบคุมทางการเมืองและการบริหารราชการแบบรวบอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง
3. สื่อมวลชนควรดำรงอยู่เพื่อผู้รับสาร ไม่ใช่เพื่อองค์กรสื่อมวลชน ไม่ใช่เพื่อผู้ประกอบการวิชาชีพนี้ และไม่ใช่เพื่อผู้อุปถัมภ์ของสื่อมวลชน
4. กลุ่ม องค์กร และท้องถิ่นต่างๆ ควรมีสื่อมวลชนของตนเอง
5. สื่อมวลชนที่มีขนาดเล็ก มีปฏิภณีสัมพันธ์ และมีการเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ดีกว่าสื่อมวลชนขนาดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียวและเป็นวิชาชีพมากเกินไป
6. ความต้องการทางสังคมบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชนไม่สามารถแสดงออกมาได้ดีพอโดยผ่านความต้องการของผู้บริโภคแต่ละคน หรือผ่านรัฐ หรือผ่านสถาบันหลักของรัฐ(เสถียร เชยประทับ ,2540)

ขณะที่กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) องค์กรยูเนสโก ได้สรุปว่า หลักการที่สำคัญไว้ 3 ประการคือ

1. การเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึงการเข้าถึงสื่อที่ให้บริการแก่ชุมชน สื่อย่อมเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกรายการหรือเข้าไปจัดทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเองได้ทราบเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางที่จะทำให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อรายการหรือแสดงความต้องการการเปลี่ยนแปลงรายการ รวมทั้งการเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนได้แม้แต่คณะผู้ผลิตรายการหรือผู้ควบคุมการทำงานของสื่อ นั้น ก็สามารถเปลี่ยนได้
2. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึงการมีส่วนร่วมในทุกระดับในระบบการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนการสื่อสารภายในชุมชน ตั้งแต่เริ่มคิดไปจนกระทั่งการผลิต การจัดการ การใช้สื่อในชุมชนต่างๆ ประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมหรือมีโอกาสเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอน
3. การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) การมีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งกว่าสิ่งใดก็คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเองตามวิถีทางกระบวนการประชาธิปไตย และการตัดสินใจนั้นประชาชนในชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่ เริ่มคิด วางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนดเป้าหมาย การบริหารและการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง

สำหรับการเกิดขึ้นของวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยนั้น เป็นการเกิดขึ้นเนื่องจากการมาถึงของเทคโนโลยีในปี พ.ศ.2470 ถือได้ว่าเป็นการเกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติ ไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการเรียกร้องของประชาชน โดยเริ่มแรกมีการทดลองส่งออกอากาศ แต่ก็เพียงขึ้นทดลอง ยังไม่ได้มีการออกอากาศเป็นประจำทุกวัน

กระทั่งอีก 5 ปีถัดมา วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นที่นิยมแพร่หลายไปทั่ว และในปี 2484 กรมโฆษณาการได้ก่อตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเป็นสถานีวิทยุแห่งชาติ ต่อมามีการนำ พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ พ.ศ.2498 มาบังคับใช้ควบคุม ทำให้สถานีวิทยุทั้งหมดตกอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานราชการต่างๆ ซึ่งในระยะแรกการดำเนินงานของสถานีวิทยุดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงเรื่องธุรกิจเป็นหลัก แต่เป็นการใช้คลื่นวิทยุเพื่อออกอากาศของแต่ละหน่วยงาน ยังไม่มีการเปิดให้ธุรกิจเอกชนเข้าไปประมวลบริหารเวลาของสถานีวิทยุ นักจัดรายการอิสระในยุคก่อนสามารถเข้าเวลาสถานีเพื่อจัดรายการเป็นช่วงๆ ได้

“การจัดรายการวิทยุสมัยก่อน มีความสุขกว่าสมัยนี้ รู้สึกใกล้ชิดกับคนฟังมากกว่านี้ สมกับเป็นสื่อคลายเครียด ด้วยเสน่ห์ของคนจัดหรือเสียงเพลง เพราะค่าสถานีไม่สูง ไม่แย่งคลื่นวิทยุกันเหมือนคนสมัยนี้ เหตุเกิดเมื่อค่ายเพลงเกิดความกดดันที่นำเพลงไปฝาก เพลงละพัน วันละเพลง ในรายการต่างๆ แล้วไม่เพียงพอกับความต้องการขายเพลง ทั้งค่ายใหญ่และค่ายเล็ก เพราะตลาดเพลงคือรายได้ธุรกิจมหาศาล พวกเขาคิดว่าหากเขามีคลื่นวิทยุเองน่าจะดีกว่าไหม ไม่ต้องไปพึ่งรายการต่างๆ ให้ชมชื่นใจเมื่อถูกปฏิเสธว่า คิวเต็ม สถานีวิทยุต่างๆ จึงถูกซื้อคลื่นแล้วคลื่นเล่า” (จันทรา ชัยนาม,2545)

วิทยุกระจายเสียงจึงกลายเป็นธุรกิจ ที่มีการตลาดเป็นตัวผลักดัน โดยคลื่นวิทยุทั้งหมดยังคงมีหน่วยงานราชการต่างๆ เป็นเจ้าของคลื่น แต่ได้เปิดให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้าไปประมวลคลื่นเพื่อบริหารสถานีเกือบทั้งหมด

สำหรับการจัดระบบวิทยุและโทรทัศน์ของประเทศไทยนั้น มีการใช้ระบบรัฐเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ (state system) ในระยะแรกเริ่ม จากนั้นเปิดให้เอกชนเข้าประมวลเวลาและสถานีไปดำเนินการ ซึ่งข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างการจัดระบบแบบให้บริการสาธารณะกับการจัดระบบแบบ state system สรุปได้ดังนี้คือ

การจัดระบบแบบบริการสาธารณะ มีเป้าหมายให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะ องค์การสื่อของรัฐมีความเป็นอิสระจากระบบการเมืองและรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีรายได้จากภาษีผู้รับเป็นหลัก

ขณะที่การจัดระบบแบบมีรัฐเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินรายการ ตามแบบของไทย นั้น มีเป้าหมายให้บริการเพื่อประโยชน์เป็นหลัก เพื่อสร้างความชอบธรรมแก่อำนาจทางการเมือง ของคณะผู้ปกครอง องค์การสื่อของรัฐอยู่ภายใต้อำนาจการเมืองของรัฐบาลและส่วนราชการ นอกจากนี้จะมีรายได้ส่วนหนึ่งจากงบประมาณแผ่นดิน และจากการขายเวลาและโฆษณา

ทั้งนี้นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงตั้งแต่ปี 2470 เป็นต้นมาจนถึง ปัจจุบัน สถานีวิทยุกระจายเสียงทั้งหมด 523 สถานี ล้วนมีหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของเกือบทั้งหมด ขณะที่สถานีโทรทัศน์ทุกช่องก็มีหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของเช่นกัน โดยทั้งกิจการวิทยุและโทรทัศน์ เกือบทั้งหมดมีการให้บริษัทเอกชนเข้ามารับสมัครงานหรือเช่าช่วงไปดำเนินกิจการต่อ แต่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ยังคงเป็นหน่วยงานของรัฐ ดังที่แสดงในตารางดังนี้

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 คลื่นความถี่วิทยุในประเทศไทยจำนวน 523 สถานีจำแนกได้ดังนี้

หน่วยงานต้นสังกัด	กรุงเทพมหานคร			ส่วนภูมิภาค			รวมจำนวน สถานี แต่ละสังกัด
	A.M	F.M	รวม	A.M	F.M	รวม	
กรมประชาสัมพันธ์	5	6	11	55	79	134	145
กองทัพบก	12	12	24	65	39	104	128
อ.ส.ม.ท.	2	7	9	-	53	53	62
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	2	1	3	6	35	41	44
กองทัพอากาศ	3	1	4	15	17	32	36
กองทัพเรือ	1	3	4	6	11	17	21
รัฐสภา	1	1	2	-	14	14	16
กองบัญชาการทหารสูงสุด	1	2	3	6	5	11	14
กรมอุตุนิยม	1	-	1	-	5	5	6
ทบวงมหาวิทยาลัย	2	1	3	3	6	9	12
กรมไปรษณีย์โทรเลข	2	2	4	4	4	8	12
สถานีวิทยุเคลื่อนที่เฉพาะกิจ	-	-	-	11	-	11	11
กรมประมง	-	-	-	1	3	4	4
กระทรวงศึกษาธิการ	1	2	3	-	-	-	3
สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม	1	1	2	1	-	1	3
สำนักพระราชวัง	1	1	2	-	-	-	2
กระทรวงการต่างประเทศ	1	-	1	-	-	-	1
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1	-	1	-	-	-	1
กรมเจ้าท่า	-	-	-	-	1	1	1
กรุงเทพมหานคร	1	-	1	-	-	-	1
รวมทั้งสิ้น	38	40	78	173	272	445	523

ที่มา: กรมประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 2 คลื่นความถี่โทรทัศน์จำแนกตามหน่วยงานต้นสังกัดได้ดังนี้

หน่วยงานต้นสังกัด	สถานีโทรทัศน์
กรมประชาสัมพันธ์	-สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11 -สถานีเคเบิลทีวี (ไททีวี)
องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย	-สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 -สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 -สถานีเคเบิลทีวี (ยูบีซี)
กองทัพบก	-สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 -สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7
สำนักนายกรัฐมนตรี	-สถานีโทรทัศน์ไอทีวี

ส่วนการพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินการบริการและกิจการ มีพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2530 และกฎกระทรวงหลายฉบับ ตลอดจนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีให้อำนาจรัฐผ่านคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน และมีอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติ โดยมีกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กรมประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการและเป็นสำนักงานกลาง เจ้าพนักงานผู้ออกไปอนุญาต

สำหรับการจัดระบบของไทยนั้น ได้มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เสนอรูปแบบการจัดสรรคลื่นภายหลังมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีผลบังคับใช้ไว้ดังนี้

กฤษฎาพร เสริมพานิช ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (ก.ก.ช.) กรมประชาสัมพันธ์ ได้เสนอรูปแบบการจัดสรรคลื่นวิทยุอย่างน้อย 3 กลุ่ม คือ

1. วิทยุระดับชาติ ปัจจุบันมีเครือข่ายอยู่ในพื้นที่แต่ละจังหวัด สถานีหลักอยู่ที่กรุงเทพฯ สถานีย่อยอยู่ต่างจังหวัด อาจเป็น A.M. หรือ F.M. อย่างละคลื่น แต่ในภาคปฏิบัติ

ควรทำในลักษณะ Two-way ควรต้องมีการจัดผังรายการทางวิทยุในชุมชน ให้ท้องถิ่นส่งข้อมูลข่าวสารหรือรายการกลับมา ต้องพูดถึงว่า มีอะไรที่รัฐต้องทราบจากประชาชน

2. ระดับภูมิภาค น่าจะมีทั้งวิทยุและโทรทัศน์ แต่ขณะนี้วิทยุชัดเจน แต่การบริหารวิทยุระดับภูมิภาคนั้นอาจจะยังไม่จำเป็นเพราะเรามีระดับจังหวัดและส่วนกลางที่อยู่ในกทม. ในส่วนของโทรทัศน์มีปัญหาเรื่องงบประมาณ การติดตั้งโทรทัศน์ ในระดับจังหวัด ปัญหาสำคัญคือรายการ เพราะจะต้องมีการลงทุน หากเป็นรายการที่มีผู้ฟัง ผู้ชมในระดับจังหวัด โอกาสที่จะมีการลงทุนระดับสูงนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะฉะนั้น เบื้องต้นถ้าพูดถึงเรื่องโทรทัศน์อย่างเดียวจะมีส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยในระดับภูมิภาคนั้นหากยังมีการพัฒนาระบบดิจิทัล ก็จะมีช่องเพิ่มขึ้น มีโปรแกรมมากขึ้นในแต่ละสถานี โอกาสที่จะสนับสนุนส่วนภูมิภาคก็จะมีมากขึ้นด้วย แต่ในส่วนของวิทยุ นั้น มีเครือข่ายระดับชาติ ในส่วนกลางและมีเครือข่ายในจังหวัด

3. วิทยุในกลุ่มธุรกิจ ในส่วนของระดับจังหวัดเอง และระดับจังหวัดใหญ่ เช่น กทม. น่าจะมีกลุ่มนี้ให้ชัดเจน เพราะตามนัยยะของรัฐธรรมนูญ กลุ่มนี้จะมีความสำคัญน้อยลง เพียงแต่ว่าความจำเป็นเรื่องค่าใช้จ่าย งบประมาณ เป็นเหมือนตัวหล่อเลี้ยงทำให้มีความจำเป็นต้องอยู่อย่างนี้ และมีความจำเป็นต้องให้เอกชนกลุ่มหนึ่งมาดำเนินกิจกรรมและเป็นช่องที่อุดมความต้องการประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ภาพโครงสร้างของการกำหนดสถานี ครอบคลุมใน 1 จังหวัด น่าจะมี 4 สถานี คือ สถานีวิทยุระดับชาติ 2 สถานี คือ A.M. กับ F.M. สถานีวิทยุธุรกิจ 1 สถานี และสถานีวิทยุชุมชน 1 สถานี จากข้อมูลปัจจุบัน หากไม่ลงทุนเพิ่มให้เอาสถานีที่มีอยู่เดิม 500 สถานี หากแต่ละจังหวัด มี 4 สถานี ทั่วประเทศก็เกือบจะมีสถานีได้ 500 สถานี แต่หากมีจังหวัดใดที่มีประชาชนมากก็เพิ่มสถานีมากขึ้น ขึ้นอยู่กับว่าท้องถิ่นต้องการเพิ่มสถานีแบบใด ส่วนวิทยุชุมชน หากต้องการให้มีสถานีวิทยุชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจะต้องดูว่า

- การบริหารคือใคร ถ้าใช้ผู้บริหารมืออาชีพก็ต้องเป็นธุรกิจ แต่วิทยุชุมชนไม่ใช่ธุรกิจ
- การตั้งกติกาการกำกับดูแล เบื้องต้นยังต้องการความช่วยเหลือ ความพร้อมในแต่ละจังหวัดไม่เท่ากัน

อ.พิศิษฐ์ ชวลาธวัช อาจารย์คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า รูปแบบการจัดการกระจายคลื่นจะต้องประกอบไปด้วยประเด็นเหล่านี้

1. ตลาดโฆษณา ต้องทำไปพร้อมๆ กับรายการดีๆ มีประโยชน์ เช่นรายการเด็ก เยาวชน สังคมที่ถูกทอดทิ้ง คุณภาพชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้าน สิทธิมนุษยชน รายการสนทนา และ ประชาพิจารณ์ของกิจกรรมใดที่มีผลกระทบต่อชุมชนจะต้องถูกนำมาพูด เพื่อกำหนดโครงสร้างเนื้อหา ความเชื่อที่ว่ารายการที่น่าสนใจถูกตัดสินด้วยกลไกของการตลาด ถ้าไร คือ เป้าหมาย จะต้องถูกนำมาทบทวนโดยทำเป็นระบบ เพราะการรวมศูนย์ในการจัดการ อยู่ ที่องค์กฤษฎะ การทำอย่างไร วิธีใดน่าจะทำได้เพื่อหล่อเลี้ยงรายการเหล่านี้ให้เข้มแข็ง และยืนอยู่ได้อย่างมั่นคง การแบ่งส่วนปันส่วนคลื่นความถี่ต้องชัดเจนและทำเป็นระบบ
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเน้นที่วิธีการที่รัดกุมด้วยการทดสอบ ประเมินผล และให้ เวลาที่มากเพียงพอ ให้ความสำคัญทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค ให้มีส่วนร่วมในการกำหนด รายการที่เป็นอยู่ในขณะนี้ อำนาจอยู่ที่คนกลุ่มเดียว ดำรงความสนใจที่จุดคุ้มทุน มุ่งหวัง เงินหรือกำไรเป็นตัววัด ความเข้าใจเรื่องจุดคุ้มทุนคืออะไร จุดคุ้มทุนในความหมายอย่าง กว้างคือ คุ้มที่จะได้ประโยชน์แก่สังคมนั้นๆ หรือประชาชนผู้เสียภาษีที่รัฐใช้เงินของเขาไป สร้างสื่อวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ และรัฐบาลต้องจ่ายคืนกำไรให้จนคุ้มทุนมากกว่าคุ้มทุนโดยนักลงทุนไม่ก็กลุ่ม การมองจุดคุ้มทุนแบบเดิมๆ จึงเป็นการมองที่คับแคบ ของคนมีอำนาจ ในการควบคุมสื่อ
3. ประชาชนต้องมีส่วนร่วมและมีบทบาทโดยตรงในการสร้างสรรค์สื่อวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ อำนาจแบบเบ็ดเสร็จ (คืออำนาจบริหารในการจัดสรรคลื่น กำกับดูแล อำนาจนิติบัญญัติ ในการออกระเบียบคำสั่ง และอำนาจตุลาการ ในการใช้ดุลพินิจ วินิจฉัยสั่งการ) ไม่ควรมอบให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งอีกต่อไป เว้นแต่จะมีเครื่องมือในการ ควบคุมองค์กรที่ดีพอ เครื่องมือในที่นี้หมายถึงแผนแม่บทที่กำหนดบทบาทขององค์กร เนื่องจากสื่อเป็นอุตสาหกรรมที่มีรายได้มหาศาล ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจและ ระบบการผูกขาดที่น่ากลัว หากมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูป และการจัดตั้งองค์กรของรัฐ ที่เป็นอิสระครั้งนี้ ไม่รัดกุมและรวบรัด ประชาชนจะเป็นผู้เสียประโยชน์
4. การจัดสรรคลื่นความถี่ใช้ระบบเข้ามาจัดการ หรือใช้ความเป็นเจ้าของทุน (ผู้ครอบครอง ประกอบด้วยหน่วยงานของรัฐ) เข้ามาจัดการ ก่อให้เกิดคำถาม คือ จะใช้หลักในการจัด ระบบทรัพย์สินรวม แทนที่จะแยกเป็นจำนวนเท่านั้น เท่านั้น สถานีและใครเป็นผู้ครอบครอง อย่างเดิมๆ สิ่งที่ต้องคำนึงคือวิธีการจัดการมีลักษณะรวมศูนย์เป็นระบบ จะทำให้ต้นทุน

ในการใช้จ่าย หรือบริหารประหยัด และคณะกรรมการมีโอกาสปรับปรุงโครงสร้างเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการทางสังคมได้ เพื่อจัดและป้องกันเนื้อหาสื่อสารเพื่อการตลาดให้เป็นสื่อสารเพื่อมวลชน การจัดสรรคลื่นเป็นระบบ ต้องชัดเจน หากทำได้ในระดับมหภาค จะนำไปสู่รายการที่มีความสมดุล และรายได้ที่เพียงพอ เป็นความสมดุลที่สามารถสนองตอบรายการดี ๆ ให้สมดุลกับรายการประเภทขยะ

5. สังคมไทยควรมีบทบาทโดยตรงที่จะกำหนดเนื้อหาของรายการกับสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นสื่อของมวลชนอย่างแท้จริง ตามรัฐธรรมนูญ เป็นการคิดกลับจากหลักเดิมที่เรามักจะได้ยินได้ฟังว่า สื่อมวลชนมีบทบาทในการพัฒนาสังคมด้วยความคิดของกลุ่มผลประโยชน์เป็นฝ่ายกำหนด แต่ยุคใหม่ สังคมต่างหากที่เข้ามาทำหน้าที่กำหนดเนื้อหาหรือรายการของสื่ออย่างเท่าเทียม ถ้าหากเราจะทบทวนบทบาทของวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในอดีต จะพบว่า ไม่อาจกระจายความเท่าเทียมกันถึงผลประโยชน์ให้แก่ประชาชนมากนัก เราต้องปรับระบบความคิดที่จะสร้างสังคมใหม่ ให้สังคมมีทางเลือกมากกว่านี้ สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จึงจะมีบทบาทและมีอิทธิพลในการชี้นำปรับเปลี่ยนประโยชน์คืนสู่ประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ (พิศิษฐ์ ขวาลาวัช ,2542)

ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล อดีตสมาชิกสภาว่ารัฐธรรมนูญ มองว่า ภายหลังจากจัดสรรคลื่นความถี่แล้ว ภาพรวมของสื่อสารมวลชนไทย จะเกิดโทรทัศน์ระบบยูเอชเอฟ ประจำจังหวัดใหญ่ เช่นหาดใหญ่ ขอนแก่น เชียงใหม่ บังคับให้เครือข่ายโทรทัศน์ ช่อง 3,5,7,9, และไอทีวี มีการปรับรูปแบบการเสนอรายการใหม่ โดยแบ่งช่วงเวลาสำหรับข่าวสารท้องถิ่นให้มากขึ้น ขณะที่การแข่งขันจะมากขึ้น ส่วนวิทยุประชาชนทุกจังหวัด จะมีวิทยุ A.M. – F.M. เป็นของตัวเองทำให้คนในท้องถิ่นได้รับทราบความเคลื่อนไหวในท้องถิ่นของตนเอง เป็นประโยชน์มหาศาลต่อการปฏิรูปการเมืองโดยทางอ้อม และจะมีบริษัทเล็กๆ เกิดมากขึ้น รวมทั้งโปรดักชั่นเข้าสู่ระดับ ภูมิภาคจะมากขึ้น ถือเป็นภาระกระจายสื่อและอำนาจในการควบคุมการบริหารสื่อออกต่างจังหวัดอีกด้วย (สมเกียรติ อ่อนวิมล ,2541)

ในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องที่สำคัญมาก การเกิดขึ้นของกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมกันขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ครั้งนี้ จึงเป็นกระบวนการที่ต้องการจะมีส่วนร่วมสำคัญ ต่อกระบวนการจัดสรรคลื่น

ความถี่ ซึ่งรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบันได้บัญญัติไว้ จนอาจกล่าวได้ว่า จะเป็นการปฏิรูประบบโครงสร้างสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ ครั้งประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ความพยายามที่ต้องการจะเข้าถึงสื่อ การขอเข้าไปมีส่วนร่วม ในระบบการสื่อสาร และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งมีทั้งเป็นกลุ่มผลประโยชน์โดยตรง คือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ และกลุ่มผลประโยชน์โดยอ้อม คือเป็นผู้ที่อาจจะได้หรือเสียผลประโยชน์ของตนจากการจัดสรรคลื่นความถี่ ต้องการที่จะมีส่วนร่วมตามวิถีทางกระบวนการประชาธิปไตย โดยเฉพาะเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้การจัดสรรคลื่นความถี่ ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ และผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน

จากแนวคิดและทฤษฎีที่ได้นำเสนอข้างต้นทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบของการศึกษาความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ดังนี้คือ

1. เพื่อให้ทราบถึงลักษณะที่มาของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาผลักดันความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์ เข้าศึกษาถึงลักษณะที่มา สาเหตุความขัดแย้งและปัจจัยที่นำไปสู่การรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ลักษณะแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่ม บทบาทหน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ รวมถึงศึกษาแนวทางวิธีการเคลื่อนไหว กีดกันเรียกร้องความต้องการของกลุ่ม และบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ในการผลักดันความต้องการให้สำเร็จจนอาจนำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย
2. ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดหรือเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ มาใช้ศึกษาความต้องการของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อให้ทราบว่าความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่ออะไร สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่
3. และเพื่อทราบแนวคิดของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ทำให้จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งมีทั้งการจัดระบบแบบเพื่อประโยชน์สาธารณะ การจัดระบบในรูปแบบของตลาดเสรีหรือธุรกิจเต็มตัว และการจัดระบบแบบผสมระหว่างบริการสาธารณะและรูปแบบธุรกิจ เข้ามาวิเคราะห์ดังกล่าว

ทั้งนี้การนำแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้มาศึกษาวิเคราะห์ จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งแต่ละกลุ่มต่างมีลักษณะและความเป็นมาในการจัดตั้งกลุ่มที่แตกต่างกันไป ทั้งเพื่อปกป้องผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มของตน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือเพื่อบรรลุจุดหมายปลายทางบางอย่างของกลุ่มผ่านสถาบันทางการเมือง โดยพยายามมีอิทธิพลเหนือกระบวนการตัดสินใจหรือการวางนโยบายของรัฐ ซึ่งลักษณะและความเป็นมาที่ต่างกันของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ทำให้ความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์แตกต่างกันออกไปด้วย เนื่องจากคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์มีอยู่อย่างจำกัด ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์จึงเป็นไปเพื่อพิทักษ์ ป้องกันและเรียกร้องในส่วนที่กลุ่มยังไม่มี รวมถึงความต้องการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งความต้องการที่ต่างกันดังกล่าวทำให้แต่ละกลุ่มไม่ได้รับการตอบสนอง จนนำไปสู่ความขัดแย้งและไม่สามารถนำข้อเรียกร้องดังกล่าวไปกำหนดเป็นนโยบายได้

ในบทต่อไปจะเป็นการกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย เรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 “ ใช้การศึกษาแบบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการเก็บความจากการสัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ เจาะลึก (Depth Interview) วิเคราะห์เอกสารข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่
2. เพื่อทราบความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40
3. เพื่อศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกัน ของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

แหล่งข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยซึ่งมีสถานภาพส่วนหนึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้ใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ และเอกสารที่ออกจากรัฐบาลจากกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย
  - 1.1 จดหมายข่าว ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบัน
  - 1.2 เว็บไซต์ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่ www.thaibja.org
  - 1.3 หนังสือเอกสารรายงานประจำปีของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

- 1.4 เอกสารประกอบร่างพรบ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
  - 1.5 เอกสารชี้แจงรายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขและสนับสนุน ร่างพรบ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
  - 1.6 เอกสารประกอบร่างพรบ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
  - 1.7 จดหมายข่าวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ตั้งแต่ฉบับที่ 2 เดือน ส.ค.-ก.ย. 2546 และฉบับที่ 3 เดือน ต.ค.-ธ.ค. 2546
  - 1.8 แหล่งข้อมูลจาก “สำนักข่าวเนชั่น” ซึ่งผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เนื่องจากเป็นพนักงานในตำแหน่งผู้ช่วยบรรณาธิการ ของหนังสือพิมพ์คมชัดลึก ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ในเครือของบริษัท เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป
  - 1.9 แหล่งข้อมูลจากเอกสารหนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ที่ตีพิมพ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆ ต่อการจัดสรรคลื่นความถี่
  - 1.10 แหล่งข้อมูลจากสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งมีการสัมภาษณ์ในประเด็นเรื่องการจัดสรรคลื่นความถี่ มีการนำคุณสุภิญญา กลางณรงค์ รองเลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อมาตอบคำถาม พร้อมกับคุณจ่านวรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์สมาคมนักวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
    - 2.1 ส่วนของบุคคลที่ผู้วิจัยพบเจอและขอสัมภาษณ์สั้นๆ ในช่วงระหว่างที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในฐานะเป็นผู้สังเกตการณ์ตามเวทีของการเคลื่อนไหวที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ที่แต่ละกลุ่มผลประโยชน์จัดขึ้น
    - 2.2 เป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก กลุ่มผลประโยชน์ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องเรื่องการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

2.2.1 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์ โดยตรงกับคุณเทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบรับให้สัมภาษณ์ และนัดหมายวันเวลาในการ สัมภาษณ์ให้ทันที โดยนัดหมายสัมภาษณ์ในวันที่ 29 ม.ค. 2547 ที่อาคารเนชั่น โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Dept Interview) ใช้วิธีการบันทึกเทปและจด บันทึกในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้รับความเป็นกันเองและให้ความร่วมมือในการตอบ คำถามเป็นอย่างดี เนื่องจากเห็นความสำคัญของการวิจัยศึกษาในประเด็น ดังกล่าว อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้ในการออกมาเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับ กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ผู้วิจัย ซึ่งได้ติดตามประเด็นศึกษานี้มาตลอด ระยะเวลา ก็ได้มีโอกาสที่จะถามคำถามสั้นๆ กับคุณเทพชัย ในแต่ละเวทีของการ จัดงานด้วย

ผู้วิจัยยังได้มีโอกาสสัมภาษณ์จากคุณปวีติ วลีชาติ กรรมการสมาคมนักข่าว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมรับฟังและเสนอความเห็นต่อร่างพระราช บัญญัติประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในระหว่างการเปิดรับ ฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สำนักงานกฤษฎีกา ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคุณปวีติในการตอบคำถาม เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2547

ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์คุณอรพิน ลิลิตวิศิษฏ์วงษ์ สมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและ โทรทัศน์ไทย ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมฯ ในการเดินสายรับฟังความ เห็นของกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือ อย่างดียิ่งจากคุณอรพิน ในการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 12 เมษายน

2.2.2 สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ผู้วิจัยได้ใช้สาย สัมพันธ์จากเพื่อนของผู้วิจัยที่ทำงานในบริษัทเจเอสแอล จำกัด เป็นผู้ติดต่อของ สัมภาษณ์คุณจันรรค์ ศิริตัน ในฐานะนายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคุณ จันรรค์ในการให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2547 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้ วิธีการอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ที่คุณจันรรค์ เคยให้สัมภาษณ์ทั้งในนิตยสาร

โอเพ่น และจากสถานีโทรทัศน์ไอทีวี ซึ่งคุณจ่านรรค์ เคยให้สัมภาษณ์ในรายการ สายตรงไอทีวีด้วย รวมถึงเก็บข้อมูลจากการที่ผู้วิจัยลงสนามเก็บข้อมูลในฐานะผู้สังเกตการณ์ตามเวทีของการเคลื่อนไหวต่างๆ ของกลุ่มสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยในบางครั้งมีโอกาสดังกล่าวได้สัมภาษณ์ในช่วงเวลาเพียงสั้นๆ ด้วย

- 2.2.3 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ผู้วิจัยได้มีโอกาสติดต่อขอสัมภาษณ์กับ คุณสุภิญญา กลางณรงค์ รองเลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อความเคลื่อนไหวในการจัดสรรคลื่นความถี่ของ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งคุณสุภิญญา ให้เข้าสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ม.ค. 2547 อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้ผู้วิจัยได้ลงสนามเก็บข้อมูลต่างๆ จากเวที ที่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเคลื่อนไหวมาตลอด จึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบการวิจัยในครั้งนี้ด้วย โดยการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้วิธีการ บันทึกลงเทป และจดบันทึก ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคุณสุภิญญา ในการ ตอบคำถามให้ข้อมูล
- 2.2.4 สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ผู้วิจัยได้มีโอกาสติดต่อขอสัมภาษณ์จากคุณวิเชียร คุตตวัธ ซึ่งเป็นผู้ประสานงานของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาท สำคัญยิ่งของขบวนการก่อตั้งสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติขึ้นมา รวมถึงการออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความต้องการต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ตาม มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 โดยผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อขอ สัมภาษณ์ในวันที่ 24 มกราคม 2546 แต่เนื่องจากคุณวิเชียร ติดภารกิจจึงขออนัด สัมภาษณ์เป็นวันที่ 27 มกราคม 2546 แทน โดยให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทาง โทรศัพท์เนื่องจากคุณวิเชียร พักอาศัยและทำงานในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ดังนั้นจึง ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน ซึ่งคุณวิเชียรได้ กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี แม้จะใช้เวลาในการ สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ยาวนานกว่าครึ่งชั่วโมงก็ตาม โดยผู้วิจัยใช้วิธีการฟัง โทรศัพท์และจดบันทึกข้อมูล

- 2.2.5 กรมประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้มีโอกาสพบกับคุณปราโมช รัฐวินิจ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในระหว่างการจัดสัมมนาเรื่อง วิทยุ อบต.กับกรมประชาสัมพันธ์ ที่สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ซึ่งเชิญคุณปราโมช มาเป็นวิทยากรในการสัมมนาในวันที่ 23 มกราคม 2546 ด้วย หลังจบการสัมมนา ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนขอสัมภาษณ์คุณปราโมช ตามหัวข้อการวิจัยดังกล่าว ซึ่งคุณปราโมช ตอบรับด้วยความยินดียิ่ง พร้อมกับขอให้นัดหมายวันเวลาในการเข้าสัมภาษณ์ที่กรมประชาสัมพันธ์จากเลขานุการของท่าน ผู้วิจัยจึงโทรศัพท์นัดหมายวันเวลาที่คุณปราโมชสะดวก ก่อนจะเข้าสัมภาษณ์ในวันที่ 31 มกราคม 2546 ซึ่งคุณปราโมช ได้ให้ความร่วมมือและเป็นกันเองอย่างยิ่งในการสัมภาษณ์ครั้งนี้
- 2.2.6 องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะขอสัมภาษณ์ คุณมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย จึงได้อาศัยสายสัมพันธ์จากเพื่อนของผู้วิจัยในการติดต่อขอเข้าสัมภาษณ์ตามหัวข้อการวิจัยดังกล่าว แต่จากการติดต่อทราบว่า คุณมิ่งขวัญ มีภารกิจรัดตัวในการทำงานเป็นอย่างมาก เป็นเรื่องยากที่จะได้เข้าสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์คุณศุทธิชัย บุญนาค ผู้อำนวยการสถานีวิทยุ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องของการปรับตัวของอ.ส.ม.ท. กับมาตรา 40 แต่เนื่องจากช่วงเวลาที่นัดหมายไม่สามารถจัดการให้สอดคล้องกันได้ ผู้วิจัยจึงอาศัยแหล่งข้อมูลจากข่าวที่เผยแพร่จากเว็บไซต์ของสำนักข่าวไทย ที่ www.tna.mcot.or.th ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และข้อมูลข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับอ.ส.ม.ท.จากหนังสือพิมพ์ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้
- 2.2.7 กองทัพบก ผู้วิจัยมีความประสงค์จะสัมภาษณ์ พล.ท.จงศักดิ์ พานิชกุล ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบก ซึ่งดูแลเรื่องมาตรา 40 กับคลื่นความถี่ของทหาร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์ พล.ท.จงศักดิ์ โดยผ่านนักข่าวสายทหาร ของสำนักข่าวเนชั่น ให้ช่วยติดต่อขอสัมภาษณ์ให้ ซึ่งได้รับการตอบรับด้วยดี แต่เนื่องด้วยภารกิจที่ไม่แน่นอน ทำให้ พล.ท.จงศักดิ์ ต้องขอให้ผู้วิจัยโทรศัพท์เช็คเวลาของท่านทุกวันเวลา 11.00 น.เพื่อดูว่าท่านติดภารกิจหรือไม่ หากไม่ติดภารกิจได้ก็สามารถให้เข้าสัมภาษณ์ได้ทันที ปรากฏว่าตั้งแต่มีการนัดหมายเรียบร้อยแล้ว

พล.ท.จรงค์ดี ได้ติดตามกิจการทางทหารเกือบทุกวัน ทำให้ผู้วิจัยยังไม่มีโอกาสได้เข้า สัมภาษณ์เก็บข้อมูล อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้อาศัยข้อมูล จากเนื้อหาข่าวที่ปรากฏ ในสำนักข่าวเนชั่น และหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจเพื่อประกอบการวิจัย

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์มีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งกลุ่ม บทบาทหน้าที่ ภารกิจหลักคืออะไร สมาชิกเป็นชนกลุ่ม ไหน มีส่วนร่วมกับสมาคมในการเรียกร้องความต้องการแค่ไหน อย่างไร
2. ที่มาที่ไป และลักษณะการเกิดขึ้นของกลุ่ม กับบทบาทที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ทั้งใน ขั้นตอนของการสรรหา กสท. และ พ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุและวิทยุโทรทัศน์
3. สาเหตุและความต้องการของกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่
4. วิธีการที่เข้าไปมีส่วนร่วมเรียกร้องความต้องการ มีอะไรบ้าง
5. ผลลัพธ์หรือผลตอบสนองที่ได้รับหลังจากมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการของกลุ่ม
6. มองกลุ่มของตัวเองว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์หรือไม่ อย่างไร มองกลุ่มอื่นๆ ที่ออกมา เคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการอย่างไร
7. รูปแบบการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ เป็นอย่างไร
8. มองภาพของการจัดสรรคลื่นความถี่ในท้ายที่สุดอย่างไรบ้าง
9. (กรณีที่เป็นกลุ่มที่มีคลื่นความถี่อยู่ในมืออยู่แล้ว) หน่วยงานของกลุ่มมีการปรับตัวรับมือ กับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ตาม มาตรา 40 อย่างไรบ้าง
10. ความต้องการของกลุ่มต่อการจัดสรรคลื่นความถี่มีอะไรบ้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาเป็น กรอบในการพิจารณา โดยจะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. วิเคราะห์ลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้อง ความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ข้อมูลจากแหล่งเอกสาร เว็บไซต์ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมายข่าว หรือข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อจะนำมาวิเคราะห์

ถึงลักษณะที่ไปที่ไป ความเป็นมาของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ โดยใช้แนวคิดเรื่องการเกิดขึ้นของ “กลุ่มผลประโยชน์” ในการอธิบายลักษณะและความเป็นมาของแต่ละกลุ่ม เพื่อสนับสนุนข้อสันนิษฐานข้อที่ 1

2. วิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทาง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40 หลังจากวิเคราะห์ถึงลักษณะความเป็นมาของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์แล้ว ผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากแหล่งต่าง โดยศึกษาถึงความต้องการของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ จากนั้นวิเคราะห์ตามแนวความคิดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และการจัดระบบคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อสนับสนุนข้อสันนิษฐานข้อที่ 2

3. วิเคราะห์ผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกัน ของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย โดยใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผลประโยชน์ รวมถึงข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ตามที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ และวิเคราะห์ความตึงเครียด หรือความต้องการที่เห็นพ้องกัน เพื่อสนับสนุนข้อสันนิษฐานข้อที่ 3

การนำเสนอข้อมูล

ในส่วนของการนำเสนอข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากทุกส่วน มาวิเคราะห์ตามทฤษฎีและแนวคิดที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น โดยในบทที่ 4 ผู้วิจัยจะอธิบายถึงลักษณะและความเป็นมาของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ซึ่งเป็นการนำเสนอในลักษณะของการพรรณนาเชิงอธิบาย จากนั้นจะกล่าวถึงความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย รวมทั้งวิเคราะห์ถึงผลตอบสนองที่สมาคมฯ ได้รับภายหลังจากออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการ

ในบทที่ 5 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงลักษณะและความเป็นมาของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมถึงความต้องการของสมาพันธ์ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ และวิเคราะห์ถึงผลตอบสนองของที่สมาคมฯ ได้รับหลังออกมาเรียกร้องความต้องการ

บทที่ 6 ผู้วิจัยจะอธิบายถึง ลักษณะและความเป็นมาของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ จากนั้นจะกล่าวถึงความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ และวิเคราะห์ถึงผลตอบสนองที่ได้รับจากการเรียกร้องความต้องการ

บทที่ 7 จะกล่าวถึงลักษณะและความเป็นมาของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ จากนั้นจะกล่าวถึงความต้องการของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ และวิเคราะห์ผลตอบสนองที่ได้รับจากการเรียกร้องความต้องการ

บทที่ 8 จะกล่าวถึงหน่วยงานรัฐกับการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางมาตรา 40 รวมถึงความต้องการของหน่วยงานรัฐที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

บทที่ 9 จะเป็นการสรุปผลการศึกษาร่วมข้อเสนอนี้จากการวิเคราะห์ดังกล่าว

จากแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยประกอบอาชีพอยู่ในแวดวงสาขาสื่อสารมวลชน จึงเป็นโอกาสดีที่ทำให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลแหล่งต่างๆ ได้ง่าย รวมถึงตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ก็เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยได้เคยทำงานร่วมกันในบางครั้ง จึงทำให้การขอข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการขออนุญาตหรือขอเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเป็นไปอย่างไม่ลำบากนักทั้งในกลุ่มของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ขาดแต่เพียงองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และกองทัพบกเท่านั้น

ซึ่งการที่ผู้วิจัยเลือกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก เพราะเป็นวิธีที่ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ จนได้ข้อมูลที่สามารนำมาตอบปัญหาการวิจัยได้เป็นอย่างดี

ลำดับต่อไปในบทที่ 4 จะกล่าวถึงความต้องการของสมาคมนักศึกษาวิทย์และโพร
ทัศน์ไทยที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 พ.ศ.2540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้พิจารณาถึงสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่ออกมาเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เพื่อศึกษาลักษณะและความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ รวมถึงศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการ ประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกัน ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2544 เป็นการรวมกลุ่มของผู้สื่อข่าววิทยุและโทรทัศน์ในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อเป็นองค์กรที่จะเป็นตัวแทนของสมาชิกเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปสื่อ ภายหลังจากที่กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เริ่มขึ้น

จากการศึกษาวิจัย พบว่า สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันเพื่อเป็นปากเสียงแทนประชาชนในการเรียกร้องผลประโยชน์และปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายต่อไป

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของผู้สื่อข่าวหรือนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ในขณะนั้น ซึ่งเป็นช่วงของการเริ่มต้นกระบวนการปฏิรูปสื่อ ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เริ่มเกิดความเคลื่อนไหวชัดเจน ตั้งแต่กลางปี พ.ศ.2543 ด้วยการเริ่มต้นกระบวนการสรรหา กสท. หรือคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลและจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้กิจการโทรทัศน์ และวิทยุทั้งหมดของประเทศ ดังที่ จิระ ห่องสำเร็จ ผู้ก่อตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวไว้ว่า

“ช่วงนั้นทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเจ้าของกิจการวิทยุโทรทัศน์รายใหญ่ นักวิชาการ องค์กรเอกชน กองทัพ และส่วนราชการ ต่างก็ตื่นตัวเข้าร่วมในกระบวนการนี้อย่างคึกคัก เพื่อรักษาผล

ประโยชน์และแนวคิดของแต่ละฝ่าย โดยส่งตัวแทนเข้ามาใช้สิทธิ์ เสนอตัวในนามของสมาคม องค์กร มูลนิธิ ต่างๆ ตามที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่กำหนดไว้ ในขณะที่ตัวแทนผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวโทรทัศน์และวิทยุ ที่เข้าไปร่วมเคลื่อนไหวเพื่อให้การปฏิรูปสื่อเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง แต่สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ที่กลุ่มนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกอยู่ ถูกตัดสิทธิ์ไม่ให้มีส่วนเข้าไปเป็นตัวแทนของคณะกรรมการสรรหา กสท. ด้วยสาเหตุว่าชื่อสมาคม “ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุโทรทัศน์” (จิระ ห่องสำเร็จ, 2545)

ด้วยเหตุผลสำคัญดังกล่าวทำให้ กลุ่มนักข่าวและคนทำข่าวในระดับปฏิบัติงาน และระดับผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ วิทยุและค่ายอิสระ ต่างๆ ที่ตื่นตัวในเรื่องนี้ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ ทีวีช่อง 3 5 7 9 และไอทีวี ในขณะนั้น เดอะเนชั่น แปซิฟิค ไอเอ็นเอ็น จีเอ็นเอ็น สำนักข่าวไทย และสื่ออื่นอีกหลายส่วนร่วมกันจัดตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย อย่างเป็นทางการ

ก่อนการจัดตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ กลุ่มนักข่าวที่เคลื่อนไหวเรื่องนี้ได้รวมกลุ่มเป็นกลุ่มอิสระ และประสานกับองค์กรอื่นๆ ที่มีแนวคิดเดียวกันร่วมกันเคลื่อนไหว ในนาม “เครือข่ายองค์กรสื่อ เพื่อประชาชน” เข้าร่วมกระบวนการรับฟังความเห็นเพื่อร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และ กิจการโทรทัศน์แห่งชาติ ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งถือเป็นกฎหมายสำคัญในการดำเนินการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยผลักดันแนวคิดและความต้องการของกลุ่มให้รัฐบาลพิจารณาข้อเสนอ ขณะเดียวกันยังได้เคลื่อนไหวจัดตั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เพื่อให้เป็นองค์กรหลักของกลุ่มนักข่าววิชาชีพในการเคลื่อนไหวต่อการปฏิรูปสื่อ

กระทั่ง สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยมีจุดประสงค์หลักที่สำคัญของสมาคมคือ การมุ่งเป็นองค์กรหลักที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปคลื่นความถี่และผลักดันให้เกิดความโปร่งใสไม่ให้เกิดความบิดเบือน จนการปฏิรูปสื่อกลายเป็นเพียงเวทีรักษาผลประโยชน์ของคนไม่กี่กลุ่มเท่านั้น ขณะเดียวกัน ยังมุ่งหวังที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพัฒนาคุณภาพ และจิตสำนึกของคนข่าวทีวีวิทยุ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และปราศจากการครอบงำ ทางการเมืองและทางธุรกิจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังที่ จิระ ห่องสำเร็จ อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวขณะรับตำแหน่งนายกสมาคมฯ ว่า

“เราจะมุ่งเน้นการทำงานเพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพและอิสรภาพของคนทำสื่อ การติดตามกระบวนการคิดสรร กสช. เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และผลักดันการปฏิรูปสื่อ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพและทักษะของคนทำวิชาชีพสื่อโทรทัศน์และวิทยุ” (จิระ ห่องสำเร็จ, 2545)

เช่นเดียวกับ เทพชัย หย่อง นายกสทศมนตรีและโทรทัศน์คนปัจจุบัน ที่กล่าวว่าการเกิดขึ้นของสมาคม ฯ มีเรื่องของการปฏิรูปสื่อเป็นแรงกระตุ้นสำคัญ

“ฝ่ายวิชาชีพกลุ่มหนึ่ง รวมตัวกันขึ้นเนื่องจากมีการปฏิรูปสื่อเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญ เราารู้สึกว่า ไม่มีกลุ่มวิชาชีพที่สามารถพูดเป็นปากเป็นเสียงให้กับคนในวงการในขณะนั้น จะมีแต่ผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของกิจการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกลุ่มนี้จะไม่มองถึงเสรีภาพของการทำสื่อ ความเป็นธรรมในการจัดสรรคลื่นความถี่ เขาจะมองแต่ผลประโยชน์ของเขาเป็นหลัก อีกส่วนหนึ่งคือส่วนการเมืองกับส่วนราชการ จะมองคล้ายกันคือมองในเรื่องของความมั่นคง มองเรื่องการทำอย่างไรให้อำนาจรัฐเข้ามาครอบงำสื่อต่อไป แต่ในภาพของฝ่ายวิชาชีพคนทำสื่อ ยังไม่มี คนทำสื่อที่เป็นบัณฑิต วิทยุ โทรทัศน์ ละคร ก็จะมีมุมมองสอดคล้องกับเจ้าของกิจการมองอยู่แล้ว จะไม่มองในมุมมองของคนทำสื่อฝ่ายวิชาชีพที่มองเรื่องเสรีภาพ การสร้างความชอบธรรมให้กับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคมที่อาจจะมีโอกาสน้อยกว่า ได้มีโอกาสเข้ามาใช้คลื่นความถี่เต็มที เพราะฉะนั้น การตั้งสมาคมฯ ขึ้นมาเบื้องต้นก็มีความต้องการที่จะเข้ามาเป็นปากเสียงให้กับคนทำสื่อในฝ่ายวิชาชีพ เป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญมาก แต่ก็มีภารกิจอื่นๆ ในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณต่างๆ “

(เทพชัย หย่อง, สัมภาษณ์, 29 ม.ค. 2547)

สมาชิกของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยส่วนใหญ่เป็นพนักงานที่สังกัดอยู่ในบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ เช่น บริษัทบีสดีเนส เอดีโอ กลุ่มผู้สื่อข่าวอิสระ บริษัทวอช ดีค บริษัทเนชั่นกรุ๊ป จส.100 บริษัทจีเอ็น.เอ็น. มีเดีย บริษัท จีจี นิวส์ เนทเวิร์ค ศูนย์ข่าวแปซิฟิก สำนักข่าวไอ.เอ็น.เอ็น. ผู้สื่อข่าวจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 5 7 9 และไอทีวี และกลุ่มผู้จัดรายการอิสระ (สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2544) ซึ่งสมาชิกเหล่านี้มักจะพบเห็นสภาพการแข่งขันในธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์อย่างสูง มีการวิ่งเต้นเพื่อในการประมูลรับเช่าช่วงดำเนินกิจการต่อจากสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ที่มีหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าของสัมปทาน ดังที่ สมชาย แสวงการ หนึ่งในกรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และเป็นผู้บริหารสถานีวิทยุร่วม

ด้วยช่วยกัน สถานีวิทยซึ่งเป็นสื่อกลางในการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนผู้ฟังในด้านต่างๆ และมีการเปลี่ยนคลื่นมาแล้วหลายครั้ง กล่าวไว้ว่า

“เพราะไม่มีสัญญาเช่าเวลาสถานีที่ต่อเนื่อง มันถึงเกิด กสช. ขึ้น เดิมมีปัญหามาก เพราะเวลาวางแผนสัญญาของเอเจนซี หรือลูกค้าต่างๆ เขาจะวางแผนวิทยุน้อยเพราะไม่มั่นใจว่าเมื่อรับออเดอร์จากลูกค้าแล้ว หลังจากวันที่ 31 ธ.ค. คุณจะออกอากาศให้หรือเปล่า คลื่นจะเปลี่ยนมือใหม่ แนวรายการยังเหมือนเดิมหรือไม่ บางครั้งลูกค้าถึงกับหยุดงบประมาณไปเลย รอจนเราต่อสัญญาเวลาได้แล้ว 2-3 เดือนจึงค่อยมาลงใหม่ สภาพสื่อวิทยุและโทรทัศน์ไทยขณะนี้ถูกจำกัดอยู่ภายใต้การผูกขาดของคนไม่กี่กลุ่ม โดยผูกพันอยู่กับกลุ่มอำนาจทางทหารและการเมือง ทำให้เกิดผลประโยชน์ที่มีขอบจำนวนมหาศาล” (สมชาย ,2544)

เช่นเดียวกับ อรพิน ลิลิตวิศิษฎ์วงศ์ ผู้สื่อข่าวอิสระ สมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่กล่าวไว้ว่า

“เหตุผลที่เข้ามาร่วมกับสมาคมฯ เพราะที่ผ่านมาจะพบเห็นสภาพความไม่แน่นอนในวิชาชีพที่ทำอยู่ เช่นช่วงที่เคยทำรายการวิทยุที่สถานีแห่งหนึ่ง ก็ทราบว่าบริษัทที่เราเข้าไปทำด้วยไปประมูลคลื่นมาจากหน่วยงานทหารแห่งหนึ่งมาในราคาสูงลิ่ว แล้วช่วงรอยต่อที่เราจะเข้าไปทำใหม่ กับผู้ผลิตเจ้าเก่า ซึ่งก็เป็นนักข่าว นักจัดรายการเหมือนๆ กัน ที่ต้องตกงานกะทันหัน ก็ทำให้อยากเห็นการปฏิรูปสื่อ เห็นการพัฒนาของสื่อมากกว่าที่เป็นอยู่ กลายเป็นว่าใครมีเงินมากกว่าก็สามารถไปประมูลคลื่นวิทยุมาทำได้ ทั้ๆ ที่บางที คนที่มีเงินน้อยกว่า อาจจะสร้างสรรค์รายการได้ดีกว่า แต่ก็กลับไม่มีโอกาสได้เข้าไปทำตรงนั้น จึงอยากเห็นการนำคลื่นวิทยุทั้งหมดมาจัดสรรกันใหม่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ “ (อรพิน ลิลิตวิศิษฎ์วงศ์ ,สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2547)

จากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของการรวมกลุ่มกันของพนักงานนักวิชาชีพ นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเพื่อร่วมผลักดันการปฏิรูปสื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ นั่นคือเรียกร้องให้มีการนำคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงมาจัดสรรใหม่ โดยให้เน้นถึงประโยชน์สาธารณะและประโยชน์สูงสุดของประชาชน

เทพชัย ยังกล่าวถึงจำนวนสมาชิกของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยว่า จำนวนสมาชิกที่เข้ามาร่วมเคลื่อนไหวมีอยู่พอสมควรระดับหนึ่ง แต่ก็อยากเห็นสมาชิกที่เป็นฝ่ายวิชาชีพเข้ามาร่วมมากขึ้น

“เข้าใจว่าสมาชิกที่ไม่ค่อยจะเข้ามาร่วมอย่างเปิดเผยเป็นเพราะกลัว เนื่องจากแนวทางการเคลื่อนไหวของสมาคม ไม่สอดคล้องกับแนวทาง หรือแนวความคิดของเจ้าของสถานี่ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นคนที่เป็สมาชิกที่เป็นลูกจ้างของทีวี วิทยุ เหล่านี้ หากมาแสดงความคิดเห็นหรือเคลื่อนไหวในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับเจ้านายต้องการ ก็เป็นเรื่องลำบาก ซึ่งเราก็เข้าใจ หลายคนก็มาร่วม อาจจะไม่เปิดเผยตัว แต่ใจของเขาก็เข้ามาเยอะ เพราะเขาทำสื่อมานาน ก็รู้ดีว่าการปฏิรูปสื่อจำเป็นอย่างไร จะช่วยให้คนทำสื่อมีเสรีภาพมากขึ้น มีทางเลือกมากขึ้น เป็นการตัดวงจรอุบาทว์ที่หน่วยราชการได้คลื่นมาเยอะแยะ แล้วไม่ทำอะไร เอาไปให้เอกชนเช่าช่วงต่อ กลายเป็นธุรกิจ ที่คนเพียงหยิบมือเดียวได้ผลประโยชน์ “

(เทพชัย หย่อง, **สัมภาษณ์**, 29 ม.ค. 2547)

สอดคล้องกับที่ ปฏิวัติ วลีชาติ กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่มองว่า สมาคมฯ เป็นองค์กรด้านวิชาชีพ มีภารกิจสำคัญคือการพัฒนาองค์กรวิชาชีพภายใต้กรอบจรรยาบรรณ และกฎหมาย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่วางแนวทางในการปฏิรูปองค์กรสื่อทั้งระบบใหม่

“จะเห็นได้ว่าการจัดสรรคลื่นความถี่ไม่ได้มีผลกระทบเฉพาะกับองค์กรเท่านั้น แต่มีผลโดยรวมกับผู้ประกอบอาชีพนี้ทั้งระบบ การเข้ามาของกลุ่มผลประโยชน์ภาคธุรกิจบางกลุ่มอาจทำให้เจตนาธรรมณ์ของแนวทางปฏิรูปสื่อถูกบิดเบือนไป เมื่อเป็นเช่นนี้ สมาคมฯ จึงถือว่าเป็นหน้าที่หนึ่งในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ให้มีความโปร่งใสและเป็นไปตามเจตนาธรรมณ์ที่แท้จริง ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนสมาชิกของสมาคมฯ ในการดำเนินกิจกรรมในส่วนนี้ โดยจะทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ทั้งในส่วนของการขออนุญาตการยกเว้นกฎหมาย การสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ (กสช.) “

(ปฏิวัติ วลีชาติ, **สัมภาษณ์**, 1 มีนาคม 2547)

สำหรับวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสมาคมฯ มีระบุไว้มีดังนี้คือ

1. ปกป้องคุ้มครองสมาชิกของสมาคมผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบวิชาชีพนักข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้มีเสรีภาพในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารการโฆษณาและการแสดงออก ส่งเสริมสิทธิการรับรู้ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย
3. ผดุงไว้ซึ่งมาตรฐานอันดีงามของสมาชิกโดยยึดจริยธรรมแห่งวิชาชีพและความรับผิดชอบเป็นหลักปฏิบัติอันสำคัญยิ่ง
4. ส่งเสริมสวัสดิการและความสามัคคีระหว่างสมาชิก การทำตนให้เป็นประโยชน์เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพทั้งภายในและภายนอกประเทศ
5. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศเพื่อยังสันติสุข ภาวะดรภาพ ความเคารพในสิทธิมนุษยชนตลอดจนความอยู่ดีให้เกิดขึ้นในโลก

จะเห็นได้ว่าในการรวมกลุ่มกันของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่นกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ตามที่ระบุในมาตรา 40 รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 แล้ว ยังมีวัตถุประสงค์อื่นๆ สำหรับสมาชิกในกลุ่มด้วย ทั้งเพื่อปกป้องสมาชิกในกลุ่ม ส่งเสริมสนับสนุนการประกอบวิชาชีพ ส่งเสริมสวัสดิการและความสามัคคีของสมาชิก รวมถึงส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ

จากลักษณะและความเป็นมา การเกิดขึ้นของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ พบว่าเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกที่เป็นนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ เพื่อทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนสมาชิก ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับคนกลุ่มอื่นๆ ในสังคม ให้ได้มีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้ามาใช้คลื่นความถี่ อันเป็นความขัดแย้งอันเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายทรัพยากร ซึ่งในที่นี้หมายถึงคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ทำให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ (factions) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่พิทักษ์ ป้องกัน และเรียกร้องในส่วนที่กลุ่มยังไม่มี นอกจากนี้การเกิดขึ้นของกลุ่มผลประโยชน์ยังเกิดขึ้นเพราะความต้องการของสมาชิกในกลุ่มที่มีเป้าหมายในการเรียกร้องสนับสนุนสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน (Alexis de Tocqueville) มีทัศนคติร่วมกัน และมีข้อเรียกร้องให้ปรากฏแก่กลุ่มอื่นๆ (David B. Truman , อ้างแล้ว) หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม (อัลมอนต์ และเพาเวลล์,อ้างแล้ว)

จึงอาจสรุปได้ว่าจากวัตถุประสงค์และภารกิจที่กำหนดไว้ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยจึงเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมตัวกันจากสมาชิกรุ่นนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ที่มีเป้าหมายร่วมกันในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเรียกร้องความต้องการเพื่อสมาชิกของกลุ่ม และทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคมตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการกระจายคลื่นความถี่ ดังที่รัฐธรรมนูญกำหนดวิธีการจัดสรรคลื่นความถี่ไว้ว่าจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์สูงสุดของประชาชน โดยวิธีการนั้นจะต้องเปิดให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

หลังจากรวมกลุ่มเป็นสมาคมอย่างเป็นทางการแล้ว สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ก็ดำเนินกิจกรรมเพื่อเข้าร่วมสอดส่องกระบวนการสรรหา กสช.อย่างต่อเนื่อง

“การสรรหาคณะกรรมาธิการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ที่ผ่านมามีปรากฏว่า นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไม่ได้มีส่วนเข้าไปร่วมเป็นกรรมการสรรหา ทั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง มีแต่บุคคลที่ใกล้ชิดกับนายทุนที่ได้สัมปทานในการจัดสรรคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ ดังนั้นทางสมาคมฯมีความต้องการให้วุฒิสภาดำเนินการมาธิการวิสามัญขึ้นมาตรวจสอบกระบวนการสรรหากสช. เช่นเดียวกับกรรณีกสช. ด้วยเพราะมีความไม่โปร่งใสหลายประการ หากพบว่าเป็นเช่นนั้นจริง ส.ว. ควรจะมีมติล้มกสช. ในที่สุด” (เทพชัย หย่อง, แอลงข่าว, 14 พฤษภาคม 2544)

ขณะที่ จิระ ห่องสำเร็จ อดีตนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวว่า สมาคมได้กำหนดภารกิจเร่งด่วนคือ การติดตามตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมาธิการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) โดยร่วมตรวจสอบกระบวนการและสรรหาตัวบุคคลที่ได้รับคัดเลือก เพื่อให้เป็นไปด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนในการที่จะได้ผู้มีความรู้ความสามารถ ไม่อิงกับกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มทุนใดเข้ามารับหน้าที่ นอกจากนี้ สมาคมจะเร่งรัดผลักดันให้เกิดการปฏิรูปสื่ออย่างแท้จริง

“การปฏิรูปสื่อ ไม่ใช่เรื่องของพวกเรานักข่าว หรือนักวิชาชีพอย่างเดียว ไม่ว่าพวกเราเราจะเดินหน้า หรือถอยหลัง ความต้องการของประชาชนในการบริโภคสื่อที่มีคุณค่าปราศจากการครอบงำด้วยอำนาจมืด ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ยังคงมีอยู่ตลอดเวลา ผมมั่นใจว่าในความรู้สึกลึกซึ้งของคนอีกจำนวนมากที่ไม่ใช่คนทำข่าว คนผลิตสื่อ แนวคิดปฏิรูป

สื่อที่ก้าวหน้าเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมได้เกิดขึ้นและขยายตัวตลอดเวลา และอยู่ระหว่าง
รอการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพ” (จิระ ห่องสำเร็จ ,2545)

จากแนวคิดในการก่อตั้งดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์
ไทยถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นสถาบัน เป็นองค์กรที่เป็นทางการ มีหน้าที่เฉพาะอย่างที่ไม่
ใช่การเรียกร้องผลประโยชน์ กลุ่มอาจเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มเอง หรือทำหน้าที่เป็นตัว
แทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม นอกจากนี้ยังอาจถือได้ว่า สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์
ไทย เป็นกลุ่มผลักดันแฝง (Pseudo Pressure Group) ในกลุ่มของสื่อสารมวลชน ซึ่งถือเป็นกลุ่ม
ผลักดันแฝงกลุ่มหนึ่ง (มอริส ดู แวร์เชร์ ,อ้างแล้ว)เนื่องจากสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
ล้วนมีสมาชิกซึ่งประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชน

นอกจากนี้ยังอาจกล่าวได้ว่า สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นกลุ่มที่จัด
ตั้งขึ้นเพื่อสมาชิกของกลุ่มโดยตรง โดยมีกิจกรรมในการพัฒนาความรู้ความสามารถในเชิงอาชีพ
ของสมาชิกภายในกลุ่ม ขณะเดียวกันก็มีกิจกรรมในการผลักดันข้อเรียกร้องต่อกระบวนการจัดสรร
คลื่นความถี่ต่อสาธารณะตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาด้วย ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มผล
ประโยชน์หลักที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามที่ เทพชัย หย่อง นายกสมาคม
นักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวไว้ว่า

“การจะมองว่าสมาคมฯ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ ก็แล้วแต่จะให้คำนิยาม แต่
สมาคมฯ มีเป้าหมายชัดเจนว่าสมาคมฯ ผลักดันความต้องการต่างๆ บนเจตนาารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญ เราเชื่อตามรัฐธรรมนูญที่ว่าคลื่นความถี่เป็นสมบัติของชาติ นั้นหมายความว่า
ทุกคนในสังคมมีสิทธิ์ที่จะใช้ ไม่ใช่หน่วยงานราชการ ไม่ใช่กลุ่มนายทุนไม่กี่กลุ่ม เพราะฉะนั้น
ที่เราเคลื่อนไหวมากก็เพื่อผลักดันให้การปฏิรูปสื่อเป็นไปตามเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
เป็นการทำเพื่อประโยชน์ของสังคม หรือเฉพาะกลุ่ม ก็แล้วแต่การตีความ เราไม่อาจจะไป
ประกาศว่าเราเรียกร้องเพื่ออุดมการณ์ ไม่มีผลประโยชน์ ให้ดูการเคลื่อนไหวการกระทำ
ของสมาคมฯเป็นตัวบอกว่า เป็นกลุ่มผลประโยชน์เพื่อใคร”

(เทพชัย หย่อง ,สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2547)

จากวัตถุประสงค์และภารกิจของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ อาจกล่าวได้ว่า
สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความต้องการและ

เป็นตัวแทนของกลุ่มอื่นๆ ในสังคมเพื่อเรียกร้องความต้องการที่เป็นผลประโยชน์ของสาธารณะ ดังที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ชัดเจนว่าการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จะต้องทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งจะได้อธิบายต่อไป

กระบวนการเรียกร้องและความต้องการต่อการสรรหากสช.

ด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ กสช. ซึ่งกฎหมายระบุให้เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการนำคลื่นความถี่ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ที่มีอยู่ในประเทศไทยทั้งหมดมาจัดสรรใหม่ ทำให้ในขั้นตอนของการเลือกคณะกรรมการสรรหากสช. ซึ่งเป็นขั้นตอนแรก ก็เริ่มมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เข้ามาเรียกร้องความต้องการ ด้วยการส่งตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์เข้ามา มีการเคลื่อนไหวคัดค้านของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ รวมทั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยใช้วิธีการในการเรียกร้องความต้องการหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ของตนเด่นชัดขึ้นทั้งการออกแถลงการณ์ การแถลงข่าวเสนอแนะแนวคิดผ่านสื่อมวลชน ทำหนังสือร้องเรียน รวมไปถึงการเข้าพบผู้มีอำนาจต่อนโยบายนั้นๆ

วันที่ 15 ส.ค. 2543 ตัวแทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย พร้อมด้วยตัวแทนจากสมาคมสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนก่อนที่จะเป็น “สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย” ได้ยื่นหนังสือถึงคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อคัดค้านการคัดเลือกคณะกรรมการสรรหากสช.คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และขอให้สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีประกาศผลการคัดเลือกคณะกรรมการสรรหากสช. เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2543 เป็นโมฆะ

“ผู้ที่ได้รับเลือกล้วนเป็นเจ้าของสัมปทาน นายทุนในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยไม่มีตัวแทนของสมาคมวิชาชีพอย่างแท้จริง เข้าไปเป็นกรรมการสรรหากสช. แม้แต่คนเดียวจึงทำให้มองว่าการคัดเลือกดังกล่าวไม่โปร่งใส และมีเงื่อนไข ในการปฏิรูปสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ ถ้าหากมีนายทุนและผู้ประกอบการ เจ้าของสัมปทานหรือผู้รับสัมปทานมีส่วนร่วมสำคัญในเรื่องนี้ จะสามารถปฏิรูปสื่อวิทยุและโทรทัศน์ได้จริงหรือไม่ เพราะที่ผ่านมาผู้ประกอบการมักจะเน้นกำไรมากกว่าผลประโยชน์ของประชาชน” (อนุวัตร ชินพิริยะ, แถลงข่าว, 15 สิงหาคม 2543)

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้ออกแถลงการณ์ เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2545 ร่วมกับ 12 องค์กรด้านสื่อมวลชน ออกแถลงการณ์ร่วมเรื่อง ปัญหาการปฏิรูปสื่อวิทยุและ

โทรทัศน์ เรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิก กรรมการสรรหาและกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการวิทยุแห่งชาติ (กสช.) ที่ได้ดำเนินมาอย่างไม่โปร่งใส ให้เปิดโอกาสรับฟังความเห็นจากประชาชนประกอบการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และสนับสนุนให้เกิดวิถุชุมชนที่เกิดจากความต้องการของชุมชนกันเองอย่างแท้จริง

แถลงการณ์ดังกล่าวระบุว่า ภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาเป็นเวลากว่า 5 ปี เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การปฏิรูปสื่อวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ยังไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร โดยมีสาเหตุหลักมาจากผู้มีอำนาจรัฐยังคงเห็นประโยชน์จากการควบคุมสื่อไว้เพื่อประโยชน์ทางการเมือง ขณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจสื่อขนาดใหญ่ก็พอใจกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ที่แบ่งสรรผลประโยชน์อย่างลงตัว ดังนั้น การผลักดันให้เกิดสื่อทางเลือก ซึ่งเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์ของการปฏิรูปสื่อ เช่น วิทยุชุมชน จึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก

กลุ่มองค์กรวิชาชีพด้านสื่อมวลชน สื่อภาคประชาชน สื่อมวลชนอิสระและนักวิชาการ-นักศึกษาด้านสื่อสารมวลชนจากทั่วประเทศ ได้แสดงจุดยืนต่อกระบวนการปฏิรูปสื่อดังนี้

1. ให้ผู้มีอำนาจในรัฐบาลตัดสินใจใช้อำนาจตามกฎหมาย ยกเลิกกรรมการสรรหาและกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการวิทยุแห่งชาติ (กสช.) ที่ได้ดำเนินมาอย่างไม่โปร่งใสโดยเร็ว พร้อมทั้งเริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่โดยกำหนดหลักเกณฑ์มิให้คณะกรรมการสรรหา เป็นผู้มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. ร่างพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่กำลัง จะเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี มีลักษณะขัดต่อเจตนารมณ์ของมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจน เนื่องจากมีบทบัญญัติที่เอื้อต่อกลุ่มธุรกิจสื่อขนาดใหญ่และผู้ประกอบการสื่อภาครัฐ ซึ่งอาจทำให้ผู้ประกอบการภาคประชาชนไม่ได้ดำเนินการโดยเสรีอย่างแท้จริง เช่น การเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ประกอบการบริการสาธารณะและบริการชุมชนหารายได้ การกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบการวิทยุชุมชน การให้กรมประชาสัมพันธ์มีคลื่นความถี่โดยไม่ต้องขออนุญาต การไม่กำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นในบริการธุรกิจ การไม่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการวิชาชีพ

สื่อมวลชนอิสระได้รับการจัดสรรเวลา และการไม่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบวิชาชีพควบคุมตนเอง ด้านจริยธรรม เป็นต้น

ดังนั้น ในการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวในขั้นตอนนิติบัญญัติ จะต้องมีส่วนแทนของภาคประชาชนและภาควิชาชีพเข้าไปมีส่วนร่วมในคณะกรรมการในสัดส่วนที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการได้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ประกอบการพิจารณา กฎหมายอย่างกว้างขวาง

3. เรียกร้องให้รัฐบาลเคารพสิทธิของชุมชนในการเรียนรู้และใช้สิทธิในการสื่อสาร โดยสนับสนุนการเกิดขึ้นของวิถุชุมชนที่เกิดจากความต้องการของชุมชนตนเองอย่างแท้จริง และไม่เป็นเครื่องมือทางการเมืองของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างจริงจัง พร้อมทั้ง เร่งรัดประกาศหลักเกณฑ์การจัดตั้งจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิถุชุมชนหรือสถานี่ทดลองวิถุชุมชนตามแนวทางที่คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายโดยเร็ว ขอให้รัฐบาลกำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยุติการข่มขู่ ครอบงำและจับกุมผู้ดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนวิถุชุมชน หรือสถานี่ทดลองวิถุชุมชน ที่ปฏิบัติการมติคณะรัฐมนตรีโดยทันที (แถลงการณ์สมาคมนักข่าววิถุฯ, 8 ธันวาคม 2545)

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี เลขาธิการสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ขณะนั้นซึ่งเป็นกลุ่มหนึ่งี่เข้าร่วมกับสมาคมนักข่าววิถุและโทรทัศน์ไทย กล่าวว่าในฐานะตัวแทนได้เรียกร้องให้รัฐบาลใช้อำนาจยกเลิกการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช.ที่ดำเนินยังไม่โปร่งใสโดยเร็ว

“ขอให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ โดยการหาสมัครป้องกัน ไม่ให้มีผู้หวังผลประโยชน์ เข้ามาเป็นกรรมการสรรหา รวมถึงร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ ที่กำลังเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ครม.) ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการที่สมควรได้รับการแก้ไข และควรมีการทำประชาพิจารณ์รับฟังความเห็นประชาชน” (ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี, แถลงข่าว, 8 ธันวาคม 2545)

สมาคมนักข่าววิถุและโทรทัศน์ไทย ยังเคลื่อนไหวออกแถลงการณ์ วันที่ 5 มีนาคม 2546 เรียกร้องให้คณะกรรมการสรรหา กสช.ลาออก

โดยแถลงการณ์ระบุว่า “ตามที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาขึ้นตามคำตัดสินของศาลปกครองชั้นต้น โดยให้ยกเลิกกระบวนการสรรหา คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) 14 คน เนื่องจากเห็นว่ากระบวนการสรรหาดังกล่าวไม่โปร่งใส มีคณะกรรมการสรรหาฯ บางราย มีความสัมพันธ์อันน่าจะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ผ่านการคัดเลือกบางคนและเมื่อคณะกรรมการสรรหาฯ มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ การพิจารณาคัดเลือกจึงต้องอยู่บนความเที่ยงธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในฐานะองค์กรรวมของผู้ประกอบวิชาชีพด้านวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์เห็นว่าคณะกรรมการสรรหาฯ ทั้งคณะ เป็นผู้ดูแลกระบวนการคัดเลือกดังกล่าวตั้งแต่ต้น จึงสมควรแสดงความรับผิดชอบ ต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้นแต่ปรากฏว่ากลับไม่มีการดำเนินการใดๆ และมีคำยืนยันจากคณะกรรมการสรรหาฯ บางคนว่าจะยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป

จึงขอเรียกร้องไปยังคณะกรรมการสรรหาฯ ให้แสดงความรับผิดชอบ ด้วยการลาออกจากตำแหน่งทั้งคณะ เพื่อเปิดโอกาสให้มีกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการสรรหาฯ ชุดใหม่ และเริ่มต้นกระบวนการสรรหาผู้ที่เหมาะสมจะมาทำหน้าที่ กสช.ใหม่ ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 และให้การปฏิรูปสื่อเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง ลงชื่อ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย วันที่ 5 มีนาคม 2546 “

เถกิง สมทรัพย์ กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวว่า

“การสรรหา กสช. ควรจะมีการเริ่มต้นใหม่หมด หากกรรมการสรรหาซึ่งผู้ที่ประชาชนไว้วางใจบางคนยังยึดแต่ผลประโยชน์ ก็ยิ่งจะทำให้การได้มาซึ่งกสช.ที่คุณสมบัติตรงตามรัฐธรรมนูญโดยเร็วทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้นหากจะปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ให้ได้ กลุ่มผู้ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องเหล่านี้ต้องเสียสละ ขณะที่กลุ่มที่สังคมไว้วางใจก็ต้องวางตัวให้เป็นกลางมากที่สุด กสช.เองก็ต้องมีจิตสำนึก นักการเมืองก็ต้องเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือผลประโยชน์ให้กับประชาชน” (เถกิง สมทรัพย์, แถลงข่าว, 7 มีนาคม 2546)

วันที่ 11 มีนาคม 2546 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยได้ออกแถลงการณ์ผ่านสื่อมวลชน ระบุว่า

“หลังจากที่มีหลายฝ่ายออกมาแสดงความเห็น ทั้งเรื่องกระบวนการสรรหากสช.ที่

มีค่าตัดสินของศาลปกครองสูงสุดแล้วว่ากระบวนการสรรหาไม่ถูกต้อง แต่คณะกรรมการสรรหาบางส่วนยังไม่ยอมลาออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีผู้ต้องการเร่งรัดผลักดันร่างพ.ร.บ. สภาวิชาชีพสื่อมวลชนที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายการเมืองเข้าแทรกแซงและควบคุมสื่อมวลชน เข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

สมาคมนักข่าววิทยุฯ ยืนยันในหลักการเดิมไม่ยอมรับกระบวนการสรรหากสช. ที่ไม่โปร่งใส และมีการเอื้อผลประโยชน์ระหว่างกรรมการสรรหาและผู้ผ่านการคัดเลือกบางคน อีกทั้งเรียกร้องให้คณะกรรมการสรรหาที่เหลื้อลาออกเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อการทำงานที่ผิดพลาด อีกทั้งให้ความเคารพต่อคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด ส่วนองค์กรที่จะมากำกับดูแลการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องเป็นตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ที่มีความหลากหลาย และไม่ได้ถูกผูกขาดโดยกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์แต่เพียงผู้เดียว และองค์กรดังกล่าว จะต้องไม่ถูกแทรกแซงโดยกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มทุน หรือกลุ่มผลประโยชน์อื่นโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ ก่อนจะเกิดองค์กรดังกล่าวรวมทั้งการกำหนดระเบียบกฎหมายใดๆ ต้องผ่านการหารือจากผู้ประกอบวิชาชีพกลุ่มต่างๆอย่างหลากหลายและกว้างขวาง“ (แถลงการณ์สมาคมนักข่าวฯ, 11 มีนาคม 2546)

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ยังได้ร่วมกับสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เคลื่อนไหวด้วยการจัดสัมมนา โครงการติดตามการปฏิรูปสื่อ เรื่อง “5 ปีกับการปฏิรูปสื่อ ก้าวหน้าหรือถอยหลัง”

เทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เรียกร้องให้มีการเร่งปฏิรูปสื่อด้วยการให้กระบวนการสรรหา กสช. เกิดขึ้นโดยเร็วว่ากระบวนการปฏิรูปสื่อ ยังไม่คืบหน้าเพราะเราเผชิญกับแรงต่อต้านและแรงกดดันจากฝ่ายต่างๆ ในปัจจุบันจะเห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงแนบแน่น ระหว่างกลุ่มทุน กับกลุ่มการเมืองอย่างมาก

“การปฏิรูปต่อจากนี้ไป จะไม่ใช่เกิดจากพื้นฐานความต้องการของสังคม แต่จะเกิดขึ้นจากแรงผลักดันและการประสานผลประโยชน์จากกลุ่มทุนกับกลุ่มการเมือง เพราะฝ่ายการเมือง เห็นว่า หากร่วมมือกับกลุ่มทุน ก็จะได้รับประโยชน์มากกว่า เพราะถ้าปฏิรูปสื่อแล้ว ฝ่ายการเมืองหรือภาครัฐ ไม่มีสิทธิจะสั่ง ให้สื่อรายงานเพื่อประชาสัมพันธ์ หรือเชียร์รัฐบาลได้อีกต่อไป ดังนั้น จึงต้องทำทุกวิถีทางเพื่อยื้อให้กระบวนการ ล่าช้าไปเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่าความล่าช้า ที่เกิดขึ้นเป็นไปอย่างตั้งใจ ของใครบางคน บางกลุ่ม จากนั้นไป เราต้องพยายามสร้างพันธมิตร ที่มีความ

เข้าใจตรงกัน ร่วมกัน ให้กว้างขวางมากขึ้น เราคงไม่สามารถไปรอความเมตตาจากภาครัฐ เพื่อมาจัดการให้แทนได้อีกต่อไป“ (เทพชัย หย่อง, **สัมมนา**, 1 พฤศจิกายน 2546)

เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ จากสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาสังคม กล่าวในงานสัมมนาว่าขณะนี้ทุกฝ่าย มีความเคลื่อนไหวเพื่อเตรียมรับการปฏิรูปสื่อ ประเด็นที่น่าจับตามองคือ ในต่างจังหวัด ได้มีการจัดตั้งสมาคม ชมรม กันแล้ว จุดประสงค์หลักคือ เพื่อมาเคลื่อนไหวเรื่อง กสทช. ซึ่งต้องติดตามว่าเป็นตัวแทนของใคร กลุ่มใดกันแน่ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ของใคร

“กลุ่มที่เคยครอบครองคลื่นความถี่เดิม กลัวจะเสียผลประโยชน์ จึงต้องพยายามคงสถานะเดิมให้มากที่สุด เพื่อไม่ให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เพราะหากปฏิรูปสื่อสำเร็จ นั่นหมายความว่า สิ่งที่เคยครอบครองจะต้องกลายเป็นของสาธารณะ ประชาชนจะมีสิทธิอย่างเสรีที่เข้ามาใช้สื่อเพื่อเป็นปากเสียงของตัวเอง อำนาจที่เคยมีจะหายไป เขาจึงต้องพยายามรักษาสถานะอำนาจเดิมให้มากที่สุด” (เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์, **สัมมนา**, 1 พฤศจิกายน 2546)

วันที่ 3 พ.ย.2546 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) จัดสัมมนาโครงการติดตามการปฏิรูปสื่อ เรื่องสังคมที่ไร้ความคิดแตกต่าง ทิศทางสื่อในอนาคต เพื่อร่วมกันประเมินผลความคืบหน้าในการปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 หลังจากใช้รัฐธรรมนูญใหม่มากกว่า 5 ปี โดยผู้เข้าร่วมการสัมมนาประกอบด้วยสื่อมวลชนส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น วิทยุชุมชน นักวิชาการสื่อสารมวลชนและผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน

เทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวว่า ที่ประชุมพบว่าการปฏิรูปสื่อไม่คืบหน้ามากนัก โดยมีสาเหตุสำคัญจากการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างฝ่ายการเมืองและกลุ่มทุนที่ไม่ต้องการให้เกิดการปฏิรูปสื่อที่แท้จริง จึงขาดความกระตือรือร้นที่จะผลักดันกระบวนการปฏิรูปสื่อ ในขณะที่ภาคประชาชนมีความตื่นตัวมากในด้านสิทธิการสื่อสาร ขณะที่กระบวนการปฏิรูปสื่อยังไม่มีคืบหน้า ก็ยังเกิดปัญหาแทรกซ้อนขึ้นมา นั่นคือ การที่สื่อมวลชนโดยรวมถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารอย่างอิสระ โดยการถูกแทรกแซง ควบคุม ทั้งจากอำนาจรัฐและอำนาจทางธุรกิจ จึงไม่สามารถทำหน้าที่สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเต็มที่

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาจึงได้ร่วมกันพิจารณาข้อเสนอเพื่อหาทางออกของ “สื่อที่พึงปรารถนา” โดยมุ่งเน้นใน 2 ประเด็น คือ

1. โทรทัศน์สาธารณะ หรือโทรทัศน์ภาคประชาชน เป้าหมายหลักคือการจัดสรรเวลาร้อยละ 20 ให้เป็นพื้นที่ของสังคม โดยเริ่มแรกจะขอใช้เวลาในโทรทัศน์ทุกช่องให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วม หรืออาจใช้เครือข่ายจากเคเบิลทีวีท้องถิ่น เพื่อเป็นโอกาสและช่องทางในการทำรายการโทรทัศน์ พร้อมทั้งมีข้อเสนอให้เริ่มโครงการนำร่องในเคเบิลทีวีจังหวัดลพบุรี หรืออาจพัฒนารูปแบบของความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่เห็นความสำคัญของการมีสื่อภาคประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ให้เป็นรูปธรรมและมาตรการดังกล่าวข้างต้นต้องดำเนินควบคู่ไปกับการสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชน รวมทั้งการรณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านส่วนใหญ่ และติดตามนโยบายภาครัฐอย่างใกล้ชิดเพื่อประโยชน์ในการรักษาสีทิวทัศน์ในการสื่อสารของประชาชนต่อไป

2. การแบ่งปันเวลาออกอากาศจากสื่อของรัฐในท้องถิ่น ด้วยการผลักดันให้รัฐบาลมีนโยบายของแบ่งเวลาจากสถานีวิทยุในจังหวัดต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานรัฐเป็นเจ้าของ เพื่อนำเวลานั้นมาใช้จัดรายการที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง โดยการประสานงานของแกนขับเคลื่อนสื่อภาคประชาชน จากนั้น จึงจะมีการตกลงกันในรายละเอียด ระหว่างภาคประชาชนกับผู้รับผิดชอบของสถานี ซึ่งรายการที่จะออกอากาศเป็นทั้งรายการสดและเทป พร้อมทั้งให้โครงการนำร่องเกิดขึ้นโดยเร็ว เกิดการเชื่อมโยงระหว่างรายการจากวิทยุชุมชนและสถานีภาครัฐ

เทพชัย หย่อง นายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย กล่าวว่ากระบวนการปฏิรูปสื่อเป็นไปอย่างล่าช้ามาก แม้รัฐธรรมนูญจะประกาศใช้มาเป็นเวลากว่า 6 ปีแล้ว แต่การปฏิรูปคลื่นความถี่ยังไม่เกิดขึ้น

“กสท. เป็นกระบวนการที่มีข้อถกเถียง มีข้อกล่าวหาเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน การแทรกแซงทางการเมืองมาตลอด ทำให้การสรรหาอบแรกต้องล้มไปเพราะมีข้อโต้แย้งที่ชัดเจนว่าตัวบุคคลตั้งแต่ขั้นตอนการตั้งกรรมการสรรหา และตัว กสท. 14 คน ที่ส่งให้วุฒิสภา มีบุคคลหลายคนในนั้นที่เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์และหน่วยราชการ ที่มีผลประโยชน์โดยตรงกับคลื่นความถี่ ทำให้มีการฟ้องร้องจนถึงชั้นศาลปกครอง จนการสรรหาครั้งนั้นเป็นโมฆะ สิ่งที่เห็นชัดเจนก็คือว่ากระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ จะมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาแทรกซ้อนจำนวนมาก เห็นได้จากการถกเถียงกันเรื่องของตัวบุคคลที่เข้า

มาเป็นกรรมการสรรหา และคนที่ถูกคัดเลือกให้เป็น กสช. 14 คน ที่จะถูกเลือกเหลือ 7 คน สุดท้าย ทำให้เกิดคำถามใหญ่ว่า เมื่อถึงขั้นตอนของการตั้ง กสช. ขึ้นมาให้ได้จริงๆ ซึ่งขณะนี้ยังต้องอยู่ในขั้นตอนการหากรรมการสรรหาใหม่ ถึงแม้จะมีชุดใหม่ก็ตาม ความพยายามในการเข้ามาแทรกแซง เข้ามาบีบคั้นของกลุ่มผลประโยชน์ก็ยังไม่หมดแน่นอน เพราะเป็นธุรกิจหมิ่นแสบด้าน และเป็นธุรกิจที่ผู้ถือคลื่นความถี่อยู่ปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นภาคเอกชน ทีวี วิทยุ หน่วยราชการทั้งหลาย ทหาร ตำรวจหรือหน่วยอื่นๆ เป็นแหล่งผลประโยชน์สำคัญที่เขาต้องออกมาปกป้อง วิธีการที่จะปกป้องได้ดีที่สุด ถูกกฎหมายที่สุด ก็คือต้องมีตัวแทนหรือคนที่สามารถเป็นปากเสียงได้ไปนั่งอยู่ใน กสช. ถ้าเป็นอย่างที่เขาต้องการ ก็จะทำให้เกิดคำถามใหญ่มากเลยว่า กสช. จะสามารถทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้แค่ไหน ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่มีใครตอบได้ เพราะดูจากความพยายามที่จะเข้ามาบีบคั้นในกระบวนการสรรหา กสช. ชัดเจนว่า ผู้ถือคลื่นความถี่ก็พยายามทำทุกอย่างให้มีความมั่นใจว่าจะสูญเสียคลื่นที่มีอยู่ให้น้อยที่สุด ให้ยังคงมีคลื่นความถี่เหลือในมือให้มากที่สุด ด้วยการซิกแซกไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องของ กสช.”

(เทพชัย หย่อง ,สัมภาษณ์, 29 ม.ค. 2547)

จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียกร้องความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อการสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง ใช้รูปแบบในการเคลื่อนไหวทั้งการออกแถลงการณ์ การพูดผ่านสื่อมวลชน การจัดเวทีสัมมนาระดมความคิดเห็นและเสนอแนะต่อการปฏิรูปสื่อตามเวทีต่าง ๆ นอกจากนี้กระบวนการเคลื่อนไหวยังมีการจับมือเป็นพันธมิตรกับกลุ่มอื่นๆ ด้วย ซึ่งนับเป็นการเชื่อมประสานในแนวนอน เป็นการติดต่อสัมพันธ์ในระดับกลุ่มผลประโยชน์ด้วยกัน มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน จนอาจเรียกได้ว่าเป็นหลักแห่งผลประโยชน์ร่วม (แสวง, รัตนมงคลมาศ, อ่างแล้ว) โดยพบว่าการเคลื่อนไหวของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มีการเชื่อมประสานร่วมกับ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เพื่อเรียกร้องความต้องการต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

จากการศึกษาพบว่าความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสช.) มีดังนี้

1. ต้องการให้ยกเลิก กระบวนการสรรหาคณะกรรมการกระจายเสียงและกิจการวิทยุแห่งชาติ (กสช.) ที่เป็นอยู่ขณะนี้ และเริ่มต้นกระบวนการใหม่ตั้งแต่การสรรหาคณะกรรมการสรรหา ฯ โดยระบุว่าองค์กรที่จะมากำกับดูแลการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องเป็นตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ที่มีความหลากหลาย และไม่ได้ถูกผูกขาดโดยกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่อ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์แต่เพียงผู้เดียว และองค์กรดังกล่าว จะต้องไม่ถูกแทรกแซงโดยกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มทุน หรือกลุ่มผลประโยชน์อื่นโดยสิ้นเชิง

2. ให้รัฐเปิดโอกาสรับฟังความเห็นจากประชาชนประกอบการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ทั้งนี้ในส่วนของสมาคมได้เสนอความต้องการที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวไว้ด้วย

3. สนับสนุนให้รัฐบาลสนับสนุนสื่อทางเลือก หรือวิทยุชุมชน เพื่อเป็นการเคารพสิทธิของชุมชนในการเรียนรู้และใช้สิทธิในการสื่อสาร

ซึ่งความต้องการต่อกระบวนการสรรหา กสช. ของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 40 ในวรรคสองที่ระบุว่า “ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม “ โดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในข้อนี้ ต้องการให้มีองค์กรอิสระ ซึ่งต่อมาตั้งชื่อเป็น คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. เป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งจัดสรรและกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งมีผลประโยชน์ในแต่ละปีจำนวนมหาศาล ดังนั้น คณะกรรมการ กสช. จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีประวัติใสสะอาด สามารถแสดงและเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินเช่นเดียวกับคณะรัฐมนตรี และคณะกรรมการอิสระชุดอื่นๆ เมื่อกระบวนการสรรหา กสช. ถูกศาลปกครองชี้ว่า คณะกรรมการสรรหาบางรายไม่เหมาะสมต่อการเป็นคณะกรรมการสรรหา จึงควรเริ่มต้นกระบวนการดังกล่าวใหม่ เพื่อให้การจัดสรรคลื่นความถี่เป็นไปเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยยังแสดงความต้องการให้มีการเปิดรับฟังความเห็นจากประชาชนประกอบการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยในส่วนของสมาคมได้เสนอความต้องการที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว

ไว้ด้วยนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า การแสดงความต้องการดังกล่าวของสมาคม ฯ เป็นความต้องการที่สอดคล้องกับที่มาตรา 40 กำหนดไว้คือ การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน การที่จะให้ประชาชนได้ผลประโยชน์สูงสุด จำเป็นต้องเปิดรับฟังความเห็นของประชาชนที่มีต่อ ร่าง พ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อให้กฎหมายดังกล่าวซึ่งถือเป็นกฎหมายสำคัญในการควบคุมดูแลกิจการวิทยุและโทรทัศน์ตอบสนองต่อผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน และต่อประโยชน์สาธารณะตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ จึงแสดงบทบาทในฐานะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเรียกร้องผลประโยชน์ในส่วนที่เป็นผลประโยชน์สาธารณะ

กระบวนการเรียกร้องและความต้องการ ต่อร่างพรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ไม่เพียงแต่กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ จะเคลื่อนไหวในกระบวนการสรรหาคณะกรรมการ กสท. ซึ่งจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดสรรคลื่นความถี่เท่านั้น เพราะกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้ ยังเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องในขั้นตอนของการร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญที่กำหนดทิศทางของคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ด้วย

ในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อร่างกฎหมายดังกล่าวที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก่อนที่จะส่งร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ตัวแทนจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ได้ใช้เวทีดังกล่าวเข้าไปเสนอแนะความเห็น ความต้องการของกลุ่มตัวเองอย่างเห็นได้ชัด

สมาคมนักข่าววิทยุฯ และสื่ออื่นอีกหลายส่วนร่วมกันจัดตั้งกลุ่มนักข่าวที่เคลื่อนไหว เรื่องนี้ขึ้นมาเป็นกลุ่มอิสระ และประสานกับองค์กรอื่นๆ ที่เคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกันในชื่อเครือข่ายองค์กรสื่อเพื่อประชาชน เข้าร่วมกระบวนการรับฟังความเห็นเพื่อร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และ กิจการโทรทัศน์แห่งชาติ ที่จัดทำขึ้นโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังที่ ปฎิวัติ วลิกชาติ กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ กล่าวไว้ว่า

“สมาคมฯ เข้าไปมีกิจกรรมในส่วนนี้ และที่ผ่านมาในการเสนอแนะ การประชุม การวางกรอบในการจัดทำร่างพ.ร.บ. ฯ สมาคมฯ จะระดมความเห็นทั้งในส่วนของสมาชิก และนักวิชาการ เพื่อจัดทำร่าง พ.ร.บ. ฯ คู่ขนานกับภาครัฐ และ องค์กรอื่นๆ ซึ่งการจัดทำร่างฯ ขึ้นมาในนามขององค์กรร่วมกับสมาคมฯ จะทำให้เกิดการจุดประกายความคิดในการกำหนดกรอบ บทบาทของสื่อที่มุ่งเน้นประโยชน์ของผู้บริโภคข้อมูลข่าวสารเป็นหลัก ขณะเดียวกัน ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรภาคสื่อสารมวลชนอย่างถูกต้อง และเป็นหลักประกันที่จะไม่ถูกกลืนรอนสิทธิตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ภารกิจสำคัญก็คือ กระบวนการตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐทั้งในส่วนของการยกร่างกฎหมาย การสรรหาคณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการกิจการวิเทศกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กสท.) “

(ปฏิวัติ วลีชาติ ,สัมภาษณ์ ,1 มีนาคม 2547)

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยได้มีการเสนอประเด็นการพิจารณา 15 ประเด็นประกอบการพิจารณาในชั้นกฤษฎีกาพิจารณาร่าง พ.ร.บ. ประกอบกิจการวิเทศกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เช่น ไม่เห็นด้วยกับการที่กรมประชาสัมพันธ์ จะได้รับอภิสิทธิ์ ในการจัดสรรคลื่นความถี่ เช่นเดียวกับองค์กรอื่นๆ เสนอให้กสท. มีหน้าที่สนับสนุนองค์กร ของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ ในการ ทำหน้าที่กำหนดกรอบจรรยาบรรณ และตรวจสอบตนเอง แทนการให้องค์กรอื่น หรือหน่วยงานของรัฐ มาทำหน้าที่นี้

การเสนอให้จำกัดสัดส่วนการถือครองหุ้นของต่างชาติ ในกิจการสื่อโทรทัศน์วิทยุไทย ไม่เกินร้อยละ 25 และ ขอให้จำกัดการถือหุ้นของกลุ่มทุนแต่ละรายในกิจการโทรทัศน์และวิทยุ ได้ไม่เกินร้อยละ 10 เพื่อเป็นหลัก ประกันไม่ให้มีการครอบงำสื่อ จากทั้งการเมืองและธุรกิจ ในระหว่างนั้นกลุ่มนักข่าวเหล่านี้ ก็เคลื่อนไหว ผลักดัน ให้รัฐบาลพิจารณาข้อเสนอนี้ กับบรรณกรค์ร่วมกับองค์กรอื่นที่มีแนวความคิดเดียวกันอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง เคลื่อนไหวจัดตั้งสมาคมของนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อให้กระบวนการเคลื่อนไหว ปฏิรูปสื่อ เป็นรูปร่างองค์กรที่เข้มแข็ง

นอกจากนี้สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ยังร่วมกับองค์กรภาคประชาชนและนักวิชาการ เคลื่อนไหวออกเดินสายรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและสื่อทุกแขนง ทั่วประเทศ ในช่วงตั้งแต่ปี 2543-2544 โดยเปิดเวที

อภิปราย - แสดงความเห็นประมาณ 20 ครั้ง ได้แนวทางสรุปของกฎหมายประกอบกิจการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงที่ต้องการดังนี้

1. แหล่งที่มาของรายได้ของบริการชุมชนและบริการสาธารณะ (มาตราที่เกี่ยวข้อง มาตรา (9,10) เงินกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ที่กำหนดให้ตั้งขึ้นตามพรบ.องค์การจัดสรร คลื่นความถี่ควรนำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สื่อภาคประชาชนที่กำหนดให้มีร้อยละ 20 ของคลื่นความถี่ทั้งหมดเท่านั้น ภาครัฐซึ่งทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะมีงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้อยู่แล้ว จึงไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับเงินกองทุนนี้ และเป็นหน้าที่ของรัฐในอันที่จะต้องจัดสรรงบประมาณ สำหรับสื่อภาคสาธารณะดังกล่าวให้เพียงพอ ในกรณีที่รัฐประสบปัญหา ในด้านงบประมาณ ซึ่งต้องพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนด้วยว่าเป็นปัญหาจริงๆ อาจเปิดโอกาสให้สื่อภาครัฐจะสามารถขอความสนับสนุนจากเงินกองทุนดังกล่าว หรือจากทุนสนับสนุนอื่นๆแต่ต้องไม่เกินจากความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น

2. ความจำเป็นของกิจการบริการชุมชน (มาตราที่เกี่ยวข้อง มาตรา 8,10) มีความเห็นพ้องต้องกันว่า ต้องกำหนดในกฎหมายให้ชัดเจนว่าชุมชนจะต้องเป็นเจ้าของกิจการ มิใช่เพียงแค่มีส່วร่วมเท่านั้น นอกจากนี้ยังเสนอให้ระบุในกฎหมายให้ชัดเจนว่าต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ตามแนวทางของ พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ที่มีอยู่แล้ว มีความเห็นให้กำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชนให้ชัดเจน โดยให้ตัดคำว่า "หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด" ตามร่างกฎหมายเดิมของกฤษฎีกา แล้วเปลี่ยนคณะกรรมการประกาศกำหนด" แล้วเปลี่ยนเป็น "หรือกลุ่มบุคคลตามมาตรา 45 ในรัฐธรรมนูญ ฉบับใหม่และมีผลงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ

3. การขอใบอนุญาตของหน่วยงานของรัฐ(มาตรา 12) กรมประชาสัมพันธ์ควรได้รับใบอนุญาตแต่ต้น ตามมาตรา 14 โดยไม่ต้องยื่นขอแต่ควรอยู่ในการควบคุมของ พรบ.ฉบับนี้

4. สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ(มาตรา 18)มีความเห็นให้บริษัทต่างชาติสามารถมีสัดส่วนการถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25 เนื่องจากกิจการนี้ เป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมมากในหลายประเทศในยุโรป ที่มีกฎหมายสื่อก็มีข้อจำกัดในเรื่องนี้ไว้ มีความเห็นบางส่วนให้บริษัทต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 10 เพราะกิจการสื่อมีความอิทธิพลต่อ สังคมมาก ควรจำกัดบทบาท ของต่างชาติให้มากเป็นพิเศษ กว่ากฎหมายทั่วไป

5. สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา 20) มีความเห็นให้ผู้ถือหุ้นในกิจการโทรทัศน์แต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท ตามร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาฉบับล่าสุดเดิมมีการเสนอให้กำหนดสัดส่วนไว้ไม่เกินร้อยละ 10

6. การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อมีความเห็นให้คณะกรรมการกำหนดรายละเอียดลักษณะต้องห้ามในการขอรับใบอนุญาตไว้ในกฎหมายไว้ให้ชัดเจน ไม่ควรเปิดช่องให้ คณะกรรมการ กสช.ใช้อำนาจกำหนดเอง โดยสมาคมเสนอว่าการถือครองข้ามสื่อทำได้ โดยมีข้อจำกัดให้ผู้ถือครองข้ามสื่อถือหุ้นได้ไม่เกิน 10% ยังไม่มีการกำหนดไว้ชัดเจนในร่างกฎหมาย มีแต่ในมาตรา 37 พูดถึงการให้อำนาจคณะกรรมการ กสช. ในการป้องกันและลดการผูกขาด ไว้เพียงกว้างๆ ควรจะมีการกำหนดให้ชัดเจนในร่างกฎหมาย

7. ระยะเวลาของใบอนุญาตและการประเมินผลรายการ(มาตรา 26) มีความเห็นให้มีการกำหนดระยะเวลาอายุใบอนุญาต ทั้งนี้โดยพิจารณาแยกแยะตามประเภทของกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์มากกว่าที่จะเป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการกสช. ในการกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและต่ออายุใบอนุญาตโดยสมาคมเสนอให้ระยะเวลาการประกอบกิจการโทรทัศน์อยู่ระหว่าง 10-15 ปี วิทยุระหว่าง 3-5 ปีมีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในร่าง กฎหมาย มาตรา 26 เป็นแบบกว้างๆ เท่านั้น /ควรกำหนดไว้ชัดเจน เป็นช่วงระยะเวลา เพื่อไม่ให้ กสช. มีอำนาจมากเกินไปในประเด็นนี้ นอกจากนี้ก็ควรให้องค์กรผู้บริโภค และภาคประชาชน มีโอกาสมีส่วนร่วมในการประเมินรายการต่างๆ โดยการสนับสนุนของ กสช. ด้วย

8. การนำส่งรายได้เข้ากองทุนมีความเห็นให้คณะกรรมการมีอำนาจในการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องนำส่งรายได้โดยในกฎหมายควรกำหนดสัดส่วน เงินที่ต้องนำส่งกองทุนไว้ให้ชัดเจน

9. อำนาจการสั่งให้มีรายการ มีความเห็นให้มีตัดมาตราใดๆ ก็ตามที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการในการสั่งการให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีรายการหนึ่งรายใดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพราะการจัดให้มีรายการที่ดีมีประโยชน์ น่าจะมีการกำหนด ตั้งแต่ขั้นตอนให้ใบอนุญาตสัมปทานกิจการ ตั้งแต่แรกแล้ว

10. การกำหนดลักษณะการโฆษณาและวิธีการนำเสนอมีความเห็นว่าเป็นการโฆษณาหรือการหารายได้และระยะเวลาสูงสุดสำหรับกิจกรรมดังกล่าวไม่เกิน 10 นาทีต่อชั่วโมง ทั้งนี้ การให้อำนาจแก่คณะกรรมการดังกล่าว จะต้องมีการบ่งชี้ชัดเจนการหารายได้จากโฆษณา มีแอบแฝงในรูปแบบต่างๆ มาก ทำให้ อาจเกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการธุรกิจ ในภาคเอกชน ที่ต้องถูกกิจการภาคบริการสาธารณะ หรือ ภาคอื่น หากลวิธีแย่งรายได้ไปอย่างไม่เป็นธรรม

11. อนุกรรมการรับเรื่องร้องเรียน(เพิ่มเติมในหมวดคุ้มครองผู้บริโภค)มีความเห็น กำหนดสัดส่วนของอนุกรรมการให้ชัดเจนและขอให้เพิ่มผู้แทนจากองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนตลอดจนตัวแทนจากองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งตัวแทนจากองค์กรท้องถิ่นที่ทำงานด้านการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในท้องถิ่นด้วย มีความเห็นเพิ่มเติมให้กำหนด ประเภทของคณะกรรมการด้านต่างๆ ให้ชัดเจนด้วย

12. การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นทำรายการ มีความเห็นให้คณะกรรมการพิจารณาจัดสรรเวลาดี(Prime-time) ส่วนหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 10ให้ผู้ผลิตรายการอิสระ-ภายนอกมีสิทธิใช้ ช่วงเวลาดังกล่าวด้วยเพื่อส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็ก ทั้งนี้ให้พิจารณาความเหมาะสมของช่วงเวลาในแต่ละท้องถิ่นและแต่ละสถานีประกอบด้วย นอกจากนี้ควรกำหนดให้สถานีจัดสรรเวลา ในช่วงนี้ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 20 ทำรายการที่มีสาระประโยชน์ต่อสังคม ตามจุดมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ด้วย นอกจากนี้ ในการคัดเลือกผู้เข้ามาทำรายการดังกล่าวนี้ให้พิจารณาหาวิธีการในการพิจารณาคุณลักษณะของรายการตลอดจนคุณภาพของรายการเป็นเกณฑ์มากกว่าจะใช้คำว่า "ประมูล"ซึ่งสะท้อนลักษณะเดิมของการประมูลโดยคำนึงถึง "เม็ดเงิน"เป็นด้านหลักมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการจัดสรรเวลาดังกล่าวควรให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้จัดสรรเวลาเองในช่วงPrime-timeไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้ รายการที่จะมาออกอากาศนี้ ควรมีรายการเพื่อเด็กและเยาวชนด้วย

นอกจากนี้ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยยังตั้งข้อสังเกตอื่นๆ อีกดังนี้

1. จรรยาบรรณในวิชาชีพมีความเห็นว่าการกำหนดจรรยาบรรณหรือจริยธรรมในวิชาชีพ ควรเป็นหน้าที่ขององค์กรทางวิชาชีพ รวมทั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณด้วย และส่งเสริมภาคผู้บริโภคสื่อและภาควิชาการ ให้มีความเข้มแข็ง ในการตรวจสอบการทำงานของสื่ออย่างใกล้ชิด

2. สัมภาษณ์ สัญญาธิการต่างๆ ที่อยู่ในปัจจุบันมีความเห็นว่า ให้เติมข้อความว่า "แต่การประกอบกิจการนั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการที่ได้รับสัมปทาน ก่อนกฎหมายบังคับใช้ต้องเข้าร่วมการปฏิรูปสื่อ ตามกฎหมายใหม่ด้วย

ปฎิวัติ วลีชาติ กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มองว่าความต้องการของสมาคมฯ ที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เน้นผลประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

“ทุกกลุ่มเข้าไปปกป้องผลประโยชน์ของตัวเองทั้งสิ้น แต่ผลประโยชน์ที่ว่านี้ ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์ด้วยหรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถึงวันนี้ยังไม่มีใครบอกได้ว่า ที่สุดใครได้ ใครเสีย เช่น กลุ่มประโชชน์ทางด้านบันเทิงก็พยายามที่จะให้ได้พื้นที่บนหน้าปิดคลื่นวิทยุ และโทรทัศน์มากที่สุด ภาคธุรกิจ ต้องการเข้ามาลงทุน โดยเห็นคลื่นวิทยุโทรทัศน์เป็นสินค้าส่วนตัวมากกว่า คิดเหมือนกับนายทุนภาคธุรกิจทั่วไป ที่มองภาคกำไร ขาดทุน ที่ตัวสินค้ามากกว่าผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้ ทั้งที่คลื่นความถี่เป็นของสาธารณะ ภาพของการแสดงความเห็นต่อ ร่างพ.ร.บ.จึงออกมาแบบสุดขอบทั้ง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์มองเห็นผลประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นหลัก แต่ภาคธุรกิจมองภาพการลงทุน เป็นหลักจึงไม่ได้ข้อยุติที่ชัดเจน “

(ปฎิวัติ วลีชาติ, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2547)

จากความเคลื่อนไหวของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อกระบวนการสรรหา กสท. และการร่าง พ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ทำให้เห็นภาพความต้องการของสมาคมฯ ที่เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกที่มีเป้าหมายร่วมกันที่จะตรวจสอบกระบวนการดังกล่าว รวมถึงแสดงความต้องการตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้คือ ในการจัดสรรคลื่นความถี่ฯ จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะ และผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เห็นว่าหากไม่มีองค์กรที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิชาชีพ ทั้งๆ ที่กลุ่มวิชาชีพควรจะเป็นคนที่มีปากเสียงมากที่สุด เพราะกลุ่มวิชาชีพเป็นกลุ่มที่ไม่มีผลประโยชน์โดยตรง ไม่ได้เป็นเจ้าของคลื่น เป็นลูกจ้าง เป็นฝ่ายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับด้านข่าวโดยตรง และรับรู้เข้าใจปัญหาที่มาที่ไปของคลื่นความถี่ได้เป็นอย่างดี มีจุดยืนชัดเจน

“การเคลื่อนไหวของสมาคมฯ จึงมีวิธีการโดยการให้ความรู้กับคนในสังคม การจัดสัมมนา การจัดเสวนา การทำวิจัยร่วมกับสถาบันต่างๆ ทางฝ่ายวิชาการ เป็นการปลุกเร้าให้คนในสังคมเห็นความสำคัญของการปฏิรูปคลื่นความถี่ การทำหนังสือแจก เอกสาร และการเดินสายจัดสัมมนา ร่วมกับคนในท้องถิ่น ทั้งอาจารย์ นักวิชาการ เอ็นจีโอ หรือคนทำสื่อท้องถิ่น เพื่อสร้างเครือข่ายขึ้นมา โดยมีความหวังว่าเครือข่ายเหล่านี้จะช่วยแพร่กระจาย แนวความคิดของการปฏิรูปสื่อที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้คนในสังคมรับรู้ในวงกว้างมากขึ้น อันดับ 2 คือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในเรื่องร่างพร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หลายรอบ และการออกมาเคลื่อนไหวกับด้านฝ่ายการเมือง มีการพูดคุยยื่นหนังสือเพื่อเรียกร้องให้เขาออกกฎหมายมาบนพื้นฐานผลประโยชน์ของคนในสังคมเป็นส่วนใหญ่ “

(เทพชัย หย่อง, **สัมภาษณ์**, 29 ม.ค.2547)

เทพชัย หย่อง นายกสสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ยังกล่าวถึงความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ไว้ว่า

“ความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ สมาคมฯ ต้องการเข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบให้มีความมั่นใจว่ามีความโปร่งใส มีความยุติธรรมในกระบวนการสรรหา กสช. และร่างพร.บ.ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปสื่อ นี่คือเป้าหมายระยะสั้น และทำอย่างไรให้คนในสังคมมีส่วนร่วมมากที่สุด ความต้องการระยะยาวคือการเข้าไปตรวจสอบกลไกกระบวนการที่จะตั้งขึ้นมา เช่น กสช. การใช้กฎหมาย การจัดสรรคลื่นความถี่ เป็นสิ่งที่สมาคมต้องเข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบให้โปร่งใส มีความเป็นธรรม คงไม่เรียกร้องให้ชัดเจนว่าคลื่นต้องเป็นของใคร กลุ่มไหน ต้องเรียกร้องหรือแสดงจุดยืนในแง่ของหลักการก่อนว่า กรอบของการจัดสรรคลื่นความถี่ต้องแบ่งเป็นประเภทอย่างไรบ้าง เพื่อให้ชัดเจนว่าคนในสังคมที่อาจจะด้อยโอกาส อยู่ไกล ไม่มีเส้นสาย ไม่มีเงิน ได้มีโอกาสเข้ามาใช้คลื่นความถี่ เหมือนกับนายทุนหรือเจ้าของกิจการในปัจจุบัน เช่นที่มีการพูดกันมาตลอดแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ คลื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ คลื่นเพื่อชุมชนภาคประชาชน และคลื่นในเชิงพาณิชย์ ซึ่งในหลักการก็ไม่คัดค้าน แต่การแบ่งสัดส่วนเป็นเรื่องสำคัญว่าเราต้องการเข้าไป เพื่อสร้างความมั่นใจว่ากระบวนการจัดสรรคลื่นเป็นไปตามเจตนารมณ์หรือไม่ คลื่นที่เป็นสาธารณประโยชน์ต้องชัดเจนว่ากลุ่มไหนควรได้ กลุ่มไหนไม่ควรได้

เรามีจุดยืนชัดเจนว่าหน่วยราชการทั้งหลายไม่ควรจะต้องเข้ามายุ่งกับการจัดสรรคลื่นความถี่เลย เพราะเขาไม่มีหน้าที่ที่จะต้องเข้ามาทำรายการวิทยุโทรทัศน์ แต่ว่าบางหน่วยงานที่จำเป็นต้องมี เช่น เรื่องของความปลอดภัย ความมั่นคง ก็มีได้ เป็นข้อยกเว้นได้ แต่ไม่ใช่ว่ากรมประชาสัมพันธ์จะมาบอกว่าต้องการมีคลื่นความถี่ต่อไป 100 สถานี โดยไม่ต้องขออนุญาต ก็เป็นการขัดต่อเจตนารมณ์โดยสิ้นเชิง”

(เทพชัย หย่อง ,สัมภาษณ์, 29 ม.ค. 2547)

ผลตอบสนองที่ได้ นายกสทศมนตรีนักข่าววิทยุและโทรทัศน์มองว่าเกิดขึ้นทั้งในแง่บวกและลบ ในแง่บวกเป็นเรื่องของสังคม กลุ่มคนภาคประชาชนมีความตื่นตัว รับรู้ และเห็นด้วยกับสมาคมฯ อย่างกว้างขวางพอสมควร แต่ในเชิงลบก็มาจากเจ้าของกิจการทั้งหลาย มาจากหน่วยราชการ ฝ่ายการเมืองที่ต้องการจะเข้ามาปกป้องผลประโยชน์ของตัวเอง เข้ามาคงไว้ซึ่งอำนาจของฝ่ายการเมือง

“เพราะประเด็นสำคัญที่สมาคมเคลื่อนไหวมาตลอดก็คือเรื่องของกลไก และกรอบที่จะสร้างความมั่นใจว่า การใช้คลื่นความถี่ในอนาคตหลังจากที่มี กสท.แล้ว และมี พรบ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์แล้ว จะไม่มีการแทรกแซง ทางการเมือง หรือธุรกิจอย่างที่เห็นในปัจจุบัน ก็ต้องผลักดันต่อไปว่า กสท. จะร่างกติกาออกมาอย่างไร ร่างพรบ.จะมีกติกาอย่างไรที่จะปิดกั้นไม่ให้มีการแทรกแซง ไม่ว่าจะอาศัยเรื่องของการเมือง หรือความมั่นคงเข้ามาแทรกแซง ซึ่งที่ผ่านมาสมาคมก็ถือว่าประสบความสำเร็จจนกระทั่งนำไปสู่คำตัดสินของศาลปกครองที่สั่งให้กระบวนการสรรหา กสท.ต้องล้ม และมี การเลือกขึ้นมาใหม่ ถือว่า สมาคมฯ ก็ได้ร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในการสร้างกระแสขึ้นมา ซึ่ง การจะผลักดันข้อเรียกร้องต่าง ๆ ให้เป็นจริงขึ้นได้นั้น สมาคมฯ เห็นว่าขึ้นอยู่กับกลุ่มต่างๆ ในสังคม จะตื่นตัวและสร้างแรงกดดัน ได้แค่ไหน เพราะถ้าฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวิชาชีพ เอ็นจีโอ หรือส่วนต่างๆ ไม่ออกมาเคลื่อนไหว เสียงของฝ่ายผู้ประกอบการ หรือหน่วยราชการก็จะดิ่งขึ้น กสท.ก็อาจจะเอามาอ้างว่าเป็นเสียงส่วนใหญ่ได้ แต่ความจริงคือคนในสังคมส่วนใหญ่ อาจจะไม่มีความเห็นหรือพูดเสียงไม่ดังเท่าที่ควร หากมีการกดดันสม่ำเสมอ ความมีเคลื่อนไหวตลอดเวลา ให้เห็นชัดเจนว่ามีความต้องการของคนในสังคมอย่างไรบ้าง”

(เทพชัย หย่อง ,สัมภาษณ์, 29 ม.ค.2547)

จากการศึกษาในครั้งนี้อย่างพบด้วยว่าการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความต้องการที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ มีกลุ่มอื่นๆ เช่นคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และองค์กรภาคเอกชนอื่นๆ เป็นแนวร่วมเครือข่ายด้วย ซึ่งมีความต้องการที่ค่อนข้างสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน นั่นคือแสดงความต้องการที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ และผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน

“คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ หรือกลุ่มเอ็นจีโอ สมาคมฯ เชื่อในความบริสุทธิ์ใจของเขา เพราะหากกลุ่มเหล่านี้ไม่เคลื่อนไหว ก็จะไม่มีความเสี่ยงที่ภาพของการปฏิรูปคลื่นความถี่ที่สมบูรณ์ เพราะหากกลุ่มนี้ไม่เคลื่อนไหว กลุ่มที่จะเคลื่อนไหวคือกลุ่มที่มีผลประโยชน์โดยตรง ซึ่งกลุ่มนี้ก็เสี่ยงดังกว่ากลุ่มอื่น เพราะมีคลื่นความถี่อยู่ในมือ มีทั้งทีวี วิทยุ หน่วยราชการ ซึ่งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ทำได้ดีพอสมควรในการสร้างกระแส และทำให้มีพลังของสังคมภาคประชาชน มาทานพลังของฝ่ายนายทุน ของฝ่ายราชการได้ในระดับหนึ่ง”

(เทพชัย หย่อง, **สัมภาษณ์**, 29 ม.ค.2547)

ส่วนความต้องการของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ที่แตกต่างกันนั้น นายกสแมคนักข่าววิทยุและโทรทัศน์มองว่า

“ท้ายสุดก็ขึ้นอยู่กับว่าใครจะอธิบายเหตุผลได้มากกว่ากัน หากมองในแง่ของหลักการ และสามารถอธิบายและผลักดัน ให้ได้ กสช. ที่ประกอบด้วยตัวบุคคลที่มีความเป็นธรรม เป็นกลาง ได้กฎหมายที่ดีอยู่บนพื้นฐานของการปฏิรูปจริงๆ คิดว่าจะเป็นการตอบมากกว่า ถ้าออกมาดี การปฏิรูปก็จะเดินไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แต่ถ้า กสช. ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลาย และกฎหมายที่ออกมา เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุน ก็ลำบากที่จะเห็นการปฏิรูปเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ส่วนการที่กลุ่มไหนจะประสบความสำเร็จในการเคลื่อนไหว มีเรื่องของอำนาจการเมือง เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะฝ่ายการเมือง ตามความเชื่อของผม ไม่ต้องการเห็นการปฏิรูปคลื่นความถี่เกิดขึ้นเต็มรูปแบบตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพราะหมายถึงการสูญเสียการครอบงำการครอบครองคลื่นความถี่ส่วนใหญ่ ฝ่ายการเมืองยุคปัจจุบันต้องการใช้สื่อเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองอย่างมาก เพราะฉะนั้นจึงมีความลังเลใจที่จะให้การปฏิรูปคลื่นความถี่เกิดขึ้นโดยเร็ว ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น ความต้องการของ

ฝ่ายการเมืองจึงสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มทุน หรือหน่วยราชการที่มีคลื่นความถี่ ซึ่งคงหาคนไปทานยาก ทำให้เกิดภาพที่น่าเป็นห่วงว่าจะมีส่วนผลักดันให้การปฏิรูปสื่อบิดเบี้ยวไป”

(เทพชัย หย่อง, **สัมภาษณ์**, 29 ม.ค.2547)

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยได้นำข้อสรุปที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มานำเสนอในที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อร่างดังกล่าวที่สำนักงานกฤษฎีกาจัดขึ้น โดยสามารถสรุปความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 3 ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อ ร่าง พ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย
1. แหล่งที่มาของรายได้ของบริการสาธารณะ และบริการชุมชน (มาตรา ๙, ๑๐)	เงินกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อสาธารณะประโยชน์
2. ความเป็นเจ้าของของกิจการบริการชุมชน (มาตรา ๙, ๑๐)	ชุมชนต้องเป็นเจ้าของกิจการ ไม่ใช่เพียงแต่มีส่วนร่วม
3. การขอใบอนุญาตและการอยู่ในกำกับฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ (มาตรา ๑๒)	กรมประชาสัมพันธ์ต้องขอรับใบอนุญาต และต้องอยู่ในกำกับของกฎหมายนี้เช่นเดียวกับกิจการประเภทอื่น

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย
4. การขอใบอนุญาตของหน่วยงาน ภาครัฐ (มาตรา ๑๔)	ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุโทรทัศน์ โดยให้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ
5. การขอใบอนุญาตของภาคประชาชน (มาตรา ๑๕, ๑๖)	ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ที่ประกอบด้วยสมาชิกชุมชนมากกว่า ๑ แห่งและมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการสาธารณะ ไม่แสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน และไม่อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต
6. การขอใบอนุญาตภาคเอกชน (มาตรา ๑๗)	มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ / หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามมาตรา ๑๘ และ ๒๐ / รับใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ
7. สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ (มาตรา ๑๘)	จำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ ๒๕ ในทุกกิจการ / ต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการหรือพนักงานทั้งหมด
8. สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา ๒๐)	เฉพาะทีวี ; ไม่เกินร้อยละ ๑๕
9. การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ (มาตรา ๒๕)	Multiple ownership โทรทัศน์ .. ในตลาดเดียวกัน ห้ามผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์เกิน ๑ สถานี วิทยุ .. ในตลาดเดียวกัน ห้ามผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดเป็นเจ้าของสถานีวิทยุเกินร้อยละ

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย
	<p>สิทธิของจำนวนสถานีในพื้นที่นั้น หากในกรณีในพื้นที่มีสถานีไม่เกิน ๑๐ สถานี ให้ถือได้ไม่เกิน ๑ สถานี Cross sector ห้าม cross ระหว่างกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์ Cross ownership ในตลาดเดียวกัน ผู้ประกอบการวิทยุหรือโทรทัศน์กิจการใดกิจการหนึ่ง สามารถถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบ และในทางกลับกัน ในตลาดเดียวกัน ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ สามารถถือหุ้นในกิจการวิทยุหรือโทรทัศน์กิจการใดกิจการหนึ่งได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบเช่นกัน</p>
10. ระยะเวลาของใบอนุญาตและการประเมินผลรายการ (มาตรา ๒๖)	กิจการวิทยุ ๓-๕ ปี กิจการโทรทัศน์ ๑๐-๑๕ ปี
11. การนำส่งรายได้เข้ากองทุน (มาตรา ๒๘)	ให้ กสท. มีอำนาจในการกำหนดการนำส่งรายได้เข้ากองทุน แต่ต้องให้กำหนดสัดส่วนที่ชัดเจน
12. การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ (มาตรา ๒๙)	คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต / การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด / ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย
13. การประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก หรือบริการที่มีลักษณะเฉพาะที่ไม่อาจนำบทบัญญัติตาม พรบ.นี้มาใช้ หรือจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์เฉพาะ (มาตรา ๓๐)	ให้ยกเลิกมาตรานี้
14. มาตรการป้องกันการผูกขาด ลดหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๓๗)	การประกอบกิจการฯ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของ กม.ว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า / คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการฯ ได้
15. การส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงรายการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๔๑)	ให้ กสท. มีอำนาจกำหนดมาตรการใดๆ ให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งประเภทใด ต้องจัดให้มีบริการเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสโดยเฉพาะได้
16. การกำหนดลักษณะรายการต้องห้าม (มาตรา ๔๒)	ให้ กม.ระบุให้ชัดเจนว่า รายการ/โฆษณาต้องห้ามมีประเภทเดียว คือรายการ/โฆษณาที่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพและพระราชวงศ์
17. อำนาจการถอดรายการ (มาตรา ๔๓)	ให้ กสท. สามารถถอดถอนรายการได้ เฉพาะที่ระบุไว้ในรายการต้องห้ามตามข้อ ๑๑ เท่านั้น
18. การคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการแบบบอกรับสมาชิก (มาตรา ๔๕)	
19. อนุกรรมการรับเรื่องร้องเรียน	ให้กำหนดสัดส่วนของอนุ กรรมการให้ชัดเจน และเพิ่มผู้

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์	ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย
(มาตรา ๔๖)	แทนจากองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน NGOs และองค์กรที่ ทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคในท้องถิ่น
20. การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นทำรายการ (มาตรา ๕๐)	ให้ กสทช. จัดสรรเวลาในช่วง prime time ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ให้ผู้ผลิตรายการอิสระ-ภายนอก + จัดสรรเวลาใน ช่วงนี้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ทำรายการที่มีสาระ ประโยชน์ต่อสังคม
21. หมวดจรรยาบรรณในวิชาชีพ (มาตรา ๕๙-๖๖)	เห็นว่าควรยกเลิกมาตรานี้ทั้งหมด เพราะการกำหนด จรรยาบรรณหรือจริยธรรมในวิชาชีพ ควรเป็นหน้าที่ของ องค์กรทางวิชาชีพและคณะกรรมการจรรยาบรรณ
22. บทเฉพาะกาล (มาตรา ๘๙-๙๒)	ผู้ประกอบการที่ได้รับสัมปทาน ก่อนกฎหมายบังคับใช้ ต้องเข้าร่วมการปฏิรูปสื่อ ตามกฎหมายใหม่ด้วย

จากความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยต่อร่าง พ.ร.บ.การ
ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ดังกล่าว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1. แหล่งที่มาของรายได้ของบริการสาธารณะ และบริการชุมชน
(มาตรา ๘, ๙) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 8 การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีดังนี้

1. การประกอบกิจการบริการสาธารณะ
2. การประกอบกิจการบริการชุมชน
3. การประกอบกิจการทางธุรกิจ

ในกรณีให้เห็นสมควร คณะกรรมการอาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการ
จากกองทุนให้แก่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามวรรค 1 หรือ 2 ด้วยก็ได้

มาตรา 9 การประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา สุขภาพ อนามัย กีฬา ความมั่นคงของรัฐ การประกอบอาชีพ เผยแพร่ข่าวสาร ประโยชน์ของท้องถิ่น หรือประโยชน์สาธารณะอื่นใด ซึ่งอาจจัดรายการในรูปแบบสาระโดยตรงหรือเป็นการบันเทิง เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ได้ และเป็นกิจการที่จัดหารายได้เพียงพอที่เหมาะสมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ได้แสดงความต้องการไว้สำหรับเรื่องแห่งที่มาของรายได้บริการสาธารณะและบริการชุมชน ไว้ว่า ควรได้รับเงินสนับสนุนจากเงินกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่กำหนดให้ตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ซึ่งควรนำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่สื่อภาคประชาชน ที่กำหนดให้มีร้อยละ 20 ของคลื่นความถี่ทั้งหมดเท่านั้น ส่วนภาครัฐซึ่งทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะมีงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้อยู่แล้ว จึงไม่ควรเข้ามาเกี่ยวข้องกับเงินกองทุนนี้ และเป็นหน้าที่ของรัฐในอันที่จะต้องจัดสรรงบประมาณ สำหรับสื่อภาคสาธารณะดังกล่าวให้เพียงพอ ในกรณีที่รัฐประสบปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งต้องพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนด้วยว่าเป็นปัญหาจริงๆ อาจเปิดโอกาสให้สื่อภาครัฐ จะสามารถขอความสนับสนุนจากเงินกองทุนดังกล่าว หรือจากทุนสนับสนุนอื่นๆ แต่ต้องไม่เกินจากความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ต้องการให้นำเงินกองทุน ฯ ใช้กับกิจการบริการชุมชนเท่านั้น ในขณะที่ มาตรา 31 ของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ระบุไว้ว่าให้จัดตั้งกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสนับสนุนให้มีการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างทั่วถึง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากเป็นกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบริการสาธารณะควรได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ประเด็นที่ 2 ความเป็นเจ้าของของกิจการบริการชุมชน (มาตรา ๑๐) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 10 การประกอบกิจการบริการชุมชนต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนที่รับบริการ

และการบริหารกิจการกระทำโดยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการในมาตรานี้ไว้ว่า ต้องกำหนดในกฎหมายให้ชัดเจนว่า ชุมชน จะต้องเป็นเจ้าของกิจการ มิใช่เพียงแค่มีส່วนร่วมเท่านั้น นอกจากนี้ยังเสนอให้ระบุในกฎหมายให้ชัดเจนว่า ต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ตามแนวทางของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ที่มีอยู่แล้ว

ความต้องการดังกล่าวนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การดำเนินการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะการที่ชุมชนจะมีโอกาสได้ใช้คลื่นความถี่ที่มีอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และเป็นความต้องการที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะ

ประเด็นที่ 3. การขอใบอนุญาตและการอยู่ในกำกับฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ (มาตรา ๑๒) ดังรายละเอียดดังนี้

มาตรา 12 ในกรณีที่คณะกรรมการได้จัดสรรคลื่นความถี่ได้ให้กับกรมประชาสัมพันธ์ไว้โดยเฉพาะเพื่อปฏิบัติตามภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์ ให้กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เพื่อการนั้นได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ในการกำหนดผังรายการหรือดำเนินรายการในลักษณะใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรา 44 หมวด 3 การคุ้มครองผู้บริโภค หมวด 5 จรรยาบรรณ ของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และหมวด 6 การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้บุคคลต่างๆ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินรายการของกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการให้บริการ ในการ

นี้ให้คณะกรรมการรวบรวมความคิดเห็นและจัดทำกรประเมินผลรายการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการในมาตรานี้ไว้ว่า กรมประชาสัมพันธ์ต้องขอรับใบอนุญาต และต้องอยู่ในกำกับของกฎหมายนี้เช่นเดียวกับกิจการประเภทอื่น

ในการจัดทำร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีการพิจารณา จากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น มีการระบุให้กรมประชาสัมพันธ์สามารถประกอบกิจการโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ซึ่งสำนักงานกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติในการประชาสัมพันธ์ของรัฐ จึงจำเป็นต้องมีสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การให้กรมประชาสัมพันธ์ต้องได้รับอนุญาตการประกอบกิจการจาก กสทช. ก่อน จะมีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ปฏิบัติ ต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของ กสทช.ว่าจะให้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดได้เพียงใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และจะเกิดความสับสนในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดิน และการให้องค์กรอื่นกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์แทนรัฐบาล จะทำให้การทำความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชนต้องขึ้นอยู่กับแนวทางที่ กสทช.กำหนด ซึ่งจะเป็นการทำลายหลักความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว

ประเด็นที่ 4 การขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ (มาตรา ๑๔) ซึ่งมีรายละเอียดร่างกฎหมายดังนี้คือ

มาตรา 14 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาครัฐ ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ หรือมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ เป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ

ในกรณีที่ เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

มาตรานี้ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการไว้ว่าการขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็น กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุโทรทัศน์เท่านั้น โดยให้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะ

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เห็นว่าการที่รัฐธรรมนูญประกาศออกเป็นทางการว่าสื่อสัญญาณ ที่เป็นคลื่นความถี่ เป็นทรัพยากรของรัฐ ก็เท่ากับเป็นของประชาชน ไม่ใช่ของรัฐบาล ไม่ใช่ของหน่วยงานราชการ ไม่ใช่ของบริษัทเอกชน การดำเนินกิจการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่ จึงต้องทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ในมาตรานี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญยังเห็นว่าจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ธุรกิจวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ล้วนเป็นธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไร โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะ คลื่นความถี่ตกอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานราชการ ในขณะที่การดำเนินกิจการจริงๆ หน่วยงานราชการ เจ้าของคลื่นความถี่กลับนำไปหาประโยชน์โดยให้เอกชนเช่าประมูลเช่าเพื่อดำเนินกิจการต่อ ประโยชน์ที่ได้จึงเป็นประโยชน์ทางการเงินหรือเศรษฐกิจมากกว่าข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ของหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็น กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุโทรทัศน์เท่านั้น โดยให้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะ จึงเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและเห็นประโยชน์ของสาธารณะ

ประเด็นที่ 5. การขอใบอนุญาตของภาคประชาชน (มาตรา ๑๕, ๑๖) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของ สำนักงานกฤษฎีกากำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 15 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. เป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
2. มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการบริการสาธารณะโดยไม่แสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน

3. ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี

ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการชุมชน

มาตรา 16 เพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตภาคประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชน รวมทั้งการป้องกันการครอบงำการประกอบกิจการดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชนต้องประกอบด้วยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้นมากกว่าหนึ่งแห่ง รวมกันเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต หรือต้องประกอบด้วยองค์วิชาชีพหรือสาขาอาชีพต่างๆ รวมทั้งองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นร่วมเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตด้วยก็ได้

ก่อนออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชนรายใด ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนในชุมชนนั้นทราบ เพื่อให้มีโอกาสตรวจสอบและคัดค้านได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่าการขอใบอนุญาตภาคประชาชน ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ที่ประกอบด้วยสมาชิกชุมชนมากกว่า 1 แห่งและมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการสาธารณะ ไม่แสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน และไม่อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

ผู้วิจัยเห็นว่า ความต้องการดังกล่าวของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ต้องการเปิดโอกาสให้การดำเนินกิจการวิทยุและโทรทัศน์ คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และยังคงสอดคล้องกับมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ฯ ที่ระบุให้ การอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจะต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 รวมทั้งยังระบุด้วยว่าภาคประชาชนต้องดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ดังนั้นความต้องการของสมาคมฯ ดังกล่าวจึงเป็นความต้องการที่เห็นแก่ประโยชน์สาธารณะ สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ 6. การขอใบอนุญาตภาคเอกชน (มาตรา 17) ซึ่งร่างกฎหมายระบุไว้ดัง

มาตรา 17 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
2. มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์
3. ไม่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ศาสนา หรือความเชื่ออื่นใดในลัทธินิยม
4. ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี
5. หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 18 และมาตรา 20

ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

ในมาตรานี้ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ด้วยกับร่างของกฤษฎีกา ที่ให้การขอใบอนุญาตภาคเอกชน ต้องมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามมาตรา 18 และ 20 และรับใบอนุญาตเฉพาะประเภทกิจการธุรกิจเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่า ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่เปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้ประกอบกิจการเต็มในส่วนของภาคเอกชน และสอดคล้องกับหลักการจัดระบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกือบทุกประเทศที่จำเป็นต้องมีกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในส่วนของภาคธุรกิจ เช่นในสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดระบบให้ธุรกิจภาคเอกชนเป็นผู้บริการเป็นนโยบายหลัก ใช้ระบบตลาดเสรีเพื่อให้ธุรกิจทั้งระบบคงอยู่ได้ ขณะเดียวกันก็มีการปรับแนวทางในการให้โอกาสแก่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการวิทยุและโทรทัศน์มากขึ้น

ประเด็นที่ 7. สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ (มาตรา ๑๘) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กำหนดได้ดังนี้

มาตรา 18 บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่มีใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่าง

ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการหรือพนักงานทั้งหมดแล้วแต่กรณี

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการต่อมาตราชี้ไว้ว่าจำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ 25 ในทุกกิจการ / ต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการหรือพนักงานทั้งหมด โดยให้เหตุผลไว้ว่าเนื่องจากกิจการเป็นกิจการที่มีผลต่อวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมมาก ในหลายประเทศในยุโรปที่มีกฎหมายสื่อ ก็มีข้อจำกัดในเรื่องนี้ไว้

ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในมาตราชี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้คือการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์สาธารณะอื่น ซึ่งการที่สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ต้องการให้กำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติไว้เพื่อป้องกันการรุกรานทางวัฒนธรรมจึงสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ประเด็นที่ 8 สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา ๒๐) ซึ่งร่างกฎหมายมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 20 บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีบุคคลผู้ถือหุ้นแต่ละรายไม่เกินร้อยละสิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ฯลฯ

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการต่อมาตราชี้ไว้ว่า ให้ผู้ถือหุ้นในกิจการโทรทัศน์แต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัทตามร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยเห็นว่าเพื่อป้องกันการครอบงำจากเจ้าของธุรกิจ กระจายการเข้าถึงและถือครอง และสร้างความหลากหลายของแนวคิด

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของดังกล่าวของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเป็นการจำกัดการดำเนินการของภาคเอกชน ซึ่งการขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนจำเป็นต้องมีการแข่งขันเพื่อยื่นขอประกอบกิจการประเภทธุรกิจอย่างเดียวยู่แล้ว หากการปฏิรูปสื่อตามแนวทางรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจริง ก็จะมีสื่อได้หลากหลายประเภท ทั้งบริการสาธารณะ บริการชุมชน และภาคธุรกิจ ทำให้ผู้บริโภคหรือประชาชนมีทางเลือกในการใช้บริการจากสื่ออยู่แล้ว

ประเด็นที่ 9 การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ (มาตรา ๒๕) ร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กำหนดดังนี้

มาตรา 25 ในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดใช้คลื่นความถี่ คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่หนึ่งหรือหลายคลื่นความถี่ได้ตามลักษณะและความจำเป็นของการประกอบกิจการ แต่ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการให้กับบุคคลต่างๆ โดยมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิประกอบกิจการในลักษณะที่อาจเกิดการครอบงำกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์จนเสี่ยงต่อการเกิดความเสื่อมเสียแก่เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและความหลากหลายของรายการ รวมทั้งต้องกำหนดมาตรการใดๆ ในการอนุญาตที่จะมิให้เกิดการครอบงำกิจการสื่อสารมวลชนในลักษณะดังกล่าว

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ แสดงความต้องการต่อการเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อไว้ว่า สำหรับกิจการโทรทัศน์ ในตลาดเดียวกัน ห้ามผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดเป็นเจ้าของสถานีโทรทัศน์เกิน 1 สถานี ส่วนวิทยุ ในตลาดเดียวกัน ห้ามผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดเป็นเจ้าของสถานีวิทยุเกินร้อยละสิบของจำนวนสถานีในพื้นที่นั้น หากในกรณีที่มีพื้นที่มีสถานีไม่เกิน 10 สถานี ให้ถือได้ไม่เกิน 1 สถานี สำหรับการเป็นเจ้าของข้ามสื่อ ห้ามข้ามสื่อระหว่างกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์ ส่วนผู้ประกอบการวิทยุหรือโทรทัศน์กิจการใดกิจการหนึ่ง สามารถถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ได้ไม่เกินร้อยละสิบ และในทางกลับกัน ในตลาดเดียวกัน ผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์ สามารถถือหุ้นในกิจการวิทยุหรือโทรทัศน์กิจการใดกิจการหนึ่งได้ไม่เกินร้อยละสิบเช่นกัน โดยให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันไม่ให้คณะกรรมการกสช. เอื้อประโยชน์แก่ผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีทุนมากพอที่จะขยายกิจการจนอาจนำไปสู่การครอบงำตลาด

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ในมาตรานี้สอดคล้องกับสิ่งที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมถึงการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

ประเด็นที่ 10. ระยะเวลาของใบอนุญาตและการประเมินผลรายการ (มาตรา ๒๖) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 26 มาตรา 26 การประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ให้มีระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนดโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการของผู้รับใบอนุญาต ความต้องการในสิทธิด้านการสื่อสารของผู้บริโภค รวมทั้งผลการประเมินการประกอบกิจการ

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่า ให้มีการกำหนดระยะเวลาอายุใบอนุญาต ทั้งนี้โดยพิจารณาแยกแยะตามประเภทของกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์ มากกว่าที่จะเป็นการให้อำนาจแก่คณะกรรมการ กสทช. ในการกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและต่ออายุใบอนุญาต โดยสมาคมเสนอให้ระยะเวลาการประกอบกิจการโทรทัศน์อยู่ระหว่าง 10-15 ปี วิทยุระหว่าง 3-5 ปี โดยเห็นว่าเหตุที่ควรกำหนดไว้ให้ชัดเจน เป็นช่วงเวลาเพื่อไม่ให้กสทช.มีอำนาจมากเกินไปในประเด็นนี้ นอกจากนี้ก็ควรให้องค์กรผู้บริโภคและภาคประชาชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการประเมินรายการต่างๆ โดยการสนับสนุนของ กสทช. ด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณะในการให้มีการตรวจสอบการดำเนินกิจการทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งหากคุณภาพของรายการไม่ผ่านการประเมินจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงใบอนุญาตดังกล่าวได้ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ว่าการดำเนินกิจการใด ๆ ให้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ

ประเด็นที่ 11 การนำส่งรายได้เข้ากองทุน (มาตรา ๒๘) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 28 การประกอบกิจการตามลักษณะหรือประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปหรือให้บริการเฉพาะสมาชิก จะดำเนินการหารายได้โดยการโฆษณาหรือโดยวิธีอื่นใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์

ประสงค์ในการประกอบกิจการตามมาตรา 8 ต้นทุนในการให้บริการ และการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้รับใบอนุญาตและผู้บริโภค ประกอบด้วย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องนำส่งรายได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการสมทบเข้ากองทุนตามประเภทของรายได้ และตามอัตราที่เป็นธรรมกับการประกอบกิจการแต่ละประเภทและแต่ละรายการได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำรายงานสถานะทางการเงินโดยต้องแสดงรายรับและรายจ่ายที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

รายงานสถานะทางการเงินของผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้คณะกรรมการเปิดเผยตามวิธีการที่เห็นสมควรเพื่อให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบได้

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการไว้ว่าการนำส่งรายได้เข้ากองทุนฯ นั้น ให้ กสช. มีอำนาจในการกำหนดการนำส่งรายได้เข้ากองทุนฯ แต่ต้องให้กำหนดสัดส่วนที่ชัดเจน

ความต้องการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับที่ มาตรา 27 พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดให้ กสช. จัดสรรค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ บางส่วนให้กับกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้กิจการประเภทบริการสาธารณะและบริการชุมชน ซึ่งต้องรับเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ สามารถอยู่ได้

ประเด็นที่ 12 การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ (มาตรา ๒๙) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 29 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามมาตรา 8 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติ ในการนี้ให้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการโดยคำนึงถึงลักษณะความหลากหลายของรายการทั้งในด้านสาระและบันเทิง รวมทั้งกิจกรรมเพื่อหารายได้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการนั้นไว้ด้วย

การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอย่างอื่น นอกเหนือจากการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากกรณีตามวรรคสอง ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการไว้ว่า การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าว สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ที่กำหนดให้เมืองศรีนครินทร์ หรือ กสช. เป็นองค์กรที่เข้ามาจัดสรร และกำกับดูแลคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดังนั้นความต้องการของสมาคมฯ ที่ให้อำนาจกสช. ในการอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ จึงเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ประเด็นที่ 14 มาตรการป้องกันการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๓๗)

มาตรา 37 การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ นอกจากต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด ลดหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่า การประกอบกิจการฯ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการได้

มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ระบุไว้ชัดเจนว่าการดำเนินกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ที่ต้องการให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการได้ จึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และต้องการเห็นการแข่งขันที่เป็นธรรมไม่มีการผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขัน ซึ่งท้ายที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ได้ประโยชน์นั่นเอง

ประเด็นที่ 15 การส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงรายการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๔๑)

มาตรา 41 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้คนด้อยพิการและคนด้อยโอกาสสามารถรับรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใดๆ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งประเภทใดต้องจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวโดยเฉพาะได้

ในมาตรานี้ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเห็นว่า ให้กสทช. มีอำนาจกำหนดมาตรการใดๆ ให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทใดประเภทหนึ่ง ต้องจัดให้มีบริการเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสโดยเฉพาะได้

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปิดโอกาสให้กลุ่มที่ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสื่อได้ ซึ่งหลักการของทฤษฎีสื่อสารมวลชนแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละคน และชนกลุ่มน้อยมีสิทธิที่จะเข้าถึงสื่อมวลชน และได้รับการบริการจากสื่อมวลชนตามความจำเป็นของตนเอง (เสถียร เทยประทับ, อ้างแล้ว)

ประเด็นที่ 16 การกำหนดลักษณะรายการต้องห้าม (มาตรา ๔๒)

มาตรา 42 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค คณะกรรมการอาจออกประกาศกำหนดการห้ามออกอากาศรายการที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามบทบัญญัติมาตรา 39 วรรคสอง ของรัฐ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ ทั้งนี้ การออกประกาศดังกล่าวให้คำนึงถึงความแตกต่างของผู้บริโภคในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของบุคคลประกอบด้วย

ก่อนการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร

ให้นำความตามวรรคสองของมาตรา 30 มาใช้บังคับกับประกาศตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

ในประเด็นการกำหนดลักษณะรายการต้องห้ามนั้น สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ แสดงความต้องการไว้ว่า ให้กฎหมายระบุให้ชัดเจนว่า รายการ โฆษณา ต้องห้ามมีประเภทเดียว คือรายการ โฆษณาที่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และพระราชวงศ์

ความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยต่อมาตรานี้ ต้องการให้กฎหมายระบุให้ชัดเจนว่า รายการ โฆษณา ต้องห้ามมีประเภทเดียว คือรายการ โฆษณาที่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และพระราชวงศ์ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการตัดอำนาจในการกำกับดูแลของ คณะกรรมการ กสท. นอกจากนี้ยังเห็นว่ากรณีที่คณะกรรมการจะออกประกาศกำหนดการห้ามออกอากาศรายการที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามบทบัญญัติมาตรา 39 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ คณะกรรมการต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร จึงเห็นว่าเป็นการคานอำนาจของกสท. ในการออกประกาศดังกล่าวแล้ว

ประเด็นที่ 20 การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นทำรายการ (มาตรา ๕๐)

มาตรา 50 ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของรายการที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือที่สมควรส่งเสริมให้มีการผลิตรวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศของรายการนั้นในจำนวนร้อยละสิบของสัดส่วนการออกอากาศของผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดไว้สำหรับให้ผู้ผลิตรายการภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวได้

การกำหนดลักษณะของรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการและความหลากหลายในการเสนอรายการต่อประชาชน ในการนี้ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้รับใบอนุญาต กลุ่มผู้ผลิตรายการและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประกอบการพิจารณาด้วย

ในกรณีที่การประกอบกิจการใดมีลักษณะเฉพาะไม่อาจมีผู้ผลิตรายการภายนอก ได้ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศยกเว้นการกำหนดสัดส่วนสำหรับการประกอบกิจการนั้น ในกรณีเช่นนี้ถ้ามีการจัดรายการที่มีรายได้ ให้คณะกรรมการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดส่ง รายได้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นให้กับกองทุนตามอัตราที่กำหนด

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ แสดงความต้องการในมาตรานี้ไว้ว่า ให้คณะกรรมการพิจารณาจัดสรรเวลาดี ๆ (Prime-time) ส่วนหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ให้ผู้ผลิตรายการ อีสาระภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวด้วย เพื่อส่งเสริมธุรกิจขนาดเล็ก ทั้งนี้ให้พิจารณาความ เหมาะสมของช่วงเวลาในแต่ละท้องถิ่นและแต่ละสถานีประกอบด้วย นอกจากนี้ควรกำหนดให้ สถานีจัดสรรเวลาในช่วงนี้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ทำรายการที่มีสาระประโยชน์ต่อสังคมตามจุดมุ่ง หมายของรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ด้วย นอกจากนั้นในการคัดเลือกผู้เข้ามาทำรายการดังกล่าวนี้ให้ พิจารณาหาวิธีการในการพิจารณาคุณลักษณะของรายการตลอดจนคุณภาพของรายการเป็น เกณฑ์มากกว่าจะใช้คำว่า ประมูล ซึ่งสะท้อนลักษณะเดิมของการประมูลโดยการค้ำเงินถึงเม็ดเงิน เป็นด้านหลัก

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยต่อมาตรานี้ สอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าของธุรกิจรายเล็กมีโอกาสได้ใช้คลื่น ความถี่เพื่อนำเสนอสาระประโยชน์ไปสู่ประชาชน

ประเด็นที่ 21 หมวดจรรยาบรรณในวิชาชีพ (มาตรา ๕๙-๖๖)

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์แสดงความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่า การกำหนด จรรยาบรรณหรือจริยธรรมในวิชาชีพ ควรเป็นหน้าที่ขององค์กรทางวิชาชีพ และคณะกรรมการ จรรยาบรรณ เพื่อเป็นการส่งเสริมภาคผู้บริโภคสื่อและภาควิชาการ ให้มีความเข้มแข็ง ในการ ตรวจสอบการทำงานของสื่ออย่างใกล้ชิด

ผู้วิจัยเห็นว่าการกำกับดูแลจรรยาบรรณในวิชาชีพ ควรเป็นองค์กรทางวิชาชีพ ซึ่ง มีการทำงานอย่างเป็นระบบคณะกรรมการ มีหน้าที่ในการตรวจสอบและกำกับจรรยาบรรณของผู้ ประกอบวิชาชีพ

ประเด็นที่ 22 บทเฉพาะกาล (มาตรา ๘๙-๙๒)

มาตรา 89 ให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ที่ประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ประกอบกิจการนั้นได้ต่อไป แต่การประกอบกิจการต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้จนกว่าจะมีการประกาศใช้แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ผู้ประกอบกิจการตามวรรคหนึ่งต้องแจ้งรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการดังกล่าวให้คณะกรรมการทราบภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 92 ผู้ใดได้รับการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาจากหน่วยงานของรัฐเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นมีสิทธิประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามที่ได้รับอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้นต่อไปจนกว่าการอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด ทั้งนี้ไม่ว่าหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้การอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา จะเป็นผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ในลักษณะบริการสาธารณะหรือประกอบกิจการทางธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย แสดงความต้องการไว้ว่า สัมปทาน สัญญา กิจการต่างๆ ที่อยู่ในปัจจุบัน การประกอบกิจการนั้นต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผู้ประกอบกิจการที่ได้รับสัมปทาน ก่อนกฎหมายบังคับใช้ต้องเข้าร่วมการปฏิรูปสื่อตามกฎหมายใหม่ด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้ความสำคัญเป็นธรรมกับสัญญาสัมปทานเดิม โดยไม่ต้องสถานเดิมของสัญญาหรือสัมปทานที่มีอยู่ก่อนการออกพระราชบัญญัติตามมาตรา 40 ไม่ว่าจะกิจการนั้นจะเป็นประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์ทางข้อมูลข่าวสาร และการที่ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ. นี้ก็เป็นทำให้ผู้ประกอบกิจการเข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยด้วย

จากประเด็นความต้องการทั้งหมดของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่มีต่อร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ อาจสรุปได้ว่าความต้องการเกือบ

ทั้งหมดล้วนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งเน้นถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 อาจกล่าวได้ว่าลักษณะและความเป็นมาของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นการรวมกลุ่มของผู้สื่อข่าวจากสถานีวิทยุโทรทัศน์และวิทยุบางส่วน ที่มีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน มีเป้าหมายเพื่อเป็นปากเสียงแทนสมาชิกของกลุ่ม ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเรียกร้องความต้องการเพื่อสมาชิกของกลุ่ม และทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคมตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้การจัดสรรคลื่นความถี่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ขณะเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเนื่องจากกระแสของการปฏิรูปสื่อ โดยมีการเคลื่อนไหวด้วยการเชื่อมประสานในแนวนอน มีการติดต่อสัมพันธ์ในระดับกลุ่มผลประโยชน์ด้วยกัน ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ขณะเดียวกันกระบวนการในการเรียกร้องความต้องการก็ทำโดยการออกแถลงการณ์ เรียกร้องผ่านสื่อมวลชน การเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง ด้วยการยื่นหนังสือถึงตัวแทนหน่วยราชการต่างๆ การจัดสัมมนาทางวิชาการ โดยความต้องการที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์สูงสุดของประชาชนตามแนวทางเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

จากลักษณะความเป็นมา และการเรียกร้องความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิก ที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและโปร่งใส เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ถือว่าเป็นครั้งแรกที่เปิดโอกาสให้มีการนำคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ที่เคยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานรัฐทั้งสิ้นมาจัดสรรใหม่ เป็นการทาบเทาหน้าทีของสื่อมวลชนในการสอดส่องและตรวจตรา นอกจากนี้สมาชิกของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ต่างก็ทำงานอยู่ในกิจการสื่อสารมวลชนทั้งของภาครัฐและเอกชน จึงเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดระบบวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน ที่บริษัทผู้ครอบครองเวลาของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งรับสัมปทานมาจากหน่วยงานรัฐอีกทอดหนึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทผู้ผลิตรายใหญ่เท่านั้น เนื่องจากระบบการให้สัมปทาน มักจะคำนึงถึงจำนวนเงินเป็นหลัก ทำให้บริษัทผู้ผลิตรายย่อยหรือผู้ผลิตรายอิสระ

และกลุ่มอื่นๆ ในสังคมขาดโอกาสในการใช้คลื่นความถี่ จนคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ส่วนมาก ถูกนำไปใช้เพื่อตอบสนองคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยจึงทำหน้าที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์เพื่อเข้ามาเรียกร้องความต้องการที่เป็นประโยชน์ของสาธารณะ และประโยชน์สูงสุดของประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะที่มาที่ไปของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมถึงความต้องการของสมาพันธ์ฯ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ความต้องการของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงลักษณะและความเป็นมา ของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมถึงความต้องการของกลุ่ม ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นและผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์

หลังจาก พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการคมนาคม ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายลูกที่ออกมาจาก มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2543 กระบวนการสรรหาผู้จะมาดำรงตำแหน่งเป็น คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. ซึ่งจะเป็นผู้มีหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ของวิทยุและโทรทัศน์ใหม่และกำกับดูแลการประกอบกิจการของสื่อก็เริ่มขึ้น พร้อมกับกับการเริ่มเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

จุดกำเนิดของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ฯ เริ่มเมื่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เชิญให้สมาคมวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์แต่งตั้งตัวแทนเพื่อคัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มสมาคมวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์ เพื่อไปเป็นกรรมการสรรหา กสช. ตามที่ พ.ร.บ. องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ฯ ระบุไว้จำนวน 4 ที่นั่ง เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2543 ต่อมา วันที่ 10 สิงหาคม 2543 มีการประชุมของตัวแทนสมาคมวิชาชีพ 46 สมาคม เพื่อคัดเลือกเป็นตัวแทนกรรมการสรรหา ระหว่างการประชุมได้เกิดข้อโต้แย้งกันเกี่ยวกับคุณสมบัติของบางสมาคมว่ามีคุณสมบัติตาม พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ มาตรา 9 (3) หรือไม่ ต่อมามีการโต้แย้งเกี่ยวกับวิธีการลงคะแนน ในที่สุดมีการลงมติ ตัวแทนจาก 8 สมาคมที่ไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมจึงประท้วงด้วยการออกจากที่ประชุม และตัวแทนที่เหลืออยู่ 38 สมาคม ได้ดำเนินการประชุมต่อไปเพื่อลงคะแนนเลือกจนได้ตัวแทนจำนวน 4 คน ต่อมาตัวแทนสมาคมที่คัดค้านมติและประท้วงด้วยการเดินออกจากห้องประชุม ได้ยื่นหนังสือถึงรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อขอให้มีการตีความคุณสมบัติของบางสมาคม ว่ามีคุณสมบัติเป็นสมาคมวิชาชีพ ตามที่ พรบ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ระบุไว้หรือไม่

สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหนังสือถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อ ให้ตีความตามที่กลุ่มผู้ประท้วงร้องขอ วันที่ 25 สิงหาคม 2543 ต่อมา วันที่ 5 กันยายน 2543 กฤษฎีกาตีความว่า สมาคมผู้ประกอบการ ไม่ใช่สมาคมทางวิชาชีพ ทำให้ตัวแทนจากสอง สมาคมผู้ประกอบการที่ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการสรรหา 2 คนต้องสิ้นสภาพ หลังจากนั้นได้มีการ เลือกตั้งตัวแทนจากสมาคมวิชาชีพ เป็นครั้งที่ 2

ซึ่งสมาพันธ์ฯ ได้ระบุไว้ในเอกสารชี้แจงรายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขและร่วมกัน สนับสนุน ร่างพรบ.การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตอนหนึ่งว่า

“จากเหตุการณ์วันที่ 10 สิงหาคม 2543 เป็นบทเรียนที่จะทำให้ทุกคนต้องหันมา ใส่ใจกับอนาคตของตนเองให้มากขึ้น ผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์จะต้องลุกขึ้นมา ศึกษาและใส่ใจในความต้องการของประชาชนในฐานะของผู้บริโภคมากขึ้น รู้จักปกป้อง รักษาสิทธิของตนเองให้มากขึ้น รวมทั้งต้องเร่งทำความเข้าใจ และยอมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เร็วที่สุด ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถอธิบาย และสร้างความเข้าใจในบทบาทของตนเองในฐานะของนักวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้สังคมได้รับทราบและยอมรับถึงความสำคัญของวิชาชีพนี้ เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่นที่มีความสำคัญในสังคม ตลอดจน การสร้างบทบาทใหม่แก่ตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปสื่อ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 40 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

สมาคมวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ 27 สมาคม มีความเห็นร่วมกันว่า หากจะร่วมกันเร่งผลักดันให้กระบวนการปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ สามารถดำเนินการต่อไปโดยราบรื่น บนพื้นฐานของกระบวนการที่มีความโปร่งใส ถูกต้องเหมาะสมเป็น ประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติต่อไปได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผนึกความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด จึงมีมติร่วมกันให้ก่อตั้งองค์กรที่เป็นเอกภาพและเป็นตัวแทนของผู้ มีวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์อย่างแท้จริง ทำหน้าที่ขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปสื่อไปในทิศทาง ที่ถูกต้องเหมาะสม พึงทศสิทธิ์ของประชาชนและประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม” (สมาพันธ์ สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์, 2545)

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดำเนินการจดทะเบียนเป็นองค์กรตามกฎหมาย เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2544 ประกอบด้วยสมาชิกประเภท

สมาคมวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ และสมาชิกประเภทบุคคล โดยสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบไปด้วย บริษัทผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันเป็นผู้เช่าเวลาหรือผู้รับสัมปทาน เวลาวิทยุและโทรทัศน์ต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองคลื่นดังกล่าวไว้ เช่น บริษัท เจเอสแอล จำกัด ซึ่งมีคุณจำนรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์ เป็นกรรมการผู้จัดการ เป็นบริษัทรับผลิตรายการหลายรายการทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ หรือ บริษัทเครือข่ายแก้วมณี ของนายไพฑูริย์ ดำรงชัยธรรม แกนนำสมาพันธ์ ซึ่งเป็นบริษัทรับผลิตรายการโทรทัศน์ตามสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ และเป็นผู้รับช่วงผลิตรายการวิทยุจากสถานีวิทยุของหน่วยงานรัฐหลายสถานี

บริษัทกรุงเทพฯโทรทัศน์และวิทยุ ซึ่งเป็นผู้รับสัมปทานสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 มีคุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ กรรมการสมาพันธ์ เป็นกรรมการผู้จัดการ โดยบริษัทกรุงเทพฯโทรทัศน์และวิทยุ มีระยะเวลาสัมปทานในปัจจุบันกับช่อง 7 สี ตั้งแต่ปี 2541-2566 รวมจำนวน 25 ปี หรือบริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ของนายประวิทย์ มาลีนนท์ แกนนำสมาพันธ์ ซึ่งเป็นบริษัทที่รับสัมปทานดำเนินการสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ระยะเวลาสัมปทาน 30 ปี ตั้งแต่ปี 2533 – 2563

จะเห็นได้ว่าสมาชิกของสมาพันธ์สมาคมฯ ซึ่งมาจากบริษัทผู้ผลิตรายการต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่ต้องอาศัยเช่าเวลาสถานีทั้งวิทยุและโทรทัศน์ จากหน่วยงานรัฐซึ่งเป็นผู้ครอบครองคลื่นความถี่ ทำให้เป็นเหตุผลสำคัญที่สมาชิกร่วมกันจำเป็นต้องรวมตัวกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจที่มีอยู่ จากการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบัน

นโยบายหลักของสมาพันธ์ นอกจากจะมุ่งผลดูไว้ซึ่งเกียรติแห่งวิชาชีพตามหลักปฏิบัติทั่วไปแล้ว ยังมุ่งเน้นการดำเนินบทบาทในการเร่งผลักดันขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปสื่อให้ดำเนินการต่อไปในทิศทางที่เหมาะสมเป็นประโยชน์สูงสุดต่อสังคมไทย (สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์, อ่างแล้ว)

จากการศึกษาพบว่า การก่อตั้งของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฯ และนโยบายในการดำเนินงานของกลุ่มถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นปากเสียงแทนผลประโยชน์ของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ มีระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ (พหุทธิสถาน ชุมพล , อ่างแล้ว) ขณะเดียวกัน ก็เป็นกลุ่มผลักดันจริง

ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาและสามารถจัดองค์กรของกลุ่มได้ และยังอาจถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์เฉพาะกรณี (Exclusive Group) คือกลุ่มหรือองค์การที่มีจุดประสงค์ที่จะรักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งและอย่างจริงจัง (มอริส ดู แวร์เชร์ ,อ้างแล้ว) จึงอาจสรุปได้ว่าสมาพันธ์สมาคมฯ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความต้องการของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบด้วยบริษัทธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อเรียกร้องความต้องการและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์

ไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม แกนนำสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กล่าวถึง กระบวนการปฏิรูปสื่อที่ผ่านมาว่า เป็นเรื่องที่ขมขื่นและทำให้รู้สึกแค้น แต่จะให้ยอมก็ไม่ได้ เพราะว่าเป็นเรื่องปกติที่มนุษย์ปุถุชนธรรมดา ที่จะต้องลุกขึ้นมารักษากลุ่มผลประโยชน์ของตัวเอง รักษาผลประโยชน์ของคนในวิชาชีพ

"ผมพยายามประนีประนอม ไม่มีความคิดที่จะผูกขาดปฏิรูปสื่อ คือ การให้สื่อเสรีไม่ผูกขาด สำหรับคนที่ไม่ต่อสู้ ก็ไม่ต้องไปหวัง เมื่อไม่ช่วยเหลือตัวเอง ก็ไม่รอด สังคมมีการเกื้อหนุนกันอยู่ ทุนนิยมที่ฉลาด รักษาชั้นชนกลาง รักษารากหญ้า และฝุ่นเมืองให้อยู่กันได้" (ไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม,2546)

จ่านวรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่มกันเป็นสมาพันธ์ว่าเป็นการรวมตัวกันให้แข็งแรง เหมือนกับสาขาวิชาชีพอื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิศวกร ทนายความ และอีกหลายอาชีพที่สำคัญในสังคมไทย เพื่อการยกระดับสาขาวิชาชีพ ให้เป็นที่ยอมรับของสังคมไทย รวมถึงเคลื่อนไหวในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่

"กลุ่มคนทำงานด้านโทรทัศน์ ไม่เคยทะเลาะเพื่อแย่งชิงธุรกิจกัน แต่ไม่ค่อยมีการรวมตัวกัน ต่างคนต่างทำงาน จนกระทั่งมีการเคลื่อนไหวจากฝ่ายภาคประชาชน และอาจารย์ ออกมาเคลื่อนไหวในลักษณะที่รณรงค์ต่อต้านคำว่า นายทุน เราคิดเพียงว่าทำอย่างไรให้เรา survive อยู่ได้ เราเป็นเพียงคนทำมาหากินอาชีพหนึ่ง เรื่องการแบ่งคลื่นไม่มีปัญหา แต่การออกมาโจมตีว่าสื่อที่มีอยู่ทุกวันนี้เป็นสื่อหน้าเนา หากคุณค่าสาระประโยชน์ไม่มี ต้องการการเปลี่ยนแปลงแม้กระทั่ง ถูกขับออกไปจากฝั่งให้ภาคประชาชน นักวิชาการ เข้ามาทำ เราจึงต้องรวมตัวกัน หาเหตุผลมาพูดคุยกัน เพราะเราคิดคนเดียวทำคนเดียว

ไม่มีพลัง เช่นเดียวกับที่ภาคประชาชนรวมตัวกัน เพราะฉะนั้นก็เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าสมาพันธ์ ไม่ออกมาพูด ก็จะถูกริบหมด หมายถึงยอมให้เขามาเอาไป เราจึงต้องสู้ เพราะนี่คือการประกอบอาชีพของเรา”

(จ่านรรค์ ศิริตัน ,สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2547)

สมาพันธ์สมาคมวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เกิดขึ้น โดยมีสมาคมวิชาชีพกว่า 30 สมาคม ร่วมกันก่อตั้งขึ้น สมาชิกประกอบด้วยบุคคลากรทั้งระดับนายจ้าง รวมไปถึงลูกจ้างทั้งตำแหน่งใหญ่โตหรือเล็ก ช่างเทคนิค เด็กยกฉัก ดารา หรือผู้กำกับที่ประกอบอาชีพทางวิทยุและโทรทัศน์

“พวกเราที่มีเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์ ต้องคอยติดตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงนี้ เพราะวันหนึ่งเราอาจได้รับผลกระทบอย่างไม่ทันรู้เนื้อรู้ตัวเลยเราต้องร่วมกันให้แข็งแกร่งเพื่อรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยไม่เสียหลัก หลายพลังย่อมจะดีกว่าคิดหรือทำคนเดียว สมาพันธ์จะเป็นหลักประกันความมั่นคงให้กับวิชาชีพ ก้าวแรกคือการเป็นสมาพันธ์ ก้าวต่อไปเราจะต้องยกฐานะให้สมาพันธ์เป็น สภาวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพราะการเป็นสภานั้นเท่ากับเราจะเป็นวิชาชีพที่กฎหมายรับรอง เราสามารถตั้งกฎเกณฑ์ในการประกอบอาชีพ ควบคุมดูแลหรือให้รางวัลหรือลงโทษกันเอง จะเป็นองค์กรที่มีศักดิ์ศรีมีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกับ กสช. ได้ในอนาคต” (จ่านรรค์ ศิริตัน, แถลงข่าว, 18 กรกฎาคม 2545)

บทบาทหน้าที่ของสมาพันธ์ นอกจากจะรวมตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นแล้ว ยังจะเป็นศูนย์ประสานความสัมพันธ์ของสมาชิกทุกคน บนความยุติธรรม ไม่เอาเปรียบ ไม่ริดรอนสิทธิของกันและกัน ร่วมกันพัฒนาคน พัฒนางานให้มีมาตรฐานเทียบเท่าประเทศอื่น และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ ดังที่ นายประธาน หวังรัตนปราณี ที่ปรึกษาด้านกฎหมายของสมาพันธ์ฯ พูดถึงวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสมาพันธ์ว่า

“การก่อตั้งสมาพันธ์ มีวัตถุประสงค์ที่จะยกระดับฐานะของผู้ประกอบการวิชาชีพนี้โดยตรง สื่อทางด้านวิทยุและโทรทัศน์เป็นองค์กรที่มีประโยชน์สำหรับประเทศชาติ นับวันเรากำลังถูกลิดรอนสิทธิ ดูได้จากร่าง พรบ.การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงถ้าพรบ.ฉบับนี้ประกาศใช้เราจะอยู่ภายใต้กรอบคณะกรรมการ 14 คน คือ กสช. แล้วมีคณะอนุกรรมการ

ตรวจสอบผังรายการ ตรวจสอบจรรยาบรรณ ตรวจสอบความประพฤติ เสรีภาพจะถูกจำกัด ขอบเขตซึ่งมันสวนทางกับรัฐธรรมนูญ” (ประธาน หวังรัตนปราณี, แกลงข่าว, 18 กรกฎาคม 2545)

“มองตัวเองว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์มี๊ย แน่นนอน ทุกคนต้องทำมาหากิน ต้องมี กำไร ต้องเลี้ยงลูกน้อง ไม่ได้ทำการกุศล ซึ่งหากเราได้คลื่นมาโดยไม่ต้องจ่าย มีเงิน สนับสนุน หรือจะให้เราไปช่วยสนับสนุนไอดีเดียว เรายินดีช่วย หรือกลุ่มภาคสาธารณะ ภาค ชุมชน จะให้เราไปเป็นที่ปรึกษา กระทั่งให้เข้ามาใช้เครื่องมือ เครื่องมือ เราก็นิดี นี่คือสิ่งที่ เราจะอุทิศให้ได้ ขณะที่ในการผลิตรายการของเรา เราต้องมีมุมมอง สิ่งที่เราให้คนดู เราให้ อะไร ให้ยาพิษหรือเปล่า เพราะฉะนั้นต้อง สร้างจิตสำนึกให้กับสังคม ขณะเดียวกันต้อง เลี้ยงชีพเราได้ เพราะฉะนั้นเราผิดตรงไหน”

(จ่านวรรค์ ศิริตัน, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2547)

การก่อตั้งของสมาพันธ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ประเภทผลัก ดันจริง เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาและสามารถจัดองค์กรของกลุ่มได้เป็นอย่างดี โดย นอกจากจะเป็นกลุ่มผลักดันจริงแล้ว ยังอาจถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลักดันเฉพาะกรณี คือกลุ่มหรือองค์ การที่มีจุดประสงค์ที่จะรักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งและอย่างจริง จัง นั่นคือการรักษาและปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจจากการดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์

กระบวนการเรียกร้องความต้องการ ต่อการสรรหา กสช.

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เริ่มต้นตัวต่อการจัด สรรคเลื่อนความถี่ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย โดยวิธีการเคลื่อนไหว ผลักดันความต้องการของกลุ่ม ใช้ทั้งการจัดสัมมนา ระดมสมาชิกกลุ่มเพื่อแสดงพลังในการขับ เคลื่อนความต้องการ การแกลงข่าวต่อสื่อมวลชน รวมถึงการทำหนังสือเสนอข้อเรียกร้องต่อผู้มี อำนาจในการตัดสินใจ และการส่งตัวแทนเข้ามีส่วนร่วมในคณะกรรมการสรรหา กสช. ซึ่งผู้วิจัยจะได้ อธิบายต่อไป

จ่านวรรค์ ศิริตัน ผู้บริหารบริษัทเจเอสแอล จำกัด มหาชน ซึ่งต่อมาเป็นนายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กล่าวในงานสัมมนาเรื่องรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 และผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 15 ก.ย. 2543 ระบุ

ว่า ไม่ได้คัดค้านการปฏิรูปสื่อสารมวลชน และพร้อมที่จะทำตามกฎหมายที่ออกมา โดยจะขอเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องและแสดงความคิดเห็นต่อกฎเกณฑ์ที่จะออกมา ไม่ใช่ว่าจะตัดกลุ่มวิชาชีพนี้ เพราะเป็นพันธุ์ไม่ดี สิ่งที่ว่าผู้ประกอบการโทรทัศน์ และวิทยุ ออกมาเคลื่อนไหว ไม่ใช่เรื่องการทำตัวเป็นกระต่ายตื่นตูม แต่เป็นเรื่องของความเป็นความตายของนักวิทยุและโทรทัศน์ ที่จะต้องติดตามและผนึกกำลังกันต่อสู้

“ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขณะนี้คือความต้องการให้มีผู้แทนด้านโทรทัศน์เข้าไปเป็นคณะกรรมการสรรหา กสช. โดยตัวแทนที่ส่งไปเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพ แต่ก็มีปัญหาเกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องทวงสิทธิ์ให้ผู้แทนที่เข้าไปจะต้องมาจากนักวิทยุและโทรทัศน์ เราถือว่าจะต้องมีสิทธิ์กำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ แต่กลับถูกกล่าวหาว่าเป็นกลุ่มทุน ซึ่งขอชี้แจงว่าการทำงานของกลุ่มวิชาชีพทางด้านนี้ไม่ได้หวังทำเพื่อเงิน แต่ได้คำนึงถึงประชาชน การต่อสู้ก็เพื่อความอยู่รอด” (จันวรรค์ ศิริตัน, **สัมมนา**, 15 ก.ย.2543)

วันที่ 6 มีนาคม 2546 จันวรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์สมาคมนักวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ นางอรุณีประภา หอมเศรษฐี เลขาธิการคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และผู้ประกอบการสื่อสารมวลชน พร้อมด้วยกลุ่มศิลปินจากบริษัทแกรมมี่ ได้เดินทางเข้าพบนายสัก กอแสงเรือง นายกสภาทนายความ เพื่อหารือและชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้เพิกถอนประกาศรายชื่อ ผู้สมควรได้รับเลือกเป็น กสช. ทั้ง 14 คน

นายกสมาพันธ์สมาคมนักวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ระบุว่า ที่ผ่านมา มีกลุ่มคนพยายามบีบให้คณะกรรมการสรรหา กสช. ชุดนี้ต้องลาออกทั้งคณะ ซึ่งขัดกับคำพิพากษาของศาลปกครองที่ตัดสินให้เพิกถอนเฉพาะกระบวนการสรรหา กสช. เท่านั้น โดยที่คณะกรรมการสรรหา กสช. ชุดเดิม ก็สามารถดำเนินการได้ต่อไป และข้อเท็จจริงก็ยังสามารถปรากฏว่าคณะกรรมการสรรหา ชุดนี้ ทุกคนเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาอย่างยุติธรรมตามกฎหมาย มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

“ทุกคนมีที่มาที่ไปอย่างชัดเจน ซึ่งในส่วนของผู้ประกอบการวิชาชีพ มีข้อสงสัยว่าถ้ามีการล้มกระดานคณะกรรมการสรรหา ชุดเดิมแล้ว ก็อาจจะทำให้เกิดการพลิกผันเพราะจะมีกลุ่มคนที่ถูกตั้งขึ้นมาใหม่ซึ่งจะมีจำนวนมาก จึงทำให้กลุ่มจัดตั้งดังกล่าวมีโอกาสที่จะเข้ามานั่ง

เป็นคณะกรรมการสรรหาได้ ทั้งที่อาจจะยังไม่ชัดเจนว่า บุคคลเหล่านั้นมาจากบุคคลใด” (จันวรรค์ ศิริตัน, แกลงข่าว ,6 มีนาคม 2546)

ขณะที่ ศิลปิน นักร้อง และนักแสดง จากบริษัทแกรมมี่ ได้ร่วมกันเปิดเผยว่าการมารวมตัวในครั้งนี้ เพื่อต้องการมาแสดงพลังและให้กำลังใจแก่บุคคลที่อยู่เป็นคณะกรรมการสรรหา กสช. เพราะมีกระแสกดดันมากมายที่ส่งผลต่อภาพลักษณ์ และการทำงานที่ยากลำบาก ทั้งที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้เสียสละ เพื่อมาร่วมกันพัฒนาวิชาชีพนี้ให้เป็นอย่างยุติธรรมโปร่งใสแล้ว การที่ออกมาแสดงสปิริตครั้งนี้ จึงเป็นการต่อสู้เพื่อความยุติธรรม และขอยืนยันที่จะต่อสู้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อวิชาชีพนี้ต่อไป

นอกจากนี้ สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ยังรวมกลุ่มเคลื่อนไหวด้วยการรวมตัวกัน เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2546 โดย กลุ่มผู้ประกอบการ และศิลปินนักร้อง นำโดย จันวรรค์ ศิริตัน นายกสมพันธ์ผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ , ไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ , ประวิทย์ มาลีนนท์ กรรมการผู้จัดการบริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ , คริสตินา อากีล่า และโจ้บอย รวมถึงพนักงานจากสถานีโทรทัศน์กองทัพบก (ททบ.) ช่อง 5 เข้ายื่นดอกไม้ให้กำลังใจ รศ.อรุณีประภา หอมเศรษฐี กรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ (กสช.) ที่ไม่ลาออกจากตำแหน่งแม้ศาลปกครองจะพิจารณาว่า การทำงานที่ผ่านมาของกรรมการสรรหาบกพร่อง และกรรมการสรรหาฯ บางคนได้ลาออก เพื่อแสดงความรับผิดชอบไปแล้ว

จันวรรค์ กล่าวว่า คนที่ยังยืนหยัดเป็นกรรมการสรรหา ไม่ใช่เพราะไม่มีสปิริต และไม่ได้ตั้งใจจะโกงกระบวนการสรรหา แต่ที่ยังอยู่ ก็เนื่องจากหากลาออก ก็แปลว่า ยอมรับความผิดพลาด

"คนที่ลาออก ไม่ได้แปลว่า กล้าหาญ คนที่ลาออก คือคนที่ไม่มี ความรับผิดชอบ สามารถจำแนกคนที่ลาออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1.ประเภทที่ไร้ค่า คือไม่รู้จะอยู่ไปทำไม เพราะการสรรหาใช้เวลาเป็นปี ๆ อยู่ไปก็ไม่มีอะไร จึงลาออก ส่วนประเภทที่ 2 คือพวกที่ตั้งใจจะเข้าจะออก ให้เกิดความวุ่นวาย และจะทำอย่างนี้ไปจนกว่าจะได้อะไรที่พอใจ เป็นคนที่หน้าไหว้หลัง

หลอก ปากอย่างใจอย่าง คนพวกนี้เป็นพวกที่น่าละอายและไม่ควรยกย่องให้เป็นผู้ที่กล้าหาญ" (จันวรรค์ ศิริตัน, แดงขาว, 7 มีนาคม 2546)

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ แคนนำสมาพันธ์ผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ กล่าวว่า คนที่ลาออกจากกรรมการสรรหา กสท. เป็นคนที่เรียกตัวเองว่า เอ็นจีโอ และนักวิชาการ แต่ เอ็นจีโอปลอม ก็เป็นพวกที่น่ากลัว เพราะคนพวกนี้ กำลังจะเข้ามายึดอำนาจในองค์กรอิสระ

“เราพร้อมที่จะออกมาชี้แจงเกี่ยวกับกระบวนการสรรหา ว่าไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกัน แต่ก็ป็นธรรมดา ที่เราเป็นคนทำงานในด้านนี้ ก็ต้องรู้จักกัน ถึงจะเกี่ยวข้อง เขาก็ต้องลาออกจากบริษัทของเราตามที่กฎหมายระบุเอาไว้ คนที่ออกมาคัดค้านเรื่องนี้ ยึดคำพูด 4 คำคือ 1.ไม่โปร่งใส 2.ผลประโยชน์ทับซ้อน 3.มีนายทุนครอบงำ และ 4 ไม่เป็นกลาง การพูดอย่างนี้ เป็นการสรุปให้คนเสียหาย ” (ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม , แดงขาว , 7 มีนาคม 2546)

นอกจากนี้ ไพบูลย์ ยังตั้งข้อสังเกตให้ กระทรวงมหาดไทย หรือหน่วยงานราชการ จัดขึ้นทะเบียนเอ็นจีโอ ว่าเป็นใคร มีเป้าหมายอะไร หรือรับเงินมาจากไหน เพราะทุกวันนี้ อยู่ดี ๆ ก็รวมตัวกัน ตั้งกลุ่มคนและตั้งตัวเองเป็นประธานบ้าง เป็นเลขาธิการบ้าง โดยที่ไม่มีการควบคุม และก็ออกมาค้านเรื่อยไป

จะเห็นได้ว่าการเคลื่อนไหวของสมาพันธ์ฯ นอกจากจะเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องประโยชน์ของกลุ่มแล้วยังมีการเคลื่อนไหวคัดค้านกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ด้วยอย่างชัดเจน ถึงขั้นเรียกร้องให้รัฐตรวจสอบการดำเนินกิจการของกลุ่มผลประโยชน์ตรงข้าม

ความเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ยังเป็นไปอย่างเข้มข้น โดยหลังจากคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ตัวแทนกรรมการสรรหาจาก 5 หน่วยงานรัฐถอนตัว และสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยออกแถลงการณ์ผ่านสื่อมวลชนนั้น

ต่อมาเพียงวันเดียว คือวันที่ 11 มีนาคม 2546 สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ก็เคลื่อนไหว เปิดแถลงถึงจุดยืนของสมาพันธ์สมาคม ฯ ต่อกรณีการสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ (กสท.)

ตัวแทนสมาพันธ์ฯ ที่ร่วมแถลงข่าวประกอบด้วย จ่านวรรค์ ศิริตัน นายกษสมาพันธ์ฯ ประธาน หวังรัตนปราณี ที่ปรึกษาสมาพันธ์ฯ ถกเกียรติ วิวรรณ กรรมการสมาพันธ์ฯ ไพบุลย์ ดำรงชัยธรรม กรรมการประธานกรรมการบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่, ประวิทย์ มาลีนนท์ กรรมการผู้จัดการบริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ และดารานักร้องจากทั้งค่ายแกรมมี่และค่ายอาร์เอสโปรโมชัน

สมาพันธ์สมาคมฯ แถลงยืนยันถึงจุดยืนที่มีต่อกระบวนการสรรหา กสช. 7 ประการ คือ

1.สมาพันธ์ฯ ยืนยันที่จะสนับสนุน กระบวนการสรรหา กสช. เนื่องจากเห็นว่า กระบวนการสรรหา กสช. ถูกต้องตามกฎหมาย และให้ทุกฝ่ายยอมรับข้อสรุป และผลการดำเนินการใด ๆ ที่กรรมการสรรหาฯ ดำเนินการไปแล้ว และขอให้อยู่ติกระบวนการแทรกแซงหรือกดดันใดๆ ที่ทำให้กระบวนการปฏิรูปสื่อต้องหยุดชะงัก

2.สมาพันธ์ฯ ยืนยันว่า การจัดตั้ง สภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ ถือเป็นความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งและควรจะต้องอยู่ภายใต้รูปแบบขององค์กรอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยทางสมาพันธ์ฯ จะจัดทำเป็นร่าง พรบ.สภาวิชาชีพวิทยุ และโทรทัศน์ เพื่อเสนอต่อสภาต่อไป

3.สมาพันธ์ฯ ไม่ต้องการให้องค์กรอิสระใดไม่ว่า จะเป็น กสช. หรือหน่วยงานของภาครัฐเป็นผู้จัดตั้งสภาวิชาชีพ และจะไม่ยอมรับการใช้อำนาจแทรกแซงจากผู้ที่ไม่ได้ประกอบวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์

4.สภาวิชาชีพต้องมาจากตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างแท้จริง

5.การจัดตั้งสภาวิชาชีพจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

6.สมาพันธ์ฯ จะเป็นศูนย์ประสานความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมอาชีพ และจะไม่ถูกครอบงำโดยองค์กรใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือไม่

7. สมาพันธ์ฯ ไม่เห็นด้วย ที่จะต้องรอให้มี กสช. ก่อนที่จะจัดตั้งสภาวิชาชีพ

จันวรรค์ กล่าวในครั้งนั้นว่า ที่ผ่านมามีกระบวนการขัดขวางกดดันแทรกแซงทำให้กระบวนการที่จะปฏิรูปสื่อแห่งกันไปหมด ซึ่งสิ่งเหล่านี้กระทบกระเทือนต่อผู้ประกอบการวิชาชีพ เมื่อไม่มีทางอื่นก็ต้องต่อสู้เพื่อให้เป็นไปตามกระบวนการตามกฎหมาย รัฐบาลควรระวังเสียงที่หลากหลายไม่ใช่แค่ให้คนกลุ่มเล็กเพียงกลุ่มเดียวมาชี้แจงสิ่ง นอกจากนี้ยังมีความพยายามทำให้สมาพันธ์ฯ ดูเหมือนว่า เป็นกลุ่มของนายทุน และพยายามทำให้วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์แตกกัน โดยนักหนังสือพิมพ์บางคน ที่ออกมาเคลื่อนไหวเรื่องสภาวิชาชีพ ซึ่งสมาพันธ์ฯ ผลักดันร่าง พรบ. สภาวิชาชีพ ให้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง ๆ ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรืออาจจะเป็นเพราะสภาการหนังสือพิมพ์ไม่มีผลรับรองทางกฎหมาย เหมือนกับ พรบ.สภาวิชาชีพของเรา กำลังจะทำ จึงพยายามขัดขวาง และคนที่ขัดขวางก็เป็นพวกเดียวกับเอ็นจีโอที่ต่อต้านในเรื่องนี้ และเป็นพวกเดียวกับที่ก่อตั้งวิทยุชุมชนหรือวิทยุเถื่อน

ความเคลื่อนไหวครั้งนี้ของสมาพันธ์ฯ ยังรุนแรงถึงขั้นกล่าวโจมตีตัวแทนจากคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เรื่องการกดดันเคลื่อนไหวให้คณะกรรมการสรรหา กสท. ลลาออกอีกด้วย

“สุภิญญา เป็นใคร เป็นสื่อหรือเปล่า ทำที่วิทยุหรือเปล่า อ้างคำเดียวว่าประชาชน พวกเขาเสียอีกที่เป็นตัวจริง มันก็เลยต้องสร้างความกดดันเหมือนกัน ถ้ารัฐบาลชอบให้ต้องกดดัน เพราะการเจรจาอย่างสุภาพมันไม่มีความหมาย ก็ให้มันรู้กันไปว่าใครจะดันแรงกว่าใคร เขายื่นหนังสือเราก็อื่นหนังสือ เขาชูป้ายเราก็จะชูป้าย การที่ น.ส.สุภิญญา ออกมาโจมตีนางอรุณีประภา หอมเศรษฐี กรรมการสรรหา กสท. ที่ไม่ยอมลาออก มีจุดประสงค์อะไร น.ส.สุภิญญา กับ นางอรุณีประภา นั้นต่างกันเยอะทั้งวัยวุฒิ และคุณวุฒิ และกรรมการสรรหาโดยเฉพาะในสายนักวิชาการที่ลาออกนั้น ถือว่า ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่น่านับถือ คนที่ลาออกคือคนที่หน้าด้านของจริง เพราะไม่รับผิดชอบทำหน้าที่ แต่กลับลาออก เพราะคิดว่า เปลืองตัวเลยไปพักร้อน และอยากจะทำให้จัดเวทีชี้แจงข้อเท็จจริง จะได้ชี้แจงหน้าฉากตากันเสียที่ NGO พยายามหลีกเลี่ยง ที่จะมาล้ม กสท. ขณะนี้ ก็ไปจัดตั้งสมาคมกันมากมาย จะมายึดครองที่นั่งทั้งหมด ตกลงประเทศนี้จะกลายเป็นประเทศของ NGO แม้ NGO ที่ดีจะมีมากมาย แต่ไม่เข้าใจว่า แค่ 2-3 คนนี้ หน้าเก่าๆ ซ้ำๆ ถึงเวลาก็ไหลออกมา ก่อกวนให้มันปั่นป่วนวุ่นวาย ทำให้คนที่ประกอบอาชีพจริงๆ มีความยากลำบากอึดอัดใจ” (จันวรรค์ ศิริตัน, แอลงข่าว, 11 มีนาคม 2546)

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ยืนยันหนังสือในคราวเดียวกันขอให้ สมาพันธ์ฯ ตรวจสอบ กลุ่มเอ็นจีโอและวิद्यุชุมชน ที่คอยตรวจสอบเรื่องนี้ด้วย โดยให้เหตุผลว่าเพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประชาชนและผู้บริโภคสื่อ

"ที่ผ่านมาทันทันที จึงต้องหยุดพวกนี้ให้ได้ ทั้งในเรื่องวิद्यุชุมชนและกระบวนการสรรหาที่ล่าช้าทำให้ผู้ประกอบการอย่างผมซึ่งเสียภาษีให้รัฐอย่างถูกต้องต้องเสียประโยชน์ เอ็นจีโอที่ออกมาต่อต้าน ต้องการที่จะเข้ามาเป็น กสช. เสียเอง เพราะในขณะนี้มีการเรียกร้องให้กรรมการสรรหาลาออก เพื่อจะได้ตั้ง ชมรม สมาคมขึ้นมา และเข้ามาเลือกพรรคพวกตัวเองเป็นกรรมการสรรหา กสช. จึงอยากให้รัฐบาลหรือหน่วยงานใดก็ได้ช่วยตรวจสอบเอ็นจีโอด้วย" (ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม, แกลงข่าว, 11 มีนาคม 2546)

ต่อมา วันที่ 14 มี.ค. 2546 ตัวแทนสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ นำโดย จันวรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์ฯ พล.ต.เลิศฤทธิ์ เวสสุวรรณ รองผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ และผู้ประกอบการรวมทั้งศิลปิน นักร้องนักแสดง ยื่นหนังสือขอเรียกร้อง 3 ข้อถึงนายกรัฐมนตรี ที่ทำเนียบรัฐบาล

หนังสือขอเรียกร้องของสมาพันธ์ ระบุไว้ดังนี้

1. ขอให้รัฐบาลตรวจสอบการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน 140 กว่าสถานีที่ไม่ได้จดทะเบียนขออนุญาตให้ถูกต้อง ซึ่งประชาชนอาจจะได้รับข้อความที่มอมเมา เป็นการผิดกฎหมาย
2. ให้รัฐบาลตรวจสอบองค์กรเอกชนที่เคลื่อนไหวในลักษณะแทรกแซงการปฏิรูปสื่อ ยื้อยุดเพื่อให้เกิดการปฏิรูปล่าช้า เช่นการเรียกร้องให้มีการสรรหาคณะกรรมการสรรหา กสช. ใหม่ทั้งชุดพยายามล้มคณะกรรมาการสรรหาฯ ที่มีอยู่ อยากให้รัฐบาลตรวจสอบว่าองค์กรเหล่านี้ มีที่มาที่ไปอย่างไร เพราะไม่มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย
3. เรงรัดให้รัฐบาลช่วยจัดเลือกตั้งซ่อมคณะกรรมาการสรรหา กสช. ทั้ง 6 คนที่ว่างลง

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ผู้บริหารเครือแกรมมี่ และแกนนำสมาพันธ์ฯ กล่าวถึงกระบวนการสรรหา กสช. ว่า ตามรัฐธรรมนูญ ต้องเป็นบุคคลผู้เชี่ยวชาญ ตามมาตรา 7 ของ พ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ทั้ง 7 คนจะต้องมีการผสมผสานครอบคลุมความเชี่ยวชาญเหล่านี้ คนเลือกก็ต้องครอบคลุมความเชี่ยวชาญแต่ละด้าน ซึ่งมีอยู่ 4 กลุ่มด้วยกัน ผมเคย

เปรียบเทียบว่าหากผมเลือกคนทำบัญชี ก็ต้องให้นักบัญชีเป็นคนเลือก ดังนั้นโอกาสที่จะรู้จักกันมีความเป็นไปได้สูง ดังนั้นกระบวนการสรรหาที่ผ่านมา ถือว่าทำได้ตามกฎหมายองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ แล้ว

จากการศึกษาพบว่าความต้องการของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีต่อกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสช.) มีดังนี้

1. เปรารถนาให้รัฐบาลจัดเลือกตั้งซ่อมคณะกรรมการสรรหา กสช. ทั้ง 6 คนที่ว่างลง สมาพันธ์ฯ ยืนยันที่จะสนับสนุน กระบวนการสรรหา กสช. เนื่องจากเห็นว่า กระบวนการสรรหา กสช. ถูกต้องตามกฎหมาย และให้ทุกฝ่ายยอมรับข้อสรุป และผลการดำเนินการใด ๆ ที่กรรมการสรรหาฯ ดำเนินการไปแล้ว และขอให้ยุติกระบวนการแทรกแซงหรือกดดันใดๆ ที่ทำให้กระบวนการปฏิรูปสื่อต้องหยุดชะงัก

2. ให้รัฐบาลตรวจสอบองค์กรเอกชนที่เคลื่อนไหวในลักษณะแทรกแซงการปฏิรูปสื่อ ยุติเพื่อให้การปฏิรูปล่าช้า เช่นการเรียกร้องให้มีการสรรหาคณะกรรมการสรรหา กสช. ใหม่ทั้งชุด พยายามล้มคณะกรรมการสรรหาฯ ที่มีอยู่

3. ต้องการให้รัฐบาลตรวจสอบการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน 140 กว่าสถานีของสมาชิกสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ

4. ต้องการการจัดตั้ง สภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ ที่อยู่ภายใต้รูปแบบของคกรอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยทางสมาพันธ์ฯ จะจัดทำเป็นร่าง พรบ.สภาวิชาชีพวิทยุ และโทรทัศน์ เพื่อเสนอต่อสภาต่อไป

5. ไม่เห็นด้วย ที่จะต้องรื้อให้มี กสช. ก่อนที่จะจัดตั้งสภาวิชาชีพ

จะเห็นได้ว่า สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเคลื่อนไหวผลักดันเป็นปากเป็นเสียงให้กับสมาชิกของกลุ่มในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยวิธีการเรียกร้องของกลุ่มใช้ทั้งการรวมตัวกันเพื่อแสดงจุดยืนหรือความต้องการของกลุ่ม การออกแถลงการณ์ การแถลงข่าวผ่านสื่อมวลชน รวมถึงการยื่นหนังสือให้กับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และการเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง โดยความต้องการของกลุ่มที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ เป็นการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มอย่างชัดเจน

กระบวนการเรียกร้องความต้องการ ต่อร่างพร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ยังได้เคลื่อนไหวเพื่อมีส่วนในการผลักดันร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับปรับปรุงแก้ไขโดยสมาพันธ์ ด้วยการรวมพลสมาชิกของสมาพันธ์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 ซึ่งประกอบด้วย เจ้าของกิจการวิทยุ โทรทัศน์ พนักงาน และศิลปินนักแสดงสังกัดค่ายบันเทิงต่างๆ จำนวนกว่า 1,000 คน จากสมาชิกทั้งหมด 3,000 คน จัดประชุมใหญ่ขึ้นที่อาคารกีฬาเวสน์ 2 สนามกีฬาไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง ซึ่งแจ้งรายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขและเชิญชวนให้สมาชิกร่วมกันสนับสนุนร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไขโดยสมาพันธ์) เพื่อเตรียมยื่นให้กับนายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะกำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ตำแหน่งขณะนั้น) ก่อนที่จะมีการยื่นร่าง พ.ร.บ.ฉบับของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎร

ผู้เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้นเป็น ประกอบไปด้วยบริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ จำกัด (มหาชน) นำโดยนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ประธานกรรมการบริหาร(ตำแหน่งขณะนั้น), นายสมพันธ์ จารุมลิตท ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มบริษัท ยูไนเต็ด บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ ยูบีซี นอกจากนี้ มีตัวแทนสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, ช่อง 5 นำโดยพลโทสุนทร ไสภณศิริ ผู้อำนวยการ, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 นำโดยนางสุรางค์ เปรมปรีดิ์ และยังมีศิลปินจากค่ายอาร์.เอส.และแกรมมี่ ตลอดจนพนักงานของบริษัทต่างๆ

จันรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์ ให้เหตุผลในการเรียกประชุมสมาชิกครั้งใหญ่ว่าเป็นการชี้แจงร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งขณะนี้ยังไม่เป็นกฎหมาย แต่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เรียกประชุมผู้ประกอบการอีกครั้งในวันจันทร์ที่ 22 ก.ค. เพื่อระดมความคิดเห็นก่อนนำเสนอร่าง พ.ร.บ.ฉบับดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี และสภาผู้แทนราษฎรต่อไป โดยเห็นว่า ร่าง พ.ร.บ.ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานั้นยังเป็นปัญหาอุปสรรคอย่างมากต่อการประกอบวิชาชีพ

“สมาพันธ์ได้ยื่นหนังสือเพื่อให้รัฐบาลชะลอการพิจารณาร่างฉบับดังกล่าว แล้วดำเนินการร่างกฎหมายในส่วนของสมาพันธ์ขึ้นมา โดยมีตัวแทนจากกลุ่มวิชาชีพต่างๆ ได้แก่

สถานีวิทย์, สถานีโทรทัศน์, ผู้ผลิตรายการวิทยุ, ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ แล้วรวบรวมความคิดเห็นต่างๆ ไว้ในร่างฉบับเดียวกัน และจะยื่นให้กับนายพงศ์เทพ ก่อนการประชุมร่วมกันสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในวันจันทร์” (จ่านรรค์ ศิริตัน, แถลงข่าว, 18 ก.ค.2545)

ทั้งนี้ ร่าง พรบ.การประกอบกิจการที่สมาพันธ์ฯ ร่างขึ้นมานั้น ในเอกสารชี้แจงรายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขและร่วมกันสนับสนุน ร่างพรบ.การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งออกโดยสมาพันธ์ฯ ระบุถึงจุดยืนความต้องการของสมาพันธ์ฯไว้ว่า

“สมาพันธ์ฯ ได้ร่าง พรบ.ประกอบกิจการในฐานะที่สมาพันธ์ฯ ทำหน้าที่ เป็นตัวแทนของผู้มีวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ สมาพันธ์ฯได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจน ที่จะมุ่งผลักดันให้สังคมไทยได้ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นกฎหมายที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติและรูปแบบลักษณะของการประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์ที่จะยังประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริโภคสื่อ เชื้อต่อการสร้างกลไกการแข่งขันเสรีให้เข้มแข็ง โปร่งใส ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

จุดยืนของสมาพันธ์ฯ ที่มีต่อร่างพรบ.ประกอบกิจการฯ สมาคมได้ดำเนินการจัดการประชุมคณะกรรมการบริหารสมาพันธ์ฯ และตัวแทนสมาชิกสมาคมเพื่อทำการศึกษาและพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบกิจการฯ ฉบับร่างของกฤษฎีกาอย่างละเอียดรอบคอบแล้ว ในที่สุดมีข้อสรุปร่วมกันว่า ร่าง พรบ.ประกอบกิจการฯ ฉบับร่างของกฤษฎีกา ยังมีความไม่เหมาะสมในหลายประเด็น และไม่สามารถยอมรับที่จะนำมาใช้เป็นกฎหมายได้หากยังไม่ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

คณะกรรมการบริหารสมาพันธ์ฯและตัวแทนสมาชิก จึงมีมติร่วมกันที่จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่าง พรบ.ประกอบกิจการฯ ของกฤษฎีกา โดยร่วมกันคัดเลือกและแต่งตั้งคณะทำงานจากตัวแทนสมาชิกจากกลุ่มต่างๆ ได้แก่ สมาคมนักวิชาชีพจากสถานีโทรทัศน์ ,กลุ่มนักวิชาชีพผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ และกลุ่มนักวิชาชีพผู้ผลิตรายการวิทยุ เพื่อเป็นคณะทำงาน มีหน้าที่ศึกษารายละเอียดและปรับปรุงแก้ไขร่างของกฤษฎีกา โดยเรียกร่าง พรบ.ที่จะปรับปรุงแก้ไขขึ้นใหม่นี้ว่า “ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับร่าง

ของสมาพันธ์ฯ “ เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมใหม่สมาชิกสมาพันธ์ฯ ขอรับมติที่ประชุมใหญ่สนับสนุนร่างของสมาพันธ์ฯ ก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีต่อไป

แนวทางการปรับปรุงแก้ไขร่างพรบ.ประกอบกิจการฯ การพิจารณาแก้ไข ร่างพรบ.ประกอบกิจการฯ นั้น คณะทำงานของสมาพันธ์ฯ ได้ทำการกำหนดกรอบแนวคิดในหลักการใหญ่ๆ คือ ยึดมั่นอยู่บนรากฐานแนวคิดระบบการค้าเสรีที่เป็นธรรม รัฐพึงส่งเสริมกิจการธุรกิจอย่างเต็มที่ตามความเหมาะสมและศักยภาพการแข่งขัน ในระบบการค้าเสรี เช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้วใช้ถือปฏิบัติ ส่งเสริมและให้โอกาสแก่ผู้ต้องการใช้คลื่นความถี่อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการรายใหม่ ทั้งขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีโอกาสเท่าเทียมกัน เพื่อสร้างทางเลือกที่หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ในฐานะผู้บริโภคก็ทั้งยังเป็นช่องทางที่เปิดโอกาสให้ผู้บริโภค ใช้สิทธิและใช้วิจารณญาณเลือกบริโภคตามความต้องการอย่างเสรี

“สมาพันธ์ฯ ก็เข้าไปประชุมเพื่อร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการฯ เราก็แต่งตั้งตัวแทนเข้าไปเป็นตัวแทนในการรับทราบ รับฟัง แสดงความคิดเห็น ในกฎหมายฉบับนี้เพราะเป็นกฎหมายสำคัญมากในการประกอบอาชีพของเรา กระบวนการของเราจะมีการประชุมสมาชิก เจ้าของสถานี ผู้เช่าเวลา ผู้ประกอบอาชีพ แบ่งประเภทออกมา แล้วระดมความคิดเห็นว่าแต่ละกลุ่มมีปัญหาอะไรบ้าง อยากใส่ความคิดเห็นอะไรลงไป ในกฎหมายฉบับนี้ เราก็เอาปัญหาของเขามา แล้วระดมความเห็น จากนั้นก็ร่างกฎหมายออกมาเพื่อนำเสนอต่ออกฤษฎีกา”

(จ่านรรค์ ศิริตัน, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2547)

สมาพันธ์ฯ ได้สรุปสาระสำคัญของการปรับปรุงแก้ไขร่างพรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ไว้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 จรรยาบรรณของบุคคลากรในกิจการวิทยุและโทรทัศน์

หมวดที่ 5 ว่าด้วย “จรรยาบรรณของบุคคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์” มาตรา ที่ 59-66 สมาพันธ์ฯ เห็นควรให้ตัดออกทั้งหมดเนื่องจากจุดยืนของ

สมาพันธ์ฯ ต้องการให้เรื่องของจรรยาบรรณของบุคคลากรในกิจการวิทยุกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งยังมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ เป็นเรื่องที่คุณประกอบการกิจการฯ ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม

ผู้ประกอบการวิชาชีพฯ สมควรจัดตั้งองค์กรของตัวเอง กำกับดูแลกันเอง ในรูปแบบของสภาวิชาชีพตามกฎหมาย เช่นเดียวกับผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีความสำคัญอื่นๆ เช่น แพทยสภา หรือสภาทนายความ ภายใต้ พรบ.สภาผู้ประกอบการวิชาชีพฯ ซึ่งสมาพันธ์ฯ ได้จัดทำร่างดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว และจะได้นำเสนอต่อรัฐมนตรีที่รับผิดชอบต่อไป

ประเด็นที่ 2 การแข่งขันเสรีและโปร่งใส

การสนับสนุนระบบการค้าเสรีที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย คือจุดยืนอันมั่นคงของสมาพันธ์ฯ กระบวนการที่จะสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวจะต้องอยู่บนรากฐานของความโปร่งใส สาธารณชนสามารถเข้าตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน เพื่อความเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขั้บต้นให้เกิดกลไกของระบบเสรี และเป็นธรรม สมาพันธ์ฯ ได้พิจารณาเพิ่มเติมข้อความในหลายมาตรา

เช่น มาตราที่ 6 ว่าด้วยอำนาจในการออกหลักเกณฑ์และประกาศกำหนดของคณะกรรมการ กสช. สมาพันธ์ฯ เพิ่มเติมข้อความในวรรค 2 สาระสำคัญคือ “การออกประกาศหลักเกณฑ์ใดๆ จะต้องกระทำโดยโปร่งใสหลังจากที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นแล้ว”

มาตราที่ 7 ว่าด้วยการได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ สมาพันธ์ฯ ได้เพิ่มข้อความใน วรรค 2 มีสาระสำคัญดังนี้

“การออกใบอนุญาตของคณะกรรมการ กสช. จะต้องออกหลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาต อย่างเปิดเผยเพื่อให้ผู้ที่มีความประสงค์จะขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการได้รับทราบก่อนล่วงหน้า “

มาตรา 17 ว่าด้วยการประกอบกิจการทางธุรกิจ เพิ่มเติมว่า

“ก่อนออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับรายได้ ต้องประกาศให้ประชาชนทราบเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้”

รวมทั้งการเพิ่มเติมในมาตรา 24 ที่เพิ่มเติมดังนี้

“อำนาจการกำหนดมาตราใดๆ เป็นลายลักษณ์อักษร โดยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้”

มาตรา 37 ว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าและการผูกขาดทางการค้า สมาพันธ์เห็นสมควรให้ตัดออกจากร่างกฎศกีกา ทั้งมาตรา เนื่องจากพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าสามารถควบคุมและป้องกันการครอบงำและผูกขาดทางการค้าอย่างครอบคลุมอยู่แล้ว

ประเด็นที่ 3 สิทธิของผู้บริโภค

การปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ มีความมุ่งหมายสูงสุดก็คือการพิทักษ์สิทธิเพื่อ “ผลประโยชน์สูงสุดของผู้บริโภค” ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญ ตามแนวคิดหลักการของสมาพันธ์ฯ คือ การมุ่งเน้นให้ความสำคัญในสิทธิผู้บริโภค ซึ่งหมายความว่า ผู้บริโภคจะต้องมีทางเลือกอันหลากหลาย (มีผู้ประกอบการจำนวนมากขึ้น) ที่จะมีโอกาสได้รับใบอนุญาตอย่างเท่าเทียมกันและแข่งขันกันโดยเสรี)

ในมาตรา 24 วรรค 3 ว่าด้วยกฎเกณฑ์และวิธีการในการรับใบอนุญาต กรรมการกสท. จะต้องให้การอนุญาตเป็นไปโดยเปิดเผย ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ทั้งยังต้องมีความโปร่งใส ในการกำหนดมาตรการนั้น สมาพันธ์ฯเห็นสมควรให้เพิ่มเติมข้อความเพื่อเน้นถึงความจำเป็นในการสนับสนุนสิทธิของผู้บริโภคสาระสำคัญในส่วนที่เพิ่มเติมได้แก่

“ให้คณะกรรมการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการขอใบอนุญาตโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการและความต้องการสิทธิด้านสื่อของผู้บริโภค..”

ในหมวดที่ 3 การคุ้มครองผู้บริโภค มาตรา 45 สมาพันธ์ฯเห็นสมควรให้ปรับข้อ

ความส่วนที่เกี่ยวกับกิจการแบบบอกรับสมาชิก เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและการคุ้มครองผู้บริโภค ในกรณีของการประกาศแจ้งให้ผู้บริโภคทราบถึงอัตราค่าบริการและการเปลี่ยนแปลง สาระสำคัญ มีดังนี้

“การกำหนดเงื่อนไขการให้บริการ ต้องแสดงไว้ในที่อันเปิดเผย ณ ที่ทำการของผู้รับอนุญาตเพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้และให้แนบข้อมูลดังกล่าวนี้ส่งไปพร้อมกับใบเรียกเก็บเงินที่ส่งถึงสมาชิก วิธีการเดียวกันนี้ให้ใช้กับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขต่างๆ ในการให้บริการด้วย

ประเด็นที่ 4 รูปแบบขององค์กรธุรกิจ

สาระสำคัญของมาตรา 40 นอกจากจะมีใจความสำคัญคือ กำหนดให้คลื่นความถี่เป็นทรัพยากรสาธารณะ และให้องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่แล้ว ในมาตรา 40 ยังระบุถึงการแข่งขันเสรีที่เป็นธรรม ความหมายก็คือ เมื่อคลื่นความถี่ได้รับการจัดสรรให้แก่ภาคประชาชน ราชการ และภาคธุรกิจเอกชนแล้ว การดำเนินการเพื่อใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับการจัดสรร โดยเฉพาะในสัดส่วนของภาคธุรกิจเอกชน รัฐธรรมนูญได้แสดงเจตนารมณ์ที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศ การแข่งขันเสรีและที่เป็นธรรม บรรยากาศการแข่งขันเสรีที่เป็นธรรม จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อองค์กรในภาคธุรกิจมีความพร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจ มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการตามมาตรฐานองค์กรธุรกิจ จึงจะสามารถแข่งขันได้อย่างเสรีและเป็นธรรม องค์กรธุรกิจ ต้องไม่มีรูปแบบการจัดการธุรกิจที่ฝืนกับธรรมชาติของการประกอบกิจการธุรกิจ เช่นการกำหนดสัดส่วนของผู้ถือหุ้น หรือการเข้าระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งยากต่อการกำหนดสัดส่วนหุ้น หรือการกักแหล่งเงินทุนที่ต้องนำหุ้นบริษัทไปค้าประกัน กฎเกณฑ์ต่างๆ เหล่านี้นอกจากจะเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติแล้ว ยังไม่สนับสนุนการพัฒนาอีกด้วย

มาตรา 20-21-22-23 กำหนดรายละเอียดของรูปแบบและลักษณะขององค์กรทางธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตเอาไว้อย่าง “รัดกุมเกินกว่าจะมีองค์กรทางธุรกิจใดๆ ที่จะสามารถปฏิบัติได้จริง และกฎเกณฑ์เหล่านี้จะกลายเป็นปัจจัยยับยั้งการพัฒนาและเป็นอุปสรรคต่อระบบการค้าเสรีที่เป็นธรรม “

การกำหนดรายละเอียดที่บีบรัดจนขัดกับธรรมชาติของธุรกิจตามที่บัญญัติไว้นั้น ไม่น่าที่จะเป็นการเสริมสร้างให้เกิดบรรยากาศตามความหมายของการแข่งขันเสรีที่เป็นธรรม ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

สมาพันธ์ฯ จึงเห็นสมควรให้ตัดข้อความทิ้งทั้งมาตรา ได้แก่ มาตรา 20-21-22-23 ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

ประเด็นที่ 5 จัดสรรเวลาให้ผู้ผลิตภายนอก

แนวคิดในการจัดสรรเวลาของผู้รับใบอนุญาตให้แก่ผู้ผลิตรายการภายนอก ในร่างพรบ.ประกอบกิจการฯ บัญญัติไว้ในหมวดที่ 4 “การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นผลิตรายการ” ตั้งแต่มาตรา 50 จนถึงมาตรา 57 ซึ่งสรุปสาระสำคัญ ในหมวดที่ 4 ดังนี้

“ผู้รับใบอนุญาต จัดสรรเวลาออกอากาศ จำนวนร้อยละสิบของสัดส่วนการออกอากาศของผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ผู้ผลิตรายการภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวได้ ซึ่งคณะกรรมการ กสท. จะเป็นผู้พิจารณาให้ผู้ผลิตรายใดๆ เป็นผู้ใช้ช่วงเวลาออกอากาศดังกล่าว”

สมาพันธ์ฯ เห็นด้วยกับแนวคิดการจัดสรรช่วงเวลาออกอากาศในสัดส่วนของผู้รับใบอนุญาตให้ผู้ผลิตรายการภายนอก แต่สมาพันธ์ฯ เห็นว่าการดำเนินการดังกล่าว นั้น จะต้องเป็นความประสงค์ของผู้รับใบอนุญาตเอง และผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิพิจารณาจะจัดสรรให้หรือไม่ก็ย่อมได้ เหตุผลก็คือ การได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ให้ไปประกอบกิจการเท่ากับว่าผู้รับใบอนุญาตสามารถใช้คลื่นความถี่นั้นประกอบกิจการไปตามวัตถุประสงค์บริหารและควบคุมคุณภาพการผลิตช่วงเวลาทั้งหมดที่กรรมการ กสท.จัดสรรให้ เป็นไปโดยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายทุกประการแล้ว จึงสามารถได้รับใบอนุญาต

ดังนั้นจึงเป็นการสมควรและเป็นหน้าที่ที่ผู้รับใบอนุญาตจะมีสิทธิรับผิดชอบการบริหารจัดการทั้งปวง บนคลื่นความถี่ที่ได้รับอนุญาตนั้น ด้วยเหตุผลเช่นนี้ หากผู้รับใบอนุญาตต้องการที่จะจัดสรรเวลาให้ผู้ผลิตภายนอก ก็มีเหตุผลเพียงพอที่จะพึงสงวนอำนาจตัดสินใจให้เป็นสิทธิของผู้รับใบอนุญาต

สรุปแนวทางการแก้ไขของสมาพันธ์ฯ ก็คือ มีความเห็นว่า การจัดสรรช่วงเวลาออกอากาศในสัดส่วนของผู้รับใบอนุญาต สมควรที่ผู้รับใบอนุญาตกระทำได้ แต่จะต้องเป็นไปโดยความประสงค์ของผู้รับใบอนุญาตเอง และผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิพิจารณาดำเนินการด้วยตนเอง โดยอาจยึดหลักเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพรายการและความเหมาะสมของรายการ เป็นเหตุผลสำคัญในการพิจารณา สมาพันธ์ฯ จึงเห็นสมควรให้ตัดมาตราต่างๆ ในหมวดที่ 4 ออก ดังนี้ คือให้ตัดมาตรา 50 –51-52-53-54-55-56และ 58 ออกทั้ง

หมด และให้แก้ไขความในมาตรา 58 ดังนี้ “ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการให้ ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการได้ด้วยตนเอง “

ทั้งนี้ตัวแทนสมาพันธ์ฯ ได้นำความต้องการที่มีต่อร่างพรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์นำเสนอในที่ประชุมกฤษฎีกา รวมถึงส่งให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

“ต้องรอดูท่าทีของกฤษฎีกา ว่า จะยอมรับร่างของสมาพันธ์มากน้อยแค่ไหน แต่กฤษฎีกาบ้านเราก็ไม่ได้ยอมแก้ไขอะไรง่าย ๆ ดังนั้น สมาชิกสมาพันธ์ต้องจับตามอง ติดตามอย่างใกล้ชิด รอดสัญญาณจากนายกสมาพันธ์ แล้วผนึกกำลังกันเพื่อวิชาชีพของเรา อาจจะไม่ใช้ในที่แห่งนี้ แต่เป็นหน้าทำเนียบรัฐบาล” ประสาน หวังรัตนปราณี ที่ปรึกษาสมาพันธ์, 18 กรกฎาคม 2545

สมาพันธ์ฯ ยังเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการด้วยการจัดงานเสวนาทางวิชาการขึ้นในหัวข้อ “วิสัยทัศน์และอนาคตของกิจการวิทยุและโทรทัศน์” โดยเรียกร้องให้สมาชิกของสหพันธ์ให้ความสนใจกับขบวนการปฏิรูปสื่อให้มากขึ้น

เมื่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เริ่มการประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสช.) ก็มีกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ส่งตัวแทน เข้าร่วมประชุมอย่างคับคั่ง อาทิ ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ประธานกรรมการบริษัทแกรมมี่ นางจันทรรค์ ศิริตัน นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ นางสุรางค์ เปรมปรีดิ์ ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และนายสมพันธ์ จารุมิลินท ผู้บริหารยูบีซี. รวมไปถึงกลุ่มองค์กรภาคเอกชน นักวิชาการ

“สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะพยายามรวบรวมความคิดเห็น รวมทั้งเหตุผลของผู้เข้าร่วมประชุมทุกฝ่ายให้ได้มากที่สุด โดยหลัก ๆ แล้ว สิ่งที่คุณประกอบการต้องการคือต้องการให้กฎหมายฉบับนี้มีความเปิดเผย โปร่งใสมากขึ้น ซึ่งกฤษฎีกา จะสรุปเป็นบันทึก อธิบายเหตุผลประกอบร่างกฎหมาย เพื่อส่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งความเห็นที่ขัดแย้งไม่มีอะไรที่ชี้ขาดได้ ต้องฟังเหตุผล จากทุกฝ่าย เพื่อชั่งดู ว่าทางใดมีน้ำหนักที่สุด ก็จะยึดถือตามนั้น และการปรับแก้ไขจะต้องดูว่าฟังขึ้นมากน้อยแค่ไหน และแก้ไขในทางที่ถูกต้อง หากเกินความเป็นจริงก็ไม่สามารถแก้ไขได้” (ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 22 ก.ค.2545)

วันที่ 27 ส.ค. 2545 สำนักคณะกรรมการกฤษฎีกา จัดรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ... โดยมีนายดิศทัต ใจตระกิตย์ หัวหน้าฝ่ายกฎหมายคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานในการประชุมรับฟังความ

ทั้งนี้จากการพิจารณา ในหมวด 4 ว่าด้วยการจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นผลิตรายการ เริ่มตั้งแต่มาตราที่ 50 - 58 ซึ่งเนื้อหาของหลักของหมวดนี้ คือ ให้อำนาจคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ในการกำหนดลักษณะรายการที่มีประโยชน์ รวมทั้งกำหนดสัดส่วนช่วงเวลาสำหรับออกอากาศรายการนั้น ๆ อย่างน้อย 10% ของเวลาการออกอากาศ โดยมีการตั้งคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศเข้ามาดูแล

ตัวแทนสมาพันธ์สมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เสนอให้ตัดออกตั้งแต่มาตราที่ 50-57 และปรับถ้อยคำในมาตราที่ 58 โดยแก้ไขเป็น กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการ ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งในกฎหมายองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ มาตรา 28 ก็มีกำหนดอยู่แล้ว ในกฎหมายนี้ไม่ควรมาบังคับอีก ประกอบกับเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้รับการจัดสรรเวลาไปแล้ว ควรให้อิสระในการดำเนินการ

ดั่งที่ จงสุข จรุงวัฒณ์ ตัวแทนจากสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งเป็นสมาชิกสมาพันธ์ ฯ ระบุไว้ว่า

“การที่กฎหมายจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการเพียงไม่กี่คนมาตัดสินว่าคนดูควรชมรายการประเภทใด เป็นสิ่งที่ปฏิบัติยากและไม่เป็นผลดีต่อผู้ประกอบการ เพราะปัจจุบันการดำเนินการของผู้ประกอบการเป็นการตอบสนองของความต้องการของผู้ชม รวมทั้งพยายามนำเสนอรายการที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มคนทุกกลุ่มอยู่แล้ว” (จงสุข จรุงวัฒณ์, 27 ส.ค. 2545)

หรือที่ สุรางค์ เปรมปรีดิ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด ผู้บริหารสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 และเป็นสมาชิกสมาพันธ์ฯ ด้วย กล่าวไว้ว่า

“การดำเนินงานของสถานีในปัจจุบัน มีการมองหาผู้ผลิตรายใหม่อยู่ตลอดเวลา ในส่วนของรายการสาระประโยชน์ ก็พยายามทำอยู่เสมอ เช่นรายการ “เจ้าขุนทอง” ที่ทุกวันนี้ก็ยังไม่ได้กำไร สถานีต้องให้การสนับสนุนทั้งค่าผลิตและค่าเช่าเวลา แต่รายการประเภทนี้หากมีการกำหนดเวลา การออกอากาศ ไม่น่าจะเป็นผลดี เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมา หากให้เวลา 30

นาที่ - 1 ชั่วโมง คนดูรับไม่ไหว จะมีปัญหาทั้งในเรื่องเรตติ้งและสปอนเซอร์ ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา จึงแก้ปัญหาด้วยการผลิตรายการที่ผสมผสานระหว่างสาระกับความบันเทิง สถานีต้องพยายามปรับเพื่อให้คุ้มกับคนดู การมากำหนดทุกอย่างไว้ในกฎหมาย จนไม่สามารถขยับได้ไม่เป็นผลดี น่าจะให้อิสระแก่สถานี แล้วมีกรรมการตรวจสอบคุณภาพจะดีกว่า เพราะปัจจุบันนี้ สถานีก็ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการตลาดเพียงอย่างเดียว แต่มีการวิจัยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งความคิดเห็นของผู้ชมด้วย" (สุรางค์ เปรมปรีดิ์ ,27 ส.ค.2545)

หรือที่ จ่านวรรค์ กล่าวถึงความต้องการของสมาพันธ์ฯ ไว้ดังนี้

“ความต้องการของสมาพันธ์ฯ ก็คือแบ่งคลื่นกันไป คนไหนทำมาหากิน ก็ทำไปให้เขามีที่ทำมาหากิน คนทำงานมีเป็นหมื่นเป็นแสน หลายร้อยบริษัท รวมถึงเด็กที่จะจบออกมา ไม่ใช่ทุกคนออกมาแล้วจะมาทำการกุศลกันหมด เป็นเรื่องดี โดยภาพรวมไม่ใช่เป็นเรื่องที่มีปัญหา หากมีการจัดสรรคลื่นความถี่ แบ่งกันไป ทำให้มันชัดเจน เพราะว่าคลื่นจะถูกแบ่งเป็น 3 ประเภท ประเภทสาธารณะเป็นของรัฐ ที่จะให้บริการ ให้ความรู้กับสาธารณะ เช่น ไรค์ใช้หวัดนก เอเปค โดยไม่ต้องไปตัดรายการของคนที่ทำมาหากินอยู่ ความถี่เป็นเรื่องสำคัญ เวลาจะให้ข่าวสารกับประชาชน ต้องมีความถี่ มีระยะเวลาพอสมควร ส่วนคลื่นของชุมชน ก็เป็นประโยชน์ จะได้มีการสื่อสารในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น เราก็จะได้รู้ว่าเขามีปัญหาอะไรบ้าง เขาแก้ปัญหาอันนั้นอย่างไร หรือหากคนภายนอกก็จะได้มีส่วนเข้าไปช่วยเหลือ และเข้าใจเรื่องของชุมชนมากขึ้น ขณะที่ภาคธุรกิจ ก็ควรจะต้องมีไว้ เป็นภาคซึ่งสามารถทำให้เกิด value ของสื่อได้ เป็นการทำให้ production ที่ผลิตออกมาทำให้เกิดอาชีพ คนเรียนจบมาออกมาทำมาหากิน มีอาชีพ คนที่อยู่ในวงการบันเทิง ดารา นักร้องนักแสดง จะได้มีที่ประกอบสาธารณะได้ หากสื่อรัฐและชุมชนไม่สามารถโฆษณาได้ กลุ่มคนพวกนี้ก็ทำงานลำบาก รัฐอาจจะให้เงินอุดหนุน แต่ก็คงไม่พอ ก็เหมือนกับต้องไปทำงานการกุศล อาจจะได้ แต่ได้น้อย ไม่พอที่จะเลี้ยงชีพ ภาคธุรกิจจึงควรให้มีเพื่อให้คนประกอบอาชีพได้ และสร้างคุณค่าเพื่อที่สามารถนำออกไปขายต่างประเทศได้ เป็นการแสดงความแข็งแกร่งของศิลปวัฒนธรรมไทยได้ “

(จ่านวรรค์ ศิริตัน ,สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2547)

ขณะที่ เทพชัย หย่อง นายกสภาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มองว่าปัญหาความล่าช้าของการปฏิรูปสื่อ โดยเฉพาะ ร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ยังไม่คืบหน้าไปถึงไหน เป็นเพราะมีจำนวนร่างออกมามากมายหลายสิบร่าง

“ชัดเจนว่าในส่วนของผู้ประกอบการและหน่วยราชการที่มีผลประโยชน์ด้านคลื่นความถี่ ก็พยายามเข้ามามีส่วนในการผลักดันให้ร่างนี้ออกมาในแนวทางที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มเหล่านี้ โดยขณะนี้ชัดเจนว่าฝ่ายผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งตั้งตัวในนามสมาพันธ์สมาคม มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดถึงขั้นเป็นพันธมิตรกับฝ่ายการเมือง เพื่อต้องการผลักดันกฎหมายฉบับนี้ออกมาในรูปแบบที่จะปกป้องผลประโยชน์ของพวกเขา เพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้ฝ่ายการเมืองเข้ามาแทรกแซงได้ ถ้ามองย้อนกลับไป ร่างของ นายจักรพันธ์ ยมจินดา ที่ตกไป เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนว่าฝ่ายการเมืองทำหน้าที่แทนฝ่ายเอกชนเลยทำงานร่วมกันด้วยการเสนอให้มีการเปิดโอกาสให้ฝ่ายการเมืองเข้ามาควบคุมจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ

สมาพันธ์ ยังได้พยายามร่าง พรบ. ของตัวเองขึ้นมาเหมือนกัน และเอาพรบ.ที่ร่างเสร็จของตัวเองยัดใส่มือของพรรคการเมือง เสมือนหนึ่งว่าเป็นร่างของฝ่ายการเมือง แต่จริงๆ แล้วเป็นการร่างโดยกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอยู่ เนื้อหาที่มี ชัดเจนว่าเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนเหล่านี้ เช่น มาตราที่บอกว่าคลื่นความถี่ใดก็ตามที่มีการทำสัญญาให้กับเอกชนเช่าช่วงไปแล้ว สามารถทำต่อไปได้ โดยไม่ได้รับผลกระทบจากการปฏิรูปคลื่นความถี่ ความหมายก็คือว่าในทางปฏิบัติ จะเปิดโอกาสให้หน่วยราชการทั้งหลาย เช่นสัญญาล่วงหน้าไปเลยก่อนที่จะมีการตั้ง กสช. เช่นสมมติคลื่นความถี่วิทยุของหน่วยทหารหน่วยหนึ่งเซ็นสัญญา ให้เอกชนเช่าไปเลย 30 ปีล่วงหน้า ถ้าเป็นไปตามร่าง กม.ที่เจ้าของธุรกิจในามสมาพันธ์ฯ ร่างขึ้นมา ก็หมายความว่าคลื่นความถี่นี้จะไม่ถูกแต่ต้องโดยกระบวนการปฏิรูปสื่อเลย เพราะจะมีมาตราหนึ่งที่เขายัดเขาไปในร่างพรบ. ดังกล่าว หาก กสช. และร่างพรบ.ดังกล่าว รวมกันแล้วก็บอกได้ชัดเจนว่า กลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลาย กับฝ่ายการเมือง ร่วมกับหน่วยราชการที่มีผลประโยชน์ กำลังร่วมมือกันที่จะทำให้กระบวนการปฏิรูปสื่อ การจัดสรรคลื่นความถี่บิดเบี่ยงไปจากเจตนารมณ์ดั้งเดิม”

(เทพชัย หย่อง ,สัมภาษณ์ ,29 มกราคม 2547)

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม ผู้บริหารเครือแกรมมี่และแกนนำสมาพันธ์ฯ กล่าวไว้ว่าแนวคิดในเรื่องปฏิรูปสื่อของเอ็นจีโอ คือ การยึดอำนาจจากรัฐและทุน เป็นแนวคิดที่ต้องการทำลายล้าง แต่สังคมต้องมี balance มาตรา 40 เชื้อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมาก โดยกฎหมายกำหนดให้ชุมชนได้ 20% ของคลื่นความถี่ อีก 40% เป็นคลื่นสาธารณะประโยชน์ ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจได้ 40% ฉะนั้นจะมีคลื่นเพื่อบริการชุมชนและสาธารณประโยชน์ถึง 60% โดยเงินจากค่าสัมปทานของเรา ต้องเป็นเงินกองทุนสนับสนุนให้ด้วย ดังนั้นเอ็นจีโอ ไม่ต้องเข้ามาแทรกแซง จะว่าเรานำน้ำ ไร่ ไร่ สาระ ก็ปล่อยพวกผมเถอะ

“แนวคิดในการปฏิรูปสื่อของผม คือ ปล่อยให้สื่อออกมาให้เยอะที่สุด ปล่อยให้สื่อเยอะ ความหลากหลายจะเกิดขึ้น ไม่มีการผูกขาด คลื่นก็จะถูกลง ทุกวันนี้ ค่าสัมปทานวิทยุคลื่นหนึ่งต้องจ่ายเดือนละ 3 ล้านบาท คลื่นของกรมประชาสัมพันธ์ 4 ล้านบาท ดังนั้นพวกเอสเอ็มอีเกิดไม่ได้ รายเล็ก ๆ เกิดไม่ได้ พอให้มีคลื่นเยอะแล้วจะดีเอง มีการแข่งขันที่สมบูรณ์ขึ้น นี่คือสื่อเสรีในความคิดผม ไม่ใช่ให้มีสื่อน้อยๆ ปลอดภัยจากอำนาจรัฐและทุน พูดอย่างนี้ดีกันตาย “

ไพบูลย์ ยังมองด้วยว่า ภาครัฐหรือหน่วยราชการ และภาคเอกชน มีแนวคิดไปในแนวทางเดียวกัน

“ภาครัฐที่มีภารกิจในการทำสื่อ ก็ต้องทำ ซึ่งต่อไปเขาก็ต้องไปขอคลื่นกับ กสท. ภาครัฐไม่ใช่คนเลวร้าย เขาขอคลื่นเพื่อไปทำภารกิจของเขา ไม่ใช่ให้เขาต้องล้มหายตายจากไปจากระบบ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาชน ก็ไม่ต้องขอคลื่นจากรัฐ แต่ไปขอ กสท.แทน ส่วนคำว่าการแข่งขันเสรีอย่างเป็นธรรม เป็นการเก็บเงินค่าสัมปทาน จะต้องเป็นกระบวนการที่เสรีและเป็นธรรม คลื่นประเภทเดียวกัน พื้นที่เดียวกัน ราคาจะต้องเท่ากัน ต่อไปการจัดสรรคลื่นความถี่ จะไม่ใช่วิธีการประมูลด้วยราคา แต่ใช้การประกวดความคิด มีระยะเวลายาวพอที่จะคุ้มทุน คลื่นเยอะ แข่งขันกันได้ แข่งอย่างมีคุณภาพ ถ้าใช้วิธีประมูลแบบเดิม ผมได้เปรียบ แต่ผมไม่เอาประมูล ใช้ประกวดความคิด เอาสติปัญญามาคุยกัน “ (ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม, 2546)

ไพบูลย์ ยังกล่าวถึงความขัดแย้งในกระบวนการปฏิรูปสื่อที่เกิดขึ้นว่า ปัญหาความไม่ลงรอยกันของคนในแวดวงสื่อ ก็คือ เริ่มต้นแบ่งแยกระหว่างผู้ประกอบการด้านสื่อ กับผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อ ด้วยการตีความคำว่า วิชาชีพ

"ผมถือว่าแปลกมากที่คนระดับใหญ่ หรือคนบดี ออกมาวิจารณ์คำว่าวิชาชีพ มาตีความว่าใครไม่เป็นวิชาชีพ ใครเป็นวิชาชีพ เพื่อสกัดกันไม่ให้ศัตรู พวก NGO ก็ได้อาจารย์นักวิชาการก็ดี หรือแม้แต่คนทำงานนักข่าวเป็นพนักงานระดับล่าง กลายเป็นคนที่รักสังคม เสียสละให้สังคม เป็นคนที่เห็นแก่สังคม เป็นความถูกต้อง ความจนเป็นความถูกต้อง ซึ่งผมมองว่า ผิดตั้งแต่เริ่มแรก เป็นการอาศัยความอ่อนด้อยความน่าสงสารเป็นข้อเรียกร้องกับสังคม เพื่อให้ตัวเองมีโอกาสเข้าไปมีอำนาจใน กสช. มันเป็นพื้นฐานของความไม่ไว้ใจว่า ใ้พวกนี้มาโกงแน่นอน ถึงขนาด ถามผมว่า เมื่อได้อำนาจแล้วผมคงต้องโกงอีก ถ้าคนมันไม่ไว้ใจกันแล้ว พูดอะไรก็ไม่รู้เรื่องหรอก"

"พื้นฐานของมาตรา 40 คือ การเปิดเสรี ถ้าเกิดมันเสรีและผลักดันให้แล้ว กสช. จะเป็นพวกของใครก็แล้วแต่ แต่เอาเข้าแล้วต้องไปไขกฎแฉเปิดให้นักพิราบออกมาก่อนแล้ว ใครจะมาอยู่บ้าง เดียวค่อยว่ากัน แต่ออกมาให้ครบทุกตัวนะ อันนี้คือความรู้สึกของผม แต่ปัญหาประเด็นสำคัญของการปฏิรูปสื่อ ที่พูดกันมากที่สุด คือ การลดการผูกขาด โดยเฉพาะในกลุ่มวิทยุกระจายเสียง สิ่งที่เขาต้องการ คือ ให้ผมสลายตัวนี้ คือ NGO ที่ไม่มีคำถามและคำตอบอยู่ในตัวเอง คือ ไม่รู้ว่าถามเราว่าอะไร แต่อย่าใช้คำว่า ผูกขาด เขาเรียก ทับซ้อน ยึดครอง ครอบครอง ฟังแล้วประชาชนหดหู่ ผมอยากถามคุณว่า ผมทำรายการดี มีคนนิยมมาก กลายเป็นความผิดแล้วผมไม่รู้บรรทัดฐานอยู่ตรงไหน แต่เดิมผมไม่เคยสนใจกฎหมาย เพราะคิดอยู่ในใจว่า มารูปแบบไหนก็สู้ได้ เพราะสู้มาเรื่อยๆ เป้าหมายหลักของการปฏิรูปสื่อ ตามมาตรา 40 คือ การให้สื่อเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง กฎหมายรัฐธรรมนูญสื่อ ทั้งหมดจะต้องให้ประชาชน 20 % ผมแบ่งสื่อออกมา 3 ส่วน เพื่อชุมชน 20% ที่เหลือให้เป็นสาธารณชน 30 % เอกชน 50% แล้วให้เอกชนเลี้ยงกองทุน แต่กองทุนเลี้ยงสาธารณประโยชน์ การยุติความขัดแย้ง เพื่อทำให้เกิดการปฏิรูปสื่ออย่างแท้จริง ต้องเห็นอย่างเดียวกัน คือ สื่อไม่มีข้อจำกัด ใครเข้าไปต้องผลักดัน ไม่ว่า กสช. คนไหน ก็ต้องให้ ชับซีได้รื้อต่อ อย่างนี้ผมคิดว่ามันอยู่ได้แล้วระยะเวลายาวพอที่จะทำให้เขาเข้าตลาดหลักทรัพย์ ส่งเสริมให้เอกชนเป็นยักษ์ ไปแข่งกันต่างประเทศและช่วยเหลือเอาเงินมาช่วยเหลืออย่างนี้ แต่ถ้ายังขัดแย้งกันอยู่ อย่างนี้ รัฐบาลสามารถยึดคืนได้อีก เพราะขณะนี้ คือ สุญญากาศ ไม่มีใครป้องกันเลย ผมถึงถามว่า ใครขวางการปฏิรูปกันแน่" (ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม,2545)

ขณะที่ เทพชัย หย่อง นายกสมภาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย มองการเคลื่อนไหวของสมาพันธ์สมาคมนักข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ว่ามีเป้าหมายชัดเจนว่า เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

“เพราะเขามองว่าการปฏิรูปสื่อจะเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของเขา ซึ่งแน่นอนว่าเขาก็มีสิทธิ์มองเช่นนั้น เพราะเขาเป็นเจ้าของกิจการ มีเงินลงทุนไปมากมายเป็นพันๆ ล้าน เขาก็มีสิทธิ์ที่จะมองในแง่ผลประโยชน์ของเขา เขาเชื่อว่าเป็นคนสร้างธุรกิจขึ้นมาจนสังคมยอมรับ แต่เขาไม่สามารถผูกขาดสิ่งที่อยู่กับเขาตลอดไปได้ การปฏิรูปคลื่นความถี่คือการเปิดโอกาสให้เกิดความเท่าเทียมในสังคมเกิดขึ้น เพราะคนในสังคมส่วนต่างๆ ไม่ใช่กลุ่มที่ถือสัมปทานอยู่ในปัจจุบัน ได้มีโอกาสเข้ามาใช้คลื่นความถี่ หรือได้ประโยชน์จากคลื่นความถี่ เพราะฉะนั้น เป็นเรื่องที่เขาต้องทำ ซึ่งคงไม่ไปกล่าวหาว่าเขาทำผิดหรือถูก หรือเป็นการปกป้องผลประโยชน์ แต่ต้องมาพูดคุยกันด้วยเหตุผล ข้อเท็จจริง ด้วยหลักการของการปฏิรูปคลื่นความถี่ ว่าการปฏิรูปคลื่นความถี่คืออะไร เนื่องจากเขาเป็นกลุ่มทุนที่ใหญ่ มีเส้นสาย มีความสัมพันธ์กับองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีอำนาจทั้งทางธุรกิจและการเมือง วิธีการของเขาอาจจะแยบยล ถึงเนื้อหาได้มากกว่า สมาคมฯ หรือคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ที่ไม่มีเส้นสาย หรืออาจจะเคลื่อนไหวกับกลุ่มที่มีอำนาจในการผลักดันเลยเช่น กลุ่มการเมือง หน่วยราชการ หรือพรรคการเมืองทั้งหลาย หรือรัฐบาล ก็อาศัยความใกล้ชิด อาศัยผลประโยชน์ที่แอบแฝงร่วมกันอยู่ ผลักดัน ซึ่งแน่นอนว่าเขาทำได้มากกว่าแน่ ทั้งอำนาจธุรกิจ เงิน เส้นสายการเมือง ส่วนกรมประชาสัมพันธ์ก็เคลื่อนไหวในแนวทางเดียวกันกับหน่วยราชการที่มีคลื่นความถี่ และกลุ่มทุน มีเป้าหมายตรงกัน เขาก็อยากที่จะรักษาไว้ให้มากที่สุด”

(เทพชัย หย่อง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2547)

สอดคล้องกับ ปฏิวัติ วลีชาติ กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่มองว่า สมาพันธ์สมาคมนักข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เคลื่อนไหวเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยเฉพาะผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ

“กลุ่มประโยชน์ทางด้านบันเทิงก็พยายามที่จะให้ได้พื้นที่บนหน้าปิดคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ให้มากที่สุด โดยจะเห็นว่าภาคธุรกิจต้องการเข้ามาลงทุน เห็นคลื่นวิทยุและโทรทัศน์เป็น

สินค้าส่วนตัว เป็นการคิดเหมือนกับนายทุนภาคธุรกิจทั่วไป ที่มองภาคกำไรขาดทุนที่ตัวสินค้ามากกว่า ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้ ทั้งที่มาตรา 40 ระบุไว้ว่าคลื่นความถี่เป็นของสาธารณะ ภาพที่เห็นขณะนี้คือ ทุกกลุ่มกลัว กสทช. จะเกิด กลัวกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ กลัวไม่ได้รับผลประโยชน์ที่ต้องการจะได้จากกระบวนการเหล่านี้ ยกตัวอย่าง ภาคธุรกิจบันเทิง ประกาศเจตนารมณ์ชัดเจนว่า ต้องการทำธุรกิจ ต้องการเข้ามาแสวงหาผลกำไรจากการประกอบกิจการ จะยึดเยียดอะไรให้กับผู้บริโภคนั้น มองเป็นเรื่องของธุรกิจทั้งหมด พวกเขาต้องการความมั่นใจในการได้พื้นที่ทำธุรกิจที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงไม่แปลกที่กลุ่มผลประโยชน์ภาคบันเทิงต้องอิงแอบกับกลุ่มผลประโยชน์ที่ครอบครองสื่ออยู่ในขณะนี้ เป็นแนวร่วมในการเคลื่อนไหว รวมตัวเป็นกลุ่ม เข้าทำนองน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า”

(ปฏิวัติ วลีชาติ ,สัมภาษณ์ ,1 มีนาคม 2547)

ขณะที่ จ่านวรรค์ มองกระบวนการปฏิรูปสื่อที่เป็นเวทีของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆไว้ดังนี้

“พวกเราไม่มีผลประโยชน์ พวกคุณได้เงิน พวกเราไม่ได้เงิน พวกคุณถืออำนาจเพราะสื่อคืออำนาจ ถ้ากลุ่มประชาชนแย่งชิงสื่อได้มากเท่าไร ก็มีสื่อใหญ่ เราจะรู้ได้อย่างไรว่ากลุ่มไหนบริสุทธิ์ใจ กลุ่มไหนไม่บริสุทธิ์ใจ พวกคุณก็มีวาระแอบแฝงมากมาย ทุกคนคงอยากได้ผลประโยชน์ ทั้งที่ความคิดก็คืออันเดียวกันคือเพื่อประชาชน แต่ขอเปลี่ยนกลุ่มได้มัย จากแทนที่พวกเขาจะเป็นคนผลิต ขอขึ้นเป็นคนผลิตแทน เราก็ถามว่าแล้วทำไมต้องเป็นพวกเขาผลิต เขาก็บอกว่าเพราะขึ้นผลิตให้ประชาชน เราก็ถามว่าแล้วที่เราผลิตไม่มีประชาชนดูหรือ บางทีก็มาคุยว่าก็คิดเหมือนกัน ทำไมต้องมาต่อสู้ ต้องมาทะเลาะกัน มีปัญหาทันอยู่ตลอดเวลา คุณก็กำลังจะมีคลื่นอยู่แล้ว ก็ไปทำคลื่นของคุณสิ กสทช.ไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อไรไม่รู้ สุดท้ายเราจะเข้าไปควบคุมหรือบังคับได้ มันอยู่เหนือสิ่งที่เราจะไปยื่นมือแล้วทำอะไรได้ ตอนนี้คิดอยู่ว่าใครทำให้ช้า รัฐบาล เอ็นจีโอ หรือนักวิชาการ เราก็ทำงานของเราไป เราไม่สามารถไปรู้ว่ากลไกข้างในเป็นอย่างไร ชับซ้อนมากเกินกว่าที่เราจะคิดถึง คือมันไม่มีความไว้วางใจระหว่างกัน ทำให้มันช้าไปหมด แต่ถ้าไว้วางใจกัน มันก็จะรู้ว่าที่มันช้า ช้าเพราะกลไกไร้ปาว “

(จ่านวรรค์ ศิริตัน,สัมภาษณ์ ,6 กุมภาพันธ์2547)

ผู้วิจัยเห็นว่าสมาพันธ์ฯ มองแนวทางการปฏิรูปสื่อในมุมมองของผู้ประกอบกิจการภาคเอกชน ที่จำเป็นต้องลุกขึ้นมาปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มและสมาชิก ที่จะได้รับผลกระทบจากการจัดสรรคลื่นความถี่ตามที่รัฐธรรมนุญ กำหนด ขณะที่ตัวแทนจากสมาคมวิทยุและโทรทัศน์ไทย ก็มองว่าสมาพันธ์ฯ เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ทางภาคธุรกิจที่รวมตัวกันขึ้นมา เพื่อแสดงบทบาทปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่ม

หลังจากสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ได้ระดมความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แล้ว ได้นำความเห็นดังกล่าวเสนอในที่ประชุมการรับฟังความคิดเห็นของสำนักงานกฤษฎีกา ซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปความต้องการของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีต่อพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ประเด็นการพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาพันธ์ฯ
1.แหล่งที่มาของรายได้ของบริการ สาธารณะ และบริการชุมชน (มาตรา ๙, ๑๐)	เงินกองทุนฯ + โฆษณา
2.ความเป็นเจ้าของของกิจการบริการชุม ชน (มาตรา ๙, ๑๐)	ชุมชนเป็นผู้บริหารกิจการ (ไม่ได้พูดถึงความเป็นเจ้า ของ)
3.การขอใบอนุญาตและการอยู่ในกำกับ ฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ (มาตรา ๑๒)	กรมประชาสัมพันธ์ไม่ต้องขอรับใบอนุญาต และอยู่ใน กำกับของกฎหมายนี้ในมาตรา ๔๔, หมวด ๓, ๕ และ หมวด ๖
4.การขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาค รัฐ (มาตรา ๑๔)	ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการท้องถิ่น รัฐ วิสาหกิจ หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุ โทรทัศน์ หรือมีความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่

ประเด็นการพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาพันธ์ฯ
	คณะกรรมการประกาศกำหนด
5.การขอใบอนุญาตของภาคประชาชน (มาตรา ๑๕, ๑๖)	ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่น ที่ประกอบ ด้วยสมาชิกชุมชนมากกว่า ๑ แห่งและมีวัตถุประสงค์ เพื่อบริการสาธารณะ ไม่แสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน และไม่อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต
6.การขอใบอนุญาตภาคเอกชน (มาตรา ๑๗)	มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ / หุ่น ของบริษัทต้องมีลักษณะตามมาตรา ๑๘
7.สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ (มาตรา ๑๘)	วิทยุ..เป็นคนไทยทั้งหมด / โทรทัศน์..จำกัดการถือหุ้น ของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ ๒๕ / บริการบอกรับ สมาชิก..จำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ ๔๙ / ทุกกิจการต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคล สัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า ๓/๔ ของกรรมการหรือพนักงาน ทั้งหมด
8.สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา ๒๐)	ให้ยกเลิกตั้งแต่มาตรา ๒๐-๒๓
9.การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ (มาตรา ๒๕)	คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ได้ตาม ลักษณะและความจำเป็นของการประกอบกิจการ แต่ ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการไม่ให้เกิด การครอบงำจนเสี่ยงต่อการเสื่อมเสียเสรีภาพในการ แสดงความคิดเห็นและความหลากหลายของรายการ รวมทั้งต้องกำหนดมาตรการใดๆ ไม่ให้เกิดการครอบงำ

ประเด็นการพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาพันธ์ฯ
10.ระยะเวลาของใบอนุญาตและการ ประเมินผลรายการ (มาตรา ๒๖)	ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะ กรรมการกำหนด หลังจากที่ใบอนุญาตสิ้นสุดลง คณะ กรรมการต้องต่ออายุใบอนุญาตภายใต้ข้อกำหนดและ เงื่อนไขเดียวกันกับผู้ประกอบการรายอื่น เว้นแต่ผู้รับ อนุญาตปฏิบัติผิดข้อกำหนดและเงื่อนไขในสาระ สำคัญ
11.การนำส่งรายได้เข้ากองทุน (มาตรา ๒๘)	ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตนำส่งรายได้เข้ากองทุน ตามอัตราที่เป็นธรรมกับประเภทและรายการของการประกอบกิจการ / ตัดวรรคที่ให้ กสทช. มีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตนำส่งรายได้เข้ากองทุนออก / รวมถึงตัดวรรคที่กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำรายงานสถานะทางการเงินโดยต้องแสดงรายรับและรายจ่ายที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเสนอต่อคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดออกด้วยเช่นกัน
12.การอนุญาตให้ประกอบกิจการและ บริการอื่นๆ (มาตรา ๒๙)	คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต / การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด / ตัดวรรคที่ว่า ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน ออก
13.การประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การ ให้บริการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก หรือบริการที่มี ลักษณะเฉพาะที่ไม่อาจนำบทบัญญัติ	ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการกิจการฯ แบบบอกรับสมาชิก หรือที่มีลักษณะเฉพาะที่ไม่อาจนำบทบัญญัติมาใช้ / คณะกรรมการต้องส่งเรื่องให้สภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นการพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาพันธ์ฯ
ตาม พรบ.นี้มาใช้ หรือจำเป็นต้องมีหลัก เกณฑ์เฉพาะ (มาตรา ๓๐)	ตรวจสอบ และต้องดำเนินการตามมติของสภาผู้แทน ราษฎร
14.มาตรการป้องกันการผูกขาด ลด หรือ จำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการ วิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๓๗)	ให้ยกเลิกมาตรานี้ โดยให้เหตุผลว่า มี พรบ. การแข่ง ขันทางการค้าควบคุมอยู่แล้ว
15.การส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อย โอกาสสามารถเข้าถึงรายการวิทยุโทร ทัศน์ (มาตรา ๔๑)	ให้ กสทช. ส่งเสริมให้ผู้รับอนุญาตประเภทหนึ่งประเภท ใด จัดให้มีการมีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคน พิการและคนด้อยโอกาสได้
16.การกำหนดลักษณะรายการต้องห้าม (มาตรา ๔๒)	ในกรณีที่ กสทช. เห็นสมควรเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสิทธิของผู้บริโภค ให้ กสทช. มีอำนาจออกประกาศ กำหนดห้ามออกอากาศรายการตามมาตรา ๓๗ วรรค ๒ ได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างในด้านอายุ เพศ หรือ สถานะของผู้ใช้บริการประกอบไปด้วย / ก่อนประกาศดัง กล่าวให้ กสทช. ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ รับใบอนุญาต ประชาชน องค์กรวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครอง ผู้บริโภค ตามที่เห็นสมควร / ให้คณะกรรมการ ต้องส่งเรื่องให้สภาผู้แทนราษฎร ตรวจสอบ และต้อง ดำเนินการตามมติของสภาฯ ด้วยโดยอนุโลม (ม.๓๐ วรรค ๒)
17.อำนาจการถอดรายการ (มาตรา ๔๓)	ให้ตัดมาตรา ๔๓ ออกทั้งมาตรา
18.การคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการแบบ ตอบรับสมาชิก (มาตรา ๔๕)	ผู้รับใบอนุญาตฯ แบบบอกรับสมาชิกต้องจัดให้มีการ เผยแพร่อัตราค่าบริการ แบบสัญญา และการกำหนด เงื่อนไขการให้บริการ และต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเห็น ได้ง่าย ณ ที่ทำการของผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ประชา ชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ และให้แนบข้อมูลดัง กล่าวนี้นี้ส่งไปพร้อมกับใบเรียกเก็บเงินที่ส่งถึงสมาชิก วิธี

ประเด็นการพิจารณาร่าง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์	ความต้องการของสมาพันธ์ฯ
	เดียวกันนี้ให้ใช้กับการเปลี่ยนแปลงอัตราค่าบริการและ เงื่อนไขต่างๆ ในการให้บริการด้วย
19.อนุกรรมการรับเรื่องร้องเรียน (มาตรา ๔๖)	
20.การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นทำรายการ (มาตรา ๕๐)	ตัดมาตรา ๕๐-๕๖ ออก และแก้ไขความในมาตรา ๕๘ เป็น “ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะแบ่งเวลาให้ ผู้อื่นดำเนินรายการ ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนิน การได้ด้วยตนเอง
21.หมวดจรรยาบรรณในวิชาชีพ (มาตรา ๕๙-๖๖)	ตัดออกทั้งหมด และควรจัดตั้งองค์กรของตัวเอง กำกับ ดูแลกันเอง ในรูปแบบของสภาวิชาชีพ
22.บทเฉพาะกาล (มาตรา ๘๙-๙๒)	ให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ที่ประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้วในวันที่ พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับประกอบกิจการนั้นได้ ต่อไป แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งพ.ร. บ.นี้

จากความต้องการของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต่อร่าง พ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ดังกล่าว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เป็นประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1. แหล่งที่มาของรายได้ของบริการสาธารณะ และบริการชุมชน (มาตรา ๘, ๙) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 8 การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีดังนี้

1. การประกอบกิจการบริการสาธารณะ
2. การประกอบกิจการบริการชุมชน
3. การประกอบกิจการทางธุรกิจ

ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการจากกองทุนให้แก่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามวรรค 1 หรือ 2 ด้วยก็ได้

มาตรา 9 การประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา สุขภาพ อนามัย กีฬา ความมั่นคงของรัฐ การประกอบอาชีพ เผยแพร่ข่าวสาร ประโยชน์ของท้องถิ่น หรือประโยชน์สาธารณะอื่นใด ซึ่งอาจจัดรายการในรูปแบบสาระโดยตรงหรือเป็นการบันเทิง เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ได้ และเป็นกิจการที่จัดหารายได้เพียงพอที่เหมาะสมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สมาพันธ์ฯ แสดงความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่าแหล่งที่มาของรายได้บริการสาธารณะ และบริการชุมชน ควรมาจากกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ขณะเดียวกันเห็นว่าแหล่งที่มาของรายได้ส่วนหนึ่งควรจะมาจากการโฆษณาด้วย

ความต้องการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสมาพันธ์ฯ มองการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในรูปแบบธุรกิจ แม้ว่าจะเป็นกิจการประเภทบริการสาธารณะและชุมชนก็ตาม นอกจากนี้สมาพันธ์ฯ ยังแสดงความต้องการไว้ด้วยว่าภาคเอกชนให้สามารถขอรับใบอนุญาตสำหรับกิจการประเภทบริการสาธารณะและชุมชนได้ด้วย ซึ่งการแสดงความต้องการในมาตรานี้ที่ให้ผู้ประกอบการสามารถหารายได้จากโฆษณาได้ด้วยจึงเป็นความต้องการที่จะปกป้องผลประโยชน์และสนับสนุนธุรกิจของตนอย่างชัดเจน

ประเด็นที่ 2 ความเป็นเจ้าของของกิจการบริการชุมชน (มาตรา ๑๐) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 10 การประกอบกิจการบริการชุมชนต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนที่รับบริการ และการบริหารกิจการกระทำโดยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สมาพันธ์ฯ แสดงความต้องการให้เพิ่มคำว่าท้องถิ่นเอาไว้ด้วย นอกจากนี้ยังเห็นว่าชุมชนหรือท้องถิ่นควรเป็นเพียงผู้บริหารกิจการเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวของสมาพันธ์ฯ เพื่อให้คนในท้องถิ่น ได้เป็นผู้มีสิทธิบริหารกิจการในประเภทบริการชุมชน ซึ่งเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การดำเนินการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ประเด็นที่ 3. การขอใบอนุญาตและการอยู่ในกำกับฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ (มาตรา ๑๒) ดังรายละเอียดดังนี้

มาตรา 12 ในกรณีที่คณะกรรมการได้จัดสรรคลื่นความถี่ใดให้กับกรมประชาสัมพันธ์ไว้โดยเฉพาะเพื่อปฏิบัติตามภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์ ให้กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เพื่อการนั้นได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ในการกำหนดผังรายการหรือดำเนินรายการในลักษณะใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรา 44 หมวด 3 การคุ้มครองผู้บริโภค หมวด 5 จรรยาบรรณ ของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และหมวด 6 การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้บุคคลต่างๆ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินรายการของกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการให้บริการ ในการนี้ให้คณะกรรมการรวบรวมความคิดเห็นและจัดทำการประเมินผลรายการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการไว้ว่ากรมประชาสัมพันธ์ไม่ต้องรับใบอนุญาต และอยู่ในกำกับของกฎหมายนี้ในมาตรา 44 หมวด 3,5 และ 6

ความต้องการของสมาพันธ์ฯ ดังกล่าว สอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา ในการรับฟังความเห็นประกอบการจัดทำร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งระบุให้กรมประชาสัมพันธ์ สามารถประกอบกิจการโดยไม่ต้องขอรับใบ

อนุญาต เนื่องจากกรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติในการประชาสัมพันธ์ของรัฐ จึงจำเป็นต้องมีสถานีวิทยและสถานีโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การให้กรมประชาสัมพันธ์ต้องได้รับอนุญาตการประกอบกิจการจาก กสท. ก่อนจะมีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ปฏิบัติ ต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของ กสท.ว่าจะให้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดได้เพียงใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และจะเกิดความสับสนในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดิน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว

ประเด็นที่ 4 การขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ (มาตรา ๑๔) ซึ่งมีรายละเอียดร่างกฎหมายดังนี้คือ

มาตรา 14 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาครัฐ ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ หรือมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ

ในกรณีที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เห็นว่าการขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็น กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุโทรทัศน์ หรือมีความจำเป็นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด นอกจากนี้ ผู้แทนจากสมาพันธ์ ฯ รวมถึง ช่อง 5 ยังเสนอให้หน่วยงานภาครัฐ สามารถขอรับใบอนุญาตได้ทั้งประกอบกิจการบริการสาธารณะ และประกอบกิจการธุรกิจ

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของสมาพันธ์ฯ ดังกล่าวที่ไม่ต้องการให้มีการกำหนดว่ากระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ เท่านั้น และกรณีที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจนั้น เป็นการเปิดช่องให้หน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวยื่นข้อเสนอในการขอใบอนุญาตได้ทุกประเภท ซึ่งสภาพของการกระจายเสียงและโทรทัศน์ก็จะไม่ได้รับการ

ปฏิรูปให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มีการเอื้อประโยชน์ระหว่างกลุ่มภาคธุรกิจและภาครัฐอย่างเห็นได้ชัด

ประเด็นที่ 5. การขอใบอนุญาตของภาคประชาชน (มาตรา ๑๕, ๑๖) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของ สำนักงานกฤษฎีกากำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 15 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. เป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
2. มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการบริการสาธารณะโดยไม่แสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน
3. ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี

ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการชุมชน

มาตรา 16 เพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตภาคประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชน รวมทั้งการป้องกันการครอบงำการประกอบกิจการดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชนต้องประกอบด้วยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้นมากกว่าหนึ่งแห่ง รวมกันเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต หรือต้องประกอบด้วยองค์วิชาชีพหรือสาขาอาชีพต่างๆ รวมทั้งองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นร่วมเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตด้วยก็ได้

ก่อนออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชนรายใด ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนในชุมชนนั้นทราบ เพื่อให้มีโอกาสตรวจสอบและคัดค้านได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการไว้ว่าการขอใบอนุญาตของภาคประชาชน ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิ หรือ นิติบุคคลอื่นที่ประกอบด้วยสมาชิกชุมชนมากกว่า 1 แห่ง และมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการสาธารณะ ไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน และไม่อยู่ระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต

ผู้วิจัยเห็นว่า ความต้องการดังกล่าวของสมาพันธ์ฯ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ ต้องการเปิดโอกาสให้การดำเนินกิจการวิทย์และโทรทัศน์ คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ฯ ที่ระบุให้ การอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจะต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 รวมทั้งยังระบุด้วยว่าภาคประชาชนต้องดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ

ประเด็นที่ 6. การขอใบอนุญาตภาคเอกชน (มาตรา 17) ซึ่งร่างกฎหมายระบุไว้ ดังนี้

มาตรา 17 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
2. มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์
3. ไม่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ศาสนา หรือความเชื่ออื่นใดที่ขัดแย้ง
4. ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี
5. หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 18 และมาตรา 20

ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

ผู้แทนสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เห็นว่า ผู้ประกอบการภาคเอกชนสามารถขอรับใบอนุญาตได้ทั้งการประกอบกิจการบริการสาธารณะประกอบธุรกิจ บริการชุมชน โดยเสนอให้ตัวบรรดสุดท้ายของร่างกฎกระทรวง

ซึ่งความต้องการของสมาพันธ์ฯ ดังกล่าว พบว่าเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างชัดเจน การที่สมาพันธ์ฯ ต้องการให้ผู้ประกอบการภาคเอกชนสามารถขอรับใบอนุญาต

ได้ทั้งการประกอบกิจการบริการสาธารณะ ประกอบธุรกิจ บริการชุมชน เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้เอกชนสามารถขอรับใบอนุญาตกิจการวิทยุและโทรทัศน์ได้ทุกประเภท ขณะที่ผู้ประกอบการประเภทบริการสาธารณะ และบริการชุมชน ถูกจำกัดให้ขอรับใบอนุญาตได้เฉพาะในกลุ่มเท่านั้น ความต้องการของสมาพันธ์ฯ ในข้อนี้ จึงขัดแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดวิธีการจัดสรรคลื่นความถี่ไว้ว่าจะต้องให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

ประเด็นที่ 7. สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ (มาตรา ๑๘) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กำหนดได้ดังนี้

มาตรา 18 บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่มีชื่อเป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของกรรมการหรือพนักงานทั้งหมดแล้วแต่กรณี

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ระบุว่า ในกิจการวิทยุให้เป็นคนไทยทั้งหมด ขณะที่โทรทัศน์ ให้จำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ 25 บริการบอกรับสมาชิก จำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ 49 และทุกกิจการต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของกรรมการหรือพนักงานทั้งหมด

ความต้องการของสมาพันธ์ฯ ในมาตรานี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้คือการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์สาธารณะอื่น โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งการที่สมาพันธ์ต้องการให้กำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติไว้เพื่อป้องกันการรุกรานทางวัฒนธรรม จึงสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ประเด็นที่ 8 สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา ๒๐) ซึ่งร่างกฎหมายมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 20 บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีบุคคลผู้ถือหุ้นแต่ละรายไม่เกินร้อยละสิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ฯลฯ

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ต้องการให้ยกเลิกมาตรานี้ทั้งหมด เพราะเห็นว่าการกำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละรายไม่เกินร้อยละ 15 ทำไม่ได้ในทางปฏิบัติ เป็นการฝืนกับธรรมชาติของการประกอบกิจการธุรกิจ และกฎเกณฑ์เหล่านี้จะกลายเป็นปัจจัยยับยั้งการพัฒนาและเป็นอุปสรรคต่อระบบการค้าเสรีที่เป็นธรรม รวมถึงไม่คำนึงถึงธุรกิจเดิมที่มีอยู่แล้ว และหากต้องการป้องกันการครอบงำสื่อต้องส่งเสริมให้มีสื่อจำนวนมากๆ ไม่ใช่การไปผ่าบริษัท

ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ร่างของกฤษฎีกากำหนดให้มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นสำหรับกิจการขอรับใบอนุญาตภาคเอกชน จำนวนรายละไม่เกินร้อยละ 15 เป็นการจำกัดผู้ประกอบการภาคเอกชนอย่างมาก แม้จะมีเจตนารมณ์ที่ต้องการให้มีการกระจายการถือครองหุ้น เพื่อป้องกันการครอบงำและส่งเสริมให้มีความหลากหลายของสื่อก็ตาม แต่ดังที่กล่าวในบทที่ 4 ประเด็นเดียวกันแล้วว่าการขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนจำเป็นต้องมีการแข่งขันเพื่อยื่นขอประกอบกิจการประเภทธุรกิจอย่างเดี่ยวยุแล้ว หากการปฏิรูปสื่อตามแนวทางรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจริง ก็จะมีสื่อได้หลากหลายประเภท ทั้งบริการสาธารณะ บริการชุมชน และภาคธุรกิจ ทำให้ผู้บริโภคหรือประชาชนมีทางเลือกในการใช้บริการจากสื่ออยู่แล้ว

ประเด็นที่ 9 การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ (มาตรา ๒๕) ร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กำหนดดังนี้

มาตรา 25 ในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายได้ใช้คลื่นความถี่ คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่หนึ่งหรือหลายคลื่นความถี่ได้ตามลักษณะและความจำเป็นของการประกอบกิจการ แต่ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการให้กับบุคคลต่างๆ โดยมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิประกอบกิจการในลักษณะที่อาจเกิดการครอบงำกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์จนเสี่ยงต่อการเกิดความเสื่อมเสียแก่เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและความหลากหลายของรายการ รวมทั้งต้องกำหนดมาตรการใดๆ ในการอนุญาตที่จะมิให้เกิดการครอบงำกิจการสื่อสารมวลชนในลักษณะดังกล่าว

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่า คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ได้ตามลักษณะและความจำเป็น

ของการประกอบกิจการ แต่ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการไม่ให้เกิดการครอบงำจนเสี่ยงต่อการเสื่อมเสียเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและความหลากหลายของรายการ รวมทั้งต้องกำหนดมาตรการใดๆ ไม่ให้เกิดการครอบงำ

ความต้องการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับร่างของกฎฎีกา ซึ่งกำหนดเพียงกว้างๆ โดยยกอำนาจให้คณะกรรมการ กสท. เป็นผู้พิจารณาในการให้ใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามาตราดังกล่าวควรมีการกำหนดลงไปอย่างชัดเจน ว่าผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดควรจะได้คลื่นความถี่เท่าไร เพื่อป้องกันการซีกแซกของผู้ประกอบกิจการ ซึ่งจะทำให้การปฏิรูปสื่อไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

ประเด็นที่ 10. ระยะเวลาของใบอนุญาตและการประเมินผลรายการ (มาตรา ๒๖) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 26 การประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ให้มีระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนดโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการของผู้รับใบอนุญาต ความต้องการในสิทธิด้านการสื่อสารของผู้บริโภค รวมทั้งผลการประเมินการประกอบกิจการ

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เสนอความต้องการไว้ว่าระยะเวลาของใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด หลังจากที่ใบอนุญาตสิ้นสุดลง คณะกรรมการต้องต่ออายุใบอนุญาตภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เว้นแต่ผู้รับอนุญาตปฏิบัติผิดข้อกำหนดและเงื่อนไขในสาระสำคัญ

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวของสมาพันธ์ฯ เป็นไปเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยที่ระบุไว้ว่า หลังจากใบอนุญาตสิ้นสุดลง คณะกรรมการ กสช. ต้องต่ออายุใบอนุญาตนั้นให้ และไม่มีกำหนดช่วงระยะเวลาใบอนุญาตให้ชัดเจน

ประเด็นที่ 11 การนำส่งรายได้เข้ากองทุน (มาตรา ๒๘) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 28 การประกอบกิจการตามลักษณะหรือประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปหรือให้บริการเฉพาะสมาชิก จะดำเนินการหารายได้โดยการโฆษณาหรือโดยวิธีอื่นใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการตามมาตรา 8 ต้นทุนในการให้บริการ และการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้รับใบอนุญาตและผู้บริโภค ประกอบด้วย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องนำส่งรายได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการสมทบเข้ากองทุนตามประเภทของรายได้ และตามอัตราที่เป็นธรรมกับการประกอบกิจการแต่ละประเภทและแต่ละรายการได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำรายงานสถานะทางการเงินโดยต้องแสดงรายรับและรายจ่ายที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

รายงานสถานะทางการเงินของผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้คณะกรรมการเปิดเผยตามวิธีการที่เห็นสมควรเพื่อให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบได้

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการไว้ว่าให้ ตัดวรรคที่ให้ กสช. มีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตนำส่งรายได้เข้ากองทุนออก รวมถึงตัดวรรคที่กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำรายงานสถานะทางการเงินโดยต้องแสดงรายรับและรายจ่ายที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเสนอต่อคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนดออกเช่นกัน

ผู้วิจัยเห็นว่าสิ่งที่สมาพันธ์ฯ ต้องการนั้นไม่ต้องการให้มีการกำหนดอำนาจ กสช. ให้ชัดเจน ในการให้ กสช. มีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตนำส่งรายได้เข้ากองทุน ตามอัตราที่เป็นธรรมกับประเภทและรายการของการประกอบกิจการ ซึ่งอาจเป็นช่องทางหลบเลี่ยงในการจ่ายเงินเข้าสมทบกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อสาธารณะประโยชน์ได้

ประเด็นที่ 12 การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ (มาตรา ๒๙) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 29 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามมาตรา 8 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติ ในการนี้ให้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการโดยคำนึงถึงลักษณะความหลากหลายของรายการทั้งในด้านสาระและบันเทิง รวมทั้งกิจกรรมเพื่อหารายได้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการนั้นไว้ด้วย

การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอย่างอื่น นอกเหนือจากการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากกรณีตามวรรคสองต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เห็นว่า การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้ตัดวรรคที่ว่า ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อนออก

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวนี้ให้อำนาจ กสช. ในการกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการอื่นๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ให้ กสช. มีหน้าที่ทั้งการจัดสรร และการกำกับดูแล ขณะเดียวกันสมาพันธ์ฯ ได้เปิดช่องที่จะไม่ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน ในการที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการประกาศ เท่ากับว่าเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของกิจการในเชิงธุรกิจที่จะมีอำนาจตัดสินใจใดๆ ได้ในการที่จะให้บริการอื่นๆ

ประเด็นที่ 14 มาตรการป้องกันการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๓๗)

มาตรา 37 การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ นอกจากต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด ลดหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการต่อมาตรการป้องกันการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ โดยเห็นว่าควรตัดมาตรานี้ทิ้ง เพราะเห็นว่ามีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าควบคุมอยู่แล้ว

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าแม้จะมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าควบคุมอยู่แล้ว แต่การที่ร่างกฎหมายดังกล่าวให้อำนาจกับ กสช. ในการกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการ โดยมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด ลดหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้ตามที่เห็นสมควร เป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรีและเป็นธรรม

ประเด็นที่ 15 การส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงรายการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๔๑)

มาตรา 41 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้คนด้อยพิการและคนด้อยโอกาสสามารถรับรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใดๆ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งประเภทใดต้องจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวโดยเฉพาะได้

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เห็นว่าให้ กสช. ส่งเสริมให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งประเภทใด จัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของคนพิการและคนด้อยโอกาสได้

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปิดโอกาสให้กลุ่มที่ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสื่อได้ ซึ่งหลักการของทฤษฎีสื่อสารมวลชนแบบเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละคน และชนกลุ่มน้อยมีสิทธิที่จะเข้าถึงสื่อมวลชน และได้รับการบริการจากสื่อมวลชนตามความจำเป็นของตนเอง จึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ให้ค้ำประกันถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

ประเด็นที่ 16 การกำหนดลักษณะรายการต้องห้าม (มาตรา ๔๒)

มาตรา 42 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค คณะกรรมการอาจออกประกาศกำหนดการห้ามออกอากาศรายการที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามบทบัญญัติมาตรา 39 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ ทั้งนี้ การออกประกาศดังกล่าวให้ค้ำประกันถึงความแตกต่างของผู้บริโภคในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของบุคคลประกอบด้วย

ก่อนการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์การวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร

ให้นำความตามวรรคสองของมาตรา 30 มาใช้บังคับกับประกาศตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการในมาตรานี้ไว้ว่าในกรณีที่ กสทช. เห็นสมควรเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสิทธิของผู้บริโภค กสทช. อาจออกประกาศกำหนดห้ามออกอากาศรายการตามมาตรา 39 วรรค 2 ได้ โดยค้ำประกันถึงความแตกต่างในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของผู้บริโภคประกอบด้วย ก่อนประกาศดังกล่าว กสทช. ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้รับใบอนุญาต ประชาชน องค์การวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร ให้คณะกรรมการต้องส่งเรื่องให้สภาผู้แทนราษฎร ตรวจสอบและต้องดำเนินการตามมติของสภาฯ ด้วยโดยอนุโลม

ความต้องการดังกล่าวของสมาพันธ์ฯ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับร่างกฎหมายของสำนักงานกฤษฎีกา ที่ให้อำนาจกสทช.. ออกประกาศกำหนดห้ามออกอากาศรายการ และให้มีการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์การวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร ซึ่งมาตรา 40 กำหนดไว้ว่าการดำเนินการใดๆ ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องค้ำประกันถึงความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่นๆ ด้วย

ประเด็นที่ 20 การจัดสรรเวลาให้ผู้ยื่นทำรายการ (มาตรา ๕๐)

มาตรา 50 ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของรายการที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือที่สมควรส่งเสริมให้มีการผลิตรวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศของรายการนั้นในจำนวนร้อยละสิบของสัดส่วนการออกอากาศของผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดไว้สำหรับให้ผู้ผลิตรายการภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวได้

การกำหนดลักษณะของรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการและความหลากหลายในการเสนอรายการต่อประชาชน ในการนี้ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้รับใบอนุญาต กลุ่มผู้ผลิตรายการและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประกอบการพิจารณาด้วย

ในกรณีที่การประกอบกิจการใดมีลักษณะเฉพาะไม่อาจมีผู้ผลิตรายการภายนอกได้ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศยกเว้นการกำหนดสัดส่วนสำหรับการประกอบกิจการนั้น ในกรณีเช่นนี้ถ้ามีการจัดรายการที่มีรายได้ ให้คณะกรรมการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดส่งรายได้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นให้กับกองทุนตามอัตราที่กำหนด

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แสดงความต้องการไว้ว่าให้ตัดทิ้งทั้งมาตรา 50-56 และแก้ไขข้อความในมาตรา 58 เป็น “ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะแบ่งเวลาให้ผู้ยื่นดำเนินรายการ ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการได้ด้วยตนเอง “ โดยให้เหตุผลไว้ว่าสมาพันธ์ฯ เห็นด้วยกับแนวคิดการจัดสรรช่วงเวลาออกอากาศในสัดส่วนของผู้รับใบอนุญาตให้ผู้ผลิตรายการภายนอก แต่ดำเนินการดังกล่าวนี้ จะต้องเป็นความประสงค์ของผู้รับใบอนุญาตเอง และผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิพิจารณาจะจัดสรรให้หรือไม่ก็ย่อมได้ เหตุผลก็คือ การได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่ให้ไปประกอบกิจการ เท่ากับว่าผู้รับใบอนุญาตสามารถใช้คลื่นความถี่นั้นประกอบกิจการไปตามวัตถุประสงค์บริหารและควบคุมคุณภาพการผลิตช่วงเวลาทั้งหมดที่กรรมการ กสช.จัดสรรให้ เป็นไปโดยหลักเกณฑ์ตามกฎหมายทุกประการแล้ว จึงสามารถได้รับใบอนุญาต ดังนั้นจึงเป็นการสมควรและเป็นหน้าที่ที่ผู้รับใบอนุญาตจะมีสิทธิรับผิดชอบการบริหารจัดการทั้งปวง บนคลื่นความถี่ที่ได้รับอนุญาตนั้น ด้วยเหตุผลเช่นนี้ หากผู้รับใบอนุญาตต้องการที่จะจัดสรรเวลาให้ผู้ผลิตภายนอก ก็มีเหตุผลเพียงพอที่จะพึงสงวนอำนาจตัดสินใจให้เป็นสิทธิของผู้รับใบอนุญาต

ความต้องการดังกล่าวของสมาพันธ์ฯ ผู้วิจัยเห็นว่าสมาพันธ์ฯ มองผลประโยชน์ทางธุรกิจของกิจการเป็นหลัก เป็นการแสดงความต้องการที่จะปกป้องสิทธิในการดำเนินกิจการของตนเอง โดยต้องการให้การจัดสรรแบ่งเวลาให้ผู้อื่นเข้าดำเนินรายการ ผู้รับใบอนุญาตต้องมีสิทธิดำเนินการได้ด้วยตนเอง

ประเด็นที่ 21 หมวดจรรยาบรรณในวิชาชีพ (มาตรา ๕๙-๖๖)

มาตรา ที่ 59-66 สมาพันธ์ฯ เห็นควรให้ตัดออกทั้งหมดเนื่องจากจุดยืนของสมาพันธ์ฯ ต้องการให้เรื่องของจรรยาบรรณของบุคคลากรในกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งยังมีความสำคัญต่อผู้ประกอบการวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ เป็นเรื่องและผู้ประกอบกิจการฯ ต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพฯ สมควรจัดตั้งองค์กรของตัวเอง กำกับดูแลกันเอง ในรูปแบบของสภาวิชาชีพตามกฎหมาย เช่นเดียวกับผู้ประกอบการที่มีความสำคัญอื่นๆ เช่น แพทยสภา หรือสภาทนายความ ภายใต้ พรบ.สภาผู้ประกอบวิชาชีพฯ

ผู้วิจัยเห็นเช่นเดียวกันว่าการกำกับดูแลจรรยาบรรณในวิชาชีพ ควรเป็นองค์กรทางวิชาชีพ ซึ่งมีการทำงานอย่างเป็นระบบคณะกรรมการ มีหน้าที่ในการตรวจสอบและกำกับจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ

ประเด็นที่ 22 บทเฉพาะกาล (มาตรา ๘๙-๙๒)

มาตรา 89 ให้ผู้ประกอบการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 ที่ประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ประกอบกิจการนั้นได้ต่อไป แต่การประกอบกิจการต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้จนกว่าจะมีการประกาศใช้แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ผู้ประกอบการตามวรรคหนึ่งต้องแจ้งรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการดังกล่าวให้คณะกรรมการทราบภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 92 ผู้ใดได้รับการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาจากหน่วยงานของรัฐเพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้นมีสิทธิประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามที่ได้รับอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้นต่อไปจนกว่าการอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด ทั้งนี้ไม่ว่าหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้การอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา จะเป็นผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ในลักษณะบริการสาธารณะหรือประกอบกิจการทางธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แสดงความความต้องการต่อมาตรานี้ไว้ว่าให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ที่ประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับประกอบกิจการนั้นได้ต่อไป แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งพ.ร.บ.นี้ โดยให้เหตุผลว่าเพื่อประโยชน์แห่งความชอบธรรมในสภาพการแข่งขันในด้านสื่อ

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ซึ่งเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ให้ความเป็นธรรมกับสัญญาสัมปทานเดิม โดยไม่ต้องต่อสถานเดิมของสัญญาหรือสัมปทานที่มีอยู่ก่อนการออกพระราชบัญญัติตามมาตรา 40 ไม่ว่าจะกิจการนั้นจะเป็นประโยชน์ทางธุรกิจหรือประโยชน์ทางข้อมูลข่าวสาร และการที่ให้อยู่ภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ.นี้ ก็เป็นการให้ผู้ประกอบกิจการเข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสื่อวิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทยด้วย แต่สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นคือมีความพยายามในการต่อสัญญาสัมปทานระยะยาวของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ของกลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน โดยอาศัยจังหวะความล่าช้าที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่ประกาศใช้ ทำให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญบิดเบี้ยวไป

จากประเด็นความต้องการทั้งหมดของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ที่มีต่อร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ อาจสรุปได้ว่าความต้องการดังกล่าวมีทั้งที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งเน้นถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ ขณะเดียวกันสมาพันธ์ฯ ก็ได้แสดงบทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มไว้ด้วยในหลายมาตราตามที่กล่าวมาข้างต้น

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 สรุปได้ว่าลักษณะและความเป็นมาของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของผู้มีวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์และภารกิจในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปสื่อ เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่ม โดยเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ มีระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ของสมาชิกซึ่งประกอบด้วยบริษัทธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์ที่ประกอบอาชีพในแวดวงดังกล่าวเป็นเวลากว่า 40 ปี และแต่ละปีมีมูลค่าการโฆษณาผ่านสื่อเฉพาะโทรทัศน์เพียงประเภทเดียวกว่า 40,000 ล้านบาท ทำให้เป็นเหตุผลสำคัญที่สมาชิกของกลุ่มต้องรวมตัวกันเป็นสมาพันธ์สมาคมฯ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม และรักษาพื้นที่ครอบครองของกลุ่มไว้ โดยวิธีการในการเรียกร้องความถี่นั้นใช้ทั้งการรวมพลังเพื่อแสดงจุดยืนหรือความต้องการของกลุ่ม การเรียกร้องผ่านสื่อมวลชน การเรียกร้องผ่านสถาบันการเมือง การออกแถลงการณ์ โดยข้อเรียกร้องความต้องการต่างๆ เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่ม

ทั้งนี้จากลักษณะความเป็นมาและความต้องการเรียกร้องของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าสมาพันธ์ฯ ได้แสดงบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมกลุ่มสมาชิกเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มอย่างชัดเจน ภายหลังจากที่มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ว่าให้มีการนำคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มาจัดสรรใหม่ โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งเดิมคลื่นความถี่เหล่านี้มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ครอบครองกรรมสิทธิ์ และให้ภาคธุรกิจ เป็นผู้รับสัมปทานหรือเช่าช่วงเวลาไปบริหารสถานีวิทยุหรือสถานีโทรทัศน์ต่อ จนสามารถทำรายได้จำนวนมากให้กับผู้รับสัมปทานหรือผู้เช่าเวลา จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สมาชิกสมาพันธ์ฯ รวมตัวกันขึ้นเพื่อเรียกร้องความถี่ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ มีการเคลื่อนไหวอย่างชัดเจนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในขั้นการสรรหา กสช. และเสนอความเห็นเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มในการร่างกฎหมายที่จะมาใช้กำกับดูแล

สำหรับความต้องการของสมาพันธ์ฯ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ผู้วิจัยเห็นว่านอกจากสมาพันธ์ฯ จะมีความต้องการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มแล้ว ความต้องการในบางส่วนยังขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญต้องการให้มีการนำคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและ

วิทยุโทรทัศน์มาจัดสรรใหม่ทั้งหมด แต่สมาพันธ์ได้แสดงความต้องการไว้ในร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ว่าให้หน่วยงานของรัฐ คือกรมประชาสัมพันธ์ ได้รับสิทธิไม่ต้องยื่นขอใบอนุญาตเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ระบุวิธีการจัดสรรคลื่นไว้อย่างชัดเจนว่าต้องให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมพร้อมกันนั้น สมาพันธ์ฯ ยังปฏิเสธการตรวจสอบขั้นตอนกระบวนการต่างๆ ของกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ อย่างชัดเจน

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะที่หายไปของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ รวมถึงความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

ความต้องการของคณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงคณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ออกมาเคลื่อนไหวเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 โดยจะกล่าวถึงลักษณะและความเป็นมาของคณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ รวมถึงความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

อาจกล่าวได้ว่าการเกิดขึ้นคณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ มีวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนในกระบวนการของการปฏิรูปสื่อ ภายหลังจากรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ กลไกสำคัญในรัฐธรรมนูญมาตรา 40 คือ การมีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่จัดสรรและกำกับดูแลคลื่นความถี่วิทยุ โทรทัศน์ และโทรคมนาคม ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งสร้างกลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ซึ่งจากกฎหมายพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ได้กำหนดให้มีองค์กรอิสระ 2 องค์กรในการกำกับดูแลและกิจการดังกล่าว คือ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.)

คณะกรรมการณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เห็นว่า กระบวนการปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ฝากความสำคัญไว้กับองค์กรอิสระแต่เพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องมีกระบวนการตรวจสอบจากภาคประชาสังคมควบคู่กันไป รวมทั้งการผลักดันกลไกต่างๆ ให้นำไปสู่การปฏิรูปสื่อเพื่อประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง เครือข่ายนักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาชีพสื่อสารมวลชน และเครือข่ายประชาสังคม ซึ่งเดิมได้รวมตัวกันเป็นคณะทำงานติดตามที่ผลักดันและมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสื่อมาตลอดในนาม “คณะทำงานติดตามมาตรา 40 “ จึงมีความเห็นร่วมกันว่าสมควรมีการระดมความร่วมมือของกลุ่มประชาสังคม เพื่อทำหน้าที่รณรงค์แนวคิดเรื่องการปฏิรูปสื่อ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ รวมทั้งการทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานขององค์กรอิสระ โดยปรับการทำงานให้มีรูปแบบของพหุภาคี ที่ยังคงรักษาเป้าหมายจุดยืนที่ชัดเจนในการสร้างเส้นทางการปฏิรูปสื่อให้เป็นไปด้วยการมีส่วนร่วมจากภาคพล

เมือง และเอื้อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริง สร้างความเป็นประชาธิปไตยทางการสื่อสาร ปฏิรูปสื่อวิทยุและโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้มีโครงสร้างที่เป็นประชาธิปไตย มีระบบที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งเปิดพื้นที่สาธารณะให้กับการสื่อสารของภาคประชาชน

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) จึงถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2544 ที่ ห้องประชุมจุมภฏพันธ์ทิพย์ อาคารประชาธิปก-รำไพพรรณี คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุภิญญา กลางณรงค์ เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ กล่าวถึงการก่อตั้ง คปส. ไว้ว่า

“คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ พัฒนามาจากองค์กรที่เรียกว่า คณะทำงานติดตามมาตรา 40 ซึ่งเริ่มมาจากเครือข่ายเอ็นจีโอที่ผลักดันเรื่องการปฏิรูปการเมือง ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ซึ่งเชื่อมั่นว่ารัฐธรรมนูญจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป้าหมายก็คือเราคิดว่า คลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ เป็นทรัพยากรสาธารณะ อยากเอามาใช้เพื่อรับใช้ประชาชนให้มีประโยชน์ต่อสาธารณะจริงๆ แต่ที่ผ่านมาไม่เป็นอย่างนั้น เราเลยคิดว่ารัฐธรรมนูญหรือมาตรา 40 จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นใบเบิกทางนำไปสู่ภารกิจเป้าหมายนั้น คปส.จึงตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานที่เราอยากเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบกระบวนการ ปฏิรูปเปลี่ยนแปลง ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เพื่อเป้าหมายคือการสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางการสื่อสาร และดึงทรัพยากรคลื่นความถี่ ซึ่งเป็นทรัพยากรส่วนรวมมาใช้จัดสรรใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นเป้าหมายของคปส. ส่วนวิธีการในที่สุดเราเชื่อมั่นรัฐธรรมนูญ ภารกิจของเราอยู่ภายใต้การตรวจสอบรัฐ และผลักดันกลไกต่างๆ ให้เป็นจริง

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เริ่มต้นจากกลุ่มเอ็นจีโอ สายที่ใกล้ชิดกันอยู่ เช่นสายประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาก็ขยายแนวร่วมไปเยอะ มีเอ็นจีโอด้านงานพัฒนาอื่นๆ มาให้ความร่วมมือ เช่นงานด้านเด็ก แรงงาน ชุมชน แอ๊ด มีพันธมิตรในขบวนการเอ็นจีโอที่ทำงานผลักดันหลายเรื่องกันอยู่แล้วเช่น รัฐธรรมนูญ ตรวจสอบการค้าเสรี หรือตรวจสอบรัฐบาล เป็นเครือข่ายเดิมซึ่งรวมตัวกันในเรื่องนี้เพื่อจะมี

ตัวแทนขึ้นมาติดตาม สำคัญที่สุดในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา เราได้แนวร่วมเพิ่มเป็นกลุ่มท้องถิ่น กลุ่มประชาสังคมที่ทำวิทยุชุมชน ถือว่าเป็นสมาชิกสำคัญของ คปส.เหมือนกัน นอกนั้นก็จะเป็นองค์กรชาวบ้าน องค์กรสลัม องค์กรชุมชน”

(สุภิญญา กลางณรงค์ ,สัมภาษณ์ ,30 มกราคม 2547)

วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ระบุไว้คือ

1. เพื่อติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรอิสระ เพื่อการปฏิรูปสื่ออันได้แก่ กทช. และกสท. ให้มีความโปร่งใส และมีกระบวนการทำงานที่เอื้อต่อประโยชน์สูงสุดของสาธารณชน
2. เพื่อการมีส่วนร่วมและผลักดันกลไกต่างๆ ที่จะนำไปสู่การปฏิรูปสื่อตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง เช่น การผลักดันกทช.หมายและแผนแม่บท เป็นต้น
3. เพื่อรณรงค์สร้างการรับรู้และกระตุ้นความตื่นตัวของประชาชนในกระบวนการปฏิรูปสื่อ

นอกจากนี้ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อยังกำหนดยุทธศาสตร์ ในการเคลื่อนไหว คือ

1. เคลื่อนไหวทางสังคม รณรงค์ต่อสาธารณะ ด้วยหลักการ องค์ความรู้ บนฐานของสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญ และ เจตนารมณ์ของภาคประชาชน
2. แสวงหาพันธมิตร ทำงานเครือข่าย เคลื่อนไหวด้วยฉันทานุมัติร่วมจากภาคประชาชน
3. เน้นการตรวจสอบอำนาจรัฐ และทุน ด้วยความเป็นอิสระ กล้าหาญ และซื่อตรงข้อเรียกร้องในเรื่องการสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางการสื่อสารของภาคประชาชน

การทำงานของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ใช้รูปแบบคณะกรรมการทำงานดังนี้

ประธาน รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่ปรึกษา คุณเดช พุ่มคชา คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน
คุณพิภพ ธงไชย มูลนิธิเด็ก
คุณอดุลย์ เขียวบริบูรณ์ คณะกรรมการญาติวีรชนพฤษภา ปี 35
อ.มณเฑียร บุญตัน สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการบริหาร/ดำเนินงาน

รองประธาน ผศ.ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม

	ดร.จิรพร วิทยศักดิ์พันธุ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
	คุณไพโรจน์ พลเพชร สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน(สสส.)
	คุณพิทยา ว่องกุล คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.)
เลขาธิการ	คุณสุภิญญา กลางณรงค์ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.)
รองเลขาธิการ	คุณฉัตรชัย เชื้อรามัญ สำนักข่าวเด็กและเยาวชน
	คุณต่อพงศ์ เสลานนท์ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย
กรรมการ	คุณบุญแทน ต้นสุเทพวิรวงศ์ ศูนย์ข้อมูลสิทธิมนุษยชนและสันติธรรม
	คุณสุริยะใส กตะศิลา คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย(ครป.)
	คุณจิราพร เชื้อเพื่อ มูลนิธิผู้หญิง
	คุณสุเทพ วิไลเลิศ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.)
กรรมการบริหาร	คุณกรรณิกา ควราชจร มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอศ.)

ส่วนแนวทางในการเคลื่อนไหวหรือทำงานนั้น สุภิญญา กล่าวว่า คปส.ทำงานโดยใช้ฉันทานุมัติ การเคลื่อนไหวแต่ละครั้งอาจไม่ได้มาจากการประชุมร่วมกันครบทุกองค์กร เพียงแต่เราเครือข่ายสมาชิกให้ฉันทานุมัติกับกองเลขาฯ ในการเคลื่อนไหวในเชิงยุทธศาสตร์ และมาประชุมรายงานกัน 6 เดือนครั้ง หนึ่งปีครั้ง แต่โดยรวมจะมีองค์กรพันธมิตร จากหลายเครือข่ายที่พบปัญหาในแต่ละด้าน

“ถ้าเป็นกรณีรายวัน หรือรายเร่งด่วน จะมีการปรึกษาเฉพาะกรรมการ ซึ่งจะมีกรรมการอยู่ประมาณ 10 กว่าคน มีที่ปรึกษา ถ้าเป็นเรื่องเร่งด่วน ก็จะคุยกับที่ปรึกษา คุยกับประธาน รองประธาน เลขาธิการ ก็จะคุยกันในกลุ่มนี้ แต่ถ้าเป็นทิศทางใหญ่ๆ ประจำปี ก็จะเคลื่อนไหวเรื่องอะไร ก็จะเข้าสู่การประชุมใหญ่ มีสมาชิกทั้งหมด รวมเรียกว่าสมัชชา แต่แต่ละเดือนก็จะมีจดหมายข่าว เผยแพร่และรายงานกับสมาชิกว่าทำอะไรลงไปบ้าง”

(สุภิญญา กลางณรงค์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2547)

จากวัตถุประสงค์และแนวคิดในการรวมกลุ่ม สรุปได้ว่าคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เป็นกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มหนึ่งที่ตั้งขึ้นทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม เป็นองค์กรที่อ้างสิทธิ์เป็นตัวแทนประชาชน หรือองค์กรที่มีส่วนร่วมในเรื่องของผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ ดังที่ สุภิญญา กล่าวไว้ว่า

“ถ้าจะมองว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ เราก็จะเรียกว่าเราเป็นกลุ่มผลประโยชน์สาธารณะ เพราะเราไม่ได้ทำธุรกิจ และไม่ได้สังกัดพรรคการเมือง มีผลประโยชน์เพื่อสาธารณะจริงๆ มีผลประโยชน์ที่เราอ้างว่าไม่ใช่เป็นผลประโยชน์ส่วนตัว ไม่ใช่ผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ เป็นผลประโยชน์ในเชิงความคิด เรียกว่าเป็นเจตนารมณ์หรืออุดมการณ์ที่เชื่อมั่นว่าอยู่บนพื้นฐานของการเรียกร้องสิทธิตามหลักการรัฐธรรมนูญ และเป็นสิทธิที่ควรจะเป็น “

(สุปัญญา กลางณรงค์, **สัมภาษณ์**, 30 ม.ค.2547)

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ มีกระบวนการในการเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยกำหนดเป็นยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวดังนี้

1. ใช้การเคลื่อนไหวกดดัน ทางการเมือง
2. รณรงค์กับสื่อมวลชน และสาธารณชน
3. พัฒนางานวิชาการเพื่อรองรับงานเคลื่อนไหวและรณรงค์
4. ขยายเครือข่าย ทำงานจัดตั้งสร้างความเข้าใจและพลังร่วมในกลุ่มองค์กรภาคประชาชน

ส่วนกิจกรรมความเคลื่อนไหว ของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ประกอบไปด้วย

1. งานตรวจสอบกระบวนการปฏิรูปสื่อมาตรา 40
  - 1.1 ติดตาม ตรวจสอบ มีส่วนร่วม กับกระบวนการสรรหากสช. กทช.
  - 1.2 ผลักดันร่างพรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ ภาคประชาชน
  - 1.3 ตรวจสอบนโยบายด้านโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ติดตามนโยบายรัฐ และการปฏิบัติต่อกรณีวิทยุชุมชน
3. งานตรวจสอบ ติดตาม สื่อโทรทัศน์ และ รณรงค์ข้อเสนอการปฏิรูปสื่อโทรทัศน์
4. งานวิจัย สื่อวิทยุโทรทัศน์ กับข่าวสารด้านสุขภาพ
5. งานพัฒนา ระบบข้อมูล ข่าว และสื่อเผยแพร่ของ คปส.
6. งานระดมทุน และ รณรงค์แนวคิดงาน คปส.
7. งานหนุนเสริมพัฒนาความเข้มแข็งของสื่อภาคประชาชน เช่น วิทยุชุมชน
8. ตรวจสอบนโยบายรัฐด้านการสื่อสาร และ ผลกระทบจากกลุ่มทุนสื่อสาร
9. ติดตามเวทีนโยบายการสื่อสารในเวทีระดับสากล
10. ติดตามสถานการณ์ ด้านสิทธิเสรีภาพ และความรับผิดชอบของสื่อสารมวลชน

“เป็นการร่วมกันติดตาม ผลักดันกลไกต่างๆ เพื่อมิให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ถูกทำให้บิดเบือนไปด้วยคนบางกลุ่มที่อาจไม่อยากจะเห็นการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ที่ยังรวมตัวกันทำงานในฐานะคณะทำงานติดตามมาตรา 40 ได้เกาะติดและผลักดันอย่างต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคม อาทิ การที่คณะทำงานติดตามมาตรา 40 และตัวแทนภาคประชาชนกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มชุมชนเมือง กลุ่มชาวไทยภูเขา กลุ่มเกษตรกร ได้หมุนเวียนกันไปฟังการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญร่างกฎหมาย ฯ พร้อมยื่นหนังสือข้อเรียกร้องเป็นระยะๆ และการรณรงค์สู่สาธารณชนด้วยการทำกิจกรรม เคลื่อนไหวนอกสภาอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดเวทีสัมมนา อภิปราย แลกเปลี่ยน รวมทั้งยุทธวิธีการติดตามอย่างใกล้ชิดในสถานการณ์บัญญัติ เช่น การรวมพลังภาคประชาชน สวมเสื้อยืดรณรงค์สีเขียวที่มีข้อความสนับสนุนการปฏิรูปสื่อเพื่อประชาชน เข้าไปนั่งรอบห้อง สังเกตการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญที่รัฐสภา จำนวนกว่า 20-30 คน เพื่อแสดงตัวตนให้ผู้ร่างกฎหมายทราบว่าประชาชนเฝ้าดูและติดตามอย่างใกล้ชิด ถือเป็นยุทธวิธีเพื่อสร้างแรงกดดันให้เกิดการนำบทเจรจาในห้องประชุมให้กลายมาเป็นประเด็นที่ต้องพูดคุยกันในบริบทของพื้นที่สาธารณะ เป็นประเด็นทางสังคม โดยที่ภาคประชาชนส่งตัวแทนเข้าไปสู่ทั้งในระบบและการเคลื่อนไหวนอกสภาเพื่อผลักดันหลักการ ” (วาระประชาชนว่าด้วยสื่อภาคประชาชน ,2544)

หลังจากคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการแล้ว ก็ดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันข้อเรียกร้องของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง

ซึ่ง สุภิญญา กล่าวถึงการเคลื่อนไหวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ไว้ว่า

“เราเชื่อมั่นในมาตรา 40 เราก็พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ในขั้นตอนของการทำมาตรา 40 ให้เป็นจริงนั่นคือจุดเริ่ม จุดเริ่มของมาตรา 40 ตอนนั้นรัฐบาล มีตัวตั้งเป็นกฎหมายฉบับแรก คือ พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ที่พูดถึงการต้องมีองค์กรอิสระ จุดเริ่มเราก็ไปร่วมทุกเวทีที่หน่วยราชการจัด ไปเสนอความคิดเห็นของเรา ว่าเราอยากเห็นกฎหมายฉบับนี้ออกมาเป็นอย่างไร จากนั้นก็มีการจัดเวทีของเราทุกภูมิภาค และเสนอข้อของเราในปี 2541-2542 ขณะนั้นเราสนับสนุนร่างของคณะอนุกรรมการ ทำโดยนักวิชาการ ถ้าย้อนอดีตกลับไปจะเห็นว่ารัฐบาลประชาธิปไตยมอบหมายให้กลุ่มนักวิชาการกลุ่มหนึ่งไปร่าง พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ แต่พอเข้า ครม. กลับกลายเป็นอีกร่างหนึ่ง คปส. จึงเข้าไปคลุกในช่วงนั้น ในช่วงกฎหมายเข้าสู่สภา ตอนนั้นเราใช้ชื่อว่าคณะทำงานติดตาม

มาตรา 40 เราก็เข้าไปฟังการประชุมสภาฯ ทุกนัด ไปยื่นหนังสือเกือบทุกอาทิตย์ ที่สำคัญสามารถผลักดันนักวิชาการสายภาคประชาชนเข้าไปทำงานได้ 3 คน จาก 30 กว่าคน ซึ่งถือว่าทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก ทั้ง 3 ท่านเข้าไปเป็นกรรมาธิการ เยาวระช้อเรียกกร้องข้อเสนอของภาคประชาชน เข้าไปพูดด้วย ใช้เวลา 6-7 เดือนในการขับเคลื่อน หลายประเด็นเพื่อให้กฎหมายออกมา ซึ่งตอนนั้นมีความขัดแย้ง 2-3 ประเด็นเรื่องจะมีที่องค์กร รัฐบาลอยากให้มีองค์กรเดียว เพื่อให้มีอำนาจเบ็ดเสร็จ ดูแลทั้งวิทยุโทรคมนาคมและวิทยุโทรทัศน์ แต่เราอยากให้มี 2 องค์กร สุดท้ายเราก็ประสบความสำเร็จ ได้มา 2 องค์กร คือ กทช. และ กสท.

อีกเรื่องซึ่งถือว่าเราได้ออกแรงอย่างมากในช่วงนั้นก็คือการกดดัน การทำงานหนักของกรรมาธิการ ที่ทำให้เราได้หลักประกัน 20 เปอร์เซ็นต์ของคลื่นภาคประชาชนที่ต้องได้ ก็มีการระบุไว้ใน พรบ. มาตรา 26 และได้โควตาเอ็นจีโอ 4 คน เข้าไปเป็นกรรมการสรรหา จากทั้งหมด 17 คน ก็ถือว่าเป็นความสำเร็จของเราในเชิงหลักการที่เราเข้าไปผลักดัน 2 ส่วน เพราะเราใช้ยุทธศาสตร์ทำงานคู่ขนาน ทำงานในกรรมาธิการ หาพันธมิตรในกรรมาธิการ และเคลื่อนไหวกดดันข้างนอก จัดแถลงข่าว ยื่นหนังสือ สร้างพลังข้างนอก ซึ่งเงื่อนไขทางการเมืองขณะนั้นทำได้เพราะพลังประชาสังคมตื่นตัวมาก เพราะเป็นช่วงหลังรัฐธรรมนูญ ทุกคนตื่นตัวและอำนาจรัฐอ่อนไหวต่อพลังประชาชนมากกว่าในยุคปัจจุบัน ทำให้หลายข้อเรียกร้องเป็นไปได้ การเคลื่อนไหวในยุคนั้นก็เพื่องู ทำให้บทบาทเด่นชัดขึ้นในช่วงนั้น เข้าไปทำงานทั้งล๊อบบี้ ผลักดัน เจรจา และเคลื่อนไหวกับสาธารณะด้วย จนกฎหมายประกาศใช้ นำไปสู่กระบวนการสรรหา คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ก็เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหาด้วย เพราะเราถือว่าองค์กรพัฒนาเอกชนก็เป็นหนึ่งในภาคีที่มีสิทธิ์ที่จะร่วมกำหนด”

(สุภิญญา กลางณรงค์, สัมภาษณ์, 30 ม.ค. 2547)

จากวัตถุประสงค์ในการตั้งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อดังกล่าวแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อได้รวมกลุ่มกันทำงานมีจุดมุ่งหมายคือการปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 มีการเคลื่อนไหวผลักดันข้อเรียกร้องต่างๆ ใช้วิธีการเคลื่อนไหวด้วยการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน การส่งตัวแทนเข้าไปแสดงความคิดเห็นยังเวทีต่างๆ การยื่นหนังสือผ่านหน่วยงานราชการ และผ่านสถาบันทางการเมือง โดยทั้งหมดนี้เป็นการอ้างสิทธิของประชาชนในการเข้าดำเนินการ เพื่อเรียกร้องผลประโยชน์สาธารณะ โดยยึดหลักตามเจตนา

รมณ์ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะ และผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน

กระบวนการเรียกร้องและความต้องการต่อการสรรหากสช.

หลังจากศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาขึ้นตามคำตัดสินของศาลปกครอง ให้กระบวนการสรรหาทั้งหมดเป็นโมฆะ คปส. ได้ร่วมกับองค์กรพันธมิตร เช่น นักวิชาการ สมาคมวิชาชีพสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชน แสดงจุดยืนกดดันให้คณะกรรมการสรรหาลาออกทั้งหมดเพื่อให้มีการเริ่มต้นใหม่ ดำเนินกิจกรรมเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องหลายรูปแบบดังนี้

วันที่ 2 มีนาคม 2545 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาพันธ์สื่อศิลปวัฒนธรรมไทย เครือข่ายนักวิชาการเพื่อการปฏิรูปสื่อ ได้เคลื่อนไหวร่วมกันด้วยการออกแถลงการณ์เรียกร้องให้เริ่มต้นกระบวนการสรรหากสช.ใหม่ หลังจากที่ศาลปกครองชี้ว่ากระบวนการสรรหาที่ผ่านมาไม่ถูกต้อง

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ออกมาระบุว่า การที่คำตัดสินของศาลปกครอง ที่ชี้ชัดว่า การที่กรรมการสรรหา 2 ท่าน มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง และมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในหน่วยธุรกิจเดียวกัน เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ข้อเรียกร้องขององค์กรประชาชน ที่คัดค้านกระบวนการสรรหามาตั้งแต่ต้น เป็นสิ่งที่ชอบธรรม และมีเหตุผล แต่ที่ผ่านมามากรรมการสรรหาก็ยังดื้อรั้น เพิกเฉย และละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย จนทำให้กระบวนการสรรหา ต้องล่าช้าเสียหาย

“กรรมการสรรหาหลายท่าน เคยแถลงกับสื่อมวลชนและยอมรับว่า มีผู้สมัครบางส่วน มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง กับกรรมการสรรหาจริง แต่ก็ยังเห็นว่าเป็นเรื่องปกติและยังเลือกบุคคลที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นกรรมการ กสช. แสดงให้เห็นถึงทัศนคติการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง และไม่เคารพต่อกฎหมาย ทำให้กระบวนการสรรหาไม่ชอบธรรมมาตลอด ที่สำคัญกรรมการสรรหา 2 ท่าน ที่ศาลปกครอง ตัดสินว่า มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสีย ได้ร่วมกระบวนการสรรหามาทุกขั้นตอน จึงมีผลให้กระบวนการสรรหากสช.เป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้น” (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ,แถลงข่าว ,2 มีนาคม 2545)

นอกจากนี้ยังมีข้อเรียกร้องอีก 3 ข้อคือ

1. ขอให้คณะกรรมการสรรหา กสช. ทั้งชุด ลาออก เนื่องจากได้มีการพิสูจน์แล้วว่า กระบวนการสรรหาที่ผ่านมาไม่ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย

2. ขอให้เริ่มต้นกระบวนการคัดเลือก กรรมการสรรหาใหม่ที่โปร่งใส เปิดเผยและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยเร็ว

3. เมื่อได้กรรมการสรรหาชุดใหม่ ที่เป็นที่ยอมรับของประชาชนแล้ว ต้องดำเนินการสรรหากรรมการ กสช. ใหม่ อย่างโปร่งใส เปิดเผย โดยเร็วเช่นกัน

ต่อมา คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ยังร่วมกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เคลื่อนไหวร่วมกัน โดย วันที่ 11 มีนาคม 2545 นายไพโรจน์ พลเพชร เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) และนายวิสุทธิ คมวัชรพงศ์ รองเลขาธิการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เข้ายื่นหนังสือต่อนายสมพร เทพสิทธา ประธานกรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) เพื่อคัดค้านการดำเนินการสรรหา กสช. ที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

หนังสือดังกล่าวระบุว่า ตามที่ศาลปกครอง ได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2545 ระบุว่า ข้อขัดแย้งว่า กระบวนการสรรหากรรมการ กสช. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเหตุที่กรรมการสรรหาบางคน เป็นผู้ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง จึงขอเรียกร้องดังต่อไปนี้

1. ให้คณะกรรมการสรรหา กสช. ยุติการดำเนินการสรรหากรรมการ กสช. ในขั้นตอน 28 คน เพราะเป็นการกระทำที่อาจขัดต่อคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง หรือขัดต่อกฎหมาย

2. เมื่อกระบวนการสรรหาไม่ชอบด้วยกฎหมายตั้งแต่ต้น จึงขอให้คณะกรรมการสรรหา โปรดพิจารณาตัวเองด้วยการลาออก เพื่อให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสรรหาขึ้นมาใหม่ และเริ่มกระบวนการสรรหาคณะกรรมการ กสช. อีกครั้ง ตั้งแต่ขั้นตอนแรก

ต่อมา วันที่ 12 มกราคม 2546 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ โดย สุภิญญา กลางณรงค์ รองเลขาธิการ คณะกรรมการปฏิรูปสื่อ (คปส.) (ตำแหน่งขณะนั้น) ออกมาเรียกร้องให้ คณะกรรมการสรรหา กสช. ทั้งหมด แสดงความกล้าหาญและรับผิดชอบด้วยการลาออกพร้อมกันทั้งคณะ เพื่อเปิดโอกาสให้เริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่ด้วยความถูกต้องมากขึ้นกว่าเดิม และจะได้เดินทางไปพร้อมกับการสรรหา กทช. ใหม่ด้วย ซึ่งที่ผ่านมาการปฏิรูปสื่อต้องล่าช้าก็เพราะการทำงานที่ผิดพลาดและมีมลทินของกรรมการสรรหา ส่งผลให้การปฏิรูปสื่อต้องหยุดชะงักเป็นเวลานาน

“คปส. ขอให้ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจสื่อวิทยุและโทรทัศน์รายใหญ่ที่ผูกขาดสื่ออันเป็นต้นเหตุให้ต้องมีการปฏิรูปสื่อ เช่นโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และไอทีวี รวมทั้งตัวแทนค่ายเทปเพลงอย่างค่ายแกรมมี่ อาร์เอส แสดงความเสียสละทางจริยธรรมด้วยการไม่เข้าร่วมเป็นกรรมการสรรหา กสช. อีก หรือการลงสมัครเป็น กสช.ด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้คนที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจนี้ได้เข้ามาปฏิรูปสื่ออย่างอิสระตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ” (สุภิญญา กลางณรงค์, แอลงข่าว, 12 มกราคม 2546)

ต่อมาคณะกรรมการสรรหาฯ ได้ยื่นอุทธรณ์ คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ให้ยกเลิกการสรรหากสช. ทั้ง 14 คน และวันที่ 4 มีนาคม 2546 ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ทำให้กระบวนการสรรหา กสช. ต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่

หลังจากศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาได้เพียงวันเดียว ความเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ก็เริ่มเข้มข้นขึ้นอีกครั้ง โดย วันที่ 5 มีนาคม 2546 สุภิญญา กลางณรงค์ รองเลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) ยื่นหนังสือ ถึงนายสมพร เทพสิทธา ประธานคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) เพื่อเรียกร้องให้คณะกรรมการสรรหา กสช. ทั้ง 17 คนลาออก เพื่อเปิดโอกาสเริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่ ทั้งนี้ เนื่องจากเห็นว่า กระบวนการสรรหา กสช. มีความไม่ชอบมาพากลรวมทั้งการที่กรรมการสรรหาจำนวนหนึ่งมีความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน กับผู้สมัครที่ได้รับการคัดเลือก จนทำให้ผู้สมัครถูกคัดชื่อออก และได้ยื่นฟ้องร้องต่อศาลปกครอง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ 4 มี.ค.ที่ผ่านมา ว่า กระบวนการสรรหาที่ผ่านมา นั้น ผิดกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสรรหา กสช. ไม่มีความเป็นกลางอย่างร้ายแรง รวมทั้งมติในการคัดเลือกผู้สมัครจำนวน 14 คนนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ดังนั้น กระบวนการสรรหาที่ผ่านมาจึงมีสภาพเป็นโมฆะ ประชาชนไม่อาจเชื่อมั่นได้อีก และคณะกรรมการสรรหาฯ ทั้งชุด ก็หมดความชอบธรรม ที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอย่างสิ้นเชิง คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ(คปส.) จึงต้องการให้คณะกรรมการสรรหาฯ ทั้งชุด รับผิดชอบด้วยการลาออก เพื่อให้มีการสรรหาครั้งใหม่ให้เกิดการปฏิรูปสื่ออย่างแท้จริง รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน

ตัวแทนคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ยังร่วมกับสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ยื่นหนังสือต่อ นายอานันท์ ปันยารชุน ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเรียกร้องให้ สภาที่ปรึกษาฯ เร่งรัดให้รัฐบาล ปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนให้มากที่สุด

โดยในหนังสือระบุว่า แม้รัฐธรรมนูญจะประกาศใช้มากกว่า 5 ปีแต่การปฏิรูปสื่อยังไม่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง รวมทั้งยังมีหลายเหตุการณ์ ที่สะท้อนให้เห็นการละเมิดรัฐธรรมนูญ เช่น การออกพระราชกำหนดพิทักษ์ทรัพย์สงวนทรัพย์ การแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 112 ที่เป็นการละเมิดอำนาจคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ การวางแผนจัดสรรคลื่นวิทยุให้กับ อบต. การแทรกแซงการทำงานของสื่อ การจับกุมการดำเนินกรสร้างกระบวนการเรียนรู้ออกของกลุ่มวิทยุชุมชน การที่นายกรัฐมนตรีละเลยการใช้อำนาจเพิกถอน กระบวนการสรรหา กทช. และ กสช. การมิได้เร่งรัด ให้มีการตรา พรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ แต่กลับพยายามผลักดันร่าง พรบ. สภาวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

ดังนั้น จึงขอให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการให้ความเห็นต่อนายกรัฐมนตรี และรัฐบาล เพื่อให้เจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

หลังจากคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง ที่เรียกร้องให้คณะกรรมการสรรหา กสช.ลาออก เพื่อล้มกระดานให้มีการเริ่มต้นกระบวนการใหม่ทั้งหมดเลยนั้น ในที่สุดกรรมการสรรหา 5 คนได้ประกาศลาออกจากตำแหน่งคือ นายมณฑิธร บุญตัน , นายอานันท์ ปันยารชุน , รศ.จุมพล รอดคำดี, รศ.อรนุช เลิศจรรยาภักษ์ และ ผศ.ดร.สิทธิชัย เทวะธีรวัฒน์

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) ออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2546 โดย สุภิญญา กลางณรงค์ รองเลขาธิการฯ ระบุว่า ขอแสดงความชื่นชมอย่างสูงต่ออดีตกรรมการสรรหาทั้ง 5 คนที่แสดงความรับผิดชอบประกาศลาออกจากตำแหน่ง หลังจากศาลปกครองสูงสุดพิพากษาให้การทำงานของคณะกรรมการสรรหาฯ เป็นโมฆะ พร้อมกันนั้นยังเรียกร้องให้ นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้นำรัฐบาล แสดงความจริงใจต่อการปฏิรูปสื่อ ด้วยการถอนชื่อตัวแทนภาครัฐทั้ง 5 คนจาก 5 กระทรวง ออกจากกระบวนการสรรหา เพื่อเร่งให้มีการสรรหาครั้งใหม่ที่ถูกต้อง เป็นกลาง เป็นธรรมอย่างแท้จริง

แถลงการณ์ของคปส. ระบุว่า นายกรัฐมนตรีในฐานะผู้ต้องทำให้นโยบายการปฏิรูปสื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญต้องแสดงความกล้าหาญและจริงใจที่จะเรียก

ศรัทธาของประชาชนต่อการปฏิรูปสื่อให้กลับคืนมา ด้วยการท้าทายอำนาจที่ผูกขาดและฝังรากลึกของกลุ่มนายทุน - ชุนศึก ที่ยึดกุมกระบวนการสรรหา กสช. อย่างเหนียวแน่น นอกเสียจากว่า นายกรัฐมนตรีจะยืนอยู่ข้างเดียวกับกลุ่มทุนและรัฐที่ขัดขวางการปฏิรูปสื่อตลอดมา” (คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ, 8 มีนาคม 2546)

“การทำงานครั้งนี้ไม่ได้มีการอิงแอบผลประโยชน์จากกลุ่มใด คนที่กล่าวหาควร ละอายแก่ใจบ้าง และในส่วนของนักวิชาการ เวลาจะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าใครอยู่กลุ่มไหน หรือใคร รับใช้กลุ่มทุน” (สุภิญญา กลางณรงค์ , 8 มีนาคม 2546)

ต่อมาวันที่ 10 มีนาคม 2546 สุภิญญา กลางณรงค์ รองเลขาธิการคณะกรรมการ รณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ(คปส.) เดินทางไปยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี เรียกร้องให้นายกฯแสดง จุดยืน และความจริงจังต่อการปฏิรูปสื่อ ด้วยการเคารพคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด กรณี ให้เพิกถอนมติ การแต่งตั้ง 14 รายชื่อผู้สมัคร คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทร ทศน์แห่งชาติ (กสท.) เนื่องจากกระบวนการสรรหาผิดกฎหมาย วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองด้วย การให้นายกฯส่งสัญญาณหรือมีมติให้คณะกรรมการสรรหา กสท. ซึ่งเป็นตัวแทนภาครัฐทั้ง 5 หน่วยงานคือตัวแทนจากสำนักนายกฯ,สภาความมั่นคงแห่งชาติ ,กระทรวงกลาโหม, ก.การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกระทรวงการสื่อสารฯ ถอนตัวออกจากการเป็นคณะกรรมการสรรหา และเร่งรัดให้มีการสรรหา กสท.ครั้งใหม่โดยเร่งด่วน

นอกจากนี้ยังยื่นหนังสือถึงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ตรวจสอบ คุณสมบัติ คณะกรรมการสรรหากสท.ที่เป็นตัวแทน ของกลุ่มองค์กรเอกชน ,นักวิชาการ และนักวิชาชีพ ว่ายัง มีความชอบธรรม ในการทำหน้าที่ต่อไปหรือไม่ ด้วยการสอบถามไปยังต้นสังกัดที่ส่งคณะกรรมการ ดังกล่าวมาเป็นตัวแทน โดยเฉพาะนายสมพร เทพสิทธา ประธานคณะกรรมการสรรหา ซึ่งเป็นตัว แทนของกลุ่มองค์กรเอกชนในนามสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยและนางอรุณีประภา หอม เศรษฐี เลขาธิการคณะกรรมการสรรหา ซึ่งเป็นตัวแทนจากนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน เนื่อง จากเครือข่ายนักวิชาการสื่อสารมวลชนในนาม สภาสถาบันนักวิชาการ สื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ได้แสดงจุดยืนชัดเจนแล้วว่า ไม่ยอมรับในตัวแทน คณะกรรมการสรรหา ของกลุ่มวิชาการอีก 1 คน ที่ยังไม่ลาออก รวมถึงเครือข่ายองค์กรเอกชน และองค์กรวิชาชีพ ได้แสดงความไม่ไว้วางใจ ให้คณะกรรมการสรรหาที่เหลืออยู่ทำงานอีกต่อไป

ไม่เพียงแต่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเท่านั้น ที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ขณะเดียวกัน กรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) 15 เครือข่ายทั่วประเทศ ก็ร่วมเคลื่อนไหวด้วยการแถลงถึงเหตุผลที่ต้องเข้ามาติดตามปัญหาการปฏิรูปสื่อและการสรรหา กสช. เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2546

เวดี ประเสริฐเจริญสุข ประธาน กป.อพช. แถลงยืนยันว่า คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) เป็นองค์กรสมาชิกหนึ่งของ กป.อพช. ซึ่งได้ทำหน้าที่ติดตามการปฏิรูปสื่อมาตั้งแต่ร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งปัญหาความไม่โปร่งใสในการสรรหา กสช. ทำให้ กป.อพช. เห็นร่วมกันต้องออกมาเคลื่อนไหว เนื่องจากคลื่นความถี่ตามมาตรา 40 เป็นสมบัติสาธารณะ ไม่ใช่สมบัติของกลุ่มบางกลุ่มเป็นการเฉพาะ และกรรมการ กสช. ต้องไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงไปเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการสื่อ มิฉะนั้นจะไม่มีหลักประกันสำหรับการแบ่งสรรคลื่นความถี่ ให้องค์กรทางสังคมใช้เป็นช่องทางการสื่อสาร และพัฒนาของกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสตรี เด็ก คนพิการ ข้อเสนอให้กลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะในสังคม ไม่ว่าจะเอ็นจีโอ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ สมาคมผู้สื่อข่าว มาร่วมกันจัดทำกติกาในการสรรหา กสช. ที่ชอบธรรมในที่แจ้ง ไม่ใช่ปล่อยให้กลุ่มใดมาผูกขาดปิดประตูสรรหาอย่างที่ผ่านมา

และแม้กระบวนการสรรหา กสช. จะเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง หลังจากคณะกรรมการกฤษฎีกา วินิจฉัยว่า คณะกรรมการสรรหา กสช. ที่เหลืออยู่ 11 คน ยังอยู่ในองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด และยังอยู่ในวาระการดำรงตำแหน่งเนื่องจากยังไม่สิ้นสุดภารกิจ ดังนั้น กรรมการสรรหา กสช. ในแต่ละกลุ่มจึงยังคงมีสภาพกรรมการสรรหา กสช. ต่อไป

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ก็ได้ออกมาคัดค้านคำวินิจฉัยดังกล่าว เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2546 พร้อมกับระบุว่า มติของกฤษฎีกาเป็นการทำลายหลักการและสูญเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ ดังที่ ไพโรจน์ พลเพชร เลขาธิการ คปส. กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของกฤษฎีกา เพราะรัฐบาลและกรรมการสรรหาฯ พยายามใช้มติของกฤษฎีกาแก้ลำคำพิพากษาของศาลปกครอง ถือว่าผิดหลักการ

“เหตุใดจึงไม่นำคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด เป็นบรรทัดฐานตัดสินใจเพิกถอนกรรมการสรรหาทั้ง 17 คน ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อการใช้อำนาจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ไม่ใช่คนใดคนหนึ่งลาออกเท่านั้น สิ่งที่เกิดขึ้น ทั้งกฤษฎีกาและกรรมการสรรหา ไร้ซึ่งความรับผิดชอบต่อคำพิพากษาของศาลปกครอง ซึ่งจะก่อปัญหาในอนาคต ที่จะมีการโต้แย้งขึ้นมาอีก” (ไพโรจน์ พลเพชร, แถลงข่าว ,27 กรกฎาคม 2546)

เมื่อกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กสท.) ดำเนินต่อไป คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ โดยสุภิญญา กลางณรงค์ เลขาธิการ ได้เคลื่อนไหวอีกครั้ง เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ด้วยการยื่นหนังสือถึงนายรองพล เจริญพันธ์ รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้ดำเนินการเลือกคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ(กสท.) ด้วยความเป็นธรรม

โดยหนังสือร้องเรียนระบุว่า กระบวนการสรรหา กสท. ครั้งแรกเป็นโมฆะจากคำพิพากษาของศาลปกครองและให้มีกระบวนการสรรหาใหม่ แต่คณะกรรมการสรรหาชุดเก่าส่วนใหญ่ไม่ยอมลาออก และสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้อ้างถึงการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกา ให้คณะกรรมการสรรหาชุดเดิมทำงานต่อไปได้ แต่ให้มีการเลือกตั้งซ่อมแทนแต่มีความไม่โปร่งใสหลายอย่าง เช่น ไม่มีการประกาศรายชื่อผู้เข้าสมัครเป็นต้น

หนังสือดังกล่าวยังประกอบไปด้วยข้อเรียกร้องจำนวน 3 ข้อ คือ

1. เวลาผ่านไป 1 เดือนแล้ว ยังไม่ได้รับทราบรายชื่อผู้สมัครฝ่ายเอ็นจีโอที่ส่งใบสมัครเป็นกรรมการ กสท. ทั้งหมด จึงต้องการให้มีการเปิดเผยรายชื่อ
2. เมื่อเปิดเผยแล้วหากมีความลำบากใจที่จะตัดสินว่า ใครสมควรหรือไม่สมควรเข้าช่าย การพิจารณาคัดเลือกเป็นกรรมการ กสท. ตามกฎหมาย จึงขอให้ตั้งคณะกรรมการร่วมรัฐ-เอกชน เพื่อตรวจสอบเรื่องนี้กันเองว่า ใครมี หรือไม่มีผลงานอย่างไรที่จะเข้าช่ายเป็นผู้มีสิทธิสมัครเป็นกรรมการ กสท. ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40
3. ขอให้สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเปิดเผยกระบวนการต่างๆในเรื่องนี้ทุกขั้นตอน และแถลงข่าวให้ทราบเป็นระยะๆ เพื่อให้สังคมทราบว่า เรื่องนี้คืบหน้าไปถึงไหนแล้ว

สุภิญญา กล่าวในครั้งนั้นว่ากำลังถูกกดดันแก้ง เพราะสถานการณ์หลายอย่างบีบให้คิดอย่างนั้น ก่อนหน้านั้นกลุ่มธุรกิจสื่อออกมาประกาศชัดเจนว่ายื่นคนละฝ่ายกับเอ็นจีโอ และคิด

ว่าไม่อยากจะให้เอ็นจีโอเข้าไปมีส่วนร่วมในครั้งนี้นี้ เพราะอ้างว่าเอ็นจีโอไม่ได้อยู่ในแวดวงสื่อสารมวลชน แต่เมื่อมีการเลือกตั้งซ่อมครั้งใหม่จะเห็นว่ากระบวนการค่อนข้างล่าช้า และลำดับขั้นตอนมีน้อยเยี่ยงแผ่น

"อยากทราบว่า มีรายชื่อผู้สมัครคณะกรรมการ กสช.ในแต่ละองค์กรว่ามาถึงสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ถ้าสุดได้รับเอกสารแจ้งจากบางองค์กรว่า ให้นำหลักฐานไปชี้แจงเพิ่มเติมที่สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี แต่ดิฉันได้รับหนังสือนี้ เมื่อวันที่ 30 กย. ซึ่งหมดเขตรับสมัครในวันที่ 1 ตค. แสดงให้เห็นว่ามีความพยายามที่จะตัดการมีส่วนร่วมของเอ็นจีโอ เพราะว่าหากบางองค์กรไม่ได้รับเอกสารดังกล่าวแล้ว จะส่งรายชื่อมาที่สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีไม่ทัน หรือได้รับเอกสารแล้วดำเนินการในขั้นตอนต่อไปไม่ทัน และจะถูกตัดสิทธิ์ไปโดยปริยาย" (สุภิญญา, แถลงข่าว ,1 ตุลาคม 2546)

การเคลื่อนไหวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งขัดแย้งอย่างสิ้นเชิงกับกลุ่มสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สุภิญญา มองว่า

"พอเริ่มกระบวนการสรรหา กสช. จุดนี้เองที่เริ่มเป็นจุดขัดแย้ง เพราะเริ่มมีกลุ่มเข้ามา โดยเฉพาะกลุ่มพวกวิทยุโทรทัศน์ ที่เป็นผู้ประกอบการ เพราะว่าเป็นเรื่องของการต้องแบ่งโควตาในกรรมการสรรหาแล้ว เป็นจุดเริ่มของความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจกันตั้งแต่นั้นมา เพราะสิ่งที่เราทำก็คือการตรวจสอบกระบวนการสรรหา กสช. อย่างใกล้ชิดมาก ตรวจสอบทุกตารางนิ้ว ทุกวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการยื่นหนังสือคัดค้านกลุ่มที่ไม่ถูกต้อง การสัมมนา การกดดัน การเจรจาต่อรอง บัญชี จนถึงขั้นการฟ้องร้องศาลปกครอง เพื่อให้สั่งคณพิสูจน์ว่าการสรรหาไม่ชอบ ซึ่งเราก็ทำสำเร็จ ศาลปกครองรับฟ้องและตัดสินว่า มันผิดจริง แต่ผลที่เกิดขึ้นก็ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมาก กรรมการสรรหาที่ทำผิดก็ไม่ได้ลาออก และทำให้กระบวนการล่าช้าด้วย ในเชิงเจตนาผมคิดว่าเราทำถูก ในแง่ของการตรวจสอบแต่ถ้าดูผลของการปฏิรูปสื่อเราก็ไม่แน่ใจว่า มันอาจก่อให้เกิดกระบวนการล่าช้า ท้ายที่สุดแล้วไม่ว่าช้าหรือเร็ว ก็ได้คนกลุ่มเดิมอยู่ดี คิดว่ามีการตรวจสอบที่ดีกว่า ซึ่งก็เป็นบทบาทในการตรวจสอบของคปส."

(สุภิญญา กลางณรงค์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2547)

จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ แสดงบทบาทในการตรวจสอบการสรรหาคณะกรรมการ กสช. อย่างหนัก กระทั่งศาลปกครองตัดสินให้ต้องมีเลือกตั้งกรรมการสรรหาบางท่านใหม่ ซึ่งประเด็นความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ที่มีต่อกระบวนการสรรหา กสช. สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ต้องการให้เริ่มต้นกระบวนการคัดเลือก กรรมการสรรหาใหม่ที่โปร่งใส เปิดเผยและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยเร็ว
2. ผลักดันการปฏิรูปสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญมาตรา 40

จะเห็นได้ว่าการเกิดขึ้นของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เป็นการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาภายหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 มีผลบังคับใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ให้โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อได้เคลื่อนไหวด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้ง การแถลงข่าวผ่านสื่อมวลชน การออกแถลงการณ์ การยื่นหนังสือเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง รวมถึงการใช้กระบวนการทางศาลในการตรวจสอบขั้นตอนกระบวนการสรรหา กสช. จนทำให้การเลือกคณะกรรมการสรรหา ต้องเริ่มต้นใหม่ ในส่วนของผู้ที่ลาออกไป นอกจากนี้การเคลื่อนไหวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อยังเคลื่อนไหวในการเชื่อมประสานแวนนอน มีการติดต่อสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ในการเรียกร้องความต้องการของกลุ่ม ทั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย หรือสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ โดยคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เป็นกลุ่มที่แสดงตัวเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ เรียกร้องให้มีการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่ระบุให้การจัดสรรคลื่นความถี่ จะต้องเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของสาธารณะและประโยชน์สูงสุดของประชาชน

กระบวนการเรียกร้องความต้องการ ต่อร่างพรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ยังได้เคลื่อนไหวในกระบวนการร่าง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งจะเป็นแผนแม่บทสำคัญสำหรับการจัดสรรคลื่นความถี่ด้วย

โดยตั้งแต่กลางปี 2545 ที่ผ่านมา คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ได้ร่วมกับเครือข่ายนักวิชาการและเครือข่ายนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ในการประชุมเพื่อจัดทำร่าง พรบ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แห่งชาติ พ.ศ. 25... เพื่อผลักดันให้ได้กฎหมายลูกที่เอื้อต่อการปฏิรูปสื่อ และตรงตามเจตนารมณ์ของมาตรา 39, 40 และ 41 ของรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง

หลังการประชุมร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กลุ่มผู้ประกอบการ/ทุนสื่อสารมวลชนได้พยายามผลักดันร่าง พรบ.ประกอบกิจการฯ ผ่านพรรคการเมืองที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาล 2 พรรค คือ พรรคไทยรักไทยและพรรคชาติพัฒนา ตลอดจนผลักดันร่าง พรบ. สภาวิชาชีพสื่อฯ ที่ให้อำนาจรัฐในการควบคุมแทรกแซงเสรีภาพของสื่อมวลชน ซึ่ง คปส. ร่วมกับองค์กรพันธมิตรเคลื่อนไหวกดดันจนรัฐบาลยอมถอนร่าง พรบ.สภาวิชาชีพสื่อฯ ออกไป คงเหลือไว้แต่ร่าง พรบ.การประกอบกิจการฯ ซึ่งรัฐบาลไม่ได้มีท่าทีว่าจะเร่งรัดเอาเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยเร็ว ทั้งที่กฎหมายฉบับนี้เป็นหนึ่งในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่จะทำให้บทบัญญัติตามมาตรา 40 ปรากฏเป็นจริง กระทั่ง ต่อมา คปส. ได้ร่วมกับสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ในการเดินหน้าร่ำ 50,000 รายชื่อเพื่อเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติการประกอบกิจการฯ

“ที่รู้สึกเสียใจก็คือ พรบ.ประกอบกิจการฯ ควรจะถูกผลักดันพร้อมกันตั้งแต่แรกในสมัยรัฐบาลประชาธิปัตย์ ซึ่งอาจจะง่ายกว่านี้ เมื่อปล่อยล่าช้ามากระทั่งปัจจุบันก็เลยยังไม่เกิด ก็ถือว่าเป็นความล้มเหลวเหมือนกันที่ไม่สามารถผลักดันให้กฎหมายนี้เกิดขึ้นได้ ปัจจุบันต่อให้ กสช. เกิด ก็ยังไม่มีกฎหมายประกอบกิจการฯ งานก็เลยลากมาถึง 6 ปี เป็นงานเหมือนเดิมที่ต้องตรวจสอบและผลักดันกลไกหลักๆ ก็คือองค์กรอิสระและกฎหมายที่ยังไม่เสร็จ

วิธีการผลักดัน เริ่มแรกก็ต้องมีการระดมความคิดเห็นในกลุ่มของเราเพื่อเสนอตัวตั้งว่าอยากเห็นแนวคิดรวบยอด รายละเอียดของกฎหมายอย่างไร จากนั้นก็มีการจัดเวที

ในหมู่ภาคเอ็นจีโหลายครั้งด้วยกัน จนออกมาเป็นข้อเสนอ และเป็นร่างกฎหมายที่ประชาชนสนับสนุน จากนั้นเอากฎหมายไปเสนอให้กับนักการเมือง ฉบับแรก เราทำ 2-3 วิธีการ คือการล๊อบบี้ หรือผลักดันความคิดของเราผ่านกลไกทางรัฐสภา นั่นคือพรรคการเมืองทุกพรรค ซึ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถทำได้ถ้าหากต้องการสร้างกฎหมายขึ้นมา วิธีการที่ 2 ใช้การรณรงค์เคลื่อนไหวทางการเมืองเผยแพร่ให้ประชาชนรู้ว่าเราอยากได้อะไร ก็ทำแผ่นพับ โบรชัวร์ แถลงข่าว เสนอจุดยืนของเราที่เด่น ๆ ออกมา 3 – 4 ข้อว่า เราอยากเห็นอะไรแล้วก็ผลักดัน เพราะฉะนั้นก็ทำอยู่ไม่ก็อย่าง ระดมความคิดเห็น เสนอเป็นเนื้อหา ผลักดันผ่านสังคม ผ่านไปยังกลไกรัฐ ผลักดันผ่านสื่อ ผลักดันพยายามส่งคนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนิติบัญญัติ ส่วนกม.ฉบับที่ 2 การเคลื่อนไหวก็เป็นในแนวทางเดียวกัน เพียงแต่ยังไม่ได้เข้าสภาฯ ก็เลยยังไม่ค่อยเข้าไปมีส่วนร่วมมีการจัดเวที ก็เข้าไปมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนที่สำนักงานกฤษฎีกาทุกครั้งเพื่อเข้าไปเสนอแนะแนวคิด “

(สุภิญญา กลางณรงค์,สัมภาษณ์ ,30 ม.ค. 2547)

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ยังเคลื่อนไหวด้วยเปิดแถลงข่าวสรุปภาพรวมความเคลื่อนไหวของการปฏิรูปสื่อ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2547 โดยมีข้อความระบุไว้ในส่วนของกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ดังนี้คือ

“การปฏิรูปสื่อในปี พ.ศ.2546 เป็นไปอย่างลุ่มๆ ดอนๆ ความไม่ใส่ใจ ละเลย ละเมิด ละเว้น รัฐธรรมนูญโดยรัฐบาลเกิดขึ้นจนกลายเป็นสิ่งชาชิน มาตรา 40 ปัจจุบันแทบไม่มีความหมายในเชิงรูปธรรมสักเท่าใด จนกระทั่งปัจจุบัน เวลาผ่านไป หกปีกว่า กลไกประกอบรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ก็ยังไม่มีวิวัฒนาการจะเสร็จสิ้น ไม่ว่าจะเป็นองค์กรอิสระ หรือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ถือเป็นความล่าช้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวง

อำนาจรัฐที่ครอบครองสื่อในเชิงกรรมสิทธิ์ก็ยังคงกรรมสิทธิ์ในการผูกขาดควบคุม เช่นเดิม การใช้ระบบเส้นสาย ที่ไม่โปร่งใส ในการได้มาซึ่งสัมปทานสถานีวิทยุ โทรทัศน์ การโยกย้ายสับเปลี่ยนโดยไร้กติกาที่ถูกต้องเป็นธรรม ยังคงเกิดขึ้นเป็นประจำ

สำหรับความก้าวหน้าและความถดถอยของการปฏิรูปสื่อ ในส่วนความก้าวหน้า ได้แก่ 1.ศาลปกครองสูงสุดมี คำพิพากษาให้การสรรหาองค์กฤษฎีการตามรัฐธรรมนูญมาตรา40 คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) เป็นโมฆะ เนื่องจากความไม่โปร่งใส ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม ในกระบวนการสรรหา เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2546 ถือเป็นที่ยืนยันหลักการ เรื่อง ความเป็นอิสระ และ การต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวมขององค์กฤษฎีการ ในการรับผิดชอบงานเพื่อปกป้องประโยชน์สาธารณะ

2.การยื่นหยัด ดื้อแพ่งของเครือข่ายวิทยุชุมชน ในการรวมตัวและทดลองออกอากาศสถานีวิทยุที่เป็นอิสระและบริการชุมชน ทั่วประเทศ ตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ แม้จะมีตัวแทนวิทยุชุมชน จังหวัดอ่างทองโดนจับกุมดำเนินคดี

ส่วนประเด็นความถดถอย คือ

1.การดื้อดึงไม่ยอมลาออกจากตำแหน่งของ คณะกรรมการสรรหา กสช. จำนวนหนึ่งทั้งๆ ที่ศาลปกครองสูงสุดตัดสินว่า การสรรหาที่ผ่านมาเป็นโมฆะ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สะท้อนให้เห็นถึงการไม่ยอมปรับตัวในการเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ในหลักการปฏิรูปการเมือง

2.นายจักรพันธ์ ยมจินดา ส.ส.พรรคไทยรักไทย เสนอร่างกฎหมายย้อนยุค พ.ร.บ.สภาวิชาชีพกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ... ซึ่งมีวาระในการควบคุมนักสื่อสารมวลชน เปิดช่องให้มีการตีทะเบียนนักวิชาชีพให้เข้าสู่กรอบอำนาจนิยมแต่ถูกคัดค้านอย่างหนักจนต้องถอนร่างกฎหมายออกไป

3 .ความล่าช้าของ กสช. และ พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.. นับตั้งแต่ศาลปกครองตัดสินการสรรหาให้เป็นโมฆะตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2546 จนกระทั่งปัจจุบันยังไม่มีวาระคืบหน้าใดๆ เป็นความล่าช้าอย่างถึงที่สุด ที่สำคัญยังมีกระแสจากรัฐบาลและกลุ่มทุนโทรคมนาคมเสนอให้มีการ ยุบ กสช. ควบรวม ให้เหลือ กทช.องค์กรเดียว

เหตุผลที่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่นั้น สุภิญญา ได้กล่าวไว้ว่า

“สาเหตุที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ก็เพราะหากไม่เข้าไปตรวจสอบ ประเด็นหลายอย่างก็จะขาดตกบกพร่องไป ถ้าไม่มีหน่วยงานภาคประชาสังคมเข้าไป คปส.ก็อ้างตัวเองว่าเป็นองค์กรของภาคประชาชน ถ้าไม่มีองค์กรภาคประชาชนเข้าไปถ่วงดุล หลักการ

ต่างๆ ที่ออกมา ก็จะหลงลืมประเด็นต่างๆ ที่ภาคประชาชนต้องการ ก็จะมีส่วนของภาคธุรกิจ นักวิชาชีพ ภาครัฐ แต่จะไม่มีส่วนของภาคประชาชนคนชายขอบ ไม่มีตัวแทนของตัวเองเข้าไป เพราะฉะนั้นวัตถุประสงค์หลักที่เข้าไปก็คือ 1 เข้าไปเป็น watchdog ตรวจสอบให้กับสังคมโดยรวมว่ากระบวนการไปถึงไปไหน ชอบไม่ชอบอย่างไร ส่วนที่ 2 คือ เข้าไปผลักดันวาระภาคประชาชนด้วย ซึ่งคิดว่าเป็นวาระที่เรามีสิทธิ์ที่จะผลักดัน เป็นวาระที่กลุ่มอื่นจะไม่พูดถึงมากนัก เช่นสื่อภาคประชาชน สื่อชุมชน ก็คือ 2 วัตถุประสงค์ที่เราเข้าไปคือทั้งตรวจสอบและผลักดันข้อเสนอความต้องการของเรา”

(สุภิญญา กลางณรงค์ ,สัมภาษณ์ ,30 มกราคม 2547)

ส่วนความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ นั้น สุภิญญา มองว่า

“ถ้าพูดในแง่นามธรรม อยากสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางการสื่อสาร อยากสร้างระบบโครงสร้างวิทยุ ปฏิรูประบบโทรทัศน์ใหม่ให้มีความเป็นอิสระ มีความโปร่งใส หลากหลาย กระจาย เข้าถึงได้ง่าย ตอบสนองประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง นั่นก็คือว่า เราเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เพราะถ้าไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ก็ยากที่หลายๆ อย่างจะเปลี่ยน เนื้อหา อีสรภาพจะไม่เกิดขึ้น พุดง่ายๆ คืออยากเปลี่ยนโครงสร้างความเป็นเจ้าของ ให้เกิดการกระจาย กระจายความเป็นเจ้าของการถือครอง เหมือนการกระจายที่ดิน การกระจายอำนาจในการจัดการทรัพยากรป่าชายเลน หรือดิน น้ำป่า จากรัฐไปสู่สาธารณะ เพราะฉะนั้นเราเลยชูธงว่าการปฏิรูปสื่อที่เนื้อแท้ ต้องเข้าไปถึงการปลดปล่อยการที่รัฐควบคุมสื่อในเชิงกรรมสิทธิ์ไว้ด้วยตัวเอง แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับการแปรรูปที่จะปล่อยมือจากรัฐให้ไปอยู่ในมือของเอกชนทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ เราอยากเห็นองค์กรอิสระที่จะเกิดขึ้น กำกับดูแลให้มีความสมดุลกันทุกส่วน นั่นคือว่า รัฐเองยังคงมีสื่อได้ แต่ต้องมีสื่อไว้เพื่อบริการสาธารณะ ไม่ใช่โฆษณาชวนเชื่อ ธุรกิจก็ต้องมีสื่อได้แต่ก็ต้องมีความรับผิดชอบ มีการแข่งขันที่โปร่งใส มีกติกาที่เป็นธรรม ทำที่สุดต้องเปิดพื้นที่ให้กับภาคสาธารณะและประชาชน มีสิทธิ์ที่จะเป็นเจ้าของคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์เพื่อสร้างสื่อที่เป็นอิสระอย่างแท้จริง เป็นสื่อที่เป็นทางเลือก เป็นสื่อที่ตอบสนองความหลากหลายทางสังคมอย่างแท้จริง หนึ่งที่เรารู้ก็คือว่าจะต้องมีการรื้อโครงสร้างใหม่ จัดระบบความเป็นเจ้าของใหม่ จริงๆ เราถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของหมด แต่จะมีองค์กรกลางมาดูแลแทนประชาชน ปรับระบบการใช้ให้เน้นแตกต่างกัน ให้คนเข้าถึงได้แตกต่างกัน

เช่น ภาคธุรกิจก็เข้าถึงในบางส่วนหนึ่ง แต่ก็ต้องมีการกำกับดูแล ประชาชนก็ต้องมีส่วนที่จะเข้าถึงเพื่อที่จะบริหารจัดการ ซึ่งการเข้าถึงตรงนี้หมายถึงตั้งแต่การตัดสินใจ การบริหารจัดการ การเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วม รวมทั้งเนื้อหาสุดท้าย ต้องตอบสนองประโยชน์ที่หลากหลาย อยากเห็นการปรับโครงสร้างตรงนี้ให้ชัดเจนขึ้น อยากเห็นกลไกต่างๆ กติกาที่จะกำกับให้คำนึงถึงประโยชน์ในการบริการสาธารณะ มากกว่าที่จะเน้นเป็นกระบอกเสียงโฆษณาให้รัฐ และหากำไรให้กับธุรกิจ อันนี้เป็นแนวความคิดใหญ่ๆ

แม้ภาคประชาชนจะยังไม่เคยมีคลื่นความถี่ แต่ในเชิงสิทธิต้องมีการประกัน และในเชิงการพัฒนาองค์กรอิสระ ก็ต้องเข้ามาช่วย แต่ความพร้อมในการที่จะใช้หรือความยั่งยืนที่จะใช้ เป็นโจทย์ที่ต้องช่วยกันทั้งสังคม ชุมชนเองก็มีโจทย์ว่าใครพร้อมที่สุดก็จะได้ทำอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ว่าทุกชุมชนจะได้ทำเลยทีเดียว เป็นเรื่องที่ชุมชนจะต้องรวมตัวกันทำการบ้าน และเป็นเรื่องที่สังคม หน่วยงานวิชาการ ราชการ เอ็นจีโอ จะต้องมีกลไกพัฒนาและสนับสนุนด้วย เพราะสื่อเป็นเรื่องใหม่ มีความยากในตัวของมันเอง แต่เป็นเครื่องมือสำคัญในการให้ประชาชนได้พบปัญหาของเขา และได้สื่อสารกันเอง เพราะฉะนั้นจะต้องให้เขาได้ใช้ ส่วนเขาจะใช้เป็นอย่างไร ใช้ให้ยั่งยืน หรือถูกต้องอย่างไร ก็เป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ที่สังคมต้องช่วยกันพัฒนา แน่แน่นอนว่าเริ่มต้น 2-3 ปีแรกคงจะไม่ดีเท่าไร อาจจะล้มลุกคลุกคลาน ก็เป็นการพิสูจน์ว่าชุมชนไหนพร้อมหรือไม่พร้อม ซึ่งก็เป็นเรื่องที่สังคมต้องดูแล เช่นเดียวกับภาครัฐหรือภาคธุรกิจ คงไม่ใช่ทุกธุรกิจหรือทุกภาครัฐที่ได้คลื่นไปแล้วจะทำได้ดี เป็นเรื่องของความหลากหลาย และเรื่องของเวลาที่ต้องพิสูจน์กัน บางบริษัทอาจจะทำแย่ บางบริษัทอาจจะทำดี ชุมชนก็เช่นเดียวกัน จึงต้องให้เวลาในการพิสูจน์และ เป็นเรื่องที่ต้องสนับสนุนกัน เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์จริง ๆ และตอบสนองความต้องการของประชาชน

การขอคลื่นให้กับภาคประชาชน ก็เหมือนเป็นการแบ่งทรัพยากรไว้ เพราะถ้าเราไม่แบ่งไว้ คลื่นอาจจะถูกแบ่งให้ภาคธุรกิจไปทำหมด มีโฆษณาหมด มันก็จะไม่ตอบสนองรายการบางกลุ่ม เราก็ขอคลื่นไว้อย่างน้อย 20 % ซึ่งอาจเป็นป่าสงวนสีเขียว ที่อาจจะยังไม่พร้อมที่จะใช้ แต่ว่ามันสงวนไว้ว่าทรัพยากรมันมีจำนวน เพราะฉะนั้นภาครัฐภาคธุรกิจอย่างรुक้าตรงนี้ ต้องสงวนไว้ให้ประชาชนเอาไว้ใช้เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การบอกปัญหาพูดภาษาถิ่นของเขา ก็ให้เขามาขอในการเป็นผู้ประกอบการเอง เช่นในต่างประเทศเอง ก็มีการให้ภาคประชาสังคมเข้ามาใช้ แต่มีจะสำคัญว่าการเข้ามาใช้ ต้องใช้แบบไม่

แสวงหากำไรในเชิงธุรกิจ และ ทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของชุมชนจริงๆ ที่สำคัญคือต้องมีการพิสูจน์ได้ว่า มีการรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์ของสาธารณะจริงๆ ไม่ใช่ว่าเป็นของกลุ่มองค์กรใดเป็นส่วนตัว ที่จะเข้ามาหาประโยชน์ในทางมิชอบ ซึ่งต้องมีเกณฑ์กติกากฎ แต่โดยหลักการคือว่าเป็นการตอบสนองภาคประชาชน และไม่ได้แสวงหากำไรรวมถึงเป็นอิสระจากรัฐ 100%

(สุภิญญา กลางณรงค์, **สัมภาษณ์**, 30 มกราคม 2547)

ส่วนผลที่ได้จากการเคลื่อนไหวนั้น สุภิญญา มองว่า ได้กระบวนการเรียนรู้ มีกระบวนการในการสื่อสารกัน มีพื้นที่ให้ได้พูดว่าเราคิดอะไร ได้ฟังกลุ่มทุนกลุ่มรัฐพูดว่าเราคิดอะไร ให้การศึกษาแก่สังคม

“ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาก็เดินสายไปพูดไม่ว่าจะกับกลุ่มวิชาชีพ หรือกลุ่มเอ็นจีโอ กลุ่มวิฑูยชุมชน ก็ถือว่าเป็นการปูพื้น กระจายความคิด ช่วงเวลาที่ล่าช้าที่ผ่านมาไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรชัดเจนในเชิงโครงสร้าง แต่ทำให้เกิดเวทีการพูดคุยหลายเวทีมาก ซึ่งเท่ากับการสร้างการศึกษาให้กับพวกเรากันเอง ปัจจุบันเครือข่ายวิฑูยชุมชน เครือข่ายสื่อจะมีความเข้าใจในกลไกมาตรา 40 มากขึ้นพอสมควร รูปธรรมในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่ผ่านมามีบางส่วนที่ดีขึ้น คุณภาพใหญ่ไม่เปลี่ยนแปลง เหมือนเป็นสัญญาภาคที่ว่างเปล่า สื่อก็ยังเหมือนเดิม ที่คิดว่าได้มากที่สุดในระยะเวลา 5- 6 ปีที่ผ่านมา คือได้เคลื่อนไหวทางความคิดกับสังคมมากกว่า คนเริ่มต้นตัวในเรื่องนี้ และเริ่มเห็นความสำคัญมากขึ้น เราคาดหมายว่ากลไกตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 จะเป็นตัวเปลี่ยนแปลงให้ไปสู่ระบบประชาธิปไตยสนองประโยชน์สาธารณะมากขึ้น ถ้าดูจากตรงนี้จะเห็นว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงโครงสร้างน้อยมาก มีอีกหลายอย่างที่ย่ำแย่กว่าเดิมอีก เช่นมีระบบผูกขาดมากขึ้น อำนาจการผูกขาดขยายตัวมากขึ้น จากเดิมที่มีหน่วยราชการและกลุ่มธุรกิจไม่กี่กลุ่มที่ผูกขาด แต่ตอนนี้กลายเป็นการครอบงำที่เบ็ดเสร็จมากขึ้น สื่อของทหารหรือของรัฐบาลยังไม่ทันจะปฏิรูปออกมาเพื่อจะกระจายให้เป็นประชาธิปไตย ก็เจอแรงถาโถมจากภาวะโลกาภิวัตน์ และทุนนิยมเสรีที่เข้ามาพร้อมเงื่อนไขที่ว่าต้องแข่งขัน ต้องเข้าตลาดหุ้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ใหม่และเร็วมาก ทำให้กระบวนการปฏิรูปสื่ออยู่บนทางสองแพร่ง ระหว่างปัญหาเดิมที่ยังเคลียร์ไม่ได้ และยังมีมาเจอโจทย์ใหม่ทำให้เกิดความชะงักงัน ลึกถึ้นว่าระหว่างกระบวนการที่ร่างกฎหมายฯ องค์กรอิสระที่ยังไม่ทันเสร็จ แต่ก็มีเงื่อนไขใหม่ๆ เข้ามา ทำให้เกิดความยากในการสร้างกลไกในการ

ปฏิรูปสื่อให้มีประสิทธิภาพที่แท้จริง ปัญหาหลักคือกลไกที่ยังไม่เสร็จ ถึงเสร็จแล้วยังตามไม่ทัน ปัจจัยที่เข้ามาทำลาย ซึ่งเป็นโจทย์ที่ทำลายภาคประชาสังคมในการทำงาน เราได้ตามไม่ทัน “

ส่วนผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ออกไป เคลื่อนไหวนั้น สุภิญญา มองว่า ได้รับผลกระทบทั้งในทางบวกและ ลบ

“ผลที่เป็นด้านบวกคืองานเป็นที่รับรู้ คนรับรู้ว่ามีที่ยืนในเรื่องนี้ มีที่ยืนในเชิงสัญลักษณ์บอกกับสังคมว่าถ้าเป็นเรื่องนี้ก็มีความชอบธรรมที่จะพูด เพราะเราทำเรื่องนี้นาน และมีบทพิสูจน์ว่าเจตนาจริงไม่ได้ผิดเพี้ยนอะไร ซึ่งเป็นผลกระทบในแง่บวกต่อตัวองค์กร และประเด็นที่เราต้องการจะผลักดัน อย่างน้อยคนก็เข้าใจและบางกลุ่มก็รับข้อเสนอร่วมกับเรา เป็นพันธมิตรร่วมกัน ส่วนผลกระทบทางลบก็เป็นปฏิกิริยาต่อต้านมาจากกลุ่มที่เราไปวิพากษ์วิจารณ์และไปกระทบ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มทุนวิทยุโทรทัศน์ หรือกลุ่มโทรคมนาคม เจอทั้งในรูปแบบการ discredit การวิพากษ์วิจารณ์ โจมตีใส่ร้ายป้ายสี รวมถึงการฟ้องร้องทางกฎหมาย เพื่อเป็นการคุกคามเรา ถ้าจะเจอแรงต้าน ก็เจอจากผู้ที่มีอำนาจมากกว่า แต่จากกระแสสังคมโดยรวมก็ถือว่าเรามีพลังแค่ไหนมีเงินแค่ไหน มีคนเท่านี้ทำงานได้ระดับนี้ ก็ถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับสังคมได้ว่า เรื่องนี้ไปถึงไหน อย่างไร”

สุภิญญา ยังมองแนวทางเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ด้วยว่าทุกองค์กรมีสิทธิ์ที่จะลุกขึ้นมาเคลื่อนไหว

“เป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่แปลกใจ เพียงแต่ว่าเหตุหนึ่งบ้าง ในเชิงมนุษย์ปุถุชน ก็รู้สึกว่าการไม่ถึงใช้เท่าที่ไม่ค่อยสุภาพ ไม่เห็นเหตุผลในการนำเสนอ ก็สรุปว่าสุดท้าย สมาพันธ์ กับคปส. มาจากดวงคนละดวง คิดต่างกัน มีเหตุผล มีที่มาที่ไปแตกต่างกัน ก็เลยจูนกันลำบาก เราก็มีความเชื่อชุดหนึ่ง เขาก็มีความเชื่อชุดหนึ่ง เราก็ใช้สิทธิของเรา เขาก็ใช้สิทธิของเขา แต่เราคิดว่าเรามีความชอบธรรมกว่า เราไม่ได้ว่ากลุ่มทุนเป็นกลุ่มที่เลวร้าย แต่ว่าอย่างน้อยที่สุดเขาไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของการทำธุรกิจ เราก็อ้างได้ว่า เราทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่เราไม่ได้ว่ากลุ่มทุนไม่ดีทั้งหมด เพียงแต่ในกลไกของประเทศ ประชาธิปไตย เสรีนิยม จะต้องมีการตรวจสอบความรับผิดชอบ ของกลุ่มธุรกิจอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น เป็นเรื่องธรรมดามากที่เราจะมีสิทธิ์ลุกขึ้นมาออกวิพากษ์กับกลุ่มธุรกิจว่าคุณควร

จะต้องปรับตัวและอยู่ในกรอบเพราะไม่ว่าสังคมไหนก็ต้องมีกรอบมีกติกาทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นเขามีสิทธิ์ที่จะเคลื่อนไหวตามแนวทางของเขา ไม่เป็นเรื่องแปลก และต้องยอมรับสิทธิของเราเหมือนกันเพราะที่ผ่านเขาไม่ยอมรับสิทธิของเรา ว่าเรามีตัวตนในสังคมไม่ยอมรับเอ็นจีโอ และขบวนการประชาสังคมว่าเป็นการรวมตัวของสิทธิพลเมืองปกติ ทั่วไปที่จะมีสิทธิเรียกร้องได้ เขาก็ยังมองเราอยู่บนพื้นฐานที่ไม่จริงใจ มีวาระซ่อนเร้นหรือหวังจะโจมตีเขา ซึ่งหากเขาเปิดใจให้กว้างมากขึ้น ก็จะเห็นว่าในทุกประเทศทั่วโลก ก็จะมีฝ่ายที่เชียร์การค้าเสรี หรือค้านการค้าเสรี แต่ก็อยู่ร่วมกันได้ แม้จะคิดต่างกัน จุดนี้เป็นจุดเดียวที่กลุ่มทุนวิทยุโทรทัศน์ยังไม่เห็นจุดนี้ ถ้าเขาเห็นว่าการเคลื่อนไหวของเราเป็นเรื่องปกติธรรมดาของพลเมือง ก็จะเข้าใจเรามากขึ้นจากนั้นอาจจะมาเถียงกันด้วยเหตุด้วยผล มากกว่าการใช้อารมณ์

วิธีการที่ว่าไม่เป็นเหตุเป็นผล เช่นการปลุกกระดม รวมพลดารา 3-4 พันคน ซึ่งเขาก็มีสิทธิที่จะทำ แต่ว่าเราไม่เคยทำอย่างนั้น เราต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ก่อน แต่ดูเหมือนว่าเขาไม่ได้ทำการบ้านอะไรกันมาก่อน แล้วอยู่ๆ ก็เกณฑ์พลังกัน ออกสมุดปกดำโจมตี ซึ่งไม่น่าจะใช่วิธีดี เรายินดีที่จะให้วิจารณ์อย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ด้วยเหตุด้วยผล แต่การที่ออกไปปลิวโจมตี เอาเรื่องส่วนตัวมา ก็ไม่น่าจะเป็นเรื่องที่ถุกนักในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งเป็นเรื่องวิธีการ ส่วนเนื้อหา ก็ต้องมาคุยกัน เอาหลักวิชาการ เอาหลักเศรษฐศาสตร์มาเถียงกัน เช่นเราบอกว่า 25 % การถือหุ้น ผู้ได้ แต่เขาบอกว่าผู้ไม่ได้ก็ต้องเอาหลักฐานมาพิสูจน์กัน

ก็อาจจะยอมจำนนได้ว่ามันทำไม่ได้จริงๆ แล้วมีทางอื่นใหม่ แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการพูดคุยกันในเรื่องละเอียดแบบนี้ เป็นการใช้อารมณ์และไม่เชื่อมั่นกันมากกว่า เมื่อเราทำงานไปกระทบใคร เขาก็มีสิทธิ์ที่จะลุกขึ้นมาต่อต้าน แต่ถ้าเรายืนอยู่บนจุดที่ไม่มีผลประโยชน์อยู่เบื้องหลัง ไม่ได้อยู่ฝ่ายการเมืองพรรคตรงข้าม ไม่ได้เป็นธุรกิจฝ่ายตรงข้าม ไม่ได้ทำเพราะความเกลียดชังส่วนตัว เราคิดว่าไม่ได้หวังร้ายอะไร ก็น่าจะเอาเหตุผลมาสู้กัน”

สุภิญญา ยังกล่าวด้วยว่าการที่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อออกมาเคลื่อนไหวไม่ได้หวังผลระยะสั้น เป็นการหวังผลระยะยาวในการให้การศึกษา และรณรงค์ต่อสังคม

“สำหรับภาคประชาชนเราก็มีธงไว้แล้วว่า คงไม่ได้ง่ายนักที่จะได้ตามที่เราเสนอ เพราะเรามีกำลังน้อย แต่ไม่ว่ากฎหมายจะออกมาอย่างไร หรือใครจะเป็นนายกฯ พลังชี้

วัดก็คือความตื่นตัวของสังคม แต่สุดท้ายเมื่อออกมาเป็นกฎหมายก็ต้องมีจุดร่วมอยู่ดี แต่จะร่วมมากน้อยแค่ไหนก็ต้องเจรจกันให้ถึงที่สุด ดูความเป็นไปได้และความเหมาะสมของสังคมด้วย เพราะต่อให้กฎหมายออกมาเหมือนที่เราบอก ก็มีคนจะเลิกล้มกฎหมายอยู่ดี กสช.ก็ยังมีกลุ่มต่างๆ เข้ามาเป็นตัวแทนอยู่ดี ไม่มีทางที่จะจัดการอะไรได้เบ็ดเสร็จ เว้นแต่ว่าสังคมนั้นจะมีความตื่นตัวและรู้เท่าทันพอ ซึ่งต้องใช้เวลากว่าที่คนไทยจะตื่นตัวขึ้นมา รู้เรื่องสิทธิ รู้เรื่องสื่อ มันเริ่มเกิดขึ้นแล้วแต่ยังไม่ค่อยเยอะ จึงต้องใช้เวลาณรงค์ให้ภูมิคุ้มกันทางสังคมและการตรวจสอบในเชิงทางอ้อมแข็งแรงกว่านี้ ส่วนการตรวจสอบทางตรงในเรื่องกฎหมาย ก็ยังละไม่ได้ เพราะกลไกยังอ่อนแออยู่ที่จะบอกว่าไม่ต้องมีอะไรเลย ก็ต้องมีกติกาบ้าง และถ้ามีกติกาแล้ว มีการละเมิดก็ยังคงเป็นช่องทางไว้ตรวจสอบว่ามี การละเมิด ก็ยังดีกว่าไม่กำหนดกฎเกณฑ์ไว้เลย ซึ่งกลุ่มที่จะผลักดันได้มากที่สุดคิดว่าเป็นกลุ่มธุรกิจที่ใกล้ชิดการเมือง เพราะยุคนี้เป็นยุคถดถอยของการปฏิรูปการเมืองไทย ระบบการเมืองกลายเป็นระบบเส้นสาย วงศ์วานว่านเครือมาก ซึ่งสวนทางกับระบอบประชาธิปไตย กลุ่มทุนที่สามารถใกล้ชิดอำนาจรัฐ ก็จะมีสายป่านยาวที่สุดที่จะผลักดันความต้องการของตัวเองได้เป็นผลสำเร็จ”

(สุภิญญา กลางณรงค์, **สัมภาษณ์**, 30 ม.ค. 2547)

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า การเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ซึ่งแสดงบทบาทสำคัญทั้งเรียกร้องผลประโยชน์ของสาธารณะและผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว บทบาทสำคัญในการตรวจสอบกระบวนการต่างๆ ยังมีการเคลื่อนไหวอย่างเปิดเผยและนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์อย่างหนัก โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ประกอบการภาคเอกชน

หลังจากคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อและสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติระดมความคิดเห็นร่วมกันต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จึงได้นำเสนอความต้องการของกลุ่มต่อที่ประชุมสำนักงานกฤษฎีกา โดยสามารถสรุปความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อและสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติที่มีต่อพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 สรุปความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของ คปส.และสหพันธ์วิทยุชุมชน
แหล่งที่มาของรายได้ของบริการสาธารณะและบริการชุมชน (มาตรา ๙, ๑๐)	บริการสาธารณะหรือภาครัฐใช้งบประมาณแผ่นดินเท่านั้น ขณะที่กิจการชุมชน ใช้เงินสนับสนุนจากกองทุนฯ
ความเป็นเจ้าของของกิจการบริการชุมชน (มาตรา ๙, ๑๐)	ชุมชนต้องเป็นเจ้าของกิจการ ไม่ใช่เพียงแค่มีส่วนร่วม
การขอใบอนุญาตและการอยู่ในกำกับฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ (มาตรา ๑๒)	กรมประชาสัมพันธ์ต้องขอรับใบอนุญาต และต้องอยู่ในกำกับของกฎหมายนี้เช่นเดียวกับกิจการประเภทอื่น
การขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ (มาตรา ๑๔)	ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุโทรทัศน์ โดยให้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ
การขอใบอนุญาตภาคเอกชน (มาตรา ๑๗)	มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ / หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามมาตรา ๑๘ และ ๒๐ / รับใบอนุญาตประกอบกิจการธุรกิจ
สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ (มาตรา ๑๘)	จำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไม่เกินร้อยละ ๒๕ ในทุกกิจการ / ต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวน

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ.ประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของ คปส.และสหพันธ์วิทยุชุมชน
	กรรมการหรือพนักงานทั้งหมด
สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา ๒๐)	เฉพาะทีวี ; ไม่เกินร้อยละ ๑๕
การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ (มาตรา ๒๕)	Multiple ownership โทรทัศน์ .. ในตลาดเดียวกัน ห้ามผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดเป็นเจ้าของ สถานีโทรทัศน์เกิน ๑ สถานี วิทยุ .. ในตลาดเดียวกัน ห้ามผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดเป็นเจ้าของ สถานีวิทยุเกินร้อยละสิบของจำนวนสถานีในพื้นที่ นั้น หากในกรณีในพื้นที่มีสถานีไม่เกิน ๑๐ สถานี ให้ ถือได้ไม่เกิน ๑ สถานี Cross sector ห้าม cross ระหว่างกิจการวิทยุและกิจการโทรทัศน์ Cross ownership ในตลาดเดียวกัน ผู้ประกอบการวิทยุ หรือโทรทัศน์กิจการใดกิจการหนึ่ง สามารถถือหุ้นใน กิจการหนังสือพิมพ์ได้ไม่เกินร้อยละสิบ และใน ทางกลับกัน ในตลาดเดียวกัน ผู้ประกอบกิจการ หนังสือพิมพ์ สามารถถือหุ้นในกิจการวิทยุหรือโทร ทัศน์กิจการใดกิจการหนึ่งได้ไม่เกินร้อยละสิบเช่น กัน
ระยะเวลาของใบอนุญาตและการประเมิน ผลรายการ (มาตรา ๒๖)	กิจการวิทยุ ๒-๕ ปี กิจการโทรทัศน์ ๕-๑๕ ปี

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ.ประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของ คปส.และสหพันธ์วิทยุชุมชน
การนำส่งรายได้เข้ากองทุน (มาตรา ๒๘)	ให้ กสช. มีอำนาจในการกำหนดการนำส่งรายได้ เข้ากองทุน โดยคิดอัตราการนำส่งรายได้เข้ากองทุน จากการลงทุนในแต่ละปี
การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการ อื่นๆ (มาตรา ๒๙)	คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบ กิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต / การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่ได้ รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ตามหลัก เกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด / ในกรณีที่ผู้ รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือ จากที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องได้รับ อนุญาตจากคณะกรรมการก่อน
การประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้ บริการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ แบบบอกรับสมาชิก หรือบริการที่มีลักษณะ เฉพาะที่ไม่อาจนำบทบัญญัติตาม พรบ.นี้ มาใช้ หรือจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์เฉพาะ (มาตรา ๓๐)	ให้ยกเลิกมาตรานี้
มาตรการป้องกันการผูกขาด ลด หรือจำกัด การแข่งขันในการให้บริการวิทยุโทร ทัศน์ (มาตรา ๓๗)	การประกอบกิจการฯ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของ กม. ว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า / คณะกรรมการมี อำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาต กระทำการอันเป็นการผูกขาด ลด หรือจำกัดการ แข่งขันในการให้บริการฯ ได้
การส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อยโอกาส	ให้ กสช. มีอำนาจกำหนดให้มีสถานีและบริการเพื่อ

<p>ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ.ประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์</p>	<p>ความต้องการของ คปส.และสหพันธ์วิทยุชุมชน</p>
<p>สามารถเข้าถึงรายการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๔๑)</p>	<p>ส่งเสริมเด็กและเยาวชน ผู้หญิง คนพิการโดย เฉพาะคนพิการทางหู ตา และสมอง คนชรา คน ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม และชนกลุ่มน้อย รวมถึงกำหนด สัดส่วนและผังเวลารายการเด็กและเยาวชนในกิจ การโทรทัศน์</p>
<p>การกำหนดลักษณะรายการต้องห้าม (มาตรา ๔๒)</p>	<p>ในกรณีที่ กสท. เห็นสมควรเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือสิทธิของผู้บริโภค กสท. อาจออกประกาศ กำหนดห้ามออกอากาศรายการตามมาตรา ๓๙ วรรค ๒ ได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของผู้บริโภคประกอบด้วย / ก่อน ประกาศดังกล่าว กสท. ต้องจัดให้มีการรับฟังความ คิดเห็นของประชาชนและการมีส่วนร่วมในการ พิจารณาจากผู้แทนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน นัก วิชาการองค์กรประชาชน องค์กรวิชาชีพ องค์กร พัฒนาเอกชน และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค / ตัด วรรค ๓ (ม.๓๐ วรรค ๒) ออก</p>
<p>อำนาจการถอดรายการ (มาตรา ๔๓)</p>	<p>ให้นิยามคำว่า “ผลกระทบต่อสังคมอย่างร้ายแรง” ที่ ชัดเจน และต้องมีการมีส่วนร่วมในการพิจารณา จากผู้แทนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน นักวิชาการ องค์กรประชาชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค</p>
<p>การคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการแบบตอบรับ สมาชิก (มาตรา ๔๕)</p>	<p>ผู้รับใบอนุญาตฯ แบบบอกรับสมาชิกต้องจัดให้มี การเผยแพร่อัตราค่าบริการ แบบสัญญา และการ กำหนดเงื่อนไขการให้บริการตามวิธีที่ กสท. กำหนด และแสดงไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการของ ผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถ ตรวจสอบได้ / เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้</p>

ประเด็นการพิจารณา ร่างพ.ร.บ.ประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์	ความต้องการของ คปส.และสหพันธ์วิทยุชุมชน
	บริโศค ให้ กสช. มีอำนาจประกาศกำหนดมาตรฐานทั่วไปเพื่อเป็นกรอบการเรียกเก็บค่าบริการจากสมาชิก ลักษณะของสัญญา หรือเงื่อนไขในการให้บริการได้ โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการฯ / ผู้รับใบอนุญาตอาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตราค่าบริการ สัญญา หรือเงื่อนไขในการให้บริการของตนได้ แต่ต้องอยู่ภายในกรอบที่คณะกรรมการประกาศ กำหนดตามวรรคสอง ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้บริโศคในการเรียกร้องค่าเสียหายจากการนั้น
อนุกรรมการรับเรื่องร้องเรียน (มาตรา ๔๖)	ให้กำหนดสัดส่วนของอนุ กรรมการให้ชัดเจน และเพิ่มผู้แทนจากองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน NGOs และองค์กรที่ทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคในท้องถิ่น
การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นทำรายการ (มาตรา ๕๐)	ให้ กสช. จัดสรรเวลาดี ๆ (prime time) ร้อยละ ๒๐ ให้ผู้ผลิตรายการอิสระ-ภายนอก
หมวดจรรยาบรรณในวิชาชีพ (มาตรา ๕๙-๖๖)	คงไว้เฉพาะมาตรา ๕๙, ๖๐ และ ๖๓ และเพิ่ม มาตราเฉพาะของบุคลากรในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ภาคประชาชน
บทเฉพาะกาล (มาตรา ๘๙-๙๒)	- ตัด “หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด” - รายได้จากกรจำหน่ายทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง ให้สมทบเข้ากองทุนตามมาตรา ๓๑ ของ พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่

จากความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต่อร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ดังกล่าว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เป็นประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1. แหล่งที่มาของรายได้ของบริการสาธารณะ และบริการชุมชน (มาตรา ๘, ๙) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 8 การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีดังนี้

1. การประกอบกิจการบริการสาธารณะ
2. การประกอบกิจการบริการชุมชน
3. การประกอบกิจการทางธุรกิจ

ในกรณีให้เห็นสมควร คณะกรรมการอาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการจากกองทุนให้แก่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามวรรค 1 หรือ 2 ด้วยก็ได้

มาตรา 9 การประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา สุขภาพ อนามัย กีฬา ความมั่นคงของรัฐ การประกอบอาชีพ เผยแพร่ข่าวสาร ประโยชน์ของท้องถิ่น หรือประโยชน์สาธารณะอื่นใด ซึ่งอาจจัดรายการในรูปแบบสาระโดยตรงหรือเป็นการบันเทิง เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ได้ และเป็นกิจการที่จัดหารายได้เพียงพอที่เหมาะสมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ระบุว่า ในวรรคสุดท้าย ต้องการให้แก้ไขเป็น

“การประกอบกิจการบริการชุมชน พึ่งได้รับการสนับสนุนจากกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ ทั้งนี้ภาครัฐพึงประกอบกิจการด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินเท่านั้น”

โดยความต้องการดังกล่าว คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ให้เหตุผลไว้ว่า เพื่อป้องกัน กสท. ละเลยการสนับสนุนผู้ประกอบการบริการชุมชน และเพื่อให้การประกอบกิจการบริการสาธารณะของภาครัฐ ไม่เกี่ยวข้องับประโยชน์ทางธุรกิจทุกรูปแบบ โดยภารกิจของรัฐ คือการให้บริการที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่เกี่ยวข้องหรือเพื่อธุรกิจไม่ว่าในลักษณะใด

ผู้วิจัยพบว่าความต้องการดังกล่าวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธวิทยุชุมชนแห่งชาติ ที่ต้องการให้นำเงินกองทุน ฯ ใช้กับกิจการบริการชุมชนเท่านั้น ในขณะที่มาตรา 31 ของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ระบุไว้ว่าให้จัดตั้งกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสนับสนุนให้มีการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างทั่วถึง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากเป็นกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบริการสาธารณะควรได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนดังกล่าวเช่นกัน

ประเด็นที่ 2 ความเป็นเจ้าของของกิจการบริการชุมชน (มาตรา ๑๐) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 10 การประกอบกิจการบริการชุมชนต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนที่รับบริการ และการบริหารกิจการกระทำโดยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในมาตรานี้ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธวิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้ปรับข้อความเป็น

“การประกอบกิจการบริการชุมชน เป็นการประกอบกิจการเพื่อบริการสาธารณะที่ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และความต้องการของชุมชนที่รับบริการ เป็นการประกอบกิจการที่ไม่แสวงหากำไร ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของรัฐ กลุ่มการเมืองและธุรกิจ ทั้งในและนอกประเทศ การบริหารกิจการกระทำโดยองค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของในรูปแบบเครือข่ายองค์กรประชาชน “

การปรับดังกล่าวให้เหตุผลว่า เพื่อลดข้อบังคับเคร่งครัด เช่นการเป็นนิติบุคคลเพิ่มความชัดเจนในสิทธิความเป็นเจ้าของและรูปแบบการบริหารร่วมแบบพหุภาคี

ความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธวิทยุชุมชนแห่งชาติในข้อนี้ ผู้วิจัยพบว่า ทั้ง 2 กลุ่ม ไม่ได้มองเรื่องการแสวงหากำไร แต่ขอให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ 3. การขอใบอนุญาตและการอยู่ในกำกับฯ ของกรมประชาสัมพันธ์ (มาตรา ๑๒) ดังรายละเอียดดังนี้

มาตรา 12 ในกรณีที่คณะกรรมการได้จัดสรรคลื่นความถี่ใดให้กับกรมประชาสัมพันธ์ไว้โดยเฉพาะเพื่อปฏิบัติตามภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์ ให้กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เพื่อการนั้นได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ในการกำหนดผังรายการหรือดำเนินรายการในลักษณะใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรา 44 หมวด 3 การคุ้มครองผู้บริโภค หมวด 5 จรรยาบรรณ ของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และหมวด 6 การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้บุคคลต่างๆ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินรายการของกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการให้บริการ ในการนี้ให้คณะกรรมการรวบรวมความคิดเห็นและจัดทำการประเมินผลรายการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

ในมาตรานี้ คณะกรรมการรองคเพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้ตัดออก โดยให้เหตุผลว่า กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันเช่นเดียวกับผู้ประกอบการกลุ่มอื่น

ในการจัดทำร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมีการพิจารณา จากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น มีการระบุให้กรมประชาสัมพันธ์สามารถประกอบกิจการโดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ซึ่งสำนักงานกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติในการประชาสัมพันธ์ของรัฐ จึงจำเป็นต้องมีสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การให้กรมประชาสัมพันธ์ต้องได้รับอนุญาตการประกอบกิจการจาก กสทช. ก่อน จะมีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ปฏิบัติ ต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของ

กสช.ว่าจะให้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดได้เพียงใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และจะเกิดความสับสนในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดิน และการให้องค์กรอื่นกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์แทนรัฐบาล จะทำให้การทำความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชนต้องขึ้นอยู่กับแนวทางที่ กสช.กำหนด ซึ่งจะเป็นการทำลายหลักความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว

ประเด็นที่ 4 การขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ (มาตรา ๑๔) ซึ่งมีรายละเอียดร่างกฎหมายดังนี้คือ

มาตรา 14 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาครัฐ ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ หรือมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ

ในกรณีที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

ในมาตรานี้คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เห็นพ้องต้องกันกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ที่ระบุว่า การขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็น กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการวิทยุโทรทัศน์ โดยให้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ

ขณะที่กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้ตั้งประเด็นข้อสังเกตไว้ว่า หน่วยงานอื่นของภาครัฐนอกจากหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการปฏิบัติแทนรัฐบาลในการทำความเข้าใจกับประชาชนและรัฐวิสาหกิจที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แล้ว ไม่สมควรได้รับสิทธิเป็นผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์หรือเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากจะทำให้ภาครัฐมีโอกาสเข้าใช้ทรัพยากรความถี่วิทยุเกินความจำเป็น ซึ่งไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งการที่รัฐธรรมนูญประกาศอย่างเป็นทางการว่าสื่อ สัญญาณ ที่เป็นคลื่นความถี่ เป็นทรัพยากรของรัฐ ก็เท่ากับเป็นของประชาชน ไม่ใช่ของรัฐบาล ไม่ใช่ของหน่วยงานราชการ ไม่ใช่ของบริษัทเอกชน การดำเนินกิจการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับคลื่นความถี่ จึงต้องทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม นอกจากนี้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดย สภาร่างรัฐธรรมนูญยังเห็นว่าจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ธุรกิจวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ล้วน เป็นธุรกิจที่มุ่งหวังผลกำไร โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะ คลื่นความถี่ตกอยู่ในความ ครอบครองของหน่วยงานราชการ ในขณะที่การดำเนินกิจการจริงๆ หน่วยงานราชการ เจ้าของ คลื่นความถี่กลับนำไปหาประโยชน์โดยให้เอกชนเข้าประมูลเช่าเพื่อดำเนินกิจการต่อ ประโยชน์ที่ ได้จึงเป็นประโยชน์ทางการเงินหรือเศรษฐกิจมากกว่าข้อมูลข่าวสารเพื่อประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นความต้องการของสมาคมที่ระบุไว้ว่าการขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ ต้องเป็น กระทรง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยว กับกิจการวิทยุโทรทัศน์เท่านั้น โดยให้ขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะ จึงเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและเห็นประโยชน์ของสาธารณะรวมถึงผล ประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ประเด็นที่ 5. การขอใบอนุญาตของภาคประชาชน (มาตรา ๑๕, ๑๖) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของ สำนักงานกฤษฎีกากำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 15 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มี ลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. เป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
2. มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการบริการสาธารณะโดยไม่แสวงหาผลกำไรมา แบ่งปันกัน
3. ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอน ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี

ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบ กิจการบริการชุมชน

มาตรา 16 เพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ของผู้รับใบอนุญาตภาคประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตอบสนองความ

ต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชน รวมทั้งการป้องกันการครอบงำการประกอบกิจการดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชนต้องประกอบด้วยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้นมากกว่าหนึ่งแห่ง รวมกันเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต หรือต้องประกอบด้วยองค์วิชาชีพหรือสาขาอาชีพต่างๆ รวมทั้งองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นร่วมเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตด้วยก็ได้

ก่อนออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชนรายใด ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนในชุมชนนั้นทราบ เพื่อให้มีโอกาสตรวจสอบและคัดค้านได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในมาตรา 15 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้เปลี่ยนข้อความ ดังนี้

1. เป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคล ขององค์กรภาคประชาชนหรือหมู่คณะที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในชุมชนนั้น โดยให้เหตุผลว่าเพื่อป้องกันภาคธุรกิจและบุคคลภายนอก เข้ามาจัดตั้งกลุ่มนิติบุคคลในชุมชนเพื่อแสวงหาประโยชน์

ส่วนมาตรา 16 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้เปลี่ยนข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็น ดังนี้

“..กิจการดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต สำหรับผู้ขอรับใบอนุญาตภาคประชาชน ต้องเป็นนิติบุคคลที่ประกอบด้วยองค์กรสมาชิกในชุมชนรวมตัวกันเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต “

ทั้งนี้ให้เหตุผลว่า เพื่อลดเงื่อนไขความเป็นนิติบุคคลขององค์กรที่รวมกันเป็นเจ้าของการประกอบกิจการ ตัดความสับสนของลักษณะองค์วิชาชีพหรือสาขาอาชีพต่างๆ ออก ส่วนองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นก็ใช้องค์กรสมาชิกในชุมชนอยู่แล้ว

ผู้วิจัยเห็นว่า ความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ต้องการเปิดโอกาสให้การดำเนินกิจการวิทยุและโทรทัศน์ คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ที่ระบุให้ การอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจะต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 รวมทั้งยังระบุด้วยว่าภาคประชาชนต้องดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ ดังนั้นความ

ต้องการดังกล่าวจึงเป็นความต้องการที่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนและสาธารณะ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ 6. การขอใบอนุญาตภาคเอกชน (มาตรา 17) ซึ่งร่างกฎหมายระบุไว้ดังนี้

มาตรา 17 ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
2. มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์
3. ไม่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ศาสนา หรือความเชื่อถือในลัทธินิยม
4. ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี
5. หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา 18 และมาตรา 20

ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อและสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติเห็นด้วยกับร่างของกฤษฎีกา ที่ให้การขอใบอนุญาตภาคเอกชน ต้องมีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการวิทยุโทรทัศน์ หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามมาตรา 18 และ 20 และรับใบอนุญาตเฉพาะประเภทกิจการธุรกิจเท่านั้น

ผู้วิจัยเห็นว่า ความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่เปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจได้ประกอบกิจการเต็มในส่วนของภาคเอกชน และสอดคล้องกับหลักการจัดระบบวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เกือบทุกประเทศที่จำเป็นต้องมีกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในส่วนของภาคธุรกิจ เช่นในสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดระบบให้ธุรกิจภาคเอกชนเป็นผู้บริการเป็นแนวนโยบายหลัก ใช้ระบบตลาดเสรีเพื่อให้ธุรกิจทั้งระบบคงอยู่ได้ ขณะเดียวกันก็มีการปรับแนวทางในการให้โอกาสแก่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการวิทยุและโทรทัศน์มากขึ้น

ประเด็นที่ 7. สัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติ (มาตรา ๑๘) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ กำหนดได้ดังนี้

มาตรา 18 บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่มีชื่อเป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการหรือพนักงานทั้งหมดแล้วแต่กรณี

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อและสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติแสดงความต้องการไว้ว่าให้บริษัทต่างชาติสามารถมีสัดส่วนการถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 25 เนื่องจากกิจการเป็นกิจการที่มีผลต่อวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคมมาก ในหลายประเทศในยุโรปที่มีกฎหมายสื่อ ก็มีข้อจำกัดในเรื่องนี้ไว้

ในมาตรานี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้คือการดำเนินการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และผลประโยชน์สาธารณะอื่น ซึ่งการที่สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ต้องการให้กำหนดสัดส่วนผู้ถือหุ้นของบริษัทต่างชาติไว้เพื่อป้องกันการรุกรานทางวัฒนธรรม จึงสอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ประเด็นที่ 8 สัดส่วนผู้ถือหุ้นแต่ละราย (มาตรา ๒๐) ซึ่งร่างกฎหมายมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 20 บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีบุคคลผู้ถือหุ้นแต่ละรายไม่เกินร้อยละสิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด ฯลฯ

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติแสดงความต้องการสอดคล้องกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยไว้ว่า ให้ผู้ถือหุ้นในกิจการโทรทัศน์แต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท ตามร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยเห็นว่าเพื่อป้องกันการครอบงำจากเจ้าของธุรกิจ กระจายการเข้าถึงและถือครอง และสร้างความหลากหลายของแนวคิด

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของดังกล่าวเป็นการจำกัดการดำเนินการของภาคเอกชน ซึ่งการขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนจำเป็นต้องมีการแข่งขันเพื่อยื่นขอประกอบกิจการประเภทธุรกิจอย่างเดียวยู่แล้ว หากการปฏิรูปสื่อตามแนวทางรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นจริง ก็จะมีสื่อได้หลากหลายประเภท ทั้งบริการสาธารณะ บริการชุมชน และภาคธุรกิจ ทำให้ผู้บริโภคหรือประชาชนมีทางเลือกในการใช้บริการจากสื่ออยู่แล้ว

ประเด็นที่ 9 การเป็นเจ้าของกิจการข้ามสื่อ (มาตรา ๒๕) ร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กำหนดดังนี้

มาตรา 25 ในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดใช้คลื่นความถี่ คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่หนึ่งหรือหลายคลื่นความถี่ได้ตามลักษณะและความจำเป็นของการประกอบกิจการ แต่ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการให้กับบุคคลต่างๆ โดยมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิประกอบกิจการในลักษณะที่อาจเกิดการครอบงำกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์จนเสี่ยงต่อการเกิดความเสื่อมเสียแก่เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและความหลากหลายของรายการ รวมทั้งต้องกำหนดมาตรการใดๆ ในการอนุญาตที่จะมิให้เกิดการครอบงำกิจการสื่อสารมวลชนในลักษณะดังกล่าว

ในมาตรานี้ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้แทรกข้อความที่ขีดเส้นใต้ ด้วยข้อความดังนี้

“.. แต่ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการอย่างเป็นธรรมและทั่วถึงให้กับบุคคลต่างๆ โดยมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิ....”

ทั้งนี้ได้ให้เหตุผลไว้ว่าเพื่อเป็นการประกันความมุ่งมั่นตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการในมาตรานี้สอดคล้องกับสิ่งที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมถึงการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

ประเด็นที่ 10. ระยะเวลาของใบอนุญาตและการประเมินผลรายการ (มาตรา ๒๖) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 26 การประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ให้มีระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุเมื่อได้ยื่นคำขอตกลงแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้คณะกรรมการกำหนดโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการของผู้รับใบอนุญาต ความต้องการในสิทธิด้านการสื่อสารของผู้บริโภค รวมทั้งผลการประเมินการประกอบกิจการ

ในมาตรานี้ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้ต่อทำข้อความที่ขีดเส้นใต้ ด้วยข้อความดังนี้

“..และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก “

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อและสหพันธ์วิทยุชุมชนในมาตรานี้นอกจากจะทำให้การต่อใบอนุญาตเป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนดแล้ว ยังต้องการให้คำนึงไปถึงสิทธิประโยชน์ของชุมชนเป็นหลักด้วย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรกำหนดใช้สำหรับประเภทบริการชุมชนเท่านั้น เนื่องจากการประกอบกิจการในภาคธุรกิจก็ย่อมมีเป้าหมายในเชิงธุรกิจอยู่แล้ว ขณะที่การประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะก็มุ่งตอบสนองประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ดังนั้น การที่จะขอต่อใบอนุญาตฯ ที่ระบุให้ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์สูงสุดของชุมชนเป็นหลักจึงควรกำหนดไว้ในการประกอบกิจการประเภทบริการชุมชนเท่านั้น

ประเด็นที่ 11 การนำส่งรายได้เข้ากองทุน (มาตรา ๒๘) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 28 การประกอบกิจการตามลักษณะหรือประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปหรือให้บริการเฉพาะสมาชิก จะดำเนินการหารายได้โดยการโฆษณาหรือโดยวิธีอื่นใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์

ประสงค์ในการประกอบกิจการตามมาตรา 8 ต้นทุนในการให้บริการ และการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้รับใบอนุญาตและผู้บริโภค ประกอบด้วย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องนำส่งรายได้ที่ได้รับจากการประกอบกิจการสมทบเข้ากองทุนตามประเภทของรายได้ และตามอัตราที่เป็นธรรมกับการประกอบกิจการแต่ละประเภทและแต่ละรายการได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำรายงานสถานะทางการเงินโดยต้องแสดงรายรับและรายจ่ายที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

รายงานสถานะทางการเงินของผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้คณะกรรมการเปิดเผยตามวิธีการที่เห็นสมควรเพื่อให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบได้

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ แสดงความต้องการไว้ว่าการนำส่งรายได้เข้ากองทุนฯ ให้ กสช. มีอำนาจในการกำหนดการนำส่งรายได้เข้ากองทุน โดยคิดอัตรากำหนดรายได้เข้ากองทุนจากการลงทุนในแต่ละปี

ความต้องการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับที่ มาตรา 27 พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ กำหนดให้ กสช. จัดสรรค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ บางส่วนให้กับกองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อให้กิจการประเภทบริการสาธารณะและบริการชุมชน ซึ่งต้องรับเงินสนับสนุนจากกองทุนฯ สามารถอยู่ได้

ประเด็นที่ 12 การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ (มาตรา ๒๙) ซึ่งร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 29 ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ตามมาตรา 8 ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติ ในการนี้ให้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการโดยคำนึงถึงลักษณะความหลากหลายของรายการทั้งในด้านสาระและบันเทิง รวมทั้งกิจกรรมเพื่อหารายได้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการนั้นไว้ด้วย

การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอย่างอื่น นอกเหนือจากการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากกรณีตามวรรคสองต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเห็นพ้องกันกับสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่า การอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตสามารถทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้อการดังกล่าว สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ที่กำหนดให้เมืองค์กรอิสระ หรือ กสท. เป็นองค์กรที่เข้ามาจัดสรร และกำกับดูแลคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ดังนั้นความต้อการของสมาคมฯ ที่ให้อำนาจกสท. ในการอนุญาตให้ประกอบกิจการและบริการอื่นๆ จึงเป็นความต้อการที่สอดคล้องกับที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ประเด็นที่ 14 มาตรการป้องกันการผูกขาด ลด หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๓๗)

มาตรา 37 การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ นอกจากต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควรกำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด ลดหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อและสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ แสดงความต้อการไว้ว่าการประกอบกิจการฯ ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทาง

การค้า คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการผูกขาด ผลิต หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการได้

ผู้วิจัยเห็นว่ามาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ระบุไว้ชัดเจนว่าการดำเนินกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งความต้องการที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการผูกขาด ผลิต หรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการได้ จึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และต้องการเห็นการแข่งขันที่เป็นธรรมไม่มีการผูกขาดหรือจำกัดการแข่งขัน ซึ่งทำที่ดีที่สุดประชาชนจะเป็นผู้ได้ประโยชน์นั่นเอง

ประเด็นที่ 15 การส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงรายการวิทยุโทรทัศน์ (มาตรา ๔๑)

มาตรา 41 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้คนด้อยพิการและคนด้อยโอกาสสามารถรับรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใดๆ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งประเภทใดต้องจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวโดยเฉพาะได้

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เห็นว่า ควรให้ กสท.มีอำนาจกำหนดให้มีสถานีและบริการส่งเสริมเด็กและเยาวชน ผู้หญิง คนพิการโดยเฉพาะคนพิการทางหู ตา และสมอง คนชรา คนด้อยโอกาสทุกกลุ่ม และชนกลุ่มน้อย รวมถึงกำหนดสัดส่วนและผังเวลารายการเด็กและเยาวชนในกิจการโทรทัศน์

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่เปิดโอกาสให้กลุ่มที่ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงสื่อได้ ซึ่งหลักการของทฤษฎีสื่อมวลชนแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแต่ละคน และชนกลุ่มน้อยมีสิทธิ์ที่จะเข้าถึงสื่อมวลชน และได้รับการบริการจากสื่อมวลชนตามความจำเป็นของตนเอง (เสถียร เศษประทับ, อ้างแล้ว)

ประเด็นที่ 16 การกำหนดลักษณะรายการต้องห้าม (มาตรา ๔๒)

มาตรา 42 ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค คณะกรรมการอาจออกประกาศกำหนดการห้ามออกอากาศรายการที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามบทบัญญัติมาตรา 39 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ ทั้งนี้ การออกประกาศดังกล่าวให้คำนึงถึงความแตกต่างของผู้บริโภคในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของบุคคลประกอบด้วย

ก่อนการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์การวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร

ให้นำความตามวรรคสองของมาตรา 30 มาใช้บังคับกับประกาศตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

ร่างของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เสนอว่า ในกรณีที่ กสท. เห็นสมควรเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือสิทธิของผู้บริโภค กสท.อาจออกประกาศกำหนดห้ามออกอากาศรายการตามมาตรา 39 วรรค 2 ได้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของผู้บริโภคประกอบด้วย ก่อนประกาศดังกล่าว กสท.ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการพิจารณาจากผู้แทนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน นักวิชาการองค์กรประชาชน องค์การวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับร่างกฎหมายของกฤษฎีกา ที่ให้อำนาจการออกประกาศห้ามออกอากาศรายการ ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ กสท. และก่อนประกาศต้องมีการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการพิจารณาจากผู้แทนองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน นักวิชาการองค์กรประชาชน องค์การวิชาชีพ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภค จึงเท่ากับมีการคานอำนาจกสท.ในส่วนนี้แล้ว

ประเด็นที่ 20 การจัดสรรเวลาให้ผู้อื่นทำรายการ (มาตรา ๕๐)

มาตรา 50 ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของรายการที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือที่สมควรส่งเสริมให้มีการผลิตรวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศของรายการนั้นในจำนวนร้อยละสิบของสัดส่วนการออกอากาศของผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดไว้สำหรับให้ผู้ผลิตรายการภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวได้

การกำหนดลักษณะของรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการและความหลากหลายในการเสนอรายการต่อประชาชน ในการนี้ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้รับใบอนุญาต กลุ่มผู้ผลิตรายการและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประกอบการพิจารณาด้วย

ในกรณีที่การประกอบกิจการใดมีลักษณะเฉพาะไม่อาจมีผู้ผลิตรายการภายนอกได้ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศยกเว้นการกำหนดสัดส่วนสำหรับการประกอบกิจการนั้น ในกรณีเช่นนี้ถ้ามีการจัดรายการที่มีรายได้ ให้คณะกรรมการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดส่งรายได้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นให้กับกองทุนตามอัตราที่กำหนด

ร่างกฎหมายของ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเสนอว่า ให้ กสท.จัดสรรเวลาดี ๆ (Prime-time) ร้อยละ 20 ให้ผู้ผลิตรายการอิสระ ภายนอก

ผู้วิจัยเห็นว่าความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยต่อมาตรานี้สอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าของธุรกิจรายเล็กมีโอกาสได้ใช้คลื่นความถี่เพื่อนำเสนอสาระประโยชน์ไปสู่ประชาชน

จากประเด็นความต้องการทั้งหมดของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติที่มีต่อร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ อาจสรุปได้ว่าความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งเน้นถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ ขณะเดียวกันก็มีความต้องการที่ปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 สรุปได้ว่าลักษณะและความเป็นมาของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เป็นการรวมกลุ่มขององค์กรเอกชนที่มีความสนใจในประเด็นของสื่อ โดยมีคณะกรรมการทำงานอย่างเป็นระบบ จัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องผลประโยชน์ที่เป็นสาธารณะ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม ทั้งในการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ให้มีความโปร่งใส และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวเชื่อมประสานกับกลุ่มผลประโยชน์อื่น ๆ ในการออกมา

เคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการ ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบทั้งการเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง การจัดสัมมนาทางวิชาการ การเรียกร้องออกแถลงการณ์ผ่านสื่อมวลชน การทำหนังสือร้องเรียนเพื่อเสนอความต้องการไปยังกลไกของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ผลประโยชน์ที่เรียกร้องเป็นผลประโยชน์สาธารณะ และผลประโยชน์ของประชาชน โดยยึดตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเป็นหลัก

จากลักษณะความเป็นมาและความต้องการของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ได้แสดงบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะ ด้วยการเป็นกลุ่มที่แสดงตัวเรียกร้องความต้องการ ตามเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ ที่ให้การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของสาธารณะและประโยชน์สูงสุดของประชาชน อย่างไรก็ตามด้วยความที่คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อเป็นการรวมกลุ่มขององค์กรพัฒนาเอกชน จึงมีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวเพื่อตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและโปร่งใส ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นบทบาทสำคัญของกลุ่มในการปกป้องผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ในบทต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะที่มาที่ไปของสหพันธวิทยุชุมชนแห่งชาติ รวมถึงความต้องการของสหพันธ์ฯ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

ความต้องการของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งตั้ง
ขึ้นมาภายหลัง รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะมาตรา 40 มีผลบังคับใช้ โดยจะกล่าวถึง
ลักษณะและความเป็นมาของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ รวมถึงความต้องการที่มีต่อการจัดสรร
คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2545
มีการประชุมเครือข่ายวิทยุชุมชน 10 อนุภูมิภาคทั่วประเทศ เป็นการรวมตัวกันของเครือข่ายองค์
กรวิทยุชุมชนที่เห็นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมของภาคประชาชนใน
การเข้าถึง และเข้าไปใช้สื่อชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนตามเจตนารมณ์ของ
รัฐธรรมนูญมาตรา 40

แนวคิดของการก่อตั้งสหพันธ์วิทยุชุมชน เกิดขึ้นย้อนหลังไปในปี 2541 โดย
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาและสถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม ได้สรุปบทเรียนการขับ
เคลื่อนประชาสังคมที่ผ่านมา พบข้อสรุปสำคัญว่า การใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องมือเพื่อ
การเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นนั้นมีโอกาสมาก เนื่องจากการใช้เสียงสื่อสารไม่เป็นอุปสรรคต่อ
ชาวบ้านมากมายเหมือนทักษะทางด้านกรอ่านการเขียน หลังจากนั้นมีการเคลื่อนไหวสัมมนาอีก
หลายครั้ง เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะทำงานวิทยุของแต่ละจังหวัดเพื่อตั้งหลัก
ร่วมกันในการก้าวไปข้างหน้า จนเกิดเป็นเครือข่ายวิทยุชุมชนเพื่อประชาสังคมและพัฒนาเป็นเครือ
ข่ายวิทยุประชาสังคม ด้วยการเริ่มต้นจากคนที่มีอยู่ภายในท้องถิ่นเพียงไม่กี่คน ที่ร่วมกันแลกเปลี่ยน
เปลี่ยนความคิดเห็น ได้เพื่อน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน ทำให้สามารถประเมินรูปแบบการจัด
รายการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และแสวงหาแนวทางการพัฒนาหรือจังหวะก้าวต่อไป โดยคุณค่าของ
วิทยุชุมชนจะมีบทบาท หน้าที่ และจุดมุ่งหมายที่สามารถตอบสนองของความเป็นชุมชน สามารถแข่ง
ขันกับสถานีต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการบริหาร การจัดการ การผลิตรายการอย่างมืออาชีพ
เพื่อจะกลับไปส่งเสริมการขับเคลื่อนภาคประชาสังคมในท้องถิ่นให้เข้มแข็งต่อไป ดังที่ วิเชียร
คุตตวัธ ผู้ประสานงานสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ กล่าวถึงการเกิดของกลุ่มไว้ว่า

“ในช่วงเวลาที่ผ่านมา เครือข่ายวิทยุชุมชนทั่วประเทศมีความเห็นร่วมกันว่า น่าจะมีการสานต่อความร่วมมือ ในการทำงานของเครือข่ายในรูปแบบของ "สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ" โดยมีเป้าหมายเพื่อการประสานการทำงานทั้งในระดับภูมิภาคและระดับชาติ การรวมตัวกันเป็นสหพันธ์ เนื่องจาก วิทยุชุมชนมีรัศมีกระจายเสียงได้ 15 กิโลเมตร ถ้าเรา รวมตัวกันจะถอดองค์ความรู้และช่วยเหลือกันและกันได้ ทั้งเรื่องทุน และการเจรจากับ ภาครัฐแทนวิทยุชุมชนทั่วประเทศ ไม่ได้หมายความว่า ใครก็ได้ตั้งโดยไม่ผิดกฎหมาย แต่ เรากำลังหาเกณฑ์ของวิทยุชุมชน ซึ่งเกณฑ์ที่พวกเราทำกันอยู่นั้น มีกระบวนการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ-หัวใจ-การบริหารจัดการ-การจัดรายการ ชุมชนร่วมกันวางผังรายการว่า ต้องการสื่อกับคนในชุมชนของเขาอย่างไร อาจออกอากาศวันละชั่วโมง หรือทั้งวัน แล้วแต่ สาระที่ต้องการสื่อ วิทยุชุมชนไม่ได้เกิดจากปัจเจก แต่เป็นองค์กรชุมชนรวมตัวกัน แล้ว อยากตั้งสถานีวิทยุ

ปัจจัยการเกิดวิทยุชุมชน เริ่มแรกได้ทุนจากสำนักงานพัฒนาองค์กรภาคเอกชน และกองทุนเพื่อสังคม หรือ SIF โดยภาคประชาชนคุยกันหลังได้รับบทเรียนจากกลุ่มทุน หากไม่ลุกขึ้นมาทำอะไรกันไว้ ก็จะไม่ทัน เหมือนกับเป็นการตั้งสหพันธ์ขึ้นมาทันทำได้ ก่อน ช่วงนั้นก็มองสื่อของชาวบ้าน ก็มุ่งไปที่หอกระจายข่าว พอมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.องค์ กรจัดสรรคลื่นความถี่ ออกมา แบ่งคลื่นให้ภาคประชาชน 20 เปอร์เซนต์ ก็มานั่งคุยกัน อ. เอื้อจิตร ก็มาขยายแนวความคิดให้ ก็ตรงกับที่กลุ่มต้องการ จากนั้นจึงขยายวงจากภาค ตะวันตกไปสู่จุดอื่นๆ ทั่วประเทศ เริ่มแรกก็ลองทำวิทยุชุมชนกันดู เป็นการทดลองทำกัน เล่น ๆ ก็คิดว่าน่าจะเป็นคำตอบที่ดี จากการเรียนรู้ร่วมกัน วิทยุชุมชนจึงเกิดขึ้น ก่อนจะ รวมกลุ่มกันเป็นสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ”

(วิเชียร คุตตวัธ ,สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2546)

วันที่ 10 ตุลาคม 2545 สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ได้จัดการประชุมสมัชชาสห พันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติครั้งที่ 1 โดยมีสมาชิกวิทยุชุมชน จากทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 4,000 คนเข้าร่วมประชุม ที่ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งการเคลื่อนไหวดังกล่าว เป็นการประกาศเปิดตัวสหพันธ์วิทยุชุมชนขึ้นเป็นครั้งแรก หลังจากที่มีสมาชิกจากจังหวัดต่างๆ รวม ตัวกันตั้งวิทยุชุมชนขึ้นมาสำเร็จในหลายพื้นที่ หลายจังหวัด ดังที่ผู้สนับสนุนแนวคิดวิทยุชุมชน กล่าวไว้หลายคนดังนี้

วิเชียร คุตตวัธ ผู้ประสานงานคณะทำงานสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ กล่าวว่า การเกิดขึ้นของวิทยุชุมชนในช่วงที่ผ่านมา มีการจัดเวทีระดับจังหวัดไปแล้วกว่า 500 เวที ผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละครั้งประมาณ 35,000 คน รวมแล้วสมาชิกวิทยุชุมชนที่มีอยู่ทั่วประเทศมีประมาณ 1 แสนคน ซึ่งที่ผ่านมาวิทยุชุมชนยังไม่สามารถเกิดได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากความล่าช้าของการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิตามมาตรา 26 ของ พ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 ที่ให้ภาคประชาชนมีสิทธิใช้คลื่นความถี่ 20% ซึ่งขณะนี้วิทยุชุมชนจำเป็นต้องรวมตัวและดำเนินการอย่างจริงจัง ถึงแม้จะยังไม่มีกฎหมายและ กสช.มารองรับ เนื่องจากมีความกังวลว่าขณะนี้ก็มีกลุ่มทุนนักธุรกิจ และการเมือง จะเข้ามาใช้คลื่นในส่วนของภาคประชาชน จึงมีการจัดตั้งสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ขึ้นอย่างเป็นทางการ

นางสุณี ไชยรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวว่า วิทยุชุมชนถือเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ในเรื่องของเสรีภาพ การแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ หากเป็นนโยบายแห่งรัฐ เช่นเดียวกับกรณีที่จะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในวงการศาล ที่ระบุว่า หมายต้องมาจากศาลเท่านั้น ซึ่งกรณีนี้ยังไม่มีกฎหมายรองรับ แต่ก็สามารถทำได้ เพราะรัฐมีแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งหากรัฐบาลอยากให้เจตนาธรรมเป็นจริงในเรื่องของชุมชน ก็สามารถเกิดได้ โดยรัฐมีการกำหนดกฎเกณฑ์การปฏิบัติออกมา

นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ สมาชิกวุฒิสภา กล่าวว่ารัฐบาลยังไม่สามารถออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับการปฏิรูปสื่อ ตามมาตรา 40 สาเหตุเนื่องมาจากฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการปฏิรูปสื่อ กรณีของวิทยุชุมชน ไม่ถือว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมาย เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 เพียงแต่กฎหมายที่เป็นรูปธรรมโดยตรงยังไม่เกิดขึ้น ถือเป็นช่วงรอยต่อช่องว่างของกฎหมาย จึงต้องยึดหลักความเป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ รัฐต้องรับผิดชอบ แม้ไม่มีกฎหมาย ก็ต้องประกาศเป็นนโยบาย หรือเป็นโครงการนำร่อง เพื่อให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ศ.นพ.ประเวศ วะสี ราชภัฏอาวสุโส กล่าวว่า การตั้งวิทยุชุมชนมีความสำคัญ เพื่อความเป็นไทย รู้เท่าทันความจริง และมีอิสรภาพ เป็นสื่อเพื่อการพึ่งตนเองและสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม โดยสื่อสารแต่สาระที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม และสกัดกั้นสื่อที่ไร้ศีลธรรมให้หมดไป

วิद्यุชุมชนที่ทดลองทำกัน 7,000 กว่าตำบลต้องสานต่อเพราะจะช่วยให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างรวดเร็ว การที่กรมประชาสัมพันธ์ชี้ว่าผิดกฎหมายนั้น แสดงว่าความถูกต้องกับความถูกต้องกฎหมายไม่ไปด้วยกัน เรื่องนี้แสดงว่าผิดกฎหมาย เราจะถือกฎหมายเป็นใหญ่ไม่ได้ ต้องเอาความถูกต้องเป็นใหญ่ ในสังคมไทยขณะนี้หลายอย่างที่มีความถูกต้องกับความถูกต้องกฎหมายไม่ไปด้วยกัน จำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมายมารองรับความถูกต้อง เพราะรัฐออกกฎหมายไม่ถูกต้องมามากทำให้กฎหมายไม่สนับสนุนความถูกต้องและเช่นเดียวกันเรื่องวิद्यุชุมชนนี้ก็เป็นความถูกต้อง ต้องมาช่วยกันสร้างสรรค้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และผลักดันการแก้ไขกฎหมายการมีวิद्यุชุมชนเป็นเรื่องที่ถูกต้อง ทำให้ชุมชนซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานเข้มแข็ง วิद्यุชุมชนต้องเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีประชาชนเป็นผู้กำหนด ไม่ใช่รัฐบาล จึงขอสนับสนุนให้มีการรวมตัวเป็นสหพันธ์วิद्यุชุมชนในทุกจังหวัด เพื่อเรียกร้องการปกครองตัวเอง เป็นเวทีกำหนดนโยบาย และตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต่อไป

ในการประกาศเปิดตัว สหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ ยังได้มีการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันดังนี้

1. สมัชชาสหพันธ์วิद्यุชุมชนทั่วประเทศจะร่วมใจผลักดันการปฏิรูปสื่อตามมาตรา 40 ให้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
2. สถานีวิद्यุทั้ง 140 แห่งทั่วประเทศ จะยึดมั่นการดำเนินการวิद्यุชุมชน ตามหลักการและปรัชญาวิद्यุชุมชน ที่ไม่แสวงหากำไร และไม่ถูกครอบงำโดยกลุ่มอิทธิพลใดๆ
3. จะร่วมใจขยายผลการเรียนรู้อิद्यุชุมชน ให้เพื่อนองค์กรพันธมิตรในท้องถิ่นได้รับรู้อย่างกว้างขวาง
4. สหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ จะร่วมแรงร่วมใจสร้างสมดุลอำนาจในการสื่อสารของประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของสังคมโดยทั่วหน้ากัน

สหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ ยังได้กำหนดภารกิจในการดำเนินงานทั้งในระดับภาคและระดับประเทศ ดังนี้

1. กำหนดมาตรการผ่อนปรน ให้มีการดำเนินการสถานีทดลอง เรียนรู้ระหว่างที่กสช.ยังไม่เกิด
2. ผลักดัน พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ โดยจะมีการเสนอร่าง พ.ร.บ.ฉบับภาคประชาชน พร้อมทั้งเสียงสนับสนุนจากสมาชิกวิद्यุชุมชนกว่า 5 หมื่นชื่อ

3. ติดตามกระบวนการคัดสรร กสช. ให้บริสุทธิ์ยุติธรรม
4. เตรียมการภาคประชาชนเพื่อนำเสนอและตรวจสอบการทำแผนแม่บทวิทยุ

โทรทัศน์

5. สนับสนุนพื้นที่ปฏิบัติการในการเรียนรู้วิทยุชุมชน โดยจะมีการสร้างกติกาวัดถุ ประสงค์ ผังรายการ การสื่อสารให้ถูกต้องในงานวิทยุชุมชน สร้างเวทีเรียนรู้ให้เกิดต่อเนื่อง และ สร้างต้นแบบวิทยุชุมชนที่มีความชัดเจน

สำหรับรูปแบบการทำงานของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ มีคณะกรรมการเครือข่าย แบ่งออกเป็น 8 อนุภาค คือภาคเหนือตอนบน ภาคเหนือตอนล่าง ภาคอีสาน ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคกลาง กรุงเทพฯ และปริมณฑล และภาคใต้ ซึ่งรวมแล้วมีวิทยุชุมชนทั้งสิ้น 140 สถานี มีผู้ประสานงานภาค 14 คน ตามที่ วิเชียร กล่าวไว้ว่า

“ในแต่ละเครือข่าย จะส่งผู้ประสานงานเครือข่าย มาเข้าร่วมเป็นลักษณะคล้าย กับคณะกรรมการบริหาร จำนวนเครือข่ายละ 2 – 3 คน เรียกว่าเป็นผู้ประสานงาน จากนั้นจะคัดเลือกผู้ประสานงานระดับชาติจำนวน 28 คน ทำหน้าที่คล้ายกับบอร์ดบริหาร ที่เหลือก็จะเป็นสมาชิก มีการประชุมร่วมกันเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ยังไม่มีการจัดธรรมนูญ เพราะยังอยู่ในระหว่างขั้นทดลองหารูปแบบ เราต้องการสร้างประวัติศาสตร์วิทยุชุมชน ของประเทศ ที่มีชุมชนเป็นเจ้าของ เป็นศูนย์กลางประสานงานแก้ปัญหาในท้องถิ่น นำเสนอสิ่งที่ชุมชนต้องการ ภายใต้อิสระ ภูมิใจใกล้ตัว และเป็นเวทีเรียนรู้สำหรับชุมชน โดยที่ประชาชนต้องบริหารและผลิตรายการเอง ใช้รูปแบบบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม โดยสหพันธ์จะมีบทบาทหน้าที่เข้าไปช่วยกลุ่มชาวบ้านที่สนใจ เข้าใจเนื้อหามาตรา 40 ตามรัฐธรรมนูญ เข้าใจถึงมาตรา 26 ของพ.ร.บ.องค์การจัดสรรคลื่นความถี่ ถ้าเขาอยากทำ เขาจะปักหมุด รัศมี 15 กิโลเมตร มีกี่กลุ่ม ชนกับใครบ้าง จะเข้าไปช่วยจัดเวทีอบรมให้ หลังจากนั้นจะมีการถ่ายทอดความรู้เรื่องการบริหารจัดการ และการจัดผังรายการต่อไป หลังการเรียนรู้ ก็จะถึงขั้นเริ่มทดลองออกอากาศ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวใช้ระยะเวลา เป็นปี และส่วนใหญ่เมื่อเริ่มออกอากาศ ก็จะเป็นการทดลองด้านเทคนิค ความชัดเจนของ เสียง ชวนกลุ่มชาวบ้านอื่นๆ ออกมาร่วมจัดรายการ เช่น โรงพยาบาล ตำรวจ หรือบาง สถานีก็ชักชวนนายอำเภอ มาร่วมจัดรายการด้วย”

(วิเชียร คุตตวัธ, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2546)

อาจสรุปได้ว่าการเกิดขึ้นของกลุ่มสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เป็นการรวมกลุ่มสมาชิกวิทยุชุมชนจากจังหวัดต่างๆ ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อผลักดันผลประโยชน์เฉพาะกรณี มีจุดประสงค์ที่รักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง และอย่างจริงจัง (มอริส ดู แวร์เซอร์ , อ่างแล้ว) ซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ในที่นี้หมายถึงโอกาสที่จะได้มีช่องทางการสื่อสารสำหรับชุมชน โดยมุ่งไปที่วิทยุกระจายเสียงกำลังต่ำ ซึ่งเรียกกันว่าเป็นวิทยุชุมชน ออกอากาศในรัศมี 15 กม. โดยความต้องการเพื่อใช้เป็นช่องทางการสื่อสารของแต่ละกลุ่มในแต่ละจังหวัดโดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าจากที่มีการเชื่อมประสานระหว่างชุมชนสร้างเป็นเครือข่ายจนรวมกลุ่มเป็นสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ สภาพความเป็นชุมชนได้กลายเป็นเครือข่ายระดับชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่าสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ได้กลายเป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเป็นสถาบัน โดยเรียกตัวเองว่าวิทยุชุมชน ใช้สิทธิในการใช้วิทยุชุมชน และรวมกลุ่มเพื่อกดดัน และเรียกร้องความต้องการเพื่อคลื่นความถี่

แนวทางการเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ สอดคล้องต้องกันกับแนวทางการเคลื่อนไหวของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ทั้ง 2 องค์กรได้ร่วมเป็นพันธมิตรเพื่อเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ ตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2540 กระทั่งมีการประกาศใช้ พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ ในเดือนมีนาคม 2543 องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรด้านประชาสังคม และกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งต่อมารวมกลุ่มกันเป็นคณะกรรมการติดตามมาตรา 40 และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ได้ดำเนินการในรูปแบบต่างๆ เพื่อเคลื่อนไหวเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมในฐานะผู้ประกอบการรายใหม่ และสิทธิในการเป็นเจ้าของสื่อได้

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ ได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยการช่วยจัดกิจกรรม การประชุม การสัมมนา การจัดเวที การจัดฝึกอบรมด้านการผลิตรายการและการออกอากาศ การดำเนินการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมกับตัวแทนชุมชนและการจัดกิจกรรมในรูปเวทีอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ เพื่อให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการดำเนินการสถานีวิทยุขนาดเล็ก ที่คนในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย ชุมชนมีอำนาจและมีศักยภาพในการร่วมเป็นเจ้าของ และร่วมดำเนินการในการบริหาร จัดการ การจัดการผลิตและการนำเสนอรายการ ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ตามความต้องการของสมาชิกชุมชน ภายใต้เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ และกรอบแนวคิดปรัชญาวิทยุชุมชน

กระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียนรู้และเตรียมความพร้อม ได้รับการสนับสนุน จากองค์กรที่สำคัญ คือ สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF) และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เช่น โครงการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน ในการดำเนินการสื่อวิทยุกระจายเสียงในพื้นที่ 15 จังหวัดภาคเหนือ ระหว่างเดือนเมษายน-พฤศจิกายน 2544 โครงการสื่อชุมชนของ 14 จังหวัดภาคใต้ ส่วนโครงการที่สนับสนุนโดย SIF ที่สำคัญ เช่นโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชน ภาค 4 (เหนือล่าง) การดำเนินการกระบวนการเรียนรู้เรื่องสถานีวิทยุชุมชนขนาดเล็กของยุทธศาสตร์สื่อภาคตะวันตก และยุทธศาสตร์สื่อภาคตะวันออก ซึ่งดำเนินการมาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2544 และโครงการสื่อชุมชนของ 19 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กระทั่งต่อมาแกนนำที่เป็นกลุ่มองค์กรภาคประชาชน จากกลุ่มประชาสังคมจากจังหวัดต่าง เช่นกลุ่มประชาสังคมจังหวัดราชบุรี กลุ่มประชาสังคมจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มประชาสังคมจังหวัดอ่างทอง ได้รวมตัวและประสานงานกันเป็นเครือข่ายวิทยุชุมชนในภาคต่างๆ ครอบคลุมภาคส่วนของประเทศ จนรวมกลุ่มเป็น “สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ” เกิดกระบวนการเรียนรู้ดำเนินการไปจนถึงขั้นต้องการทดลองออกอากาศ เพื่อตรวจสอบความพร้อมและความต้องการทั้งของกลุ่มผู้ส่งสาร หรือนำเสนอรายการซึ่งก็คือตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ ในชุมชน และกลุ่มผู้ฟังในชุมชน ซึ่งวิเชียร คุตตวัธ ผู้ประสานงานสหพันธ์วิทยุชุมชน กล่าวถึงการสร้างเครือข่าย ที่เรียกว่าวิทยุชุมชนไว้ว่า

“นอกจากการประชุมร่วมกันแล้ว ยังมีการเดินสายประชุมตามจุดต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิทยุชุมชน ให้แต่ละจุดมาเล่าสู่ถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกัน คัดเลือกจุดที่จะเป็นตัวอย่งที่ดี เช่น ที่สกลนคร เราเคยไปดูสถานีวิทยุไทโซ ซึ่งถือว่าใกล้เคียงกับจินตนาการมากที่สุดแล้ว ชาวบ้านมีส่วนร่วมมากที่สุดในการเริ่มก่อตั้ง รัฐบาลตำบลเก่ามาสร้างในที่ดินของวัดร้างแห่งหนึ่ง แล้วชาวบ้านก็เข้ามาช่วยกันบริหารจัดการสถานี มีการจัดผังรายการ มีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ รองประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เข้าร่วมช่วยทำเวทีสำหรับการเรียนรู้ของชาวบ้าน ทั้งนี้ทั้งนั้นองค์ความรู้ส่วนใหญ่ต้องเริ่มจากชาวบ้านมีความต้องการที่จะลุกขึ้นมาใช้ชีวิต”

(วิเชียร คุตตวัธ, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2546)

จะเห็นได้ว่าสหพันธ์วิทย์ชุมชนแห่งชาติ ได้รวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายแล้วมีการถ่ายทอดแนวทางการดำเนินการวิทย์ชุมชน โดยใช้วิทยากรจากภายนอกเข้าไปให้การอบรม แนวทางการจัดรายการ การผลิตรายการให้กับกลุ่มวิทย์ชุมชนในจังหวัดต่างๆ เกือบทั่วประเทศ

เหตุการณ์ที่ดูเหมือนจะทำให้ สหพันธ์วิทย์ชุมชนแห่งชาติ ซึ่งมีสมาชิกจากกลุ่มวิทย์ชุมชนทั่วประเทศไทยรวมตัวกันเคลื่อนไหวอย่างเป็นปึกแผ่นมากขึ้น มาจากการที่กรมประชาสัมพันธ์ อ้างสิทธิ์ในฐานะเจ้าพนักงานตามกฎหมายออกกวาดจับและยึดเครื่องมือในการทดลองส่งคลื่นกระจายเสียงของวิทย์ชุมชนที่จังหวัดอ่างทอง และกาญจนบุรี จนทำให้เครือข่ายวิทย์ชุมชนลุกขึ้นมาต่อต้าน

บุญส่ง จันทร์ส่องรัศมี ประธานกลุ่มปฏิรูปสื่อภาคประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี กล่าวถึงกรณีที่กรมประชาสัมพันธ์ได้มีหนังสือแจ้งมาให้กลุ่มปฏิรูปสื่อภาคประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีหยุดการออกอากาศไว้ว่า

“เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ที่ต้องต่อสู้กัน เพราะได้ดำเนินการตามสิทธิของประชาชนที่กำหนดในมาตรา 40 ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายแม่ในการปกครองประเทศ แต่กรมประชาสัมพันธ์กลับอ้างตามกฎหมายที่ล่าหลังใช้บังคับมานานกว่า 50 ปี ตรงนี้เชื่อว่าเจตนาของรัฐธรรมนูญต้องการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องการกระจายคลื่นความถี่ต่างๆ ของภาคประชาชนอย่างแท้จริง” (บุญส่ง จันทร์ส่องรัศมี, แถลงข่าว, 18 กุมภาพันธ์ 2545)

นายชมชวน บุญระหงส์ คณะกรรมการบริหารวิทย์ชุมชนเชียงใหม่ กล่าวไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐสั่งระงับการออกอากาศของวิทย์ชุมชน เพราะวิทย์ชุมชนที่ชาวบ้านริเริ่มทำ และเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ถือเป็นสื่อเดียวที่ชาวบ้านสามารถใช้เป็นปากเสียงได้ กรณีที่เกิดขึ้นครั้งนี้ถือว่าการละเมิดสิทธิชุมชน

น.ส.อุไรรัตน์ ไพบูลย์วัฒนกิจ ผู้ประสานงานเครือข่ายวิทย์ชุมชนของภาคเหนือ กล่าวว่า สาเหตุที่ประชาชนหันมาทำวิทยุกำลังคลื่นต่ำ ก็เพราะรัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญสนับสนุนอย่างจริงจัง ไม่ให้คลื่นแก่ผู้จัดรายการท้องถิ่น หรือจัดสรรเวลาที่ไม่เหมาะสมให้ และขาดความแน่นอน

การเคลื่อนไหวของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติที่ดำเนินการทดลองออกอากาศจริง จนทำให้ถูกกรมประชาสัมพันธ์ ดำเนินคดีด้วยการจับกุมและยึดเครื่องมือออกอากาศของกลุ่มวิทยุชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่ากรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะเจ้าพนักงานตามกฎหมาย มีสิทธิดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2530 แม้ว่ามาตรา 40 รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จะมีผลบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่เนื่องจากกระบวนการทางกฎหมายที่ต่อเนื่องมาจาก มาตรา 40 ยังไม่สำเร็จเสร็จสิ้น กรมประชาสัมพันธ์จึงยังถือเป็นเจ้าพนักงานมีอำนาจตามกฎหมาย ในการดำเนินการจับกุมผู้ฝ่าฝืน

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ ไทยและเครือข่ายวิทยุชุมชนทั่วประเทศ เคลื่อนไหวร่วมกันเมื่อวันที่ 25 ก.พ. 2545 ในการเข้ายื่น หนังสือ ถึงนายพิทักษ์ อินทวิทยนันท์ รองนายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น เพื่อขอให้ยกเลิกคำสั่งให้ ระงับการส่ง กระจายเสียงวิทยุชุมชนเนื่องจากอหิวตภัยกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะเจ้าพนักงาน ผู้ ออกใบอนุญาต ให้ดำเนินบริการ ส่งวิทยุกระจายเสียงได้มีหนังสือ ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2545 ให้วิทยุชุมชน ในจังหวัดกาญจนบุรี และวิทยุชุมชน จ.สิงห์บุรี ระงับการกระจายเสียง โดยอ้างว่า ไม่ได้รับอนุญาต จากอหิวตภัยกรมประชาสัมพันธ์ และอาจผิดกฎหมาย

หนังสือร้องเรียนดังกล่าวระบุว่า การกระทำดังกล่าว ถือเป็นการขัดเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญมาตรา 40 และขัดกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ที่มุ่งให้การปฏิรูปสื่อของรัฐ ให้ประชาชนใน ชุมชน ได้เข้าถึง และเป็นเจ้าของได้ โดยรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ได้กำหนดไว้ชัดเจน ว่าให้องค์กรของ รัฐ ที่เป็นอิสระ เป็นผู้ทำหน้าที่ ในการจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแล การประกอบ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น และได้กำหนด ให้มีคณะกรรมการ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. ทำ หน้าที่ จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแล การประกอบกิจการ วิทยุและโทรทัศน์แทนนายกรัฐมนตรี กรมประชาสัมพันธ์ และกรมไปรษณีย์โทรเลข ซึ่งในระหว่างที่ยังไม่มีกสช. อหิวตภัยกรมประชาสัมพันธ์ ไม่มีอำนาจเกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาต ให้มีการกระจายเสียงวิทยุ เพราะเป็นอำนาจโดยตรง ของ กสช.เท่านั้น

ที่สำคัญกฎหมายว่าด้วย องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการ วิทยุ กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมได้กำหนด ให้ต้องจัดสรร คลื่นความถี่ ในการ

กระจายเสียงวิทยุ และโทรทัศน์ให้ภาคประชาชน ได้ใช้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 หากประชาชนยังไม่มีความพร้อม ให้เป็นหน้าที่ของกสท. สนับสนุน ให้ภาคประชาชน มีโอกาสใช้คลื่นความถี่ในสัดส่วนดังกล่าว เพราะฉะนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกสท. จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่สนับสนุน เตรียมความพร้อมให้ภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึง และใช้สิทธิความเป็นเจ้าของคลื่นวิทยุและโทรทัศน์ ตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกรมประชาสัมพันธ์ และกรมไปรษณีย์โทรเลข ควรส่งเสริมการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมภาคประชาชน ด้วยการร่วมมือ กับองค์กรพัฒนาชุมชน ที่ให้การสนับสนุนโครงการ เกี่ยวกับวิทยุชุมชน สร้างความพร้อม ของชุมชน ในเรื่องวิทยุกระจายเสียงอย่างเป็นระบบ รวมถึงให้มีการทดลองออกอากาศ ในพื้นที่ที่มีความพร้อม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้อย่างทั่วถึง เพื่อให้การใช้ทรัพยากรคลื่น เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะตามรัฐธรรมนูญมาตรา40 ในช่วงการเปลี่ยนถ่ายที่ยังไม่มีกสท.

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ(คปส.) สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยและเครือข่ายวิทยุชุมชนทั่วประเทศ จึงขอให้พิจารณายกเลิกคำสั่ง ของอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์และมอบหมายให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์สนับสนุนการดำเนินวิทยุชุมชน ของประชาชน ในท้องถิ่น ทั้งด้านวิชาการ และงบประมาณ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของรัฐ ในการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชน

ขณะเดียวกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เครือข่ายวิทยุชุมชน รวมตัวกันที่จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ 27 ก.พ. 2545 เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและการขับเคลื่อน ในการก่อตั้งเครือข่ายวิทยุชุมชน ซึ่งเป็นที่มาของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติในเวลาต่อมา การรวมตัวกันดังกล่าวมีการออกแถลงการณ์ร่วมกันเพื่อประกาศเจตนารมณ์ของเครือข่ายวิทยุชุมชนทั่วประเทศ

โดยแถลงการณ์ระบุว่า คณะทำงานวิทยุชุมชนภูมิภาคอื่นๆ ขอยืนยันที่จะเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน เพื่อทดลองออกอากาศเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะเกิด พ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากในประเทศไทยยังไม่มีกรดำเนินการวิทยุชุมชน และภาคประชาชนไม่เคยมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ จึงต้องเตรียมความพร้อมในหลายด้าน ซึ่งประกอบ

กับมาตรา 40 ได้ให้สิทธิในการรับรู้ทั่วกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ต่อแนวคิดและการบริหารวิทยุชุมชนรวมถึงการผลิตรายการสาระต่างอีกด้วย

นอกจากออกแถลงการณ์แล้ว เครือข่ายวิทยุชุมชนภูมิภาคต่างๆ ยังเรียกร้องต่อรัฐบาลดังนี้

1. ขอให้รัฐบาลยกเลิกคำสั่งจากกรมประชาสัมพันธ์ที่มีคำสั่งให้ระงับการกระจายเสียงวิทยุชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี และสิงห์บุรี
2. ให้รัฐบาลสนับสนุนการดำเนินการในการเตรียมความพร้อมของภาคประชาชนในการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 อย่างกว้างขวาง
3. เร่งกระบวนการออกพระราชบัญญัติประกอบกิจการวิทยุและโทรทัศน์
4. เร่งสนับสนุนให้เกิดแผนแม่บทการจัดสรรคลื่นความถี่โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง

ต่อมา วันที่ 12 มีนาคม 2545 กลุ่มตัวแทนองค์กรภาคประชาชนจากทั่วประเทศจำนวน 130 คน ที่เข้าร่วมการสัมมนาในระดับประเทศ เรื่องการสร้างและพัฒนาวิทยุชุมชน ร่วมลงนามในหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี และนำหนังสือไปยื่นที่ทำเนียบรัฐบาล โดยหนังสือระบุถึงการตระหนักในสิทธิ และพันธะหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการสถานีวิทยุชุมชน ภายใต้กรอบกฎหมายในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน และหลักการวิทยุชุมชนเพื่อประโยชน์ชุมชนที่มีแนวทางปฏิบัติในนานาประเทศ และเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ได้ดำเนินการเรียนรู้ในชั้นการทดลองออกอากาศ

วันที่ 25 มี.ค. 2545 คณะกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ให้ดร. เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์ ในฐานะรองประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) นายบุญส่ง จันทร์ส่องรัศมี ตัวแทนวิทยุชุมชนกาญจนบุรี และนางสาวจันทรพนา สิทธิพันธ์ ตัวแทนวิทยุชุมชนเพื่อนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งได้ร่วมทำหนังสือร้องเรียน ได้เข้าชี้แจงในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของกรมประชาสัมพันธ์

เดือนเมษายน 2545 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รับทราบเรื่องการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ ต่อกระบวนการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมใช้สิทธิในสื่อของภาคประชาชน จึงนำเรื่องนี้เข้าสู่กลไกการศึกษาและตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่

16 กรกฎาคม 2545 มติคณะรัฐมนตรี ระบุไว้ว่า

"การสรรหา และคัดเลือกกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ และกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) คงต้องรอผลการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด และโดยที่เรื่องนี้ต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง ทำให้มีผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินอย่างมาก การจัดสรรคลื่นความถี่ และวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมต้องชะงัก สมควรมีมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวเพื่อให้กิจการต่างๆ ดำเนินไปได้ เพราะขณะนี้ ภาคประชาชนได้มีการขอใช้คลื่นความถี่ และมีการเปิดสถานีวิทยุชุมชนมากขึ้น หากมีการห้ามก็อาจขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรับไปศึกษา และกำหนดมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราว เพื่อควบคุมดูแลการใช้คลื่นความถี่ของวิทยุชุมชน และให้กิจการต่างๆ สามารถดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่เกิดความเสียหายต่อประเทศ แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป"

มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว ทำให้สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เดินหน้าจัดสร้างสถานีวิทยุชุมชนตามจุดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเชื่อว่าแม้จะยังไม่มีการออกมารองรับ แต่การที่มติคณะรัฐมนตรีให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี รับไปศึกษาและกำหนดมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวของวิทยุชุมชน ก็เท่ากับว่าวิทยุชุมชนสามารถดำเนินการต่อไปได้

วันที่ 4 สิงหาคม 2545 ตัวแทนเครือข่ายวิทยุชุมชน 10 ภูมิภาค จำนวน 33 คน ประชุมสัมมนาพร้อมกันเพื่อวางแนวทาง และกำหนดท่าทีต่อสถานการณ์ปฏิรูปสื่อ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิภาคประชาชน ในการเข้ามามีส่วนร่วม ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ดังที่ วีระพล เจริญธรรม ตัวแทนเครือข่ายวิทยุชุมชนจังหวัดเลย แถลงผลการประชุมว่า ตัวแทนเครือข่ายวิทยุชุมชน ที่เข้าร่วมการประชุม มีความเห็นพ้องต้องกันว่า จะมีการจัดตั้งสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งประเทศไทย ขึ้นมาแทนเครือข่ายวิทยุชุมชนเดิม เนื่องจากที่ประชุมเห็นว่า หากมีการรวมตัวขึ้นมาเป็นสหพันธ์วิทยุชุมชนขึ้นมาแล้ว จะทำให้การเคลื่อนไหว และการประสานกับหน่วยงานราชการ ในการปฏิรูปสื่อตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา 40 จะเป็นรูปธรรมมาก และเป็นที่ยอมรับของฝ่ายรัฐบาลมากยิ่งขึ้น

ที่ประชุมของเครือข่ายวิทยุชุมชนครั้งนั้น ยังมีมติเสนอมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวในการควบคุมดูแล และการใช้คลื่นความถี่วิทยุชุมชน เสนอต่อสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี คือ

1. จัดทำเพื่อกลุ่มผู้ประกอบการตามมาตรา 40 ที่ยังไม่เคยมีสิทธิ และไม่เคยมีประสบการณ์ ในการใช้คลื่นวิทยุ เพื่อประกอบการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

2. ไม่เป็นไปเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ ดำเนินการในลักษณะที่ขัดต่อเจตนารมณ์มาตรา 40 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3. กลุ่มผู้ที่ได้รับผล ต้องเป็นกลุ่มองค์กรภาคประชาชน ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และเตรียมความพร้อมและมีส่วนร่วม ทั้งที่ดำเนินการออกอากาศแล้ว และที่กำลังจะออกอากาศ ทั้งการดำเนินการของสถานีเคลื่อนที่ และไม่เคลื่อนที่

4. เป็นมาตรการที่ไม่ขัดต่อแนวคิดปรัชญาวิทยุชุมชน ไม่ก้าวท้าวครอบงำสิทธิอำนาจ ในการดำเนินการของชุมชน ทั้งในระดับเครื่องมืออุปกรณ์ การจัดรายการการผลิตรายการ ลักษณะและคุณสมบัติของผู้จัด ผู้ผลิต และผู้นำเสนอรายการ ที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกและความขัดแย้งในชุมชน

5. เป็นมาตรการที่เปิดกว้างสำหรับทุกชุมชน ที่มีการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยมีเงื่อนไขสำคัญ

5.1 การดำเนินการเป็นไปตามสิทธิตามมาตรา 40 และความต้องการของชุมชน

5.2 มีการรวมตัวแบบพหุภาคี ของกลุ่มองค์กรประชาชน ในพื้นที่กระจายเสียง

5.3 มีการกำหนดกติกา และวัตถุประสงค์การดำเนินการสถานี เพื่อการเรียนรู้และการทดลองออกอากาศ

5.4 มีโครงสร้างการดำเนินการ พร้อมผู้ที่รับผิดชอบที่ชัดเจน สร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินการได้ดี

5.5 มีแนวคิดและการดำเนินการที่เป็นไปของสหพันธวิทยุชุมชนแห่งชาติ

วันที่ 31 ตุลาคม 2545 ตัวแทนสหพันธวิทยุชุมชนแห่งชาติ เดินทางไปร่วมตัวกันที่หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง หลังจากทีวิทยุชุมชนอ่างทอง ถูกเจ้าหน้าที่รัฐบุกเข้าจับกุมและยึดเครื่องส่งกระจายเสียง เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2545 พร้อมกับดำเนินคดีนายเสถียร จันทน์ เจ้าของสถานีวิทยุชุมชน จังหวัดอ่างทอง ในข้อหาใช้เครื่องส่งวิทยุโดยไม่ได้รับอนุญาต

นายบุญส่ง จันทร์สงฆ์ศรี ประธานกลุ่มปฏิรูปสื่อภาคประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี พร้อมตัวแทนเครือข่ายวิทยุชุมชนจากจังหวัดกาญจนบุรี ระยอง จันทบุรี ราชบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ประมาณ 100 คน ยืนยันว่า การมารวมตัวกันวันนี้เพื่อให้ภาครัฐ ได้ทราบความต้องการของประชาชนและขอให้ส่งเสริมและแก้ไขให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ประชาชนสามารถตั้งวิทยุชุมชนได้โดยถูกต้อง

จากนั้น ผู้ชุมนุมได้เดินทางไปศาลากลางจังหวัดอ่างทอง เพื่อยื่นหนังสือให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง โดยมีเนื้อหาบางส่วนดังนี้

"วิทยุชุมชนคือ เครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น จึงทำให้มีมติ ครม.เมื่อวันที่ 16 ก.ค.45 ยอมรับในความหมายของการทดลองเรียนรู้อวิทยุชุมชน และได้มอบหมายให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีศึกษา กำหนด และออกหลักเกณฑ์ชั่วคราวเพื่อกำกับดูแลให้คลื่นความถี่ของวิทยุชุมชน เพื่อให้กิจการดำเนินต่อไปได้ในระหว่างรอการสรรหา คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะทำงานกำหนดมาตรการที่ได้ตั้งขึ้น กำลังประชุมเพื่อวางกติกา กำกับดูแล ให้วิทยุชุมชนดำเนินด้วยดีนั้น

ปรากฏว่า เมื่อวันที่ 30 ตุลาคมหน่วยงานของรัฐ โดยกรมไปรษณีย์โทรเลข ได้นำหมายศาลอาญาเข้าตรวจค้นและยึดอุปกรณ์ออกอากาศวิทยุชุมชนในจังหวัดอ่างทอง การเข้าจับกุมและยึดเครื่องมือออกอากาศครั้งนี้ ถือเป็นกรรโชกคุกคามประชาชนสร้างความสับสน ขัดแย้งกับนโยบายของรัฐ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นเครือข่ายของชุมชนทั่วประเทศ จำเป็นต้องแสดงเจตนารมณ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงขอให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้

1. ขอให้ทบทวน ดำเนินการของเจ้าหน้าที่กรมไปรษณีย์โทรเลขที่เข้าจับกุมเครื่องมือออกอากาศวิทยุชุมชน ในขณะที่กระบวนการแก้ปัญหา กำลังดำเนินการไปด้วยดี
2. ขอให้รัฐบาลเข้าไปตรวจสอบและรับผิดชอบการกระทำของข้าราชการประจำที่ละเมิดมติคณะรัฐมนตรี และบันทึกการใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชน

การยื่นหนังสือถึงหน่วยงานราชการดังกล่าว โดยเฉพาะในเรื่องการขอให้ยุติการจับกุมกลุ่มวิทยุชุมชนที่ทดลองออกอากาศจริงของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ผู้วิจัยเห็นว่า สหพันธ์วิทยุชุมชนได้แสดงบทบาทในการเป็นกลุ่มกดดัน แม้ว่ากรมประชาสัมพันธ์จะมีอำนาจทาง

กฎหมายอย่างถูกต้องในการดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืน จนอาจกล่าวได้ว่าสหพันธ์วิทยุชุมชนได้แสดงบทบาทที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างชัดเจน แม้ว่าสหพันธ์วิทยุชุมชนจะอ้างว่ามาตรา 40 ให้สิทธิแก่ภาคประชาชนในการมีช่องทางสื่อสารสำหรับชุมชน แต่ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายที่มารองรับมาตรา 40 ยังไม่มีผลบังคับใช้ การประกอบกิจการวิद्यุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จึงยังต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเก่าไปจนกว่าจะมีกฎหมายใหม่มาบังคับใช้

วันที่ 8 พฤศจิกายน 2545 คณะทำงานกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมดูแลการใช้คลื่นความถี่ของวิद्यุชุมชน มีการประชุมที่สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมการใช้คลื่นความถี่ของวิद्यุชุมชน โดยที่ประชุมมีการนำร่างหลักเกณฑ์ชั่วคราวเพื่อควบคุมการดำเนินการวิद्यุกระจายเสียงเพื่อชุมชน มาพิจารณา จากนั้นที่ประชุมเห็นชอบให้มีการตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการปรับปรุงร่างหลักเกณฑ์ดังกล่าวก่อนนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

วันที่ 19 ธันวาคม 2545 ตัวแทนสหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ(คปส.) ร่วมกันเคลื่อนไหวด้วยการเข้ายื่นหนังสือต่อนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับความชัดเจนของรัฐบาลที่จะสนับสนุนและส่งเสริมวิद्यุชุมชน พร้อมกับออกแถลงการณ์ระบุว่า

“จากมติกรม. เมื่อวันที่ 16 ก.ค. 2545 กำหนดให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ศึกษาและกำหนดมาตรการหลักเกณฑ์ชั่วคราวเพื่อควบคุมดูแล การใช้คลื่นความถี่วิद्यุชุมชนให้กิจการต่างๆดำเนินการต่อไปได้โดยไม่เกิดผลเสียหายต่อประเทศ ซึ่งสำนักงานปลัดฯ ได้ตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดมาตรการควบคุม จนได้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์ชั่วคราวแล้วแต่จนถึงขณะนี้ นายวิษณุ เครืองามในฐานะผู้รับผิดชอบ ยังไม่นำเรื่องเสนอให้ที่ประชุม กรม.พิจารณา โดยจากเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งการเตะถ่วงเกมชั่วคราว วิद्यุชุมชนไม่ให้เข้าสู่การพิจารณารับรองของกรม. การข่มขู่คุกคาม ยึดเครื่องส่งออกอากาศและการออกหมายจับแกนนำวิद्यุชุมชน อ่างทอง รวมถึงแผนงานล่าสุดของรัฐบาล ที่ต้องการปิดเบือนหลักการ วิद्यุชุมชน ให้เป็นวิทยุอบต. ที่สามารถถูกควบคุมโดยรัฐ โดยกรมประชาสัมพันธ์ได้วางแผน ให้มีการเกิดวิทยุอบต. ขึ้น 7,000 แห่งทั่วประเทศ และจะเริ่มออกอากาศเป็นโครงการนำร่อง 400 สถานีที่ทั่วประเทศพร้อมกันในวันที่ 1 มกราคม 2546 โดยระบุว่านายกฯจะมอบให้เป็นของขวัญปีใหม่แก่ประชาชน ทำให้

เครือข่ายองค์กรภาคประชาชน หอมความเชื่อมั่นในความจริงจังของรัฐฯ ที่จะส่งเสริม การเกิดวิद्यุชุมชนอย่างแท้จริง ตามเจตนารมณ์การปฏิรูปสื่อ ของรัฐธรรมนูญมาตรา 40”

หลังจากที่รัฐบาลใช้เวลากว่า 8 เดือนในการพิจารณาร่างหลักเกณฑ์ชั่วคราววิद्यุชุมชน ต่อมาวันที่ 24 มิ.ย. 2546 ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาร่างมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชน ที่สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีนำเสนอ มีมติ 3 ข้อคือ

1. เห็นควรมอบให้สำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เร่งรัดดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) ให้เสร็จเรียบร้อยโดยเร็ว

2. เห็นควรมอบให้กรมประชาสัมพันธ์ ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในฝ่ายบริหารและมีสถานีวิद्यุกระจายเสียง รับผิดชอบพิจารณาจัดสรรเวลาให้ชุมชนได้ใช้ออกอากาศให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้เพื่อทดแทนการที่ประชาชนหรือชุมชนตั้งสถานีวิทยุขึ้นเอง

3. โดยที่ร่างมาตรการและหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้คณะทำงานได้ยกร่างขึ้นในระหว่างกรมประชาสัมพันธ์หรือปัญหาข้อกฎหมายไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงเห็นควรให้กรมประชาสัมพันธ์รับร่างมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวในเรื่องนี้ และข้อสังเกตของสำนักนายกรัฐมนตรีไปพิจารณาว่าจะสามารถดำเนินการตามมาตรการและหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้เหมาะสมสอดคล้องรองรับ กสช. และ กทช. ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เพียงใดหรือไม่ โดยให้ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปประกอบการพิจารณาและเชิญให้ผู้แทนกรมไปรษณีย์โทรเลขไปร่วมพิจารณาด้วย

ภายหลังจากมติ ครม. ออกมา ต่อมาวันที่ 30 ก.ค. 2546 กรมประชาสัมพันธ์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามมาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราวจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชน ซึ่งให้มีอำนาจหน้าที่คือ

1. กำหนดแผนการและดำเนินการเกี่ยวกับวิद्यุชุมชนให้เป็นไปตามมติ ครม. 24 มิ.ย. 2546

2. รับรอง ส่งเสริม พัฒนาจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิद्यุชุมชน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินการวิद्यุชุมชน และสรุปการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการ กทช. และ กสช.

3. แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

4. ดำเนินการอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย

ในส่วนของเนื้อหามาตรการและหลักเกณฑ์ชั่วคราว ของวิเทศชุมชน ได้มีการปรับเปลี่ยนในสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 4.2.2 เรื่องกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการ กำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ฝึกอบรมแกนนำหลักในเรื่องการบริหารจัดการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิเทศชุมชน

ข้อ 4.2.4 เรื่องกระบวนการทดลองออกอากาศ กำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสท.) จะทดลองออกอากาศในนามกรมประชาสัมพันธ์

ข้อ 5.1 เรื่องการกำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินการเพื่อการเรียนรู้วิเทศชุมชน องค์ประกอบของคณะกรรมการเกือบทั้งหมด เป็นข้าราชการ มีตัวแทนจากภาควิชาการเพียง 1 คน และขาดสัดส่วนกรรมการในส่วนของภาคประชาชน

ข้อ 5.3 หลักการควบคุมด้านรายการ กำหนดให้ถือเอาพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2530 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์

วันที่ 23 มกราคม 2546 สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยร่วมกับคณะกรรมการสิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา จัดเสวนาเรื่อง "อนาคตวิทยุชุมชน รุ่งโรจน์หรือมืดมน" ที่สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาของวิทยุชุมชนเกิดขึ้นจากการไม่มีกฎหมายออกมารองรับ ขณะเดียวกัน กระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสท.) ซึ่งจะต้องเป็นผู้มาจัดสรรคลื่นความถี่ตามมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ดังที่ผู้มาร่วมเสวนา กล่าวไว้ดังนี้

นพ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ วุฒิสมาชิก กล่าวว่าปัญหาของวิทยุชุมชนที่เกิดขึ้น คือ ยังไม่มีกฎหมายมารองรับการดำเนินการอย่างเป็นทางการ ประกอบกับกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสท.) ยังไม่เกิดขึ้น แต่การไม่มีทั้ง 2 ส่วนนี้ ไม่ใช่ที่วิทยุชุมชนที่ประชาชนร่วมกันดำเนินการนั้น จะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่รัฐบาลควรนำโครงการเรียนรู้เรื่องวิทยุชุมชนของประชาชนครั้งนี้ นำมาเขียนเป็นกฎหมาย พร้อมกับเสนอแนะว่าในช่วงของการเปลี่ยนผ่านนี้ รัฐบาลควรเร่งออกมาตรการชั่วคราวสนับสนุนให้วิทยุชุมชนดำเนินการต่อไปได้ โดยยึดหลักธรรมศาสตร์มากกว่านิติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและประโยชน์สูงสุด และวิทยุชุมชน จะต้องเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

เกิดจากชุมชนอย่างแท้จริง และที่สำคัญภาคประชาชนจะต้องติดตามทั้งกระบวนการสรรหากสช. และกระบวนการร่างกฎหมายประกอบกิจการ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ

น.ส.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ (คปส.) กล่าวถึงกรณีที่กรมประชาสัมพันธ์ ได้เสนอแนวคิดในการจัดทำสถานีวิทยุอบต. ว่า ที่ผ่านมากระทรวง ทบวง กรม 13 หน่วยงานมีคลื่นวิทยุอยู่ในมือ อบต. ก็เป็นอำนาจฝ่ายรัฐในท้องถิ่นที่มีการยึดโยงกับกระทรวงมหาดไทย แนวคิดดังกล่าวจะทำให้ภาครัฐมีสถานีวิทยุมากขึ้นไปอีกและลงลึกสู่ท้องถิ่น จากเดิมที่มีคลื่นวิทยุในระดับชาติและระดับจังหวัด เพราะหากจะทำวิทยุอบต. ภาครัฐจะมีวิทยุเพิ่มขึ้น 6,000-7,000 แห่ง

นายอนุสรณ์ ศรีแก้ว ประธานสภาสถาบันนักวิชาการสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (สสมท.) กล่าวว่าแนวคิดของวิทยุชุมชนจะต้องเกิดจากชุมชนจริง ๆ ไม่ได้นำมาจากโครงสร้างการบริหารระดับบน นอกจากนี้วิทยุชุมชนต้องทำหน้าที่เป็นหมาเฝ้าบ้าน คอยตรวจสอบเรื่องทุจริตทุกอย่างที่เกิดขึ้น ถ้าวิทยุชุมชนมาอยู่ที่อบต. กระบวนการตรวจสอบดังกล่าวก็จะไม่เกิดขึ้น ทางออกที่ดีที่สุดขณะนี้ รัฐจะต้องเร่งออกมาตรการชั่วคราว ให้มีการประกาศใช้โดยเร็ว เพื่อให้วิทยุชุมชนเกิดขึ้นเสียที

นายปราโมช รัฐวินิจ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ กล่าวว่า กรมประชาสัมพันธ์มีเป้าหมายเดียวกันกับทุกฝ่าย คือ เห็นด้วยกับแนวคิดของวิทยุชุมชน ต่างกันที่วิธีการและการเริ่มต้นกระบวนการเท่านั้น ซึ่งขณะนี้กรมฯ ได้พยายามแก้ปัญหาทางด้านเทคนิค เพื่อให้มีคลื่นความถี่สำหรับวิทยุชุมชน โดยใช้การทำความถี่ซ้ำแล้วลดกำลังส่งให้เหลือเพียง 20 วัตต์ จากนั้นจึงหาคนที่เข้ามาจัดการ ซึ่งคิดว่าอบต. น่าจะเหมาะสม เพราะเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น และอบต. ก็ทำหน้าที่เพียงดำเนินการให้มีการเลือกคณะกรรมการจากคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่ใช่คนบริหาร แต่เมื่อมีกสช. ก็ต้องสิ้นสุดลง

"แนวคิดการจัดตั้งวิทยุ อบต. ไม่ได้เน้นกระบวนการด้านเนื้อหา ดังที่มีการโจมตีว่า อาจตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง แต่แนวความคิดที่ให้ก่อตั้งวิทยุ อบต. เนื่องจากต้องการพูดในแง่ของเทคนิคและการจัดสรรคลื่นให้ได้ตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีวัตถุประสงค์หลักให้ชุมชนได้เรียนรู้เจตนารมณ์ของการใช้คลื่นความถี่อย่างถูกต้อง และให้ทุกตำบลทุกพื้นที่ได้มีคลื่นวิทยุในชุมชนโดยไม่ได้คิดถึงเนื้อหาของรายการที่จะต้องตกเป็นเครื่องมือ

ใคร เพราะประเด็นเนื้อหาจะมีการแก้ไขโดยกระบวนการเมื่อมี กสช.เกิดขึ้น"

นายวิเชียร คุตตวัธ ผู้ประสานงานสหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ กล่าวไว้ว่า หากกรมประชาสัมพันธ์ต้องการสนับสนุนให้มีวิद्यุชุมชน ทำไมไม่เอาความถี่ขึ้นมาให้กับภาคประชาชนโดยตรง วิद्यุชุมชนต้องเกิดโดยธรรมชาติ ในสถานที่ที่เขาคือต้องการ การมีวิทยุอบต. คือ การถอดรัฐลงไปอยู่ในระดับล่าง เพราะอบต.ก็เหมือนกับรัฐท้องถิ่น ดังนั้น หากรัฐต้องการสนับสนุนให้มีวิद्यุชุมชนจริง อยากให้เปลี่ยนแนวคิดใหม่ ประชาชนไม่ใช่อยู่ในฐานะของไฟฟ้าที่จะต้องคอยให้รัฐมาสั่งการให้ ประชาชนสามารถคิดและทำได้ด้วยตนเอง

สหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ ยอมรับว่ามีองค์กรพันธมิตรเช่น สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา รวมถึงสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม เป็นพันธมิตรในการเคลื่อนไหว ส่วนวิธีการเคลื่อนไหวนั้นใช้วิธีการหลายรูปแบบ ดังที่ วิเชียร กล่าวไว้ว่า

“กระบวนการต่อสู้เริ่มตั้งแต่ ตอรอง ชี้แจง ใช้กลไกของรัฐ ร้องกรรมการสิทธิมนุษยชน การร่างเกณฑ์มาตรฐานการผ่อนปรน มีการส่งคนไปฟังในชั้นกฤษฎีกา หรือเราอาจจะเินพรรคการเมืองสักพรรคเข้าไป แนบตัวพ.ร.บ.ในแบบของเราเข้าไปประกบ หรือการขอโควตาเป็นกรรมการ เเท่าที่เห็นระดับความรุนแรงในการเข้ามาของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ถือว่าแรงมาก และบางกลุ่มเช่นบริษัทเทป หรือนายทุน ก็จะได้อย่างที่ต้องการไปแล้ว โดยในส่วนของภาคประชาชนคิดว่าจะไปตอรองใช้ชั้นของการพิจารณาของสภาต่อไป นอกจากนี้ยังอาจจะมีการล็อบบี้ในชั้นกมธ.ของทั้งสส. และสว. ต่อไป ซึ่งกลุ่มทุนอาจจะไม่สนใจกรณีวิद्यุชุมชนเท่าไร อาจจะไม่มานอกจากว่ากลุ่มทุนจะโลกมากอยากได้ทั้งหมด“

(วิเชียร คุตตวัธ, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2546)

ส่วนความต้องการของสหพันธ์วิद्यุชุมชนแห่งชาติ นั้น วิเชียร สรุปไว้ว่า

“ในการจัดสรรคลื่น หากเป็นคลื่นรศมี 15 กม. คิดว่าจะมีสถานีได้ประมาณ 7,000 สถานีทั่วประเทศให้กับทุกชุมชน แต่ถ้ารศมีวงกว้างขึ้น ก็จะได้สถานีน้อยลง ซึ่งยัง

เป็นปัญหาอยู่ว่าแต่ละสถานี จะหาเครื่องส่ง และเงินจากที่ไหนมาทำ ทั้งหมดนี้ต้องรอให้ กสช. โดยความต้องการขณะนี้ นั่นคือ

1. ต้องการให้เกณฑ์สำหรับวิทยุชุมชนออกมาก่อน เพราะเราถูกคุกคามอย่างมาก บางแห่งมีขบวนการใต้ดิน สารพัดวิธี บางแห่งถึงขนาดข่มขู่กับเด็กนักเรียนที่มาจัดรายการ ชมชูไปยังโรงเรียน จนต้องปิดสถานีไป แต่บางที่ชาวบ้านโทรมาก็เปิดกันใหม่อีก

2. อยากให้กฎหมายประกอบการเสร็จออกมาเร็วๆ

3. อยากให้เริ่มกระบวนการ กสช. ใหม่ เปลี่ยนกระบวนการความคาดหวัง ไม่มีเรื่องอะไรที่ภาคประชาชนได้มาง่ายๆ ไม่เคยมีที่ชนชั้นปกครองจะให้อะไรกับชาวบ้านง่ายๆ เราใช้วิธีการลอบบี้ ทุกระดับเท่าที่จะมีคนเน็คชั่นหรือต่อสายสัมพันธ์ได้ ส่วนมาตรการ สำแดงกำลังยังไม่เคยใช้ เพราะคิดว่า การส่งเสียงดังๆ แรงๆ ก็น่าจะพอใช้ได้ เช่นกรณีวิทยุ อบต. เมื่อเขย่าแรงๆ ก็ได้ผล บทเรียนภายหลังการตั้งสหพันธ์ การแพ้ใน กสช. ทำให้เรารู้ สึกว่ากำลังถูกกระทำ ถ้าไม่รวมตัวกันก็จะตาย พอพวกเราตั้งป้อมสู้พวกเขาก็ถอย“

(วิเชียร คุตตวัธ, **สัมภาษณ์**, 27 มกราคม 2546)

ทั้งนี้สามารถสรุปความต้องการของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ได้ดังนี้

1. เร่งรัดกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการ โทรทัศน์ (กสช.)

2. เร่งรัด พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยสหพันธ์วิทยุแห่งชาติ ได้ร่วมกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อในการร่างกฎหมายดังกล่าวในฉบับภาคประชาชน เพื่อเสนอแนะความเห็นต่อกฤษฎีกาแล้ว

3. เรียกร้องคลื่นความถี่สำหรับวิทยุชุมชน

ส่วนความต้องการของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.การประกอบ กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เนื่องจากสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ และคณะกรรมการ รณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อได้เคลื่อนไหวสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงนำเสนอความต้องการดังกล่าวไป แล้วในบทที่ผ่านมา

จากการศึกษาเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 สรุปได้ว่าลักษณะและความเป็นมาของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อผลักดันผลประโยชน์เฉพาะกรณี มีจุดประสงค์ที่รักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งและอย่างจริงจัง ซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติในที่นี้หมายถึงโอกาสที่จะได้มีช่องทางการสื่อสารสำหรับชุมชน โดยมุ่งไปที่วิทยุกระจายเสียงกำลังต่ำ ซึ่งเรียกกันว่าเป็นวิทยุชุมชน ออกอากาศในรัศมี 15 กม. จนเกิดช่องทางการสื่อสารของวิทยุชุมชนขึ้นเป็นจำนวนแล้ว 140 สถานีในจังหวัดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความต้องการผลักดันให้กระบวนการปฏิรูปสื่อทั้งในการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสท.) รวมถึง พบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สำเร็จโดยเร็วเพื่อเตรียมนำข้อเรียกร้องความต้องการของตนเองเสนอต่อ กสท. และตัวร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไป โดยกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความต้องการมีการทำงานสอดคล้องประสานกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และมีพันธมิตรที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวไปในแนวทางเดียวกันคือ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ทั้งนี้จากลักษณะความเป็นมาและความต้องการของสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ได้แสดงบทบาทในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกจากวิทยุชุมชนเกือบทั่วประเทศ ในการเคลื่อนไหวเพื่อผลักดันความต้องการของกลุ่มโดยเฉพาะ เพื่อเรียกร้องคลื่นความถี่กำลังส่งต่ำ สำหรับใช้สื่อสารข่าวสารต่างๆ ภายในกลุ่มของตน โดยมีการทดลองและออกอากาศจริงไปแล้วกว่า 140 สถานี ซึ่งจากที่มีการเชื่อมประสานระหว่างชุมชนสร้างเป็นเครือข่ายจนรวมกลุ่มเป็นสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ สภาพความเป็นชุมชนได้กลายเป็นเครือข่ายระดับชาติ จนอาจกล่าวได้ว่าสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ได้กลายเป็นเพียงกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาและสร้างเป็นสถาบันมีเครือข่าย โดยเรียกตัวเองว่าวิทยุชุมชน ใช้สิทธิในการใช้วิทยุชุมชน และรวมกลุ่มเพื่อกดดัน และเรียกร้องความต้องการเพื่อคลื่นความถี่

นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่า แม้แนวคิดในการดำเนินกิจการวิทยุชุมชนจะเป็นแนวคิดที่ดี ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการใช้คลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญระบุให้มีการนำคลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุและโทรทัศน์ไปจัดสรร โดยให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการที่กลุ่มสหพันธ์วิทยุชุมชน เริ่มดำเนินกิจการและออกอากาศจริงในหลายพื้นที่ ในระหว่างที่กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ยังไม่เสร็จสิ้น ทั้งในขั้นตอนการสรรหา

กศช. ซึ่งจะเป็นองค์กระอิสรระที่จะทำหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่ และร่าง กฎหมายที่จะมา บังคับใช้ยังไม่ประกาศใช้ จึงเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม จนอาจเป็นการปิดโอกาสของประชา ชนกลุ่มอื่นๆ ที่ต้องการดำเนินกิจการวิทยุชุมชนในพื้นที่ของตนเองเช่นกัน

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอบทบาทของหน่วยงานรัฐที่มีคลื่นความถี่ ที่มีต่อการ จัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 8

หน่วยงานรัฐที่มีคลื่นความถี่กับการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ อยู่ในความดูแล กับการจัดสรรคลื่นความถี่ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มาตรา 40 โดยจะกล่าวถึงลักษณะและความเป็นมา รวมถึงความต้องการที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ และการปรับตัวเพื่อรับกับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

นอกจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าแล้ว ยังมีหน่วยงานของรัฐ ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ด้วยเช่นกัน คือ กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย และกองทัพบก ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นหน่วยงานที่มีคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์อยู่ในความดูแลจำนวนมากและเป็นที่มาของการปรับตัวของแต่ละหน่วยงานเพื่อรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์

กรมประชาสัมพันธ์

กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่มีคลื่นความถี่วิทยุอยู่ในสังกัด 145 สถานี และดูแลสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ 1 สถานี สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ในต่างจังหวัดอีก 10 สถานี คือ กาญจนบุรี เชียงใหม่ พิษณุโลก สุราษฎร์ธานี อุบลราชธานี ขอนแก่น สงขลา ภูเก็ต นครศรีธรรมราช และระยอง รวมถึงสถานีเคเบิลทีวี อีกจำนวน 1 สถานี ดังที่ปรากฏในเว็บไซต์ของหน่วยงานที่ (<http://tv11.prd.go.th/center/history.php>) การเกิดขึ้นของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ ทำให้กรมประชาสัมพันธ์แม้จะเป็นหน่วยงานรัฐ แต่ก็มีปรับตัวและเตรียมตัวขอคลื่นความถี่เพิ่มเติมเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ของรัฐต่อไป

กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่ดังที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ของหน่วยงาน (www.prd.go.th) คือเป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างรัฐบาล และหน่วยงานของรัฐบาล กับประชาชน

ตลอดจนระหว่างประชาชนด้วยกัน โดยวิธีการให้ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง และรับฟัง ความคิดเห็น ของประชาชน เพื่อเสนอรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่ ใ้มน้ำว ชัก ลูง ประชาชน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือแก่รัฐบาล และหน่วยราชการ ต่าง ๆ ตาม แนวทาง ที่ถูกที่ ควรในระบอบประชาธิปไตย

กรมประชาสัมพันธ์เริ่มก่อตั้งเมื่อ 3 พฤษภาคม 2476 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลง การปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบ ประชาธิปไตย มีชื่อในระยะเริ่มแรก ว่า “กองโฆษณาการ” และได้เปลี่ยนชื่อเป็น “สำนักงานโฆษณาการ” เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2476 และได้มีการพัฒนาผลงานมาเป็นลำดับ โดยมีการปรับปรุง และขยายความรับผิดชอบ เพิ่มขึ้นทุก ๆ ระยะเวลา ตามความ เจริญก้าวหน้า ทางวิชาการ สภาพของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล ในแต่ละสมัย และเปลี่ยนชื่อมาเป็น “กรมโฆษณาการ” เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2483

หลังจากนั้น 12 ปี ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมประชาสัมพันธ์” เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2495 เพื่อให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ในฐานะแหล่งการเผยแพร่ นโยบาย และผลงานของรัฐบาล รวมทั้ง เผยแพร่ ข่าวสาร การเมือง ศิลปกรรม วัฒนธรรม ความรู้ และ ความบันเทิง ตลอดจน เป็น สื่อกลาง สร้างความสัมพันธ์ อันดี ระหว่าง รัฐบาล กับ ประชาชนด้วย

วัตถุประสงค์ของกรมประชาสัมพันธ์ ระบุไว้ในเว็บไซต์ของหน่วยงาน (www.prg.go.th) ดังนี้

1. ส่งเสริมและเผยแพร่ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับ การปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ตลอดจนนโยบาย และการดำเนินงานของรัฐบาล วัฒนธรรม ศิลปกรรม ค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งสนับสนุนการให้บริการการศึกษาของระบบแก่ประชาชน
2. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี ระหว่าง หน่วยงานของรัฐ กับ ประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน
3. ดำเนินการประชาสัมพันธ์ทั้งภายใน และภายนอกประเทศเพื่อประโยชน์ แก่ความมั่นคง และเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ
4. สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ เกี่ยวกับ การประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารมวลชนแก่หน่วยงาน ทั้งของภาครัฐ และภาคเอกชน

5. ศึกษา วิจัย สำรวจ และตรวจสอบประชาสมัติ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง นโยบาย และ แผนงานการประชาสมัติของรัฐ
6. ดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียง และ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย
7. กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามกฎหมาย
8. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารมวลชนของกรม
9. ผลิต เผยแพร่ และให้บริการเอกสาร และสื่อโสตทัศนศึกษา รวมทั้งให้บริการโสตทัศนูปกรณ์ ในการประชาสมัติแก่หน่วยงานของรัฐ
10. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชกฤษฎีกากฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

จากที่มาและวัตถุประสงค์ของกรมประชาสมัติตามที่กล่าวมาข้างต้น โดย เฉพาะวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย รวมถึงการกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ทำให้กรมประชาสมัติ มีสถานีวิทยุ จำนวน 145 สถานี ทั่วประเทศ ซึ่งนับเป็นหน่วยงานราชการที่มีคลื่นความถี่ถืออยู่ในสังกัดมากที่สุด

แม้ด้วยความเป็นหน่วยงานรัฐที่จะไม่แสดงบทบาทอย่างชัดเจนในการออกมา เคลื่อนไหวเกี่ยวกับการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยระบุว่าเป็นหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่รักษาการ แต่กรมประชาสมัติก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดสรรคลื่นความถี่ ด้วย ดังที่นายปราโมช รัฐวินิจ รองอธิบดีกรมประชาสมัติ กล่าวไว้ว่า

“คำว่าปกป้องประโยชน์ของกรมประชาฯ หมายความว่ากรมประชาสมัติ ต้อง มีสื่อของตัวเอง ส่วนที่รัฐลงทุนไปมหาศาล เป็นหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ ที่ถูกกำหนดมาได้รับมอบหมาย มาให้ทำ ช่วงร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เราก็ส่งตัวแทนเข้าไป ฟัง เราถูกกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่รักษาการ ตามที่กฎหมายกำหนด”

(ปราโมช รัฐวินิจ, สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2546)

ส่วนความเคลื่อนไหวของกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐนั้น ปราโมช ยืนยันว่าเมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทุกคนเหมือนกันหมด กรมประชาสัมพันธ์ ก็มีความต้องการขอ ยื่นใช้ความถี่ตามภาพที่มองไว้คือ

1. ระดับชาติโดยตรง เป็นข้อมูลข่าวสาร นโยบายจากรัฐบาลส่งถึงประชาชนทั่วประเทศ รับรู้เท่าเทียมกันพร้อมกัน จำนวนสถานีขึ้นอยู่กับเขตบริการว่าสามารถส่งข่าวให้คนทั่วประเทศรับรู้ พร้อมกันได้อย่างไร อาจจะขอใช้ 40-50 สถานี ครอบคลุมทั่วประเทศ

2. การตอบสนองความต้องการของคนท้องถิ่น ระดับจังหวัด ข้อมูลจากผู้ว่าราชการ จังหวัดไปถึงชาวบ้าน และสะท้อนปัญหาของชาวบ้านไปสู่ผู้บริหารระดับท้องถิ่น และผู้บริหารส่วน กลางได้อย่างไร ซึ่งกรมประชาสัมพันธ์จะขอมีครบทุกจังหวัด คือ 75 สถานี

3. กลุ่มนโยบายเพื่อความมั่นคง ปัญหาทุกวันนี้เป็นความมั่นคงปัญหาแรงงาน โรคภัยไข้ เจ็บ ความเข้าใจกับประเทศเพื่อนบ้าน ทำรายการออกอากาศขบชชายแดนของประเทศ เพื่อสร้าง ความเข้าใจ ใช้ภาษาพม่า มาเลย์ เขมร ให้ทางเทคนิคดูว่าจะมีกี่สถานี มีการบริหารจัดการ เช่น พม่าจะมีตั้งแต่เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ไล่ลงไป พูดถึงเรื่องโรคภัย เศรษฐกิจ. การดำรงชีวิต เพื่อ ให้เกิดความเข้าใจจะได้ไม่เข้ามาประเทศเรา กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มที่อยู่ตามขบชชายแดน

4. เครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยว มองเมืองใหญ่ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างภาพลักษณ์การ ท่องเที่ยว ยังไม่ชัดเจนว่าเป็นหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์หรือไม่ แต่ต้องวางแผนไว้ก่อน

ความต้องการดังกล่าวนั้น ปราโมช กล่าวแสดงความเห็นไว้ว่า

“สิ่งที่เราต้องการทั้งหมดอยู่ที่ กสทช.จะพิจารณา กรมประชาสัมพันธ์คาดหวังว่าจะ ได้ทั้งหมดเท่าที่ขอไป เพราะคลื่นมีไม่จำกัด เราตอบสนองคนได้ เรายังต้องดูแลคนไทย 62 ล้านคน 12 ล้านเป็นคนที่มิชชั่นทางมีสิทธิ์ได้เลือก แต่คนอีก 50 ล้าน กรมประชาสัมพันธ์ ต้องดูแล ต้องป้อนให้ชาวบ้านรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นหน้าที่ที่ต้องสนองความต้องการ โทรทัศน์ ช่อง 11 เป็นเครือข่ายหลักรับได้ทั่วประเทศ และอาจมีสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น ให้ ครอบคลุมเขตบริการในแต่ละภูมิภาค ภาคเหนือ บน/ล่าง อีสาน บน/ล่าง ใต้ บน/ล่าง

ตะวันออก ตะวันตก ขณะนี้มี 8 ภูมิภาคหลัก สิ่งที่เราต้องการคือ เครือข่ายช่อง 11 ที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ กับเครือข่ายภูมิภาคเป็นเครือข่ายย่อย เป็นสถานีโทรทัศน์ภูมิภาค ถ้าเป็นแต่ละจังหวัดคงลงทุนไม่ไหว ไม่คุ้มค่า ซึ่งสามารถมีรายการตอบสนองทั้งท้องถิ่นและระดับชาติได้ และรวมถึงเครือข่ายที่ 3 คือส่งผ่านระบบเคเบิลทีวี เช่นไกลบอลเน็ตเวิร์ค ที่เราจะต้องทำในอนาคต “

นายปราโมช รัฐวินิจ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ยืนยันด้วยว่า ต้องการให้เร่งเรื่องคณะกรรมการ กสท. โดยเร็วที่สุด ข้อกล่าวหาที่ยกขึ้นมาเป็นประเด็นถกเถียงในการสรรหาคณะกรรมการ กสท. เป็นการยกประเด็นที่ไม่ถูกต้อง เช่นการดูว่านำคนที่มี conflict of interest หรือคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แล้วจะเกิดความไม่เป็นธรรม ทั้งที่ยังไม่ได้เริ่มทำเลย และสังคมยุคใหม่ยังมีการตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส ชัดเจน การนำคนที่ไม่รู้เรื่องเข้าไปทำงาน จะทำงานได้หรือไม่ หรือจะไปรู้ชั้นเชิงธุรกิจ กระบวนการ ธุรกิจสื่อ ถ้าเขารู้จักกับใครแล้วเขาจะต้องเอื้อประโยชน์ให้จริงหรือ

จากการศึกษาพบว่า กรมประชาสัมพันธ์ โดยปราโมช รัฐวินิจ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ไว้ดังนี้คือ

1. ความต้องการคลื่นความถี่ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ในระดับเครือข่ายทั้งระดับประเทศ และระดับจังหวัด เครือข่ายเพื่อความมั่นคง โดยเฉพาะคลื่นความถี่ตามแนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและเครือข่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยระบุว่ากรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งรัฐได้ลงทุนเพื่อพัฒนาเครือข่ายสถานีไปจำนวนมหาศาลดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีคลื่นความถี่ไว้ต่อไป

2. ต้องการให้มีการเร่งกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

ปราโมช ยังมองภาพการเคลื่อนไหวก่อนกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ว่าทุกกลุ่มมีผลประโยชน์ เมื่อเห็นกลุ่มใดพยายามเข้ามาครอบงำ อีกกลุ่มก็จะต่อต้าน ต้องออกมาแอ็คชั่นบ้าง มองภาพของผลประโยชน์ของอีกกลุ่มเกิดขึ้นก็เลยปกป้องสิทธิของตัวเองเอาไว้

“ความต้องการที่ต่างกันเป็นเรื่องปกติ ของระบอบประชาธิปไตย แต่ความต้องการที่ได้รับการยอมรับ มติที่ได้รับการยอมรับ ทุกคนต้องพึงปฏิบัติ หากมั่นใจในระบบ

ประชาธิปไตย เพราะทุกคนต่างเรียกร้องในสิทธิของตัวเอง อีกกลุ่มมองว่าตัวเองเสียประโยชน์ ก็เลยเรียกร้องเพิ่มขึ้นเพื่อปกป้องประโยชน์ ต่างคนต่างมีประโยชน์ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น กลไกการตลาดจะเป็นตัวกำหนด เช่นกลุ่มเอ็นจีโอบังคับให้ กสช.ต้องจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือ ก็จะไม่ได้อยู่ไม่ได้ แม้การแบ่งสัดส่วน 40 40 20 ราชการเองก็จะตาย เพราะคนที่มาเช่ารายการราชการปัจจุบัน เป็นเจ้าของเอง ก็จะไม่มีการมาเช่ากรมประชาสัมพันธ์. ภาคประชาชน จะอยู่ได้อย่างไร กสช.จะเอาเงินที่ไหนมาอุดหนุน กลุ่มซึ่งแสวงหาอำนาจโดยผ่านประชาชน อ่างประชาชน ตรงนี้น่ากลัว ทุกคนอ้างประชาชน กลุ่มธุรกิจเป็นระบบผลประโยชน์ เงินทอง สิ่งที่เขาต้องทำคือระบบการตลาด มิฉะนั้นเขาจะไม่ได้รับเลือกไม่มีคนดูไม่คนฟัง มีความหลากหลาย ต้องแข่งขันกัน ใครล้มก็แพ้ไป ความรุนแรงในการแข่งขัน เท่าๆ กัน นายทุนจะครอบครองได้เท่าไร คลื่นวิทยุมี 7 พัน 8 พันความถี่จะซื้อหมดเลยหรือ ต้องแข่งกันที่รายการ ให้คนฟังหมุนมารับ ไม่ได้แข่งกันที่จำนวนสถานี “

(ปราโมช ,สัมภาษณ์ 31 ม.ค.2546)

ในการจัดทำร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งมี การพิจารณาโดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้จัดรายการ นักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพิจารณาจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานั้น มีการระบุให้กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่ ดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของรัฐนั้น ได้กำหนดให้เมื่อ กสช.จัดสรรคลื่นความถี่ ให้กรมประชาสัมพันธ์สามารถประกอบกิจการโดยใช้คลื่นความถี่ภายในขอบเขตความรับผิดชอบของ กรมประชาสัมพันธ์ได้ โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามร่างพระราชบัญญัตินี้อีก ซึ่งสำนักงานกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติใน การประชาสัมพันธ์ของรัฐ เพื่อปฏิบัติภารกิจในการกระจายข้อมูลข่าวสารส่งเสริมความเข้าใจอันดี ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน จึงจำเป็นต้องมีสถานีวิทยุและสถานีโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการ ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การให้กรมประชาสัมพันธ์ต้องได้รับอนุญาตการประกอบกิจการจาก กสช. ก่อน จะมีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ปฏิบัติ ต้อง ขึ้นอยู่กับความเห็นของ กสช.ว่าจะให้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดได้เพียงใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และจะ เกิดความสับสนในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดิน และการให้องค์กรอื่นกำกับดูแลการปฏิบัติ หน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์แทนรัฐบาล จะทำให้การทำความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ต้องขึ้นอยู่กับแนวทางที่ กสช.กำหนด ซึ่งจะเป็นการทำลายหลักความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มีต่อ ประชาชน

นอกจากนี้คณะกรรมการกฤษฎีกายังเห็นว่า การจะให้กรมประชาสัมพันธ์ต้องขอรับใบอนุญาตจึงจะดำเนินการประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้นั้น เป็นแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายและระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยสิ้นเชิง เพราะระบบการอนุญาต ใช้นับค้ำกับกิจการเอกชนเท่านั้น เนื่องจากภาครัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายและมีกลไกบังคับให้ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการบริหารราชการแผ่นดินและการปกครองอยู่แล้ว (เอกสารบันทึกประกอบร่างพ.ร.บ. การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ....,2543)

จากการศึกษาพบว่า กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ได้ทำหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของหน่วยงาน ทำหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าของที่รักษาการตามกฎหมาย โดยความต้องการของกรมประชาสัมพันธ์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่เป็นการเรียกร้องเพื่อปกป้องคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ที่ครอบครองอยู่แล้ว รวมไปถึงการขอคลื่นความถี่เพิ่มเติมในทุกจังหวัด และคลื่นความถี่เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดนดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในฐานะที่กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่มีหน้าที่ระบุไว้ตามกฎหมายว่าต้องทำประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจอันดีให้กับรัฐ ดังนั้นกรมประชาสัมพันธ์จึงต้องมีคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย โดยที่ไม่ต้องขอใบอนุญาตการประกอบกิจการจากคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสทช. แต่อย่างไรก็ดีเหตุผลที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตีความทางกฎหมายไว้แล้ว

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีคลื่นความถี่วิทยุอยู่ในสังกัด 62 สถานี และดูแลสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 9 อ.ส.ม.ท. รวมถึงสถานีเคเบิลทีวี อีกจำนวน 1 สถานี ซึ่งการเกิดขึ้นของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยเฉพาะมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ ทำให้องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวขนานใหญ่ เพื่อให้ทันต่อกระแสการปฏิรูปสื่อ

สำหรับการก่อตั้งขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยนั้น จากที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ (www.mcot.or.th) ปราบกฏข้อมูลดังนี้ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยจัดตั้ง

ขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) พ.ศ.2520 ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์ให้ อ.ส.ม.ท. มีหน้าที่ดังนี้

1. ประกอบกิจการสื่อสารมวลชนทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
2. ดำเนินธุรกิจอันเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการสื่อสารมวลชน
3. ใช้กิจการสื่อสารมวลชนเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมคุณภาพและจริยธรรมของคนในชาติและรักษาความมั่นคงของรัฐโดยคำนึงถึงความถูกต้อง เทียบธรรม และประโยชน์ของรัฐในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสในการรับรู้ข่าวที่ถูกต้องและรวดเร็ว ตลอดจนสาระความรู้และสาระบันเทิงที่เป็นประโยชน์และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
5. ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยทางนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีอันเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน
6. สนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร อุปกรณ์และการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่หน่วยราชการที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสื่อสารมวลชน (www.mcot.or.th)

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ดูแลสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และสถานีโทรทัศน์ ไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งมอบหมายให้บริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด เป็นผู้รับสัมปทานไปดูแล โดยบริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ได้ลงนามในสัญญาร่วมดำเนินกิจการส่งโทรทัศน์ในนาม สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 กับบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2511

ต่อมา ปี 2520 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ยุบเลิกบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด และให้โอนกิจการทั้งหมดให้กับองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ซึ่งรวมถึงสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ที่บริษัทบางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ได้ร่วมลงทุนกิจการอยู่ในขณะนั้นด้วย โดยสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้เริ่มแพร่ภาพ อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2513

และเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2530 บริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ได้ลงนามในสัญญาขยายเครือข่ายโทรทัศน์ทั่วประเทศกับองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ภายใต้เงื่อนไขให้ดำเนินการจัดตั้งสถานีเครื่องส่งโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาคจำนวน 22 สถานี โดยสัญญาดังกล่าวนี้ บริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัดจะได้รับสิทธิเป็นผู้ดำเนินการสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ต่อไปเป็นเวลา 30 ปี ระหว่างวันที่ 26 มีนาคม 2533 ถึงวันที่ 25 มีนาคม 2563

โครงการขยายเครือข่ายบริการโทรทัศน์ในส่วนภูมิภาค จำนวน 22 สถานีของทั้งช่อง 3 และช่อง 9 ทำให้สามารถแพร่ภาพออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ได้ถึง 405,093 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 80.4 ของพื้นที่ประเทศไทย ประชาชนสามารถรับชมได้ประมาณ 46 ล้านคน หรือ คิดเป็นร้อยละ 87 ของประชาชนทั่วประเทศ

หลังจากนั้นได้ตั้งสถานีเครือข่ายบริการโทรทัศน์เพื่อเสริมจุดบริการเพิ่มเติมขึ้นอีก 9 สถานี ในพื้นที่จังหวัดตาก แพร่ เลย น่าน ระนอง พังงา สตูล แม่ฮ่องสอน และ ตรัง ทำให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สามารถแพร่ภาพออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ได้ถึง 452,093 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 89.7 ของพื้นที่ประเทศไทย และสามารถให้บริการประชาชนได้ถึงประมาณ 52.96 ล้านคน หรือ เท่ากับร้อยละ 96.3 ของประชาชนทั่วประเทศ (www.mcot.or.th)

และปัจจุบัน บริษัท บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด ผู้ดำเนินกิจการสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้เข้าร่วมอยู่ใน เครือบริษัท บีอีซี เวิลด์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งนับเป็นธุรกิจบันเทิงในแวดวงโทรทัศน์รายใหญ่รายหนึ่ง

นอกจากจะดูแลสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และช่อง 9 รวมถึงยูบีซี เคเบิลทีวีแล้ว อ.ส.ม.ท. ยังมีสถานีวิทยุกระจายเสียงอยู่ในความดูแลทั้งระบบเอ.เอ็ม และเอฟ.เอ็ม ทั่วประเทศจำนวน 62 สถานีด้วยกัน

โดยเมื่อวันที่ 30 ม.ค. 2547 คณะกรรมการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย(อ.ส.ม.ท.) ปรับรูปแบบธุรกิจของวิทยุอ.ส.ม.ท.ในส่วนกลางใหม่ โดยเห็นชอบให้นำคลื่นวิทยุส่วนกลาง 3 คลื่นที่เอกชนรับสัมปทานบริหารมาทำเองทั้งหมด ซึ่ง นายธงทอง จันทรางศุ ในฐานะกรรมการอ.ส.ม.ท. กล่าวไว้ว่า

“คณะกรรมการ อ.ส.ม.ท. ได้เห็นชอบการปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิทยุอ.ส.ม.ท.ใหม่ โดยอ.ส.ม.ท.จะเป็นผู้บริหารและดำเนินการเองทั้งหมด จากปัจจุบันที่มีสถานีวิทยุ 3

คลื่นที่มีเอกชนรายอื่นรับสัมปทานอยู่ได้แก่ สถานีวิทยุ 95 เมกะเฮิรตซ์ 96.5 เมกะเฮิรตซ์และ 99 เมกะเฮิรตซ์ ซึ่งอ.ส.ม.ท.จะเปิดโอกาสให้เอกชนที่รับสัมปทานอยู่ในขณะนี้ได้มีเวลาเตรียมตัว ประมาณ 3 เดือน โดยคาดว่าประมาณเดือนพฤษภาคมนี้ อ.ส.ม.ท.จะเข้าไปบริหารคลื่นดังกล่าว ซึ่งการปรับปรุงรูปแบบการบริหารวิทยุอ.ส.ม.ท.ใหม่ครั้งนี้ สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างองค์กรของอ.ส.ม.ท.ในอนาคตที่จะแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน จำกัด ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับพ.ร.บ.องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกักกิจการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม และรองรับคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ที่จะเกิดขึ้นด้วย”

ทั้งนี้ อ.ส.ม.ท. ได้เข้าไปบริหารสถานีวิทยุทั้งส่วนกลางและต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่แล้ว โดยสถานีวิทยุอ.ส.ม.ท.ส่วนกลางคือ สถานีวิทยุ 97.5 เมกะเฮิรตซ์ อ.ส.ม.ท. บริหารเองแล้วเกินร้อยละ 50 สถานีวิทยุ 100.5 เมกะเฮิรตซ์และ 107 เมกะเฮิรตซ์ อ.ส.ม.ท.บริหารเองทั้งหมด ส่วนสถานีวิทยุในต่างจังหวัด 53 สถานี อ.ส.ม.ท.เป็นผู้ดำเนินการแล้วกว่าร้อยละ 60-70

นายมีงขวัญ แสงสุวรรณ ผู้อำนวยการอ.ส.ม.ท. กล่าวไว้ว่า แผนการบริหารคลื่นวิทยุดังกล่าว เกิดขึ้นหลังจากดำเนินการปรับโฉมใหม่ของช่อง 9 อ.ส.ม.ท.เป็นโมเดิร์นไนน์ไปแล้วทั้งหมด 4 ขั้นตอน จากนั้นจะขยายการปรับเปลี่ยนโฉมใหม่เข้าไปสู่ธุรกิจอื่น ๆ ของอ.ส.ม.ท. โดยจะมีการแถลงข่าวการปรับโฉมใหม่ของสถานีวิทยุอ.ส.ม.ท. เริ่มจากคลื่นในกรุงเทพฯก่อน ภายใต้แนวคิด "โมเดิร์น เติโอ คอนเซ็ปท์" ซึ่งจะเริ่มในวันที่ 1 พ.ค.นี้

“ช่วง 2 เดือนก่อนหน้านี้อ.ส.ม.ท.ได้แจ้งให้เอกชนที่บริหารสถานีวิทยุของอ.ส.ม.ท.โดยเฉพาะ 3 คลื่นในกรุงเทพฯ ได้แก่ เอฟเอ็ม 95.0 คลื่นลูกทุ่ง ของบริษัท ทราฟฟิคคอร์ปอเรชั่น เติโอ จำกัด, เอฟเอ็ม 99.0 สปอร์ต เติโอ ของบริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด (มหาชน) และ เอฟเอ็ม 96.5 บิสซิเนส เติโอ ของบริษัท จีจี นิวส์ เน็ตเวิร์ค จำกัดว่าจะขอเวลา 70% มาดำเนินการเอง ขณะนี้เอกชนจะได้บริหารเวลา 30% เริ่มตั้งแต่ 05.00-14.00 น.” (มีงขวัญ แสงสุวรรณ,2547)

ส่วนความเคลื่อนไหวของ อ.ส.ม.ท. ต่อการจัดสรรคลื่นความถี่นั้น หลังจากทีสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งเรื่องเตรียมเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีนั้น ปรากฏว่าในการประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ไทย (อ.ส.ม.ท.) ได้ทำความเข้าใจเห็นคัดค้านร่าง พ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ในมาตรา 12 ที่กำหนดให้ อ.ส.ม.ท. ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ(กสช.) ในการดำเนินการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ขณะที่กรมการประชาสัมพันธ์ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาต ซึ่งทาง อ.ส.ม.ท.เห็นว่าไม่เป็นธรรมต่อ อ.ส.ม.ท. เพราะถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการประกอบกิจการสื่อสารโดยตรง ทั้งเผยแพร่ความรู้ ถือเป็นกิจการที่บริการสาธารณะและรักษาความมั่นคงของรัฐ ไม่ใช่ประกอบธุรกิจเพียงด้านเดียว ส่วนรายได้ที่เหลือก็นำส่งรัฐ ไม่ได้นำมาจัดสรรแบ่งปันแบบธุรกิจเอกชน ดังนั้น ควรจะได้สิทธิเหมือนกรมประชาสัมพันธ์ ที่ไม่ต้องขอใบอนุญาตจาก กสช.

นอกจากนั้น อ.ส.ม.ท. ยังมีแผนปรับปรุงโครงสร้างการนำตัวเองเข้าตลาดหลักทรัพย์ ด้วย โดยคณะรัฐมนตรี เห็นชอบเมื่อวันที่ 20 ม.ค. ให้ อ.ส.ม.ท. แปรสภาพเป็นบริษัทมหาชน ตามพ.ร.บ.ทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ.2542 โดยให้อ.ส.ม.ท.เสนอขายหุ้นให้กับประชาชน และเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ให้แล้วเสร็จ ภายในไตรมาส 3 ของปีงบประมาณ 2547 หรือเดือนมิ.ย. ปีเดียวกัน โดย อ.ส.ม.ท.คาดว่า เงินที่จะได้เงินจากการระดมทุนประมาณ 7,000 ล้านบาท และรัฐบาลจะยังคงเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในสัดส่วนมากกว่า 50% ในบริษัทแห่งใหม่ดังกล่าว

โดยเหตุผลที่อ.ส.ม.ท. ชี้แจงว่าจำเป็นต้องเข้าตลาดหลักทรัพย์เพราะ ปัจจุบันภาวะการแข่งขันทางธุรกิจ มีความรุนแรงทั้งในและต่างประเทศ เช่น มีทีวีเสรี และระบบเคเบิลทีวี การเปิดเสรีทางการค้า และการเปิดเสรีทางโทรคมนาคม รวมถึงกติกาและข้อจำกัดที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินงานในเชิงธุรกิจ อีกทั้งในรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ยังได้มีกำหนดกฎหมายห้ามไม่ให้กิจการวิทยุโทรทัศน์ให้สัมปทานกับหน่วยงานอื่น ดังนั้น อ.ส.ม.ท.จึงจำเป็นต้องมีการแปรรูปเพื่อพัฒนาองค์กรให้สามารถแข่งขันได้ เพราะหากพิจารณาจากจุดเด่นที่มีสื่อหลายชนิด ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือข่าว และสื่ออินเทอร์เน็ต อีกทั้งผลการดำเนินงานก็มีกำไรมาโดยตลอด ทั้งในรูปแบบตัวเงินและกำไรเชิงสังคม ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาสินค้าใหม่ เพื่อเพิ่มช่องทางหารายได้ และเป็นสื่อของรัฐในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศสู่ประชาชนและประชาคมโลก มีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ และมีเว็บไซต์ของตัวเอง

อาจกล่าวได้ว่าองค์กรสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจได้ปรับตัวองค์กรเพื่อเตรียมรับกับการจัดสรรคลื่นความถี่ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้ ดังที่ นายมิ่งขวัญ แสงสุวรรณ ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. กล่าวว่า จะทำการตลาดเชิงรุก ตามรัฐ

ธรรมนูญ มาตรา 40 ที่ออกมา ข้อมูลข่าวสารจะต้องเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ขณะเดียวกัน อ.ส.ม.ท.ต้องสามารถดำรงและแข่งขันได้ในเชิงธุรกิจด้วย โดยรายได้ของอ.ส.ม.ท. เฉพาะในปี 2546 มีรายได้รวมถึง 1,964.3 ล้านบาท แยกเป็นรายได้จากกิจการโทรทัศน์ 801.8 ล้านบาท กิจการวิทยุ 275.5 ล้านบาท สำนักข่าวไทย 292.6 ล้านบาท และรายได้อื่น 594.4 ล้านบาท ด้วยรายได้มูลค่าเกือบ 2,000 ล้านบาท (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2547)

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ประกอบกิจการสื่อสารมวลชน และดำเนินธุรกิจในการสื่อสารมวลชน ได้มีการปรับตัวองค์กรครั้งใหญ่ ภายหลังจากมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีองค์กรอิสระ หรือ กสท.เข้ามาทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประโยชน์สาธารณะ มีการปรับตัวองค์กรให้เป็นรูปแบบธุรกิจด้วยการเตรียมจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อเตรียมพร้อมทางธุรกิจในการขอคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ ประเภทการประกอบธุรกิจ นอกเหนือจากที่จะอาศัยความเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจขอคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ในประเภทให้บริการสาธารณะด้วย ซึ่งผู้แทนของ อ.ส.ม.ท. ได้เสนอความเห็นต่อร่างพร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มาตรา 14 เรื่องการขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐ ไว้ว่าให้หน่วยงานของรัฐสามารถขอรับใบอนุญาตสำหรับประกอบกิจการสาธารณะและการประกอบกิจการทางธุรกิจได้ด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาไว้ในบันทึกประกอบร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ว่า สำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ ซึ่งสามารถประกอบกิจการได้ตามความประสงค์ของผู้ได้รับอนุญาตและสามารถแสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกันได้ โดยสถานีที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่สถานีของภาคเอกชน และสถานีของภาครัฐที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ผู้วิจัยเห็นว่า อ.ส.ม.ท. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจควรจะขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาไว้ และไม่ควรรขอในประเภทบริการสาธารณะ ซึ่งประเภทบริการสาธารณะจะเปิดโอกาสให้กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ เป็นผู้ขอรับใบอนุญาตเท่านั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรคลื่นความถี่ เนื่องจาก ร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงฯ ที่คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว ไม่ได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตประเภทกิจการทางธุรกิจ ขอรับใบอนุญาตประเภทอื่นได้อีก

กองทัพบก

กองทัพบก เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่มีคลื่นความถี่วิทยุอยู่ในสังกัด 128 สถานี และดูแลสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 และ ช่อง 7 โดยคลื่นความถี่ทั้งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ส่วนใหญ่ให้ภาคธุรกิจเอกชนเช่าช่วงหรือรับสัมปทานไปดำเนินการต่อ เช่น สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ให้สัมปทานกับบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ ไปดำเนินการ ซึ่งภายหลังมาตรา 40 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ ทำให้กองทัพบกต้องปรับตัวในฐานะที่เป็นผู้ดูแลคลื่นความถี่จำนวนมาก

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก หรือ Royal Thai Army Radio and Television (Channel 5) กำเนิดขึ้นจาก ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการกำหนดกำลังเจ้าหน้าที่กองทัพบกในเวลาปกติ ซึ่งกำหนดหน้าที่ของกรมสื่อสารไว้เมื่อ พ.ศ.2495 ให้มีแผนกวิทยุโทรทัศน์ สังกัดอยู่ในกองกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงของกรมทหารสื่อสารขึ้นเป็นครั้งแรก

โดยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานด้านโทรทัศน์ หรือการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ ตามที่เผยแพร่ในเวปไซต์ (www.tv5.co.th) ดังนี้ เป็นเครื่องมือในการแจ้งข่าว เผยแพร่กิจการของกองทัพบก และส่วนราชการอื่น ต่อต้านการโฆษณาของฝ่ายตรงข้าม ดำเนินการทางด้านจิตวิทยาในความอำนวยการของกองทัพ เผยแพร่นโยบายของรัฐ บำรุงความรู้ความบันเทิงแก่ทหารและประชาชน สนับสนุนการอบรมศีลธรรมของชาติแก่ทหารและประชาชน กระจายข่าวสารทั้งภายในและภายนอกประเทศ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารกับประชาชน ส่งเสริมให้หน่วยต่าง มีความรู้ ความชำนาญทางวิทยุโทรทัศน์

นอกจากนี้กองทัพบกยังมีสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 อยู่ในความดูแลอีก 1 สถานี โดยบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์ เป็นผู้ได้รับสัมปทานในการบริหารสถานี เริ่มแพร่ภาพเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ.2510 ด้วยการถ่ายทอดสดการประกวดนางสาวไทย ในงานวชิราวุธานุสรณ์ จากบริเวณวังสราญรมย์ ตั้งแต่นั้นมาได้แพร่ภาพออกอากาศ เพื่อสื่อข่าวสาร และสารบันเทิงต่อประชาชนทั่วไป ต่อมาในปี 2516 ช่อง 7 สี ได้เริ่มจัดตั้งสถานีถ่ายทอดสัญญาณ ใน

ต่างจังหวัด จนกระทั่งขณะนี้ มีสถานีเครือข่าย ถ่ายทอดสัญญาณรวม 34 สถานีแพร่ภาพ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ รวมทั้งบริเวณชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน

ในส่วนของวิทยุกระจายเสียงนั้น กองทัพบกมีคลื่นความถี่อยู่ในสังกัดทั้งระบบเอเอ็มและเอฟเอ็ม รวม 128 สถานี ซึ่งถือว่าครอบคลุมคลื่นความถี่มากเป็นอันดับสองรองจากกรมประชาสัมพันธ์ที่มีคลื่นวิทยุจำนวน 145 สถานี จนอาจกล่าวได้ว่าการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ทำให้กองทัพบก ต้องเคลื่อนไหวเตรียมรับสถานการณ์และปกป้องผลประโยชน์ของหน่วยงานอย่างเต็มที่ในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ดังที่ พล.ต. จงศักดิ์พานิชกุล เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบกขณะนั้น ซึ่งดูแลรับผิดชอบหน่วยงานกระจายเสียงของกองทัพบกกล่าวไว้ว่า

“ถ้าหากมีคณะกรรมการ กสช.แล้ว ดูด้วยตาเปล่าคลื่นทหารก็น่าจะลดลงสมัยก่อนเราขอไว้เยอะ เพราะไม่มีใครทำได้ ส่วน กสช. ยังไม่รู้ว่าจะหน้าตาเป็นยังไง จะเห็นความสำคัญของกองทัพอหรือไม่ ยิ่งคาดการณ์ไม่ได้ ก็ต้องเตรียมทุกรูปแบบ ในท้ายที่สุดก็ต้องใช้คลื่นความถี่ที่มีอยู่ Equipment ที่มีอยู่ เป็นประโยชน์กับประชาชนให้มากที่สุด” (พล.ต.จงศักดิ์พานิชกุล,2545)

การเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการของกองทัพบกที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่นั้น มีการปรับตัวองค์กรให้เป็นองค์กรทางธุรกิจ ด้วยการจัดตั้งบริษัท ททบ.5 จำกัด ซึ่งถือหุ้น 100% โดยสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก เข้าดำเนินกิจการสถานีวิทยุและโทรทัศน์ในเครือ ดังที่ พล.ท.ธีระ บุญพิทักษ์ ประธานกรรมการเครือข่ายบริษัท ททบ.5 จำกัด กล่าวไว้เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน 2546 ในการแถลงข่าวการเตรียมนำ บริษัท ททบ. 5 เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยระบุว่าเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเชิงธุรกิจ ซึ่งโครงสร้างธุรกิจของบริษัท ททบ.5 จำกัด ประกอบไปด้วย 3 บริษัทในเครือ ได้แก่ บริษัท ททบ.5 มาร์เก็ตติ้ง จำกัด , บริษัท ททบ.5 เรดิโอ จำกัดและบริษัท ททบ.5 โปรดักชั่น แอนด์ เอ็นเตอร์เทนเมนท์ จำกัด

"การเข้าตลาดฯ ของบริษัท ททบ.5 จำกัด จะช่วยทำให้ภาพลักษณ์ของช่อง 5 ดีขึ้น เพราะมีบริษัทที่มีระบบการบริหารแบบสากลเป็นมืออาชีพ ขณะเดียวกัน ในฐานะที่ช่อง 5 เป็นผู้ลงทุนส่วนใหญ่ในบริษัทดังกล่าว จะทำให้มีผลกำไรที่ดีขึ้นด้วย โดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 จะยังคง

เป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่และเป็นผู้บริหารหลักต่อไป " (พล.ท.ธีระ บุญพิทักษ์ ,แถลงข่าว,3 มิถุนายน 2546)

ต่อมา วันที่ 12 ธันวาคม 2546 บริษัท ททบ. 5 จำกัด (มหาชน) ได้ยกเลิกแผนที่จะนำตัวเองเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ฯ โดย พลเอกปรีชา เปรมาสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ระบุว่าคณะกรรมการบริหารสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ได้รับนโยบายจากผู้บัญชาการกองทัพบกพลเอก ชัยสิทธิ์ ชินวัตร ผู้บัญชาการทหารบก ให้ยกเลิกแผนการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์ของบริษัท ททบ. 5 จำกัด (มหาชน) เนื่องจากเป้าหมายของสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ไม่ได้มุ่งหวังในด้านธุรกิจ แต่เป็นการบริการประโยชน์ให้กับภาคราชการ และประชาชนเป็นหลัก

พล.ต.จรงค์ดี พานิชกุล เจ้ากรมกิจการพลเรือน (ยศและตำแหน่งขณะนั้น) ได้กล่าวถึงอนาคตของการจัดสรรคลื่นวิทยุว่า กองทัพบกพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทุกเมื่อ ไม่ว่าจะคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ต้องการแบบใด และว่าทุกอย่างที่เข้าก็เพราะการเลือก กสช. ยังไม่เสร็จสิ้น

"กองทัพบกพร้อมเสมอ ขอให้บอกมาเถอะ ในส่วนของร่างกฎหมายที่ออกมา 2 ฉบับ ผมอ่านดูแล้วโดยส่วนตัวเห็นว่าของคณะกรรมการกิจการเหมาะสมกว่า เพราะท่านมีประสบการณ์ ถ้าให้ทางสภาฯ ร่างเขาจะดูอะไรกว้างกว่า ขณะที่ฉบับของนักวิชาการจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับหน่วยงานของรัฐ" (พล.ต.จรงค์ดี พานิชกุล ,8 ธันวาคม 2545)

พล.ต.จรงค์ดี ยืนยันว่ากองทัพบกมีหน่วยงานที่ต้องใช้ความถี่วิทยุซึ่งจัดขึ้นตามกฎหมายอยู่ เช่น กองกระจายเสียงกรมการทหารสื่อสาร เป็นหน่วยราชการ ที่มีกฎหมายรองรับ ก็ต้องมีคลื่นความถี่ให้ทหารเวลาไปรบก็ต้องมีความถี่ติดต่อวิทยุให้ สำหรับความถี่ของกองทัพในแต่ละอันก็จะมีอยู่แยกเป็น 2 กลุ่มคือ 1.สำหรับการยุทธและการสื่อสาร กับ 2.ความถี่ Broadcasting ในกิจการทหาร คือ กองการกระจายเสียงกรมการทหารสื่อสาร และกองพันปฏิบัติการจิตวิทยา สำหรับไปต่างจังหวัดตามแนวชายแดน ซึ่งมีหน่วยจัดขึ้นเรียบร้อยแล้ว เป็น Equipment หนึ่ง ส่วนความถี่ที่จะใช้ในกิจการประชาสัมพันธ์อื่นๆ ก็แล้วแต่ กสช. พิจารณา

"การปรับปรุงคลื่นวิทยุของกองทัพ เดิมเราให้เอกชนดำเนินการบางส่วน ซึ่งอนาคตข้างหน้า มีแนวโน้มว่าจะหารายได้ไม่ได้หรือจะหารายได้เป็นเปอร์เซ็นต์ เราก็ต้องฝึกเจ้าหน้าที่ที่เราทำเอง เพื่อจะใช้สถานีวิทยุกระจายเสียงเป็นประโยชน์กับกิจการกองทัพ ตามที่เราวางจุดประสงค์ไว้ เราก็ฝึกไปเยอะแล้วในกิจการพลเรือนนี้ มี กรรมการบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียง (กบว.) ขึ้นมา มีการฝึกผู้ประกาศ ฝึกผู้เขียนข่าว ฯลฯ เราทำเองก็ทำตามหน้าที่ ไม่ได้หวังรวย การปรับปรุงดังกล่าวจะทำให้สถานีวิทยุของกองทัพเป็นประโยชน์และน่าสนใจขึ้น ในสายตาประชาชน ส่วนความคาดหวังนั้น ยังไม่เห็นกสช.ไม่รู้ว่าหน้าตาเป็นอย่างไร จะเห็นความสำคัญของกองทัพหรือไม่ จึงคาดการณ์ไม่ได้ก็ต้องเตรียมทุกรูปแบบ ในท้ายที่สุดก็ต้องใช้คลื่นความถี่ที่มีอยู่ Equipment ที่มีอยู่ เป็นประโยชน์กับประชาชนให้มากที่สุด ส่วนการตอบสนองประโยชน์ประชาชนนั้นก็มีมากมายเพียงเรายกเรื่องชาตินิยม เขาก็ต้องรับแล้วว่าทุกวันนี้ผู้ใหญ่ก็ปรารภกันมา เยวชนรักชาติน้อยลงความเป็นUnity น้อยลง จะมีวิทยุสถานีไหน คลื่นไหน เอกชนเขาก็ไม่ทำให้ใครจะมาสอนบ้านเมืองประวัติศาสตร์ชาติบ้านเมืองของพวกนี้ไม่น่าฟัง แต่เราก็ต้องสอนถ้าวิทยุทหารไม่ทำใครจะทำ "(พล.ต.จวงศักดิ์ พานิชกุล, 8ธ.ค.2545)

สอดคล้องกับที่ พล.อ.สมทัต อัดตะนันท์ อดีตผู้บัญชาการทหารบก เคยกล่าวไว้ว่า

" ต้องขอคุณคณะกรรมการฯ ก่อน และจะต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ที่กำหนดไว้ หากคลื่นความถี่ส่วนใดจำเป็นหรือเกี่ยวข้องกับด้านความมั่นคงก็จะขอส่วนนั้นไว้ เพราะจะเป็นผลดีต่อการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร ความเป็นไปของทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อต่อต้านการปฏิบัติของฝ่ายตรงข้าม ส่วนคลื่นของกองทัพบกจำนวน 126 คลื่น จะคงไว้เท่าใดนั้น ขณะนี้ยังบอกไม่ได้ จะต้องดูรัฐธรรมนูญมาตรา 40 และ กสช. เสียก่อนว่าตกลงกันไว้อย่างไร จึงจะจัดสรรความจำเป็นและสถานีได้ ซึ่งกองทัพบกจะขอดูแลเท่าที่จะบริหารได้เท่านั้น ทั้งนี้ สถานีส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของทหาร ซึ่งเป็นเรื่องลำบากในการเข้าออกและบางสถานีดำเนินการมาเป็นเวลานาน เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไปควรจะคงไว้ รวมทั้งสถานีโทรทัศน์ด้วย ยกเว้นคลื่นที่เกิดขึ้นใหม่ โดยคลื่นความถี่ทหารทั่วประเทศรวม 126 คลื่นเปิดให้เอกชนเช่าทำรายการสัญญาเช่าปีต่อปี แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไขของเจ้าของคลื่น" (พล.อ.สมทัต อัดตะนันท์, 13 ธ.ค.2545)

ต่อมา วันที่ 28 เม.ย. 2547 พลโท จวงศักดิ์ พานิชกุล ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบก ฝ่ายกิจการพลเรือน และเลขานุการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์กองทัพบก (กสททบ.)

กล่าวว่า ขณะนี้กองทัพบกอยู่ระหว่างการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการคลื่นวิทยุ รวมถึงการเตรียมความพร้อมทางด้านบุคลากร อุปกรณ์และเทคโนโลยี เพื่อขยายและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รองรับกับการจัดตั้งคณะกรรมการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) ที่จะเกิดขึ้น โดยในส่วนของกองทัพบกได้เตรียมชี้แจงเหตุผลที่จะต้องรักษาคลื่นความถี่ที่จำเป็นต่อกิจการสาธารณะของกองทัพประมาณ 70 คลื่น แบ่งเป็นคลื่นเอเอ็ม สำหรับการกระจายเสียงในต่างจังหวัด 40 คลื่น และคลื่นเอฟเอ็ม สำหรับกระจายเสียงตามหัวเมืองใหญ่ทั่วประเทศ 30 คลื่นจากจำนวนคลื่นความถี่ที่มีทั้งหมด 126 คลื่นในปัจจุบัน ส่วนคลื่นความถี่ที่เหลือ กองทับกียินดีจะคืนให้เข้าไปอยู่ในการจัดสรรดูแลของกสช.ต่อไป

"การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมการล่วงหน้าให้พร้อมเต็มที่ไว้ก่อน หาก กสช. อาจเกิดขึ้นจริงได้ในปีนี้ ซึ่งทางกองทัพบกยินดีให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามกฎหมาย ในฐานะหน่วยงานของรัฐ สิ่งมาอย่างไรทำได้หมด ช่วงที่ผ่านมา กองทัพบก ได้มีการดำเนินการตามแนวทางใหม่ ที่จะรองรับกับแนวทางของ กสช. ไว้บางส่วน เช่น มีการผลิตรายการเองมากขึ้น เริ่มจากรายการในภาคบังคับ อาทิ ข่าวสาร, การเผยแพร่ความรู้เรื่องระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น ปัจจุบัน กองทัพบก มีสัดส่วนที่ผลิตรายการเองประมาณ 40% คาดว่าสัดส่วนที่ผลิตเองน่าจะอยู่ที่ประมาณ 50% ก็เพียงพอแล้ว สำหรับ แนวทางการบริหารจัดการสถานีวิทยุในเครือกองทัพบกนั้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษา ซึ่งมีอยู่หลายแนวทาง การบริหารจัดการรวมศูนย์อยู่ภายใต้บริษัท ททบ.5 เวิร์ดไจ จำกัด ก็เป็นแนวทางหนึ่ง ที่ศึกษาอยู่ อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้แนวทางใดๆ จะต้องสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่กำหนดโดยกสช.ด้วย " (พล.ท.จงศักดิ์ พานิชกุล, 2547)

จากการศึกษาพบว่า กองทัพบก มีความต้องการต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยต้องการขอมีคลื่นความถี่ในส่วนที่จำเป็นต่อกองทัพไว้ต่อไป โดยให้เหตุผลเรื่องของความมั่นคงของรัฐ ตามที่มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญระบุว่า การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จะต้องทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ และผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ นอกจากนี้ยังได้มีการฝึกอบรมไว้รองรับด้วย เนื่องจากที่ผ่านมาคลื่นความถี่วิทยุของทหารส่วนใหญ่มักจะให้ภาคเอกชนเช่าช่วงไปดำเนินการต่อ เมื่อมาตรา 40 มีผลบังคับใช้ กองทัพบกจึงเตรียมความพร้อมที่จะดำเนินกิจการด้วยตัวเอง

อย่างไรก็ตามการที่กองทัพบกตั้งบริษัท ททบ. 5 ขึ้นมาเพื่อดำเนินกิจการในรูปแบบธุรกิจ รวมถึงในช่วงของการเสนอความเห็นต่อร่าง พ.ร.บ. การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มาตรา 14 เรื่องการขอใบอนุญาตของหน่วยงานภาครัฐผู้แทนของ ช่อง 5 กองทัพบก ได้เสนอความต้องการต่อมาตราดังกล่าวด้วยการขอให้หน่วยงานของรัฐสามารถขอรับใบอนุญาตสำหรับประกอบกิจการบริการสาธารณะและการประกอบกิจการทางธุรกิจได้ด้วย ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ไว้ว่า สถานีที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่สถานีของภาคเอกชนและสถานีของภาครัฐที่เป็นรัฐวิสาหกิจเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากองทัพบกเป็นหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจหลักในการดูแลความมั่นคงของรัฐ ควรจะขอใช้คลื่นความถี่ในส่วนที่จำเป็นต่อภารกิจของกองทัพในเรื่องความมั่นคงเท่านั้น เนื่องจากกิจการวิทยุและโทรทัศน์เป็นกิจการที่เสริมการปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพเท่านั้น ไม่ใช่เป็นภารกิจหลัก

อาจกล่าวได้ว่า หน่วยงานของรัฐซึ่งมีคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ในสังกัด ทั้งกรมประชาสัมพันธ์ กองทัพบก และองค์การสื่อสารมวลชน ต่างเตรียมพร้อมที่จะขอคลื่นความถี่ทันทีที่กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่เริ่มต้น โดยกรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชนเคลื่อนไหวอย่างชัดเจนที่จะขอให้ได้รับสิทธิยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ ขณะที่องค์การสื่อสารมวลชน และกองทัพบก มีปรับตัวองค์กรในรูปแบบธุรกิจ เพื่อเตรียมการที่จะขอคลื่นความถี่ในประเภทธุรกิจด้วยนอกเหนือจากจะขอดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในประเภทบริการสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรจะกำหนดหรือจัดสรรว่าหน่วยงานรัฐควรมีคลื่นความถี่สำหรับใช้ในกิจการของรัฐเท่าใด ไม่ควรจะคำนึงถึงปริมาณมากน้อยของคลื่นความถี่แต่ควรยึดถือความนิยมของประชาชน ดังที่รัฐธรรมนูญระบุว่าจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า เมื่อมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้ คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นทรัพยากรของชาติ ให้มีองค์กรอิสระ หรือ กสท. เข้ามาทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ โดยเน้นประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประโยชน์สาธารณะ เมื่อคลื่นความถี่ถูกระบุว่าเป็นทรัพยากรของชาติ รัฐจึงเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ แต่ควรมอบหมายให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยอาศัยกระบวนการออกระเบียบทางรัฐสภา ให้ประชาชนมีสิทธิแสดงความต้องการผ่านทางรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประโยชน์สาธารณะ

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอผลสรุปความต้องการของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์
เปรียบเทียบความต้องการที่เห็นพ้อง และขัดแย้ง รวมถึงผลที่เกิดขึ้นภายหลังการออกมาเคลื่อนไหว
เรียกร้องความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 9

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 ครั้งนี้ สืบเนื่องจากปัญหาความล่าช้าในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ประกาศใช้ จนถึง พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ พ.ศ. 2543 มีผลบังคับใช้ และจนถึงปัจจุบัน ที่ยังคงอยู่ในขั้นตอนของการสรรหา ผู้มาเป็นคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือ คณะกรรมการ กสท. ซึ่งจะมาเป็นผู้ที่จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมถึงพระราชบัญญัติประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ที่ยังคงอยู่ในช่วงของการร่าง ซึ่งได้เกิดความเคลื่อนไหวจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ จนเกิดความขัดแย้งอย่างหนัก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาถึง ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามแนวทางรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้อง ความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ เพื่อทราบความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ และเพื่อศึกษาผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกัน ของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แหล่งข้อมูล 2 ประเภทคือ แหล่งข้อมูลเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวเนื่องกับการจัดสรรคลื่นความถี่ ข้อมูลของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ รวมถึงแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ซึ่งได้แก่สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มจากการศึกษาดำรงวิชาการ และบทความที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา และกำหนดแนวทางในการตั้งคำถาม จากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์

บุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ จากนั้นนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยตามลำดับ และนำมาซึ่งการสรุปผลวิจัยดังนี้

1. ลักษณะและความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ แต่ละกลุ่มที่ออกมาเรียกร้องความต้องการต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เป็นการรวมกลุ่มของผู้สื่อข่าวจากสถานีวิทยุโทรทัศน์และวิทยุบางส่วน ที่มีแนวความคิดไปในทางเดียวกัน มีเป้าหมายเพื่อเป็นปากเสียงแทนสมาชิกของกลุ่ม ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเรียกร้องความต้องการเพื่อสมาชิกของกลุ่ม และทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคมตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการของการจัดสรรคลื่นความถี่ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ขณะเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นมาเนื่องจากกระแสของการปฏิรูปสื่อ โดยมีการเคลื่อนไหวด้วยการเชื่อมประสานในแนวนอน มีการติดต่อสัมพันธ์ในระดับกลุ่มผลประโยชน์ด้วยกัน ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ขณะเดียวกันกระบวนการในการเรียกร้องความต้องการก็ทำโดยการออกแถลงการณ์ เรียกร้องผ่านสื่อมวลชน การเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง ด้วยการยื่นหนังสือถึงตัวแทนหน่วยราชการต่างๆ การจัดสัมมนาทางวิชาการ โดยความต้องการที่มีต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ และยึดถือรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 มาตรา 40 ที่ให้การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ลักษณะและความเป็นมาของสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นตัวแทนของผู้มีวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์และภารกิจในการขั้ต้นกระบวนการปฏิรูปสื่อ เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มและผลประโยชน์ของคนในวิชาชีพ โดยเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นทางการ มีระเบียบวิธีการที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ของสมาชิกซึ่งประกอบด้วยบริษัทธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์ที่ประกอบอาชีพในแวดวงดังกล่าวเป็นเวลากว่า 40 ปี และแต่ละปีมีมูลค่าการโฆษณาผ่านสื่อเฉพาะโทรทัศน์กว่า 40,000 ล้านบาท ทำให้เป็นเหตุผลสำคัญที่สมาชิกของกลุ่มต้องรวมตัวกันเป็นสมาพันธ์สมาคมฯ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่ม และรักษาพื้นที่ครอบครองของกลุ่มไว้ โดยวิธีการในการเรียกร้องความต้องการนั้นใช้ทั้งการรวมพลังเพื่อแสดงจุดยืนหรือความต้องการของกลุ่ม การ

เรียกร้องผ่านสื่อมวลชน การเรียกร้องผ่านสถาบันการเมือง การออกแถลงการณ์ โดยขอเรียกร้อง ความต้องการต่างๆ เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่ม

ลักษณะและความเป็นมาของคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เป็นการ รวมกลุ่มขององค์กรเอกชนที่มีความสนใจในประเด็นของสื่อ โดยมีคณะกรรมการทำงานอย่างเป็น ระบบ จัดตั้งกลุ่มขึ้นเพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องผลประโยชน์ที่เป็นสาธารณะ ทำหน้าที่เป็นตัวแทน ผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นในสังคม ทั้งในการตรวจสอบกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ให้มีความ โปร่งใส และให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนไหวเชื่อม ประสานกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ในการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องความต้องการ ด้วยวิธีการ หลากหลายรูปแบบทั้งการเรียกร้องผ่านสถาบันทางการเมือง การจัดสัมมนาทางวิชาการ การ เรียกร้องออกแถลงการณ์ผ่านสื่อมวลชน การทำหนังสือร้องเรียนเพื่อเสนอความต้องการไปยัง กลไกของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์เป็นไป ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ที่ให้คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะและประโยชน์สูงสุดของ ประชาชน

สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อผลักดัน ผลประโยชน์เฉพาะกรณี มีจุดประสงค์ที่รักษาผลประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะอย่าง เดียวและอย่างจริงจัง ซึ่งผลประโยชน์ของกลุ่มสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติในที่นี้หมายถึงโอกาสที่ จะได้มีช่องทางสื่อสารสำหรับชุมชน โดยมุ่งไปที่วิทยุกระจายเสียงกำลังต่ำ ซึ่งเรียกกันว่าเป็น วิทยุชุมชน ออกอากาศในรัศมี 15 กม. จนเกิดช่องทางการสื่อสารของวิทยุชุมชนขึ้นเป็นจำนวน แล้ว 140 สถานีในจังหวัดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความต้องการผลักดันให้กระบวนการปฏิรูปสื่อทั้ง ในการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (กสท.) รวมถึง พบ.การ ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์สำเร็จโดยเร็วเพื่อเตรียมนำข้อเรียกร้องความ ต้องการของตนเองเสนอต่อ กสท. และตัวร่างกฎหมายดังกล่าวต่อไป โดยกระบวนการเคลื่อนไหว เพื่อเรียกร้องความต้องการมีการทำงานสอดคล้องประสานกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และมีพันธมิตรที่เข้าร่วมเคลื่อนไหวไปในแนวทางเดียวกันคือ สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

2. ความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่

ความต้องการที่มีต่อกระบวนการสรรหา กสช.

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

1. ต้องการให้ยกเลิก กระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการวิทยุแห่งชาติ (กสช.) ที่เป็นอยู่ขณะนี้ และเริ่มต้นกระบวนการใหม่ตั้งแต่การสรรหาคณะกรรมการสรรหา ฯ โดยระบุว่าองค์กรที่จะมากำกับดูแลการทำงานของสื่อวิทยุและโทรทัศน์นั้น จะต้องเป็นตัวแทนจากผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ที่มีความหลากหลาย และไม่ได้ถูกผูกขาดโดยกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่งที่ว่าจ้างว่าเป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพวิทยุโทรทัศน์แต่เพียงผู้เดียว และองค์กรดังกล่าว จะต้องไม่ถูกแทรกแซงโดยกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มทุน หรือกลุ่มผลประโยชน์อื่นโดยสิ้นเชิง

2. ให้รัฐเปิดโอกาสรับฟังความเห็นจากประชาชนประกอบการพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

3. สนับสนุนให้รัฐบาลสนับสนุนสื่อทางเลือก หรือวิทยุชุมชน เพื่อเป็นการเคารพสิทธิของชุมชนในการเรียนรู้และใช้สิทธิในการสื่อสาร

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

1. เกรงรัดให้รัฐบาลจัดเลือกตั้งซ่อมคณะกรรมการสรรหา กสช. ทั้ง 6 คนที่ว่างลง สมาพันธ์ ฯ ยืนยันที่จะสนับสนุน กระบวนการสรรหา กสช. เนื่องจากเห็นว่า กระบวนการสรรหา กสช. ถูกต้องตามกฎหมาย และให้ทุกฝ่ายยอมรับข้อสรุป และผลการดำเนินการใด ๆ ที่กรรมการสรรหาฯ ดำเนินการไปแล้ว และขอให้ยุติกระบวนการแทรกแซงหรือกดดันใดๆ ที่ทำให้กระบวนการปฏิรูปสื่อต้องหยุดชะงัก

2. ให้รัฐบาลตรวจสอบองค์กรเอกชนที่เคลื่อนไหวในลักษณะแทรกแซงการปฏิรูปสื่อ ยื้อยุดเพื่อให้เกิดการปฏิรูปล่าช้า เช่นการเรียกร้องให้มีการสรรหาคณะกรรมการสรรหา กสช. ใหม่ทั้งหมด พยายามล้มคณะกรรมการสรรหาฯ ที่มีอยู่

3. ต้องการให้รัฐบาลตรวจสอบการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน 140 กว่าสถานีของสมาชิกสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ

4. ต้องการการจัดตั้ง สภาวิชาชีพวิทย์และเทคโนโลยี ที่อยู่ภายใต้รูปแบบองค์กรอิสระที่ถูก
ต้องตามกฎหมาย โดยทางสมาพันธ์จะจัดทำเป็นร่าง พรบ.สภาวิชาชีพวิทย์ และเทคโนโลยี เพื่อ
เสนอต่อสภาต่อไป

5. ไม่เห็นด้วย ที่จะต้องรอให้มี กสช. ก่อนที่จะจัดตั้งสภาวิชาชีพ

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ

1. ต้องการให้เริ่มต้นกระบวนการคัดเลือก กรรมการสรรหาใหม่ที่โปร่งใส เปิดเผย
และตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน และให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยเร็ว

2. ผลักดันการปฏิรูปสื่อวิทย์ เทคโนโลยี และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์
รัฐธรรมนูญมาตรา 40

สหพันธ์วิทย์ชุมชนแห่งชาติ

1. เเร่งรัดกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
(กสช.)

2. เเร่งรัด พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยสหพันธ์วิทย์ชุมชน
แห่งชาติ ได้ร่วมกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อในการร่างกฎหมายดังกล่าวในฉบับ
ภาคประชาชน เพื่อเสนอแนะความเห็นต่อกฤษฎีกาแล้ว

3. เรียกร้องคืนความถี่สำหรับวิทย์ชุมชน

ความต้องการที่มีต่อร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

สมาคมนักข่าววิทย์และเทคโนโลยีไทย

- ความต้องการเกือบทั้งหมดล้วนสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่ง
เน้นถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทย์กระจายเสียงและวิทย์โทรทัศน์

- ความต้องการมีทั้งที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งเน้นถึง
ประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ ขณะเดียวกันสมาพันธ์ฯ ก็ได้แสดง
บทบาทในการปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของกลุ่มไว้ด้วยในหลายมาตรา

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ

- ความต้องการดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ซึ่งเน้นถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนและผลประโยชน์ของสาธารณะ ขณะเดียวกันบางมาตราก็นำปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน

3. ผลตอบสนองจากการเรียกร้องความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ ประเด็นข้อขัดแย้ง และข้อเห็นพ้องต้องกัน ของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ ที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ มีความต้องการต่อกระบวนการสรรหา กสช. สอดคล้องต้องกันดังนี้

1. เเร่งรัดกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
2. เเร่งรัด ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพิจารณา
3. สนับสนุนสื่อทางเลือก หรือวิทยุชุมชน
4. ผลักดันการปฏิรูปสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญมาตรา 40

ส่วนความต้องการที่ขัดแย้งสามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. ในขณะที่สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ต้องการให้มีการเร่งรัดกระบวนการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยให้การสรรหาเป็นไปอย่างโปร่งใส แต่สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และกรมประชาสัมพันธ์เห็นว่า กระบวนการสรรหา กสช. ที่ผ่านมามีการปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนแล้ว แต่กลับมีการฟ้องร้องและการเรียกร้องให้มีการสรรหาคณะกรรมการสรรหา กสช. ใหม่ทั้งหมด พยายามล้มคณะกรรมการสรรหา ที่มีอยู่ จนทำให้กระบวนการสรรหา กสช. ต้องล่าช้าออกไป และยังคงต้องการให้ตรวจสอบองค์กรเอกชนที่เคลื่อนไหวในลักษณะแทรกแซงการปฏิรูปสื่อ ยื้อยุดเพื่อให้การปฏิรูปล่าช้าด้วย

2. สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ สนับสนุนในเรื่องของสื่อทางเลือก หรือวิทยุชุมชน ขณะที่สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ต้องการให้รัฐบาลตรวจสอบการจัดตั้งสถานีวิทยุชุมชน 140 กว่าสถานีของสมาชิกสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ

ส่วนความต้องการต่อร่าง พ.ร.บ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ สอดคล้องต้องกันในกลุ่มของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ

ขณะเดียวกันความต้องการที่มีต่อร่างกฎหมายดังกล่าวของ สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ก็จะขัดแย้งอย่างชัดเจนในบางมาตรากับกลุ่มของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ

สำหรับกลุ่มผลประโยชน์อื่นที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาในครั้งนี้ซึ่งประกอบไปด้วยสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ผู้วิจัยได้ข้อสรุปของการวิจัยว่า สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ เรียกร้องผลประโยชน์ในการที่จะพิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ ขณะที่ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ เรียกร้องคลื่นความถี่สำหรับชุมชนที่รวมตัวกันในแต่ละจังหวัด พร้อมกับเตรียมตัวรองรับการจัดสรรคลื่นความถี่ที่กำลังจะเกิดขึ้น ขณะที่สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งมีสมาชิกเป็นผู้ประกอบกิจการภาคธุรกิจ ต่างก็เรียกร้องความต้องการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจที่กลุ่มเคยครอบครองอยู่

สำหรับความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่นำมาวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่ามีความต้องการที่สอดคล้องกันในส่วนของกลุ่มผลประโยชน์ที่จับมือเป็นพันธมิตรกัน สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย จะมีความต้องการสอดคล้องกับคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ และสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ทั้งในกระบวนการสรรหาคณะกรรมการ กสทช. ที่เรียกร้องให้มีการเริ่มต้นกระบวนการสรรหาใหม่ทั้งหมด ตั้งแต่การสรรหาคณะกรรมการสรรหา นอกจากนั้นแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ต่างมีความต้องการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์และนโยบายของกลุ่มที่ตั้งขึ้นมา

ส่วนร่างพ.ร.บ.ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แต่ละกลุ่มผลประโยชน์ก็มีความต้องการแตกต่างกันออกไป โดยความต้องการของสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ สหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ ค่อนข้างจะสอดคล้องต้องกัน ขณะเดียวกันความต้องการดังกล่าวก็ขัดแย้งกับกลุ่มของสมาพันธ์วิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในหลายประเด็น โดยแต่ละกลุ่มต่างแสดงความต้องการของกลุ่มตัวเองอย่างเต็มที่เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม ทำให้ร่างพ.ร.บ.ดังกล่าวไม่มีข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกันได้ กระทั่งประสพภาวะชะงักงันไป

ขณะเดียวกันภายหลังจากการออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องความต้องการต่อกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ ได้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างกลุ่ม อันเนื่องมาจากวิธีการในการเรียกร้องความต้องการของกลุ่ม มีการกล่าวหาซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นอย่างหนัก ทำให้กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่หยุดชะงัก

สำหรับหน่วยงานของรัฐที่มีคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ในสังกัด ทั้ง กรมประชาสัมพันธ์ กองทัพบก และองค์การสื่อสารมวลชน ต่างเตรียมพร้อมที่จะขอคลื่นความถี่ทันทีที่กระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่เริ่มต้น โดยกรมประชาสัมพันธ์ และองค์การสื่อสารมวลชน เคลื่อนไหวอย่างชัดเจนที่จะขอให้ได้รับสิทธิยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาตีความทางกฎหมายไว้แล้วว่ากรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานรัฐที่มีกฎหมายระบุว่ามีการทำหน้าที่ในการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้กับรัฐ จำเป็นต้องมีคลื่นวิทยุและโทรทัศน์เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย จึงควรได้รับการยกเว้นไม่ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตอีก

ขณะที่องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย มีปรับตัวเององค์กร เพื่อเตรียมการที่จะขอคลื่นความถี่ในประเภทธุรกิจด้วยนอกเหนือจากจะขอดำเนินกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ ในประเภทบริการสาธารณะ ผู้วิจัยเห็นว่าองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่ง ร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วระบุว่า หน่วยงานรัฐวิสาหกิจจะได้รับการประกอบกิจการประเภทธุรกิจ จึงไม่ควรจะประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะอีก เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการจัดสรรคลื่นความถี่ เนื่องจากร่างกฎหมายดังกล่าวไม่ได้เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถขอประกอบกิจการประเภทบริการสาธารณะได้

สำหรับกองทัพบก มีการเตรียมความพร้อมที่จะขอคืนความถี่สำหรับใช้ในกิจการของกองทัพต่อไปเช่นกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ากองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐมีภารกิจหลักในด้านความมั่นคงของประเทศ ควรจะได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่เท่าที่จำเป็นตามความต้องการของหน่วยงานที่ระบุเหตุผลด้านความมั่นคง เนื่องจากกิจการวิทยุและโทรทัศน์เป็นกิจการที่เสริมการปฏิบัติหน้าที่ของกองทัพเท่านั้น ไม่ใช่เป็นภารกิจหลัก

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า ในการจัดสรรว่าหน่วยงานรัฐควรมีคลื่นความถี่สำหรับใช้ในกิจการของรัฐเท่าใด ไม่ควรจะคำนึงถึงปริมาณมากน้อยของคลื่นความถี่แต่ควรยึดถือความนิยมของประชาชน ดังที่รัฐธรรมนูญระบุว่าต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า เมื่อมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญกำหนดให้ คลื่นความถี่ที่ใช้ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เป็นทรัพยากรของชาติ ให้มีองค์กฤษฎีการ หรือ กสท. เข้ามาทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ โดยเน้นผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประโยชน์สาธารณะ เมื่อคลื่นความถี่ถูกระบุว่าเป็นทรัพยากรของชาติ รัฐจึงเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ แต่ควรมอบหมายให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยอาศัยกระบวนการออกระเบียบทางรัฐสภา ให้ประชาชนมีสิทธิแสดงความต้องการผ่านทางรัฐสภา เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ว่าต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประชาชน และประโยชน์สาธารณะ

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าเนื่องจากความต้องการของแต่ละกลุ่มผลประโยชน์ไม่เห็นพ้องต้องกัน ปัญหาของการจัดสรรคลื่นความถี่ยังไม่แจ้งชัด เพราะกระบวนการยังอยู่ในเพียงขั้นเริ่มต้นเท่านั้นแต่ก็ต้องสะดุดกับปัญหาที่เกิดขึ้นมากมาย ทำให้กระบวนการนำไปสู่การจัดเป็นนโยบายของรัฐไม่อาจประสบความสำเร็จจัดทำเป็นวาระขึ้นได้ ซึ่ง บทบาทหน้าที่และความสำคัญของกลุ่มผลประโยชน์ คือมีหน้าที่ในการป้อนนโยบาย (Policy Input) ซึ่งการป้อนนโยบายนี้หมายถึง การพยายามใช้อิทธิพลของกลุ่มผลักดันให้ฝ่ายกำหนดนโยบายดำเนินการออกหรือกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม ขณะเดียวกันกลุ่มผลประโยชน์ก็มีบทบาทหน้าที่ในการประสานและขานรับนโยบาย (Policy Co-ordinator and Implementater) นอกจากผลักดันนโยบายแล้ว การประสานหรือขานรับนโยบายที่กลุ่มตนเห็นด้วยนั้น ยังถือเป็นหน้าที่หลักอีกด้านหนึ่งของกลุ่มผลประโยชน์ ทั้งนี้ เพื่อให้นโยบายที่ออกมาสามารถบรรลุผลสำเร็จในทางปฏิบัติกว้างขวางขึ้น และหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น (แสงว รัตน์มงคลมาศ ,2527) ซึ่งในกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ แต่ละกลุ่มผลประโยชน์ต่างก็แสดงบทบาทหน้าที่ทั้งสองนี้อย่าง

เต็มที่ แต่ด้วยข้อเห็นแย้งหรือความต้องการที่แตกต่างกันในหลายทุกประเด็น นโยบายจึงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในที่สุด

ขณะเดียว กลุ่มผลประโยชน์ที่มีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียกร้องต่อระบบการเมืองมากกว่ากลุ่มอื่น มีปัจจัยจากลักษณะของกลุ่ม (Group Characteristics) กลุ่มที่มีขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกมากมาย มีแนวโน้มที่จะได้รับความสำเร็จในการเรียกร้อง มากกว่ากลุ่มที่มีขนาดเล็กและมีสมาชิกไม่กี่คน และ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม (Cohesiveness) กลุ่มที่มีระเบียบวินัย เข้มแข็ง มีการจัดองค์กรอย่างเป็นระเบียบ มีการทำงานประสานสอดคล้องกัน ย่อมมีโอกาสประสบผลสำเร็จในการเรียกร้องได้ (อนุสรณ์, 2521) แต่จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าทุกกลุ่มผลประโยชน์ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ล้วนเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหมือนกันทุกกลุ่ม จึงทำให้ข้อเรียกร้องถึงความต้องการไม่มีกลุ่มผลประโยชน์ใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน

หากพิจารณาจากปัจจัยเรื่องทุน (fund) และทรัพยากร (resource) ที่กลุ่มมีอยู่นั้น แต่ละกลุ่มผลประโยชน์ก็มีทรัพยากรที่จะนำออกมาใช้ในการเรียกร้องไม่แพ้กัน เช่นกลุ่มสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ก็มีสมาชิกที่เป็นหนังสือพิมพ์สามารถเผยแพร่ความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มเอง เช่นเดียวกับสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์ องค์การสื่อสารมวลชน หรือกองทัพที่มีสื่อเป็นสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ อยู่ในมือ สามารถนำข้อเรียกร้องความต้องการของกลุ่มตนเผยแพร่ไปยังสาธารณชนได้ ทำให้ไม่มีกลุ่มผลประโยชน์ใดเสียเปรียบ หากพิจารณาในประเด็นดังกล่าว

จึงอาจสรุปได้ว่า เป็นเพราะความต้องการของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการจัดสรรคลื่นความถี่ในครั้งนี้แตกต่างกัน และมีข้อขัดแย้งระหว่างกลุ่มมากมาย ไม่มีการรวมขอมระหว่างกัน จนไม่อาจสร้างขึ้นเป็นวาระที่นำไปสู่การกำหนดเป็นนโยบายได้เลย ขณะเดียวกันการที่ มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ว่าคลื่นความถี่เป็นทรัพยากรของชาติ ให้มี องค์การอิสระเป็นผู้จัดสรรคลื่นความถี่ ให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งเป็นการกล่าวถึงองค์กรที่จะเข้ามาควบคุมดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แต่เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ได้มีการระบุถึงกลุ่มผู้ประกอบการหรือผู้รับสัมปทาน ทำให้เกิดความคลุมเครือทำให้ทุกกลุ่มผลประโยชน์ต่างแสดงความเคลือบไหวและความต้องการจนไม่มีจุดร่วมกันได้เลย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าแม้รัฐธรรมนูญจะเปิดช่องให้มีการนำคลื่นความถี่ที่ระบุว่าเป็นทรัพยากรของชาติ มาจัดสรรใหม่โดยให้คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระเป็นผู้เข้ามาจัดสรรและกำกับดูแลกิจการก็ตาม แต่เนื่องจากธุรกิจวิทยุและโทรทัศน์มีมูลค่าโฆษณาในแต่ละปีจำนวนมหาศาล จึงเป็นที่มาของการออกมาปกป้องผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่ม กระทั่งกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่ไม่สามารถเดินหน้าต่อไปได้ แม้ว่า มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 จะมีผลบังคับใช้มานานเกือบ 7 ปีแล้วก็ตาม ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอเสนอข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. เนื่องจากช่วงเวลาการประกาศใช้มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญ เมื่อปีพ.ศ.2540 เทคโนโลยีของระบบวิทยุโทรทัศน์ยังคงเป็นแบบอนาล็อก ทำให้คลื่นความถี่ยังมีอยู่อย่างจำกัด แต่เมื่อเทคโนโลยียุคปัจจุบันเข้าสู่ระบบดิจิทัล ซึ่งสามารถบีบอัดและขยายสัญญาณคลื่นความถี่ได้ ทำให้คลื่นความถี่ไม่ใช่ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอีกต่อไป จึงน่าจะมีการนำประเด็นดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาในการร่าง พ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ด้วย
2. สำหรับการจัดระบบวิทยุและโทรทัศน์ที่เหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่าเนื่องจากรัฐธรรมนูญระบุไว้เพียงกว้างๆ ถึงแนวทางการจัดสรรคลื่นความถี่ โดยไม่ได้กล่าวถึงผู้รับสัมปทานหรือผู้ประกอบการแต่อย่างใด รวมถึงไม่ได้ระบุถึงวิธีการจัดสรรคลื่นความถี่ที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานรัฐมาก่อนว่าจะจัดการหรือจัดสรรอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าสำหรับหน่วยงานรัฐที่ครอบครองคลื่นความถี่วิทยุหรือโทรทัศน์อยู่แล้ว ก็ควรให้สิทธิในการดูแลคลื่นต่อไป จากนั้นนำคลื่นความถี่ที่เหลืออยู่หรือที่จะได้จากการขยายช่องสัญญาณในระบบดิจิทัลมาจัดสรรใหม่ให้กับกลุ่มต่างๆ ต่อไป

ข้อจำกัดการวิจัย

เนื่องจากในระหว่างการเปิดรับฟังความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ที่สำนักงานกฤษฎีกาจัดขึ้นเพื่อให้หน่วยงาน องค์กร และกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าไปแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความต้องการต่อร่าง

กฎหมายดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยไม่มีโอกาสเข้าไปร่วมสังเกตการณ์และเก็บข้อมูล อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำร่างกฎหมายดังกล่าวที่กลุ่มต่างๆ เสนอมาประกอบการวิจัยแทนจนนำมาซึ่งการสรุปผลได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

เนื่องจากกระบวนการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ตามที่มาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ยังไม่สำเร็จตามขั้นตอนทั้งในส่วนของการสรรหาคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมถึงร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งจะเป็นกฎหมายสำคัญที่จะเป็นแผนแม่บทในการจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุและโทรทัศน์ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงน่าจะมีการวิจัยหลังจากที่ขั้นตอนดังกล่าวเสร็จสิ้นอีกครั้งเพื่อศึกษาว่ากลุ่มผลประโยชน์ใดสามารถผลักดันความต้องการของกลุ่มได้เป็นผลสำเร็จมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กุลธน ธนาพงศ์ธร. นโยบายของรัฐ : อะไร ทำไม และอย่างไร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2522.

คณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ.แถลงการณ์.8มีนาคม 2546.

คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ สภาว่างรัฐธรรมนูญ . กรอบเบื้องต้นร่างรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน
ชน : เอกสารพื้นฐานประกอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการมีส่วนร่วมกำหนดรัฐธรรมนูญโดยประชาชน (จุลสาร) ,2540.

คณะกรรมการประชาชน เพื่อความเป็นไท.วาระประชาชนว่าด้วย สื่อภาคประชาชน.กรุงเทพฯ:

คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน,2544.

คอลัมน์มีเดียเอาร์ทูลค. จุดประกาย. กรุงเทพธุรกิจ 5 มีนาคม 2540.

งบโฆษณา .อ้างถึงในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ 5 กุมภาพันธ์ 2547.

จงสุข จรุงวัฒน์.สมาชิกสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.แถลงข่าว,27
สิงหาคม 2545.

จงศักดิ์ พานิชกุล, เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก.แถลงข่าว, 2545.

จงศักดิ์ พานิชกุล, เจ้ากรมกิจการพลเรือนทหารบก.อ้างถึงในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 8 ธันวาคม
2545.

จงศักดิ์ พานิชกุล, ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายกิจการพลเรือน.อ้างถึงในหนังสือพิมพ์กรุงเทพ
ธุรกิจ 28 เมษายน 2547.

จิระ ห้องสำเริง. บรรณลอยต่อของการปฏิรูปสื่อ : สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เดือนตุลา,2545.

จันรรค์ ศิริตัน. นายกสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. สัมภาษณ์ , 6
กุมภาพันธ์ 2547.

จันรรค์ ศิริตัน. นายกสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. สัมภาษณ์, 15
กันยายน 2543.

จันรรค์ ศิริตัน. นายกสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. แถลงข่าว, 18
กรกฎาคม 2545.

จันรรค์ ศิริตัน. นายกสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. แถลงข่าว, 6
,7,11 มีนาคม 2546.

จันทรา ชัยนาม. นายกสสมาคมนักจัดรายการวิทยุอิสระ. บทความนี้ไม่มีวิทยาทาน อ้างถึงใน เสรีสื่อ
เสรีประชาชน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตดีไซน์, 2546.

ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี. เลขาธิการสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. แถลงข่าว, 8
ธันวาคม 2545.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์. อดีตเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา, สัมภาษณ์, อ้างถึงในหนังสือ
พิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 22 ก.ค. 2545.

เถกิง สมทรัพย์. กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. แถลงข่าว, 7 มีนาคม 2546.

เทพชัย หย่อง. นายกสสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2547.

เทพชัย หย่อง. นายกสสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2546.

เทพชัย หย่อง. นายกสสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. แถลงข่าว, 14 พฤษภาคม 2544.

เทพชัย หย่อง. ปฏิรูปสื่อ บทเรียนจากฝรั่งเศส. เนชั่น สุดสัปดาห์ ฉบับ วันที่ 16 – 22 กรกฎาคม
2544.

ธีระ บุญพิทักษ์, พล.ท., ประธานกรรมการเครือข่าย ททบ.5 จำกัด. แถลงข่าว, 3 มิถุนายน 2546.

นันทนา นันทวโรภาส. การเมืองท้องถิ่น : ศึกษาบทบาทผู้นำชาวไร่อ้อยในฐานะตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์. สารนิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์, 2533.

บุญส่ง จันทรส์องรัมย์. ประธานกลุ่มปฏิรูปสื่อภาคประชาชนจังหวัดกาญจนบุรี . แถลงข่าว, 18
กุมภาพันธ์ 2545.

ปฏิวัติ วลิกชาติ. กรรมการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2547.

ประสาน หวังรัตนปราณี. ที่ปรึกษาสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.
แถลงข่าว, 18 กรกฎาคม 2545.

ประวัติและความเป็นมาสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5. อ้างถึงใน www.tv5.co.th

ประวัติและความเป็นมาองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย. อ้างถึงใน www.mcot.or.th

ปราโมช รัฐวินิจ. รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์. สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2546.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 . กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.

พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว.. ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2531.

พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช . โลกของสื่อ ลำดับที่ 3. รัฐธรรมนูญ มาตรา 40 หัวใจสำคัญ ความยุติธรรมใน
การแบ่งปันส่วน การคุ้มครองสิทธิ อิสระของข่าวสาร. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการสื่อสาร
มวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม.กรรมกรสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.

สัมภาษณ์,อ้างถึงในกรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 26 มีนาคม 2546

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม.กรรมกรสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์.

สัมภาษณ์,อ้างถึงในจดหมายข่าวปฏิรูปสื่อ :สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ฉบับที่ 1 ประจำเดือนสิงหาคม 2545.

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม.กรรมกรสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. แถลง

ข่าว, 7 มีนาคม 2546.

ไพบูลย์ ดำรงชัยธรรม.กรรมกรสมพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. แถลง

ข่าว, 11 มีนาคม 2546.

ไพโรจน์ พลเพชร. เลขาธิการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ. แถลงข่าว, 27 กรกฎาคม

2546.

มนตรี เจนวิทย์การ. บทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อรัฐบาล ระบบราชการ ประชาชน และการ

พัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2528.

มนตรี เจนวิทย์การ. สังคมวิทยาการเมือง : การศึกษารัฐศาสตร์แนวกลุ่ม. หลักและวิธีการศึกษา

ทางรัฐศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,2528.

มานิต มานิตเจริญ. พจนานุกรมไทย .พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, 2538.

มิ่งขวัญ แสงสุวรรณ.อ้างถึงในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 28 เมษายน 2547

ไมตรี อินทสุต. กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง : ความหมายและแนวทางการศึกษา. รัฐศาสตร์

นิเทศ 13, 2521.

วิษณุ วัลัญญ. เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชากฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน. คณะวาร

สารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

วิเชียร คุตตะวัส. ผู้ประสานงานสหพันธ์วิทยุชุมชนแห่งชาติ. สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2546.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. บทบาทองค์กรอิสระกับอนาคตธุรกิจสื่อ. อ้างถึงในหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ

30 เมษายน 2541.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. รวมสาระรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน :การจัดสรรคลื่นความถี่วิทยุ,โทรทัศน์

และการโทรคมนาคม .กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, 2541.

สมชาย แสวงการ. อ้างถึงใน**บรรณลอยต่อของการปฏิรูปสื่อ**:หนังสือประจำปี 2544 สมาคมนักข่าว

วิทยุและโทรทัศน์ไทย.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์เดือนตุลา,2544.

สมทัต อัดตะนันท์, พล.อ. .อดีตผู้บัญชาการทหารบก. อ้างถึงในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ 13

ธันวาคม 2545.

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย.แถลงการณ์สมาคมฯ. 8 ธันวาคม 2545.

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. แถลงการณ์สมาคมฯ. 11 มีนาคม 2546.

สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. บทร้อยต่อของการปฏิรูปสื่อ: หนังสือประจำปี 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2544.

สมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. เอกสารชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขและร่วมกันสนับสนุนร่างพ.ร.บ. ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไขโดยสมาพันธ์). 18 กรกฎาคม 2545.

สุษะดี วิฑูรย์. การผลักดันทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ ในยุคประชาธิปไตยแบบราชการ : ศึกษากรณี ร่างพระราชบัญญัติการพิมพ์ , วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุภิญญา กลางณรงค์. เลขานุการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ. สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2547.

สุภิญญา กลางณรงค์. เลขานุการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ. แถลงข่าว, 12 มกราคม 2546.

สุภิญญา กลางณรงค์. เลขานุการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ. แถลงข่าว, 8 มีนาคม 2546.

สุภิญญา กลางณรงค์. เลขานุการคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ. แถลงข่าว, 1 ตุลาคม 2546.

สุรพล ราชภัณฑารักษ์. พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.

สุรางค์ เปรมปรีดิ์. กรรมการสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์. แถลงข่าว, 27 สิงหาคม 2545

เสถียร เชยประทับ. การสื่อสารกับการเมือง เน้นสังคมประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

แสวง รัตนมงคลมาศ. สัตว์การเมือง. กลุ่มอิทธิพล กำเนิด บทบาท ผู้สร้าง และทัศนะต่อการเปลี่ยนแปลง. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2514.

แสวง รัตนมงคลมาศ. เอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย. กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน. สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

สัมพันธ์ โทรทัศน์. อ้างถึงในหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ 13 กุมภาพันธ์ 2547.

อนุวัตร ชินพิริยะ. นายกสมาคมช่างภาพผู้สื่อข่าวโทรทัศน์แห่งประเทศไทย. แถลงข่าว, 15 สิงหาคม 2543.

อนุสรณ์ ลีम्मณี. การวิเคราะห์ระบบการเมือง .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราม
คำแหง,2521.

อรพิน ลิลิตวิศิษฎ์วงศ์. สมาชิกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. สัมภาษณ์, 12 เมษายน 2547.

อุทัย บุญประเสริฐ. กระบวนการกลุ่มหรือกลุ่มสัมพันธ์และการบริหารทีมงานที่มีประสิทธิภาพ.

กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. บทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง พ.ร.บ.วิทยุกระจาย

เสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2539.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. ประธานคณะกรรมการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปสื่อ. แถลงข่าว, 2 มีนาคม 2545.

เอกสารบันทึกประกอบร่างพ.ร.บ.การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์,2543.

เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์. สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาสังคม. สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2546.

ภาษาอังกฤษ

Anek Laothamatas. Business and Politics in Thailand : New Patterns of Influence, อ้างถึง

ใน สุชาติ ศิริวัฒน์. กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไทย : ศึกษากรณีสมาคมการค้าส่ง

ออกที่สำคัญกับบทบาทด้านการค้าระหว่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2536.

Blumler,J. Television and the Public Interest: Vulnerable Values in West European

Broadcasting, 1992,อ้างถึงในบทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง พ.

ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์นิติธรรม,2539.

David B.Truman. The Govermental process ; Political Interest and Public Opinion . Ny. :

Alfred Knopf,Inc.,1955.

Entman,R.and Wildman ,S .Reconciling Economic and Non- Economic Perspectives on

Media Policy:Transcending the “Marketplace of Ideas” ,1992,อ้างถึงในบทบาทของ

รัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ฉบับใหม่. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์นิติธรรม,2539.

Francis G. Castle. Pressure Theory and Its Problems in Francis G. Castle. Pressure

Group and Political Culture : A Comparerative Study. London : RKP,1967.

Graham Wootton. Interest group. Englewood cliffs : Prentice Hall,1978, อ้างถึงใน สุรพล

ราชภัณฑารักษ์. พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2523.

- Hary Eckstein. Determinants of Pressure Group Politics .Comparative Politics : A Reader .1963, อ้างถึงใน อนุสรณ์ ดิมมณี.การวิเคราะห์ระบบการเมือง .กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2521.
- International Encyclopedia of social Science ,1972 , อ้างถึงใน สุรพล ราชภัณฑารักษ์.พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2520.
- Maurice Duverger.Party Politics and Pressure Groups ,1972, อ้างใน.สุรพล ราชภัณฑารักษ์.พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ . กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- Mellody,W.Communication Policy in the Global Information Economy :Whither the Public Interest ? in Ferguson ,1990, อ้างถึงในบทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่.กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์นิติธรรม,2539.
- Murdock,G. Redrawing the Map of the Communications Industries : Concentration and Ownership in the Era of Privatization in Ferguson,1990,อ้างถึงในบทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์นิติธรรม,2539.
- N.C.Hunt. Pressure Groups in The U.S.A. Quiccidents Vol XII,1956.
- Noam,E, Television in Europe,1991,อ้างถึงในบทบาทของรัฐในทางด้านสื่อสารมวลชน : ข้อเสนอร่าง พ.ร.บ.วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่.กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์นิติธรรม,2539.
- Robert H. Salisbury. An Exchange Theory of Interest Groups. New York : Harper & Row Publishers,1970.
- Robert H. Sallisbury. Interest Groups quoted in Graham Wootton ,Interest Groups policy and Politics in America. New Jersey : Prentice-Hall,Inc.,1985.
- S.E.Finer. Interest Group and The Political Process in Great Britain. in H.M.Ehrmann (ed.), Interest Group on Four Continents. Pittburgh Press, 1958.
- Thomas R. Dye. Understanding Policy Making. Englewood Cliffs :NJ.,Prentice-Hall,1972.
- William W. Boyer. Policy Making by Government Agencies.The National Administrative System,ed. Dean L. Yarwood (Ny : John Wiley & son,1971, อ้างไว้ใน กุลธนา พงศธร.หลักการกำหนดนโยบายของรัฐ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2520.

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ
วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๕๖๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๖๘”

มาตรา ๒ [๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คลื่นแอสเรตเซียน” [๒] หมายความว่า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความถี่ระหว่างสิบ กิโลเฮิร์ตซ์ถึงสามล้านเมกกาเฮิร์ตซ์ และให้หมายความรวมถึงกระแสไฟฟ้าที่มีความถี่ระหว่างสิบ กิโลเฮิร์ตซ์ถึงสามล้านเมกกาเฮิร์ตซ์ด้วย

“วิทยุกระจายเสียง” [๓] หมายความว่า การส่งหรือการรับเสียงด้วยคลื่นแอสเรตเซียน ไม่ว่าจะโดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศ หรือโดยวิธีการใช้สายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า หรือทั้งสองวิธีการรวมกัน

“วิทยุโทรทัศน์” [๔] หมายความว่า การส่งหรือการรับภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว ในลักษณะไม่ถาวรด้วยคลื่นแอสเรตเซียน ไม่ว่าจะโดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศ หรือโดยวิธีการใช้สายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าหรือทั้งสองวิธีการรวมกัน

“บริการส่งวิทยุกระจายเสียง” [๕]

“บริการส่งวิทยุโทรทัศน์” [๖]

“เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง” หมายความว่า เครื่องสำหรับใช้รับวิทยุกระจายเสียง

“เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์” หมายความว่า เครื่องสำหรับใช้รับวิทยุโทรทัศน์ไม่ว่าจะมีเสียงด้วยหรือไม่ก็ตาม

“ทำ” หมายความว่า รวมตลอดจนถึงการประกอบขึ้น การแปรสภาพ หรือการกลับสร้างใหม่

“นำเข้า” หมายความว่า นำเข้าในราชอาณาจักร

“นำออก” หมายความว่า นำออกนอกราชอาณาจักร

“ค้า” หมายความว่า รวมถึงตลอดถึงการเก็บไว้ การซ่อม การแลกเปลี่ยน การใช้หรือแสดงตัวอย่างและการกระทำอย่างอื่น เพื่อกิจการค้า

“เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

“นายทะเบียน” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ทำการแทนเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) กรมประชาสัมพันธ์

(๒) กรมไปรษณีย์โทรเลข

(๓) กระทรวงกลาโหม

(๔) กระทรวงทบวงกรมอื่นใด และนิติบุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

แต่ในการดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ส่วนราชการหรือนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง จะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา ๒๕ (๒)

มาตรา ๕ [๘] ห้ามมิให้ผู้ใดส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตให้ดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

การส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์ ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอมพลิจูดแพร่กระจายไปในบรรยากาศ ถ้าได้ทำการส่งโดยมีรายการแน่นอนสม่าเสมอหรือเป็นประจำ และบุคคลอื่นสามารถรับการส่งวิทยุสัญญาณได้โดยใช้เครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ที่ผู้ส่งจัดหาให้หรือที่มีจำหน่ายโดยทั่วไป ให้ถือว่าการส่งวิทยุสัญญาณนั้นเป็นการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนตามความในวรรคหนึ่ง

การส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์ ที่กระทำโดยการทำให้คลื่น แอรรตเซียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ถ้าได้ทำการส่งโดยมีรายการแน่นอนสม่ำเสมอหรือ เป็นประจำ และบุคคลอื่นสามารถรับการส่งวิทยุสัญญาณได้โดยใช้เครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่อง รับวิทยุโทรทัศน์ที่ผู้ส่งจัดหาให้หรือที่มีจำหน่ายโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเครื่องรับนั้นจะมีความจำเป็นต้อง ดัดแปลงหรือติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมหรือไม่ก็ตาม และถ้าการส่งวิทยุสัญญาณได้กระทำตามลักษณะหรือ ขอบเขตตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ถือว่าการส่งวิทยุสัญญาณเป็นการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการ ส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนตามความในวรรคหนึ่ง

กฎกระทรวงที่ออกตามความในวรรคสาม ให้ใช้บังคับในวันที่ระบุในกฎกระทรวง แต่จะใช้บังคับก่อนเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาไม่ได้ กฎกระทรวงที่ออกมา เปลี่ยนแปลงลักษณะและขอบเขตของการส่งวิทยุตามที่ได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้แล้ว ย่อมไม่ กระทบกระเทือนถึงสิทธิของผู้รับใบอนุญาตอยู่แล้วก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ และให้ ผู้รับใบอนุญาตดังกล่าวดำเนินการต่อไปได้จนกว่าอายุใบอนุญาตนั้นจะสิ้นสุดลง

มาตรา ๖ [๙] ห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือค้าเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้า พนักงาณผู้ออกใบอนุญาตหรือนายทะเบียน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๗ [๑๐] ห้ามมิให้ผู้ใดทำเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่อง รับวิทยุโทรทัศน์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบ อนุญาตหรือนายทะเบียน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘ [๑๑] ห้ามมิให้ผู้ใดค้าเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่อง รับวิทยุโทรทัศน์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบ อนุญาตหรือนายทะเบียน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๙ ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้ได้ตามระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ใบอนุญาตให้ดำเนินการบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ ให้ใช้ได้หนึ่งปีนับแต่วันออก

(๒) ใบอนุญาตให้ทำ ให้ใช้ได้เก้าสิบวันนับแต่วันออก

(๓) ใบอนุญาตให้มี ให้ใช้ได้ตลอดระยะเวลาการครอบครองของผู้รับใบอนุญาต

(๔) ใบอนุญาตให้นำเข้า ให้ใช้ได้หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันออก

(๕) ใบอนุญาตให้นำออก ให้ใช้ได้สามสิบวันนับแต่วันออก

(๖) ใบอนุญาตให้ค้า ให้ใช้ได้หนึ่งปีนับแต่วันออก

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ผู้ใดส่งหรือจัดให้ส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์อันตนรู้หรือเชื่อว่าเป็นเท็จ หรือที่มีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติหรือประชาชน

มาตรา ๑๑ เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือเพื่อป้องกันราชอาณาจักร นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเฉพาะกาลให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดไว้ เอาไปใช้ห้ามการใช้ หรือห้ามการยกย้ายซึ่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องดังกล่าวนี้ของบุคคลใด ๆ ในระหว่างเวลาและภายในเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำสั่งนั้น

มาตรา ๑๒ ผู้ใดกระทำให้เกิดการรบกวนหรือขัดขวางต่อการวิทยุกระจายเสียง หรือการวิทยุโทรทัศน์ โดยมีได้เจตนา เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต นายทะเบียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำนั้น หรือให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ใช้ในการกระทำนั้นเสีย หรือให้ย้ายสิ่งดังกล่าวนั้นออกไปให้พ้นเขตรบกวนได้

มาตรา ๑๓ เพื่อตรวจเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องดังกล่าวนี้ บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ สิ่งที่เกิดการรบกวน หรือขัดขวางต่อการวิทยุกระจายเสียงหรือการวิทยุโทรทัศน์ หรือใบอนุญาต เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต นายทะเบียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย อาจเข้าไปในอาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใด ๆ ได้ในเวลาอันสมควร

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนต่อบทพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต มีอำนาจสั่งเพิกถอน หรือพักใช้ใบอนุญาตของผู้นั้นเสียได้

ผู้รับใบอนุญาตอาจอุทธรณ์ไปยังอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันถูกเพิกถอนหรือพักใช้ คำชี้ขาดของอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๕ ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต หรือ นายทะเบียน แล้วแต่กรณี มีอำนาจทำการเปรียบเทียบได้

มาตรา ๑๖ เมื่อมีคำพิพากษาว่า ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ศาลจะสั่งริบสิ่งที่ใช้ในการกระทำผิดนั้น เพื่อให้ไว้ใช้ในราชการกรมประชาสัมพันธ์ด้วยก็ได้

มาตรา ๑๗ [๑๒] ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา ๒๕ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละสองพันบาทจนกว่าจะดำเนินการให้ถูกต้อง

มาตรา ๑๘ [๑๓]

มาตรา ๑๙ [๑๔] ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ ในกรณีทำเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๐ [๑๕] ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ ในกรณีค้าเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๑ [๑๖] ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒ [๑๗] ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต นายทะเบียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๒๒ ทวิ [๑๘] ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

มาตรา ๒๓ บรรดาใบอนุญาตที่ได้ออกไว้ตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุสื่อสารในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้ได้จนถึงวันสิ้นกำหนดอายุใบอนุญาตนั้นๆ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดมีเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง หรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องดังกล่าวนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งยังมิได้รับใบอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าได้ขอใบอนุญาตเพื่อปฏิบัติการให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือนายทะเบียน แล้วแต่กรณี ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๕ [๑๙] ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และนายทะเบียน และออกกฎกระทรวงกำหนด

(๑) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เงื่อนไขการดำเนินการบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- (ก) กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการและการควบคุมด้านรายการ
- (ข) กำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการและการควบคุมการโฆษณาและบริการ

ธุรกิจ

(ค) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะพึงประสงค์ทางเทคนิค ทั้งนี้เท่านี้ไม่ขัดกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม รวมทั้งกฎกระทรวง ระเบียบหรือข้อบังคับที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว

(ง) กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ผู้รับใบอนุญาตจะรับเข้าเป็นหรือให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการ หรือผู้ดำเนินรายการในการส่งวิทยุกระจายเสียงและส่งวิทยุโทรทัศน์

(จ) กำหนดเวลาให้สถานีทำการถ่ายทอดหรือออกอากาศรายการที่กำหนด

(ฉ) กำหนดเงื่อนไข ข้อบังคับ หรือระเบียบที่จำเป็นต้องปฏิบัติในการส่งวิทยุกระจายเสียงและส่งวิทยุโทรทัศน์

(๓) หลักเกณฑ์และวิธีการเพิกถอนและพักใช้ใบอนุญาต

(๔) ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๕) กิจกรรมอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัตราค่าธรรมเนียม [๒๐]

(๑). ใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
(๒). ใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุโทรทัศน์	ฉบับละ	๒๕,๐๐๐ บาท
(๓). ใบอนุญาตให้ทำเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง หรือ เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่อง ดังกล่าวนี้	ฉบับละ	๔๐๐ บาท
(๔). ใบอนุญาตให้ค้าเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือ ส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง		
(ก) ทำการค้าและนำเข้าเพื่อการค้าด้วย	ฉบับละ	๔,๐๐๐ บาท
(ข) ทำการค้าแต่อย่างเดียว		
๑. ในกรุงเทพมหานคร	ฉบับละ	๓,๐๐๐ บาท
๒. ในจังหวัดอื่น		
ในเขตเทศบาลนคร	ฉบับละ	๒,๕๐๐ บาท
ในเขตเทศบาลเมือง	ฉบับละ	๒,๐๐๐ บาท
นอกเขตเทศบาลนครหรือเทศบาลเมือง	ฉบับละ	๑,๕๐๐ บาท
๓. เร่ขาย	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๕). ใบอนุญาตให้ค้าเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์		
(ก) ทำการค้าและนำเข้าเพื่อการค้าด้วย	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
(ข) ทำการค้าแต่อย่างเดียว		
๑. ในกรุงเทพมหานคร	ฉบับละ	๗,๕๐๐ บาท
๒. ในจังหวัดอื่นในเขตเทศบาลนคร	ฉบับละ	๖,๐๐๐ บาท
ในเขตเทศบาลเมือง	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
นอกเขตเทศบาลนครหรือเทศบาลเมือง	ฉบับละ	๔,๐๐๐ บาท
๓. เร่ขาย	ฉบับละ	๒,๕๐๐ บาท
(๖). ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐ บาท

หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐบาลมีความมุ่งหวังจะให้ การวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เจริญวิวัฒนาการไปตามกาลสมัย และมุ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกให้ประชาชนผู้ใช้เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับโทรทัศน์หรือส่วนแห่งเครื่องเหล่านี้ยิ่ง ขึ้น โดยจดทะเบียนเพียงครั้งเดียวใช้ได้ตลอดอายุการครอบครองของผู้รับใบอนุญาต และโดยที่ กฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงได้บัญญัติรวมไว้ ในกฎหมายว่าด้วยวิทยุสื่อสารจึงได้แยกจาก กันเป็นเอกเทศ ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกทั้งเจ้าหน้าที่ ผู้รักษากฎหมาย และประชาชน จึงจำเป็นต้องตรา กฎหมายในเรื่องนี้ขึ้นไว้โดยเฉพาะ

พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒ [๒๑]

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง และเครื่องวิทยุโทรทัศน์เป็นปัจจัยสำคัญในการให้ความรู้แก่ประชาชน จึงเป็นการสมควรที่จะให้ ประชาชนมี นำเข้า หรือนำออก ซึ่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุ กระจายเสียงและเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ได้โดยไม่ต้องขอ รับใบอนุญาต นอกจากนั้น ตามกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนี้ ไม่เปิดโอกาสให้พ่อค้าทำการค้าเครื่อง วิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ได้ นอกจากจะทำการค้าในนามของ กระทรวงทบวงกรมหรือนิติบุคคลที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งสมควรแก้ไขเปิดโอกาสให้พ่อค้าทำ การค้าได้ด้วย จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑ [๒๒]

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่อัตราค่าธรรมเนียมที่ กำหนดไว้เดิมนั้นได้ใช้มาเป็นเวลานานเกือบยี่สิบปีแล้ว สมควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับภาวะ เศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ [๒๓]

มาตรา ๑๑ ให้บทนิยามคำว่า “บริการส่งวิทยุกระจายเสียง” และ “บริการส่งวิทยุ โทรทัศน์” ตามมาตรา ๓ และบทบัญญัติมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ให้บังคับอยู่ต่อไปสำหรับการ บริการส่งวิทยุกระจายเสียงและการบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแฮร์ตเซียน ผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ทั้งนี้ จนกว่ากฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือขอบเขตการส่ง

วิทยุดังกล่าว ที่ออกตามความในมาตรา ๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับ

มาตรา ๑๒ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และโดยที่ปัจจุบันเทคโนโลยีในด้านนี้ได้วิวัฒนาการไปเป็นอันมาก บทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาตและควบคุมการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ ที่ใช้บังคับอยู่มีลักษณะที่ไม่ชัดเจนก่อให้เกิดปัญหาโต้แย้งเกี่ยวกับขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมายทำให้การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายไม่สามารถดำเนินไปได้ตามความมุ่งหมาย และโดยที่ปรากฏว่าอัตราโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปมากในปัจจุบัน ในการนี้สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

[๑] รก.๒๕๔๘/๑๑/๒๓๗/๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

[๒] มาตรา ๓ นิยามคำว่า “คลื่นแฮตเซีย” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

[๓] มาตรา ๓ นิยามคำว่า “วิทยุกระจายเสียง” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

[๔] มาตรา ๓ นิยามคำว่า “วิทยุโทรทัศน์” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

[๕] มาตรา ๓ นิยามคำว่า “บริการส่งวิทยุกระจายเสียง” ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

[๖] มาตรา ๓ นิยามคำว่า “บริการส่งวิทยุโทรทัศน์” แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

[๗] มาตรา ๔ วรรคสอง เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

[๘] มาตรา ๕ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๙] มาตรา ๖ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๐๒

[๑๐] มาตรา ๗ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๐๒

[๑๑] มาตรา ๘ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๐๒

[๑๒] มาตรา ๑๗ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๑๓] มาตรา ๑๘ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.

๒๕๐๒

[๑๔] มาตรา ๑๙ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๑๕] มาตรา ๒๐ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๑๖] มาตรา ๒๑ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๑๗] มาตรา ๒๒ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๑๘] มาตรา ๒๒ ทวิ เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔)

พ.ศ. ๒๕๓๐

[๑๙] มาตรา ๒๕ แก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.

๒๕๓๐

[๒๐] อัตราค่าธรรมเนียมทำายพระราชบัญญัติแก้ไขโดยพระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑

[๒๑] รก.๒๕๐๒/๔๓/๑พ/๗ เมษายน ๒๕๐๒

[๒๒] รก.๒๕๒๑/๕๓/๕พ/๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๑

[๒๓] รก. ๒๕๓๐/๑๖๖/๑พ/๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๐

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๒๔)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๕๑๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ (๔) และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ
วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้
ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุ
กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๐๒) ออกตามความในพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๐๔) ออกตามความในพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๔) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๕) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๖) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ออกตามความในพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๗) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ออกตามความในพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้อ ๒ ให้กำหนดกระทรวง ทบวง กรม และนิติบุคคลตามมาตรา ๔ (๔) ดังนี้

(๑) กระทรวงการต่างประเทศ

(๒) กระทรวงศึกษาธิการ

(๓) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(๔) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(๕) กรมตำรวจ

(๖) สำนักพระราชวัง

(๗) สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

(๘) องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเอก ป. ตีนสูลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากได้กำหนดกระทรวงทบวง กรม และนิติบุคคลที่ไม่ใช่พระราชบัญญัติวิฤกษ์กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘ บังคับ ไว้ในกฎกระทรวงหลายฉบับซึ่งไม่สะดวกในการใช้กฎหมาย สมควรนำมากำหนดรวมไว้ในกฎกระทรวงฉบับเดียวกัน จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

[ร.ก.๒๕๒๐/๑๙๔/๑๖๘/๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๐]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๒๔)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๔๙๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒ และมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้กำหนดส่วนแห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงที่ต้องขออนุญาตทำหรือค้าตามมาตรา ๖ ดังนี้

- (๑) เครื่องขยายเสียง
- (๒) ไมโครโฟน
- (๓) เครื่องแปลงเสียง
- (๔) เครื่องแปลงไฟ
- (๕) หลอดอิเล็กทรอนิกส์ตรอน
- (๖) ทรานซิสเตอร์
- (๗) อินทีเกรตเต็ด เซอร์กิต
- (๘) คอนเดนเซอร์ หรือคาปาซิเตอร์
- (๙) ตัวความต้านทาน

ข้อ ๒ ให้กำหนดส่วนแห่งเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ที่ต้องขออนุญาตทำตามมาตรา ๗ หรือต้องขออนุญาตค้าตามมาตรา ๘ ดังนี้

- (๑) เครื่องแปลงเสียง
- (๒) เครื่องแปลงไฟ
- (๓) หลอดภาพ
- (๔) หลอดอิเล็กทรอนิกส์ตรอน
- (๕) ทรานซิสเตอร์
- (๖) อินทีเกรตเต็ด เซอร์กิต
- (๗) คอนเดนเซอร์ หรือคาปาซิเตอร์

(๘) ด้วความต้านทาน

(๙) เสอาอากาศ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเอก ป. ดินสุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากส่วนแห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงและเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ยังไม่เหมาะสม สมควรกำหนดส่วนแห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงและเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์เสียใหม่ ประกอบกับเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒ ยกเลิกการขออนุญาต "มี นำเข้าหรือนำออก" ซึ่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงและเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงและเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

[รก.๒๕๒๔/๑๙๔/๑๗๑/๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๔]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๒๔)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๔๙๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้ใดประสงค์จะดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

ข้อ ๒ ผู้ใดประสงค์จะทำหรือค้าเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อนายทะเบียนในท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

ข้อ ๓ ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เคยได้รับใบอนุญาตมาแล้ว ถ้าประสงค์จะขอรับใบอนุญาตใหม่จะต้องยื่นคำขอก่อนใบอนุญาตเดิมสิ้นอายุไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ ๔ ในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามข้อ ๑ และข้อ ๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนมาแสดงพร้อมกับคำขอรับใบอนุญาต ส่วนการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามข้อ ๓ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องแนบใบอนุญาตหรือใบแทนใบอนุญาตเดิมมาด้วย

ถ้าผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นคนต่างด้าว ต้องมีหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหรือหนังสือรับรองตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๘๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ แล้วแต่กรณี มาแสดงด้วย

ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคล ต้องมีหนังสือรับรองการจดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ มาแสดงด้วย

นิติบุคคลดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) นิติบุคคลซึ่งทุนตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นเป็นของคนต่างด้าว
- (๒) นิติบุคคลซึ่งมีคนต่างด้าวถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือเป็นสมาชิกตั้งแต่กึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือผู้เป็นสมาชิกไม่ว่าคนต่างด้าวนั้นจะลงทุนเท่าใดหรือไม่
- (๓) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียน ซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นคนต่างด้าว

ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนหรือหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวของ

กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการ และต้องมีใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหรือหนังสือรับรองตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๔๑ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ แล้วแต่กรณี มาแสดงด้วย

ข้อ ๕ ในการยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามข้อ ๑ และข้อ ๒ นอกจากต้องมีหรือแนบเอกสารหลักฐานตามข้อ ๔ แล้ว ถ้าเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือนายทะเบียนเห็นจำเป็นเพื่อการอนุญาตจะให้ผู้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตส่งหลักฐานอื่นอีกก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหายหรือชำรุดลบเลือนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือนายทะเบียนแล้วแต่กรณี

ข้อ ๗ คำขอรับใบอนุญาต คำขอรับใบแทนใบอนุญาต ใบอนุญาตและใบแทนใบอนุญาต ให้ใช้แบบพิมพ์ตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเอก ป. ตินสุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากระเบียบในการขอและการออกใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ และให้ทำหรือค้าเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่เหมาะสม สมควรปรับปรุงระเบียบในเรื่องนี้เสียใหม่ และโดยที่มาตรา ๒๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ กำหนดให้การวางระเบียบการขอและการออกใบอนุญาตต้องออกเป็นกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

[ร.ก.๒๕๒๔/๑๙๔/๑๗๔/๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๔]

ภาคผนวก จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๔)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๔๙๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามอัตราดังต่อไปนี้

(๑) ใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียง ฉบับละ ๑๐,๐๐๐ บาท

(๒) ใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ ฉบับละ ๒๕,๐๐๐ บาท

(๓) ใบอนุญาตให้ทำเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องดังกล่าวนี้ ฉบับละ ๔๐๐ บาท

(๔) ใบอนุญาตให้ค้าเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง หรือส่วนใด ๆ แห่งเครื่องรับวิทยุกระจายเสียง

(ก) ทำการค้าและนำเข้าเพื่อการค้าด้วย ฉบับละ ๔,๐๐๐ บาท

(ข) ทำการค้าแต่อย่างเดียว

๑. ในกรุงเทพมหานคร ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท

๒. ในจังหวัดอื่น

ในเขตเทศบาลนคร ฉบับละ ๕๐๐ บาท

ในเขตเทศบาลเมือง ฉบับละ ๔๐๐ บาท

นอกเขตเทศบาลนครหรือเทศบาลเมือง ฉบับละ ๓๐๐ บาท

๓. เร่ขาย ฉบับละ ๕๐๐ บาท

(ค) ทำการซ่อมอย่างเดียว ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมกึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนดไว้

ใน (ข) ๑. หรือ ๒.

(๕) ใบอนุญาตให้ค้าเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ หรือส่วนใด ๆ

แห่งเครื่องรับวิทยุโทรทัศน์

(ก) ทำการค้าและนำเข้าเพื่อการค้าด้วย	ฉบับละ ๗,๕๐๐ บาท
(ข) ทำการค้าแต่อย่างเดียว	
๑. ในกรุงเทพมหานคร	ฉบับละ ๓,๖๐๐ บาท
๒. ในจังหวัดอื่น	
ในเขตเทศบาลนคร	ฉบับละ ๑,๒๐๐ บาท
ในเขตเทศบาลเมือง	ฉบับละ ๑,๐๐๐ บาท
นอกเขตเทศบาลนครหรือเทศบาลเมือง	ฉบับละ ๘๐๐ บาท
๓. เวชียง	ฉบับละ ๑,๒๐๐ บาท
(ค) ทำการซ่อมอย่างเดียว ให้เรียกเก็บ	
ค่าธรรมเนียมกึ่งหนึ่งของอัตราที่กำหนด	
ไว้ใน (ข) ๑. หรือ ๒.	
(ง) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ ๒๐ บาท

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๔

พลเอก ป. ตีนสุตานนท์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ เนื่องจากอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้เป็นอัตราที่ไม่เหมาะสมกับภาวะทางเศรษฐกิจและค่าของเงินในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมบางประเภทให้สูงขึ้น และโดยที่มาตรา ๒๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ กำหนดให้ออกเป็นกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

[ร.ก.๒๕๒๔/๑๙๔/๑๗๘/๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๔]

ภาคผนวก ฉ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๔๙๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ และมาตรา ๒๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสตเซียนผ่านไปในสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าในลักษณะหรือภายในขอบเขตดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชนตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

(๑) เป็นการส่งรายการไปยังชุมชนหนึ่งชุมชนใดโดยมีระดับความเข้มของสัญญาณที่ส่งเข้าไปในสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าเกินกว่า ๗๕ dBu และมีเครื่องขยายสัญญาณที่ใช้ขยายสัญญาณในสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้านั้นเกินกว่า ๑ เครื่องขึ้นไป

(๒) เป็นการส่งรายการโดยวิธีการถ่ายทอดหรือส่งซ้ำหรือดัดแปลงจากรายการของวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ที่แพร่กระจายไปในบรรยากาศหรือจากการจัดหามาหรือผลิตขึ้นเอง

(๓) เป็นการส่งรายการไปยังผู้รับบริการโดยวิธีการบอกรับเป็นสมาชิก ประเภทคิดค่าบริการในรูปของค่าธรรมเนียมสมาชิก ค่าบำรุง หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น และประเภทไม่คิดค่าบริการ

ข้อ ๒ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรกำหนด ลักษณะและขอบเขตการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่น แอร์ตเซียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า อันถือว่าการส่งวิทยุนั้นเป็นการส่งวิทยุกระจาย เสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์เพื่อให้บริการแก่สาธารณะหรือแก่ชุมชน และโดยที่มาตรา ๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติให้ลักษณะ หรือขอบเขตในเรื่องดังกล่าวต้องเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออก กฎกระทรวงนี้

[รก.๒๕๓๖/๑๖๐/๑พ./๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๔๙๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ นายรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียง หรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอมพลิจูดเคลื่อนผ่านไปทางสาย หรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ตามมาตรา ๕ วรรคสาม ให้ยื่นคำขอตามแบบ วท. ๑๕ ทำกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอนั้น

ข้อ ๒ ผู้ขออนุญาตตามข้อ ๑ ต้องเป็นนิติบุคคลและมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) ต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทย

(๒) มีสำนักงานอยู่ในราชอาณาจักรไทย

(๓) ในกรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องมี

สัญชาติไทย

(๔) ในกรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับ

ผิดต้อง

มีสัญชาติไทย และทุนของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบต้องเป็นของหุ้นส่วนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและมีสัญชาติไทย

(๕) ในกรณีที่เป็นบริษัทจำกัด ทุนของบริษัทไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบต้องเป็นของบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย

(๖) มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการที่จะขออนุญาต

(๗) มีทุนเพียงพอที่จะดำเนินกิจการตามที่ขออนุญาตได้

(๘) ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตยังไม่ครบห้าปี

ไม่ครบห้าปี

(๙) ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลผู้ขออนุญาตต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

สมมติ ดังนี้

- (ก) มีสัญชาติไทย
- (ข) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- (ค) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย
- (ง) ไม่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง หรือติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคติดต่อ

อันเป็นที่รังเกียจ

(จ) ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ฉ) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

ข้อ ๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๑ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอเสนอคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานดังกล่าวไปให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตพิจารณาดำเนินการต่อไปภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอได้รับคำขอและเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้อง

ข้อ ๔ เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตได้รับคำขอและเอกสารหลักฐานจากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอตามข้อ ๓ แล้ว ให้เสนอเรื่องให้คณะกรรมการซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งพิจารณาให้ความเห็นโดยเร็วที่สุด แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอและเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับคำขอ และให้คณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นให้แล้วเสร็จและส่งไปยังเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อพิจารณาออกใบอนุญาตหรือมีคำสั่งไม่อนุญาตภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

ในกรณีที่คณะกรรมการไม่อาจพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ขยายเวลาได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในการพิจารณาให้ความเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกให้ผู้ขออนุญาตหรือบุคคลอื่นใดมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือจัดส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ข้อ ๕ เมื่อได้รับความเห็นของคณะกรรมการตามข้อ ๔ แล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตออกใบอนุญาตหรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบโดยเร็วที่สุดแต่ต้องไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นของคณะกรรมการ

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติก็ได้

ข้อ ๖ ใบอนุญาตให้ใช้ตามแบบทำยกฎกระทรวง ดังนี้

(๑) ใบอนุญาตให้ดำเนินการบริการส่งวิทยุกระจายเสียงที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอมพลิจูดเคลื่อนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ให้ใช้แบบ วท. ๑๖

(๒) ใบอนุญาตให้ดำเนินการบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอมพลิจูดเคลื่อนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า ให้ใช้แบบ วท. ๑๗

ข้อ ๗ ในกรณีที่ใบอนุญาตสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดลบเลือนในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตตามแบบ วท. ๑๘ ทำยกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอนั้น

ใบแทนใบอนุญาต ให้ใช้แบบใบอนุญาตตามข้อ ๖ มีข้อความว่า "ใบแทน" ด้วยหมึกสีแดงไว้ที่ด้านหน้าตรงมุมบนด้านขวา และให้ใบแทนใบอนุญาตมีอายุเท่าอายุใบอนุญาตฉบับเดิม

ข้อ ๘ ผู้รับใบอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงนี้ผู้ใดได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการดังต่อไปนี้ ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบภายในสามสิบนับแต่วันที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการนั้น

(๑) การเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อสถานดำเนินการ

(๒) การเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจลงชื่อแทนนิติบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาต

(๓) การเปลี่ยนผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ

ข้อ ๙ ผู้รับใบอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงนี้ผู้ใดประสงค์จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการที่ได้รับอนุญาตไว้แล้วในกรณีดังต่อไปนี้ ให้ยื่นคำขอตามแบบ วท. ๑๙ ทำยกฎกระทรวงนี้ พร้อมด้วยใบอนุญาตหรือใบแทนใบอนุญาตและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับรายการที่ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น

(๑) การเปลี่ยนกำลังเครื่องส่ง

(๒) การเปลี่ยนความถี่คลื่นพาห์

(๓) การเปลี่ยนย่านความถี่ส่ง

(๔) การเปลี่ยนช่องความถี่ส่ง

(๕) การเปลี่ยนชนิดของสายส่งหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอตตามวรรคหนึ่ง พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานครบถ้วนถูกต้องแล้วให้ดำเนินการต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓ ข้อ ๔ และข้อ ๕

การอนุญาตให้แก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงรายการตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการหลักหลังใบอนุญาตหรือใบแทน

ข้อ ๑๐ ผู้รับใบอนุญาตตามกฎหมายกระทรวงนี้ผู้ใดประสงค์จะดำเนินการตามที่ได้

รับอนุญาตต่อไปเมื่อใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สำหรับคำขอที่มีรายการตามที่ได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตนั้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงรายการ แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงรายการตามข้อ ๘ ให้ยื่นคำขอตาม กฎกระทรวงนี้ก่อนใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุอย่างน้อยสามสิบวัน

(๒) สำหรับคำขอที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการที่ได้รับอนุญาตตาม ใบอนุญาตนั้นซึ่งเป็นรายการตามข้อ ๙ ให้ยื่นคำขอตามกฎกระทรวงนี้ก่อนใบอนุญาตนั้นสิ้นอายุ อย่างน้อยหกสิบวัน

การพิจารณาดำเนินการคำขอที่ยื่นตาม (๑) เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานครบถ้วนแล้ว ให้พิจารณาออกใบอนุญาตหรือมีหนังสือ แจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบตามข้อ ๕ โดยไม่ต้องดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔

การพิจารณาดำเนินการคำขอที่ยื่นตาม (๒) เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต ได้รับคำขอพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานครบถ้วนแล้ว ให้พิจารณาดำเนินการต่อไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ และข้อ ๕

การออกใบอนุญาตให้ออกนับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ใบอนุญาตฉบับเดิมนั้นสิ้น อายุเป็นต้นไป

ข้อ ๑๑ การยื่นคำขอตามกฎกระทรวงนี้ ให้ทำคำขอเป็นสองฉบับ สำหรับ กรุงเทพมหานครให้ยื่น ณ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี และสำหรับจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขตนั้น หรือ ณ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันได้มีผู้ดำเนินการ ส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแฮตเซียนผ่านไปทาง สายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าเป็นจำนวนหลายรายซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีผลกระทบต่อ ประชาชนผู้บริโภค สมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการขออนุญาตและการ อนุญาตให้ดำเนินการบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ในลักษณะดังกล่าวโดย เฉพาะ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

[ร.ก.๒๕๓๖/๑๖๐/๓พ./๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖]

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ๕

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กฎกระทรวง
ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๗)
ออกตามความในพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ. ๒๔๙๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕ (๒) (ก) (ข) (ง) (จ) และ (ฉ) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๔๙๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๓๐ นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกฎกระทรวงนี้

"ผู้รับใบอนุญาต" หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์

"สถานี" หมายความว่า สถานที่ที่ผู้รับใบอนุญาตใช้สำหรับดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์

หมวด ๑

การดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ข้อ ๒ ใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ให้ใช้ได้เฉพาะตัวผู้รับใบอนุญาต

ข้อ ๓ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีคณะกรรมการบริการสถานีและผู้อำนวยการสถานีมีหน้าที่กำกับดูแลและบริหารงานเกี่ยวกับบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ โดยผู้อำนวยการสถานีทำหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการออกอากาศของสถานีที่คณะกรรมการบริหารสถานีมอบหมาย ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์

คณะกรรมการบริหารสถานีต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน โดยคณะกรรมการบริหารสถานีต้องมีผู้อำนวยการสถานีเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้อำนวยการสถานีต้องมีสัญชาติไทย มีความรู้ในวิชาด้านสื่อมวลชนหรือมี

ประสบการณ์บริหารด้านวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์มาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีไม่เป็น
ผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรม และต้องไม่เป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อความ
มั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเป็นบุคคลธรรมดา หากประสงค์จะทำหน้าที่เป็น
ผู้อำนวยการสถานีด้วยผู้รับใบอนุญาตดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่น
เดียวกับผู้อำนวยการสถานี

ข้อ ๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคของสถานีเพื่อทำหน้าที่
ควบคุมการทำงานของระบบหรือส่วนของระบบเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงหรือเครื่องส่งวิทยุ
โทรทัศน์ตลอดระยะเวลาที่ให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์

เจ้าหน้าที่ทางเทคนิคต้องมีสัญชาติไทย ได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร
ไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาชีพการช่างที่เกี่ยวข้องหรือเทียบเท่า และต้องไม่เป็นบุคคลที่เป็นภัย
ต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ข้อ ๕ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศประจำสถานี เพื่อทำหน้าที่
ประกาศหรือแจ้งข้อความที่ออกอากาศโดยสถานีระยะเวลาที่ให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือ
บริการส่งวิทยุโทรทัศน์

เจ้าหน้าที่ผู้ประกาศประจำสถานีต้องมีสัญชาติไทย สามารถอ่าน พูดและออก
เสียงภาษาไทยได้ถูกต้องชัดเจน ได้รับใบรับรองเป็นผู้ประกาศจากกรมประชาสัมพันธ์และต้องไม่
เป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ข้อ ๖ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุ
โทรทัศน์ตามที่ได้รับอนุญาต ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งชื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสถานี
เจ้าหน้าที่ทางเทคนิคของสถานี และเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศประจำสถานีให้เจ้าพนักงานผู้ออก
ใบอนุญาตให้ความเห็นชอบก่อน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเปลี่ยนแปลงผู้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสถานีจะต้อง
แจ้งการเปลี่ยนแปลงและรับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเปลี่ยนแปลงผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคของ
สถานี หรือเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศประจำสถานี ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวให้เจ้าพนักงาน
ผู้ออกใบอนุญาตทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงนั้น

ข้อ ๗ ในการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์
ผู้อำนวยการสถานีต้องควบคุมดูแลให้มีการออกอากาศโดยใช้ชื่อสถานี กำลังส่งความถี่ และ
กำหนดเวลาออกอากาศ ให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต และ
จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการจัดรายการ การดำเนินรายการและการออกอากาศทุกรายการของ

สถานีให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายและตามข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์

ในการออกอากาศแต่ละรายการของสถานี ผู้อำนวยการสถานีจะต้องควบคุมดูแลให้มีการดำเนินรายการโดยผู้จัดรายการหรือผู้ดำเนินรายการที่ได้รับใบอนุญาตหรือแจ้งไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเท่านั้น

ข้อ ๘ การดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์จะต้องกระทำเป็นภาษาไทยตลอดเวลาที่ออกอากาศ เว้นแต่จะเป็นผู้รับใบอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือบริการส่งวิทยุโทรทัศน์โดยใช้ภาษาต่างประเทศ

การออกอากาศเป็นภาษาไทยตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการออกอากาศเป็นภาษาไทยพื้นเมืองในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยด้วย

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะจัดให้มีการออกอากาศเป็นภาษาต่างประเทศในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบเสียก่อน เมื่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นชอบแล้วจึงจะดำเนินการได้ ในการนี้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตจะกำหนดการออกอากาศที่เป็นภาษาต่างประเทศบางลักษณะเป็นการออกอากาศที่ไม่ต้องขอรับจากพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งก็ได้

หมวด ๒

ผู้จัดรายการ และผู้ดำเนินรายการ

ข้อ ๙ ผู้จัดรายการต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาทางด้านสื่อสารมวลชน หรือผ่านการอบรมและได้รับประกาศนียบัตรในด้านการจัดรายการจากกรมประชาสัมพันธ์ หรือมีความรู้ความชำนาญหรือประสบการณ์เพียงพอเกี่ยวกับการจัดรายการตามหลักเกณฑ์ที่กรมประชาสัมพันธ์ประกาศกำหนด

(๓) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรม

(๔) ไม่เป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ข้อ ๑๐ ผู้ดำเนินรายการนอกจากต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้จัดรายการตามข้อ ๙ แล้วต้องสามารถอ่าน พูด และออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องชัดเจนและได้รับใบรับรองเป็น

ผู้ประกาศจากกรมประชาสัมพันธ์ด้วย

ข้อ ๑๑ ในการดำเนินรายการเป็นภาษาต่างประเทศของสถานีที่ได้รับอนุญาตตามข้อ ๘ ผู้ทำหน้าที่ผู้จัดรายการหรือผู้ดำเนินรายการต้องเป็นผู้ได้รับความเห็นชอบจากพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเสียก่อน

หมวด ๓

การควบคุมด้านรายการ

ข้อ ๑๒ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องจัดทำผังรายการหลักของรายการที่จะจัดให้มีการออกอากาศประจำเดือน โดยให้แสดงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดเวลาออกอากาศประจำวันของสถานี
- (๒) ชื่อรายการและช่วงเวลาที่จะออกอากาศสำหรับรายการนั้น
- (๓) สัดส่วนประเภทของรายการ โดยให้แยกเป็นประเภทรายการ

ดังต่อไปนี้

- (ก) ประเภทข่าวและความรู้
- (ข) ประเภทบันเทิง
- (ค) ประเภทโฆษณาและบริการทางธุรกิจ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอาจประกาศกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศรายการบางประเภทหรือบางลักษณะ หรือกำหนดสัดส่วนประเภทของรายการแต่ละประเภทตาม (๓) ก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้การจัดทำผังรายการหลักของรายการที่จะจัดให้มีการออกอากาศประจำเดือนจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตกำหนด

ข้อ ๑๓ ผู้รับใบอนุญาตที่กระทำโดยการทำให้เคลื่อนแฮนด์เขียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าตามมาตรา ๕ วรรคสาม จะต้องจัดทำผังรายการเสนอเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด

ข้อ ๑๔ รายการที่จะกำหนดไว้ในผังรายการหลักเพื่อออกอากาศต่อไปได้นั้นจะต้องเป็นรายการที่จัดทำขึ้นโดยมีเจตนารมณ์เพื่อการบริการสาธารณะ และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

- (๑) ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบและจิตสำนึกในเรื่องของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อความเข้าใจอันดีและถูกต้อง โดยคำนึงถึงสิทธิและความเสมอภาคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของประชาชน

(๓) ส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ให้ความรู้ ความบันเทิงโดยไม่ขัดกับขนบธรรมเนียมและศีลธรรมอันดีงามของชาติ

(๔) ส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชาติ

ข้อ ๑๕ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องยื่นผังรายการหลักที่จะออกอากาศในแต่ละเดือน ตามข้อ ๑๒ ต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตล่วงหน้าหนึ่งเดือนก่อนเริ่มจัดให้มีการออกอากาศ

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมรายการให้เป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสม เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอาจมีคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับ รายการที่จะออกอากาศตามผังรายการหลักที่ยื่นตามวรรคหนึ่งตามที่เห็นสมควรเพื่อพิจารณาด้วย ก็ได้ และในการนี้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตอาจให้คำแนะนำในการจัดทำผังรายการหลัก หรือ มีข้อเสนอแนะให้ผู้รับใบอนุญาตพิจารณาแก้ไขปรับปรุงรายการที่จะออกอากาศตามผังรายการ เพื่อให้มีการปฏิบัติที่ถูกต้องด้วยก็ได้

ผู้รับใบอนุญาตจะออกอากาศที่มีได้กำหนดไว้ในผังรายการที่ยื่นตามวรรคหนึ่ง มิได้ เว้นแต่จะได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงผังรายการพร้อมด้วยเหตุผลให้เจ้าพนักงานผู้ออก ใบอนุญาตทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง หรือเป็นกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยไม่อาจออกอากาศ รายการตามที่กำหนดไว้ในผังรายการหลักได้ หรือเป็นการดำเนินการตามคำสั่งสุดวิสัยไม่อาจออก อากาศรายการตามที่กำหนดไว้ในผังรายการหลักได้ หรือเป็นการดำเนินการตามคำสั่งของทาง ราชการ โดยแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตทราบทันทีที่สามารถกระทำได้

ข้อ ๑๖ รายการที่จะออกอากาศโดยส่งทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ได้จะต้อง

(๑) ไม่เป็นการแสดงซึ่งอาจกระทบกระเทือนหรือดูหมิ่นต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์รวมถึงประมุขของประเทศอื่น ๆ ด้วย

(๒) ไม่เป็นการแสดงออกโดยจงใจก่อให้เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยาม ประเทศชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือกลุ่มชนใด

(๓) ไม่เป็นการแสดงที่ลบล้าง เหยียดหยาม หรือนำความเสื่อมเสียมาสู่ศาสนาใดหรือไม่เคารพต่อปูชนียบุคคล ปูชนียสถาน หรือปูชนียวัตถุ

(๔) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่าง

ประเทศ

- (๕) ไม่เป็นการแสดงที่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ
- (๖) ไม่เป็นการแสดงออกทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการบ่อนทำลายหรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ
- (๗) ไม่เป็นการแสดงออกทางยั่วยุการฆาตกรรม หรือลามกอนาจาร
- (๘) ไม่เป็นการแสดงออกถึงความทารุณโหดร้าย ขาดมนุษยธรรม ปาเถื่อนหรืออุจาดแก่ผู้ฟังและผู้ชม
- (๙) ไม่เป็นการแสดงออกถึงเรื่องเพื่อเจ้า หลอกหลวง ไร้สาระ ซึ่งอาจชักจูงให้ประชาชนโดยเฉพาอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนหลงเชื่ออย่างงมงาย
- (๑๐) ไม่เป็นการแสดงถึงพฤติกรรมของผู้ร้ายซึ่งผิดธรรมดา อันอาจเป็นเหตุชักจูงหรือส่งเสริมให้เกิดอาชญากรรมยิ่งขึ้น

ในกรณีที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตมีอำนาจประกาศกำหนดรายละเอียดของการแสดงที่จะถือว่าเป็นรายการที่มีลักษณะมิให้มีการออกอากาศเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้รับใบอนุญาตยึดถือปฏิบัติตามต่อไปได้

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีหน้าที่ตรวจสอบรายการที่มีการออกอากาศพบว่ารายการใดมีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามข้อ ๑๕ วรรคสาม หรือข้อ ๑๖ ให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้อำนวยการสถานีแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกต้องก่อนที่จะออกอากาศรายการนั้นต่อไป หรือสั่งให้ระงับการออกอากาศรายการดังกล่าวทันที

ข้อ ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องจัดให้มีการบันทึกเทปรายการทุกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้วและเก็บรักษาไว้ที่สถานีเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันออกอากาศ เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะรับรายการจากการออกอากาศนอกราชอาณาจักรหรือส่งรายการที่ผลิตขึ้นไปออกอากาศนอกราชอาณาจักร ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตก่อน

หมวด ๔

การควบคุมการโฆษณาและบริการธุรกิจ

ข้อ ๒๐ ภายใต้บังคับข้อ ๒๕ การโฆษณาและบริการธุรกิจต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาสำหรับการโฆษณาและบริการธุรกิจตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด

ข้อ ๒๑ ในการโฆษณาและบริการธุรกิจ ผู้รับใบอนุญาตจะต้องกระทำในลักษณะดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่อ้างชื่อบุคคลหรือสิ่งซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนเพื่อประโยชน์ในการโฆษณา
- (๒) ไม่ขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย หรือไม่ก่อให้เกิดภาพพจน์ไปในทางลามกอนาจาร
- (๓) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี หรือไม่ก่อให้เกิดการแตกความสามัคคีระหว่างคนในชาติ หรือไม่กระทบกระเทือนต่อสัมพันธ์ไมตรีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ
- (๔) ไม่เป็นการโฆษณาสินค้าประเภทอาวุธที่ใช้ในการสงคราม
- (๕) ไม่เป็นการโฆษณาอวดอ้างสรรพคุณของสินค้าและบริการธุรกิจอันเป็นเท็จจริงหรือเกินความจริง
- (๖) ถ้อยคำในการพูดและเสียงที่ใช้ประกอบต้องสุภาพและไม่ผิดหลักภาษาไทย
- (๗) ไม่หยาบคาย หรือเป็นการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือทับถมบุคคลอื่นหรือสินค้าและบริการธุรกิจ ไม่ว่าจะสินค้าและบริการธุรกิจชนิดหรือประเภทเดียวกันหรือไม่
- (๘) ไม่ใช่ข้อความสองแง่สองง่ามที่มีความหมายหยาบคาย หยาบโลน หรือไม่เป็นภาพ หรือข้อความที่ยั่วยุกรมารมณและลามกอนาจาร
- (๙) ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกหวาดเสียวหรือตื่นเต้นตกใจแก่ผู้ฟังและผู้ชมโดยทั่วไป

ข้อ ๒๒ ในการโฆษณาสินค้าใด หากมีกฎหมายว่าด้วยการนั้นใช้บังคับอยู่แล้ว นอกจากผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการโฆษณาและบริการธุรกิจแล้วยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

ข้อ ๒๓ การนำเด็กมาใช้ในการโฆษณาและบริการธุรกิจ จะต้องคำนึงถึง

สวัสดิภาพของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งไม่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติ โดยเน้นในทางสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบต่อประเทศไทย

ข้อ ๒๔ การนำสัตว์มาใช้ในการโฆษณาและบริการธุรกิจ จะต้องกระทำในลักษณะที่ไม่เป็นการทรมานหรือทารุณสัตว์ รวมทั้งไม่ขัดต่อศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติ โดยเน้นในทางสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบต่อประเทศไทย

ข้อ ๒๕ ผู้รับใบอนุญาตที่กระทำโดยการทำให้คลื่นแอสเรตเขียนผ่านไปทางสายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้าตามมาตรา ๕ วรรคสาม จะทำการโฆษณาหรือบริการธุรกิจมิได้

หมวด ๕

การให้ความร่วมมือกับทางราชการ

ข้อ ๒๖ เพื่อประโยชน์ของทางราชการในการเผยแพร่ข่าวสารแก่ประชาชน ผู้รับอนุญาตต้องให้ความร่วมมือกับทางราชการในการเสนอหรือถ่ายทอดข่าวหรือรายการที่สำคัญและเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ ตามที่กรมประชาสัมพันธ์กำหนด

หมวด ๖

การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศ ซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตจะสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่จะสั่งพักใช้ใบอนุญาต หากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเห็นสมควรจะมีหนังสือเตือนให้ผู้รับใบอนุญาตหยุดกระทำการฝ่าฝืนหรือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดเสียก่อนก็ได้

ข้อ ๒๙ ในกรณีที่จะสั่งเพิกถอนใบอนุญาต ให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนแล้วเสนอความเห็นต่อเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตเพื่อพิจารณาสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้

ข้อ ๓๐ ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็น

หนังสือต่ออธิบดีกรมประชาสัมพันธ์จะสั่งให้มีการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามคำสั่งนั้นไว้ชั่วคราว
การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามคำสั่งพักใช้หรือ
เพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์จะสั่งให้มีการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามคำสั่ง
นั้นไว้ชั่วคราว

ข้อ ๓๑ เมื่อได้รับอุทธรณ์แล้ว ให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์มีคำสั่งชี้ขาดโดย
ไม่ชักช้าและให้แจ้งคำสั่งชี้ขาดพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้อุทธรณ์ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่
ได้มีการชี้ขาดนั้น

คำสั่งชี้ขาดอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๖

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๕ (๒) (ก) (ข)
(ง) (จ) และ (ฉ) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐
บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีออกกฎกระทรวงกำหนดเงื่อนไขการดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงและ
บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตในเรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ในการดำเนินการและ
ควบคุมด้านรายการ การโฆษณาและบริการธุรกิจ กำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่ผู้รับใบอนุญาต
จะรับเข้าเป็นหรือให้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดรายการหรือผู้ดำเนินรายการหรือผู้ดำเนินการส่งวิทยุ
กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กำหนดเวลาให้สถานีทำการถ่ายทอดหรือออกอากาศรายการ
กำหนดเงื่อนไข ข้อบังคับหรือระเบียบที่จะเป็นต้องปฏิบัติในการส่งวิทยุกระจายเสียงและส่งวิทยุ
โทรทัศน์ และหลักเกณฑ์และวิธีการเพิกถอนและพักใช้ใบอนุญาต จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวง
นี้

[ร.ก.๒๕๓๗/๔๒ก./๓๓/๒๖ กันยายน ๒๕๓๗]

ภาคผนวก ฅ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระเบียบ
ว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
พ.ศ.2535

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2535

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิก

- (1) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2518
- (2) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2531
- (3) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2531
- (4) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2534
- (5) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2535

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

'กกช.' หมายความว่า คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แห่งชาติ

'กรรมการ' หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ

'สถานี' หมายความว่า สถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจตั้งขึ้นเพื่อให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียง หรือให้บริการส่งวิทยุโทรทัศน์ โดยได้รับ อนุญาตจาก กกช. ตามระเบียบนี้ และได้รับอนุญาตให้ดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียง หรือ บริการส่งวิทยุโทรทัศน์จากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ โทรทัศน์ สำหรับส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ไม่ว่าส่วน ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ นั้นจะมอบหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นไป ดำเนินการด้วยวิธีการใด ๆ หรือไม่

'วิทยุกระจายเสียง' หมายความว่า การส่งคลื่นวิทยุในย่านความถี่คลื่นวิทยุ 535

ถึง 1605 กิโลเฮิร์ตซ และย่านความถี่ 87 ถึง 108 เมกกะเฮิร์ตซ อันมีความประสงค์ให้เข้าถึงมวลชนโดยตรง

'วิทยุโทรทัศน์' หมายความว่า การส่งหรือการรับภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวในลักษณะไม่ถาวรด้วยคลื่นแอสตเซียน ไม่ว่าจะโดยวิธีการแพร่กระจายไปในบรรยากาศ หรือโดยวิธีการใช้สายหรือสื่อตัวนำไฟฟ้า หรือทั้งสองวิธีการรวมกัน

'รายการวิทยุกระจายเสียง' หมายความว่า ประเภท เนื้อหา และข้อความของรายการที่ส่งวิทยุกระจายเสียงและหมายความรวมถึงการจัดหาใดๆ ในเรื่องที่จะส่งวิทยุกระจายเสียง

'รายการวิทยุโทรทัศน์' หมายความว่า ภาพ ประเภท เนื้อหา และข้อความของรายการที่ส่งวิทยุโทรทัศน์ และหมายความรวมถึงการจัดหาใด ๆ ในเรื่องที่จะส่งวิทยุโทรทัศน์

'คณะกรรมการดำเนินงานสถานี' หมายความว่า คณะกรรมการที่ตั้งขึ้นตามระเบียบนี้เพื่อรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถานี

'เจ้าหน้าที่สถานี' หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการดำเนินงานสถานีผู้อำนวยการสถานี หัวหน้าสถานี นายสถานี เจ้าหน้าที่ผู้ประกาศ เจ้าหน้าที่ฝ่ายรายการ เจ้าหน้าที่ทางเทคนิคและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือส่งวิทยุโทรทัศน์

'ผู้อำนวยการสถานี' หมายความว่า หัวหน้าสถานีหรือนายสถานีด้วย

ข้อ 5 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1

คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า 'คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ' เรียกโดยย่อว่า กกช. มีชื่อเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า National Broadcasting Commission เรียกโดยย่อว่า NBC. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน ปลัดกระทรวงกลาโหมหรือผู้แทน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือผู้แทน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือผู้แทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือผู้แทน อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขหรือผู้แทน อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติหรือผู้แทนเป็น กรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง

โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

จากผู้ดำรงตำแหน่งคณบดีหรือเทียบเท่าของคณะหรือสาขาวิชาวิทยาศาสตร์วารสารศาสตร์สื่อ สารมวลชนหรือการประชาสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือเอกชน จำนวนสามคน

ผู้แทนองค์การเอกชนซึ่งเป็นนิติบุคคลและมีวัตถุประสงค์เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เพื่อการพัฒนา จำนวนสามคน เพื่อสตรีและเด็ก จำนวนหนึ่งคน และเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค จำนวนหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง เป็นที่ปรึกษาของพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือเป็นเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (2) เป็นผู้แทนขององค์การเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง
- (3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์หรือในธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับธุรกิจวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ 8 ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นใหม่ในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือของกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกิน สองวาระติดต่อกัน

ข้อ 9 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 8 แล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำ

โดย ประมาทหรือความผิดพลาดหุโทษ

(6) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ 10 การประชุมของ กกช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนของกรรมการ ทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม ถ้าในการประชุมคราวใดประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการด้วยกันคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติของที่ประชุม กกช. ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 11 กกช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบายการสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต่อคณะรัฐมนตรี

(2) กำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการจัดตั้งหรือย้ายสถานี

(3) พิจารณาและอนุญาตให้จัดตั้งหรือย้ายสถานี

(4) กำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลการดำเนินการด้านรายการการดำเนินการ โฆษณาและบริการธุรกิจของสถานี

(5) เสนอแนะการจัดสรรคลื่นวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตให้เป็นไปตามนโยบายการสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และวัตถุประสงค์ แห่งระเบียบนี้

(6) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะพึงประสงค์ทางเทคนิค

(7) กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบของบุคลากรของสถานี

(8) รับฟังและพิจารณาคำร้องเรียนจากประชาชนและบุคลากรของสถานีและเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาแก้ไข ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

(9) ตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือตามที่ กกช. มอบหมาย

(10) ให้คำแนะนำ กำกับดูแล และตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อให้สถานีปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือเงื่อนไขและข้อบังคับที่ กกช. กำหนด

(11) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานเสนอต่อคณะรัฐมนตรีทุกหกเดือน

(12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้และตามที่คณะรัฐมนตรีหรือ

นายกรัฐมนตรี มอบหมาย

หมวด 2

วัตถุประสงค์ของการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์

ข้อ 12 การให้บริการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการผลิตสื่อเพื่อการบริการสาธารณะและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างแท้จริง

การส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ นอกจากจะให้เป็นไปตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบและจิตสำนึกในเรื่องของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) เป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อความเข้าใจอันดีและถูกต้อง โดยคำนึงถึงสิทธิและความเสมอภาคในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน
- (3) ส่งเสริมการศึกษา จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม ให้ความรู้ ความบันเทิง โดยไม่ขัด กับขนบธรรมเนียมประเพณีและศีลธรรมอันดีงามของชาติ
- (4) ส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม คุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชาติ

หมวด 3

การจัดตั้ง การย้ายสถานี และลักษณะทางเทคนิค

และคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ของสถานี

ข้อ 13 ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดประสงค์จะตั้งหรือย้ายสถานี

(1) ถ้าเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีได้อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมให้ยื่นคำขอและรับอนุญาตจาก กกช. และต้องได้รับอนุมัติขนาดความถี่คลื่นของสถานีจากอธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือผู้ที่ได้รับ มอบหมายแล้ว

(2) ถ้าเป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจอื่นนอกจากที่กล่าวใน (1) นอกจากจะต้องดำเนินการขออนุญาตและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมแล้ว ต้องยื่นคำขออนุญาตจัดตั้งสถานีหรือย้ายสถานีต่อ กกช. ด้วย

เมื่อได้รับอนุญาตจาก กกช.แล้ว จึงจะดำเนินการส่งวิทยุกระจายเสียงและ
บริการส่งวิทยุ โทรทัศน์ได้

การยื่นคำขอและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่ กกช.กำหนด ในการอนุญาต กกช.จะกำหนดเงื่อนไขให้สถานีปฏิบัติไว้ในการอนุญาตด้วยก็ได้

ข้อ 14 เครื่องส่งของสถานีต้องมีคุณลักษณะถูกต้องตามข้อบังคับว่าด้วยวิทยุ
คมนาคมในภาคผนวก ต่อทำยอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการโทรคมนาคม และมีลักษณะ
พึงประสงค์ทางเทคนิคอื่น ๆ เช่น กำลังส่ง การควบคุมความถี่ของเครื่องส่ง แถบความกว้างของ
ช่องคลื่น วงจรขจัดฮาโมนิค ระบบสายอากาศและสายดิน ตลอดจนเครื่องอุปกรณ์ทดสอบต่าง ๆ
ที่จำเป็นให้เป็นไป ตามที่ กกช. กำหนด

ข้อ 15 ห้ามสถานีวิทยุกระจายเสียงส่งวิทยุกระจายเสียงคลื่นสั้น ยกเว้นสถานี
วิทยุกระจาย เสียงแห่งประเทศไทย

ข้อ 16 สถานีต้องมีคณะกรรมการดำเนินงานสถานี ผู้อำนวยการสถานีและเจ้า
หน้าที่สถานีอื่น ๆ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานสถานีเป็นผู้แต่งตั้งจากผู้ที่คุณสมบัติเหมาะสม
ตามวิชาชีพอย่างเพียงพอ

ข้อ 17 ผู้อำนวยการสถานีต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทย

(2) ผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการว่าไม่เป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อ
ประเทศชาติตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ

ข้อ 18 ในการจัดตั้งสถานี ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่จะดำเนินการวิทยุ
กระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ต้องแจ้งชื่อของผู้ที่จะเป็นกรรมการดำเนินงานสถานี ผู้อำนวยการ
สถานี ตลอดจนเจ้าหน้าที่สถานีอื่น ๆ ให้ กกช.ทราบ และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนตัวบุคคลดังกล่าว
ต้องแจ้งเป็น ลายลักษณ์อักษรให้ กกช.ทราบโดยเร็ว

ข้อ 19 สถานีต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวในข้อ 12 และตามเงื่อนไข
ที่ กกช. กำหนดไว้ในการอนุญาต

ข้อ 20 สถานีต้องแจ้งกำหนดเวลาออกอากาศ แผนผังรายการหลักให้ กกช. ทราบ
ล่วงหน้า และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการต้องแจ้งให้ กกช. ทราบโดยเร็ว

ข้อ 21 สถานีต้องส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์โดยใช้ชื่อสถานี กำลังส่ง
ออกอากาศ ความถี่ และกำหนดเวลาออกอากาศตามที่ได้รับอนุมัติจาก กกช.

ข้อ 22 เวลาออกอากาศทั้งหมดของสถานี สถานีต้องดำเนินการเองและอยู่ใน
ความควบคุมรับผิดชอบของผู้อำนวยการสถานี

ข้อ 23 สถานีต้องส่งออกอากาศเป็นภาษาไทย ยกเว้น

- (1) การแจ้งชื่อ ที่ตั้ง และขนาดความถี่คลื่นวิทยุของสถานีเป็นภาษาต่างประเทศ
  - (2) เพลงที่มีคำร้องเป็นภาษาต่างประเทศ หรือการแสดงเพื่อการบันเทิง โดยมีการพูดประกอบเป็นภาษาต่างประเทศ
  - (3) คำให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่กล่าวเป็นภาษาต่างประเทศ
  - (4) การกล่าวอ้างข้อความเพื่อประกอบบทความ ข่าว หรือสารคดี หรือข้อความเกี่ยวกับการโฆษณาในทางการค้า
  - (5) การถ่ายทอดเสียงในฟิล์มจากภาพยนตร์ต่างประเทศ
  - (6) รายการทางวิชาการ
  - (7) ถ่ายทอดรายการสด
  - (8) รายการที่เป็นรายการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ
  - (9) รายการอื่นที่ กกช. ให้ความเห็นชอบ
- คำว่า 'ภาษาไทย' ให้ความหมายรวมถึงภาษาพื้นเมืองในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศไทยด้วย

ข้อ 24 การดำเนินการต่อไปนี้อย่างนี้ต้องได้รับอนุมัติจาก กกช. ก่อนจึงจะดำเนินการได้ คือ

- (1) ให้ ให้เช่า โอน หรือเอาทรัพย์สิน หรืออุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ ส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์เป็นประกันในการชำระหนี้หรือมอบหมายหรือให้ผู้อื่นเข้าร่วม หรือเข้าควบคุมกิจการของสถานี
- (2) เปลี่ยนชื่อสถานี
- (3) เปลี่ยนคลื่นความถี่
- (4) เพิ่มหรือลดกำลัง
- (5) ติดตั้งเครื่องส่งหรือเครื่องรับส่ง เพื่อขยายรัศมีการถ่ายทอดรายการเพิ่มขึ้น จากที่ได้รับอนุมัติจาก กกช.
- (6) ย้ายที่ตั้งเครื่องส่งหรือที่ทำการ
- (7) เลิกสถานี หรือหยุดทำการส่งออกอากาศ

หมวด 5

หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่สถานี

ข้อ 25 คณะกรรมการดำเนินงานสถานีมีหน้าที่รับผิดชอบทั่วไปในการดำเนินงานของสถานีเพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานีเป็นไปโดยถูกต้องตามระเบียบนี้และตามระเบียบ ข้อบังคับหรือ คำสั่งอื่น ๆ และรับผิดชอบในเรื่องการเงินของสถานี

ข้อ 26 ผู้อำนวยการสถานี่มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมดูแลเจ้าหน้าที่สถานี่
เว้นแต่กรรมการ ในคณะกรรมการดำเนินงานสถานี่ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง
และรับผิดชอบ งานที่คณะกรรมการดำเนินงานสถานี่มอบหมาย

หมวด 6

การดำเนินรายการ

ข้อ 27 สถานี่ต้องจัดทำแผนผังรายการหลักตามสัดส่วนรายการให้เหมาะสม ทั้ง
ประเภท รายการ ข่าวสาร สารคดี ความรู้และหรือบันเทิง รายการเพื่อเด็กและเยาวชน รายการ
ภาพยนตร์ ตลอดจนรายการประเภทโฆษณาและบริการธุรกิจตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุมัติและ
ภายในวัตถุประสงค์ตามข้อ 12

ข้อ 28 ในกรณีจำเป็น กกช. อาจร้องขอให้สถานี่ทุกสถานี่ถ่ายทอดรายการหนึ่ง
รายการใดได้

ข้อ 29 ในการดำเนินบริการส่งวิทยุกระจายเสียงและดำเนินบริการส่งวิทยุโทร
ทัศน์ สถานี่ต้อง

(1) ประกาศชื่อสถานี่ ที่ตั้ง และแจ้งเวลาอย่างน้อยชั่วโมงละหนึ่งครั้งหรือทุกครั้งที่มี
มีการ เปลี่ยนรายการ

(2) ให้ความร่วมมือเผยแพร่รายการของทางราชการตามควรแก่กรณี

(3) ในการดำเนินการโฆษณาหรือบริการธุรกิจถ้ามีกฎหมายอื่นใดกำหนดให้ต้อง
ปฏิบัติ สถานี่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นให้ถูกต้องด้วย

(4) ออกอากาศข่าวเตือนภัยที่ทางราชการส่งมาเป็นระยะตามควรแก่กรณี

ข้อ 30 สถานี่ต้องไม่ฝักใฝ่หรือกระทำการเป็นฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในทางการเมือง

ข้อ 31 สำหรับสถานี่ที่ได้รับอนุญาตให้มีรายการโฆษณาและบริการธุรกิจ ต้องใช้
เวลาสำหรับรายการโฆษณาและบริการธุรกิจไม่เกินกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

(1) สถานี่วิทยุกระจายเสียงไม่เกินเวลาที่ กกช.กำหนด

(2) สถานี่วิทยุโทรทัศน์ไม่เกินชั่วโมงละ 10 นาที การโฆษณาและบริการธุรกิจ
นั้น ให้เว้นระยะเวลาแต่ละครั้งให้ห่างกันพอสมควรตามวิธีการ ที่ กกช.กำหนด เว้นแต่การโฆษณา
ประกอบรายการถ่ายทอดนอกสถานี่เป็นครั้งคราว

กำหนดเวลาตาม (2) และวิธีการโฆษณาและบริการธุรกิจตามวรรคสองกรม
ประชาสัมพันธ์ อาจพิจารณากำหนดเป็นอย่างอื่นได้สำหรับรายการวิทยุโทรทัศน์บางรายการ ทั้งนี้
ตามระเบียบที่ กกช. กำหนด

หมวด 7

คณะกรรมการเพื่อพิจารณาคำร้องและความคิดเห็นของประชาชน

ข้อ 32 ให้ กกช. ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาคำร้องและความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ และทำหน้าที่อื่นตามความจำเป็น

การแต่งตั้งบุคคลให้เป็นคณะกรรมการในคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้พิจารณาถึงความรู้ ความสามารถ ขอบเขต ภาระหน้าที่ และความเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

ข้อ 33 ให้คณะกรรมการที่ กกช. แต่งตั้งดำรงตำแหน่งคราวละสามปี เมื่อ กกช. เห็นสมควรจะให้คณะกรรมการคนใดพ้นจากตำแหน่งก็ได้ ให้นำความในข้อ 9 และข้อ 10 มาใช้บังคับแต่การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของคณะกรรมการ และการประชุมของคณะกรรมการตามข้อ 32 โดยอนุโลม

ข้อ 34 บรรดาหลักเกณฑ์ วิธีการใด ๆ ที่คณะกรรมการตามข้อ 32 กำหนดขึ้นต้องได้รับความเห็นชอบจาก กกช.

หมวด 8

มาตรการเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามระเบียบ

ข้อ 35 ในกรณีที่สถานีดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการฝ่าฝืนระเบียบนี้ หรือฝ่าฝืน เงื่อนไข ข้อบังคับ หรือระเบียบที่ กกช. กำหนด ให้ กกช. มีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (1) ออกคำสั่งให้สถานีชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร
- (2) ตักเตือนเป็นลายลักษณ์อักษร
- (3) มีคำสั่งระงับการออกอากาศรายการที่ฝ่าฝืน
- (4) เพิกถอนการอนุญาตหรือการรับรองที่ได้ออกให้ตามระเบียบนี้ หรือ
- (5) มีคำสั่งให้ปิดสถานี

ในการใช้อำนาจดำเนินการตาม (4) และ (5) กกช. ต้องกระทำด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของกรรมการทั้งหมด

ในกรณีที่สถานีที่ดำเนินการโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไข ข้อบังคับหรือระเบียบที่ กกช. กำหนด เป็นสถานีของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย

ว่าด้วยวิทยุ กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม เมื่อ กกช. ได้มีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง แล้ว ต้องแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคมแล้วแต่กรณีทราบ เพื่อดำเนินการตามกฎหมายนั้นต่อไป

ข้อ 36 สถานที่ที่ได้รับคำสั่งตามข้อ 35 (4) หรือ (5) มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีได้ ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือจาก กกช.

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งแล้ว จะวินิจฉัยเองหรือแต่งตั้งบุคคลหรือ คณะบุคคลพิจารณาและให้ความเห็นประกอบการวินิจฉัยก็ได้ แต่บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวต้อง ไม่เป็นกรรมการ และในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่งให้ทุเลาการดำเนินการ ตามคำสั่งของ กกช. หรือไม่ก็ได้ คำวินิจฉัยของนายกรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

ข้อ 37 ให้กรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบงานธุรการ งานประชุม งานตรวจสอบงานทะเบียน และสถิติ และงานประสานงานของ กกช. ตลอดจนงานที่ กกช. มอบหมาย

บทเฉพาะกาล

ข้อ 38 สถานีวิทยุกระจายเสียงและสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งไว้แล้วจาก คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงตามระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2518 ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นสถานีที่ได้รับอนุญาตจาก กกช. ตามระเบียบนี้

ข้อ 39 ในระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด ๆ ที่อ้างถึงคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ให้หมายถึง คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แห่งชาติ (กกช.)

ข้อ 40 บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ เงื่อนไข วิธีการ คำสั่งใด ๆ หรือมติ กบว. ที่ใช้บังคับอยู่ก่อน วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ หรือถูกยกเลิกโดย มติ กกช.

ประกาศ ณ วันที่ 3 กันยายน พ.ศ.2535

อานันท์ ปันยารชุน

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ
องค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พ.ศ. ๒๕๔๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓

เป็นปีที่ ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๗ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๕ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓”

มาตรา ๒ [๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“คลื่นความถี่” หมายความว่า คลื่นวิทยุหรือคลื่นแอสตเซียนซึ่งเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความถี่ต่ำกว่าสามล้านเมกะเฮิรตซ์ลงมาที่ถูกแพร่กระจายในที่ว่างโดยปราศจากสื่อที่นำที่ประดิษฐ์ขึ้น

“วิทยุโทรคมนาคม” หมายความว่า วิทยุคมนาคมซึ่งเป็นการส่ง การแพร่หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใดซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้ด้วยคลื่นความถี่

“วิทยุกระจายเสียง” หมายความว่า การส่งหรือการแพร่เสียงด้วยคลื่นความถี่เพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง

“วิทยุโทรทัศน์” หมายความว่า การส่งหรือการแพร่ภาพและเสียงด้วยคลื่นความถี่ เพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง

“โทรคมนาคม” หมายความว่า การส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมายสัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใดซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น

“กิจการกระจายเสียง” หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับฟังการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการกระจายเสียงตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการกระจายเสียง

“กิจการโทรทัศน์” หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับชมการให้บริการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะส่งโดยผ่านระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรทัศน์ตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการโทรทัศน์

“กิจการโทรคมนาคม” หมายความว่า กิจการซึ่งให้บริการส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบสาย ระบบคลื่นความถี่ ระบบแสง ระบบแม่เหล็กไฟฟ้าอื่น หรือระบบอื่น ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบรวมกัน หรือกิจการโทรคมนาคมตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนดให้เป็นกิจการโทรคมนาคม

“กิจการวิทยุคมนาคม” หมายความว่า กิจการซึ่งเป็นการส่ง การแพร่ หรือการรับเครื่องหมาย สัญญาณ ตัวหนังสือ ตัวเลข ภาพ เสียง รหัส หรือการอื่นใด ซึ่งสามารถให้เข้าใจความหมายได้โดยระบบคลื่นความถี่ เพื่อความมุ่งหมายทางโทรคมนาคมโดยเฉพาะ

“ค่าธรรมเนียม” หมายความว่า ค่าตอบแทนการใช้คลื่นความถี่ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตประกอบกิจการ รวมทั้งค่าธรรมเนียมอื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี กำหนด

“ตารางกำหนดคลื่นความถี่” หมายความว่า การกำหนดย่านความถี่วิทยุของกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์และกิจการวิทยุคมนาคมสำหรับกิจการใดกิจการหนึ่ง

หรือหลายกิจการ หรือกิจการวิทยุดาราศาสตร์เพื่อใช้งานภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

“แผนความถี่วิทยุ” หมายความว่า การกำหนดช่องความถี่วิทยุสำหรับกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์หรือกิจการวิทยุคมนาคมเพื่อใช้งานภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

“จัดสรรความถี่วิทยุ” หมายความว่า การอนุญาตให้สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์หรือสถานีวิทยุคมนาคมใช้ความถี่วิทยุหรือช่องความถี่วิทยุตามตารางกำหนดความถี่วิทยุหรือแผนความถี่วิทยุเพื่อใช้งานภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ กรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติหรือกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติหรือคณะกรรมการร่วมแล้วแต่กรณี แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๔ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

องค์กรดำเนินการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กสช.” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา

ให้เลขาธิการ กสช. เป็นเลขานุการ กสช.

มาตรา ๗ กรรมการต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความมั่นคง กฎหมายมหาชน หรือกิจการท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๘ กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เคยเป็นกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติหรือกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ
- (๔) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง
- (๖) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๗) ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ
- (๘) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๙) ไม่เป็นบุคคลที่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๑๐) ไม่เป็นบุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไปโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันได้รับการเสนอชื่อ เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- (๑๑) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ หรือจากหน่วยงานของเอกชน เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือเพราะประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๑๒) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
- (๑๓) ไม่เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
- (๑๔) ไม่เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง
- มาตรา ๙ ในการแต่งตั้งกรรมการ ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการคณะหนึ่ง มีจำนวนสิบเจ็ดคน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอรายชื่อเป็นกรรมการ ประกอบด้วย
- (๑) ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร* และผู้แทนสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
- (๒) ผู้แทนคณาจารย์ประจำซึ่งสอนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ วารสารศาสตร์ หรือสื่อสารมวลชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่เป็นนิติบุคคล และมีการสอนระดับปริญญาในสาขาวิชาดังกล่าว สถาบันละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือสี่คน
- (๓) ผู้แทนสมาคมวิชาชีพด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่เป็นนิติ

บุคคลสมาคมนึงคน คัดเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

(๔) ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค ทางด้านสื่อสารมวลชน หรือใช้สื่อสารมวลชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทาง ธุรกิจ องค์กรละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่ง เป็นประธานกรรมการ สรรหาและคัดเลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่ง เป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

ให้สำนักงาน กสช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ

มาตรา ๑๐ การคัดเลือกและการเลือกกรรมการ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ หรือมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ตามมาตรา ๗ รวมทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ เป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนกรรมการที่จะได้รับแต่งตั้งเสนอต่อประธานวุฒิสภาพร้อมทั้งรายละเอียดของบุคคลดังกล่าว ซึ่งจะต้องระบุให้ชัดเจน หรือมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความเหมาะสมในด้านใดด้านหนึ่งตามมาตรา ๗ และความยินยอมเป็นหนังสือของผู้ได้รับการเสนอชื่อนั้น

(๒) ให้ประธานวุฒิสภาเรียกประชุมวุฒิสภาเพื่อมีมติเลือกผู้ได้รับการเสนอรายชื่อตาม (๑) ซึ่งต้องกระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ในการนี้ให้บุคคลซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการ แต่ถ้าไม่มีผู้ได้รับเลือกหรือมีผู้ได้รับเลือกไม่ครบจำนวนกรรมการที่จะได้รับแต่งตั้ง ให้นำรายชื่อของบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อที่เหลืออยู่ทั้งหมดมาให้สมาชิกวุฒิสภาออกเสียงลงคะแนนเลือกอีกครั้งหนึ่งต่อเนื่องกันไป และในกรณีนี้ให้ผู้ได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภาเป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ถ้ามีผู้ได้รับคะแนนเท่ากันในลำดับใดอันเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับเลือกเกินจำนวนกรรมการที่จะได้รับแต่งตั้ง ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากว่าผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือก

(๓) ในกรณีที่ไม่มีผู้ได้รับเลือกหรือมีผู้ได้รับเลือกไม่ครบจำนวนกรรมการที่จะได้รับแต่งตั้งให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาคัดเลือกตาม (๑) เพื่อเสนอวุฒิสภาลงมติเลือกตาม (๒) ใหม่อีกครั้งหนึ่ง

ในการแต่งตั้งกรรมการครั้งแรกเมื่อได้มีการคัดเลือกบุคคลเป็นกรรมการครบจำนวนแล้ว ให้ผู้ที่ได้รับเลือกทั้งหมดประชุมร่วมกันเพื่อคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

มาตรา ๑๑ กรรมการต้อง

- (๑) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือของราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ
- (๓) ไม่ดำรงตำแหน่งใด หรือเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจหรือดำเนินการในด้านสื่อสารมวลชนหรือโทรคมนาคม
- (๔) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอิสระอื่นใดที่มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ขัดแย้งไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการ

เมื่อวุฒิสภาเลือกบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) นายกรัฐมนตรีจะนำความขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งได้ต่อเมื่อผู้นั้นได้ลาออกจากการเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) หรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อถือได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตาม (๔) แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้นั้นมิได้ลาออกหรือเลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอิสระภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นไม่เคยได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ และให้ดำเนินการสรรหาและเลือกกรรมการใหม่แทน

มาตรา ๑๒ กรรมการจะดำรงตำแหน่งกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติในขณะเดียวกันไม่ได้

มาตรา ๑๓ กรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งหกปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสามปี ให้ กสท. นอกจากตำแหน่งจำนวนสามคนโดยวิธีจับสลาก และให้ถือว่าการออกจากตำแหน่งโดยการจับสลากดังกล่าวเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

เพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมการคนใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เมื่อสิ้นสุดวาระของกรรมการคนเดิม ให้ดำเนินการคัดเลือกและเลือกกรรมการคนใหม่เป็นการล่วงหน้าตามสมควร

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘

(๕) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑

(๖) วุฒิสภามีมติให้ถอดถอนจากตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้และให้ถือว่า กสช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ เว้นแต่มีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คน

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓ และได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่แล้ว หรือในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ ให้ กสช. ประชุมกันเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการแล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ

มาตรา ๑๖ เมื่อกรรมการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ ให้เริ่มดำเนินการตามมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และในกรณีที่อยู่นอกสมัยประชุมของรัฐสภาให้เริ่มดำเนินการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปิดสมัยประชุมของรัฐสภา

มาตรา ๑๗ การประชุมของ กสช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีประธานกรรมการหรือประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

วิธีการประชุม การลงมติ และการปฏิบัติงานของ กสช. หรือกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสช. กำหนด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ กสช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของ กสช. เพื่อเสนอรายงานต่อ กสช. หรือดำเนินการตามที่ กสช. มอบหมาย

มาตรา ๑๘ ให้กรรมการเป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของกรรมการที่ยื่นต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการเป็นเจ้าพนักงานตาม
ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๙ ให้กรรมการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา ๒๐ ให้ กสช. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการหรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่ได้รับมอบหมายได้ ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามที่ กสช. กำหนด

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กสช. คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจสั่งหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง มาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๒๒ ให้กรรมการได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานของกรรมการและอนุกรรมการตามมาตรา ๒๐ ให้เป็นไปตามที่ กสช. กำหนด

มาตรา ๒๓ ให้ กสช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และแผนความถี่วิทยุให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่และตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ

(๒) กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๓) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

(๔) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข หรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตตาม (๓) และ (๔) รวมทั้งการกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๖) ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๗) กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคของอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๙) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและอัตราค่าบริการในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมต่อการเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ

(๑๐) กำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการกำหนดหลักเกณฑ์การรับคำร้องเรียนและพิจารณาคำร้องเรียนของผู้ใช้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม

(๑๑) กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยคำนึงถึงเกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเนื่องมาจากการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๑๒) กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๑๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคุ้มครองและการกำหนดสิทธิในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๑๔) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง

(๑๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินงานอื่นของสำนักงาน กสทช.

(๑๖) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน กสทช. รวมทั้งเงินที่จะจัดสรรเข้ากองทุนตามมาตรา ๒๗

(๑๗) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของ กสทช. เสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งและให้เผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย

(๑๘) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งการให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

(๑๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กสทช.

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ กสช. มีอำนาจออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนด

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

การดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) และ (๑๓) นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้แล้ว ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๒๔ ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ต้องมีแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าวด้วยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ให้ กสช. ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทตามวรรคหนึ่ง และต้องปรับปรุงแผนแม่บทดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการใช้คลื่นความถี่และประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทุกระยะเวลา

ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ให้ กสช. รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบกิจการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสช. กำหนด

แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๕ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และต้องดำเนินการในลักษณะที่มีการกระจายการใช้ประโยชน์โดยทั่วถึงในกิจการด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมแก่การเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

มาตรา ๒๖ ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะระดับชาติ อย่างน้อยต้องครอบคลุมองค์ประกอบของเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้

- (๑) การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- (๒) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- (๓) การเกษตรและการส่งเสริมอาชีพอื่น ๆ
- (๔) ความมั่นคงของรัฐ

(๕) การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน

(๖) การกระจายข้อมูลข่าวสารของรัฐสภาเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐสภากับประชาชน

(๗) การกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนในการเผยแพร่ และให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในการจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะระดับท้องถิ่น อย่างน้อยจะต้องให้มีสถานีวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัดและสถานีวิทยุโทรทัศน์สำหรับการกระจายข้อมูลข่าวสารของประชาชนเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

ให้ กสช. สนับสนุนให้ตัวแทนประชาชนสาขาอาชีพต่าง ๆ ในจังหวัดมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเสนอแนะความเห็นแก่ กสช. ในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กสช.

การจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าว ต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจะต้องจัดให้ภาคประชาชนได้ใช้คลื่นความถี่ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ ในกรณีที่ภาคประชาชนยังไม่มีความพร้อม ให้ กสช. ให้การสนับสนุน เพื่อให้ภาคประชาชนมีโอกาสใช้คลื่นความถี่ในสัดส่วนตามที่กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรคลื่นความถี่ให้ภาคประชาชนได้ใช้และการสนับสนุนการใช้คลื่นความถี่ของภาคประชาชน ให้ กสช. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของภาคประชาชนที่พึงได้รับการจัดสรรและสนับสนุนให้ใช้คลื่นความถี่ รวมทั้งลักษณะการใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับการจัดสรรโดยอย่างน้อยภาคประชาชนนั้นต้องดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ

มาตรา ๒๗ การกำหนดหลักเกณฑ์และการพิจารณาออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์นั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ เป็นสำคัญ

ให้ กสช. มีอำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ในกรณี กสช. จะลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมให้แก่ผู้ขออนุญาตซึ่งแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ กสช. ว่าการดำเนินการของตนเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะซึ่งมิได้แสวงหากำไรในทางธุรกิจก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ กสช. กำหนด

ให้ กสช. จัดสรรค่าธรรมเนียมตามวรรคสองบางส่วนแก่กองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะตามมาตรา ๓๑ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๒๘ ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันได้

ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จะต้องประกอบกิจการด้วยตนเอง การแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินรายการให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสช. กำหนด

มาตรา ๒๙ การใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือตามกฎหมายอื่น

ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มิได้ประกอบกิจการซึ่งใช้คลื่นความถี่นั้นภายในระยะเวลาที่ กสช. กำหนดหรือนำคลื่นความถี่ไปใช้ในกิจการนอกวัตถุประสงค์หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการซึ่งใช้คลื่นความถี่ ให้ กสช. ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือมีคำสั่งถอนคืนการใช้คลื่นความถี่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสช. กำหนดหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๐ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าวให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มิได้ประกอบกิจการภายในระยะเวลาที่ กสช. กำหนด หรือประกอบกิจการอื่นนอกจากกิจการที่ได้รับอนุญาต หรือประกอบกิจการโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกโดย กสช. หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการ ให้ กสช. ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือมีคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสช. กำหนดหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๓๑ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน กสช. เรียกว่า “กองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสนับสนุนให้มีการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างทั่วถึง การวิจัยและพัฒนาด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประกอบด้วย

(๑) ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้

- (๒) ค่าธรรมเนียมที่ กสช. จัดสรรให้ตามมาตรา ๒๗
  - (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน
  - (๔) ดอกผลและรายได้ของกองทุน รวมทั้งผลประโยชน์จากค่าตอบแทนการใช้จ่ายประโยชน์จากการวิจัยและพัฒนาด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
  - (๕) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน
- การบริหารกองทุนและการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กสช. กำหนด

ส่วนที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการ

กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ

มาตรา ๓๒ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กสช.” เป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ

กิจการของสำนักงาน กสช. ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๓๓ ให้สำนักงาน กสช. มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของ กสช. และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของ กสช.
- (๒) รับค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมายหรือตามที่ กสช. กำหนด
- (๓) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อเสนอต่อ กสช.
- (๔) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ การคาดคะเนความต้องการใช้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จำนวนผู้ใช้บริการในพื้นที่ต่าง ๆ และข้อมูลอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของ กสช. รวมทั้งช่วยเหลือและให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าว
- (๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่ กสช. มอบหมาย

มาตรา ๓๔ ให้ กสช. มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของ

สำนักงาน กสท. โดยเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การแบ่งส่วนงานภายในของสำนักงาน กสท. และขอบเขตหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว

(๒) การกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าตอบแทนอื่นของเลขาธิการ กสท. พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสท. รวมทั้งการให้ได้รับเงินเดือนและค่าตอบแทนอื่น

(๓) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติงาน การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การออกจากตำแหน่ง การสั่งพักงาน วินัย การสอบสวนและการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ การลงโทษ สำหรับเลขาธิการ กสท. และพนักงานของสำนักงาน กสท. รวมทั้งวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างลูกจ้างของสำนักงาน กสท.

(๔) การรักษาการแทนและการปฏิบัติกรแทนในตำแหน่งของเลขาธิการ กสท. และพนักงานของสำนักงาน กสท. รวมทั้งการรักษาการแทนในตำแหน่งเลขาธิการ กสท. ในกรณีที่เลขาธิการ กสท. พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๗ หรือมาตรา ๓๘

(๕) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสท.

(๖) การจ้างและการแต่งตั้งบุคคลเพื่อเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นผู้ชำนาญการ เฉพาะด้านอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ กสท. รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้าง

(๗) การบริหารและจัดการงบประมาณ ทรัพย์สิน และการพัสดุของสำนักงาน กสท.

(๘) การจัดสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่นแก่พนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสท.

มาตรา ๓๕ ให้สำนักงาน กสท. มีเลขาธิการ กสท. คนหนึ่งรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงาน กสท. ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างของสำนักงาน กสท.

ในกิจการของสำนักงาน กสท. ที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการ กสท. เป็นผู้แทนของสำนักงาน กสท. เพื่อการนี้เลขาธิการ กสท. จะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบที่ กสท. กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๖ ให้ประธานกรรมการ โดยความเห็นชอบของ กสท. เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการ กสท.

เลขาธิการ กสท. ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันแต่งตั้งและต้องไม่เคยเป็นเลขาธิการ กทช. รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ รวมทั้ง

คุณสมบัติอื่นตามที่ กสช. กำหนด

มาตรา ๓๗ เลขานุการ กสช. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละห้าปีนับแต่วันที่เข้ารับแต่งตั้งและอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๓๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๓๗ เลขานุการ กสช. พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) มีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ลาออก
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง
- (๗) กสช. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง บกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรงหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๓๙ ให้เลขานุการ กสช. และพนักงานของสำนักงาน กสช. เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้เลขานุการ กสช. เป็นผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เลขานุการ กสช. และพนักงานของสำนักงาน กสช. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๐ รายได้ของสำนักงาน กสช. มีดังต่อไปนี้

(๑) รายได้หรือผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กสช. และสำนักงาน กสช.

(๒) รายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน กสช.

(๓) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่สำนักงาน กสช. ตามระเบียบที่ กสช.

กำหนด เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน กสช.

(๔) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้

รายได้ของสำนักงาน กสช. ตาม (๑) เมื่อได้หักรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานของ กสช. และสำนักงาน กสช. ค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เงินที่จัดสรรเพื่อสมทบกองทุนพัฒนากิจกรรมกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะตามมาตรา ๓๑ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้

ของรัฐ

ในกรณีรายได้ของสำนักงาน กสช. มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กสช. และสำนักงาน กสช. รวมทั้งค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสมและไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้ รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงาน กสช. เท่าจำนวนที่จำเป็น

มาตรา ๔๑ เพื่อประโยชน์ในการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงาน กสช. ให้สำนักงาน กสช. เสนอขอขออนุมัติรายจ่ายของปีงบประมาณที่ขอความสนับสนุนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปของสำนักงาน กสช. ไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการนี้คณะรัฐมนตรีอาจให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงาน กสช. ไว้ในรายงานการเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้ และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจขอให้เลขาธิการ กสช. เข้าชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๔๒ ให้สำนักงาน กสช. มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสำนักงาน กสช. ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ กสช. กำหนด

ให้ทรัพย์สินของสำนักงาน กสช. ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

มาตรา ๔๓ บรรดาอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงาน กสช. ได้มาโดยการซื้อหรือแลกเปลี่ยนจากรายได้ของสำนักงาน กสช. หรือที่มีผู้บริจาคให้ ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงาน กสช.

มาตรา ๔๔ การบัญชีของสำนักงาน กสช. ให้จัดทำตามหลักสากล ตามแบบและหลักเกณฑ์ที่ กสช. กำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงินการบัญชี และการพัสดุของสำนักงาน กสช. ตลอดจนงานผลการตรวจสอบให้ กสช. ทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานในสำนักงาน กสช. ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายในโดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อ กสช. ตามระเบียบที่ กสช. กำหนด

มาตรา ๔๕ ให้สำนักงาน กสช. จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของสำนักงาน กสช. โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่ากาใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดแล้วทำบันทึก

รายงานผลเสนอต่อ กสช. คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา

ให้สำนักงาน กสช. เป็นหน่วยรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

หมวด ๒

องค์กรด้านกิจการโทรคมนาคม

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

มาตรา ๔๖ ให้มีคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเรียกโดยย่อว่า “กทช.” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกหกคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา

ให้เลขาธิการ กทช. เป็นเลขานุการ กทช.

มาตรา ๔๗ กรรมการต้องเป็นผู้ที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ในกิจการโทรคมนาคม เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ความมั่นคง กฎหมายมหาชน หรือกิจการท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๔๘ กรรมการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘

มาตรา ๔๙ ในการแต่งตั้งกรรมการให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการคณะหนึ่ง มีจำนวนสิบเจ็ดคน ทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่สมควรได้รับการเสนอรายชื่อเป็นกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร* ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ และผู้แทนสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

(๒) ผู้แทนคณาจารย์ประจำซึ่งสอนในสาขาวิชาโทรคมนาคมในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่เป็นนิติบุคคลและมีการสอนระดับปริญญาในสาขาวิชาดังกล่าว สถาบันละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

(๓) ผู้แทนสมาคมวิชาชีพด้านโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรืออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นนิติบุคคล สมาคมละหนึ่งคน คัดเลือกกันเองให้เหลือสี่คน

(๔) ผู้แทนองค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภค

ทางด้านโทรคมนาคมหรือให้บริการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่แสวงหากำไรในทางธุรกิจ องค์คณะหนึ่งคน คัดเลือกตนเองให้เหลือสี่คน

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหาและคัดเลือกกรรมการสรรหาอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

ให้สำนักงาน กทช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ

มาตรา ๕๐ ให้นำความในมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓

มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๕ มาใช้บังคับกับวิธีการเลือกและแต่งตั้งกรรมการ การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของ กทช. โดยอนุโลม

มาตรา ๕๑ ให้ กทช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทกิจการโทรคมนาคมและแผนความถี่วิทยุให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ และตารางกำหนดคลื่นความถี่แห่งชาติ

(๒) กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการโทรคมนาคม

(๓) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่เพื่อกิจการโทรคมนาคม

(๔) พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการอนุญาต เงื่อนไข ค่าตอบแทนหรือค่าธรรมเนียมการอนุญาตตาม (๓) และ (๔) รวมทั้งการกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคม

(๖) กำหนดมาตรฐานและลักษณะพึงประสงค์ทางด้านเทคนิคในกิจการโทรคมนาคม

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเชื่อมต่อระหว่างโครงข่ายโทรคมนาคม

(๘) กำหนดโครงสร้างอัตราค่าธรรมเนียมและค่าบริการในกิจการโทรคมนาคม รวมทั้งอัตราค่าเชื่อมต่อโครงข่ายโทรคมนาคมให้เป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการโทรคมนาคม หรือระหว่างผู้ให้บริการกิจการโทรคมนาคม

(๙) จัดทำแผนเลขหมายโทรคมนาคมและอนุญาตให้ผู้ประกอบการใช้เลขหมายโทรคมนาคม

(๑๐) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคและกระบวนการรับคำร้องเรียนของผู้บริโภค

- (๑๑) กำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพของบุคคลในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม
- (๑๒) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคุ้มครองและการกำหนดสิทธิในการประกอบกิจการโทรคมนาคม
- (๑๓) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้มีการกระทำอันเป็นการผูกขาดหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันในกิจการโทรคมนาคม
- (๑๔) กำหนดมาตรการให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการในกิจการโทรคมนาคมและกิจการที่เกี่ยวข้อง และการกระจายบริการด้านโทรคมนาคมให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ
- (๑๕) ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรด้านโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (๑๖) ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ อุตสาหกรรมโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
- (๑๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กร การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินงานอื่นของสำนักงาน กทช.
- (๑๘) อนุมัติงบประมาณรายจ่ายของสำนักงาน กทช. รวมทั้งเงินที่จะจัดสรรเข้ากองทุนตามมาตรา ๕๒
- (๑๙) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของ กทช. เสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งและให้เผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย
- (๒๐) เสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับกิจการโทรคมนาคมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งการให้มีกฎหมาย หรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม
- (๒๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กทช.
- เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ กทช. มีอำนาจออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนด บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้
- การดำเนินการตาม (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) และ (๑๔) นอกจากที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัตินี้แล้ว ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๕๒ การกำหนดหลักเกณฑ์และการพิจารณาออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการโทรคมนาคมนั้น ให้คำนึงถึงประโยชน์สาธารณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ เป็นสำคัญ

ให้ กทช. มีอำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ในกรณี กทช. จะลดหย่อนหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมให้แก่ผู้ขออนุญาตซึ่งแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ กทช. ว่าการดำเนินการของตนเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะซึ่งมิได้แสวงหากำไรในทางธุรกิจก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด

ให้ กทช. จัดสรรค่าธรรมเนียมตามวรรคสองบางส่วนแก่กองทุนพัฒนากิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะตามมาตรา ๕๖ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

มาตรา ๕๓ ใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และใบอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ได้รับใบอนุญาตจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่กรณีจำเป็นและเหมาะสม กทช. อาจอนุญาตเป็นหนังสือให้มีการโอนใบอนุญาตดังกล่าวก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด

ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมจะต้องดำเนินการด้วยตนเอง การให้ผู้อื่นร่วมใช้คลื่นความถี่ที่ได้รับอนุญาตให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กทช. กำหนด

มาตรา ๕๔ การใช้คลื่นความถี่ในกิจการโทรคมนาคมและการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคมหรือตามกฎหมายอื่น

ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมมิได้ประกอบกิจการซึ่งใช้คลื่นความถี่นั้นภายในระยะเวลาที่ กทช. กำหนด หรือนำคลื่นความถี่ไปใช้ในกิจการนอกวัตถุประสงค์หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการซึ่งใช้คลื่นความถี่ ให้ กทช. ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือมีคำสั่งถอนคืนการใช้คลื่นความถี่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กทช. กำหนดหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๕ การประกอบกิจการโทรคมนาคมและการกำกับดูแลการประกอบกิจการโทรคมนาคมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม

ในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตประกอบกิจการโทรคมนาคมมิได้ประกอบกิจการภายในระยะเวลาที่ กทช. กำหนด หรือประกอบกิจการอื่นนอกจากกิจการที่ได้รับอนุญาต หรือประกอบกิจการโดยฝ่าฝืนกฎหมายหรือระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่ออกโดย กทช. หรือไม่

ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการ ให้ กทช. ดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขให้ถูกต้อง หรือมีคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กทช. กำหนด หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๕๖ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงาน กทช. เรียกว่า “กองทุนพัฒนากิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสนับสนุนให้มีการดำเนินกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างทั่วถึง การวิจัยและพัฒนาด้านโทรคมนาคมและการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรคมนาคม ประกอบด้วย

- (๑) ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) ค่าธรรมเนียมที่ กทช. จัดสรรให้ตามมาตรา ๕๒
- (๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน
- (๔) ดอกผลและรายได้ของกองทุน รวมทั้งผลประโยชน์จากค่าตอบแทนการใช้

ประโยชน์จากการวิจัยและพัฒนาด้านโทรคมนาคม

- (๕) เงินและทรัพย์สินอื่นที่ตกเป็นของกองทุน

การบริหารกองทุนและการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กทช. กำหนด

ส่วนที่ ๒

สำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

มาตรา ๕๗ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กทช.” เป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของประธานกรรมการ

กิจการของสำนักงาน กทช. ไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน

มาตรา ๕๘ ให้สำนักงาน กทช. มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของ กทช. และให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของ กทช.
- (๒) รับค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมายหรือตามที่ กทช. กำหนด
- (๓) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับกิจการโทรคมนาคมเพื่อเสนอต่อ กทช.
- (๔) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการโทรคมนาคม

การคาดคะเนความต้องการใช้บริการโทรคมนาคม จำนวนผู้ใช้บริการในพื้นที่ต่าง ๆ และข้อมูลอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของ กทช. รวมทั้งช่วยเหลือและให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าว

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่ กทช. มอบหมาย

มาตรา ๕๙ ให้นำความในมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ มาใช้บังคับกับการบริหารงานของสำนักงาน กทช. การดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของเลขาธิการ กทช. และการปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการ กทช. และพนักงานของสำนักงาน กทช. โดยอนุโลม

มาตรา ๖๐ รายได้ของสำนักงาน กทช. มีดังต่อไปนี้

(๑) รายได้หรือผลประโยชน์อันได้มาจากการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ กทช. และสำนักงาน กทช.

(๒) รายได้จากทรัพย์สินของสำนักงาน กทช.

(๓) เงินและทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่สำนักงาน กทช. ตามระเบียบที่ กทช. กำหนด เพื่อใช้ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน กทช.

(๔) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้

รายได้ของสำนักงาน กทช. ตาม (๑) เมื่อได้หักรายจ่ายสำหรับการดำเนินงานของ กทช. และสำนักงาน กทช. ค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการร่วม เงินที่จัดสรรเพื่อสมทบกองทุนพัฒนากิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะตามมาตรา ๕๖ และกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ เหลือเท่าใดให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

ในกรณีรายได้ของสำนักงาน กทช. มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กทช. และสำนักงาน กทช. รวมทั้งค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสมและไม่สามารถหาเงินจากแหล่งอื่นได้ รัฐพึงจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินให้แก่สำนักงาน กทช. เท่าจำนวนที่จำเป็น

มาตรา ๖๑ ให้นำความในมาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕ มาใช้บังคับกับการได้รับงบประมาณ การจัดการทรัพย์สิน การบัญชี การตรวจสอบ และประเมินผลของสำนักงาน กทช. โดยอนุโลม

หมวด ๓

การบริหารคลื่นความถี่

มาตรา ๖๒ ให้กรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ และ
กรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติเป็นคณะกรรมการร่วม ทำหน้าที่บริหารคดีความถี่

ให้คณะกรรมการร่วมประชุมกันเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ
ให้เลขาธิการ กทช. เป็นเลขานุการคณะกรรมการร่วม

มาตรา ๖๓ ให้คณะกรรมการร่วมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและจัดทำแผนแม่บทการบริหารคดีความถี่ให้สอดคล้องกับ
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

(๒) จัดทำตารางกำหนดคดีความถี่แห่งชาติ

(๓) กำหนดการจัดสรรคดีความถี่ระหว่างคดีความถี่ที่ใช้ในกิจการวิทยุ
กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกิจการวิทยุโทรคมนาคม

(๔) วิจัยชี้ขาดเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจาย
เสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้คดีความถี่เพื่อให้การใช้คดีความถี่เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพและปราศจากการรบกวนซึ่งกันและกัน ทั้งในกิจการประเภทเดียวกันและระหว่างกิจ
การแต่ละประเภท

(๖) วิจัยผลการตรวจสอบเฝ้าฟังการใช้คดีความถี่ เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหา
การใช้คดีความถี่ที่มีการรบกวนซึ่งกันและกัน

(๗) ประสานงานเกี่ยวกับการบริหารคดีความถี่ทั้งในประเทศและระหว่าง
ประเทศ

(๘) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีด้านการใช้คดีความถี่ให้มี
ประสิทธิภาพ

(๙) จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการร่วมเสนอต่อคณะรัฐ
มนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งและให้เผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย

(๑๐) ดำเนินการในฐานะหน่วยงานด้านอำนวยการของรัฐบาลในกิจการสื่อสาร
ระหว่างประเทศกับองค์การระหว่างประเทศ รัฐบาลและหน่วยงานต่างประเทศด้านการบริหาร
คดีความถี่ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นซึ่ง
กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการร่วม

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้คณะ
กรรมการร่วมมีอำนาจออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนด

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือข้อกำหนดใด ๆ ที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๔ ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตารางกำหนดคลื่นความถี่ทั้งหมดที่ประเทศไทยสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับคลื่นความถี่ระหว่างประเทศ รายละเอียดเกี่ยวกับคลื่นความถี่ที่กำหนดให้ใช้ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม และกิจการอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่

แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานในด้านการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ให้คณะกรรมการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และต้องปรับปรุงแผนแม่บทดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการบริหารคลื่นความถี่ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงไปทุกระยะเวลา

ในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ ให้คณะกรรมการร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบกิจการที่ใช้ประโยชน์คลื่นความถี่ และหน่วยงานของรัฐ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการร่วมกำหนด

แผนแม่บทการบริหารคลื่นความถี่ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๖๕ การประชุมของคณะกรรมการร่วม ต้องมีกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ และกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีประธานกรรมการหรือประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

วิธีการประชุม การลงมติและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการร่วมหรือกรรมการ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการร่วมกำหนด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสีย กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุม เว้นแต่ส่วนได้เสียนั้นเป็นส่วนได้เสียในฐานะที่เป็นกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติหรือกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ แล้วแต่กรณี

ในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการร่วมอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมเพื่อเสนอรายงานต่อคณะกรรมการร่วมหรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการร่วมมอบหมาย

มาตรา ๖๖ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการร่วม ให้สำนักงาน กสช. และสำนักงาน กทช. มีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลหรือร่วมดำเนินการตามที่คณะกรรมการร่วมร้องขอ

ให้สำนักงาน กทช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการร่วมอีกหน้าที่หนึ่งและให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการร่วม
- (๒) ตรวจสอบและเฝ้าฟังการใช้คลื่นความถี่
- (๓) รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และกิจการวิทยุโทรคมนาคม เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการร่วม
- (๔) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นความถี่และการใช้คลื่นความถี่ในกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และกิจการวิทยุโทรคมนาคม การคาดคะเนความต้องการใช้คลื่นความถี่ และข้อมูลอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของคณะกรรมการร่วม รวมทั้งช่วยเหลือและให้คำแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าว

(๕) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการร่วมมอบหมาย

มาตรา ๖๗ เมื่อได้มีการวินิจฉัยผลการตรวจสอบเฝ้าฟังการใช้คลื่นความถี่แล้วพบว่ามีการใช้คลื่นความถี่ในลักษณะที่ก่อให้เกิดการรบกวนซึ่งกันและกัน หรือนำคลื่นความถี่ไปใช้ในกิจการนอกวัตถุประสงค์ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาต ให้คณะกรรมการร่วมแจ้งให้ กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

มาตรา ๖๘ ให้นำความในมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมโดยอนุโลม

มาตรา ๖๙ ให้กรรมการได้รับค่าตอบแทนเป็นเบี้ยประชุมรายครั้งเฉพาะครั้งที่มาประชุมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานของกรรมการและอนุกรรมการตามมาตรา ๖๘ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนด

หมวด ๔

การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงาน

มาตรา ๗๐ เพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงานของสำนักงาน กสช. และเลขาธิการ กสช. หรือสำนักงาน กทช. และเลขาธิการ กทช. แล้วแต่กรณี ให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนัก

งาน กสช. หรือคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงาน กทช. แล้วแต่กรณี ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นจำนวนไม่น้อยกว่าสองคนแต่ไม่เกินสี่คน ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมิใช่กรรมการ เลขานุการ กสช. เลขานุการ กทช. พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสช. หรือพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กทช. แล้วแต่กรณี รวมทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่ กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี กำหนด

ให้กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการแต่งตั้งใหม่อีกได้

วิธีการประชุมและการลงมติให้เป็นไปตามระเบียบที่ กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี กำหนด

ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการปฏิบัติงานของกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี กำหนด

มาตรา ๗๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง กรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๗๐
- (๗) กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง บกพร่องในหน้าที่อย่างร้ายแรงหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการและการบริหารงานของสำนักงาน กสช. และเลขานุการ กสช. หรือสำนักงาน กทช. และเลขานุการ กทช. แล้วแต่กรณี โดยรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน กสช. หรือสำนักงาน กทช. แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการประเมินผลงาน

(๒) รายงานผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลต่อ กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี ทุกหกเดือน

(๓) ประมวลผลการประเมินและจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ กสช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี

หมวด ๕

ความสัมพันธ์กับรัฐบาลและรัฐสภา

มาตรา ๗๓ ในกรณีที่จะต้องมีการเจรจาหรือทำความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคลื่นความถี่ กิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ กิจกรรมโทรคมนาคม หรือการอื่นที่เกี่ยวข้อง กสช. กทช. สำนักงาน กสช. และสำนักงาน กทช. มีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลหรือร่วมดำเนินการ ภายใต้นโยบายของรัฐบาล

ให้สำนักงาน กสช. และสำนักงาน กทช. ทำหน้าที่ดูแลการบริหารคลื่นความถี่ กิจกรรมกระจายเสียง กิจกรรมโทรทัศน์ และกิจกรรมโทรคมนาคมระหว่างประเทศตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการร่วมกำหนด

มาตรา ๗๔ ให้ กสช. กทช. และคณะกรรมการร่วม จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีในด้านการบริหารคลื่นความถี่ กิจกรรมวิทยุกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี ซึ่งต้องแสดงรายละเอียดแผนงานและผลการปฏิบัติงาน รายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ การจัดสรรคลื่นความถี่ การประกอบกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ หรือกิจการโทรคมนาคม แล้วแต่กรณี และแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาภายในสามเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน

นายกรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อาจขอให้กรรมการหรือเลขาธิการ กสช. หรือเลขาธิการ กทช. แล้วแต่กรณี ชี้แจงการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นหนังสือหรือขอให้มาชี้แจงด้วยวาจาก็ได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๕ ในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกรรมการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุมของรัฐสภา

ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกรรมการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๗๖ ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใดที่ได้รับจัดสรรคลื่นความถี่หรือใช้คลื่นความถี่อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มีหน้าที่แจ้งรายละเอียดคลื่นความถี่ที่ได้รับจัดสรรและรายละเอียดการใช้ประโยชน์คลื่นความถี่นั้นตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่ กสช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี กำหนด

ให้กรมประชาสัมพันธ์ กรมไปรษณีย์โทรเลข และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่มีหน้าที่ในการจัดสรรคลื่นความถี่ การอนุญาตและการกำกับดูแล หรือการควบคุมการประกอบกิจการจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับคลื่นความถี่และการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ให้แก่ กสช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี ตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่ กสช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี กำหนด

มาตรา ๗๗ บทบัญญัติมาตรา ๗๔ มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ และมาตรา ๘๖ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการ และกรรมการ

มาตรา ๗๘ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ การจัดสรรคลื่นความถี่ การอนุญาตและการกำกับดูแลหรือการควบคุมการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมายว่าด้วยโทรเลขและโทรศัพท์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นอำนาจหน้าที่ของ กสช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี

การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของส่วนราชการและนิติบุคคลอื่นใดที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งผู้ที่ได้รับการอนุญาตสัมปทานหรือสัญญาจากส่วนราชการหรือนิติบุคคลดังกล่าว ให้อยู่ในการกำกับดูแลของ กสช. และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่ กสช. กำหนด

การประกอบกิจการวิทยุคมนาคมของส่วนราชการหรือนิติบุคคลอื่นใดที่ได้รับยกเว้นไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม รวมทั้งผู้ที่ได้รับการอนุญาตสัมปทานหรือสัญญาของส่วนราชการหรือนิติบุคคลอื่นใด ให้อยู่ในการกำกับดูแลของ กทช. และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่ กทช. กำหนด

การประกอบกิจการโทรคมนาคมของการสื่อสารแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและนิติบุคคลอื่น รวมทั้งผู้ที่ได้รับการอนุญาตสัมปทาน หรือสัญญาจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยหรือนิติบุคคลดังกล่าว ให้อยู่ในการ

กำกับดูแลของ กทช. และจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่ กทช. กำหนด

มาตรา ๗๗ ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการโทรคมนาคม การใช้อำนาจหน้าที่ของ กสทช. ตามมาตรา ๒๓ วรรคสี่ หรือของ กทช. ตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ ถ้ามิได้มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือในกฎหมายอื่น ให้ กสทช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดข้อบังคับเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ข้อบังคับของ กสทช. หรือ กทช. ตามวรรคหนึ่ง เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๘๐ ในวาระเริ่มแรกที่การคัดเลือกและแต่งตั้ง กสทช. หรือ กทช. แล้วแต่กรณี ยังไม่แล้วเสร็จ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลข และเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่เกี่ยวกับการบริหารคลื่นความถี่ การจัดสรรคลื่นความถี่ การอนุญาต และการกำกับดูแลหรือการควบคุมการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมตามกฎหมายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ กฎหมายว่าด้วยวิทยุคมนาคม กฎหมายว่าด้วยโทรเลขและโทรศัพท์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติจนถึงวันพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗๗ แต่ในระหว่างนั้นจะพิจารณาจัดสรรคลื่นความถี่ ออกใบอนุญาตประกอบกิจการ หรืออนุญาตให้ประกอบกิจการเพิ่มเติมไม่ได้

มาตรา ๘๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กสทช. กทช. หรือ คณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัตินี้ ในวาระเริ่มแรก กสทช. กทช. หรือ คณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี อาจขอให้นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐอื่นใด มาช่วยปฏิบัติงานของ กสทช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี เป็นการชั่วคราวได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนด

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่งให้ยังคงอยู่ในสังกัดเดิม แต่ให้ปฏิบัติงานขึ้นตรงกับประธานกรรมการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติงานที่ กสทช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี กำหนด

มาตรา ๘๒ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ และงบประมาณของกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงคมนาคม ไปเป็นของสำนักงาน กทช. เว้นแต่กิจการไปรษณีย์และเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำซึ่งมีผู้ครองอยู่ ให้โอนไปเป็นของสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม

สิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงสิทธิในการใช้ที่ราชพัสดุและสาธารณ

สมบัติของแผ่นดินด้วย

มาตรา ๘๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๔ ให้ข้าราชการและลูกจ้างของกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงคมนาคม ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗๗ เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม และให้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงาน กทช. โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม

ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงาน กทช. ตามวรรคหนึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง รวมทั้งสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อนจนกว่าจะได้บรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสำนักงาน กทช. แต่จะแต่งตั้งให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่าเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่เดิมไม่ได้

มาตรา ๘๔ ข้าราชการและลูกจ้างตามมาตรา ๘๓ ซึ่งสมัครใจเปลี่ยนไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กทช. ให้ใช้สิทธิแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาภายในหกสิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดตามมาตรา ๗๗ สำหรับผู้ไม่ได้แจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้กลับไปปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างตามวรรคหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งใดในสำนักงาน กทช. ให้เป็นไปตามอัตรากำลัง คุณสมบัติและอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างตามที่ กทช. กำหนด

ให้ออนเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำของข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม ซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กทช. ตามวรรคสองไปเป็นของสำนักงาน กทช. นับแต่วันที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการตามมาตรา ๘๓ นี้ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการเพราะเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

การบรรจุและแต่งตั้งลูกจ้างตามมาตรา ๘๓ นี้ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากงานเพราะทางราชการยุบตำแหน่งหรือทางราชการเลิกจ้างโดยไม่มีความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา ๘๕ ให้ออนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน สิทธิ หน้าที่ หนี้ และงบประมาณของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ในส่วนที่เกี่ยวกับกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงาน กทช. เว้นแต่เงินงบประมาณหมวดเงินเดือน และค่าจ้างประจำซึ่งมีผู้ครองอยู่ ให้โอนไปเป็นของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี

มาตรา ๘๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๗ ให้ข้าราชการและลูกจ้างของกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗๗ เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างในกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี และให้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงาน กสทช. โดยให้ถือว่า การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

ให้ข้าราชการหรือลูกจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงาน กสทช. ตามวรรคหนึ่ง ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้าง รวมทั้งสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ เท่ากับที่เคยได้รับอยู่เดิมไปพลางก่อนจนกว่าจะได้บรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสำนักงาน กสทช. แต่จะแต่งตั้งให้ได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างต่ำกว่าเงินเดือนหรือค่าจ้างที่ได้รับอยู่เดิมไม่ได้

มาตรา ๘๗ ข้าราชการหรือลูกจ้างตามมาตรา ๘๖ ซึ่งสมัครใจเปลี่ยนไปเป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. ให้ใช้สิทธิแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาภายในหกสิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗๗ สำหรับผู้ไม่ได้แจ้งความจำนงภายในระยะเวลาดังกล่าวให้กลับไปปฏิบัติหน้าที่ในกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการและลูกจ้างตามวรรคหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งใดในสำนักงาน กสทช. ให้เป็นไปตามอัตรากำลัง คุณสมบัติ และอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้างตามที่ กสทช. กำหนด

ให้โอนเงินงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำของข้าราชการและลูกจ้างของกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. ตามวรรคสอง ไปเป็นของสำนักงาน กสทช. นับแต่วันที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๘๔ วรรคสี่และวรรคห้ามาใช้บังคับกับกรณีการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการหรือลูกจ้างของกองงานคณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน กสทช. โดยอนุโลม

มาตรา ๘๘ ในวาระเริ่มแรกก่อนที่สำนักงาน กสทช. หรือสำนักงาน กทช. จะได้รับการจัดสรรงบประมาณ ให้ กสทช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี จัดทำแผนดำเนินการของตน และการบริหารกิจการของสำนักงาน กสทช. หรือสำนักงาน กทช. แล้วแต่กรณี เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอรับการอุดหนุนจากเงินงบประมาณรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามแผนดังกล่าว

ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายเป็นเงินอุดหนุนแก่การ

ดำเนินการตามแผนที่ กสช. กทช. หรือคณะกรรมการร่วม แล้วแต่กรณี เสนอตามความจำเป็น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕1[๒]

มาตรา ๑๒๖ ในพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แก้ไขคำว่า “ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม” และคำว่า “ผู้แทนกระทรวงคมนาคม” เป็น “ผู้แทนกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร”

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกานี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับการโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว

ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

[๑] รก.๒๕๔๓/๑๖ก/๑/๗ มีนาคม ๒๕๔๓

[๒] รก.๒๕๔๕/๑๐๒ก/๖๖/๘ ตุลาคม ๒๕๔๕

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น ๆ รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ สมควรตรากฎหมายจัดตั้งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ รวมทั้งกำหนดขอบเขตของการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านการจัดสรรคลื่นความถี่และวิธีการในการกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฎ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่างที่ สคก.ตรวจพิจารณาแล้ว
เรื่องเสร็จที่ ๔๕๑/๒๕๕๓

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ขึ้นใช้บังคับ โดยได้บัญญัติให้จัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ เป็นผู้อนุญาตการใช้คลื่นความถี่และอนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ขึ้น เพื่อรองรับการอนุญาตประกอบกิจการดังกล่าว ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตและหลักเกณฑ์ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ...”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ โย้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๔
- (๒) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๒
- (๓) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๑
- (๔) พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการกระจายเสียง” และ “กิจการโทรทัศน์” หมายความว่า กิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์ ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

“โครงข่าย” หมายความว่า สาย สื่อตัวนำไฟฟ้า สื่อนำแสง สถานีวิทยุคมนาคม และอุปกรณ์ใด ๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์

“รายการ” หมายความว่า ประเภท เนื้อหาและข้อความของรายการที่ส่งในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี

“สถานี” หมายความว่า สถานที่ที่ผู้รับใบอนุญาตใช้สำหรับประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี

“ผู้อำนวยการสถานี” หมายความว่า หัวหน้าสถานีหรือโฆษกสถานีด้วย

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์สาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติแต่งตั้งให้ปฏิบัติภารกิจตามพระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๗ การประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามลักษณะและประเภทที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

ในการขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งต้องระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๘ และผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเป็นภาคีรัฐ ภาคประชาชน หรือภาคเอกชน ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ หรือ มาตรา ๑๗ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ มีดังนี้

(๑) การประกอบกิจการบริการสาธารณะ

(๒) การประกอบกิจการบริการชุมชน

(๓) การประกอบกิจการทางธุรกิจ

ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการประกอบกิจการจากกองทุนให้แก่ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๒) ด้วยก็ได้

มาตรา ๙ การประกอบกิจการบริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมความรู้ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ศาสนา สุขภาพอนามัย กีฬา ความมั่นคงของรัฐ การประกอบอาชีพ เผยแพร่ข่าวสาร ประโยชน์ของท้องถิ่น หรือประโยชน์สาธารณะอื่นใด ซึ่งอาจจัดรายการในรูปแบบสาระโดยตรงหรือเป็นการบันเทิงเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็ได้ และเป็นกิจการที่จัดหารายได้เพียงพอที่เหมาะสมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๐ การประกอบกิจการบริการชุมชนต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ แต่ต้องเป็นประโยชน์ตามความต้องการของชุมชนที่รับบริการ และการบริหารกิจการกระทำโดยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑ การประกอบกิจการทางธุรกิจเป็นการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบกิจการและอาจแสวงหากำไรมาแบ่งปันกันได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่คณะกรรมการได้จัดสรรคืนความดีให้แก่กรมประชาสัมพันธ์ไว้โดยเฉพาะเพื่อปฏิบัติตามภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์ ให้กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เพื่อการนั้นได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ในการกำหนดผังรายการหรือดำเนินรายการในลักษณะใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจของกรมประชาสัมพันธ์

ในการดำเนินกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของกรมประชาสัมพันธ์ ตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรา ๔๔ หมวด ๓ การคุ้มครองผู้บริโภค หมวด ๕ จรรยาบรรณของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และหมวด ๖ การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้บุคคลต่าง ๆ เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินรายการของกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการให้บริการ ในการนี้ ให้คณะกรรมการรวบรวมความคิดเห็นและจัดทำการประเมินผลรายการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย

มาตรา ๑๓ ในการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยใช้คืนความดี ให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตประกอบกิจการให้แก่ภาครัฐ ภาคประชาชน หรือภาคเอกชน ตามสัดส่วนการจัดสรรคืนความดีที่กำหนดไว้สำหรับภาครัฐ ภาคประชาชน หรือภาคเอกชน

มาตรา ๑๔ ผู้ขอรับใบอนุญาตที่เป็นภาครัฐ ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ หรือมีความจำเป็นต้องดำเนินกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ

ในกรณีที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

มาตรา ๑๕ ผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นสมาคม มูลนิธิ หรือนิติบุคคลอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (ข) มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจการบริการสาธารณะโดยไม่แสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกัน
- (ค) ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี

ผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการบริการชุมชน

มาตรา ๑๖ เพื่อส่งเสริมให้การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาตภาคประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในชุมชน รวมทั้งการป้องกันการครอบงำการประกอบกิจการดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาต สำหรับผู้รับใบอนุญาตภาคประชาชนต้องประกอบด้วยนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาชิกของชุมชนนั้นมากกว่าหนึ่งแห่ง รวมกันเป็นผู้รับใบอนุญาต หรือต้องประกอบด้วยองค์กรวิชาชีพหรือสาขาอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นร่วมเป็นผู้รับใบอนุญาตด้วยก็ได้

ก่อนออกใบอนุญาตให้แก่ผู้รับใบอนุญาตภาคประชาชนรายใด ให้คณะกรรมการประกาศให้ประชาชนในชุมชนนั้นทราบ เพื่อให้มีโอกาสตรวจสอบและคัดค้านได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย
- (ข) มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์
- (ค) ไม่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ศาสนา หรือความเชื่อถือในลัทธินิยม
- (ง) ไม่อยู่ในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครบกำหนดห้าปี

(จ) หุ่นของบริษัทต้องมีลักษณะตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๒๐

ผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ให้ขอรับใบอนุญาตสำหรับการประกอบกิจการทางธุรกิจ

มาตรา ๑๘ บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีจำนวนหุ้นที่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยหรือนิติบุคคลที่มีใช่เป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวถืออยู่ไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด และต้องมีกรรมการหรือพนักงานเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการหรือพนักงานทั้งหมด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๙ ในการอนุญาตให้ภาคเอกชนประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้ขออนุญาตที่มีหุ้นเป็นของบุคคลสัญชาติไทยทั้งหมดหรือเป็นจำนวนมากกว่าเป็นลำดับแรก แต่ทั้งนี้ ต้องมีส่วนถือหุ้นและกรรมการหรือพนักงานตามที่กำหนดในมาตรา ๑๘ และต้องดำรงสัดส่วนการถือหุ้นและกรรมการหรือพนักงานไว้ในลักษณะดังกล่าวตลอดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ

มาตรา ๒๐ บริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตภาคเอกชนต้องมีบุคคลผู้ถือหุ้นแต่ละรายไม่เกินร้อยละสิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมด

หุ้นของบุคคลตามวรรคหนึ่งในบริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต ถ้ามีบุคคลห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทดังต่อไปนี้ถือหุ้นอยู่ในบริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต ให้นำรวมเป็นหุ้นของบุคคลนั้นด้วย

- (๑) คู่สมรสของบุคคลตามวรรคหนึ่ง
- (๒) บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง
- (๓) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒)

เป็นหุ้นส่วน

- (๔) ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒)

เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ หรือเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบร่วมกันเกินร้อยละยี่สิบห้าของทุนทั้งหมดของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

(๕) บริษัทที่บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (๓) หรือ (๔) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

(๖) บริษัทที่บุคคลตามวรรคหนึ่งหรือบุคคลตาม (๑) หรือ (๒) หรือห้างหุ้นส่วนตาม (๓) หรือ (๔) หรือบริษัทตาม (๕) ถือหุ้นรวมกันเกินร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้แล้วทั้งหมดของบริษัทนั้น

ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาต ให้นำจำนวนหุ้นของนิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะดังต่อไปนี้รวมกันซึ่งต้องไม่เกินจำนวนหุ้นตามวรรคหนึ่งด้วย

(๑) นิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงบริหาร โดยผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้มีอำนาจในการดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลหนึ่ง มีอำนาจหรือสามารถใช้อำนาจในการบริหารจัดการกิจการของอีกนิติบุคคลหนึ่ง

(๒) นิติบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงทุน โดยผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในนิติบุคคลหนึ่ง เป็นผู้เป็นหุ้นส่วนหรือเป็นผู้ถือหุ้นในอีกนิติบุคคลหนึ่งเกินร้อยละยี่สิบห้า ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน หรือพรรคการเมือง จะถือหุ้นในบริษัทซึ่งเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตมิได้

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๐ ให้บริษัทซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตภาคเอกชนตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าสามเดือนก่อนการประชุมผู้ถือหุ้นทุกคราว ในกรณีที่พบว่ามีการถือหุ้นโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๐ ให้บริษัทแจ้งให้ผู้ถือหุ้นนั้นทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันตรวจสอบและให้ผู้ถือหุ้นนั้นดำเนินการแก้ไขภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันรับแจ้ง

มาตรา ๒๒ บุคคลใดได้มาซึ่งหุ้นของบริษัทผู้รับใบอนุญาตภาคเอกชน และการได้มานั้นเป็นเหตุให้จำนวนหุ้นหรือบุคคลผู้ถือหุ้นอยู่เป็นไปโดยฝ่าฝืนมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๐ บุคคลนั้นต้องอยู่ในบังคับดังต่อไปนี้

- (๑) มิให้ยกเลากการถือหุ้นในส่วนที่ถือไว้เกินจำนวนขึ้นใช้ยื่นต่อบริษัทนั้น
- (๒) เงินปันผลหรือเงินตอบแทนอื่นใดสำหรับหุ้นที่ถือไว้เกินจำนวนให้ตกเป็นของบริษัท
- (๓) บุคคลนั้นไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนในที่ประชุมของผู้ถือหุ้นสำหรับหุ้นที่ถือไว้เกินจำนวน

มาตรา ๒๓ ถ้าในขณะยื่นคำขอรับใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตยังไม่อาจดำเนินการให้มีสัดส่วนการถือหุ้นตามมาตรา ๒๐ คณะกรรมการอาจพิจารณาออกใบอนุญาตให้ได้ แต่ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสามราย และเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องดำเนินการให้มีการถือหุ้นตามสัดส่วนที่กำหนดในมาตรา ๒๐ ภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาต หรือนำหุ้นของตนออกเสนอขายในตลาดหลักทรัพย์ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นไม่อาจดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตขยายเวลาให้ตามความเห็นสมควร

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือการดำเนินการของบริษัทผู้รับใบอนุญาต ให้คณะกรรมการมีอำนาจผ่อนผันให้ผู้รับใบอนุญาตมีจำนวนหุ้น กรรมการ หรือสัดส่วนการถือหุ้นแตกต่างจากที่กำหนดในมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๒๐ ก็ได้ แต่ต้องกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขใด ๆ ไว้เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการให้มีจำนวนหุ้น กรรมการ และสัดส่วนการถือหุ้นตามมาตรา ๑๘

หรือมาตรา ๒๐ และในกรณีที่บริษัทผู้รับใบอนุญาตเป็นบริษัทมหาชนจำกัด จะต้องนำหุ้นของตน ออกเสนอขายในตลาดหลักทรัพย์ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๔ ในการยื่นคำขอรับใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเสนอแผน บริหารกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ให้คณะกรรมการพิจารณาด้วย

วิธีการขอรับใบอนุญาตและหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ แต่ละลักษณะและประเภท และต้องเป็นไปตามแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่กำหนดไว้ในแผนแม่บท กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และแผนความถี่วิทยุ ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การ จัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อให้การอนุญาตเป็นไป โดยเปิดเผย มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงการให้โอกาสผู้ขอรับใบอนุญาตรายใหม่ และประโยชน์แก่ผู้บริโภคประกอบด้วย

มาตรา ๒๕ ในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตรายหนึ่งรายใดใช้คลื่นความถี่ คณะกรรมการอาจอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่หนึ่งหรือหลายคลื่นความถี่ได้ตามลักษณะและความ จำเป็นของการประกอบกิจการ แต่ต้องคำนึงถึงการกระจายการประกอบกิจการให้กับบุคคลต่าง ๆ โดยมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีสิทธิประกอบกิจการในลักษณะที่อาจเกิดการครอบงำกิจการกระจาย เสียงหรือกิจการโทรทัศน์จนเสี่ยงต่อการเกิดความเสื่อมเสียแก่เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและ ความหลากหลายของรายการ รวมทั้งต้องกำหนดมาตรการใด ๆ ในการอนุญาตที่จะมิให้เกิดการ ครอบงำกิจการสื่อสารมวลชนในลักษณะดังกล่าว

มาตรา ๒๖ การประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้มีระยะเวลา ตามที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอก่อนวันที่ใบอนุญาต สิ้นอายุ เมื่อได้ยื่นคำขอดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่า จะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต

การยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตและการให้ต่ออายุใบอนุญาตให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การกำหนดระยะเวลาในการอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้ คณะกรรมการกำหนดโดยคำนึงถึงระยะเวลาที่คุ้มกับการลงทุน วัตถุประสงค์ของการ ประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการของผู้ขอรับใบอนุญาต ความต้องการในสิทธิ ด้านการสื่อสารของผู้บริโภค รวมทั้งผลการประเมินการประกอบกิจการ

มาตรา ๒๗ ผู้รับใบอนุญาตต้องชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามอัตราและหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

มาตรา ๒๘ การประกอบกิจการตามลักษณะหรือประเภทใด ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปหรือให้บริการเฉพาะสมาชิก จะดำเนินการหารายได้โดยการโฆษณา หรือโดยวิธีอื่นใดได้เพียงใดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยคำนึง ถึงวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการตามมาตรา ๘ ต้นทุนในการให้บริการ และการให้ความ เป็นธรรมแก่ผู้รับใบอนุญาตและผู้บริโภคประกอบด้วย

ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องนำส่งรายได้ที่ได้รับ จากการประกอบกิจการสมทบเข้ากองทุนตามประเภทของรายได้ และตามอัตราที่เป็นธรรม กับการประกอบกิจการแต่ละประเภทและแต่ละรายการได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำ รายงานสถานะทางการเงินโดยต้องแสดงรายรับและรายจ่ายที่ถูกต้องตามความเป็นจริงเสนอ ต่อคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

รายงานสถานะทางการเงินของผู้รับใบอนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ให้ คณะกรรมการเปิดเผยตามวิธีการที่เห็นสมควรเพื่อให้บุคคลทั่วไปตรวจสอบได้

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการตาม วัตถุประสงค์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามมาตรา ๘ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนด เงื่อนไขการประกอบกิจการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตดังกล่าว เพื่อให้ ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติ ในการนี้ให้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำผังรายการโดยคำนึงถึง ลักษณะความหลากหลายของรายการทั้งในด้านสาระและบันเทิง รวมทั้งกิจกรรมเพื่อหา รายได้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการนั้นไว้ด้วย

การใช้คลื่นความถี่ให้บริการอย่างอื่นนอกเหนือจากการประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะให้บริการอื่นนอกเหนือจากกรณีตาม วรรคสอง ต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการก่อน

มาตรา ๓๐ การให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แบบบอกรับ เป็นสมาชิกหรือการให้บริการในบางประเภทที่มีลักษณะเฉพาะและไม่อาจนำทบัญญัติบางเรื่อง ตามพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับลักษณะการประกอบกิจการได้ หรือมีความจำเป็นต้องมี

หลักเกณฑ์โดยเฉพาะ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การให้บริการ เพื่อใช้บังคับกับการประกอบกิจการนั้นได้

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ต้องส่งให้สภาผู้แทนราษฎรเพื่อตรวจสอบด้วย ถ้ามีการเสนอญัตติและสภาผู้แทนราษฎรมีมติภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งประกาศดังกล่าวให้สภาผู้แทนราษฎร ให้ยกเลิกประกาศใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้คณะกรรมการดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น ทั้งนี้ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

มาตรา ๓๑ เพื่อประโยชน์ในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่มีประสิทธิภาพและป้องกันการรบกวนหรือการขัดขวางการส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะกรรมการอาจกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและลักษณะฟังประสงค์ด้านเทคนิคตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดก็ได้

ในการกำหนดมาตรฐานและลักษณะฟังประสงค์ด้านเทคนิคตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้รับใบอนุญาต รวมทั้งหน่วยงานของรัฐและองค์กรทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานและลักษณะฟังประสงค์ด้านเทคนิคดังกล่าวด้วย

มาตรา ๓๒ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีผู้อำนวยการสถานีกระจายเสียงหรือสถานีโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี เพื่อควบคุมดูแลและบริหารงานกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ตามที่ผู้รับใบอนุญาตมอบหมาย

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้อำนวยการสถานีให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๓ ผู้อำนวยการสถานีจะต้องควบคุมดูแลให้มีการออกอากาศโดยถูกต้องตามเงื่อนไขการอนุญาตและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๓๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องรับผิดชอบถ้ามีการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอนุญาตหรือตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ รวมทั้งในความเสียหายใด ๆ ที่ผู้อำนวยการสถานีกระทำการในการควบคุมดูแลและบริหารกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เสมือนเป็นการกระทำของตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้มีการกระทำดังกล่าวโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย และได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว ในการป้องกันมิให้เกิดการกระทำเช่นนั้น

มาตรา ๓๕ กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง และผู้ปฏิบัติงานอื่นใด ของผู้รับใบอนุญาตภาคเอกชนและภาคประชาชน รวมทั้งผู้อำนวยการสถานี ผู้จัดการรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ประกาศและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งของพรรคการเมือง

มาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตทำสัญญามอบการบริหารจัดการกิจการ ทั้งหมดหรือบางส่วนให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีอำนาจประกอบกิจการแทนผู้รับใบอนุญาตโดยการกระทำนั้นมีลักษณะทำให้ผู้รับใบอนุญาตไม่มีสิทธิบริหารจัดการกิจการอีกต่อไป

มาตรา ๓๗ การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์นอกจาก ต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นสมควร กำหนดมาตรการเฉพาะตามลักษณะการประกอบกิจการ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศ กำหนดห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอย่างใดอันเป็นการผูกขาด ลิดหรือจำกัดการแข่งขัน ในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้

ให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับกับประกาศตามวรรคหนึ่ง ด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๒

รายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๓๘ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดทำผังรายการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ กำหนดตามมาตรา ๒๙ และเสนอให้คณะกรรมการทราบก่อนเริ่มให้บริการกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะเปลี่ยนแปลงผังรายการ ให้แจ้งต่อ คณะกรรมการทราบก่อนทำการเปลี่ยนแปลงไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าผังรายการไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาต หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามกฎหมาย ว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม หรือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบ อนุญาตแก้ไขผังรายการให้ถูกต้องได้

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนไม่อาจปฏิบัติตามผังรายการได้เป็นครั้งคราว ผู้รับใบอนุญาตอาจดำเนินรายการที่แตกต่างจากผังรายการได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด

มาตรา ๓๙ ผังรายการอย่างน้อยต้องแสดงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดเวลาออกอากาศประจำวัน
- (๒) ลักษณะของรายการประเภทข่าว ความรู้ บันเทิง และโฆษณา
- (๓) ช่วงเวลาที่จะออกรายการแต่ละประเภท

ในการจัดทำผังรายการ ให้ผู้รับใบอนุญาตกำหนดตามความเหมาะสมในการประกอบกิจการตามที่ได้รับใบอนุญาต เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเฉพาะเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันและระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจหรือสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดสัดส่วนของรายการและช่วงเวลาของการออกอากาศรายการตามวรรคหนึ่งสำหรับรายการบางประเภทเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติได้

ในการออกประกาศตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการเปิดโอกาสให้ผู้รับใบอนุญาตแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาตามความเหมาะสม

มาตรา ๔๐ ในกรณีที่มีภัยพิบัติหรือมีเหตุฉุกเฉินหรือมีกรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ที่มีความจำเป็นต้องแจ้งข่าวให้ประชาชนทราบ เมื่อหน่วยงานของรัฐร้องขอ ผู้รับใบอนุญาตต้องให้ความร่วมมือจัดให้มีการออกอากาศรายการดังกล่าว

ในการออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการคำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมของช่วงเวลาในการออกอากาศ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่การประกอบกิจการของผู้รับใบอนุญาต รวมทั้งเหตุที่ผู้รับใบอนุญาตอาจปฏิเสธคำร้องขอนั้นได้ด้วย

มาตรา ๔๑ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้คนพิการและคนด้อยโอกาสสามารถรับรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดมาตรการใด ๆ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตประเภทหนึ่งประเภทใดต้องจัดให้มีบริการที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของบุคคลดังกล่าวโดยเฉพาะได้

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองประโยชน์สาธารณะหรือคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค คณะกรรมการอาจออกประกาศกำหนดการห้ามออกอากาศรายการที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดตามบทบัญญัติมาตรา ๓๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ ทั้งนี้ การออกประกาศดังกล่าวให้คำนึงถึงความแตกต่างของผู้บริโภคในด้านอายุ เพศ หรือสถานะของบุคคลประกอบด้วย

ก่อนการประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรวิชาชีพ และองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคตามที่เห็นสมควร

ให้นำความในวรรคสองของมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับกับประกาศตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ยานพาหนะที่กำลังออกอากาศอยู่เป็นรายการที่ขัดหรือไม่เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้ และเป็นกรณีที่น่าจะมีผลกระทบต่อสังคมอย่างร้ายแรง และผู้รับใบอนุญาตมิได้ดำเนินการให้มีการระงับการออกอากาศรายการนั้น ให้กรรมการซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ระงับการออกอากาศรายการนั้นได้ทันที

ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดหลักเกณฑ์การแจ้งคำสั่งของกรรมการตามวรรคหนึ่ง

ผู้รับใบอนุญาตอาจอุทธรณ์คำสั่งของกรรมการตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ถูกระงับการออกอากาศตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ในกรณีนี้ให้กรรมการซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งไม่มีสิทธิเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ เว้นแต่เป็นการชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงซึ่งต้องกระทำต่อหน้าผู้รับใบอนุญาต

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่อุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสามหรือในกรณีที่คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นประการใดแล้ว ให้ถือเป็นที่สุด และให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำสั่งของกรรมการตามวรรคหนึ่งหรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔๔ ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีการบันทึกรายการที่ได้ออกอากาศไปแล้ว โดยอาจบันทึกไว้ในเทปหรือวัสดุโทรทัศน์อย่างอื่น หรือด้วยวิธีการใด ๆ ที่สามารถถ่ายถอดกลับมาเป็นรายการนั้นได้ และเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบได้

รายการที่ต้องจัดให้มีการบันทึกและระยะเวลาในการเก็บรักษาการบันทึกนั้น ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๓ การคุ้มครองผู้บริโภค

มาตรา ๔๕ ผู้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อความค่าบริการ แบบสัญญา และการกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยเห็นได้ง่าย ณ ที่ทำการของผู้รับใบอนุญาตเพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้

เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดมาตรฐานทั่วไปเพื่อเป็นกรอบในการเรียกเก็บค่าบริการจากสมาชิก ลักษณะของสัญญาหรือเงื่อนไขในการให้บริการได้ โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ แล้วแต่กรณี

ผู้รับใบอนุญาต อาจแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตราค่าบริการ สัญญา หรือเงื่อนไข
ในการให้บริการของตนได้ แต่ต้องอยู่ภายในกรอบที่คณะกรรมการประกาศกำหนดตาม
วรรคสอง ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิผู้บริโภคในการเรียกร้องค่าเสียหายจากการนั้น

มาตรา ๔๖ ผู้ใดได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือ
อะเมิตต่อสิทธิของบุคคล หรือเห็นว่ารายการใดที่ออกอากาศเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม
หรือกระทบกระเทือนต่อสภาพสังคม หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการให้บริการของผู้รับ
ใบอนุญาต ให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการควบคุมรายการเพื่อพิจารณา
วินิจฉัยได้

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมรายการจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้าน
สื่อสารมวลชน กฎหมาย และการคุ้มครองผู้บริโภคตามจำนวนที่เห็นสมควร เพื่อทำหน้าที่วินิจฉัย
เรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับรายการที่ออกอากาศในการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
และจะแต่งตั้งให้มีคณะหนึ่งหรือหลายคณะก็ได้ โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมในการรับเรื่องร้อง
เรียนที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ที่มีการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

หลักเกณฑ์ในการยื่นเรื่องร้องเรียนและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการควบคุม
รายการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๔๗ ในกรณีที่คณะกรรมการควบคุมรายการมีคำวินิจฉัยตาม
เรื่องร้องเรียนในมาตรา ๔๖ ว่า ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจากกรออกอากาศรายการใด
ของผู้รับใบอนุญาต ให้คณะกรรมการควบคุมรายการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาต
แก้ไขเสียหายให้กับผู้เสียหายโดยจะเป็นการจ่ายเงินชดเชยความเสียหายหรือกระทำการอื่นใด
ตามที่เห็นสมควรได้ ในการนี้ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิโต้แย้งเอาจากผู้กระทำการที่ก่อความ
เสียหายนั้นได้

ในการออกคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการควบคุมรายการเห็นว่า
การชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในช่วงเวลาของการออกอากาศที่เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความ
เสียหายจะเป็นการแก้ไขเสียหายความเสียหายให้กับผู้ร้องเรียนได้ คณะกรรมการ
ควบคุมรายการอาจมีคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตดำเนินการตามนั้นด้วยก็ได้

ผู้รับใบอนุญาตและผู้ร้องเรียนอาจอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ
ควบคุมรายการตามวรรคหนึ่ง ต่อคณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
คำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมรายการ และในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ร้องเรียน
ไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่
ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการ ถ้าไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดเวลา
ดังกล่าว ให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการเป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่จ่ายเงินชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ร้องเรียนตาม คำวินิจฉัยของคณะกรรมการควบคุมรายการ และมีการฟ้องคดีต่อศาล ให้คณะกรรมการ ควบคุมรายการช่วยเหลือผู้ร้องเรียนเพื่อให้ได้รับเงินชดเชยความเสียหาย โดยจัดหาองค์การ เพื่อดำเนินคดีในศาลให้กับผู้ร้องเรียน หรือช่วยเหลือในการดำเนินคดีของผู้ร้องเรียน ถ้ามีค่าใช้จ่าย ในการดำเนินคดี อาจกำหนดให้มีการจ่ายจากกองทุนเพื่อช่วยเหลือได้ตามสมควร และถ้าผู้ร้องเรียน ชนระดับให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตชำระภาระค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริงทั้งหมดในการ ดำเนินคดีให้กับกองทุนด้วย

มาตรา ๔๔ การวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนตามมาตรา ๔๖ ถ้าคณะกรรมการควบคุม รายการเห็นว่า การดำเนินการของผู้รับใบอนุญาตไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับการ ประกอบกิจการนั้น ให้คณะกรรมการควบคุมรายการเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อดำเนินการ ลงโทษปรับทางปกครอง ในกรณีที่ได้มีการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่คณะ อนุกรรมการควบคุมรายการเห็นว่าเป็นเรื่องร้ายแรงที่สมควรกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป ให้คณะ อนุกรรมการควบคุมรายการรายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๔๒ ต่อไป

มาตรา ๔๕ ผู้รับใบอนุญาตและผู้ร้องเรียนอาจอุทธรณ์คำวินิจฉัยของ คณะอนุกรรมการควบคุมรายการตามมาตรา ๔๔ ต่อคณะกรรมการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้นำมาตรา ๔๓ บรรดาสี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

การจัดสรรเวลาให้ผู้ยื่นผลิตรายการ

มาตรา ๕๐ ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดลักษณะของรายการที่มีประโยชน์ ต่อส่วนรวมหรือที่สมควรส่งเสริมให้มีการผลิต รวมทั้งช่วงเวลาที่เหมาะสมในการออกอากาศ ของรายการนั้นในจำนวนร้อยละสิบของสัดส่วนการออกอากาศของผู้รับใบอนุญาต เพื่อให้ผู้รับ ใบอนุญาตต้องจัดไว้สำหรับให้ผู้ผลิตรายการภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวได้

การกำหนดลักษณะของรายการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึง ถึงลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการและความหลากหลายในการเสนอรายการต่อ ประชาชน ในกรณีนี้ให้คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของกุ่มผู้รับใบอนุญาต กลุ่มผู้ผลิตรายการ และองค์การที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ประกอบการพิจารณาด้วย

ในกรณีที่การประกอบกิจการใดมีลักษณะเฉพาะไม่อาจมีผู้ผลิตรายการภายนอกได้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศขกเว้นการกำหนดสัดส่วนสำหรับการประกอบกิจการนั้น ในกรณี เช่นว่านี้ถ้ามีการจัดรายการที่มีรายได้ ให้คณะกรรมการกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดส่งรายได้ ที่ได้รับเพิ่มขึ้นให้กับกองทุนตามอัตราที่กำหนด

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิตามจำนวนที่เห็นสมควร เพื่อทำหน้าที่พิจารณาอนุญาตการออกอากาศ ให้กับผู้ผลิตรายการภายนอก และพิจารณากำหนดอัตราค่าตอบแทนการใช้ช่วงเวลาออกอากาศ การแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งอาจมิได้หลายคณะตามลักษณะและ ประเภทการประกอบกิจการหรือตามพื้นที่การให้บริการก็ได้

ในการพิจารณาอนุญาตการออกอากาศ ให้คณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศ ดำเนินการประกาศเพื่อให้บุคคลทั่วไปทราบเกี่ยวกับลักษณะรายการ กำหนดเวลาการออกอากาศ สถานีที่จะออกอากาศ อัตราค่าตอบแทน รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำขอและการพิจารณาของคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศ

ในการกำหนดอัตราค่าตอบแทน ให้ผู้รับใบอนุญาตแจ้งอัตราค่าตอบแทนในแต่ละ ช่วงเวลาการออกอากาศให้กับคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศทราบ ถ้าเห็นว่าอัตราค่าตอบแทนไม่เป็นธรรมโดยคำนึงถึงต้นทุนของผู้รับใบอนุญาต ค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการ และ รายได้ที่ผู้ผลิตรายการจะได้รับ คณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศอาจวินิจฉัยกำหนดอัตราค่าตอบแทนที่เหมาะสมแทนได้

มาตรา ๕๒ ผู้ใดประสงค์จะขอใช้ช่วงเวลาออกอากาศเพื่อผลิตรายการตาม ประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา ๕๑ วรรคสาม ให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการจัดสรร การออกอากาศ ในกรณีที่คณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศวินิจฉัยให้ผู้ใดเป็นผู้ผลิตรายการ ให้แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบเพื่อจัดทำสัญญาการใช้ช่วงเวลาการออกอากาศตามเงื่อนไขที่กำหนด ต่อไป

ในการวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการจัดสรรออกอากาศต้องเปิดโอกาส ให้ผู้รับใบอนุญาตแสดงความเห็นด้วย

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่รายการใดในช่วงเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ตามมาตรา ๕๐ เป็นรายการที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่ผู้ผลิตรายการ นั้นไม่มีรายได้เพียงพอที่จะผลิตรายการได้ คณะกรรมการอาจพิจารณาให้การสนับสนุนค่าใช้จ่าย จากกองทุนได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ผลิตรายการภายนอกขอใช้ช่วงเวลาใดของผู้รับ ใบอนุญาต เมื่อผู้รับใบอนุญาตร้องขอ คณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศอาจอนุญาต ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธินำช่วงเวลานั้นไปดำเนินการผลิตรายการตามลักษณะรายการที่ คณะกรรมการประกาศกำหนดตามมาตรา ๕๐ เองได้

มาตรา ๕๕ ให้ผู้ผลิตรายการเป็นผู้รับผิดชอบรายการที่ออกอากาศ ถ้าผู้รับใบอนุญาตเห็นว่ารายการที่ออกอากาศเป็นรายการที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้รับใบอนุญาตมีอำนาจจะแจ้งการออกอากาศรายการนั้นได้

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตเห็นว่ารายการที่ออกอากาศรายการใดเป็นรายการที่ไม่มีคุณภาพหรือไม่เป็นที่สนใจของประชาชน ให้มีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศ เพื่อพิจารณามีคำสั่งยกเลิกรายการนั้นได้

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ผู้ผลิตรายการและผู้รับใบอนุญาตมีปัญหาข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการออกอากาศรายการ ให้ผู้ผลิตรายการหรือผู้รับใบอนุญาต แล้วแต่กรณี มีสิทธิเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

หลักเกณฑ์ในการเสนอเรื่องและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่ผู้ผลิตรายการหรือผู้รับใบอนุญาตไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศตามมาตรา ๕๑ วรรคสี่ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๔ วรรคสอง หรือมาตรา ๕๖ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้นำมาตรา ๕๗ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตประสงค์จะแบ่งเวลาให้ผู้อื่นดำเนินการนอกเหนือจากกรณีตามมาตรา ๕๐ ให้ผู้รับใบอนุญาตมีสิทธิดำเนินการได้ด้วยตนเองภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยองค์การกระจายเสียงและกิจการโทรคมนาคม

สถาบันวิทยบริการ

หมวด ๕

จรรยาบรรณของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มาตรา ๕๙ บุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และการรักษาจรรยาบรรณให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้ เว้นแต่การประกอบวิชาชีพใด มีกฎหมายควบคุมจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนั้นโดยเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้ผู้ผลิตรายการ ผู้จัดรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ประกาศ ผู้สื่อข่าว และบุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ รวมตัวกันเป็นองค์กรทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการประกอบวิชาชีพและกำหนดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพในด้านดังกล่าว

มาตรา ๖๑ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภคในการได้รับบริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ และเพื่อให้มีแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการประกอบวิชาชีพที่มีผลกระทบต่ออันสำคัญต่อสังคม รวมทั้งให้มีหลักประกันมิให้มีการล่วงละเมิดต่อเสรีภาพในการประกอบวิชาชีพ ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดให้การประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในด้านหนึ่งด้านใดต้องอยู่ในบังคับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

ในกรณี que เห็นสมควรกำหนดให้การประกอบวิชาชีพใดต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดให้การประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ด้านหนึ่งด้านใดเป็นการประกอบวิชาชีพที่ต้องได้รับการจดทะเบียนก่อนประกอบวิชาชีพก็ได้

ในการรับจดทะเบียนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจกำหนดให้การประกอบวิชาชีพด้านหนึ่งด้านใดต้องผ่านวิธีการประเมินตามมาตรฐานวิชาชีพด้วยก็ได้

มาตรา ๖๒ เมื่อมีประกาศของคณะกรรมการกำหนดให้การประกอบวิชาชีพด้านหนึ่งด้านใดอยู่ในบังคับของจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพตามมาตรา ๖๑ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณสำหรับการประกอบวิชาชีพในด้านนั้น ประกอบด้วยกรรมการหรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่นซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการหนึ่งคน อนุกรรมการสองคน และผู้แทนองค์กรวิชาชีพ ในด้านนั้นที่คณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนหกคน

คณะกรรมการจรรยาบรรณตามวรรคหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
- (๒) พิจารณารับจดทะเบียนการประกอบวิชาชีพ
- (๓) พิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

การแต่งตั้งคณะกรรมการจรรยาบรรณอาจมิได้หลายคณะตามความเหมาะสมของลักษณะและประเภทการประกอบกิจการ ชอบเขตการประกอบกิจการระหว่างกาให้บริการในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น และการประกอบกิจการของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน การกำหนดจรรยาบรรณสำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในภาครัฐ ให้คำนึงถึงการรักษาประโยชน์สาธารณะ การมีภารกิจในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และความสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐประกอบด้วย

มาตรา ๖๓ ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้ผู้ผลิตรายการ ผู้จัดรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ประกาศ ผู้สื่อข่าว และบุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ในกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และต้องไม่ดำเนินการใดในลักษณะเป็นการบังคับให้บุคคลดังกล่าวต้องกระทำการใดที่ขัดต่อเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือแสดงความคิดเห็น

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่ต้องคัดกรทางวิชาชีพตามมาตรา ๖๐ หรือบุคคลใดเห็นว่า ผู้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๖๓ หรือเห็นว่า ผู้ผลิตรายการ ผู้จัดรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ประกาศ ผู้สื่อข่าว หรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ในกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์ กระทำการอันเป็นการขัดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ให้มีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณได้

เมื่อคณะกรรมการจรรยาบรรณได้รับเรื่องร้องเรียนให้ดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนโดยเร็ว ในการนี้ให้มีอำนาจเรียกให้ผู้เกี่ยวข้องมาชี้แจงหรือส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาได้

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจรรยาบรรณอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และให้นำมาตรา ๕๓ วรคสี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๕ ในกรณีที่คณะกรรมการจรรยาบรรณวินิจฉัยว่าผู้ร้องเรียน ถูกกลั่นแกล้งหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้รับใบอนุญาต ให้คณะกรรมการจรรยาบรรณ มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตกระทำการหรืองดเว้นกระทำการหรือชดเชยความเสียหาย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน รวมทั้งอาจกำหนดมาตรการใด ๆ ให้ผู้รับใบอนุญาต มีหน้าที่ต้องปฏิบัติเพื่อมิให้เกิดเหตุตามที่ร้องเรียนขึ้นอีก

ในกรณีที่คณะกรรมการจรรยาบรรณมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ตามมาตรา ๕๗ วรคสามและวรคสี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตจงใจกระทำความผิดในเรื่องเดียวกันซ้ำอีก และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อสังคม ให้ถือเป็นเหตุที่คณะกรรมการอาจพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตได้

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่คณะกรรมการจรรยาบรรณวินิจฉัยว่าผู้ผลิตรายการ ผู้จัดรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ประกาศ ผู้สื่อข่าว หรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ผู้ใดกระทำการอันเป็นการขัดต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ให้คณะกรรมการจรรยาบรรณมีอำนาจออกคำสั่งให้บุคคลนั้นกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ หรือชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของบุคคลนั้น รวมทั้ง อาจกำหนดมาตรการใด ๆ ให้ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติเพื่อมิให้เกิดเหตุตามที่ร้องเรียนขึ้นอีก

ในกรณีที่คณะกรรมการจรรยาบรรณมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา ๔๗ วรรคสามและวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งจงใจกระทำความผิดในเรื่องเดียวกันซ้ำอีก และคณะกรรมการเห็นว่าเป็นการกระทำความผิดที่ร้ายแรงมีผลกระทบต่อสังคม คณะกรรมการอาจพิจารณามีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามระยะเวลาที่กำหนดได้

ห้ามมิให้ผู้รับใบอนุญาตยินยอมให้บุคคลที่คณะกรรมการมีคำสั่งตามวรรคสาม ปฏิบัติหน้าที่ในการออกอากาศรายการใดของผู้รับใบอนุญาต

หมวด ๖

การใช้และเชื่อมต่อโครงข่ายในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๖๗ ผู้รับใบอนุญาตต้องยินยอมให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นใช้โครงข่ายของตนหรือเชื่อมต่อโครงข่ายของตนกับผู้รับใบอนุญาตรายอื่น เมื่อได้รับคำตอบแทนอันเหมาะสมแล้ว

ผู้รับใบอนุญาตอาจปฏิเสธไม่ให้ความยินยอมให้ใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายได้เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) โครงข่ายที่มีอยู่ไม่เพียงพอแก่การให้ผู้รับใบอนุญาตรายอื่นใช้หรือเชื่อมต่อ
  - (๒) การใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายอาจก่อให้เกิดการรบกวนหรือเป็นเหตุขัดขวางการให้บริการกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ของผู้รับใบอนุญาต
  - (๓) กรณีอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- การให้ใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นด้วย

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่มีการปฏิเสธไม่ให้ใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย ผู้ที่ได้รับ การปฏิเสธมีสิทธิร้องขอให้คณะกรรมการพิจารณาได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ประกาศกำหนด และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตาม คำวินิจฉัยนั้น

มาตรา ๖๙ ผู้รับใบอนุญาตต้องเปิดเผยสัญญา ความตกลง เงื่อนไข และอัตรา ค่าตอบแทนการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดมาตรฐานทั่วไปเพื่อเป็นกรอบ ในการเรียกเก็บค่าตอบแทน ลักษณะของสัญญา หรือเงื่อนไขในการให้เชื่อมต่อได้

มาตรา ๗๐ ให้ใช้บทบัญญัติในหมวดนี้บังคับแก่การขอใช้วัสดุหรืออุปกรณ์บางอย่างร่วมกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๗ การประเมินผลราชการ

มาตรา ๗๑ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดเนื้อหารายการให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และประชาชนทั่วไป รวมกลุ่มเป็นองค์กรประเมินผลราชการ เพื่อเสนอความคิดเห็นให้ผู้รับใบอนุญาตใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงการให้บริการให้มีเนื้อหารายการสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

การรวมกลุ่มขององค์กรตามวรรคหนึ่งอาจจัดให้มีการรวมกลุ่มเป็นหลายกลุ่มตามประเภทกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม และตามลักษณะการประกอบกิจการที่ให้บริการในระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้

ให้องค์กรตามวรรคหนึ่งเสนอรายงานการประเมินผลต่อคณะกรรมการเพื่อทราบด้วย ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าเรื่องใดมีความสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชนหรือเพื่อเป็นการส่งเสริมกิจการใดกิจการหนึ่งอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเผยแพร่รายการตามลักษณะที่กำหนด เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติได้ แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการลงทุนของผู้รับใบอนุญาตและต้องมีให้กระทบกระเทือนต่อการประกอบกิจการจนเกินสมควรด้วย

มาตรา ๗๒ ผู้รับใบอนุญาตต้องแต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลที่เป็นอิสระจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตในแต่ละรอบปีของการให้บริการ โดยให้ตรวจสอบการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตว่าเป็นไปโดยสอดคล้องกับผังรายการ เงื่อนไขการอนุญาตและหลักเกณฑ์การประกอบกิจการตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ รวมทั้งประเมินผลด้านคุณภาพในการให้บริการด้วย ในกรณีให้คณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบการตรวจสอบและประเมินผลด้วย

ให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่แจ้งข้อมูลตามความเป็นจริงตามที่คณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลร้องขอ

ให้คณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลมีหน้าที่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดแล้วรายงานผลตามความเป็นจริงให้คณะกรรมการทราบตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การตรวจสอบและประเมินผล ไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาต ทราบ และให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่จัดให้มีคณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลชุดใหม่เพื่อดำเนินการ ตามระยะเวลาและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นกรณีผิดพลาด เล็กน้อยอาจแจ้งให้คณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลที่เสนอรายงานดำเนินการแก้ไขก็ได้

คุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินผล หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตรวจสอบและประเมินผล รวมทั้งการรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๗๓ ให้คณะกรรมการพิจารณาการรายงานผลของคณะผู้ตรวจสอบและ ประเมินผล รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการของผู้รับใบอนุญาต ในกรณีที่ คณะกรรมการเห็นว่า การประกอบกิจการของผู้รับใบอนุญาตไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ให้ คณะกรรมการมีคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงแก้ไขการให้บริการเพื่อให้ถูกต้องและเหมาะสม

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นเหตุแห่งการพิจารณาไม่ต่ออายุใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตด้วย

หมวด ๘

การกำกับดูแล

มาตรา ๗๔ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการหรือยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการลักลอบประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์โดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือ ใช้เป็นสถานที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึง พระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น

เมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้ายังดำเนินการ ไม่เสร็จ จะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นก็ได้

(๒) ยึดหรืออายัดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ด้วยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อ ประกอบการพิจารณาหรือเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์การกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก
ตามสมควร

มาตรา ๗๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว
แก่บุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๗๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการ
คณะกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๗๗ ผู้ใดกระทำให้เกิดการรบกวนต่อการให้บริการกิจการกระจายเสียง
หรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำ หรือ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ใช้ในการกระทำนั้นหรือให้ย้ายสิ่งดังกล่าวออกไปให้พ้นเขตรบกวนหรือสั่งให้
บุคคลนั้นหรือบุคคลอื่นกระทำการอย่างใดเท่าที่จำเป็นเพื่อแก้ไขการรบกวนนั้นได้ แต่คำสั่งที่ก่อให้เกิด
การรบกวนนั้นเป็นกิจการที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายอื่นให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งต่อเจ้าหน้าที่
ผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้นพิจารณาดำเนินการเพื่อให้มีการแก้ไขต่อไป

หมวด ๙

มาตรการบังคับทางปกครอง

มาตรา ๗๘ ให้ผู้ซึ่งกระทำการหรือละเว้นกระทำการในกรณีดังต่อไปนี้ ต้อง
รับโทษปรับทางปกครองตามมาตรา ๗๙

(๑) ผู้รับใบอนุญาตซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๐
มาตรา ๒๑ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ วรรคสาม มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๘
วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๓
มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๙ หรือมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม

(๒) ผู้รับใบอนุญาตซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่
คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสาม มาตรา ๒๙
วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๔ วรรคสี่

มาตรา ๓๔ วรรคสอง มาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม หรือมาตรา ๗๑ วรรคสาม

(๓) ผู้รับใบอนุญาตซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการตาม มาตรา ๓๔ วรรคสาม มาตรา ๖๖ วรรคสาม มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๗๓ หรือคำสั่งของกรรมการ ตามมาตรา ๕๓

(๔) ผู้ซึ่งไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศ ตามมาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๖ หรือของคณะกรรมการควบคุมรายการตามมาตรา ๕๗ หรือของคณะกรรมการจรรยาบรรณตามมาตรา ๖๕ หรือมาตรา ๖๖ โดยมีได้ถูกลงโทษต่อ คณะกรรมการ หรือเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วมิได้ใช้สิทธิทางศาลภายในเวลาที่กำหนด

(๕) ผู้ตรวจสอบและประเมินผลซึ่งละเว้นไม่ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การ ตรวจสอบและประเมินผลที่คณะกรรมการกำหนด

(๖) ผู้ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๗๔ หรือมาตรา ๗๗

มาตรา ๗๔ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๗๔ ให้สำนักงานเป็น ผู้รวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครอง

ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย พิจารณาสั่งลงโทษปรับ ทางปกครองโดยคำนึงถึงพฤติกรรมการกระทำ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำ และ ประโยชน์ตอบแทนที่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามได้รับจากการกระทำนั้นด้วย และให้ลงโทษ ตามความผิดแต่ละกรรม ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรง ให้ลงโทษปรับทางปกครองไม่เกินสองหมื่นบาท

(๒) ถ้าเป็นการกระทำที่ร้ายแรง ให้ลงโทษปรับทางปกครองตั้งแต่สองหมื่นบาท แต่ไม่เกินห้าแสนบาท

(๓) ถ้าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงมาก ให้ลงโทษปรับทางปกครองตั้งแต่ห้าแสนบาท แต่ไม่เกินสองล้านบาท

ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองตามวรรคสองไม่ยอมชำระค่าปรับ ทางปกครอง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ก่อนการสั่งลงโทษทางปกครอง ถ้าผู้มีอำนาจลงโทษเห็นว่าเป็นการกระทำ ความผิดโดยไม่จงใจ และเป็นความผิดเล็กน้อยที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มีอำนาจลงโทษ อาจตักเตือนผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษปรับทางปกครองก็ได้

มาตรา ๔๐ ในกรณี que เห็นสมควร นอกจากการลงโทษปรับทางปกครองแล้ว ให้ผู้มีอำนาจลงโทษมีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกลงโทษกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อแก้ไข หรือเพื่อป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนหรือการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือหลักเกณฑ์ หรือคำสั่งที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ซ้ำอีกได้

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า ผู้รับใบอนุญาตยังเพิกเฉยไม่กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือหลักเกณฑ์หรือคำสั่งที่กำหนดตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหลายครั้ง หรือมีกรณีที่เกิดความเสียหายร้ายแรง ต่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีการกระทำความผิดที่มีโทษอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ คณะกรรมการมีอำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

ในกรณีที่การกระทำตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำของบุคคลอื่นที่มีใช้ผู้รับใบอนุญาต ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้บุคคลนั้นประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์เป็นเวลาสามปี ในการนี้ ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ดำเนินการมิให้ บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการที่ได้รับอนุญาต ถ้าผู้รับอนุญาตฝ่าฝืน ให้ถือเป็นเหตุแห่งการเพิกถอนใบอนุญาตด้วย

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตภาคเอกชนไม่ดำรงสัดส่วนการถือหุ้นและ กรรมการหรือพนักงานไว้ตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๒๐ โดยไม่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๓ ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาเพิกถอนใบอนุญาตได้

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษปรับทางปกครองตามหมวดนี้ เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของ นิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษปรับทางปกครองตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่ พิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยคนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวด ๑๐

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๔ ผู้ใดใช้คลื่นความถี่สำหรับการประกอบกิจการกระจายเสียง หรือกิจการโทรทัศน์หรือประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ หรือให้บริการ

นอกเหนือจากกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ โดยไม่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งริบเครื่องมือ อุปกรณ์ และสิ่งใด ๆ ที่ใช้ในการนั้นเสียทั้งสิ้น

มาตรา ๔๕ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนประกาศของคณะกรรมการที่ออกตาม มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๖ ผู้ใดเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินผลตามมาตรา ๓๒ ทำการรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลต่อคณะกรรมการอันเป็นเท็จ หรือรายงานให้ผิดความจริงหรือเว้น การรายงานต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดมิใช่เจ้าของเครื่องรับ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เพื่อการรับหรือแปลง สัญญาณในการรับรายการของกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิก โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้รับใบอนุญาตหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดผลิตหรือจำหน่ายหรือรับติดตั้งเครื่องรับ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ เพื่อให้ บุคคลอื่นนำไปใช้ตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งริบเครื่องรับ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ใดที่ใช้ในการนั้นทั้งสิ้น

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับการมีหรือใช้เครื่องรับ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ ตามวรรคหนึ่งเพื่อการศึกษาวิจัยตามที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

มาตรา ๔๘ ในกรณีผู้ที่กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของ นิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยคนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๘ ให้ผู้ประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ตามพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ประกอบกิจการนั้นได้ต่อไป แต่การประกอบกิจการต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการประกาศใช้แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม

ผู้ประกอบกิจการตามวรรคหนึ่งต้องแจ้งรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการดังกล่าวให้คณะกรรมการทราบภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๘๐ เมื่อมีการประกาศใช้แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม แล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาออกใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐแห่งใดไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต่อไปอีก ให้หน่วยงานของรัฐแห่งนั้น มีวิธีโดยบทบัญญัตินี้ที่จะจำหน่ายทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการให้กับผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการรายใหม่ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าการกำหนดราคาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นราคาที่เหมาะสม ให้คณะกรรมการกำหนดเป็นเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตรายใหม่ต้องซื้อทรัพย์สินนั้นด้วย

รายได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐตามวรรคหนึ่ง กระทรวงการคลังอาจจัดแบ่งรายได้เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการ สำหรับหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นได้ตามความเหมาะสมและเป็นธรรมเพื่อเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว

มาตรา ๔๒ ผู้ใดได้รับการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ผู้นั้น มีสิทธิประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามที่ได้รับอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้น ต่อไปจนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้นจะสิ้นสุด ทั้งนี้ ไม่ว่าหน่วยงานของรัฐ ผู้ให้การอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญา จะเป็นผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ในลักษณะบริการสาธารณะหรือประกอบกิจการทางธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรีน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึก

ประกอบ

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ...

๑. ความเป็นมา

โดยที่มาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ขึ้นใช้บังคับ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง และกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ หรือ กสช.เป็นผู้กำกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยกำหนดให้มีการอนุญาตเป็น ๒ ประเภท คือ การอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่ และการอนุญาตการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้ กสช.จัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ โดยในแผนแม่บทต้องมีแนวทางการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตให้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้วย รวมทั้งได้มีการกำหนดรายละเอียดของหลักเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับการอนุญาตไว้โดยเฉพาะและได้กำหนดให้การอนุญาตต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนด้วย

ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้มีบทบัญญัติไว้ โดยเฉพาะเช่นนั้นแล้ว ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ เพื่อมิให้การใช้บังคับกฎหมาย ๒ ฉบับขัดแย้งกัน แม้ว่าตามมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญอาจจะเข้าใจไปในทางที่ว่าองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมีหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ซึ่งในการดำเนินงานขององค์กรนี้ควรจะมีลักษณะเป็นผู้จัดสรรคลื่นความถี่และผู้ที่ได้รับการจัดสรรคลื่นความถี่นั้นสามารถนำไปประกอบกิจการต่อไปได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตอีก เพียงแต่ในการประกอบกิจการต้องอยู่ภายใต้การกำกับขององค์กรนี้ด้วยเท่านั้นก็ตาม แต่เมื่อได้มีการตราพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ขึ้น ได้มีการกำหนดให้มีการแยกการอนุญาตระหว่างการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และการอนุญาตการประกอบกิจการต่างหากจากกันไว้แล้ว โดย กสช.จะเป็นผู้อนุญาตทั้ง ๒ ประเภท ร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งเป็นกฎหมายที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ บัญญัติให้มีขึ้นจึงต้องกำหนดให้มีการออกใบอนุญาตประกอบกิจการขึ้นด้วยให้สอดคล้องกัน นอกจากนี้ การที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้บัญญัติให้มีแผนแม่บทโดยจะกำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาตไว้ในแผนแม่บทด้วย ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีความประสงค์จะใช้แผนแม่บทเป็นแนวทางการอนุญาตของ กสช.โดยมีการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องและประกาศให้ทราบทั่วไป รวมทั้งให้มีการปรับปรุง

แผนแม่บทให้สอดคล้องกับความเป็นจริงที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ฉะนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงไม่อาจกำหนดรายละเอียดของการอนุญาตในส่วนที่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ขึ้นได้ และสามารถบัญญัติเพียงในส่วนที่เป็นการเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของ กสท. ที่ไม่เป็นการขัดแย้งกับพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ทั้งนี้เพื่อให้การใช้กฎหมายทั้ง ๒ ฉบับเป็นไปโดยสอดคล้องกัน ส่วนปัญหาว่าการกำหนดหลักการในลักษณะเช่นนี้จะมี ความเหมาะสมเพียงใดหรือไม่เป็นอีกกรณีหนึ่ง แต่ในขณะนี้คงต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีผลใช้ บังคับแล้วดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ในการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้ได้มีการพิจารณาโดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนผู้จัดรายการ ผู้แทนนักวิชาการ ผู้แทนกลุ่มประชาชน และผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้นโดยสรุปจาก ความเห็นของทุกฝ่าย รวมทั้งการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้ได้ข้อยุติ ที่เป็นไปตามหลักนิติศาสตร์ และในขณะเดียวกันให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมส่วนรวม ซึ่งต้องคำนึงทั้งในด้านสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการและการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะควบคู่กันไป มิให้เกิดความเสียหายเพราะการที่เกินหนักไปในทางใดทางหนึ่ง

๒. ประโยชน์ของร่างพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้มีบทบัญญัติหลายประการที่กำหนดมาตรการในการส่งเสริมการประกอบกิจการในอันที่จะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในหลายด้าน ดังนี้

๑. กำหนดให้มีการแยกประเภทของการประกอบกิจการเป็น ๓ ด้าน คือ (๑) การให้บริการสาธารณะ (๒) การให้บริการชุมชน และ (๓) การประกอบธุรกิจ เพื่อให้ประชาชน ทราบวัตถุประสงค์ในการให้บริการของแต่ละสถานีได้อย่างชัดเจนและเป็นการสนองตอบความต้องการในแต่ละด้านอย่างแท้จริง โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกรับบริการตามความต้องการของแต่ละกลุ่มได้ รวมทั้งสามารถติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสถานีให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้นได้

๒. กำหนดคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินการให้ชัดเจนในระหว่างผู้ประกอบการ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ซึ่งจะเป็นการกระจายให้บุคคลต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มสามารถเป็นเจ้าของสถานีได้โดยตรง

๓. กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อจัดปัญหาการมีสิทธิพลครอบงำสื่อ และให้มีการกระจายการมีส่วนร่วมการเป็นเจ้าของสื่อให้เป็นไปโดยทั่วถึง โดยมีการจำกัดการถือหุ้นของภาคเอกชนเพื่อให้มีความหลากหลายในการเสนอความคิดเห็นในการให้บริการประชาชน

๔. ยกเลิกการตรวจราชการแต่ละรายการก่อนออกอากาศ(censor) โดยให้เป็นอิสระของผู้ประกอบการที่จะจัดทำผังรายการได้ตามความต้องการในการให้บริการ และ กสท. จะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับผังรายการได้เฉพาะกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะบางกรณีเท่านั้น ซึ่งต้องทำเป็นประกาศล่วงหน้าและรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยว่ามีความจำเป็นต้อง กำหนดไว้หรือไม่

๕. โดยปกติการจัดรายการที่ออกอากาศให้เป็นไปโดยเสรี เว้นแต่บางเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคมและจำเป็นต้องคุ้มครองผู้บริโภค จึงจะกำหนดห้ามการออกอากาศรายการ บางลักษณะแต่ต้องประกาศล่วงหน้าและสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนว่าต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาออกประกาศด้วย เพื่อเป็นหลักประกันมิให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพเกินสมควร และในขณะเดียวกันมีความเหมาะสมในการคุ้มครองประชาชนผู้บริโภค

๖. กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งกรณีสัญญาการบอกรับเป็นสมาชิก การมีมาตรการช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหาย การร้องเรียนของผู้บริโภคที่เห็นว่ารายการไม่ถูกต้อง และการประเมินผลด้านรายการเพื่อให้สถานีปรับปรุงแก้ไข

๗. กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อส่งเสริมผู้ผลิตรายการรายย่อยที่ไม่มีเงินทุนได้มีโอกาสเผยแพร่รายการตามความคิดเห็นของตนโดยใช้เวลาออกอากาศที่ กสช. จะดูแลความเป็นธรรมให้

๘. กำหนดให้มีจรรยาบรรณของผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับบริการที่มีมาตรฐาน ในขณะเดียวกันเป็นการป้องกันมิให้ผู้ใดละเมิดเสรีภาพในการดำเนินรายการถ้าได้กระทำอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณ

๙. กำหนดให้มีการเชื่อมต่อโครงข่ายของผู้ประกอบกิจการทุกรายเพื่อประโยชน์ในการได้รับบริการของผู้บริโภค

๑๐. กำหนดให้มีการประเมินผลด้านรายการทั้งจากประชาชนผู้บริโภคโดยตรง และโดยสถานีเอง เพื่อตรวจสอบว่าการประกอบกิจการในแต่ละปีเป็นไปโดยมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำหนดให้สถานีต้องปรับปรุงรายการให้เป็นไปโดยเหมาะสมต่อไป

๓. การอนุญาตประกอบกิจการ

๓.๑ วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ

โดยที่มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ วิทยุและโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติเป็นกรอบในการอนุญาตของ กสช. ไว้แล้วว่า ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งต้องเป็นไปเพื่อให้ครอบคลุมถึงประโยชน์สาธารณะในด้านต่าง ๆ และต้องคำนึงถึงสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างผู้ประกอบการภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนด้วย ฉะนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ทุกฝ่ายที่เข้าร่วมพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงมีความเห็นพ้องร่วมกันให้มีการบัญญัติแยกวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการที่จะอนุญาตให้ดำเนินการให้ชัดเจน และสอดคล้องกับลักษณะการประกอบกิจการของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องดำเนินรายการให้อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต โดยไม่มีการจัดรายการที่ปะปนกันอย่างในปัจจุบัน และประชาชนสามารถเลือกรับบริการตามความต้องการได้โดยถูกต้อง รวมทั้งในการติดตามตรวจสอบ

การดำเนินการของผู้ประกอบการสามารถทำได้ดังต่อไปนี้โดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่ขออนุญาตหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ ตามร่างพระราชบัญญัตินี้จึงได้บัญญัติให้มีการแยกวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานที่จะประกอบกิจการในลักษณะใดให้ชัดเจน ดังนี้

๓.๑.๑ กำหนดกลุ่มวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการที่จะได้รับอนุญาตเป็น ๓ กลุ่ม คือ

(๑) การประกอบกิจการบริการสาธารณะ ซึ่งจะมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดรายการเพื่อประโยชน์สาธารณะเป็นส่วนรวม ทั้งที่เป็นประโยชน์ของท้องถิ่นและประโยชน์สาธารณะทั่วไป โดยจะมีการจัดหารายได้เพียงเท่าที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการ

สถานที่ที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการบริการสาธารณะ ได้แก่สถานียของภาครัฐ

(๒) การประกอบกิจการบริการชุมชน ซึ่งจะมีวัตถุประสงค์หลักเช่นเดียวกับการประกอบกิจการบริการสาธารณะ เพียงแต่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นว่าต้องเป็นไปเพื่อความต้องการของชุมชนและสมาชิกในชุมชนนั้นเป็นผู้บริหารงาน

สถานที่ที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการบริการชุมชน ได้แก่สถานียของภาคประชาชน

(๓) การประกอบกิจการทางธุรกิจ ซึ่งจะประกอบกิจการได้ตามความประสงค์ของผู้ได้รับอนุญาตและสามารถแสวงหาผลกำไรมาแบ่งปันกันได้

สถานที่ที่จะได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการทางธุรกิจ ได้แก่สถานียของภาคเอกชน และสถานียของภาครัฐที่เป็นรัฐวิสาหกิจ

๓.๑.๒ สำหรับกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่ดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของรัฐนั้น ได้กำหนดให้เมื่อ กสท.จัดสรรคลื่นความถี่เพื่อให้กรมประชาสัมพันธ์ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ ให้มีผลเป็นการให้กรมประชาสัมพันธ์สามารถประกอบกิจการโดยใช้คลื่นความถี่ภายในขอบเขตความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์ได้ โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตตามร่างพระราชบัญญัตินี้อีก ทั้งนี้ เพราะกรมประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติแทนรัฐในการทำความเข้าใจกับประชาชนกรณีมิใช่การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ตามปกติทั่วไป การให้องค์กรใด ๆ มาควบคุมการปฏิบัติงานของกรมประชาสัมพันธ์จะขัดต่อหลักการปกครองประเทศตามระบบประชาธิปไตย ดังนั้น ในการดำเนินงานกรมประชาสัมพันธ์สามารถจัดรายการต่าง ๆ เพื่อบรรลุมติวัตถุประสงค์ตามภารกิจได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับด้านรายการจาก กสท. แต่ในการดำเนินงานอาจมีผลกระทบต่อเอกชนบางคนได้ในบางครั้ง ดังนั้น การดำเนินงานบางเรื่องต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัตินี้โดยเฉพาะในเรื่องการบันทึกรายการที่ออกอากาศ การคุ้มครองผู้บริโภค จรรยาบรรณของบุคลากร การใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย และจะต้องถูกประเมินผลโดยองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและประชาชน เพื่อให้ กสท. รวบรวมและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาการดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์

อนึ่ง ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการนี้ แม้ว่าทุกฝ่ายที่ร่วมประชุมในการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีความเห็นพ้องกันในการแบ่งวัตถุประสงค์เป็น ๓ ประเภทดังกล่าวก็ตาม แต่มีประเด็นในรายละเอียดบางประการที่ยังมีความเห็นแตกต่างกันดังนี้

(๑) การกำหนดให้การประกอบกิจการบริการสาธารณะและการประกอบกิจการบริการชุมชน สามารถหารายได้เพียงเท่าที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการ ในประเด็นนี้ ได้มีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นหลายฝ่ายดังนี้

ผู้ร่วมประชุมบางฝ่ายเห็นว่า การประกอบกิจการในลักษณะบริการสาธารณะและบริการชุมชน ไม่ควรให้มีการหารายได้ไม่ว่าด้วยวิธีการใด โดยให้ได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่ายหรือจากกองทุนเท่านั้น เพราะเห็นว่าหากเปิดโอกาสให้มีการหารายได้จะเป็นช่องทางทำให้การประกอบกิจการไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตและมีการแข่งขันกับภาคเอกชนที่ประกอบกิจการทางธุรกิจ นอกจากนี้ การจัดรายการจะไม่เป็นกลางอย่างแท้จริง เพราะอาจเป็นการจัดรายการเพื่อประโยชน์ของผู้สนับสนุนรายได้

ผู้ร่วมประชุมบางฝ่ายเห็นว่า การประกอบกิจการในลักษณะดังกล่าว ควรให้มีการหารายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการได้ เพราะการได้รับสนับสนุนจากเงินงบประมาณและเงินกองทุนอาจไม่เพียงพอแก่การผลิตรายการที่ดีและมีคุณภาพ แต่การหารายได้ดังกล่าวควรจำกัดเฉพาะการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ โดยมีใช่เป็นการโฆษณาสินค้าหรือบริการ ดังเช่นการประกอบกิจการทางธุรกิจ

ผู้ร่วมประชุมบางฝ่ายเห็นว่า การประกอบกิจการในลักษณะดังกล่าว ควรให้มีการหารายได้ตามที่เหมาะสมได้ ไม่ว่าจะเป็นรายได้จากวิธีการใด เพราะเห็นว่าการจัดทำรายการที่ดีนั้นจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายสูง จึงควรเปิดโอกาสให้มีการหารายได้ที่พอเพียงแก่การจัดรายการนั้น โดยมีใช่เป็นการแสวงหากำไร

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาความเห็นของทุกฝ่ายแล้ว เห็นว่า เงินงบประมาณแผ่นดินนั้นเมื่ออยู่อย่างจำกัด และต้องนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศหลายด้าน ซึ่งตามความเป็นจริงไม่อาจสนับสนุนในกิจการด้านนี้ได้อย่างเต็มที่ ส่วนเงินกองทุนก็เป็นเรื่องที่จะต้องรวบรวมจากรายได้และมีการใช้จ่ายในกิจการอื่นอยู่ด้วย ซึ่งอาจจะไม่สามารถนำมาสนับสนุนการผลิตรายการทุกรายการได้อย่างเต็มที่และหากกิจการบริการสาธารณะและกิจการบริการชุมชนไม่มีรายได้แล้วย่อมจะไม่มีทุนเพียงพอที่จะผลิตรายการที่มีคุณภาพเสนอต่อประชาชน ซึ่งในที่สุดจะมีคนรับชมรายการน้อยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกำหนดให้มีการบริการดังกล่าว และจะทำให้การส่งเสริมให้การประกอบกิจการประเภทนี้ไม่ได้ผลไปด้วย จึงควรให้มีการหารายได้ แต่จำกัดเพียงเท่าที่เหมาะสมกับการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพโดยไม่มีลักษณะเป็นการแสวงหากำไรแบบธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การจัดหารายได้ดังกล่าวนอกจากจะจำกัดเพียงเท่าที่จะนำมาใช้จ่ายในการประกอบกิจการเท่านั้นแล้ว ยังต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กสท. กำหนด ซึ่งจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสม มิให้ขัดแย้งกับขอบเขตการประกอบกิจการตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตด้วย และเมื่อในอนาคตต่อไปกองทุนมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะสนับสนุนกิจการดังกล่าวได้ทั้งหมด กสท. ก็จะมีอำนาจลดการหารายได้ด้วยวิธีอื่นได้ อันเป็นเรื่องที่จะต้องมีการพัฒนาต่อไป

(๒) การกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ประกอบกิจการโดยไม่ต้องได้รับใบอนุญาต

กลุ่มผู้ประกอบการบางส่วน กลุ่มผู้ดำเนินรายการ กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชนไม่เห็นด้วยที่จะยกเว้นให้กรมประชาสัมพันธ์ไม่ต้องได้รับอนุญาต โดยเห็นว่า กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานของรัฐจึงควรจะปฏิบัติเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นของภาครัฐที่จะต้องขออนุญาตประกอบกิจการและอยู่ในกำกับของ กสช. และในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้อนุญาตให้ภาครัฐประกอบกิจการที่เป็นการบริการสาธารณะอยู่แล้ว รัฐจึงเป็นผู้กำหนดนโยบายว่าจะให้หน่วยงานของรัฐแห่งใดทำหน้าที่เพียงใดได้ แต่ในการประกอบกิจการของภาครัฐจะต้องอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้มีการกำกับดูแลการประกอบกิจการให้เป็นไปโดยถูกต้อง มิใช่ให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานเดียวที่มีอิสระในการประกอบกิจการโดย กสช. ไม่อาจกำกับดูแลได้ ซึ่งจะเป็นปัญหาขึ้นได้หากมีการประกอบกิจการที่ไม่เหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่ กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องปฏิบัติในการประชาสัมพันธ์ของรัฐ เพื่อปฏิบัติภารกิจในการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชน จึงจำเป็นต้องมีสถานวิเทศและสถานีโทรทัศน์เก็บเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และดำเนินการกระจายเสียงและโทรทัศน์ตามที่คิดเห็นว่าเหมาะสมแก่ภารกิจ การให้ กรมประชาสัมพันธ์ไม่ต้องได้รับอนุญาตการประกอบกิจการจาก กสช. ก่อน จึงมีผลทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์ปฏิบัติต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของ กสช. ที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่เรื่องใดได้เพียงใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและจะเกิดความสับสนในระบบการบริหารราชการแผ่นดิน และการให้องค์กรอื่นกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์แทน รัฐบาล จะทำให้การทำความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชนต้องขึ้นอยู่กับการที่ กสช. กำหนด ซึ่งจะเป็นการทำลายหลักความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มีต่อประชาชน ฉะนั้น เพื่อให้ กรมประชาสัมพันธ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายได้จึงเห็นควรกำหนดว่าเมื่อ กสช. เป็นผู้จัดสรรคลื่นให้กับกรมประชาสัมพันธ์เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจจำนวนเท่าใดแล้ว ให้กรมประชาสัมพันธ์ประกอบกิจการได้ โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการอีก เพียงแต่การดำเนินการบางอย่างที่อาจกระทบต่อส่วนรวมยังคงต้องอยู่ภายใต้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตามหลักการดังกล่าวข้างต้น

การที่บางฝ่ายประสงค์ให้กรมประชาสัมพันธ์ต้องได้รับใบอนุญาตจึงจะดำเนินการประกอบกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ได้นั้น เป็นแนวคิดที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายและระบบการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยสิ้นเชิง เพราะระบบการอนุญาตใช้บังคับกับกิจการเอกชนเท่านั้น เนื่องจากภาครัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมายและมีกลไกบังคับให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการบริหารราชการแผ่นดินและการปกครองอยู่แล้ว ซึ่งเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบ (accountability) ซึ่งในส่วนของราชการประจำและราชการการเมือง การให้กรมประชาสัมพันธ์ไม่ต้องได้รับอนุญาตจาก กสช. จะทำให้ภารกิจของรัฐบาลต้องอยู่ในเงื้อมมือของบุคคลอื่นที่เป็นผู้อนุญาต ซึ่งจะทำให้กรมประชาสัมพันธ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจกฎหมายมอบหมายได้ เช่น รัฐบาลมีปัญหา

ในการอธิบายต่อประชาชนต้องการอธิบายโดยวิธีหนึ่งและเป็นระยะเวลายาวนาน หาก กสช. ไม่ยินยอมให้อธิบายโดยวิธีเช่นนั้น และให้ใช้เวลาโดยจำกัด กรณีก็จะเป็นปัญหาแก่รัฐบาลและ ไม่อาจใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์อธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้ ปัญหาในจุดนี้คือรัฐบาลหรือ กสช. กั้นแน่ที่ควรรับผิดชอบต่อประชาชนตามระบบประชาธิปไตย ข้อเสนอให้กรมประชาสัมพันธ์ ต้องได้รับใบอนุญาตด้วยจึงขัดกับหลักการปกครองประเทศในระบบประชาธิปไตยโดยสิ้นเชิง

นอกจากนี้ การที่กำหนดให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานเดียวที่ไม่ต้อง ได้รับอนุญาตการประกอบกิจการ ซึ่งแตกต่างจากหน่วยงานอื่นของรัฐที่จะต้องได้รับอนุญาตนั้น เพราะกรมประชาสัมพันธ์มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐ ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจในภาพรวมของการบริหารประเทศกับประชาชน และการดำเนินกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นการปฏิบัติราชการโดยตรงตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างจาก หน่วยงานอื่นของรัฐที่จะมีภารกิจเฉพาะด้านตามความรับผิดชอบในแต่ละเรื่อง ส่วนกิจการ วิทยุและโทรทัศน์เป็นกิจการเสริมการปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้มีกฎหมายบังคับให้ต้องปฏิบัติ ดังเช่นกรมประชาสัมพันธ์

สำหรับกรณีที่เราทราบว่ากรมประชาสัมพันธ์สามารถดำเนินกิจการโดยอิสระ ทำให้อาจจัดรายการที่ไม่เหมาะสมนั้น เห็นว่า การดำเนินการของกรมประชาสัมพันธ์ต้องเป็นไปตามภาระหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และรัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อสภาในกรณีที่หน่วยงานปฏิบัติ นอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่เหมาะสม ฉะนั้น จึงมีกระบวนการที่จะควบคุมการกระทำของ กรมประชาสัมพันธ์เป็นระบบอยู่แล้ว

๓.๒ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้รับใบอนุญาต

กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้รับใบอนุญาต โดยแยกตามกลุ่ม ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน ดังนี้

(๑) ผู้ขออนุญาตที่เป็นภาครัฐ ต้องเป็นกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องหรือมีความจำเป็นต้องดำเนิน กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

(๒) ผู้ขออนุญาตที่เป็นภาคประชาชน ต้องเป็นสมาคม มูลนิธิหรือนิติบุคคลที่ กสช. กำหนด และเพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนเพื่อให้เกิดความหลากหลาย ในการจัดรายการ เพื่อประโยชน์ของชุมชนในทุกด้านและให้เกิดการสมดุลในการสร้างทัศนคติในสังคม จึงกำหนดให้ กสช. อาจกำหนดหลักเกณฑ์ที่ผู้ขออนุญาตต้องประกอบด้วยนิติบุคคลหลายแห่ง ที่สมาชิกในชุมชนจัดตั้งขึ้น หรือมีองค์กรอื่นของชุมชนร่วมเป็นผู้ขออนุญาตด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ตามข้อเสนอของผู้แทนกลุ่มประชาชน

(๓) ผู้ขออนุญาตที่เป็นภาคเอกชน ต้องเป็นบริษัทที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบ กิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ โดยต้องไม่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมทาง การเมือง ศาสนา หรือความเชื่ออื่นใดในลักษณะที่ กสช. กำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้มีการประกอบกิจการในลักษณะที่ กสช. ให้ความสำคัญในด้านใดเพียงด้านเดียว นอกจากนี้ เพื่อมิให้เกิดการครอบงำกิจการ จึงได้กำหนดให้ ภาคเอกชนต้องอยู่ในบังคับกรณีเหล่านี้ด้วย

๑. จำนวนหุ้นต้องเป็นของบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนหุ้นทั้งหมด และกรรมการกับพนักงานต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการและพนักงานเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ถ้าผู้ซื้อรับใบอนุญาตตราขายได้มีจำนวนหุ้นเป็นของคนไทยเป็นส่วนใหญ่จะได้รับพิจารณาในลำดับแรก

๒. กำหนดให้ผู้ถือหุ้นแต่ละรายถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ ๑๔ ของจำนวนหุ้น โดยให้นับรวมหุ้นของคู่สมรสและบุตร รวมทั้งนิติบุคคลอื่นที่ผู้นั้นมีความสัมพันธ์อยู่ด้วย

๓. สำหรับการบังคับเพื่อให้บทบัญญัติที่จำกัดจำนวนหุ้นมีผลนั้น ได้กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องตรวจสอบทะเบียนผู้ถือหุ้น และแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบกรณีที่มีจำนวนหุ้นเกินที่กำหนด ถ้าผู้ถือหุ้นรายใดไม่จำหน่ายหุ้นส่วนที่เกินจะยกเอาหุ้นที่เกินยื่นต่อบริษัทไม่ได้ และไม่ได้รับเงินเป็นผลรวมทั้งไม่มีสิทธิออกเสียงในจำนวนหุ้นส่วนที่เกิน

๔. อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดการถือหุ้นดังกล่าวนี้ อาจมีปัญหาสำหรับการประกอบกิจการในบางกรณีที่ไม่ใช่ผู้สามารถรวบรวมหุ้นในจำนวนดังกล่าวได้ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่มีผู้มาซื้อรับใบอนุญาตและกระทบถึงประชาชนที่จะมิได้รับชมรายการ รวมทั้งบางกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับฐานะของบริษัท จึงได้กำหนดเป็นบทผ่อนผันให้ กสช.กำหนดเป็นอย่างอื่นได้ แต่ต้องบังคับให้บริษัทจัดให้มีจำนวนหุ้นตามที่กำหนดภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ กสช. กำหนดด้วย

๕. กำหนดเป็นข้อห้ามมิให้อณาการพาณิชย์ สถาบันการเงิน หรือพรรคการเมืองถือหุ้นในบริษัทซึ่งเป็นผู้ซื้อรับใบอนุญาต

สำหรับประเด็นในเรื่องข้อจำกัดการถือหุ้นนั้น ผู้แทนกลุ่มภาคประชาชนและกลุ่มนักจัดรายการกับกลุ่มนักวิชาการส่วนใหญ่ เห็นชอบกับหลักการดังกล่าวเพียงแต่อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันในจำนวนการถือหุ้น โดยหลายฝ่ายเห็นว่าผู้ถือหุ้นแต่ละรายจะถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ ๑๐ แต่ผู้แทนกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มนักวิชาการบางส่วนไม่เห็นด้วยในการจำกัดจำนวนหุ้นเลย โดยเห็นว่า เป็นการขัดขวางต่อการลงทุนทางธุรกิจซึ่งปกติจะต้องมีผู้ถือหุ้นใหญ่เป็นผู้กำหนดนโยบายของบริษัท การกำหนดให้มีผู้ถือหุ้นได้โดยจำกัดจำนวนจะทำให้ไม่มีผู้ลงทุนในด้านนี้และเป็นอุปสรรคในการได้รับเงินทุนจากธนาคารหรือสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ในด้านเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาในอนาคตจะไม่มีข้อจำกัดในการจัดตั้งสถานี ผู้ประกอบการจึงอาจมิได้เป็นจำนวนมาก การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะทำให้ไม่สามารถรวบรวมผู้ถือหุ้นโดยมีสัดส่วนดังกล่าวครบถ้วนได้ และทำให้ไม่มีการลงทุนซึ่งจะเป็นการสูญเสียการให้ทรัพยากรดังกล่าวจึงควรเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันเสนอรายการต่อประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แตกต่างจากการลงทุนด้านธุรกิจประเภทอื่น เพราะต้องการให้ความหลากหลายในการเสนอข้อมูลต่อประชาชน จำเป็นต้องมีมาตรการมิให้เกิดการครอบงำทางความคิดโดยการเสนอรายการด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในการที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นผู้กำหนดนโยบายบริษัท จึงควรมีการกระจายหุ้นให้ผู้เข้าร่วมบริหารจากผู้ถือหุ้นหลายราย ซึ่งการจำกัดจำนวนหุ้นในลักษณะนี้มีการกำหนดไว้ในการประกอบกิจการบางประเภท

ในปัจจุบันอยู่แล้ว เช่น ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทประกันภัย จึงเห็นควรคงหลักการนี้ไว้ แต่เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการลงทุนทางธุรกิจยิ่งขึ้น จึงจำกัดการถือหุ้นไว้ในจำนวนร้อยละ ๑๕ ของจำนวนหุ้น ซึ่งจะทำให้มีการรวมกลุ่มของผู้ถือหุ้น ๒ หรือ ๓ ราย เพื่อเป็นผู้จัดตั้งและบริหารบริษัทได้ง่ายขึ้น ในการประกอบธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ก็ได้คำนึงถึงปัญหาที่อาจมีผลกระทบต่อในการลงทุนในระยะแรกขึ้นได้ จึงกำหนดให้มีบทผ่อนคลายเป็นให้มีผู้ลงทุนในด้านนี้ ด้วยการกำหนดให้ในระยะแรกที่ขอรับใบอนุญาตอาจมีจำนวนหุ้นแตกต่างจากที่กำหนดได้ แต่ต้องดำเนินการแก้ไขจนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๓.๓ กิจกรรมที่ต้องขออนุญาต

โดยที่พระราชบัญญัติองค์การจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดคำนิยามคำว่า “กิจการกระจายเสียง” และ “กิจการโทรทัศน์” ไว้ว่าหมายถึง กิจกรรมซึ่งให้บริการส่งข่าวสารสาธารณะหรือรายการไปยังเครื่องรับที่สามารถรับฟังหรือรับชมรายการนั้น ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นการส่งในระบบใดก็ตาม อันมีลักษณะเป็นคำนิยามที่มีความหมายกว้าง แต่ในขณะเดียวกันในมาตรา ๒๓ (๒) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติให้ กสช. กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ และมาตรา ๒๓ (๔) ให้ กสช. เป็นผู้พิจารณาอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉะนั้น โดยบทบัญญัติดังกล่าวจึงหมายความว่า กสช. จะเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ จำแนกลักษณะและประเภทของกิจการเสียก่อนว่า กิจการอย่างใดต้องขออนุญาตประกอบกิจการบ้าง ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับขัดแย้งกัน จึงได้บัญญัติให้หลักการดังกล่าวสอดคล้องกัน โดยมีหลักการว่า กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายนี้ ได้แก่ กิจการที่ กสช. กำหนดลักษณะและประเภทของกิจการไว้ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ

๓.๔ หลักเกณฑ์การอนุญาต

(๑) กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องเสนอแผนการให้บริการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อแสดงแนวทางในการประกอบกิจการให้ กสช. พิจารณาด้วย ทั้งนี้ แผนการให้บริการดังกล่าวอาจถูกนำมากำหนดเป็นเงื่อนไขในการอนุญาต เพื่อให้ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อเสนอของตนด้วย

(๒) วิธีการขอรับใบอนุญาตและหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตซึ่งเป็นการกำหนดรายละเอียดและอาจแตกต่างกันตามลักษณะและประเภทการประกอบกิจการจึงกำหนดให้เป็นอำนาจของ กสช. ที่จะกำหนดต่อไป แต่จะต้องอยู่ในกรอบของแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์และแผนความถี่วิทยุ ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้กำหนดให้ กสช. เป็นผู้จัดทำรายละเอียดในเรื่องเหล่านี้ไว้ด้วยแล้ว

(๓) เพื่อเป็นการกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของ กสช. และในขณะเดียวกันสามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ จึงกำหนดให้ในการอนุญาต กสช. ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการประกอบกิจการโดยคำนึงถึงการป้องกันมิให้มีการครอบงำกิจการสื่อสารมวลชนในลักษณะต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ โดยมีได้ระบุถึงกรณีใด

กรณีหนึ่งไว้ชัดเจน เพราะการกำหนดข้อจำกัดในการถือหุ้นไม่เกินร้อยละสิบห้าเป็นมาตรการป้องกันการครอบงำสื่อได้ประการหนึ่งแล้ว แต่อาจยังมีกรณีอื่น ๆ ที่ทำให้การประกอบกิจการไม่เป็นกลางขึ้นได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่อาจเกิดขึ้นเป็นแต่ละกรณี จึงควรให้มีการพัฒนาการกำกับดูแลโดย กสช. ต่อไป

๓.๕ ระยะเวลาใบอนุญาต

โดยที่กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์นั้นมีความหลากหลายทั้งลักษณะและประเภทการประกอบกิจการ ขนาดของกิจการ ทั้งยังแตกต่างกันวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ รวมทั้งขอบเขตการให้บริการทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การกำหนดระยะเวลาใบอนุญาตไว้ตายตัวในร่างพระราชบัญญัตินี้จะไม่สอดคล้องกับการประกอบกิจการทุกรูปแบบ จึงได้กำหนดเป็นหลักการไว้ให้ กสช. เป็นผู้พิจารณาโดยคำนึงถึงการลงทุน วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการ แนวทางการพัฒนากิจการและความต้องการของผู้บริโภค แต่อย่างไรก็ตาม ในแต่ละปีจะต้องมีการประเมินผลการดำเนินการของผู้รับใบอนุญาตด้วย ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลในการต่ออายุใบอนุญาตหรือเพิกถอนการอนุญาตก่อนครบระยะเวลาได้อยู่แล้ว

๓.๖ ค่าธรรมเนียมการอนุญาต

โดยที่มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ได้บัญญัติให้ กสช. เป็นผู้กำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และค่าธรรมเนียมการอนุญาตประกอบกิจการ แต่กฎหมายดังกล่าวมิได้มีบทบังคับกรณีที่มีการฝ่าฝืนจึงต้องนำมาบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้มีผลบังคับในการประกอบกิจการได้

๔. การกำหนดหลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการประกอบกิจการ

๔.๑ การจัดการรายได้จากการประกอบกิจการ

(๑) กำหนดให้การประกอบกิจการไม่ว่าลักษณะใดหรือประเภทใดอาจหารายได้เพื่อนำมาใช้ในการประกอบกิจการได้ แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการประกอบกิจการแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ประกอบกันเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคมิให้เกิดการเอาเปรียบจากการประกอบกิจการ จึงให้ กสช. เป็นผู้พิจารณากำหนดให้การประกอบกิจการกรณีใดสามารถหารายได้ด้วยการโฆษณาหรือวิธีอื่นใดได้ โดยให้เกิดความเป็นธรรมทั้งผู้รับใบอนุญาตและผู้บริโภค

ในประเด็นดังกล่าวที่ประชุมบางฝ่ายเห็นว่า การประกอบกิจการแบบบอกรับเป็นสมาชิกไม่ควรให้มีการหารายได้ด้วยการโฆษณา เพราะมีรายได้จากค่าสมาชิกอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมบางฝ่ายเห็นควรเปิดโอกาสให้มีการโฆษณาได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเป็นการลดภาระค่าสมาชิกให้ต่ำลงและผู้มีรายได้น้อยสามารถรับบริการได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า การโฆษณาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยธรรมชาติจากการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ การรับสมาชิกในบางกิจการ เป็นเพียงการบ่งบอกว่าแบบการดำเนินกิจการในลักษณะเช่นนี้ว่าจะมีการดำเนินกิจการลักษณะ เฉพาะเพื่อสมาชิก แต่การยึดค่าสมาชิกเพียงอย่างเดียวในบางกิจการอาจมีภาวะที่สูงเกินควร การให้ มีโฆษณาได้บ้างจะเป็นการผ่อนภาระของสมาชิก ดังนั้น การประกอบกิจการกรณีใดจะหารายได้ ได้เพียงใดนั้น ช่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการและการพัฒนาการให้บริการ ในอนาคตด้วย จึงไม่ควรจำกัดเรื่องการหารายได้ไปในทางใดทางหนึ่งไว้ในกฎหมาย แต่ควรให้ กสช.เป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม ซึ่งจะต้องทำให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค อยู่แล้ว

(๒) กำหนดให้รายได้จากการประกอบกิจการบางประเภทหรือ บางลักษณะรายการต้องนำส่งเข้ากองทุนพัฒนากิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เพื่อประโยชน์ สาธารณะตามกฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ฯ ทั้งนี้ โดยมีความประสงค์ให้การ จัดรายการใดมีกำไรจากการดำเนินการพอสมควร กสช. อาจกำหนดให้นำส่งเข้ากองทุนเพื่อนำไป ช่วยเหลือรายการที่จัดขึ้นเพื่อการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ

ในประเด็นดังกล่าวกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มนักวิชาการบางคน ไม่เห็นด้วยกับการนำส่งรายได้เข้ากองทุนฯ โดยเห็นว่าหน้าที่สถานีใดสามารถจัดหากำไรจากการ ประกอบกิจการเป็นความสามารถในการบริหารงาน และการนำส่งรายได้ในกรณีนี้เป็นการซ้ำซ้อน กับการเก็บค่าธรรมเนียมการอนุญาต

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนด ค่าธรรมเนียมการอนุญาตเป็นเรื่องตอบแทนแก่รัฐในการได้รับสิทธิในการประกอบกิจการ ซึ่ง ในการได้รับสิทธิไปนั้นทำให้สามารถหารายได้จากจากการประกอบกิจการ ประกอบกับในการประกอบ กิจการที่เป็นธุรกิจนั้นผู้ได้รับใบอนุญาตสามารถดำเนินกิจการไปตามความประสงค์ได้โดยไม่มี ข้อจำกัดเกี่ยวกับกิจการที่จะจัดทำ ซึ่งแตกต่างจากการประกอบกิจการเพื่อบริการสาธารณะหรือ บริการชุมชนที่จะถูกบังคับให้ดำเนินรายการที่มุ่งการให้บริการแก่ประชาชนส่วนรวม ซึ่งจำเป็นต้อง มีเงินทุนในการจัดทำรายการให้มีคุณภาพ แต่รายการประเภทนี้จะถูกจำกัดในการหารายได้ ฉะนั้น รายการใดที่ดำเนินกิจการทางธุรกิจซึ่งมีผลกำไรพอสมควรและไม่ถูกบังคับในเรื่องดังกล่าว ก็ควร ต้องนำมาเฉลี่ยเพื่อประโยชน์ของสังคมด้วย โดยนำเงินรายได้บางส่วนมาสมทบเป็นเงินกองทุน เพื่อช่วยเหลือการประกอบกิจการสาธารณะและการบริการชุมชน จึงเห็นควรคงหลักการนี้ไว้

๔.๒ เงื่อนไขในการประกอบกิจการ

(๑) กำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องประกอบกิจการตามเงื่อนไขที่ กสช. กำหนด ซึ่งในการกำหนดนั้น กสช.จะกำหนดให้สอดคล้องกับลักษณะและประเภทของการ ประกอบกิจการ นอกจากนี้ การประกอบกิจการโดยใช้คลื่นนั้นอาจมีการนำไปให้บริการเสริม ที่นอกเหนือจากการประกอบกิจการได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) สำหรับการให้บริการแบบบอกรับเป็นสมาชิกหรือการให้บริการ บางลักษณะ เช่น การให้บริการทางดาวเทียม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและอาจนำพบปฏิบัติในวง

พระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับไม่ได้ครบถ้วน จึงกำหนดให้ กสช. มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อใช้บังคับกับการประกอบกิจการนั้นได้ ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายนี้สามารถบังคับใช้กับการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่อาจมีรายละเอียดแตกต่างกันได้โดยครบถ้วน

ในการกำหนดประเด็นเรื่องการให้บริการบางประเภทที่ กสช. อาจกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นได้นี้ กลุ่มนักวิชาการบางฝ่ายเสนอความเห็นที่ ควรแยกบัญญัติเป็นแต่ละเรื่องโดยเฉพาะ เช่น การให้บริการบอกรับเป็นสมาชิกให้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการประกอบการไว้ในร่างนี้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า บทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ในลักษณะเป็นบทบัญญัติกลางที่นำไปใช้กับกิจการทุกประเภทได้อยู่แล้ว เพียงแต่ในบางกรณีเป็นเรื่องเทคนิคโดยเฉพาะด้าน ซึ่งควรที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์โดยเฉพาะโดยจัดทำเป็นประกาศของ กสช. เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีแต่ละด้านจะเหมาะสมกว่า

๔.๓ ผู้รับผิดชอบสถานี

(๑) กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีผู้อำนวยการสถานีเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลการออกอากาศให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และตามเงื่อนไขการอนุญาตและต้องรับผิดชอบในการกระทำใดที่เกิดขึ้นจากการควบคุมดูแลสถานี

(๒) กำหนดให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือผู้ปฏิบัติงานในสถานีต้องไม่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นหรือดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้สถานีเป็นเครื่องมือเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมือง ซึ่งจะทำให้สถานีขาดความเป็นกลางในการสื่อถึงประชาชน

(๓) ผู้รับใบอนุญาตต้องประกอบกิจการเองจะทำสัญญาเพื่อให้ผู้อื่นเป็นผู้บริหารกิจการไม่ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงนำการประกอบกิจการไปให้ผู้อื่นซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบกิจการแทน

๔.๔ การใช้เครื่องมือในการประกอบกิจการ

กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องใช้เครื่องมือตามมาตรฐานที่ กสช. กำหนดเพื่อมิให้เกิดการรบกวนหรือขัดขวางการส่งวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

๔.๕ การป้องกันการผูกขาด

ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์นั้นต้องให้มีการแข่งขันกันอย่างเสรีโดยเป็นธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริโภค โดยมิให้เกิดการผูกขาดหรือลดหรือจำกัดการแข่งขันในการให้บริการเกิดขึ้น แต่เนื่องจากข้อกำหนดเกี่ยวกับการห้ามการกระทำดังกล่าวได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าไว้อยู่แล้ว จึงควรให้บังคับไปตามกฎหมายนั้น แต่อย่างไรก็ดี ในบางกรณีก็ กสช. อาจเห็นว่า การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีลักษณะเฉพาะที่ควรมีการควบคุมรายละเอียดนอกเหนือจากกฎหมายดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการประกอบกิจการและคุ้มครองผู้บริโภค จึงให้ กสช. มีอำนาจกำหนดมาตรการมิให้มีการกระทำในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นได้

๔. การควบคุมด้านรายการ

โดยหลักการผู้รับใบอนุญาตมีอิสระในการจัดรายการตามความประสงค์ของตน แต่ตามร่างกฎหมายฉบับนี้มีข้อยกเว้นในการควบคุมด้านรายการบางกรณี ดังนี้

(๑) ควบคุมให้เป็นไปตามประเภทกิจการและเงื่อนไขในการอนุญาต

กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่จัดทำผังรายการ เพื่อแสดงรายละเอียดในการออกอากาศรายการ แล้วแจ้งให้ กสช. ทราบ เพื่อติดตามดูแล้วว่าเป็นไปตามประเภทกิจการที่ได้รับอนุญาตและเงื่อนไขที่ กสช. กำหนดในการอนุญาต ถ้า กสช. เห็นว่า ผังรายการไม่ตรงตามหลักเกณฑ์ให้มีคำสั่งให้แก้ไขได้ อย่างไรก็ตามถ้ามีกรณีจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงผังรายการเป็นการเร่งด่วนให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์ที่ กสช. กำหนด และโดยปกติที่ผู้รับใบอนุญาตสามารถกำหนดผังรายการได้เองตามที่เห็นสมควร เว้นแต่กรณีใดเพื่อประโยชน์สาธารณะ คณะกรรมการอาจกำหนดสัดส่วนรายการและช่วงเวลาการออกอากาศได้

(๒) ควบคุมให้การจัตราสารเพื่อประโยชน์ของสังคม

๑. เพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือกิจการของรัฐในการแจ้งข่าวสารที่จำเป็นได้กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานของรัฐตามหลักเกณฑ์ที่ กสช. กำหนด

๒. ในการจัดรายการให้ กสช. กำหนดมาตรการที่จะให้ผู้พิการหรือคนด้อยโอกาสสามารถรับรายการที่ออกอากาศได้

(๓) ควบคุมรายการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวม

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีหลักการให้ยกเลิกการตรวจรายการก่อนออกอากาศ (censor) ดังที่เคยปฏิบัติมา ดังนั้น โดยปกติผู้รับใบอนุญาตจะมีอิสระในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารหรือในการจัดรายการใด ๆ ก็ได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ จึงได้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดการห้ามออกอากาศรายการบางประเภทที่มีลักษณะตามมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ แต่ในการประกาศนั้นต้องมีการรับฟังความเห็นของบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและต้องเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตรวจสอบด้วย และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนโดยไม่ระงับการออกอากาศและเป็นกรณีร้ายแรง กสช. อาจสั่งให้ระงับการออกอากาศในขณะนั้นได้

ในประเด็นเรื่องการจัดทำผังรายการซึ่งให้ กสช. มีอำนาจประกาศกำหนดสัดส่วนรายการและช่วงเวลาในการออกอากาศบางเรื่อง และในประเด็นเกี่ยวกับการห้ามออกอากาศนั้น ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำร่างพระราชบัญญัตินี้มีความคิดเห็นดังนี้

ผู้เข้าร่วมประชุมบางฝ่ายเห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้ กสช. มีอำนาจกำหนดมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับรายการ เพราะเป็นการควบคุมเสรีภาพในการเสนอข่าวสารข้อมูลต่อประชาชน จึงควรให้การประกอบกิจการอยู่ในบังคับของกฎหมายอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา โดยไม่ควรให้ กสช. กำหนดรายการที่ห้ามออกอากาศไว้อีก และ กสช. จะเป็นเพียงผู้กำกับดูแลและดำเนินการกับผู้รับใบอนุญาตที่มีการฝ่าฝืนต่อกฎหมายต่าง ๆ

ผู้เข้าร่วมประชุมบางฝ่ายเห็นว่า การควบคุมด้านรายการไม่ควรให้อำนาจ กสช. อย่างกว้างขวาง แต่ควรกำหนดให้ชัดเจนในกฎหมายว่ากรณีใดที่จะออกอากาศไม่ได้ โดยได้เสนอว่าควรกำหนดเป็นข้อห้ามไว้เฉพาะ ๓ ประการ คือ (๑) รายการที่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ (๒) รายการที่เสนอข้อเท็จจริงอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงให้เข้าใจผิด และ (๓) รายการที่เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ว่าสื่อมวลชนควรจะเสรีภาพในการแสดงออกก็ตาม แต่ก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบต่อสังคมด้วย ซึ่งในการออกอากาศรายการนั้นอาจเกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวมมิใช่เป็นความเสียหายต่อบุคคลใดโดยเฉพาะ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการเพื่อคุ้มครองความสงบสุขของสังคมไว้ด้วย เพราะการปล่อยให้ออกอากาศบางรายการไปก่อนได้นั้น บางครั้งไม่สามารถเยียวยาให้คุ้มกับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่สังคม และการให้ประชาชนผู้เดือดร้อนต้องฟ้องร้องดำเนินการเอาเองย่อมจะเป็นการผลัดภาระให้กับประชาชนที่ต้องได้รับความเสียหายอยู่แล้ว นอกจากนี้ การกระทำหลายอย่าง ยังไม่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด เช่น การออกรายการที่เป็นการทำให้เกิดความเสื่อมทรามทางจิตใจ ฉะนั้น หากเกิดกรณีเหล่านี้ขึ้น ก็จำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายในอันที่จะป้องกันและระงับความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งบทบัญญัติมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญ ก็บัญญัติรองรับไว้ว่าเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอาจถูกจำกัดได้ถ้าเป็นเรื่องกระทบต่อกรณีต่าง ๆ ที่มาตรา ๓๔ ดังกล่าวบัญญัติไว้ การกำหนดในเรื่องนี้ไว้จึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสังคมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม การกำหนดมาตรการในเรื่องนี้ต้องกำหนดเป็นกติกากำหนดให้ทราบล่วงหน้าและเป็นความเห็นชอบร่วมกันของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมีการตรวจสอบจากสภาผู้แทนราษฎรด้วยว่าเป็นการฉีกรอนเสรีภาพเกินไปหรือไม่ และสมควรกำหนดไว้เพื่อคุ้มครองประชาชนหรือไม่

๖. การคุ้มครองผู้บริโภค

(๑) การคุ้มครองการรับบริการแบบบอกรับสมาชิก

เพื่อให้ผู้รับบริการแบบบอกรับสมาชิกได้รับการคุ้มครองการให้บริการอย่างเป็นธรรม จึงกำหนดให้ กสช. วางมาตรฐานทั่วไปในการให้บริการเกี่ยวกับการเก็บค่าบริการ ลักษณะของสัญญาและเงื่อนไขการให้บริการ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตต้องกำหนดให้เป็นไปตามกรอบดังกล่าว

(๒) สิทธิในการร้องเรียนของผู้บริโภค

๑. กำหนดให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากรายการที่ออกอากาศหรือเห็นว่ารายการไม่เหมาะสม หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการให้บริการให้มีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการควบคุมรายการที่ กสช. แต่งตั้งได้

๒. ถ้าคณะกรรมการฯ วินิจฉัยว่าผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหายจริงให้มีสิทธิได้รับการเยียวยาโดยได้รับการชดเชยความเสียหายจากผู้ได้รับใบอนุญาต ถ้าผู้รับใบอนุญาต

ไม่ยอมชำระเงิน ให้คณะอนุกรรมการฯ ช่วยเหลือในการดำเนินคดีต่อศาล โดยใช้จ่ายจากเงินกองทุน และให้ผู้รับใบอนุญาตชดใช้คืนให้แก่กองทุนเมื่อเสร็จคดี

๓. ถ้าคณะอนุกรรมการฯ วินิจฉัยว่า การดำเนินรายการไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ดำเนินการเพื่อให้มีการบังคับให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้อง แต่ถ้ากรณีใดยังไม่มีเกณฑ์กำหนดไว้และเป็นเรื่องมีผลกระทบต่อสังคม คณะอนุกรรมการฯ อาจแจ้ง กสช. กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ด้านรายการต่อไป

อนึ่ง บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคนี้ทุกฝ่ายเห็นด้วย แต่ผู้เข้าร่วมประชุมบางฝ่ายได้เสนอให้มีตัวแทนภาคประชาชนร่วมเป็นคณะอนุกรรมการควบคุมรายการด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า กรณีนี้เป็นกรณีการกระทำใดเป็นการผิดกฎหมายและมีความร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อผู้บริโภคเพียงใด รวมทั้งถูกต้องตามหลักวิชาการ ในทางสื่อมวลชนหรือไม่ และคำวินิจฉัยมีผลถึงความรับผิดชอบของบุคคล จึงต้องใช้หลักวิชาการมากกว่าความรู้สึกของบุคคล องค์ประกอบที่กำหนดไว้จึงเหมาะสมแล้ว

นอกจากการบัญญัติเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายไว้ในส่วนนี้แล้ว การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคยังได้นำไปบัญญัติไว้ในส่วนอื่น ๆ ของร่างพระราชบัญญัตินี้ อีกหลายเรื่อง เช่น การเสนอแนะของผู้บริโภคที่ควรกำหนดเป็นข้อห้ามให้ออกอากาศรายการบางประเภท การประเมินผลรายการเพื่อให้สถานีนำไปปรับปรุงต่อไป เป็นต้น

๗. การจัดสรรเวลาให้ผู้ยื่นผลิตรายการ

โดยที่การประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ต้องใช้เงินทุนสูงและทรัพยากรคลื่นมืออยู่อย่างจำกัด การจะให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้มีสิทธิประกอบกิจการแต่เพียงผู้เดียวย่อมเป็นการตัดโอกาสบุคคลในสังคมที่จะแสดงออกถึงแนวความคิดผ่านสื่อไปถึงประชาชนทั่วไป และจะทำให้ผู้จัดรายการรายย่อยไม่อาจประกอบกิจการได้ เพราะผู้รับใบอนุญาตอาจกำหนดกรอบการขอใช้เวลาสถานีในลักษณะทำให้ไม่เกิดความหลากหลายในการเสนอรายการต่าง ๆ ต่อประชาชน กรณีนี้มีใช่เป็นเรื่องการจัดสรรเวลาตามความต้องการของผู้รับใบอนุญาตซึ่งอาจทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจาก กสช. ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ แต่เป็นเรื่องการนำเวลาของผู้รับใบอนุญาตมาเป็นเวลากลางที่ กสช. ชูแล เพื่อให้โอกาสแก่บุคคลอื่น ๆ ได้มีสิทธิเสนอรายการตามที่เห็นเหมาะสมต่อประชาชน เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการพัฒนารายการหรือการอนุรักษ์รายการตามความต้องการของบุคคลในกลุ่มย่อยของสังคมซึ่งควรมีสถานที่ทัดเทียมกัน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเวลาบางส่วนไว้ดังนี้

(๑) กำหนดให้ กสช. มีอำนาจประกาศกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตจัดเวลาไว้ร้อยละสิบของสัดส่วนการออกอากาศ เพื่อให้ผู้ผลิตรายการภายนอกมีสิทธิใช้ช่วงเวลาดังกล่าวผลิตรายการที่มีประโยชน์ตามลักษณะที่ กสช. ประกาศกำหนดซึ่งในการกำหนด กสช. ต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลทุกฝ่าย

(๒) ในการพิจารณาจัดสรรช่วงเวลาให้กับผู้ใด ให้มีคณะกรรมการจัดสรรการออกอากาศเป็นผู้ดำเนินการประกาศทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะและรายการที่จะจัดให้ออกอากาศรวมทั้งพิจารณาคำตอบแทนแก่ผู้รับใบอนุญาตในอัตราที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

(๓) เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยให้ผู้ใดมีสิทธิใช้ช่วงเวลาของสถานีใดได้ ให้จัดให้ผู้รับทำสัญญากับสถานีตามเงื่อนไขที่กำหนด แต่ถ้าไม่มีผู้ใดขอใช้ช่วงเวลาที่จัดไว้ ให้สถานีมีสิทธินำเวลาไปออกอากาศรายการที่ กสช. กำหนดได้ หรือถ้ารายการที่ผู้ผลิตรายการภายนอกจัดไม่เป็นที่สนใจแก่ประชาชนอาจร้องขอให้คณะกรรมการฯ ยกเลิกรายการได้ อย่างไรก็ตาม ถ้ารายการใด กสช. เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมอาจสนับสนุนเงินจากกองทุนเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินรายการได้ด้วย

(๔) ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างผู้ผลิตรายการรายช้อยกับผู้รับใบอนุญาตให้คณะกรรมการฯ เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ในประเด็นเรื่องการจัดสรรเวลากลางให้กับบุคคลภายนอกนั้นกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้จัดรายการบางคนเสนอความเห็นว่าการกำหนดช่วงเวลาการออกอากาศที่จัดสรรให้บุคคลภายนอกนี้ ควรให้อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละสถานีที่จะดำเนินการเอง โดย กสช. ไม่ควรจะไปยุ่งเกี่ยว เพราะการจัดช่วงเวลามีผลกระทบต่อรูปแบบการเสนอรายการของสถานีและอาจทำให้มีการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่มีผู้เข้าร่วมประชุมหลายฝ่ายได้ชี้แจงนั้น ปรากฏว่าผู้จัดรายการรายช้อยที่ไม่มีเงินทุนจะมีโอกาสเข้ามาจัดรายการได้น้อยมาก รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีใช่เป็นนักจัดรายการอาชีพแต่ประสงค์จะนำเสนอแนวความคิดผ่านรายการทางสถานีก็ไม่อาจทำได้ จึงกำหนดหลักการในเรื่องนี้เพื่อเป็นการรวบรวมเวลาของทุกสถานีให้เป็นเวลากลางเพื่อนำไปจัดสรรให้บุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้มีโอกาสจัดรายการอย่างเป็นทางการ มิใช่เป็นการให้เข้าเวลาโดยสถานีเอง โดยมีเหตุผลความจำเป็นดังที่กล่าวข้างต้น ฉะนั้น การให้ กสช. ดูแลเพื่อความเป็นธรรมของทุกฝ่ายจึงเหมาะสมแล้ว อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการได้กำหนดให้ปรึกษาหารือกับสถานีเพื่อมิให้สถานีมีภาวะเกินสมควรอยู่แล้ว

๔. จรรยาบรรณของบุคลากรในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

โดยที่หลักการของมาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์มีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือความเห็น แต่ต้องอยู่ภายใต้จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ฉะนั้น จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นทั้งในแง่การคุ้มครองมิให้ผู้ใดล่วงละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่น ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลอื่นที่มีให้ถูกละเมิดโดยไม่เป็นธรรม

ในประเด็นดังกล่าวผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณ แต่ผู้เข้าร่วมประชุมบางฝ่ายเสนอให้องค์กรทางวิชาชีพดูแลกันเองโดยไม่ให้ กสช. เป็นผู้กำกับดูแล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรองรับสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนที่จะไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหากกำหนดให้ กสช. เป็นผู้ควบคุมดูแลตลอดจนการอนุญาตในการประกอบวิชาชีพอาจมีการดำเนินการที่เป็นกีดกันหรือจำกัดสิทธิของบุคคลต่าง ๆ ในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นด้วยในหลักการการควบคุมกันเองโดยองค์กรวิชาชีพ เพราะจะเป็นผู้เข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง แต่เห็นว่าการควบคุมการประกอบวิชาชีพย่อมเป็นไปตามวิวัฒนาการขององค์กรวิชาชีพซึ่งมีการพัฒนาไปตามขั้นตอนเป็นปกติของระบบกฎหมายในเรื่องนี้ โดยเริ่มแรกขณะที่การรวมกลุ่มเพื่อบังคับผู้ประกอบการวิชาชีพเดียวกันยังไม่มี ความแข็งแรง การควบคุมกันเองย่อมมีความล้มเหลว รัฐจึงต้องเข้ามาดูแลกำกับการประกอบวิชาชีพให้อยู่ในกรอบที่กำหนด และเมื่อองค์กรวิชาชีพมีความแข็งแรงขึ้น มาตรการทางกฎหมายก็ผ่อนคลายเป็นบุคคลในวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการกำหนดกฎเกณฑ์จรรยาบรรณของวิชาชีพ จนเมื่อองค์กรทางวิชาชีพมีความมั่นคงสามารถควบคุมการประกอบวิชาชีพด้วยกันอย่างเคร่งครัดได้ ก็จะให้องค์กรนั้นปกครองดูแลกันเอง และรัฐจะกำกับความถูกต้องโดยผ่านกระบวนการทางคดีปกครอง

สำหรับร่างพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะเป็นการส่งเสริมให้องค์กรวิชาชีพมีการพัฒนาให้มีคุณภาพในการควบคุมกันเอง แต่การที่จะให้องค์กรวิชาชีพมีอำนาจกำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพด้วยกันได้นั้นต้องมีกฎหมายรองรับการจัดองค์กรและการให้อำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามจรรยาบรรณ ซึ่งถ้ายังไม่มีกฎหมายเช่นนั้นย่อมจะไม่มีกฎหมายบังคับในการประกอบวิชาชีพนั้นให้เกิดผลตามกฎหมายขึ้นได้ ฉะนั้น ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดเป็นกฎหมายกลางเพื่อให้จรรยาบรรณของวิชาชีพนั้นมีผลบังคับเกิดขึ้นก่อนที่จะมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับองค์กรวิชาชีพในแต่ละด้านขึ้นโดยเฉพาะ โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสนับสนุนให้บุคลากรในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์แต่ละด้านรวมตัวเป็นองค์กรวิชาชีพเพื่อพัฒนาจรรยาบรรณของตน

(๒) ในการกำหนดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนั้น เนื่องจากบุคลากรที่ประกอบวิชาชีพในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์มีเป็นจำนวนมาก การประกอบวิชาชีพบางประเภทเป็นกรณีปกติที่ผลการทำงานของบุคคลนั้นไม่เกี่ยวข้องกับผลกระทบต่อสังคม กรณีจึงมิใช่ว่าทุกคนที่อยู่ในกิจการนี้ต้องมีจรรยาบรรณทั้งสิ้น การกำหนดจรรยาบรรณจึงเป็นเรื่องที่ควรกำหนดเฉพาะผู้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนที่อาจมีผลกระทบต่อสังคมเท่านั้น และในการควบคุมจรรยาบรรณของบุคคลต่าง ๆ นั้น อาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ผู้สื่อข่าว ผู้อ่านข่าว ผู้วิเคราะห์ข่าว ผู้ประกาศรายการทั่วไป ผู้จัดรายการ หรือผู้อำนวยการสถานี และขอบเขตความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลก็อาจแตกต่างกันไประหว่างสถานีที่ให้บริการทั่วราชอาณาจักร และสถานีที่ให้บริการเฉพาะท้องถิ่น การควบคุมจรรยาบรรณจึงต้องคำนึงถึงระดับที่เหมาะสมในการควบคุมของบุคคลผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวด้วย ฉะนั้น ในร่างพระราชบัญญัตินี้

จึงกำหนดให้ กสช.เป็นผู้พิจารณาและประกาศกำหนดว่าการประกอบวิชาชีพในลักษณะใดที่อยู่ใน บังคับของจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ

(๓) ในการควบคุมการประกอบวิชาชีพนั้น บางกรณีอาจไม่จำเป็นต้องควบคุม อย่างเคร่งครัดเพราะผลกระทบจากการปฏิบัติงานที่มีต่อสังคมมีน้อย แต่หากอาชีพใดมีผลโดยตรง ต่อประชาชน ผู้ประกอบวิชาชีพนั้นควรต้องมีมาตรฐานวิชาชีพที่เหมาะสมด้วย ฉะนั้น ในร่าง พระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้ กสช.มีอำนาจกำหนดให้การประกอบวิชาชีพใดต้องจดทะเบียนก่อน และอาจต้องผ่านการประเมินว่ามีมาตรฐานทางวิชาชีพได้ด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองการได้รับ บริการของประชาชน

(๔) เพื่อเป็นการพัฒนากองคกรวิชาชีพให้มีความเข้มแข็งที่จะสามารถดำเนินการ ด้วยตนเองได้ต่อไปในอนาคต จึงกำหนดให้ กสช. เพียงแต่กำหนดว่าวิชาชีพใดต้องมีจรรยาบรรณ แต่ในการควบคุมดูแลเรื่องจรรยาบรรณนั้นมิให้ กสช.เป็นผู้ดำเนินการ แต่ให้มีคณะกรรมการ จรรยาบรรณขึ้นมาโดยเฉพาะ โดยประกอบด้วยกรรมการ กสช. หรือผู้ที่คณะกรรมการ กสช. แต่งตั้ง ๓ คน และผู้แทนองค์กรวิชาชีพ ๖ คน เพื่อทำหน้าที่กำหนดรายละเอียดจรรยาบรรณ รับจดทะเบียนและพิจารณาเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจรรยาบรรณ ซึ่งในการกำหนดดังกล่าวจะมีผล ทำให้องค์กรวิชาชีพมีโอกาสควบคุมดูแลตนเอง เพียงแต่มีกรรมการ กสช.มาร่วมพิจารณาเพื่อให้ มีมาตรฐานและมีกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติงานของการควบคุมวิชาชีพในด้านนั้น จนกว่า วิชาชีพในด้านใดมีความพร้อมที่จะแยกเป็นกฎหมายโดยเฉพาะ

(๕) นอกจากนี้ได้กำหนดหลักประกันให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อมิให้เจ้าของ สถานีสว่างละเมิดต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกสั่งตามจรรยาบรรณ

(๖) ในกรณีที่บุคลากรในกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ประพฤติผิด จรรยาบรรณ ให้ผู้พบเห็นร้องเรียนต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณเพื่อพิจารณาได้ ซึ่งหาก คณะกรรมการฯ เห็นว่ากระทำผิดจริง นอกจากผู้นั้นต้องรับโทษปรับทางปกครองแล้ว คณะกรรมการฯ อาจสั่งให้ผู้นั้นต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำหรือชดใช้ความเสียหายได้

(๗) ถ้ามีการกระทำผิดจรรยาบรรณซ้ำอีก และเป็นกรณีร้ายแรง คณะกรรมการ อาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตหรือสั่งห้ามผู้นั้นประกอบวิชาชีพนั้นอีกได้

ด้วยเหตุนี้ หลักการในเรื่องการควบคุมจรรยาบรรณจึงเป็นไปตามที่ทุกฝ่าย เรียกร้อง กล่าวคือ ถ้าต่อไปมีกฎหมายควบคุมจรรยาบรรณสำหรับการประกอบวิชาชีพในกิจการ กระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในกรณีใดกรณีหนึ่งไว้โดยเฉพาะ ก็ต้องบังคับตามกฎหมายนั้น แต่ถ้ายังไม่มียกกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นก็จะอยู่ในบังคับของกฎหมายนี้ ซึ่งเปิดโอกาสให้องค์กรทาง วิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดจรรยาบรรณจนกว่าจะเป็นที่ยอมรับและมีกฎหมายของตนเอง ขึ้นโดยเฉพาะ

๔. การใช้และเชื่อมต่อโครงข่าย

โดยหลักการทั่วไปเมื่อมีการเปิดเสรีของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ผู้ใดมีโครงข่ายที่ใช้ในกิจการดังกล่าวต้องยินยอมให้ผู้ประกอบการรายอื่นใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายนั้น เพื่อมิให้เกิดการผูกขาดและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นส่วนรวมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้โครงข่ายดังกล่าวไว้ดังนี้

(๑) โดยปกติผู้รับใบอนุญาตต้องยินยอมให้ผู้อื่นใช้โครงข่ายของตนเองเมื่อได้รับคำตอบแทนอันเหมาะสมแล้ว

(๒) การปฏิเสธไม่ยินยอมให้ใช้โครงข่ายให้กระทำได้อย่างจำกัดคือโครงข่ายที่มีอยู่ไม่เพียงพอแก่การให้ผู้อื่นใช้ การเชื่อมต่ออาจเกิดการรบกวนเป็นเหตุขัดขวางการให้บริการหรือกรณีอื่นตามที่ กสช. กำหนด อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ถูกปฏิเสธอาจขอให้ กสช. พิจารณาวินิจฉัยได้

(๓) ผู้รับใบอนุญาตต้องเปิดเผยสัญญา ความตกลง เงื่อนไข และอัตราค่าตอบแทนการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่ายตามวิธีการที่ กสช. กำหนด

๑๐. การประเมินผลรายการ

โดยที่หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ให้เสรีแก่ผู้ประกอบการในการจัดรายการ โดยมีการกำกับเพียงบางกรณี แต่โดยที่รายการที่จัดทำขึ้นเป็นการเสนอต่อประชาชน จึงควรให้สิทธิประชาชนได้มีโอกาสแสดงความต้องการ รวมทั้งมีการตรวจสอบรายการว่าเป็นไปโดยมีมาตรฐานหรือสมควรปรับปรุงเชิงใด จึงกำหนดมาตรการประเมินผลดังนี้

(๑) เพื่อให้รายการวิทยุและรายการโทรทัศน์มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์และตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้ กสช. สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ ผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรประเมินผลด้านรายการ เพื่อเสนอความเห็นให้ผู้รับใบอนุญาตนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการให้บริการ โดยอาจจัดเป็นหลายกลุ่มตามประเภทกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคม และในกรณีที่ กสช. เห็นว่าการประเมินผลในเรื่องใดมีความสำคัญที่มีผลกระทบต่อประชาชนหรือเพื่อส่งเสริมกิจการใดกิจการหนึ่งอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม กสช. ก็มีอำนาจกำหนดเป็นหลักเกณฑ์เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติได้ แต่ต้องคำนึงถึงการลงทุนของผู้รับใบอนุญาตและต้องมีให้กระทบต่อการประกอบกิจการเกินสมควรด้วย

(๒) นอกจากการสนับสนุนให้ประชาชนรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรประเมินผลรายการแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องแต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบและประเมินผลที่เป็นอิสระ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการให้บริการของผู้รับใบอนุญาตในแต่ละรอบปีอีกด้วย คณะผู้ตรวจสอบดังกล่าวต้องทำการตรวจสอบและประเมินผล

ให้ครบถ้วนและถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ กสช.กำหนด และต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย แล้วรายงานตามความเป็นจริงให้ กสช.ทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป การประเมินผลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลของ กสช.ในการต่ออายุใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตต่อไป

๑๑. การกำกับดูแล

โดยที่กิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์เป็นกิจการที่มีผลกระทบต่อทัศนคติและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากเป็นกิจการที่สามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ไปยังประชาชนจำนวนมากได้โดยตรงและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการประกอบกิจการนั้นไว้เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เปิดเผย ปราศจากการขึ้นใจหรือครอบงำการเสนอข้อมูลข่าวสารนั้น และเมื่อมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการประกอบกิจการไว้แล้วก็จำเป็นต้องมีมาตรการบังคับเพื่อให้กลไกในการกำกับดูแลการประกอบกิจการเกิดผลขึ้น กล่าวคือ

(๑) การกำหนดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยให้มีอำนาจตรวจสอบอาคารสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งเรียกให้บุคคลใดมาให้อธิบายด้วย

(๒) มาตรการบังคับทางปกครอง ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการได้กำหนดมาตรการบังคับทางปกครองขึ้นแยกต่างหากจากการลงโทษทางอาญา เนื่องจากการกระทำเหล่านี้ไม่ใช่อาชญากรรมที่จะต้องลงโทษในทางอาญา โดยให้ กสช. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจาก กสช. มีอำนาจพิจารณาสั่งลงโทษปรับทางปกครองตามความร้ายแรงของเรื่อง โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความเสียหายที่เกิดขึ้น และประโยชน์ตอบแทนที่ผู้กระทำได้รับ ดังนี้

(ก) ถ้าเป็นการกระทำที่ไม่ร้ายแรง ให้ลงโทษปรับทางปกครองไม่เกินสองหมื่นบาท

(ข) ถ้าเป็นการกระทำที่ร้ายแรง ให้ลงโทษปรับทางปกครองตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท

(ค) ถ้าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงมาก ให้ลงโทษปรับทางปกครองตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาท

(ง) ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตเพิกเฉย ไม่แก้ไขการกระทำของตนเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือตามหลักเกณฑ์ที่ กสช. กำหนด หรือมีการกระทำผิดหลายครั้งหรือ มีกรณีที่เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อประโยชน์สาธารณะ หรือในกรณีที่มีการกระทำผิดทางอาญา กสช. ก็มีอำนาจสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้

(๓) การกำหนดโทษอาญา ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเรื่องร้ายแรงและส่งผลร้ายต่อสังคมก็ได้กำหนดให้มีโทษทางอาญา สำหรับความผิดเหล่านี้ไว้ด้วย ได้แก่ การประกอบกิจการโดยไม่ได้รับอนุญาต การฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ว่าด้วยการกระทำอันเป็นการผูกขาด แล หรือ จำกัดการแข่งขัน และการลักลอบรับบริการแบบบอกรับเป็นสมาชิก

๑๒. บทเฉพาะกาล

(๑) โดยที่ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงกระทบถึงการประกอบกิจการที่กระทำอยู่แล้วตามกฎหมายดังกล่าว ฉะนั้น ก่อนที่ กสช. จะจัดทำแผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ เพื่อกำหนดการจัดสรรคลื่นใหม่ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยองค์การจัดสรรคลื่น จำเป็นต้องมีบทรองรับการประกอบกิจการเดิมเพื่อมิให้การให้บริการกระจายเสียงและโทรทัศน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันต้องหยุดชะงักลงซึ่งจะมีผลกระทบต่อประชาชนที่จะไม่ได้รับการให้บริการไปด้วย ด้วยเหตุนี้ ในระยะแรกก่อนมีแผนแม่บทจึงให้ผู้ประกอบกิจการเดิมยังคงประกอบกิจการต่อไปตามปกติ จนกว่าจะมีการประกาศใช้แผนแม่บท แต่ในระหว่างนี้การประกอบกิจการจะอยู่ในการกำกับของ กสช.

(๒) หลังจากที่มีแผนแม่บทแล้ว ซึ่งเท่ากับว่าได้มีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดสรรคลื่น การกำหนดลักษณะและประเภทกิจการ การกำหนดเงื่อนไขการอนุญาต และการกำหนดแนวทางสำหรับการประกอบกิจการที่เป็นอยู่เดิมเรียบร้อยแล้ว จึงกำหนดให้ กสช. พิจารณาออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของแผนแม่บทนั้น

(๓) โดยที่ในการจัดทำแผนแม่บทอาจมีการจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่หน่วยงานของรัฐได้รับการจัดสรรคลื่นแตกต่างไปจากเดิม และถ้าเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐแห่งใดมิได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการอีกต่อไปจะมีผลทำให้ทรัพย์สินที่เคยใช้อยู่ในการประกอบกิจการไม่มีที่จะนำไปใช้อีก จึงสมควรให้มีการโอนทรัพย์สินนั้นไปให้ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการแทนได้ เพื่อมิให้เกิดความสูญเปล่าในทรัพย์สินนั้น โดย กสช. จะเป็นผู้ดูแลให้เกิดความเป็นธรรม และเนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่หน่วยงานของรัฐนั้นเป็นผู้จัดหาและปกติจะมีรายได้เป็นค่าใช้จ่ายเชิงสวัสดิการภายในของหน่วยงานอยู่แล้ว จึงให้กระทรวงการคลัง อาจพิจารณาแบ่งรายได้จากการจำหน่ายให้แก่หน่วยงานนั้นเป็นกองทุนสวัสดิการได้ต่อไป

(๔) โดยที่มาตรา ๓๓๕ (๒) ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่าการตรากฎหมาย เพื่อบุญตามมาตรา ๔๐ ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมปทานหรือสัญญาซึ่งมี ผลสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับจนกว่าการอนุญาต สัมปทานหรือสัญญานั้น จะสิ้นผล ฉะนั้น เมื่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เช่นนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้ จึงต้องมีบทบัญญัติรองรับไว้ด้วยว่า ผู้ที่ได้รับการอนุญาต สัมปทานหรือสัญญาอยู่เดิมยังคงมีสิทธิ ประกอบกิจการตามที่เคยมีสิทธิอยู่เดิม ไม่ว่าหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้อนุญาต ผู้ให้สัมปทาน หรือผู้ให้สัญญาจะประกอบกิจการสาธารณะหรือประกอบกิจการทางธุรกิจก็ไม่กระทบถึง การดำเนินการเดิม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๔๓

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวยุวดี เตชะไพฑูรย์สุข เกิดเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2511 ที่ กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2532 หลังจากนั้นเข้าทำงานที่บริษัท เนชั่น เทเลวิชั่น ในตำแหน่งผู้ผลิตรายการ จากนั้นปี พ.ศ. 2539 เข้าทำงานในตำแหน่งโปรดิวเซอร์ข่าว สังกัดฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี จำกัด (มหาชน) และต่อมาปี พ.ศ. 2544 เข้าทำงานใน ตำแหน่งผู้ช่วยบรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก จนถึงปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย